İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANESİ

TÜRKÇE MEVLİD METİNLERİ

289 Neclâ PEKOLCAY

(doktora tezi)

Gelibolulu Tâhir Efendi kütüphanesi

Gülmüş Valide Sultan "

Hacı Mehmed Efendi " (Yahya Efendi dergâhı)

Hâlet Efendi "

Hamidiye "

Hasan Hüsnü Paşa "

Hâşim Paşa "

Hazîne "

Hidiv İsmail Paşa "

Husrev Paşa "

Hüdâî Efendi "

Hüsameddin Efendi "

Hüseyin Hâzım Bey "

İbrahim Paşa "

İhsan Nâhvî Efendi "

İnkılâp "

İzmir İsmail Hakkı Bey "

Kadı-zâde Mehmed Efendi "

Kazasker Molla Çelebi "

Kılıç Ali Paşa "

Köprülü "

Kütüphane-i câmi-i şerif-i Eyûb

Lâleli kütüphânesi

Medine "

Mehmed Paşa-Rüstem Paşa kütüphânesi

Mesih Paşa "

Mihrişâh "

Hâfiz Paşa kütüphânesi

Nûrubânu Sultan "

Osman Ağa "

Pertevniyal Valide Sultan kütüphânesi

Ragıp Paşa "

Revan köşkü "

Saliha Hâtun "

Selim Ağa (Kütüphane-i cedid)

Serya kütüphânesi

Servili medresesi kütüphânesi

Sultan Mehmed V.ve Tiryal kütüphânesi

Süleyman Sırrı Efendi "

Süleymâniye "

Süleymâniye içinde muhtelif kütüphaneler

Süleymâniye içinde yeni eserler

Şehit Ali Paşa kütüphânesi

Şehzâde Sultan Mehmed Han kütüphânesi

Şeyhzâde câmii "

Tekke kitapları (Süleymaniye kütüphânesi içinde)

Topkapı Sarayı (yeni kütüp.)

Turhan Valide kütüphânesi

Umûmî " (Üniversite)

Valide Sultan "

Valide câmii "

Veliyüddin Efendi "

Yâkub Ağa "

Yeni câmi "

Yeni medrese "

Zühdü Bey "

İ Ç İ N D E K İ L E R

GİRİŞ

I. Mevlid mefhûmu

1. Mevlid kelimesinin mânası
2. Mevlid kelimesinin türkçede kullanılışı
3. Peygamberin doğduğu günün tes'îdi
4. Peygamberin doğum gününde her sene yapılan tezâhürât ve bayram hakkındaki münâkaşalar
5. Türkiyede bugün mevlidin okunuş vesileleri

II. Mevlid metinleri

1. Türkçeden başka dillerde yazılmış olan mevlid metinleri hakkında
2. Türkçe mevlid metinleri hakkında
3. Süleyman Çelebi mevlidi hakkında

MEVLİD METİNLERİ

I. Süleyman Çelebi mevlidi nüshaları

1. Yalnız mevlidi muhtevî metinler (2 nüsha)
2. Mevlid ve miracı muhtevî metinler (7 nüsha)
3. Mevlid, miraç ve vefâtı muhtevî metinler
   a. Esas nüshaları (5 nüsha)
   b. Farklı nüshaları (19 nüsha)
4. Mevlid, miraç ve vefât-ı Nebî'den başka, vefat-ı Fatıma'yı da muhtevî metinler (7 nüsha)

Sahife

5. Mevlid,miraç ve vefât-ı Nebî'den başka, vefât-ı Fatıma ve Hikâye-i deve'yi muhtevî metin (1 nüsha) (127-131)

6. Mevlid,miraç ve vefât-ı Nebî'den başka çeşit hikâyesini de muhtevî metinler (2 nüsha) (131-145)

7. Mevlid,miraç ve vefât-ı Nebî'yi muhtevî metinlerden sonda bir çok ilâveler bulunanlar (2 nüsha) (145-154)

8. Mevlid,miraç ve vefât-ı Nebî kısmına veya bunların arasına ve sonuna başka parçaların ilâvesi ile uzamış olan metinler (3 nüsha) (154-164)

II. Diğer mevlid metinleri

1. Ahmed'in mevlidi (4 nüsha) (165-197)
2. Abdülhayr'ın mevlidi (3 nüsha) (197-210)
3. Halil'in mevlidi (1 nüsha) (210-215)
4. Hacı-oğlunun mevlidi (1 nüsha) (215-220)
5. Mustafa-oğlunun mevlidi (1 nüsha) (220-232)
6. Hâsım'ın mevlidi (1 nüsha) (232-242)
7. Sinan-oğlunun mevlidi (2 nüsha) (242-260)
8. Müellifi meçhul tarihi kaydedilmiş bir mevlid (1 nüsha) (260-284)
9. Müellifi meçhul tarihi kaydedilmiş bir mevlid (1 nüsha) (284-295)
10. Abdî'nin mevlidi (1 nüsha) (295-298)
11. Behiştî'nin mevlidi (1 nüsha) (298-305)
12. Hamdi'nin mevlidi (1 nüsha) (305-312)
13. Muhammed Hamdi el-Hüseynî (1 nüsha) (312-315)
14. Muhibbî'nin mevlidi (1 nüsha) (315-330)
15. Râgıb'ın mevlidi (1 nüsha) (330-333)

		Sahife
16. Re'fet'in mevlidi	(1 nüsha)	(333 - 337)
17. Şehidîn el-Neyyî'nin mevlidi	(9 nüsha)	(337 - 377)
18. Şehidî'nin mevlidi	(1 nüsha)	(377 - 385)
19. Şemsî'nin mevlidi	(4 nüsha)	(385 - 398)
20. Yahyâ'nın mevlidi	(1 nüsha)	(398 - 409)
21. Müellifi meçhul bir mevlid	(1 nüsha)	(409 - 414)
22. Müellifi meçhul bir mevlid	(1 nüsha)	(414 - 420)
23. Müellifi meçhul bir mevlid	(1 nüsha)	(420 - 422)
24. Müellifi meçhul bir mevlid	(2 nüsha)	(422 - 427)
25. Müellifi meçhul bir mevlid	(1 nüsha)	(427 - 43)
26. Müellifi meçhul bir mevlid	(1 nüsha)	(430 - 433)
27. Müellifi meçhul bir mevlid	(1 nüsha)	(433 - 43)
28. Müellifi meçhul bir mevlid	(1 nüsha)	(437 - 43)
29. Müellifi meçhul bir mevlid	(1 nüsha)	(439 - 442)

III. Süleyman Çelebi mevlidi metni (1 - 121)

BİBLİOGRAFYA (I - V)

G İ R İ Ş

I. M e v l i d m e f h u m u

1. Mevlid kelimesinin mânası

Me'hazların gösterdiğine göre, mevlid kelimesi şu mânaları ifâde etmektedir:

a. Mevlid kelimesi arapçada bir zaman ismi olarak kullanılır ve her hangi birinin doğduğu zamana mevlid denilir. Türkçede de aynı mânada müstameldir (kelimenin bu mânada kullanılması için bk. Kamus-i türkî, II, 1433; Kamus tercümesi, II, 62; Bahaeddin, Yeni türkçe lugat, s. 732; Zenker, Dictionnaire turc arabes persan, II, 897). Peygamberin doğduğu zamana verilen dinî ehemmiyet sebebi ile bu kelime bilhassa Peygamberin doğduğu zamana alem olmuştur (Fuchs , Mevlid, IE, frans. ngr.,II, 48).

b. Mevlid mekân ismi olarak da kullanılmaktadır. Bu mâna içinde de bilhassa Mevlidü'n-Nebi yerine müstâmeldir.

Peygamberin doğduğu eve mevlid denilmektedir. Bu ev,Harunü'r-Reşid 'in annesi Hayzuran (ölm. 173) tarafından mescid hâline getirilmiştir. Hayzuran, hacca gittikten sonra, mevlid evini imâr ettirmiş, sokaku'l-mevlid adı verilen sokağı da genişlettirerek, bunu mezkûr eve mahsus bir sokak hâline sokturmuştur (bk. Ebi'l-Hüseyn Muhammed b. Ahmed b. Cübeyr, Rihle; ngr. Wright, The travels of İbn Jubayr, E.J. W., Gibb Memorial, V, 115; Die Chroniken der Stadt

Mekka, nşr. Wüstenfeld, I. 322). Bundan sonra, Peygamberin, kabri gibi, doğduğu ev de dinî bir ziyâret mahalli olmuş, zamanla mevkiine uygun bir şekilde imar da edilmiştir. Bu evde Peygamberin doğduğu esnâda düştüğü yer gümüş ile kaplanmıştır(Cübeyr, ayn.esr., V, 114, 163).

c. Mevlid'in bir mânası da, her hangi birinin, fakat bilhassa Peygamberin doğumudur(bk. Kamus-i Türkî, göst. yer., Kamus tercümesi, göst. yer; Zenker. göst. yer; İ E, mad. M A V L İ D).

d. Mevlid, herhangi birinin, bilhassa Peygamberin doğumunu anma bayramı mânasına da gelir(Kamus-i Türkî, göst. yer., İ E, mad. M A V-L İ D). Kelime, Peygamberin doğumunu anma bayramı mânasında kullanılmağa Peygamberin doğumu münâsebeti ile yapılan bayramı müteâkıp başlanmış olmalıdır(mevlid bayramı için bk. s. 3).

e. Mevlid . Peygamberin doğumu menkıbesi mânasını da ifâde etmektedir (bk. mevlid metinleri. s. 23).

f. Mevlid metinlerinin okutulması âdetinin mevlid bayramlarından diğer bayramlara geçmesi neticesinde kelimenin mânası daha ziyâde genişleyerek mevlid; bayram ve bilhassa bayram ziyâfeti(ʿazîme)yerinde de kullanılmağa başlanmıştır (bk. İ E, mad. M A V L İ D).

2. Mevlid kelimesinin türkçede kullanılış şekli

Mevlid kelimesi türkçede, halk arasında mevlûd şekli ile de müstâmeldir. Mevlûd şeklinin (v)tesiri ile olan bir yuvarlaklaşma neticesinde husûle gelmiş bulunması muhtemeldir. Fakat, türkçe metinlerin ekserisinde de mevlûd şeklinde kaydedilmiş bulunan kelimenin doğru telâffuzu mevlûd olmalıdır çünkü arapçada mevlûd " doğmuş, çocuk " mânalarına gelir.

3. Peygamberin doğduğu günün tes'îdi

Peygamberin doğduğu günün tes'îdine önce Peygamberin doğduğu evde başlanılmıştır. Bu bayramın esâsı mezkûr günde mevlid evinin, büyük bir kalabalık ile, ziyâretinden ibârettir. O gün orada [illegible] Peygamberâ karşı olan hürmet izhâr edilirdi.

Mevlid gününün mutantan alaylar tertip edilerek kutlulanmasına ilk defa, Fâtımîler devrinin sonlarına doğru, Mısır 'da tesâdüf edilir. Fakat bayram, ancak şiîler arasında bu şekilde yapılmaktadır (bk. İ E, mad. M A V L İ D). Sonra Fâtımîler, Peygamberin olduğu gibi, ʿAlî 'nin, Fatıme 'nin, hattâ o zamanda hükümran olan halife (İmamü'l-ḥaẓır 'nin de aynı tarzda mevlidlerini yapmakta idiler. Cürci Zeydan, Tarîḫ-i temeddünü'l-İslamiye ,trk.trc. Zeki Megamiz, Medeniyet-i islâmiye tarihi , V. 250).

Fâtımîler devrinde halka âit esaslı bir bayram teşekkül etmemiştir. Yukarıda bahis mevzuu ettiğimiz bayrama sâdece halife ve eşrâf iştirâk etmekte idi. Halife sarayın balkonlarından birinde, bir perde arkasında oturur, evvelce debdebeli bir alay ile saraya gelmiş olan eşrâf da onun huzûrunda yer alırdı. Kahire 'nin üç hatibi,birbiri ardı sıra dinî birer vaaz verirlerdi. Bu vaazların kandil geceleri verilenler ile ayın mâhiyette olmaları, bunların mevlid değil de bayram münâsebeti ile söylenildiklerini gösterir (bk. İ E, mad. M A V L İ D

Halkın, hattâ bir değil, bir çok memleket halkının iştirâki ile yapılan mevlid bayramının ilk örneğine 604 (1207/1208) 'te, Erbil'de, Kökbüri (Ebu Saʿîd Muẓaffereddîn b. ʿAlî b. Beytigin; ölm.630= 1233) zamanında tesâdüf edilmektedir. Müslüman müellifleri bu bayramı, müttehiden, mevlid bayramının başlangıcı olarak kabûl ederler(bk.Cürci Zeydan, ayn.eser., trc.Zeki Megamiz, V. 250; ʿAbdü'l-Ġaniyyü'l-Nabulusi, Şerḥ,s. 1, Esat Ef. kütüp.,Mecmuaʿ-i risale-i nadire nr. 1444 içinde; Vesiletü'n-neccat, s. 20; M. Fevzi, İsbât-ı muhassenât.... , s. 1 .)

Kökburi zamanındaki mevlid bayramı hakkında etraflı mâlûmât İbn Ḫallikan (ölm. 681) 'da mevcuttur. Bu tarihçinin kaydettiğine göre (bk. İbn Ḫallikan, Vefeyatü'l-aʿyan , Bulak, 1299, I,620 v.dd.), Erbil 'deki mevlid bayramı,vasfa sığmayacak kadar, tantanalıdır.

Erbil'e yakın yerlerden, Bağdad, Musul, Cezîre, Sencer, Nusaybin ve İran 'dan bir çok fakih, sûfî, vâiz ve kurrâ, muharrem ayından başlayarak, rebîülevvel ayının ilk günlerine kadar, Muẓaffeṛû'd-Din 'in yanında toplanırlardı. Muẓaffeṛû'd-Din evvelce, kale kapısından, meydana yakın bulunan habkah kapısına kadar olan sâha dâhilinde herbirinde dört-beş kat bulunan yirmi kadar ahşap kubbe hazırlatır, bu kubbelerden biri kendisine, diğerleri de devlet adamlarına tahsis olunurdu. Safer ayının ilk gününde kubbeler ihtimamla ve muhtelif şekillerde süslenir, katlarının her birine muganniler ve hayalciler oturtulurdu. Bu esnâda halk, işini gücünü bırakır, kubbelerin etrafında gezip dolaşmakla vakit geçirirdi. Muẓaffeṛû'd-Din, her gün ikindi namazından sonra, kubbelerin herbirinde muganniler in şarkılarını dinler, hayalcilerin hayallerini gözden geçirir, kubbelerde neler yaptıklarını görürdü. Sonra Hankah'ta kalıp, orada âyin yapar; sabah namazını müteâkip ava çıkar, öğleden sonra Kâbe'ye dönmüş bulunurdu ve mevlid gecesine kadar her gün bu şekilde hareket ederdi. Muẓaffeṛû'd-Din, mevlid günündeki ihtilâf sebebi ile mevlid-i Nebî bayramını bir sene ayın sekizinci günü, bir sene de on ikinci günü yaptırırdı.

Mevlidden iki gün önce, ortaya bir çok deve, sığır, koyun çıkarılır; bunlar davullar, şarkı ve eğlenceler ile kesilerek, türlü yemekler pişirilirdi.

Mevlid gecesi Muẓaffeṛû'd-Din, kalede akşam namazını kıldıktan sonra ve âyinler yaptıktan sonra, yakılmış mumlar arasında, oradan iner, bunu müteâkip de alay mumlarından herbiri bir katıra yükletilir, katıra bağlanan bu mumların arkasından da bir adam tutardı. Böylece Hankah 'a varılırdı.

Mevlid sabahı, Kale 'den hankah 'a doğru birbiri ardınca yürüyerek inen sûfilerin arkasından Muẓaffeṛû'd-Din de hankah 'ın önüne gelirdi. Bu mahalde vâizler için bir kürsü, Muẓaffeṛû'd-Din için de hal-

kın toplandığı tarafa,kürsüye ve ordunun yer aldığı meydana doğru pencereleri mevcut olan ahşap bir burç kurulmuş bulunur, bu pencerelerden Muẓaffeṛü'd-Din orduya,halka, veya vâizlere bakardı. Ordunun geçidi ve vâizlerin vaazı devam ettiği müddetçe âyan, rüesâ ve mevlid merâsimi için gelmiş olan fakih, vâiz, kurrâ ve şâirlere, birer-birer çağırılarak, ikram ve ihsanlarda bulunulurdu. Ordunun geçiş merâsimi bittikten sonra da yoksullar için meydanda, kürsünün etrafında bulunanlar için de hankah dâhilinde birer sofra kurulurdu. Bütün bu işler ikindiye ve hatta ikindiden sonraya kadar sürerdi. Muẓaffeṛü'd-Din o gece hankah'ta,kalır ve âyinlere iştirak ederdi.

Mevlid bayramı bitince Erbil 'de bu maksatla, toplanmış olan şahıslara,memleketlerine dönmek için bir miktar para verilirdi.

Bu bayramda yapılan ışıklı alayın ~~Kahire 'nin~~ başka bayramlarında bulunmaması,buna mukabil hristiyanların bayramlarında yapılmakta olması bu âdetin hristiyanlık te'siri ile girmiş olması ihtimâlini hatıra getirebilir. Fuchs bu fikri ileri sürmekte, Cürci Zeydan ise bu noktaya bir az daha umûmî surette temâs etmekte ve ışıklı alaylardan bahsetmeyerek, müslümanlarda yapılmakta olan bayramlardaki merâsimde hristiyanlık te'sirinin de bulunduğunu söylemektedir(ayn.esr.,V,250)

Muẓaffeṛü'd-Din 'in yaptırmış olduğu mevlid ihtifallerinde sûfîler ve halk tabakası mühim bir yer tutar. Mevlidin, halk tarafından takviye edilen sûfîlik ile olan bu sıkı râbıtası daha sonraları büyük bir rağbet kazanmasının esaslı sebeplerinden olmalıdır(bk.İ E, mad.M A V-L Î D). Köprülü Fuad Bey, Türk edebiyatında ilk mutasavvıflar adlı eserinde (s. 379),,Dinî şiirin mûsiki ile imtizâcı demek olan mevlid cemiyetlerinin bilhassa türkler arasında o kadar mergub olması eski şölenlere yâni bedi'î içtimâlara müştak olan halkın bu hususdaki ihti-

yâcından mütevelliddi. Medresenin temsil ettiği zühd ü takvâ taassuba karşı tekke bedi'î ve fikrî serbest bir hava alınacak bir menfez hükmünde idi" demektedir.

Magrbli İbn Dihye, Muzaffer'd-Din için, Erbil 'deki mevlid ihtifâlinde okutulmak üzere, Kitabü'l-tenvir fi mevlidi'l-beşiri'l-nezir adlı bir kitap yazmış (629 = 1231/1232)bunu Ebu Sa'id'e okuyunca, onun 1000 dinar altın câizesine nâil olmuştur. (bk. Esat Ef.kütüp., nr. 1444,Mecmu'a-i resa'il-i nadire, 6. risâle, s. 68).

Mevlid ihtifâli,yeni şekilde, bir halk bayramı olarak,Mekke'ye geçmiştir. Bunu müteâkip, evvelâ şimalî Afrika sâhili boyunca,Septe, Tlemsen,Fas ve İspanya'ya kadar ve sonra şarka Hindistan 'a müteveccihen yayılmıştır (Mekke 'deki bayramın tasviri için bk.Die Chroniken der Stadt Mekka, ngr.Wüstenfeld,III,438 v.d.;İbn Hacerü'l-Haytemi,Mevlid; yeni devir için bk. Snouck Hurgronje, Mekka II,57 v.dd.;Mısır için bk. Muh Tevfikü'l-Bekri, Beytü'l-Sıddık (Kahire,1323).s.404 v.dd.;Lane, Manners and Customs [5] (1871), II, 166 v. dd.;Tlemsen için bk.Medeniyet-i İslâmiye tarihi, V. 252 İ E trk.ngr. mad.EBÛ HAMÛ MÛSA. Hindistan için bk. Snouck Hurgronje, Achehnese, I. 207; ayn.mll.,Verspreide Geschriften II, 8 v.dd.; Herklots, Qanoon e İslam (1832),s. 233 v.dd.;Goldziher, Culte des saints(1880),s. 13; ~~Hind-i çinî için bk. İ E trk.ngr.mad.~~ ~~H İ N D-İ Ç İ N Î~~

Bilindiği üzere, Osmanlı imparatorluğunda mevlid ~~ihtifalinin~~ kayrağının tegekkülü Süleyman Çelebi 'nin meşhur eserini yazdığı tarih olan 812'den sonradır. İstifâde ettiğimiz me'hazların gösterdiğine göre, mevlid ~~ihtifali~~ kayrağı III. Murad devrinden sonra Osmanlı imparatorluğuna girmiştir. (bk. Mouradgea d'Ohsson, Tableau général de l'Empire Ottoman,Paris,1787, I. 255 v. dd.; Geschichte des osmanischen Reiches, VIII, 441; Esat Ef., Usûl-i atîka-i teşrifât-ı devlet-i osmâniye, s. 1; İ E mad.M A V L İ D)

Bu mevlid ihtifâli Esad Ef.'de(bk. Usûl-i atîka-i devlet
Osmaniye,s. 1-13) tafsilâtı ile anlatılmıştır . Reh
ikinci günü Sultanahmed câmiinde okutulacak me
zirlerin tezkereleri,Kethüda Bey tarafın
rek yazılır ve kendilerine g
ve şeyhlerin(bunlar üç ki
şeyhülislâm Ef. 'den re
leri,defterin göste
mevlid gününd
tarafı
hü

Yeniçeri ağası selâmlıktan geldikten sonra, sadrâzama temenna eder bunu müteâkip otururdu. Ordu taşrada iken yeniçeri ağasının yerini sekbanbaşı ağa işgâl ederdi. Zagarcı ve saksoncu-başı ağalar, muhzir ağa ve bostancılar odabaşısı, yeniçeri yazıcılar minber kapısından kürsüye kadar, yeniçeri neferleri de câmiin dört orta direği hizâsınca, direkten direğe, ayakta, sıralanırlardı. Ordu taşrada iken muhzir ağa ile baş-çavuş minber kapısı yanında ayakta dururlar, bostancılar oda-başısı, yeniçeri yazıcıları minber kapısı önünde kürsü istikâmetinde, ayakta sıralanırlardı.

Erkân, atlar ile, Bâb-ı hümâyûna giderler ve padişahı oradan alıp, alay ile câmie getirirlerdi. Padişahı attan indirip bindirme vazifesini yeniçeri ağası ifâ ederdi. Yeniçeri ağası ve kapıcı-başı ağalar onu selâmladıktan sonra yerlerine otururlardı.

Câmide ricâl için oturacak yer dar olduğundan, 82 deki sefer dönüşünde sipâhi askeri, silâhdar, kethüdâ ve kâtipleri bu vazifeden affedilmişlerdi.

Şeyhülislâmı müteâkip, sadrâzam, reisülküttab, çavuşbaşı ağa, tezkereci ve mektûbî Ef.'ler câmie geldikleri zaman oradakiler ayağa kalkarlar ve sofa sırasında bulunan ulemânın ortasından geçip, etraftakilere selâm verdikten sonra mihrâbın önüne konulmuş bulunan seccâdelerine otururlardı. Reisülküttab Ef. ile çavuş başı ağa sadrâzamın karşısına, mahfil-i hümâyun tarafına konulmuş olan seccâdelerine otururlar, tezkereci ve mektûbî Ef.'ler de mahfil-i hümâyûn altında ve kürsü tarafında yer alırlardı. Bu iş bittikten sonra teşrifâtî Ef., halife ve kisedar, arkalarında kürk veya ferâce olduğu halde, birer buhurdan getirir, bunlardan birini şeyhülislâmın, birini de vezirlerin önüne koyarlardı fakat pâdişah geleceği zaman buhurdanları götürürlerdi.

Bu sırada müezzinler mahfilinde fet-i şerîf okunurdu. Bittikten sonra da mahfil-i hümâyûn'un küçük ve kafesli penceresi padişahın geli-

şini işaret etmek maksadı ile açılır,hazır bulunanlar bunu görünce ayağa kalkar ve yere bakarak hürmetle eğilirlerdi. Sadrâzam da seccâdenin dışındaki yeri öperdi. Kafes kapandıktan sonra herkes eski vaziyetine avdet eder,teşrifâtî Ef.,mahfil-i hümâyûn altında ayakta durarak,fermanı beklerdi. Müezzinler mahfilinde târif olunduktan sonra Ayasofya,Sultanahmed şeyhleri ve nöbetli olan şeyh Ef.birbiri ardınca vaaz verirlerdi. Vaazı müteâkip bu şeyhlere dârüssuâdetü'ş-şerîfe ağası tarafından ferâce ve samur kürkler ihsan edilirdi.

Şeyh Ef. her kürsüye çıktıkça vezirler,ulemâ ve başka hazır bulunanlara üç defa şerbet ve buhur verilirdi.

Şeyhler kürsüden indikçe de sadrâzam tarafından,onlara ihsan edilen hediye çıkınları teşrifâtî Ef. eli ile koyunlarına konulurdu. Bunu müteâkip ilk mevlidhan çıkar, bir az okuyup,indikten sonra ona dârüssuâdetü'ş-şerîfe ağası tarafından hil'ât giydirilirdi. İkinci mevlidhan :

geldi bir ak kuş kanadile revan
arkamı sıgadı kuvvetle heman

beyitini okuyunca, hazır bulunanlar ayağa kalkarlardı. Şerifin mektubu ile bekleyen müjdeci başı,teşrifâtî Ef.tarafından,sadrâzamın huzûruna çıkarılır. Müjdeci başı sadrâzamın eteğini öptükten sonra,mektubu ona teslim eder; sadrâzam reisülküttap Ef.'ye işâret edip, onu çağırır ve mektubu verirdi. Çavuşbaşı ağa ve teşrifâtî Ef.taşrada bulundukları zaman reisülküttap Ef. huzur-ı hümâyûna girdiği zaman dârüssuâde ağası perde dibinde onu karşılar ve mektubu alarak silâhdar-ı hazret-i şehriyârî ağa'nın yardımı ile ipini çözer sonra da mektup reisülküttap Ef. 'ye teslim edilirdi. O da pâdişahın huzûrunda mektubu okur;bunu müteâkip de önce dârüssuâde ağasına samur kürk giydirilir,sonra da reisülküttap Ef.'ye ve müjdeci başılara hil'atler giydirilirdi.

Pâdişahın sadrâzama Medine 'den gelen hurmadan gümüş tabak içinde bir mikdar hediye ederdi. Bunu sadrâzamın önüne peşkir ağası koyar; sonra sadrâzam hurmalardan bir iki tânesini yer, bir iki tânesini de şeyhülislâm Ef.'ye verir, bunu müteâkip, teşrifâtî Efe'ye kalanını tevzi etmesi için, işâret ederdi. Hurmalardan vüzerây-ı izâm sadrin-i muhteremin,mevâli-i kiram, yeniçeri ağası, müderrisler,defterdâr Ef.,reisülküttap Ef.,çavuşbaşı ağa, tevkii, defter emini Ef.lere birer tâne ikram olunur,hurma getiren peşkir ağasına da yüz altın hediye edilirdi.

Sadrâzam seferde olduğu zaman şerîfin mektubu Kaymakam Paşa'ya teslim edilirdi.

Üçüncü mevlidhan çıktığı zaman Sultanahmed câmii mütevellisi sadrâzamın, Ayasofya mütevellisi şeyhülislâmın, diğer evkaf mütevellileri de orada bulunan vezirler, ulemâ ve hâcegânın önüne şeker tablaları koyarlar; zagarcı-başı,saksoncu-başı ve muhzir ağa da bu tablaları kaldırırlardı.

Üçüncü mevlidhan da indikten sonra halk dağılırdı. Sadrâzam şeyhülislâm, vüzerây-i izâm, sadrîn-i muhteremin, defterdâr,reisülküttab,çavuş-başı ağa, tevkii, defteremini, cebeci-başı, topcu-başı ve arabacı-başı ağalar , dışarıda câmi merdiveni dibinde ve musluklar önünde atlarına binerler ve pâdişahı beklerlerdi. Pâdişah atına binerek onları selâmlar; onlar da mukabilinde hürmette bulunurlardı. Bu merâsimi müteâkip sadrâzam, şeyhülislâm v.b. ile vedâlaşarak saraya döner; sonra da herkes birbirine selâm vererek evlerine dağılırlardı.

Esad Ef. 1205 'deki mevlid ihtifâlini de tasvir etmektedir (bk. ayn.esr.,s. 12 v.d.).

Mevlid bayramının yapılması 1910'dan itibâren Osmanlı imparatorluğunda kanunla kabûl edilmiş; fakat Cumhuriyetin ilânından sonra bu işten vazgeçilmiştir. Mevlid hâlen evlerde okutulmaktadır.

4. Peygamberin doğum gününde (mevlid)her sene yapılan tezahürat ve bayram hakkındaki münakaşalar. Bu mes'ele etrafında ileri sürülen başlıca görüşler şöyle hulâsa edilebilir :

a. Mâlikî ulemâsından Tacü'dDin el-Fakihani'ye göre , mevlid ihtifâli fenâ bir bid'attir(bidʿatü'l-mezmume)tir. Tacü'd-Din, Kitabü'l-mevlid fi'l- nehyi ʿan ʿameli'l- mevlid isimli kitabında (bk.Esat Ef. kütüp.,nr. 1444 ,göst.yer.)mevlid bayramını tenbellerin ve tufeylilerin ihdâs ettiğini söyler. Bu merâsimde zâhidlerin tagannî ve raksetmeleri kadınların ve gençlerin,ileri gelenlerin toplanmaları haram olduğunda ihtilâf edilmeyen hareketlerdendir. Bu görüşle, mevlid ihtifâli hiç bir âlimden ve din muktedasından nakledilmemiş olan bir bid'attir.

M. Fevzi, bâzı ulemânın mevlid kirâatine değil de defler ve davullar v.b. âletler ile fazla tegannîler yaparak, asıl mevlidin anlaşılmaz bir hâle getirilmesine karşı itirazlarda bulunduklarını söylemekte, Fucks (göst.yer)da bu yolda itiraz edenlerin bayramın bilhassa süfflik te'sirini gösteren (sema, raks, vecd alâmetleri v.b. ve hristiyanlık te'sirini gösteren (kandil alayları v.b.) şekillerini hoş görmediklerinden bahsetmektedir.

b. Müdâfileri bunu mevlid okutulmasını bidʿatü'l-hasene (iyi bid'at) olarak göstermekte ve mevlid okutulmasının şerîate muhalif bir hareket olmadığını , hattâ elsem olduğunu söylemektedirler(mevlid okutulmasının şerîate uygun olduğu hakkında mülâhazalar için bk. M. Fevzi, İsbâtü'l-muhassenât ... , tür. yer). Bu bid'ati İbn Dihye gibi bâzı âlimler beğenmişler ve hoş görmüşlerdir. Nabulusi,(bk.göst. yer .) mevlid hakkında kıyas mevcut olduğunu söylemekte ve Nevevi'nin Tehzib 'inde bid'ati iyi (hasen) ve kötü (kabih) olmak üzere ikiye ayırdığını , ʿAbdü's-selam 'n da Kavaʿid kitabında bid'ati : a. vacib, b. muharrem, c. mendub, d. mekruh, e. mübah bid'at olarak

ayrıldığını kaydetmekte ve islâmın I.asrında bulunmayıp da sonradan Allah için yapılan bütün hayırlı işlerin de böyle olduğunu, ~~mevlidin~~ mevlidin tarafdarlarının da bunu hayırlı işlerden saydıkları için bu mukayeseye istinad edebileceklerine işâret etmektedir. Beyhaki(1100-1170)'nin Şâfi'îden rivâyet ettiğine göre muhdesler iki türlüdür : 1. Kitab'a, sünnete, ve icmâa muhâlif olan bid'atlerdir ki, bunlara dalâlet bid'atleri (bid'atü'l-dalâle) denilir; 2. kitab'a, sünnete ve icmâa muhâlif olmayan bid'atlerdir ki, bunlara da kötü olmayan bid'atler (bid'atü'l-gayr mezmume)ismi verilir. Peygamberin ölümü büyük bir musibet olduğu gibi, doğumu da büyük nimetlerdendir. Musibetlerin ketmolunması ve sabırla karşılanması matlûb olduğu gibi , nimetlerin de izhârı ve şükranla karşılanması matlûbdur. Buna istinâden ~~ve~~ Peygamberin doğduğu gün mevlid okutmanın da, ona karşı hürmetin izhârı olduğuna göre, şerîate muhalif bir hareket olmadığı söylenilebilir. M.Pevzi Ef. Sûre-i âl-i imrân 'daki bir âyetten Peygambere muhabbetin elzem olduğu neticesinin çıkarılabileceğini kaydetmektedir (bk. göst.yer). Yine onun kaydettiğine göre" İbnü'l-Cevzi (~~1116-1200~~) ve İbnü'l-Hacer el-Heysemi(~~1506-1565~~). - Bu mevlid-i şerîf hakkında ne kadar tekellüfler, tâzim ve tekrimler,mechûdlar ve bezl-i mechûdlar edilse azdır, yine lâyıkı ile hakkı edâ edilemez - demişlerdir . "

" لا تجتمع امتي على الضلالة hâdis-i şerifi muktezasınca da icmâ-i ümmet vâki olmuştur . "

Bâzılarına göre, mevlid ihtifâli bir âdettir. İbnü'l-Hac bu hususta kendisine sorulan bir suâle şu yolda cevap vermiştir. - " Mevlid ihtifâlinin aslı islâmın ilk üç asrı içinde geçmiş âlimler (eslaf) in hiç birinden naklolunmayan bir bid'attir. Semâ ve oyuna gelince, bunlar mübah değildir " - Suyuti (——), Beyhaki'nin Enes (? - 709 ?)'ten naklettiği şu rivâyeti kaydetmektedir :

" Peygamber nübûvvet devrinde kendisi için akika kurbanı kesmiştir. Dedesi ʿAbdü'l-Muttalib 'in onun doğumunun 7 günü akika kurbanı kestiği biliniyordu. Akikanın tekrarlanmaması esas olduğuna göre, Peygamberin kendisi için böyle bir kurban kesmesi Allahın onu Rahmeten li'l âlemin kılınmasına karşı bir şükranın ifâdesi mânasına hamdolunur, Nitekim o kendi nefsine de salâvat getirdi. İşte bunun için onun doğum gününde toplantılar yaparak, ziyâfetler çekerek, hayırlar ile Allaha yaklaşarak şükran ve sevinçlerimizi belirtmek bize müstecâb olur " -

İbn Abbas 'tan rivâyet olunduğuna göre : İbn ʿAbbas Ebu Leheb 'i rüyâsında görmüş ve ne halde olduğunu sormuş. O da - " Ben ateşteyim (cehennemdeyim); lâkin her pazartesi gecesi cezâm hafifletiliyor"- demiş; buna sebep olarak da Peygamberin doğduğunu kendisine müjdeleyen câriyesini âzâd etmesini göstermiş. Leheb gibi küfür ve dalâlet içinde ölen birinin Peygamberin doğumu ile ilgili bir hâtırası onun cezâsını hafifletmeğe yarâdı, tabiatiyle Peygamberin ümmeti onun doğum gününü, şükran ve sürurla kutlulamakta haklı olur (bk. ʿAbdü'l-Ğaniyyü'l-Nabulusi, <u>ayn.esr</u>.s. 75).

İstifâde edilen me'hazlarda mevlid bayramı hakkındaki münâkaşaların başlangıcı hakkında bir kayda tesadüf edilemedi ise de, İbnü'l-Hac 'dan naklen söylenildiğine göre, mevlid bayramından,islâmiyetin ilk üç asrı içinde, bahsedilmemiştir, (yk. bk.) Fuchs bu mücâdelenin VII-IX asırlar arasında son haddine varmış bulunduğuna kısaca temas etmektedir.

5. Türkiye'de bugün mevlidin okunuş vesileleri

Bugün Türkiye 'de mevlid denildiği zaman ilk hatıra gelen metin Süleyman Çelebi 'nin meşhûr manzûmesidir. Anadolu 'da başka mevlidlerin de okunduğunu işittik ise de bunlar hakkında mâlûmat edinemedik. Kütüphânelerde gördüğümüz ve Süleyman Çelebi 'ye âit

olmayan bâzı mevlid metinlerinde de parçaların okunacağı makamlar işâret edilmişti; fakat biz bunları tetkikimizin hâricinde bıraktığımız için, sâdece bu noktayı nüshaların tavsiflerini verirken işâret etmekle iktifâ ettik.

Tesbit edebildiğimize göre, Süleyman Çelebi mevlidinin okutulduğu vesîleler şunlardır :

1. Peygamberin velâdetinin sene-i devriyesinde, tekkelerde ve müslüman topluluklarında mevlid okutulmaktadır ;

2. Dinî merâsimlerde ve zikirlerde, âyin esnâsında da mevlid okutulduğu vâkidir;

3. Çocuğun doğumu münâsebeti ile, doğumunun 40 günü mevlid okutulur ve mevlidin sonunda, çocuğun kulağına, ona verilen isim tekbir getirilerek söylenir ;

4. Bir şahsın ölümünün 40 günü mevlid okutulur;

5. Adak olarak, Peygamberin rûhunu şâd olması için mevlid okutulur.

Süleyman Çelebi mevlidinin vefat kısmı ~~hanefî mezhebi mensûplarının~~ dinî kanaatlarını rencide edecek şekilde değişikliğe uğratılmış olduğundan bu şekilde okutulması, din ulemâsı tarafından, yasak edilmiştir. Fakat buna rağmen son zamanlarda, ölümün kırkı münasebeti ile yapılan mevlidlerde okutulmaktadır. Diğer münâsebetlerde yapılanlarda da bâzan hocaların ~~para almak için~~, vefatı ekledikleri de vâkidir.

II. Mevlid metinleri

1. Türkçeden başka dillerde yazılmış olan mevlid metinleri hakkında

Mevlid ihtifâllerinde veya hususî vesîleler ile okutulan mevlid metinlerinin muhteviyatı hakkında esaslı bir malûmata sâhip değiliz. Bu mevzuu tetkikimizin hâricinde bıraktığımız için burada sâdece

tesbit edebildiğimiz bir kaç metin zikredeceğiz. Fuchs'dan öğrendiğimize göre, bugün Mekke'de câmide yapılan merâsimin esas kısmını mevlid metinlerinin okutulması teşkil eder. Risâleler muhteliftir. Kaʿb b. Zübeyr [1]'in Kaside-i Bürde 'si bunlar meyânında zikredilebilirse de halk tarafından pek rağbet görmeyen bir parçadır. İbnü'l-Cevzi (1116-1200) 'nin Mevlidü'l-nebi 'si (bk.Brockelmann,G A L I, 503)de Kaside-i bürde 'nin kısaca işlenmişidir. Bunlardan başka bir şâfiî olan İbn Hacerü'l-Heysemi (1505-1565)'nin Muhtasar kıssasü'l-mevlidü'ş-şerif 'i(bk.Brockelmann G A L , II. 389) de vardır.

Yine Fuchs'tan öğrendiğimize göre, okutulmakta olan bir mevlid de Berzenci (ölm.1765)'ninkidir. (bk. Brockelmann, G A L, II,384).

Septe'de Ebü'l- Abbas b. Abdullahü'l-Lahmi (1174-1203)'nin mevlidinin husûsî bir kıymeti vardır (bk. Brockelmann, G A L ; I, 366).

Bel 'in kaydettiğine göre (bk.İ E,trk.,ngr.,mad. EBÛ HAMÛ MÛSA), Tlemsen 'de, mevlidin medh ü senâsını muhtevî uzun naatlar ve kasîdeler inşad ve teganni olunurdu.

İstanbul kütüphânelerinde tesbit edebildiğimiz muhtelif dillerdeki mevlid metinlerinin muhteviyâtını tetkik edemedik. Ancak kataloglarda hangi dilden oldukları tasrih edilmeyenleri türkçe olmaları ihtimâlini düşünerek gözden geçirdiğimiz için mezkûr kitapların hepsinin mündericâtları hakkında mâlûmata sâhip değiliz, sâdece ileride yapılacak başka bir tetkik için faydalı olacağı düşüncesi ile aşağıda bunların bulundukları kütüphâneleri ve fihristteki numaralarını kaydetmeği düşündük. Bunlar arasında mevlid hakkındaki risâleler de vardır.

1- Kaʿb b. Zübeyr Peygamber zamanında önce Peygamber hakkında hicviyeler yazmı, sonra müslüman olmuş ve mezkûr manzûmeyi kaleme almıştır. Kaside-i bürde Kureyşîler halkında bir medhiyedir.

Arapça metinler

Fâtih kütüp.

mecm. nr. 4512
" " 5293
" " 5336

Lâleli kütüp.

" 1723
" 2041
" 2042 (yandaki kayda göre zâyi)
" 2043
mecm. " 3731

Esat Ef.kütüp.

" 445
" 446-448
" 447
mecm. " 1444
" " 3525
" " 3621

Süleymaniye kütüp.

nr. 344
mecm " 1039

Sâliha Hâtun kütüp.

nr. 111

Hamidiye kütüp.

Gazi Sultan Abdülhamid hân-ı evvel kütüp. 'ne Lala İsmâil Ef. tarafından vakfedilen kitaplardan

nr. 691

nr. 692

" 694

Âgâ Ef.kütüp.

Reisülküttab Mustafa Ef.'nin vakfı olan kitaplardan

nr. 323

Ayasofya kütüp.

nr. 56

Köprülü kütüp.

Fâzıl Ahmed Paşa'nın vakfı olan kitaplardan

mecm. nr. 76 (katalogda mevlid olarak gösteriliyorsa da mevlid değildir)

Mehmed Âsım Bey 'in vakfı olan kitaplardan

nr. 118

Yahyâ Ef. Dergâhı kütüp.

nr. 4357

" 4372

" 4393

" 4448

" 4450

" 4451

" 4453

" 4454

" 4455

" 4456

" 4459

nr. 4460
" 4461
" 4462
" 4465
" 4466
" 4468
" 4469
" 4470
" 4471
" 4480
" 4502 (yandaki kayda göre mevlid değildir)
" 4503

Dâmad-zâde kazasker Mehmed Murad kütüp

Şeyh Elhac Hâfız Mehmed Murad Ef. ve diğer bâzı zevâtın vakfı olan kitaplardan :

nr. 82
" 83

Atıf Ef. kütüp.

mecm. nr. 2787
" " 2792

Valde câmii kütüp.

nr. 292
" 811

Nûruosmaniye kütüp.

mecm. nr. 750
" " 4006

Umumî kütüp.

nr. 5281
" 5283

Hâfiz Paşa kütüp.

nr. 344

Zühdi Bey kütüp.

nr. 139

" 530

Gazanfer Ağa kütüp.

nr. 2001

" 4638

Süleymaniye kütüp. içindeki muhtelif kütüp.

nr. 86

" 1219

" 1296

Hüdâi Ef. kütüp

nr. 385

" 146

III. Ahmed kütüp.

nr. 597

Revan köşkü kütüp.

nr. 2009

Koğuşlar kütüp.

mecm.nr. 1199

" 1206

Farsça metinler

Bağdadlı Vehbi Ef.kütüp.

nr. 1540

Begir Ağa kütüp.

nr. 679

Revan köşkü kütüp.

nr. 1581

Hüdâi Ef. kütüp.

nr. 1073

Arnavutça metinler

Millet kütüp.

Manzum eserler kısmı

nr. 1367

" 1368

Umûmî kütüp.

Depodaki eserler

nr. 493

Kürtçe metinler

Millet kütüp. manzum eserler kısmı

nr. 1368

Cava dili ile metin

Kitapçı Râif Bey 'de bu dil ile bir mevlid nüshası vardır.

Çerkesçe metin

Bu dilde mevlid metninin mevcûdiyetinden Osmanlı müellifleri'nde bahsedilmektedir.

Boşnakça metin

Bu dilde de mevlidin bulunduğundan, yine Osmanlı müelliflerin'de bahsedilmektedir.

Rumca metin

İnkılâp kütüp., K. 212 (M. C.)

---

2. Türkçe mevlid metinleri hakkında

İstanbul kütüphânelerinde, Süleyman Çelebi mevlidinin sahîh, ilâveli ve karışık nüshalarından başka , müellifi malûm ve meçhul bir çok mevlid nüshası daha vardır.

Türkiye 'de mevlid denilince ilk akla gelen eser Süleyman Çelebi 'nin meşhur manzûmesidir. Mürâcaat ettiğimiz me'hazlardan, bundan daha evvel mevlid yazıldığına dâir bir kayda tesadüf etmediğimiz gibi, İstanbul kütüphanelerinde yaptığımız araştırmalar neticesinde de Süleyman Çelebi mevlidinden daha eski tarih taşıyan bir mevlid bulamadık.

Süleyman Çelebi 'ye âit olmayan mevlid metinlerini ihtiva ettikleri motifler bakımından üç nokta karakterize etmektedir :

1. Bâzı mevlid metinleri Süleyman Çelebi mevlidine benzemektedirler;

2. mevlid metinlerinden bâzılarında Süleyman Çelebi 'de bulunan motifler olduğu gibi, Süleyman Çelebi mevlidinde bulunmayan motifler de vardır ;

3. bâzı metinler de Süleyman Çelebi mevlidinden tamâmen farklıdır.

Mevlidlerin ihtivâ ettiği motifler arasındaki benzerlik ve ayrılıklar meselesini eserleri yazan veya istinsah eden sahısların mensûbu bulundukları mezheplerin farklılığı ile veya mevlid yazanların faydalandıkları siyer kitaplarının ayrı mezhep ve görüşlere göre vücûda getirilmiş bulunmaları ile izah etmek mümkündür. Süleyman Çelebi'nin manzum bir siyer yazmış olması ve mevlidin sonradan bu kitaptan bâzı parçaların seçilmesi ile meydana getirilmiş bulunması,mevlidlerin büyük bir kısmının Süleyman Çelebi mevlidinden veya siyerinden mülhem olarak

onun mevlid içindeki veya mevlid kitabı içinde bulunmayıp da Süleyman Çelebi siyerinde bulunan parçalarından faydalanılarak yazılmış oldukları da düşünülebilir. Mevlid yazanlardan bâzılarının Süleyman Çelebi'nin istifâde ettiği bir siyer kitabından faydalandıkları ve bu esnâda mevlid ile berâber başka parçaları almış oldukları da akla gelebilir.

Mevlid metinlerinin bâzılarında Süleyman Çelebi mevlidinin esas nüshalarında bulunan beyitler aynı ile mevcuttur. Bunu ya bu kitapları yazanların,kendi eserlerine,fazla rağbet kazanmış olan Süleyman Çelebi mevlidinden beyitler alarak eserin ehemmiyetini arttırmağı düşünmeleri, veya müstensihlerin bilgisizlikleri ile izah etmek mümkündür. Elde çok eski istinsah mahsulleri bulunmadığı için bu hususta kat'î bir hüküm vermek doğru olmaz. Yalnız birinci ihtimalin daha kuvvetli olmakla berâber,ikincisinin de yabana atılamayacağını kaydedelim.

Süleyman Çelebi mevlidinin nüshalarında arasında çok büyük farklar mevcuttur. Bu eserin esas nüshaları şu kısımları ihtivâ eder:

1. Fi tevhidi bari sübhanehû ve ta'ala
2. Fi iltimasi 'd-du'a li'n-nazımetihi ve fi 'özri'l-kitab
3. Fi beyanı fıtreti'l-'alem ve ruhi Muhammed in 'aleyhi's-selam
4. Fi beyanı hilkati Adem ve intikali nuri Muhammed in 'aleyhi's-selam
5. Fi beyanı zuhuri vücudi'n-Nebiyy sallallahû 'aleyhi ve sellem

a. Fasl (Peygamberin medhi).

b. Fasl (Peygamber doğmadan evvel beliren haller).

c. Fasl (mevlidin kıymeti).

6. Fasl (kâinâtın yaratılışının sebebi)

b. Fasl (nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali)

c. Ḳaṣideṭ ün meliḥaṭ ün (Peygamberin doğumu).

d. Faṣl (meleklerin Peygamberi ziyârete gelmeleri).

e. Faṣl (Peygamberin doğduğu gece beliren mûziceler).

6. Fi meḍhi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam

7. Fi beyanı muʿcizatı'n Nebiyy ṣallallahû ʿaleyhi ve selleṃ

8. Fi miʿracı Muṣṭafa ʿaleyhi's-selam

9. Fi baʿẒı evsafi'l-Muṣṭafa ʿaleyhi's-selam

10. Faṣl (müellifin günahlarını itirâfı)

11. Fi'n-naṣiḥa.

12. Fi vefatı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam

a. Faṣl (Peygamberin hastalanması).

b. Faṣl (Peygamberin vasiyyeti).

c. Fi beyanı teslimi ruḥi'n-Nebiyy ṣallallahû ʿaleyhi ve selleṃ

d. Faṣl (Peygamberin defnedilmesi).

Mevlidin en esaslı parçaları a. Mevlid, b. mirac, c.vefat kısımlarına göre,Süleyman Çelebi nüshaları şöyle gruplanabilir :

1. Yalnız mevlidi muhtevî metinler;

2. Mevlid ve mirace muhtevî metinler;

3. Mevlid, mirac ve vefâtı muhtevi metinler.

a. Esaslı sayılabilen nüshalar;

b. esas metinden farklı olanlar;

4. Mevlid, mirac ve vefat-ı Nebî'den başka Vefat-ı Fâtime'yi de muhtevi metinler;

5. Mevlid, mirac ve vefat-ı Nebî 'den başka vefat-ı Fâtime ve Hikâye-i deve'yi muhtevî metinler ;

6. Mevlid, mirac ve vefat-ı Nebi 'den başka geyik hikâyesini de muhtevi metinler;

7. Mevlid, mirac ve vefât-ı Nebî 'yi muhtevi metinlerden sonra bir çok ilâveler bulunanlar;

8. Gerek mevlid, mirac ve vefât-ı Nebî kısmına, gerekse bunların arasına veya sonuna başka ilâvelerin yapılması ile uzamış olan metinler.

İlk bakışta 1. ve 2. grupların, mevlidin okutulması esnâsında az zamana sığdırmak maksadı ile esas metnin kısaltılmasından husûle geldiği zannedilebilir. Fakat her gruba âit olan metinler arasında da farklar vardır. Bütün bu nüshalar tetkik edilirse, yukardaki gruplardan 3 'ye dâhil metinler arasında birbirinin , ufak farklar ile aynı bir kaç metnin fevkalâde bir uslûbu ve edebî kıymeti hâiz olduğu görülür. Çalışmalarımız esnâsında sâdece yazma mevlid nüshalarından faydalanmış ve basılanları tetkikimiz hâricinde bırakmış bulunmamıza rağmen burada, Süleyman Çelebi 'nin mevlid, mirac ve vefât-ı Nebî 'yi muhtevî basmalarının yukarıda bahsettiğimiz güzel nüshalar ile pek az alâkaları olduğunu ve o nüshalarda bulunan en güzel parçaların bu basmalarda mevcut olmadığını söylemeden geçemeyeceğiz. Kitapçı Râif Bey bu hâdiseyi, Süleyman Çelebi mevlidinden, okutulması esnâsında kısa zamana sığması için bir müntahâbat vücûda getirilmiş olması ile ve bâzı kimselerin, bir ticâret metâı olarak, bu eserden faydalanmağı düşündükleri ve rağbeti arttırmak maksadı ile veya bir başka eserin neşri hizmetini görmek için Süleyman Çelebi mevlidinin kısaltılmış metnine bir çok ilâveler yapmış olmaları ile izah etmektedir (bk. Râif Yelkenci, Süleyman Çelebi'nin mevlid manzûmesi

---

En son dakika gazetesi, 11 ocak 1949 ile 24 şubat 1949 arasında

fâsılalar ile neşredilen makaleler). Râif Bey bu iddiasında haksız değildir. Çünkü mevlid nüshalarından yukarıda bahsettiğimiz yazmalar hâricinde kalanların büyük bir kısmındaki ilâve motifler ve beyitler Süleyman Çelebi 'den başka şahıslara âit olan mevlidlerde de mevcuttur. Sonra kültürlü bir muhitte yetişmiş ve islâm dinine lâyıkı ile vâkıf olduğu kolayca tahmin edilebilen Süleyman Çelebi 'nin okutulması din ulemâsı tarafından yasak edilen vefat kısmın,kaleme almış bulunması pek zayif bir ihtimaldir. Mevlid nüshalarının mirac kısımlarında da ilâveler mevcut ise de bunlar vefât-ı Nebî kısmındakilere nisbetle daha azdır.

Gerek Süleyman Çelebi mevlidi, gerekse diğer şahıslara âit mevlid nüshaları üzerinde çalışılırken bunların ihtivâ ettiği motif lerin menşe'leri araştırılmamış sâdece şu üç esas göz önünde bulundurulmuştur.

1. İstanbul kütüphanelerindeki türkçe mevlid metinlerini, bunların mündereciâtlarını,mümkün olduğu nisbette, tesbit etmek ve metinleri, ihtivâ ettikleri motiflere göre, mümkün mertebe gruplamak;

2. Elde ettiğimiz nüshaların hepsinin ayrı-ayrı mündereciâtlarını ve Süleyman Çelebi 'nin olmayan mevlid nüshalarında Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli veya esas nüshalarındaki beyitleri göstererek bu istinsah mahsullerinin ne derece karışık olduğunu ortaya koymak;

3. Süleyman Çelebi mevlidinin esaslı sayılabilecek nüshalarının mukayesesi neticesinde esas metni tesbite çalışmak.

Mevlid metinlerinin mündereciâtı tesbit edilirken, her nüsha ayrı-ayrı,içinde bulunan esas veya tâlî fasıllar dikkat nazarına alınarak, kısımlara ayrılmış, başlıkların yanlış yerlere konulmuş olsalar dahi yerleri değiştirilmemiş; yalnız bu başlıklardaki yanlışlar, arapça veya farsca kaidelerine göre,mümkün olduğu nisbette,tashih edilerek, bir mâna ifâde eder hâle getirilmelerine gayret edilmiştir;

çok yanlış olan ve hiç bir mâna ifâde etmiyenlerin yanına birer(?) konulmuştur. Başlığı olmayan kısımların başlıkları tarafımızdan, yine kitabın dâhilî tasnifi göz önünde bulundurularak konulmuş ve nüshalarda mevcut başlıklar transkription yapıldığı ve altları çizildiği halde, bunlar düz yazılmış ve altları çizilmemiştir. Süleyman Çelebi 'ye âit olmayan mevlid nüshalarında kısımların ihtivâ ettikleri beyit sayısı gösterilmemiş, sâdece motifler işâret edilmekle iktifâ olunmuş, Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında ise, kısımlar ayrıca hulâsa edilmeyip, yalnız bunların ihtivâ ettiği esas motifler kaydolunduğu için, uzunluk ve kısalıklar hakkında bir fikir vermesi maksadı ile, her kısımdaki beyitlerin sayısı gösterilmiştir.

Süleyman Çelebi mevlidinin sonundaki muhtelif ilâveler de kolay tefrik edilebilmesi için sahifenin sağ tarafına, sahifenin yarısını işgal edecek şekilde yazılmıştır.

3. Süleyman Çelebi mevlidi hakkında

A. Süleyman Çelebi mevlidinin me'hazları

Süleyman Çelebi 'nin me'hazları arasında Âşık Paşa'nın Garipnâmesi ile Darir 'in Siyerü'l-Nebevî 'sinin bulunduğu inkâr olunamaz (bk. Veled Çelebi, Süleyman Çelebi mevlidi me'hazları, Hayat mec.,sayı 45, s. 14-16). Fakat bu meyanda Darir 'in siyerinin Ebü'l-Hasan el-Bekri 'nin siyerinden tercüme edildiği söylenilmekte (bk.göst.yer) olduğu için, Süleyman Çelebi 'nin Darir 'den veya Ebü'l-Hasan el-Bekri 'den faydalandığı düşünülebilir.

Ebü'l-Hasan el-Bekri 'den tercüme edildiği söylenilen bir siyeri Kitapçı Râif Bey 'den aldık. Bu siyer kitabının bâzı kısımları , hattâ ifâde bakımından dahi, Süleyman Çelebi mevlidine benzemektedir.

Aynı zamanda bu kitap diğer mevlidlerde mevcut olan motiflerin çoğunu da muhtevidir. Mevlidlerin menşe'nin siyer kitapları olması ilk akla gelen şeydir. Burada bu kitabın ekseri mevlidlerin menşe'i olduğu yahut da -ki bu daha kuvvetle muhtemeldir - Süleyman Çelebi 'nin bundan ilham alarak bir siyer yazmış, başkalarının da Süleyman Çelebi siyerinden faydalanmış oldukları düşünülebilir.

Bahsedilen siyerin Ebu'l-Hasan el-Bekri 'nin siyeri ile olan münâsebeti tesbit edilememiştir. 1224 'te istinsah edilmiş bulunan kitabın başında İmâdeddin ismi geçmekte ise de, bu şahıs tarafından yazılmış veya tercüme edilmiş olduğu kayıtlı değildir.

Süleyman Çelebi 'deki motiflerden bâzıları ile diğer mevlidlerdeki motiflerin bâzıları Muhyi'd-Din Arabi 'ye âit olduğu müstensihi tarafından gösterilen bir mevlid nüshasında (bk. Hüdâyî Ef.kütüp.,yazma nr. 285; 1319 'da Muhammed b. Dabeki tarafından istinsah edilmiştir) da mevcuttur. Süleyman Çelebi 'nin dedesi Muhyi-'d-Din Arabi 'nin Füsus adlı eserine şerh yazmış.olduğuna göre, Süleyman Çelebi 'nin de Muhyi'd-Din Arabi 'den istifâde etmiş olması mümkündür.

B. Süleyman Çelebi mevlidi metni hakkında

a. Karşılaştırılan nüshalar

Burada Süleyman Çelebi mevlidinin esaslı sayılabilecek beş nüshası A (Râif Bey 'den aldığımız bir nüsha, B(Fâtih kütüp. 1450) C(Bursa Osmaniye , 5903), D(Topkapı sarayı, Emânet Hazînesi kütüp. 1611), E (Millet kütüp.,1357) karşılaştırılmıştır. Bunlardan dördü birbirine çok benzemekte, yalnız D nüshası bâzı beyitlerin eksikliği ve merhabâlar kısmının fazlalığı ile ayrılmaktadır; fakat hey'-'et-i umûmiyesi esas nüshalara benzediği için karşılaştırmağa dâhil edilmesi uygun görülmüştür.

B. Metnin imlâsı ve transkripsiyon şekli

Nüshaların mukayesesi yapılırken evvelâ bunların en eskisi olduğunu tahmin ettiğimiz A nüshası esas alınmış, bâzı sahifeleri eksik olan bu nüsha B 'den tamamlanarak, farklar sahife altı notlarında gösterilmiştir. Sonra bu beş nüshayı karşılaştırarak,metne en doğru saydığımız beyitleri aldık, bu meyanda arapça veya farsça kelime veya terkipleri de doğru imlâ şekilleri ile yazmağı düşündük;fakat türkçe imlâlarını tashih etmedik ve beyit/mısrâı hangi metinden aldık ise,kelimeleri orada yazıldığı şekilde transkripsiyon yaptık.

C. Metinlerin mukayesesinde tâkip edilen usul

Mukayeseyi yaparken göz önünde bulundurduğumuz noktalar şöyle hulâsa edilebilir :

a. Metinler tarihlerine göre,alfabe sırasına tâbî tutulmuştur.

b. Esas metne,kelime veya cümle bakımından en doğru sayılabilen beyitler alınmış,nüsha farkları ile metne dâhil etmekte tereddüt ettiğimiz beyitler, fazla olduğunu tesbit ettiklerimiz ve arapça beyitlerin hepsi sahife altı notlarında gösterilmiştir;

c. Sahifelerin sağ üst kenarına sahife numarası, sol üst kenarına metinleri gösteren harfler ile metinlerin sahife numaraları konulmuştur. Metinlerin sahifeleri değiştikçe, aynı hizâda, yeni numaraları işâretlenmiştir;

d. Beyitlerin sol tarafında beyit numarası, bunun yanında da beyitlerin tekabül ettiği nüshayı gösterir harf mevcuttur.

Türkçe

M E V L İ D M E T İ N L E R İ

I. Süleyman Çelebi mevlidi nüshaları

Süleyman Çelebi mevlidinin esas ve ilâveli nüshalarının mündercâtları aşağıda gösterilmiştir. Bu nüshalardan esas olanların kısım başlıkları ve kısımların ihtivâ ettikleri metin sayısı metinlerin mukayesesinde görüleceği için burada ayrıca işâret edilmemiştir. Nüshaların bâzılarında da kısımların muhteviyâtı aynen birbirini tâkip ettiği için, sâdece başlıklar gösterilmiştir. Bu mevlidin sonunda bulunan ilâve parçalar ayrıca tetkik edilip, müelliflerinin tesbitine çalışılmamış, ancak nüshalarda gösterilen müellif isimleri kaydedilmiştir.

Süleyman Çelebi mevlidinden ayrı parçalardan biri olan ve me'hazlarda yazılış tarihi 807, müellifi de Karabulut mescidi imamı Halil olarak gösterilen Vefât-ı Fatıma'nın bir nüshasını hocamız İsmâil Hikmet Bey'in husûsî kütüp. 'de gördük. Vefât-ı Fatıma'nın yazılış tarihinin 897 H. olarak gösterildiği bir nüsha da Millet kütüp.'de mevcuttur.

I. Yalnız mevlidi muhtevî metinler.

Yahya Ef.Dergâhı kütüp.,nr. 4445

Evâdı : I5,8X2I,5 (I4,7X20,5) cm.

IO varak,sahifedeki satır adedi; II.

Kırmızı bir cild içindedir.

Yazı sarımtırak,saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Kırmızı mürekkep arapçaları yazmak ve mühim kelime veyâ cümlelerin üzerine çizgi çizmek için kullanılmıştır.Mısrâların iki yanında,süs için konulmuş olan yuvarlaklar da kırmızıdır.

Mevlid Gb'de nihâyet bulmakta ise de sonu noksandır.Bundan sonra, değişik yazılar ile duâ ve ilâhiler mevcuttur.

Varaklar hırpalanmış ve tâmir görmüştür. 2. varaktan sonra,araya varaklara nisbetle daha küçük eb'âdda bir kâğıt üzerine,siyah değişik bir yazı ile yazılmış 5 mısrâlık arapça bir kısım eklenmiştir. Ib'de de mısrâların arasında ve sahife kenarlarında ilâveler mevcuttur.

Yazı ve dil husûsiyetleri oldukça eskice bir nüsha olduğu hissini vermektedir.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü		(9 beyit).
2. Duâ		(4 beyit).
3. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı		(3 beyit).
4. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali		(6 beyit).
5. Mevlid	(a. Peygamberin velâdeti ; b. Zerrât-ı cihanın şâdumân olarak merhabâ demeleri).	34 beyit
5. Peygamberin ümmetini dilemesi		(20 beyit)

6. Peygamberin doğduğu gece Kâbe'nin hâli (5 beyit).

7. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller (2 beyit).

8. Peygamberin mucizâtı (4 beyit).

9. İlâhi (½ mısrâ).

10. İlâhi (½ mısrâ).

İnkılâp kütüp., K.212 (M.C.)

Eb'âdı: 20.6 X 14. 4 cm.

41 varak, sahifedeki satır adedi: 17

Hareli kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir; bunun kenarları kırmızıdır ve sarı yaldız ile çerçevelenmiştir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı vişne çürüğü deridendir.

Kabın iç kısmına siyah zemin üzerine, sarı ve kırmızı hâreli bir kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı, ince ve sarımtırak,sakallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Kitâp mevlidden parçaları da ihtivâ etmektedir.

Sahife kenarları siyah ve altın yaldız cedvellidir.

Beyitler çerçeve içine alınmıştır.

Başta, altın yaldız,mavi,sarı boya ve kırmızı mürekkep ile yapılmış bir başlık vardır.Yeşil boya ve yaldız ile yapılmış bir çerçeve içinde de kırmızı mürekkep ile Haza kaşide-i bürde yazılıdır. 15 varak işgâl eden bu kasîdenin her beyitinin altında, kırmızı mürekkep ile,arapçası,sahife kenarında da, çapraz yazılmış bulunan ve iki siyah çizginin arası yaldız ile doldurulmak suretiyle meydana getirilmiş bir çerçeve ile muhat olan farsçası mevcuttur.

Yukarıda bahsedilen kasîdeden sonra boş bir sahife vardır.Sonra baştaki gibi yapılmış bir başlık ve bunun altında da yine ilk kasîdenin çerçevesinin aynı olan bir çerçeve içinde Haza kaşide-i bürde yazılıdır. Arapça olan bu kasîdenin her beyitinin altında rumca dörder mısrâ mevcuttur. Arapça beyitler kırmızı mürekkep ile, rumcaları ise siyah mürekkep ile yazılmıştır. Bu kasîde 32. varağa kadar gelmektedir. 32.varak boştur.

Kitabın sonunda 41.varakta sona eren ve22 sahife işgâl eden bir mevlid vardır ki, bu nüsha Süleyman Çelebi mevlidi'nin rumcaya tercümesidir. 32. b'de yukarıdakilerin aynı olan bir başlık altında ve çerçeve içinde Haza mevlûdü'n-Nebiyy 'aleyyi's-selam yazılıdır.Sonra da kırmızı mürek-

kep ile Süleyman Çelebi mevlidi başlamaktadır. Her beyitin altında, siyah mürekkep ile, rumcası yazılıdır.

Kitabın istinsah tarihi mevcut değildir. Yazı ve dil hususiyetlerinden yeni bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

Münderecâtı :

I. Haza kaşideti'l-bürde (15 b'de bitiyor).

II. Haza kaşideti'l-bürde (31 b'de bitiyor).

III. Haza mevlidi'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam

1. Allah isminin büyüklüğü — (a. Allah isminin büyüklüğü; b. Allahın sıfatları) — 10 beyit

2. Müellifin özrünü beyânı — (a. müellifin özrünü beyânı; b. Allahın büyüklüğü) — 11 beyit

3. Peygamberin rûhunun yaratılışı — (a. Peygamberin rûhunun yaratılışı; b. Peygamberin şerefine olan hâdiseler). — 14 beyit

4. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali — (9 beyit

5. Mevlid — Peygamber doğmadan önce beliren hâller; b. Peygamberin doğması — 22 beyit

6. Peygamber doğduktan sonra beliren hâller — (a. Peygamberin doğması ile cihan zerrelerinin şâdumân olarak merhabâ dedikleri; b. Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi; c. Peygamber doğduğu gece Kabe'nin hâli). — 31 beyit

~~51 beyit~~

2. Mevlid ve miracı muhtevî metinler.

Topkapı sarayı müzesi,Revan köşkü kütüp., nr.2039

Mecmua-i resâildir.

Eb'âdı : I3,3X20,2 cm.

Bütün kitap I94 varak olup,farklı yazılar ile yazılmış olan muhtelif resâili muhtevîdir.

Mevlid 98. varaktan başlamakta ve altı varak işgâl etmektedir. Sahifedeki satır adedi : I3'tür.

Kırmızı meklepli,yaldız ve kabartma gemeli megin bir cild içindedir. Kitabın kabı epey hırpalanmış ve tâmir görmüştür.

Yazı,sarımtırak saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bâzı sahifeler beyaz kâğıttandır.

Bahis başları ve mükerrer beyitler kırmızıdır.

Sahife kenarları kırmızı cedvellidir.İki sütun hâlinde olan, beyitlerde 0.5 cm. aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile ayırd edilmiştir.

Başta Hazâ mevlûdi'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam yazılıdır.

İstinsah tarihi kaydedilmemiştir.Yazı ve dil husûsiyetlerinden eskice bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

IO3b II 'de Süleyman ismi mevcuttur.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (9 beyit).

2. Duâ (4 beyit).

3. Hazâ'l-faşl fi hilkatihi Adem ve Havva 'aleyhi's-selam (a. Nûr-ı Muhammedî 'nin yaratılışı ; b. Nûr-ı Muhammedî 'nin intikali). 8 beyit

4. Vehaze'l-fasl fi na't Resulullahi aleyhi ve sellem (arapçadır ; 7 beyit).

5. Mevlid (a.Peygamberin doğumu;
b.Peygamber doğunca cihan zerrelerinin gâdumân olarak,merhabâ demeleri;
c. Arapça bir parça). } 17 beyit

6. Ve Haze'l-fasl fi mi'raci'n-Nebiyy aleyhi's-selam (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ;
b. Peygamberin Allah ile konuşması ;
c.Peygamberin yere inmesi). } 29 beyit

7. Fasl Münacat (8 beyit).

Universite kütüp; T.Y. 7402

Eb'âdı : 14 X 20,1

7 varak, sahifedeki satır adedi : 15

Kırmızı meşin bir cild içindedir. Kabın ortasında ve kenarlarında yaldız ile yapılmış motifler mevcuttur. Kapağın iç kısmına kırmızı sarı ve siyah hareli parlak bir kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı, sarımtırak,ince saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

Bâzı başlıklar altın yaldız, bâzıları da mâvi mürekkep ile yazılmıştır. Mükerrer beyit için de bâzan mâvi bâzan kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Bu nüsha 1284 H.'de istinsah edilmiştir.

Münderecâtı :

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (11 beyit).

2. Fi beyani 'd-du'a'i iltimas li- [illegible] (?) (4 beyit).

3. Fi beyanı hilkati Adem ve Havva 'aleyhima'es-salatü ve's-selam — bu kısımda nur-ı Muhammedînin yaratılışı ve intikalinden bahsedilmektedir (8 beyit).

4. Veladeti'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam (17 beyit).

5. Nafti'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam — (bu kısımda cihan zerrelerinin,Peygamberin doğması ile şâdumân olarak,merhâba dediklerinden bahsedilmektedir; (8 beyit).

6. Medhi'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam — (bu kısımda Peygamberin Allahtan Ümmetini dilediğinden bahsedilmektedir; (10 beyit).

7. Fi beyani kavli eshabi Mekke (a. Peygamber doğduğu gece Kâbe'nin hâli ; b. Peygamberin mûcizeleri) 18 beyit

8. Mi'raci'n-Nebiyy 'alevhi's-selam (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkmasından bahsedilmektedir ; 47 beyit).

9. Fi beyani visali kemali talebi'l-Ummeti (a. Peygamberin refrefile yaptığı yol; b. Peygamberin Allah ile konuşması). 33 beyit

10. Münacat-i kaşi'l-hacat (6 beyit).

Üniversite kütüp.,T.Y. 549

I5,5X22 cm.

Mevlid 8 varak,sahifedeki satır adedi : I9

Vişne çürüğü renginde maroken bir cild içindedir.

Yazı,sarımtırak,orta kalınlıkta saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekesiz rik'adır.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

Cildin içinde ilki ikisi aynı üçüncüsü ayrı bir hattat elinden çıkmış üç kitap vardır. Bunlardan birincisi mevlid olup, 8 varakta sona ermektedir.

IO'da " Manzûme-i Mevlîd-i Peygamberi ʿalayhi'ş-şalatü ve's-selam rumda ibtida türki mevlid nazmı budur. ʿİvaz Paşa b.Şeyh Süleyman Ef. merhumun eser-i mûteberidir. Birâderi Atâî meşhur şâirdir. Emir Sultan'ın halifelerindendir. Raḥmetullahi ʿalayhim ecmaʿin takriben raḥat ü'l-ervah 856 tarihinde Bursa'da fevt ve medfeni mâruftur " yazılıdır.

I b'de de sahife kenarında dua-i Süleyman Ef. El-Bursavî " yazılıdır.

Beyitlerin yanlarında her birinin okunduğu makamlar mevcuttur.

Bâzı sahife kenarlarında da aynı yazı ile ilâveler vardır.

Mevlid Mehmed Hüseyin b. Mehmed Emin tarafından, IØIO'da istinsah edilmiştir.

Münderecâtı :

I. Süleyman Çelebi mevlidi

I. Allah isminin büyüklüğü (9 beyit).

2. Müellifin özrünü beyânı (4 beyit).

3. Hilkat-i Adem (bu kısımda nûr-ı ʿalayhi's-selam Muhammedî'nin in-

tikalinden bahs-

tikalinden bahsedil-
mektedir ; 8 beyit).

4. Bahr-i ʿarabi (7 beyit).

5. Menkıbe-ʾi veladet-i efżal-i mevcudat ʿaleyhi ʾs-selam

a. Peygamberin doğumu (16 beyit).

b. Der faṣl-ı medh-i Resul-i Ekrem ʿaleyhi ʾs-selam (burada Peygamber doğduğu zaman bütün yaradılmışın şâduman olarak merhabâ dediklerinden bahsedilmektedir ; 10 beyit).

6. Muʿcizat-ı Nebiyy ʿaleyhi ʾs-selam

a. Peygamberin mûcizeleri ;

b. Der faṣl (arapçadır; 2 beyit).

7. Bahr-i miʿraci ʾn-Nebiyy ʿaleyhi ʾs-selam

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ; (20 beyit).

b. Der faṣl-ı miʿ- raci ʾn-Nebiyy ʿaleyhi ʾs-selam (burada Peygamberin Refref ile yaptığı yoldan ve Allah ile konuşmasından bahsedilmektedir ; 24 beyit).

c. Der Faṣl-ı duʿa (8 beyit).

II. Miʿraciye-ʾi li-şeyh ʿOsman el-Mevlevi (rihlet II42).

III. Haza kitab-ı miftahü ʾl-müşkilat.

Yahyâ Ef. dergâhı kütüp.,Nr. 4490.

Eb'âdı : 12 X 19 (11 X 18) cm.

19 varak sahifedeki satır adedi: 9.

Kırmızı bezden bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısım 2 cm. kadar eninde kırmızı kâğıttandır.

Yazı, sarımtırak,ince saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış hâfekeli nesihtir. Fıstıkî renkte ve beyaz renkte kâğıttan varaklar da mevcuttur.

Başta Mevlud Muḥammed yazılıdır.

Sahife kenarlarında geniş bir başlık vardır; yazı sahifelerin ortasını işgâl etmektedir.

Beyitler birbiri ardısıra devam etmekte olup, hiç bir suretle yekdiğerinden ayırd edilmemiştir.

İstinsah tarihi işâretlenmemiştir.

Yazı ve dil husûsiyetlerinden yeni bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

Münderecâtı :

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (12 beyit)
2. Müellifin özrünü beyânı (6 beyit)
3. Nûr-ı Muhammedi'nin yaratılışı ve intikali (10 beyit)
4. Arapça bir parça
5. Mevlid (a. Peygamber doğmadan evvel yapılan hazırlıklar; b. Peygamberin doğumu). } 16 beyit
6. Peygamberin doğumu ile cihanın şâd olması (15 beyit).
7. Peygamberin mûcizeleri (a.Peygamber doğduğu gece beliren haller; b.Peygamberin mûcizeleri). } 20 beyit
8. Arapça bir parça.

9. Mirac

(a. Peygamberin Cebrail ile göklere çıkması
b. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol;
c. Peygamberin Allah ile konuşması
d. Peygamberin yer yüzüne avdeti

59 beyit

10. Duâ

—

Üniversite kütüp., T.Y. 742

Eb'âdı : I2,I X I9,2 (I3 X 20 cm).

25I sahifelik bir mecmûadır.

Mevlid I8 ve 32 sahifeler arasında bulunmaktadır.

II sahife, sahifedeki satır adedi muhtelif.

Kahverengi, altın yaldız cedvelli altın yaldız ve kabartma gemseli meşin bir cild içindedir.

Yazı, beyaz ve kalın, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekesiz nesihtir.

Beyitler bazan iki sütun hâlinde, bâzan da mısrâlar alt-alta getirilmek suretiyle yazılmıştır.

Sahife kenarında, kırmızı mürekkep ile her beyitin okunacağı makam işâret edilmiştir.

I9. ve 20. sahifelerde müellifin yâni Süleyman Çelebi'nin tercüme-i hâli yazılıdır. Bunun altında da bâzı beyitler vardır.

İstinsah tarihi işâret edilmemiştir.

Yazı ve dil husûsiyetleri yeni bir nüsha olduğunu gösteriyor.

3I. sahifede Süleyman'ın ismi geçmektedir.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları		(9 beyit).
2. Müellifin özrünü beyânı		(3 beyit).
3. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali		(8 beyit).
4. Arapça bir parça		(4 beyit).
5. Mevlid	(a. Peygamberin doğumu ; b. Peygamberin doğumu ile cihan zerrelerinin gâduman olarak merhabâ demeleri).	25 beyit

6. Peygamberin mûcizeleri	(a. Peygamber doğduğu gece beliren hâller; b. Peygamberin mûcizeleri).	20 beyit
7. Arapça bir parça		(6 beyit).
8. Mirac	(a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ; b. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol ve Allah ile konuşması, c. Peygamberin yer yüzüne avdeti).	61 beyit
9. Duâ		(10 beyit).

Millet kütüp.,manzum eserler kısmı, nr.I344.

Eb'âdı : I3,5X20 (I3XI9,7) cm.

9 varak,sahifedeki satır adedi : I7.

Koyu mâvi maroken bir cild içindedir.Cildin sahifeleri tutturan kısmı kabın üstünde 2 cm.eninde kahverengi meşindendir.

Yazı,beyaz,fıstıkî ve pembe kâğıtlar üzerine siyah mürekkep ile,yazılmış harekesiz nesihtir.Sâdece arapça beyitler harekelenmiştir.Bahis başları kırmızı mürekkep ile,mükerrer beyit olan <u>ger dilersiz bulasız otdan neçat - ışkile derdile idüp esselat</u> altın yaldız mürekkep ile yazılmıştır.

Başta müzehhep bir başlık altında <u>Haza kitab mevlûdü'n-nebi 'aleyhi's-selam</u> yazılıdır.Sahife kenarları siyah cedvellidir.Yazı birbirine daha yakın olmak üzere,çizilmiş üç siyah çizgi ile çerçevelenmiştir.Bu üç siyah çizgiden ikisinin arası yaldız ile doldurulmuştur.Beyitler iki sütûn hâlindedir, birbirine çok yakın çizilmiş ve arası altın yaldız ile doldurulmuş 0,5 cm. aralıklı ikişer siyah çizgi ile ayrılmıştır.Sâdece kitabın sonunda bulunan Lâtifî'nin <u>Tercî-i Bend</u>'inde beyitler alt-alta yazılmış ve her biri de ayrıca çerçevelenmiştir.Sondan bir sahife değişik bir yazı ile tamamlanmıştır.

İstinsah tarihi yoktur.

Yazı ve dil husûsiyetlerinden pek yeni bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

Mündereceâtı :

I. Allah'ın isminin büyüklüğü (8 beyit).

2. <u>İltimas düa</u> (4 beyit).

3. <u>Fi beyan-i hilkat-i Adem 'aleyhi's-selam ve intikal-i nur-i Hazret-i Muhammed 'aleyhi's-selam</u> (I4 beyit).

4. <u>Fi beyan zuhur-i vücud-i Hazret-i Muhammed sallallahü aleyhi ve sellem</u> (a.mevlid; b.merhabâ'lar kısmı). } 25 beyit

5. <u>Fi beyan-i mu'cizati'n Nebi sallallahü 'aleyhi ve sellem</u> (23 beyit).

6. Fi beyan-i mi'raci'n nebi 'aleyhi's-selam

7. Terci'-i bend-i Latifi halilü'l-mikdar 'ala sebilü'l-i'tiraf ve'l-i'tizar (55 beyit).

Millet kütüp., manzum eserler kısmı,mecmua nr.541.

Eb'âdı : I2XI7,I (I2XI7,3) cm.

Hepsi 50 varaktır.Mevlid 2I b'den 3I a'ya kadar olan varakları işgâl etmektedir.Sahifedeki satır adedi : I5.

Mecmua,beyaz üzerine yeşil motifli bir kâğıt ile kaplanmıştır.Mukavva bir cild içindedir.Cildi kaplayan kâğıdın etrafı 0,5 cm.kadar eninde kahverengi meşin ile çerçevelenmiştir.

Yazı beyaz,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli ve seçkin bir nesihtir.Beyitler iki sütûn hâlindedir.Risâlenin başlığı (Haza mevlûdü 'n-Nebi 'aleyhi'ş-şalevatü ve's-selam li-Süleyman rahmetu'llahi 'aleyhi) ve mühim beyitler kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

Bahis başları işâret edilmemiştir.

Sahifeler kurşun kalem ile numaralanmıştır.

İstinsah tarihi yoktur. kesinlikle değildir

İmlâ ve dil husûsiyetlerinden çok yeni bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

25 b IO 'da Süleymab ismi geçiyor :

hem Süleyman fakire rahmet it

yoldaşın iman yirini cennet it

Mündericâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü (II beyit).
2. Müellifin özrünü beyânı (4 beyit).
3. Mevlid (25 beyit).
4. Mirac (73 beyit).
5. Duâ (I3 beyit).
6. İlahi (6 beyit).
7. İlahi (I2 beyit).
8. İlahi (9 beyit).
9. İlahi (IO beyit).

10. İlahi (8 beyit).
11. İlahi (14 beyit).
12. İlahi (6 beyit).
13. İlahi (5 beyit).
14. İlahi (11 beyit).
15. İlahi (10 beyit).
16. İlahi (12 beyit).
17. İlahi (9 beyit).

3. Mevlid, mirac ve vefâtı muhtevî metinler.

a. Esas nüshalar. (5 nüsha)

b. Farklı nüshalar. (19 nüsha)

A - Kitapçı Râif Bey'deki nüsha

Eb'âdı : I6,5X23 cm.

82 varak, sahifedeki satır adedi : II

Kahverengi şemseli meşin bir cild içindedir.

Yazı, beyaz ve kalın sayklı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Son sahifelerden bir kısmı eksiktir ; bâzıları da yanlış numaralanmıştır (bk. Süleyman Çelebi mevlidi metni).

İstinsah tarihi işâretlenmemiş ise de dil husûsiyetlerinden eski bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

Kitabın sonunda 5,5 sahife işgâl eden bir hikâye mevcuttur.

—

B. Fatih kütüp.,Nr. 5430 (mecmua).

Eb'âdı: 10. 5 X 15 cm.

Bütün kitap 124 varak, içinde bulunan ve ilk risâle olan mevlid 29 varak,yine bu risâlede sahifedeki satır adedi: 13.

Vigne çürüğü renginde bir kab içindedir. Kabın kenarlarında 0,5 cm kadar içeriden başlayan yaldız bir çerçeve vardır. Cildin sahifeleri tutturan kısmı 1,5 cm. kadar eninde siyah meşindendir. Kapağın iç kısmına gri renkte bir kâğıt yapıştırılmıştır. Bundan sonra gelen varakta kurşun kalem ile kitabın numarası ve içindeki risâlelerin sahifelerindeki satır adedleri kayıtlıdır. Bu varağın orta tarafında da sâbit kalem ile atılmış bir imzâ(R.İzgi) mevcuttur. 1 a'da altın yaldız ile kitabın numarası vardır.

Mevlid 1 b'den başlamaktadır.

Yazı, sarımtırak ve kalın,saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli ve seçkin bir nesihtir.

Bahis başları ve arapça ibârelerden birkaçı kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Sâdece 1 b'de bulunan mevlûd-i Mustafa ʿalayhi's selam başlığı ve 4. satırdaki arapça altın yaldız ile yazılmıştır.

Beyitleri çerçeveleyen, biribirine yakın çizilmiş dört siyah çizginin iç taraftaki ikisinin arası yaldız ile doldurulmuştur.

Beyitler iki sütûn hâlindedir ve yekdiğerinden 1 cm. arası bulunan biribirine yakın çizilmiş ve içleri altın yaldız ile doldurulmuş ikişer siyah çizgi ile ayırdedilmiştir.

Varaklar kurşun kalem ile numaralanmış olup, bunlardan bâzıları tâmir görmüştür.

1 b'de Seyyid İbrahim Ef.'nin vakıf mührü vardır.

İşbu kan-ı şehd ki girindür dedı

bil Vesiletü'n Necat oldı adı 29 b 1

hem sekiz yüz on ikide tarihi

Burseda oldı tamam bu i sahi 29 b 2

29 b'de kitabın sahip ve mâlikinin Muhammed b. 'Abdi olduğu altın yaldız ile kayıtlıdır. Bu kaydın yanında da kırmızı mürekkep ile:

Temmet bi'avnillâhi'l- milki'l- vehhab fi vasit-ı şehryi zi'l-hicce sene 937

yazılıdır.

29 b'de kitabın ismi te'lif tarihi ve te'lif olunduğu şehir işaret edilmiştir.

29 a'da da müellifin ismi vardır.

hem Süleyman-ı fakire rahmet it

yoldaşın iman yerini cennet it 29 a 5

C. Hüruosmaniye kütüp.,nr.3902

Eb'âdı : I4,8X20 cm.

33 varak,sahifedeki satır adedi : I3

Kırmızı ve altın yaldız kabartma şemseli siyah meşin bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı I,5 cm. kadar enin de kahverengi meşindendir. Kitabın alt kabı kopmuştur. Gerek alt, gerekse üst kubta bir çok güve yenikleri vardır.

Yazı sarımtırak,kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir. Bâzı bahis başları ve mühim beyitler için kırmızı mürekkep kullanılmıştır. İlk varaktaki arapça kısımda da kırmızı virgüller vardır. Bahis başlarının bâzıları siyah mürekkep ile yazılıp,kırmızı ile harekelenmiş,diğer bâzıları da kırmızı ile yazılmış ve siyah mürekkep ile harekelenmiştir.

IO'da Sultan Osman'ın vakıf mührü ve kitabın siyah mürekkep ile yazılmış numarası mevcuttur.

I b'de de sahife başında kırmızı mürekkep ile yazılmış kitabu mevlûdi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selâmü başlığı altında da kalın harfler ve siyah mürekkep ile besmele vardır. Beyitler 2 sütun hâlindedir. Bâzı sahife kenarlarında ilâveler mevcuttur. Varaklar kurşun kalem ile numaralanmıştır. 32 a'da kitabın ismi,33 b'de de yazıldığı tarih mevcuttur :

İşbu kan-ı şehdi ki şirin idi
bil Vesiletü'n-neçat oldı adı 33 a I3
hem sekiz yüz on ikide tarihi
Bursada oldı tamam bu şey şhi 33 b I

Bu nüsha 980 H.'de Osman b. Abdülaziz b. Hasan tarafından istinsah edilmiştir.

D. Topkapı sarayı müzesi, Emânet Hazinesi kütüp., nr. I6II

Eb'âdı : I5,2X22,5 (I4,5X22,5) cm.

24 varak sahifedeki satır adedi : I3

Kırmızı meklepli, yaldız ve kabartma şemseli, köşebentli, vişne çürüğü renginde, meşin bir cild içindedir.

Yazı, orta kalınlıkta, beyaz saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli ve seçkin bir nesihtir.

İlk iki sahife siyah ve mavi cedvellidir. Siyah çizgilerin arası da altın yaldız ile doldurulmuştur. Diğer sahifelerde mavi çerçeve yoktur.

İki sütun hâlinde olan beyitler 0,5 cm. kadar fasılalı ve birbirine yakın çizilip, araları yaldız ile doldurulmuş ikişer siyah çizgi ile ayırd edilmiştir.

Çerçeve içine alınmış olan başlıklar altın yaldız ile yazılmıştır.

I a'da mirac kısmının sonu mevcuttur ki ayrı bir yazı ile yazılmış bu parça Süleyman Çelebi mevlidinde yoktur, başka bir eserden alınmış olmalıdır.

Süleyman Çelebi mevlidi I b'den başlamaktadır. Bu sahifede, altın yaldız ve muhtelif renkte boyalar ile yapılmış müzehhep bir başlık mevcuttur ve altın yaldız üzerine, yeşil boya ile, Mevlîd-i Muhammed ʿaleyhi'ş-şelam yazılmıştır.

Kitap 993 H.'de istinsah edilmiştir.

E. Millet kütüp., manzum eserler kısmı, No. 1357.

Eb'âdı: 15 X 20, 7 cm.

30 varak, sahifedeki satır adedi: 13

Yeşil zemin üzerine bej rengi ve siyah motifli kâğıt ile kaplanmış mukavva bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı 0,5 cm. kadar eninde kahverengi meşindendir.

Yazı, zamanla sararmış olan beyaz, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli ve güzel bir nesihtir.

Bahis başları ve arapça bâzı beyitler için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Beyitler iki sütün hâlindedir.

Sahifeler yeni yazı ve kurşun kalem ile numaralanmıştır. Sâdece son varakta eski yazı ile 30 yazılıdır ki, asıl doğru olan varak numarası budur.

Başta Ali Emirî Ef.'nin 1341 tarihini taşıyan vakıf mührü mevcuttur. Aynı sahifede kitabın kırmızı mürekkep ile kütüphânedeki kayıtlı olduğu kısım numarası ve kurşun kalem ile 29 varak olduğu yazılıdır.

İkinci sahifede Haza kitabu mevlûdi Süleymani başlığı vardır.

30 b'de kitabın adı ve yazıldığı tarih,şu beyitler ile gösterilmiştir:

İşbu kan-ı şehd ki şirindür didi
bil Vesiletü'n- necat oldı şdı
hem sekiz yüz on ikide tarihi
Burşada oldı tamam bu şy şhi

Aynı sahifede, metn/in altında değişik bir mürekkep ile,sene elf yazılıdır.

9 a'da ve 13 a'da Süleyman Çelebi'nin ismi vardır.

Ayasofya kütüp., nr. 3485

Eb'âdı :

52 varak sahifedeki satır adedi : I3

Yeşil,mukavva kab için dedir ; kenarları kahverengidir.

Yazı,beyaz,kalın saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış harekeli ve seçkin bir nesihtir.

Sahife kenarları siyah cedvellidir.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

Kitabın müzehhep bir başlığı vardır.

Kapağın iç sahifesinde Mahmud I.'un vakıf mührü ile kitabın siyah mürekkep ile yazılmış,numarası mevcuttur.

Bu nüsha 916 H.'de istinsah olunmuştur.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü (ve Allahın sıfatları (32 beyit).

2. Fi iltimasi'n-nazımi'd-duʿa'i vefi ʿözri'l kitab (I7 beyit).

3. Fi beyani fıtrati'l-islam (a. Allahın evvel olduğu ; b. Kâinâtın ve yaratılışının sebebi). 40 beyit

4. Peygamberin medhi. 25 beyit).

5. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali (a. Peygamberin efdaleti ; b. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ; c. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali

meti ;
e. müslüman olan
yahudinin hikâyesi
f. bir filorisi ka-
lan gencin hikâyesi

106 beyit

(Kitap Süleymaniye kütüphanesine gönderildiği için sonu tamamlanmıyor.)

Topkapı sarayı müzesi,Yeni kütüp., nr. I477.

Eb'âdı : 22,7XI6,5 cm.

22 varak,sahifedeki satır adedi : I2.

Etrafı altın yaldız ile çerçevelenmiş koyu kahverengi megin bir cild içindedir. Ortada altın yaldız ile yapılmış basit bir şemse vardır.

Yazı sarımtırak,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir ve dıştakiler birbirine daha yakın olmak üzere çizilmiş üç siyah çizgi ile çerçevelenmiştir. İç taraftaki iki çizginin arası yaldız ile doldurulmuştur.

İki sütun hâlinde olan beyitler 0,5 cm. kadar fâsılalı ve bir birine yakın çizilmiş,araları yaldız ile doldurulmuş ikişer siyah çizgi ile ayırd edilmiştir.

Başlıklardan bâzıları mâvi,bâzıları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır ve bütün başlıklar kırmızı çerçeve içine alınmıştır.

Değişik bir yazı ile sonradan I2. varak kitaba sonradan ilâve edilmiştir.

Sahifeler kurşun kalem ile numaralanmıştır.

Bu nüsha 920 H.'de ʿAbdullahü'l-Emasi tarafından istinsah edilmiştir.

22 a'da Süleyman ismi geçmektedir.

Mündereceâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (I8 beyit).

2. Faṣl fi iltimasi'd-duʿa'i li'n-nâẓırîn (4 beyit).

3. Faṣl fi beyani fıtrati'l-kalem (a. Allahın evvel olduğu ; b.Peygamberin mucizeleri). 23 beyit

4. Faṣl (Peygamberin efdaletiyle) 8 beyit)

5. Kalallahü ta'ala künteü künz[en] mahfiyy [en] fe cebtü en u'rife sebebi	(a. Kâinâtın yaradılışının sebebi ; b. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali; c. Arapça bir parça).	23 beyit
6. Fi beyani veladeti'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem	(a. Peygamberin doğumu ; b. Peygamberin doğması ile cihan zerrelerinin şâdumân olarak, merhabâ demeleri).	45 beyit
7. Fasl	(Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi ;	19 beyit).
8. Fi beyani evsafi'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam	(a. Peygamber doğduğu gece beliren hâller ; b. Peygamberin mûcizeleri).	40 beyit
9. Fi beyani mi'raci'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam	(a. Peygamberin Cebrâil ile göklere çıkması; b. Peygamberin Allah ile konuşması ; c. Peygamberin yere inmesi).	101 beyi
10. Fi beyani vefati'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam	(a. Peygamberin hasta olması; b. Peygamberin eshâbına vedâı ; c. Peygamberin ümmetine şefâati).	78 be
11. Fasl	(Peygamberin vefâtı ;	69 beyit)
12. Hatime[3]-i kitab		(31 beyit).

Nuruosmaniye kütüp., nr. 3903

Eb'âdı : II,2XI9,2 cm.

I7 varak, sahifedeki satır adedi :9

Bu cild içinde bulunan 2 risâleden birincisi mevliddir.

Üzerine kırmızı, yeşil ve gri hâreli kâğıt yapıştırılmış mukavva bir kab içindedir. Kabın kenarları cildin sahifeleri tutturan tarafında I cm., diğer kısımlarda da 0,5 cm. eninde kadar kahverengi meşin ile çerçevelenmiştir.

Yazı, beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir ve dıştaki mavi içteki üçü siyah olan dört çizgi ile çerçevelenmiştir ; bu çizgilerden iç taraftaki ikisi biribirine daha yakın olmak üzere çizilmiştir. Bütün çizgilerin araları da altın yaldız ile doldurulmuştur. Çerçevenin yahlarında, yâni sahife kenarlarında, altın yaldız, siyah mürekkep ve kırmızı, mâvi boya ile yapılmış motifler ve çiçekler vardır.

Bahis başları mavidir. Beyitler iki sütun hâlinde olup, biribirinin aksi istikamette çapraz şekilde yazılmıştır ; yekdiğerinden biribirine yakın çizilmiş ve araları altın yaldız ile doldurulmuş ikişer siyah çizgi ayırdedilmiştir. Beyitler üst ve alttan da birbirine yakın çizilmiş ve içleri altın yaldız ile doldurulmuş iki siyah çizgi ile hudutlandırılmıştır.

Başta altın yaldız ve mâvi, kırmız, yeşil, eflâtun ve pembe boyalarla yapılmış müzehhep bir çerçeve mevcuttur. Altın yaldız zemin üzerine, siyah mürekkep ile de Mevlûd-i Nebi yazılıdır.

1a'da altın yaldız ile kitabın numarası, Sultan Osman'ın ve İbrahim Hanif Ef. 'nin vakıf mührü mevcuttur.

Kitap 999 H.'de, Osman b. Hüsam El-Karamanî tarafından, istinsah edilmiştir.

I6 b_8 'de Süleyman ismi vardır.

Mevlid nüshalarının tesbiti için
taranılan kütüphaneler

1. Ahmed Kütüphânesi
Amca-zâde Hüseyin Paşa kütüphanesi
Ağir Efendi "
Ayasofya "
Bagdad köşkü "
Bagdadlı Vehbi Efendi "
Beşir Ağa " "
Cedid Valde Sultan "
Çelebi Abdullah Efendi "
Çorlulu Ali Paşa "
[illegible]-zâde Kazasker Mehmed Murad kütüphanesi
[illegible] Selim Efendi "
[illegible]ad Şerif Bey "
[illegible]ba "
[illegible]inesi "
[illegible]a Kemankeş "
[illegible]ad Efendi "
[illegible]ih "
[illegible]zi Paşa "
[illegible]yzullah Efendi ve İsa [illegible] "
[illegible]zan[illegible] [illegible]izliği dolayısı
[illegible]lemedi.)

Macallum, F. Lyman , The Mevlid-i sherif by Süleyman Chelebi, (London, 1943)

Maḳrizi, el-Ḫiṭaṭ, I, 466

Mez, A., Renaissance d. Islams (1922), S. 403

Smirnov, N.D., Tureckaia literatura (Petersburg, 1881), S. 463, v. dd.

Süyuti, Ḥüsnü'l-maḳsid fi ʿamali'l- mevlid

Rafat, Ahmed, Esrar-i hüma (İstanbul, 1300), S. 173 .

Mündereca̲tı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (I2 beyit).

2. Faẓl-ı ʿalẹyhi'ṣ-ṣẹlam (müellifin özrünü beyânıdır; 4 beyit).

3. Faẓl-ı ʿalẹyhi'ṣ-ṣẹlam (Allahın büyüklüğü hakkındadır ; 6 beyit).

4. Faẓl-ı ʿalẹyhi'ṣ-ṣẹlam (kâinâtın yaratılışının sebebi hakkındadır ; I0 beyit).

5. Faṣl (nûr-ı Muhammedî'nin intikali ; 7 beyit).

6. Mevlid

~~a. Peygamberin doğumu~~ (22 beyit).

b. Faẓl-ı ʿalẹyhi'ṣ-ṣẹlam(Peygamberin doğması ile cihan zerrelerinin şâdumân olarak merhabâ demeleri ;II beyit).

c. Faẓl-ı ʿalẹyhi'ṣ-ṣẹlam(Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi; I4 beyit).

d. Faẓl-ı ʿalẹyhi'ṣ-ṣẹlam(Peygamber doğduğu gece beliren hâller hakkındadır; 7 beyit).

I0. Peygamberin mûcizeleri (I5 beyit).

II. Mirac (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ; b. Peygamberin Sidreden sonra yaptığı yol ve Allah ile konuşması ; c. Duâ). 56 beyit

I2. Peygamberin ahlâkı (I2 beyit).

I3. Duâ (9 beyit).

I4. Peygamberin vefâtı (a. Peygamberin Cebrâile Allahın selâmını getirmesi ; b. Peygamberin eshâbına nasihatı ;

c. Cebrâilin Peygambere Allahın onun Ümmetini bağışladığı haberini getirmesi ;
d. Azrâil'n gelmesi).

81 beyit

(24 beyit).

12. Duâ.

Millet kütüp., Manzûm eserler kısmı, nr.I358.

Eb'âdı : I3,6XI9,I cm.

I9 varak, sahifedeki satır adedi : II.

Lâciverd zemin üzerine gri ve kırmızı motifli kâğıt ile kaplanmış mukavva bir kab içindedir. Cildin sahifeleri bitiştiren kısmı kabın üstünde 2.3 cm. eninde siyah meşindendir. Cildin iç kısmına mor renkte ve kabartma şekilli parlak bir kâğıt yapıştırılmıştır. Baştan 8 varak boştur. Sonra mevlid başlamaktadır.

Yazı, sarımtırak saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir. Bahis başları, her kısmın sonunda tekerrür eden : ger dilerseniz bulasız oddan neçat-'aşkile derdile oldun / beyti ve sahife kenarında işâret edilmiş olan makamlar kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Bâzı sahife kenarlarında da kırmızı mürekkep ve siyah mürekkep kullanılarak, değişik bir yazı ile yapılmış ilâveler ve düzeltmeler mevcuttur.

Kitabın başında yaldız ve kırmızı mürekkep ile süslenmiş bir çerçeve içinde " Mevlûdü'n-nebi 'aleyhi's-selâm " yazılıdır. İlk iki sahife kırmızı ve siyah cedvellidir. İç tarafta, 1mm. aralıklı çizilmiş iki siyah çizginin arası altın yaldız ile doldurulmuştur. Diğer sahifeler kırmızı cedvellidir. Beyitler iki sütûn hâlindedir ve ilk iki sahifede birbirine yakın çizilmiş ve arası altın yaldız ile doldurulmuş 0.5 cm. aralıklı ikişer siyah çizgi ile ayrılmıştır. Bahis başları da yine birbirine yakın çizilmiş ve arası yaldez ile doldurulmuş iki siyah çizgi ile çerçevelenmiştir. Diğer sahifelerde gerek beyitleri ayırmak, gerekse bahis başlarını çerçevelemek için tek kırmızı çizgi kullanılmıştır; sahife kenarları da kırmızı cedvellidir.

Sahifeler kurşun kalem ve yeni yazı ile numaralanmıştır.

Bir I a'da Ali Emîrî Ef. Kütüp.'nin 2 vakıf mührü ve ayrı bir yazı ile şu beyitler mevcuttur :

ey Hüdadem lutf ihsan isteyen

mevlid-i pak Resul'ullah gel
cennet içre hur gılman isteyen
ol Resulün doğdığı seb bi-güman
leyle-'ik kadre müsabihdür heman
bulmak istersen cehennemden aman
mevlid-i pak Resul'ullah gel
zat-ı paki meclis-i mevlidde fikr idün.

Bu beyitlerin üst tarafında da kitabın Mehmed Ef. 'nin vakfı olduğu yazılıdır.

Sonu noksandır.

Yazı ve dil husûsiyetleri eskice bir nüsha olduğu hissini vermektedir.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü (II beyit).
2. Fi iltimasi'd-duʿa min li'n-naziri ve fi ʿüzri'l-kitab (4 beyit).
3. Fi beyan-ı sebeb-i fıtratü'l- ʿalem (8 beyit).
4. Fasl (nur-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali ; ~~16 beyit~~). 15 beyit
5. Fi beyan-ı veladeti'n-Nebiyyi'l-mükerrem sallallahü ʿalevhi ve sellem (23 beyit).
6. Fi beyan-ı ma zahara fi vaht-i veladeti'l- Mustafa I. yaratılışın şadumân olması ve bütün zerrât-ı cihânın merhabâ merhabâ demeleri ; b. Peygamberin ümmetini dilemesi). 31 beyit
ʿalevhi 's-selam

7. Faṣl (a.Peygamberin doğduğu gece beliren hâller; b.Peygamberin mûcizâtı). 33 beyit

8. Fi beyan-ı mi'raci'n-nebiyyi'l mükerrem ṣallallahû 'aleyhi ve selleem (90 beyit).

9. Faṣl (a.dua; b.Peygamberin evsâfı ; c.Müellifin günahlarını itirafı ve bu meyanda nasihatı). 61 beyit

10. Fi vefati'n-nebiyyi'l-mükerrem ṣallallahû 'aleyhi ve selleem (a.Peygamberin hastalanması; b.vasiyyeti; c.vefatı). 142 beyit

İnkılâp kütüp., K. 546(M.C.; mecmua).

Eb'âdı : 19 X 8, 7 cm.

3. risâle mevliddir; 25. ile 38. sahifeler arasında bulunmaktadır. 18 sahife,sahifedeki satır adedi muhtelif olup, ekseriyâ 18-20'dir

Kahverengi uzunlamasına açılan meşin bir cild içindedir. Yazı,sarımtırak, ince saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Sahife kenarı, cedvelleri siyahtır.

Bahis başları ve sahife kenarlarında bulunan makamlar kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

Başta Haza kitab mevlüd-i Hazreti'n- Nebiyy 'alayhi's-salatü ve's-selam yazılıdır. Başı yırtık.

Bu nüshanın sonu eksiktir.

Yazı ve dil husûsiyetleri pek yeni bir istinsah mahsûlü olmadığı hissini veriyor.

Münderecâtı :

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (10 beyit)
2. Müellifin özrünü beyânı (4 beyit)
3. Mustafa nûrunun yaratılışı ve intikali (7 beyit)
4. Kaşide (arapça bir parçadır;fakat sonunda türkçe olan mükerrer beyit vardır; 7 beyit)
5. Mevlid (a. Peygamber doğmadan evvel beliren hâller; b. Peygamberin doğumu). 17 beyit
6. Peygamber doğduktan sonra cihan zerrelerinin şâduman olarak merhabâ demeleri. (10 beyit)
7. Peygamberin mûcizeleri (Peygamberin doğduğu gece Kâbe'nin hâli; b. Peygamberin mûcizeleri 22 beyit

8 Arapça bir parça (6 beyit).

9. Fi beyanı mi'racı Ḥażreti'n-Nebiyy'aleyhi's-salatü ve's-selam
   (a.Peygamberin Cevrâil ile beraber göklere çıkması,
   b. Peygamberin sidreden sonra yaptığı yol). 90 beyt

10. Vefatı'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam
   (a.Peygamberin hastalanması;
   b. Eshâbına vedâı;
   c. Ümmetine şefâati). ~~59 beyt~~ 59 beyit

İnkılâp kütüp. K.425 (M.C.).

Eb'âdı : I6,IX22,3 (I5,7X2I,5) cm.

50 sahife, sahifedeki satır adedi : II.

Bej rengi kâğıt kaplı yeni bir cild içindedir ; cildin sahifeleri tutturan kısmı 3 cm. enînde kahverengi marokendir.

Yazı sarımtırak bir renk almış, beyaz, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Sahife kenarında bulunan makamları ve bahis başlarını yazmak için kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Muallim Cevdet kütüphanesinin ilk sahifede iki, son sahifede bir ~~vakıf~~ mührü mevcuttur.

I. Sahifenin başında, kırmızı mürekkep ile

Haza kitabu mevludi'n-Nebiyyi'aleyhi's-selam ve yanında

Meclis-i evvel yazılıdır. Bunun altında da besmele vardır.

Beyitler iki sütûn hâlinde dedir.

Kitabın istinsah tarihi ~~mevcut~~ değildir. Yazı ve dil husûsiyetlerinden eski bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

Mündereca̱tı :

I. Meclis-i evvel.

1. Allahın büyüklüğü (a. Allah isminin büyüklüğü;
b. Allahın sıfatları). } I4 beyit

2. Fi iltimasi'd-du'a li-mü'ellifihi rahmetullahi'aleyhi (6 beyi

3. Fi beyani tevhidillahi ta'ala celle celaluhû ve'amme tevalû

a. Fasl ((Allahın evvel olduğu anlatılmaktadır; IO beyit).

b. Fasl (kâinâtın yaratılışının sebebi anlatılmaktadır; I5 beyit).

c. Fasl (nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışından bahsedilmektedir; I6 beyit).

II. Meclis-i sani

1. Fasl (bu fasılda mevlidden bahsedilmektedir; 27 beyit).

2. Fasl (Peygamberin doğması ile berâber, bütün zerrât-ı

cihânın, şâdumân olarak, merhabâ demalarından bahsedilmektedir ; 15 beyit).

III. Meclis-i salis
I. Faṣl (Peygamberin ümmetini dilemesinden bahsedilmektedir; 26 beyit).

2. Fi muʿcizatı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (a. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller ; b. Peygamberin mucizeleri). 34 beyit

3. Fi miʿraci'ṣ-Resul ʿaleyhi's-selam (Peygamberin Cebrâil ile berâber göklere çıkması ; 75 beyit).

IV. Meclis-i hamis
I. Faṣl (a. Peygamberin Allah ile konuşması ; b. duâ). 51 beyit

2. Fi baʿżı evsafı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (31 beyit).

3. Fi vefatı Resulullahi ʿaleyhi's-selam (a. Peygamberin hastalanması ; b. Peygamberin vasiyyeti 51 beyit

V. Meclis-i sabiʿ
I. Faṣl (Peygamberin çocuklarının, ümmetinin ve eshâbının üzüntüleri anlatılmaktadır ; 40 beyit).

2. Faṣl (Peygamberin ümmetine şefâati; 15 beyit).

VI. Meclis-i samis
I. Faṣl (Peygamberin vefatı ; 59 beyit).

2. Fi hatimeti mevlûdi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (a. Müellifin günahlarını itirafı ; b. duâ). 39 beyit

Esad Ef.Kütüp.,nr. 3899

Eb'âdı : I9,2XI4 cm.

IO varak,sahifedeki satır adedi : I5

Mavi zemin üzerine kırmızı motifli kâğıttan bir kab içindedir.

Yazı,beyaz ve kalın saykalsız kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları ve mükerrer beyit soluk kırmızı bir mürekkep ile yazılmıştır.

I b'de Kitab mevlûdü'n-Nebiyy 'aleyhi 's-selam başlığı mevcuttur.

Sonu eksiktir. Yazı ve dil husûsiyetleri eskice bir nüsha olduğu hissini vermektedir.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (9 beyit).

2. Müellifin özrünü beyânı (4 beyit).

3. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali (9 beyit).

4. Mevlid (a.Peygamberin doğması ;
b.Peygamber doğunca, bütün cihan zerrelerinin şâdümân olarak,merhabâ demeleri). 30 beyit

5. Peygamberin mûcizeleri(a. Peygamber doğduğu gece belîren hâller :
b. Peygamberin mûcizeleri). 23 beyit

6. Fi beyanı mi'racı(a.Peygamberin Cebrâil ile Hazreti'n-Nebiyy 'aleyhi's-birlikte göklere çıkması ;
Salatü ve's-selam b. Peygamberin Allah ile konuşması ;
c. Peygamberin yere inmesi. 78 beyit

7.Peygamberin ahlâkı	(a. Peygamberin ahlâkı ; b. duâ).	32 beyit
8.Peygamberin vefâtı	(a. Peygamberin hastalanması ; b. Peygamberin eshâbına vedâı ; c. Peygamberin Ümmetine şefâati ; d. Azrâil'in gelmesi).	93 beyit

—

Üniversite kütüp., T.Y. I36 (mecmua)

Eb'âdı : I8,5 X 29 cm.

Mevlid 4 b'den başlayıp,6 b'de sona erer (5 sahifedir).

Sahifedeki satır adedi : 46

Üzerine gri,mâvi,pembe ve bej rengi motifli kâğıt yapıştırılmış mukavva bir cild içindedir. Kabın kenarları vişne çürüğü renginde megin ile çerçevelenmiştir.

Beyitler 4 sütun hâlinde çapraz olarak,fakat aynı hizâda yazılmış ve birbirlerinden kırmızı noktalar ile ayrılmıştır.

Bu risâle I044 H.'de Muhammed tarafından istinsah edilmiştir.

6 b_{35}'te Süleyman 'ın adı vardır.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (I2 beyit).

2. Fi iltiması'd-duʿa'i 'l-müʾellif (4 beyit).

3. Fi tevhidi 'l-bari celle sanuhu (8 beyit).

4. Fasl (kâinâtın yaratılışının sebebi hakkındadır ; (I6 beyit).

5. Fi intikali 'n-nuri 'l-Muhammedi (9 beyit).

6. Arapça bir parça (7 beyit).

7. Fi veladeti 'n-Nebiyy sallallahü ʿaleyhi ve sellem (25 beyit).

8. Fasl (Peygamberin doğduğu gece cihan zerrelerinin gâdumân olarak merhabâ demeleri hakkındadır ; (I4 beyit).

9. Fasl (Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi hakkındadır ; I8 beyit).

10. Fi mu'cizâti'n-Nebiyy sallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem (a. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller ; b. Peygamberin mûcizeleri). 32 beyit

11. Fi mi'raci'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem (51 beyit).

12. Faslun fi müşahedeti'l-Allahü Allahü ta'ala 'azze ve celle (a. Peygamberin Allah ile konuşması ; b. Peygamberin yer yüzüne avdeti). 49 beyit

13. Faslun fi ahlaki'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem (28 beyit).

14. Fi vefati'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam (a. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi ; b. Peygamberin hasta olması ; c. Peygamberin eshâbına vedâı ; d. Peygamberin, Cebrâil vasıtası ile, Allahtan ümmeti için, gefâat dilemesi). 65 beyit

15. Fi teslimi ruhi sallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem ilallahü tebareke ve ta'ala 'azze ve celle (43 beyit).

16. Fi hatimeti'l-kitab (a. Nasihat ; b. duâ). 27 beyit

Millet kütüp.,manzum eserler kısmı,No. 1346.

Eb'âdı: 14 X 20. 8 cm.

19 varak, sahifedeki satır adedi: 17.

Mor, kabartma motifli kâğıt ile kaplı bir cild içindedir. Kabın sahifeleri bitiştiren kısmı 2 cm. eninde kırmızı bezdendir.

Yazı, beyaz, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile, yazılmış harekesiz nesihtir.

Bahis başları ve mühim beyitler için kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Yazı 1 mm. aralıklı iki kırmızı çizgi ile çerçevelenmiştir.

Beyitler iki sütün hâlindedir ve 1 cm. kadar ara ile çizilmiş 1 mm. aralıklı ikişer kırmızı çizgi ile ayrılmıştır.

Baş ve sonda Ali Emîrî Ef. kütüp.,'nin vakıf mührü mevcuttur.

İlk sahifede Haza kitâb mevlûdü'n-Nebi 'aleyhi'ş-şalatü ve 'sselam yazılıdır.

1098 H.'de İbrahim b. Şâbân tarafından istinsah edilmiştir.

İstinsah tarihinin altında,kitabın,müstensihin kendi kızı için,iki cild hâlinde , tahrir olunduğu yazılıdır.

19 b 3'te Süleyman ismi vardır.

Münderecatı:

1. Allah isminin büyüklüğü		(7 beyit).
2. Allahın sıfatları		(13 beyit).
3.Duâ		(4 beyit).
4. Allahın büyüklüğü		(9 beyit).
5. Nur-ı Muhammedî		(18 beyit).
6. Kâinatın yaratılışının sebebi		(21 beyit).
7. Nûr-ı Muhammedi'nin yaratılışı		(4 beyit).
8. Nûr-ı Muhammedi'nin intikali		(11 beyit).
9. Mevlid	(a. Peygamberin velâdeti; b. bütün zerrât-ı cihanın şâdümân olarak,merhabâ demeleri).	52 beyit

10. Peygamberin Ümmetini dilemesi (10 beyit).

11. Peygamberin doğduğu gece Kâbe'nin hâli (9 beyit).

12. Peygambere vahy gelmesi (4 beyit).

13. Peygamberin mûcizâtı (32 beyit).

14. Mirac (a.Peygamberin Cebrâil ile birlikte yaptığı yol ve bu esnâda gördükleri; b. Peygamberin Ümmetini dilemesi; c. duâ). 106 beyit

15. Haza fi beyan-ı ahlakı'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem (30 beyit).

16. Fi beyan-ı vefatı 'n-Nebi-sallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem (a.Peygamberin hasta olması; b.Ümmeti için duâsı; c.Ümmetine vasiyyeti). 189 beyit

17. Fi beyan-ı vedâ'i'n-Nebi 'aleyhi 's-selam (24 beyit).

18. Peygamberin defnedilmesi (26 beyit).

19. Fi beyan-ı du'a Muhammed 'aleyhi 's-selam (37 beyit).

Üniversite kütüp., T.Y. 2369

Eb'âdı : 12.5x21.4 cm.

40 varak,sahifedeki satır adedi : 13

Vişne çürüğü renginde meroken bir cild içindedir.

Yazı,beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

1 b ve 2 a'da yazı dıştakiler birbirine daha yakın olmak üzere çizilmiş,üç siyah çizgi ile çerçevelenmiştir. İç taraftaki iki çizginin arası da altın yaldız ile doldurulmuştur. Sonraki sahifelerde cedveller kırmızıdır.

Bahis başları mükerrer beyitler ve mühim kelimeler için de kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Beyitler iki sütun hâlindedir. İlk iki sahifede birbirine yakın çizilmiş,0,5 cm. kadar aralıklı ikişer siyah çizgi ile,sonrakiler de iki kırmızı çizgi ile yekdiğerinden ayırd edilmiştir. Yalnız mükerrer beyitlerin nüshaları alt-alta yazılmış ve çerçeve içinde alınmıştır. Bahis başları da kırmızı çerçeve içindedir.

Başta Haza kitâb-ı mevlûdi'n-Nebiyy sallallahü teâlâ aleyhi ve selleme yazılıdır.

Kitap 1119 H.'de istinsah edilmiştir.

Mündereceâtı :

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (30 beyit)
2. Müellifin özrünü beyânı (16 beyit)
3. Faṣl (Allahın evvel olduğu hakkındadır ; 14 beyit)
4. Faṣl fi beyâni Âdem (burada Mustafanın rûhunun yaratılmasından bahsedilmektedir ;(21 beyit)
5. Faṣl fi efżâli enbiyâ (Peygamberin efdaleti hakkındadır ; 17 beyit

6. Faṣl[un] fi beyani Muḥammed Muṣṭafa (a. Kâinatın yaratılışının sebebi hakkındadır ; I6 beyit).

7. Faṣl[un] fi intikali nuri Muḥammedi Adem ʿaleyhi'ṣ-ṣalatü ve'ṣ-selam (20 beyit).

8. Medh-i Resulullah-i ṣallallahü ʿaleyhi ve sellem (arapçadır ; 9 beyit).

9. Faṣl[un] fi veladeti'n-Nebiyyi ʿaleyhi'ṣ-selam Peygamber doğmadan evvel yapılan hazırlıklar hakkındadır (30 beyi

I0. Faṣl[un] fi beyani ziyneti'l-cennati

(a. Peygamberin doğumu ;
b. Peygamberin doğumu ile cihan zerrelerinin şâdumân olmaları ;
c. Peygamberin Allaha secde etmesi ;
d. Meleklerin gelip, Peygamberi göklere çıkarmaları). 39 beyit

II. Faṣl[un] fi beyani dilek Muḥammed Ümmetin (?)

(a. Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi ;
b. Peygamberin doğduğu gece beliren mûcizelerden bir kısmı ;

c. Peygamberin âilesi efrâdının ölümleri ;
d. meleklerin gelip, Peygamberi ziyâret etmeleri). — 42 beyit

12. Faṣl[un] fi beyani merḥaba — (20 beyit).

13. Faṣl[un] fi beyani dürlü nişan — (Peygamberin doğduğu gece vâki olan mûcizelerden bâzılarıdır; 18 beyit).

14. Fi medḥi'n-Nebiyy ṣallallahü ʿaleyhi ve sellem — (18 beyit).

15. Fi beyani muʿcizati Muḥammed Muṣṭafa ʿaleyhi's-selam — (40 beyit)

16. Faṣl[un] fi beyani miʿraci Muḥammed Muṣṭafa ṣallallahü ʿaleyhi ve sellem — (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ;
b. Peygamberin Allah ile konuşması ;
c. Peygamberin yer yüzüne avdeti). — 136 beyit

17. Faṣl[un] fi beyani hicreti'n-Nebiyyi ṣallallahü ʿaleyhi ve sellem — (a. Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicreti;
b. Peygamberin ahlâkı ; — 49 beyit

c. Nasihat ;
d. Duâ).

18. Fâsl On fi beyani vefati Muhammed 'alayhi's-selam der Medine. (Peygamberin vefâtı hakkında bir parçadır ; 16 beyit).

19. Fi beyani 'Ukbe radiyallahû 'anhu (87 beyit).

20. Fâsl On fi beyani vefat kerden Resul yevm-i yekşenbe. (a. Peygamberin hastalanması ;
b. eshâbın Peygamberin hastalığına ağlamaları). 30 beyit

21. Fâsl (Peygamberin eshâbına vedâı hakkındadır ; 25 beyit).

22. Fâsl (a.eshâbın Peygamber için ağlamaları ;
b.Azrâil'in gelmesi ;
c.Peygamberin Cebrâil vasıtasıyle,Allahtan ümmetine gefâat dilemesi ;
d. nasihat). 107 beyit

23. Fâsl On fi beyani sefer-i âhiret (a.Peygamberin vasiyyeti ; 56 beyit
b.Peygamberin A.

b. Peygamberin Azrâil ile konuşması). 56 beyit

c. Fasl (burada Peygamberin hastalığının arttığından bahsedilmektedir (9 beyit).

d. Fasl (bu fasıl Peygamberin ölümüne cihan halkının ve meleklerin ağlaması hakkındadır; 32 beyit).

24. Fasl (günahlar hakkındadır ; 34 beyit).

25. Haza münacat (33 beyit).

26. Haza duʿa (mensurdur).

Kemankeş kütüp., nr.408

Eb'âdı : I4,8X20,9 cm.

IO varak, sahifedeki satır adedi : I5

Üzerine mâvi ve beyaz hâreli kâğıt yapıştırılmış mukavva bir kab içindedir.

Yazı beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile ve harekesiz olarak yazılmış, nesihtir.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

Bahis başları için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Kapağın üstüne yapıştırılmış beyaz bir kâğıda Haza kitabı mevlûdi'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam ve kitabın numarası yazılmıştır.

IO'da kitabın varak ve satır adedi ile Seyyid Elhac Abdülkadir 'in kitabı okuyacak olanlara bir kaç tavsiyesi vardır.

I b'de de Elhac Abdülkadir'in vakef mührü ve kitabın numarası mevcuttur. Bu sahifenin başında Haza kitab mevlûdi'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam yazılıdır.

Kitap HI39 H.'de istinsah olunmuştur.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (IO beyit).

2. Fasl (müellifin özrünü beyânı hakkındadır (4 beyit).

3. Fasl (arapça ; 4 beyit).

4. Mevlid

a. Fasl (Paygamberin doğumu hakkındadır; I9 beyi}

b. Fasl (Peygamberin doğumu ile yaradılmışın şâdumân olarak merhabâ demeleri ; 9 beyit).

c. Faṣl (a. Peygamberin doğduğu gece Kâbe'nin hâli ;
b. Peygamberin doğduğu gece beliren mûcizeler). 8 beyit

5. Der beyan-ı muʿcizatı'n-Nebiyy ʿaleyhi'ṣ-ṣelam (17 beyit).

6. Der miʿracı'n-Nebiyy ʿaley-hi'ṣ-ṣelam (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ;
b. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol ;
c. Peygamberin Allah ile konuşması). 58 beyit

7. Der beyan-ı vefatı'n-Nebiyy ʿaleyhi'ṣ-ṣelam (a. Peygamberin Cebrâile Allahın selâmını getirmesi ;
b. Peygamberin eshâbına vedâı ;
c. Peygamberin Cebrâil vâsıtası ile Allahtan ümmetine şefâat dilemesi). 69 beyit

8. Faṣl (a. Azrâil'in gelmesi ;
b. Peygamberin eshâbına ve ümmetine nasihatı). 38 beyit

9. Faṣl (duâ ; 31 beyit).

Yahyâ Ef.dergâhı,nr.444I.

Eb'âdı : I5X20,9 (I4,2X20,I) cm.

I5 varak,sahifedeki satır adedi :II.

Mor renkte bir cilt içindedir.Cildin sahifeleri tutturan kısmı kabın üzerinde I,8 cm. enînde daha koyu mor renkte mıgındandır.Ve yan kısmında eski yazı ve yaldız ile Mevlûd yazılıdır.

Yazı fıstıkî renkte kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.Bahis başları için kahverengiye bakan kırmızı mürekkep kullanılmıştır.Beyitler 2 sütun hâlindedir.

Başta Hazâ kitâb ün mevlûd ün nebi 'aleyhi'ş-şalatü ve's-selam yazılıdır.

Sahifeler kurşunkalem ile numaralanmıştır.

II39 H.'de istinsah edilmiştir.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü (II beyit).

2. Du'a (4 beyit).

3. Hilkatü Adem 'aleyhi's-salatü ve's-selam (a. Nûr-ı Muhammedî 'nin yaratılışı ; b. Nûr-ı Muhammedî 'nin intikali ; c. arapça bir kısmı). (I5 beyit)

4. Veladetü'n-nebiyyü 'aleyhi's-salatü ve's-selam (I7 beyit)

5. Faslu Resulillahi sallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem (Peygamber doğduğu zaman yaratılmışlığı şadumân olmaları ve Zerrât-ı cihanın merhabâ demeleri ; 8 beyit)

6. Faslu Resulillahi sallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem (Peygamberin ümmetini dilemesi; II beyit).

7. Mu'cizat-ı Muḥammed ʿaleyhi'ṣ-ṣalatü ve'ṣ-selam — (a. Peygamberin doğduğu gece Kâbe'nin hâli ; 18 beyit b. Peygamberin mûcizâtı).

8. Mi'racı'n-Nebiyy ʿaleyhi'ṣ-ṣalatü ve'ṣ-selam — (Peygamberin miracıdır ki bu kısım Cebrâil ile birlikte yaptıkları yolun sona ermesi ile biter ; 48 beyit).

9. Faṣlu mi'racı'n-Nebiyy ʿaleyhi'ṣ-ṣalatü ve'ṣ-selam — (mirac'ın son kısmıdır ki; Refref'in Peygamberin önüne gelmesi ile başlar; 34 beyit)

10. Vefatü'n-Nebiyy ʿaleyhi'ṣ-ṣalatü ve'ṣ-selam — (Bu kısımda Peygamberlerin vefatı kısaca anlatılmaktadır; 25 beyit)

11. Hatimetü'l-kitab — (duâ ; 7 beyit)

12. Faṣl vefatı'n-Nebiyy — (bu kısımdaki bâzı beyitler bu grubun a.'sına dâhil edilen mevlidlerden bâzıları da b.'sine dâhil edilen mevlidlerden alınmıştır. Fakat 2. grupta mevcut olan fazlalıkların burada bulunmadığını da kaydetmek lâzımdır ; 37 beyit).

13. Oğul name — (bir hikâyedir ; 69 beyit).

Üniversite kütüp., T.Y.72

II,5 X I8,5 cm.

I9 varak, sahifedeki satır adedi : I3

Kahverengi meşin bir cild içindedir. Üst ve alt kapağın üç kenarı dıştan saç örgüsü şeklinde altın yaldız, içten düz bir altın yaldız çizgi ile çevrilmiştir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı I cm. kadar eninde vişne çürüğü renginde meşindendir.

Yazı, orta kalınlıkta ve sarımtırak renkte saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir ; dıştaki kırmızı, içte bulunan üçü siyah olan dört çizgi ile çerçevelenmiş, içte bulunaan ve diğerlerinden daha ziyade aralıklı çizilmiş olan iki siyah çizginin arası yaldız ile doldurulmuştur. Beyitlerin mısrâları birbirine yakın çizilmiş 0,5 cm. kadar aralıklı ikişer siyah çizgi ile ayırd edilmiştir.

Bahis başları ve mükerrer beyit kırmızıdır.

IO'da Darü'l-Fünun kütüp.'nin mührü ve değişik bir yazı ile yazılmış olan Mevlûdü'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam kaydı mevcuttur.

I b'de ve başta Kitabu mevlûdü'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam yazılıdır.

Sahife kenarlarında ilâve beyitler vardır. 6. ve 7. varaklar arasına da ayrı bir yazı ile manzum bir parça yapıştırılmıştır.

Kitap II78 H.'de Derviş Ali b. Muhammed tarafından istinsah edilmiştir.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (I7 beyit).

2. Arapça bir parça (mensurdur).

3. Fi teşrifi'n-Nebiyy ʿaleyhi'ş-şelam (burada Peygamberin rûhunun yaratılışı anlatılmaktadır (25 beyit).

4. Arapça bir parça (mensurdur).

5. Fi intikali'n-nur (25 beyit).

6. Arapça bir parça (mensurdur).

7. Fi veladeti'r-Resul ʿaleyhi'ş-şelam (35 beyit).

8. Arapça bir parça (mensurdur).

9. Neʿat-ı Nebiyy maʿa baʿzı irhasatihi (a. Peygamberin doğumu ile cihan zerrelerinin şâduman olarak merhabâ demeleri ; b. Peygamberin melekler tarafından cennete götürülmesi c. Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi). 38 beyit

IO. Arapça bir parça (mensurdur).

II. Fi irhasati'n-Nebiyy ʿaleyhi'ş-şelam (a. Peygamber doğduğu gece Kâbe'nin hâli ; b. Peygamber doğduğu gece beliren diğer mûcizeler). 24 beyi

I2. Arapça bir parça (mensurdur).

I3. Fi muʿcizati'n-Nebiyy ʿaleyhi'ş-şelam (37 beyit).

I4. Fi mi'racı'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam — (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ; b. Peygamberin Sidreden sonra yaptığı yol ve Allahın ona tecellî etmesi ; c. Peygamberin yere inmesi). — 31 beyit.

I5. Arapça bir parça — (mensurdur).

I6. Vefatı'n-Nebiyy 'aleyhi'sselam — (a. Peygamberin hicreti; b. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi ; c. Peygamberin eshâbına nasihatı ; d. Peygamberin âile efrâdı ile vedâlaşması ; e. Peygamberin Allahtan Ümmeti için şefâat dilemesi ; f. Azrâil'in gelmesi ; g. Peygamberin vefatı; h. Halkın Peygamber için ağlamaları ; i. Duâ). — 104 beyit

Millet kütüp.,manzum eserler kısmı;No. 1345.

Eb'âdı: 16. 8 X 24,4 cm.

13 varak,sahifedeki satır adedi :17.

Yazı, beyaz ve kalın, saykallı kâğıt üzerine ,siyah mürekkep ile,yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları ve mükerrer beyit olan ger dilersiz bulasız oddan necat- ükile derdile idün es-salat beyiti için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Sahifeler zamanla sararmış ve yıpranmıştır.

Beyitleri iki sütûn hâlindedir.

İlk sahifede Haza kitab mevlûdü şerif yazılıdır.

Bu nüsha 1238 H.'de Seyyid Mehmed tilmizlerinden Elhac Hasan b. Hüseyin tarafından istinsah edilmiştir.

13 a 8 'de Süleyman ismi vardır.

Münderecatı:

1. Allah isminin büyüklüğü		(8 beyit).
2. Allahın sıfatları		(3 beyit).
3. Duâ		(4 beyit).
4. Kâinatın yaratılışının sebebi		(21 beyit).
5. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı		(7 beyit).
6. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali		(5 beyit).
7. Mevlid	(a.Peygamberin velâdeti; b.bütün zerrât-ı cihanın, şâdumân olarak,merhabâ demeleri).	33 beyit
8. Peygamberin ümmetini dilemesi		(15 beyit).
9. Peygamber doğduğu gece Kâbe'nin hâli		(9 beyit).
10. Peygamberin mûcizâtı		(18 beyit).

11. Fi beyan-ı mi'racı'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem (a.Peygamberin Cebrâil ile yaptığı yol ve bu esnâda gördükleri; b. Peygamberin ümmeti için dilekleri; c. duâ). 71 beyit

12. Peygamberin hastalanması (30 beyit).

13. Vefatü'n-Nebi sallallahü 'aleyhi ve sellem (38 beyit).

14. Ümmetinin Peygamber için ağlamaları (10 beyit).

15. Müellifin günahlarını itirâfı ve duâ (29 beyit).

16. Manzum bir parça (mevlid hakkındadır; 10 beyit).

—

Tekke kitapları arasında İyd Mehmed Ef.'nin vakfı olan kitaplardan nr. 2I (Süleymâniye kütüp.)

Eb'âdı : I3,3XI8,9 (I3,IXI8,I) cm.

Bu cild içinde muhtelif kitaplar vardır.

Mevlid 6. kitaptır ve I8 varak işgâl etmektedir. Sahifedeki satır adedi II'dir.

Kitap siyah kâğıt kaplı yeni bir cild içindedir. Kabın yan kısmında arap harfleri ile Tercümeli Yasin-i şerîf,Kasîde-i Bürde ve sâire yazılıdır.

Yazı,beyaz ve kalın,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Mükerrer beyit ve sahife kenarı cedvelleri için kırmızı mürekkep kullanılmıştır. İki sütun hâlinde olan beyitler de kırmızı mürekkep ile ve 0,5 cm. kadar aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile birbirinden ayrılmıştır.Sâdece Ib ve 20'de sahife kenarları siyah ve altın yaldız cedvellidir ; beyitler de yekdiğerinden birbirine yakın olarak çizilmiş, 0,5 cm. kadar aralıklı ikişer siyah çizgi ile ayırdedilmiştir.

Başta âdi boya ve altın yaldız ile yapılmış alelâde bir başlık mevcuttur.

I b ve 2 a'da mısraların aralarında yeşil boya ile çizilmiş kalın çizgiler vardır.

I a'da İyd Mehmed Efr'nin vakıf mührü bulunmaktadır.

Kitabın istinsah tarihi mevcut değildir. Yazıdan pek eski bir nüsha olmadığı anlaşılıyor.

I8 b'de Süleyman ismi vardır.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (9 beyit).

2. Müellifin özrünü beyânı (5 beyit).

3. Kâinâtın yaratılışının sebebi (I5 beyit).

4. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali (9 beyit).

5. Mevlid (17 beyit).

6. Peygamber doğduktan sonra beliren hâller
   (a. Peygamber doğduktan sonra cihan zerrelerinin şâdumân olarak merhabâ dedikleri ; b. Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi). 22 beyit

7. Peygamberin mûcizeleri
   (a. Peygamber doğduğu gece Kâbe'nin hâli ; b. Peygamberin mûcizeleri). 25 beyit

8. Mirac
   (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ; b. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol ; c. Peygamberin yer yüzüne avdeti d. duâ). 95 beyit

9. Peygamberin ahlâkı
   (a. Peygamberin ahlâkı ; b. duâ). 22 beyit

10. Peygamberin vefâtı
   (a. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi; ; b. Peygamberin eshâbına vedâı ; c. Peygamberin ümmetine şefâati ; d. Peygamberin hastalanması e. Peygamberin vefâtı 46 beyit

11. Duâ
   (a. Müellifin günahlarını itirâfı ; b. Duâ). 25 beyit

İnkılâp kütüp., K.I66 (M.C.).

Eb'âdı : I4,5X20,5 cm.

395 varak. sahifedeki satır adedi : II

Vişne çürüğü renginde meşin bir cild içindedir. Ortada altın yaldızlı ve kabartma bir şemse ve kapağın dört köşesi ile her kenarın ortasında küçük, kabartma çiçekler vardır.

Yazı, beyaz ve kalın, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları ve mükerrer beyit için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Baştan bir kaç sahifede güve yenikleri vardır.

IO'da kırmızı kalem ile kitabın fihristi yazılmıştır.

İstinsah tarihi kaydedilmemiş ise de, yazı ve dil husûsiyetlerinden yeni bir istinsah mahsûlü olduğu anlaşılıyor.

25 b'de Süleyman ismi geçmektedir.

Mündericâtı :

I. Süleyman Çelebi mevlidi.

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (I4 beyit).

2. Fi beyanı'd-duʿa 'i'n-nas (4 beyit).

3. Fi beyanı hilkati Adem ve Havva ʿaleyhi's-selam (a. Nûr-ı Muhammedî 'nin yaratılışı ; b. nûr-ı Muhammedî 'nin intikali). 9 beyit

4. Veladeti'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (a. Peygamber doğmadan evvel beliren hâller ; b. Peygamberin doğması). 2I beyit

5. Haza naʿtı'n-Nebiyy ʾaleyhi's-selam (bu kısımda Peygamber doğunca yaratılmışın gâduman olarak merhaba dedikleri-nden bahsedilmektedir 10 beyit).

6. Medhi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (bu kısımda Peygamberin kundakta iken Allaha duâ etmesinden bahsedilmektedir; 15 beyit).

7. Fi beyanı ahval-i eshabı Mekke. (a. Peygamber doğduğu gece Kâbe'nin hâli; b. Peygamberin mûcizeleri } 23 beyit

8. Miʿracı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (bu kısımda Peygamberin Cebrâil ile berâber göklere vâsıl olmak için yola çıktığından bahsedilmektedir; 32 beyit).

9. Fi beyanı Resulü ekrem (bu kısımda Peygamberin Sidre'ye kadar Cebrâil ile birlikte, gitmesi anlatılmaktadır ; 21 beyit).

10. Fi beyanı visali kemali talebi'l-ümmeti (?) (bu kısımda Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol anlatılmaktadır ; 34 beyit).

11. Der beyani'l-münacat ila Kazi'l-hacat (7 beyit).

12. Fasl fi vefatı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (a. Peygamberin hasta olması; b. eshâbına vedâ; c. Ümmetine şefâati). } 37 beyit

13. Teslim ruhi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-salatü ve's-selam (a. Peygamberin Ümmetine vasiyeti ; b. vefâtı). } 24 beyit

I4. Haze'l-faslı fi hatimeti'l-kitab (9 beyit).

II. Fi beyanı vefatı Fatımetü'z-Zehra raziyallahü 'anha (bu kısım İnkilâp kütüp. K.200 (M.C.) 'nin kinin hemen aynıdır; 99 beyit).

II. Haza dastanı ahvali mevyit .

III. Haza dastanı Muhammed Hanefi .

IV. Haza dastanı bi-namaz budur (bi-namazın toprağından hınzırın yaratıldığı anlatılan bu parça İnkilâp kütüp., K 106 (M.C.)' de de aynı ile mevcuttur).

V. Hicreti'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam.

VI. Mu'cizati'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam .

I. Peygamberin hiçbir âzâsı olmayan çocuğa uzuvlarını vermesi için Allaha yalvarması, Allahın da onun duâsını kabûl etmesi.

2. Peygamber Medine'ye geldiği zaman devesinin Eyyubü'l-Ensari 'nin evi önünde çökmesi.

VII. Haza dastan mahşer ahvalin beyanı (?)

VIII. Haze'l-kitabu Hadicetü'l-kübra (426 b ve 2I4 a arasında bulunan bu kitap Millet kütüp nr. 1149 ile nr. 1347'nün 2. kısmı Mihrigah kütüp, nr. 319, Râif Ef.'de bulunan ve s. 243, 15'de tavsifi olan nüshanın aynıdır).

~~Münderecâtı için bk.9.~~

IX. Haza dastan

X. Haza dastan İbrahim Edhem (bu parçada Horasan da hükümdarlık

eden İbrahim Edhem'in tac ve tahtı ile mağrur olduğu, sonra Allahın onu üç defâ ikaz etmesi üzerine tac ve tahtını terkedip, dervişliği hükümdarlığa tercih ettiği anlatılmaktadır).

XI. Haza dastan İbrahim ʿaleyhi'e-selam (85 beyit).

XII Dastan İsmaʿil (187 beyit).

XIII. Dastan-ʿavratlar (bu parça Yahyâ Ef. Dergâhı kütüp 4339'da da vardır. Yalnız bu nüshadakinde bâzı beyitler eksiktir).

XIV. Dastan-mevlud (mevlidin kıymeti hakkında bir parçadır).

XV. Haza dastan ʿevik (bu parça İnkılâp kütüp K 106'da aynı ile mevcuttur. Yalnız 106'da müellifin ismini muhtevî zannettiğimiz beyit burada farklıdır :

nefsüni müslimân eyle Sadrullahıdin
ta olasın tamudan otdan emin 394
108 beyit).

Mihrişah kütüp., No. 319.

81 varak, sahifedeki satır adedi muhtelif kısımlarda farklı.

Kitabın içinde 4 parça mevcuttur. Bunlardan mevlid en sonda 6 varak işgâl etmektedir. Sahifedeki satır adedi 13 'tür.

Yazı, ince, sarımtırak, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli tâliktir.

Son sahifede, kitabın Elhac Mehmed Ataullah Ef.'nin Eyyüb Ensârî câmii şerifi derûnunda kâin Mihrişâh Sultan kütüphanesine vakfettiği Mevlid-i şerif kitabı olduğu mukayyettir. Bu kaydın yanında da 1263 tarihi mevcuttur. Başta aynı şahsın vakıf mührü vardır.

Bu mevlidin ilk kısımları noksandır; nüsha mirac'ın ortasından (merhabâlar kısmı ile) başlamakta ve vefat ile sona ermektedir.

Selimağa içinde Kütüphâne-i Cedid,nr.1467.

Eb'âdı : 10.8 X 14.2 cm.

59 varak,sahifedeki satır adedi : 10.

Siyah meşin bir cild içinde olup,cildin sahifeleri tutturan kısmı eflâtun renktedir.

Yazı sarımtırak,kalın saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.Kırmızı mürekkep bahis başları ve sahife kenarlarındaki cedveller için ve kelime aralarında bulunan noktalar için kullanılmıştır.Bir de 38 b'de,sahife kenarında,kırmızı mürekkep ile " Büyük mevlid-i şerif " kaydı vardır.

Varaklar kurşun kalemi ile numaralanmıştır.

İstinsah tarihi yoktur.Son sahifede (st.4) kitabın yazıldığı tarih mevcuttur.

İmlâ ve dil hususiyetleri yenice bir nüsha olduğu hissini vermektedir.

Münderecâtı :

1. Allah isminin büyüklüğü (6 beyit).
2. Hikâye (mevlidin kıymetini gösterir; 34 beyit).
3. Du'a es-semâsındadur (1) (müellifin özrünü beyânı; 8 beyit).
4. Hazret-i Nur-i Hüda (a.Allahın sıfatları ; b.Allahın sun'u). 23 beyit.
5. Hazret-i Muhammed efzâleti beyanındadur (9 beyit).
6. Hilkat-i Adem 'aleyhi's-selâm(a.nur-ı Muhammedî'nin yaratılışı ; b.nur-ı Muhammedî'nin intikali ; c.velâdet-i Nebîden evvel beliren hâller). 16 beyit
7. Muhammed beniva geldüğin beyan eder (mevlid ; 14 beyit).
8. Mi 'rac-ı şerif beyanındadur

8. Mi'rac-ı şerif beyanındadur — (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması; b. Peygamberin Allah ile konuşması; c. Peygamberin yer-yüzüne avdeti). — 93 beyit

9. Na't-ı Resul'aleyhi's-selam — (7 beyit).

10. Mekkeden Medineye hicret itdügidür — (6 beyit).

11. Hazret-i Muhammedün ba'zı evsafı beyanındadur — (27 beyit).

12. Mustafa ahvali beyanındadur — (a. nasihat; b. duâ). — 29 beyit

13. Der ba'zı evsaf-ı Hazret — (16 beyit);

14. vefatı beyanındadur — a. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi; b. Peygamberin eshâbına vedâı; c. Peygamberin Ummetine şefâati) — 95 beyit

d. Vefatında cevabı — (aAzrâil'in gelmesi; b.Peygamberin vefâtı) — 66 beyit

15. Dünya faniligün bildürür — (35 beyit).

16. Nasihat beyanındadur — (36 beyit).

Selimağa kütüp., içinde kütüphâne-i Cedid,nr. I655

Eb'âdı : I6X2I,4 cm.

23 varak,sahifedeki satır adedi : I7

Üzerine gri kâğıt yapıştırılmış,mukavva bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı 0,5 cm. kadar eninde kahve-rengi meşindendir.

Yazı,beyaz ve kalın,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Sahife kenarı cedvelleri kırmızıdır.

Beyitler iki sütun hâlindedir ve 0,5 cm. aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile birbirinden ayırd edilmiştir.

Mükerrer beyit de kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

İlk varağın üst tarafında kütüphânenin mührü,kitabın numarası, varak sayısı ve eb'âdı vardır.

Başta Haza mevlûdi'n-Nebi sallallahü tealâ alâyhi ve sellem yazılıdır.

Kitabın istinsah tarihi mevcut olmamakla beraber yazı ve dil husûsiyetlerinden yeni bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

22 b.'de Süleyman ismi vardır.

Mündericatı :

I.Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (I2 beyit).

2.Allahın evvel olduğu (8 beyit).

3.Müellifin özrünü beyânı (5 beyit).

4.Kâinâtın yaratılışının sebebi (20 beyit).

5.Peygamberin medhi (I2 beyit).

6.Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali (25 beyit).

7. Mevlid	(a. Peygamberin doğumunun yaklaşması ; b. Meleklerin Âmine'ye söyledikleri sözler ; c. Peygamberin medhi ; d. Peygamberin doğumu; e. Peygamber doğduğu gece yer yüzündeki canlı ve cansızların dile gelmesi ; f. Peygamberin doğduğu gece beliren mûcizeler).	75 beyit
8. Peygamber doğduktan sonra vukua gelen hâdiseler	(a. Meleklerin Peygambere ettikleri hürmet ; b. Peygamberin doğumu ile cihan zerrelerinin şâduman olarak merhabâ demeleri; c. Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi ; f. Peygamberin doğduğu gece beliren mûcizeler).	89 beyit
9. Peygamberin mûcizeleri	(a. Câbir'in Peygambere taâm olmak için kendilerini kebap eden çocuklarının Peygamberin duası ile dirilmeleri ; b. Peygamberin teri ile habeşlerin yüzlerinin ağarması ; c. Yahudinin Peygamberin isteği ile müslüman olması).	68 beyit

IO. Peygamberin vasıfları	(a. Peygamberin vasıfları ; b. nasihat ; c. müellifin günahlarını itirafı)	50 beyit
II. Mirac	(a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ; b. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol; c. Peygamberin Allah ile konuşması; d. Peygamberin yer-yüzüne avdet etmesi ; e.duâ).	114 beyit
I2. Peygamberin vefâtı	(a. Cebrâilin Peygambere Allahın selâmını getirmesi; b. Peygamberin eshâbına vedâı ; c. Peygamberin Cebrâil vâsıtası ile Allahtan ümmetine şefâat dilemesi; d. Azrâil'in gelmesi	I80 beyit
I3.Âlem halkının Peygamberin vefâtına ağlamaları	(a. Âlem halkının Peygamberin vefâtına ağlamaları; b.Peygamberin defnedilmesi; c.müellifin günahlarını itirafı ; d. duâ).	58 beyit

4. Mevlid, mirac ve vefât-ı Nebî'den başka, Vefat-ı Fâtıme'yi de muhtevî metinler.

Üniversite kütüp.,T.Y. 6IO

Eb'âdı : I3,9X3[illegible]cm.

48 varak,sahifedeki satır adedi : I5

Kahverengi kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir.

Kabın kenarları 0,8 cm. kadar içeriden sağ örgüsü şeklinde altın yaldız ile çerçevelenmiştir.Buna muvâzî olarak dıştan bir,içeriden de iki altın yaldız çizgi çizilmiştir. Cildin sahifeleri tutturan kısım I,5 cm. kadar eninde,patlıcânî mor renkte meşindendir.

Kitabın kabının yan kısmında altın yaldız ile Mevlûdü'n-Nebiyy yazılıdır.

Kapağın iç kısmına siyah zemin üzerine beyaz motifli bir kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı,beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Başta Haza mevlûd-i Mustafa sallallahü aleyhi ve sellem yazılıdır.

I a'da Üniversite kütüp.nin mührü ile kitabın numarası mevcuttur.

Beyitler umûmiyetle iki sütun hâlindedir,yalnız bâzıları alt-alta yazılmıştır.

Bahis başları ile mükerrer beyit,mühim beyit ve kelimeler kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

Kitabın istinsah tarihi işâret edilmemiştir.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (20 beyit).

2. Allahın kudreti (22 beyit).

3. Nûr-ı Muhammedî (Bu kısımda Nûr-ı Muhammedî

'nin yaratılışı 'nin yaratılışı Süleyman

Çelebi 'nin esaslı denilebilecek nüshalarından çok farklı bir şekilde anlatılmaktadır, Allahın kendi nûrundan bir katre nûr aldığından, o nûrdan Ahmed'in nûrunu yarattığından, o nûrun Hicâb-ı kibriyâ 'ya erişen bir direk olduğu ve Allaha secde kıldığından, sonra bir çok zaman Allahın kapısında durduğu, Allahın ona nazar atfetmesi ile iki parça olduğundan, Allahın ona tekrar nazar atfetmesi ile toplandığından, bunu müteâkib Allahın onu katre-katre ettiği ve her bir katreden de enbiyâ ruhlarını yarattığından, Nûr-ı Muhammedî'yi de arş üzerinde yıllarca terbiye ettiğinden bahsedilmektedir; 26 beyit)

4. Peygamber doğmadan evvel beliren hâller

(bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidinin esâs nüshalarından çok farklıdır ; 30 beyit)

5. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali

(a. Nûr-ı Muhammedî 'nin intikali ;
b. ʿAbdü'l-Muttalib 'in adağı ve rüyâsı). } 39 beyit

6. Peygamber doğmadan evvel olan hâdiseler	(a. ʿAbdullah'ın rüyâsı ; b.Binti Merre Fâtıma'nin dileği; c.Amine'nin Muhammed'e hâmile olması; d.Amine'nin Muhammed'in şerefine gördüğü hürmet).	50 beyit
7. Mevlid	(a.Peygamberin doğumu ; B.Peygamberin doğumu ile yaradılmışın şâduman olarak merhabâ demeleri ; c.Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi).	48 beyit
8. Peygamberin mûcizeleri	(a.Peygamberin doğduğu gece Kâbe'nin hâli; b.Peygamberin mûcizeleri).	68 beyit
9. Faslun fi Hurayra.	(bu kısımda Ebu Hureyre'den naklen Peygambere minber olan ağacın hikâyesi anlatılmaktadır).	
10. Faslun fi mu'cizâti'n-Mustafa 'aleyhi's-selam	(burada da Peygamberin mûcizelerinden bâzıları anlatılmaktadır	

Bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidinin esaslı denilebilecek nüshâlarında vardır; 18 beyit)

11. Fi miʿrac-i Muḥammed[in] i'l-Muṣṭafa ṣallallahû ʿaleyhi ve sellem

(a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ;
b. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol ;
c. Peygamberin Allah ile konuşması). } 333 beyit

12. Fi vefati Muḥammed[in] i'l-Muṣṭafa ṣallallahû ʿaleyhi ve sellem

(a.Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi ;
b.Peygamberin eshâbına nasihatı). } 73 beyit

c. Hikaye-i ʿUkaşe (85 beyi

d. Vasiyyet-i Hazreti Resul ṣallallahû ʿaleyhi ve sellem (12 beyit

e. Veda-i eṣhab-i güzin riżvanullahi ʿaleyhi ecmaʿin

(a. Peygamberin eshâbına vedaı ;
b. Peygamberin ümmetine şefaâti;
c. Azrâil'in gelmesi). } 140 beyit

f. Ḳabż-i ruḥ-i Muḥammed[in] i'l-Muṣṭafa ṣallallahū ʿaleyhi ve sellem — (a. Peygamberin vefâtı ; b. Peygamberin defnolunması). } 68 beyit

I3. Vefat-ı Faṭıma raẓıyallahū taʿala ʿanha — (a. (Faṭıma'nın babasının ölümü için üzüntüleri ; b. Faṭıma'nın vefatı vaktinin gelmesi ; 8I beyit).

c. Şiʿr-i ʿAli raẓıyallahū taʿala ʿanhu — (a. ʿAli'nin şiiri ; b. Faṭıma'nın öleceğini bilmesi ve kendini tekfin etmesi). } 92 beyit

d. Şiʿr-i ʿAli raẓıyallahū ʿanhu — (a. ʿAli'nin şiiri ; b. Faṭıma'nın defnedilmesi). } I5 beyit

I4. Ḫatem-i kitab-i Seyyid-i kaʾinat — (46 beyit).

I5. Ahir duʿasıdur mevlûd-i şerifün — (53 beyit).

Selimağa kütüp . içinde Kütüphâne-i cedit,nr. I632

Eb'âdı : I4,3X20,4 (I4X20,2) cm.

44 varak,sahifedeki satır adedi : I3

Siyah renkte ve motifli,yeni bir cild içindedir. Cildin iç kısmına açık kahverengi kâğıt yapıştırılmıştır. Bu kâğıtta Hacı Selim Ağa, cedid fihrist,nr. I4I kaydı ile Hacı Selim Ağa kütüphânesinin mührü ve kitabın yeni numarası vardır.

Yazı sarımtırak ve kalın saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

5 b ve 6 a'da sahife yazı iki kırmızı çizgi ile sonrakilerde birer kırmızı çizgi ile çerçevelenmiştir.

İki sütun hâlinde olan beyitler de 5 b'den itibâren 0,5 cm. kadar aralıklı çizilmiş kırmızı çizgiler ile ayırdedilmiştir.

Bahis başları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

Bâzı sahife kenarlarında ayrı bir yazı ile ilâveler vardır.

Kitap II3I H.'de istinsah olunmuştur.

Münderecâtı :

I. Vefat-ı Fatıme (başı eksiktir ve değişik bir yazı ile yazılmıştır).

a. Fatıme'nin vefatı (29 beyit).

b. ʿAlî'nin şiiri (I7 beyit).

c. Fatıme hakkında bir şiir (II beyit).

d. Duâ (43 beyit).

II. Süleyman Çelebi mevlidi ile Ebülhayr'ın mevlidinden beyitler.

III. Kitab-ı mevlid-i Muhammed Mustafa sallallahü ʿaleyhi ve sellem

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (28 beyit).

2. Fi beyanı iltiması'd-du'a'i'n-nazımi ve 'özri'l-kitab (17 beyit).

3. Fi beyanı sebebi fıtrati'l-'alem (13 beyit).

4. Fi beyanı fıtrati ruhi'n-Nebiyy 'aleyhi's-salatü ve's-selam (a. Peygamberin rûhun un yaratılması ; b. Peygamberin efdaleti). 41 beyit

5. Fi beyanı zuhuri vücudi Muhammed'in i'l-Mustafa sallallahü 'aleyhi ve sellem (15 beyit).

6. Fi beyanı hilkati Adem ve intikali nuri Muhammed ile'l-enbiya'i 'aleyhimü's-selam (18 beyit).

7. Veladeti'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem (19 beyit).

8. Fi beyanı zuhuri vakti veladeti Muhammed'in i'l-Mustafa sallallahü 'aleyhi ve sellem (40 beyit).

9. Kaside-'i meliha. (a. Peygamberin doğumu; b. Peygamberin doğumu ile cihan zerrelerinin şâdumân olarak merhaba demıleri). 32 beyit

10. Fi beyanı Amine Hatun (a. Peygamberin Allaha duâ etmesi ; b. Meleklerin gelip, Peygamberi gök yüzüne çıkarmaları). 23 beyit

~~11. Fasl~~ ~~(a. Meleklerin Peygam-~~

11. Fasl

(a. Melâikelerin Peygamberi ziyâret etmeleri ;
b. Peygamberin doğduğu gece beliren mûcizeler ;
c. Amîne'nin ölümü). — 38 beyit

I2. Fi beyani mu'cizati'n-Nebiyyi sallallahû 'aleyhi ve sellem (a. Peygamberin mûcizeleri ;
b. Peygamberin doşduğu gece Kâbe'nin hâli). — 66 beyit

I3. Fi beyani mi'raci'n-Nebiyyi sallallahû 'aleyhi ve sellem (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ;
b. Peygamberin Sidre den sonra yaptığı yol ve Allah ile konuşması). — 191 beyit

I4. Fi beyani hicreti'n-Nebiyyi sallallahû 'aleyhi ve sellem (5 beyit).

I5. Fi beyani evsafi'n-Nebiyyi sallallahû 'aleyhi ve sellem (55 beyit).

I6. Fi beyani vefati'n-Nebiyyi sallallahû 'aleyhi ve sellem (a. Cebrâilin Peygambere Allahın selâmını getirmesi ;
b. Peygamberin hastalanması ;
c. Peygamberin eshâbına vedâı ; — 215 beyit

d. Peygamberin ümmetine şefâati ;
e. Azrâil'in gelmesi ;
f. Peygamberin Azrâil'e hitâbı ;

g. Fi beyanı muhavereti Azra'il ʿaleyhi's-selam (14 beyit).

17. Peygamberin vefatı (a. Peygamberin vefâtı ; b. Peygamberin defn-edilmesi). 29 beyit

18. Fi beyanı vefatı Fatımetü'z-Zehra raziyallahü ʿanha (a. Fatıma'nın Peygamberin ölümüne üzülmesi; b. Fatıma'nın vefatı ; c. Fatıma'nın mezara götürülmesi ; d. ʿAli'nin şiiri e. Fatıma'nın defn-olunması). 115 beyit

---

Hüdâî Ef. kütüp., nr. 1831(mecmua)

Eb'âdı : 13. 5 X 20 (14. 2 X 20. 8)cm.

142 varak. Mevlid 11 varak (60 ve 71 varaklar arasında)

Mevlid risâlesinde sahifedeki satır adedi 25 ve 27 arasında değişmektedir.

Kahverengi meşin bir cild içindedir.

Yazı ve kâğıdın cinsi muhtelif risâlelerde farklıdır.

Kitap çok yıpranmıştır, bir çok sahifelerde de güve yenikleri vardır.

Mevlid risâlesinde yazı aslen beyaz , fakat zamanla sararmış saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış hârekesiz tâliktir.

Mısrâlar üç sütun hâlindedir ve bir satır üzerinde birbirini tâkip atmektedir.

İstinsah tarihi kaydedilmemiştir.

62 b'de Süleyman ismi vardır.

Mündericâtı :

1;Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları		(20 beyit).
2.Müellifin özrünü beyânı		(11 beyit).
3.Allahın evvel olduğu		(13 beyit).
4.Peygamberin rûhunun yaratılması		(18 beyit).
5.Kâinatın yaratılışının sebebi		(25 beyit).
6.Peygamberin medhi		(18 beyit).
7.Mevlid hakkında		(13 beyit).
8.Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali		(13 beyit).
9.Mevlid	(a.Peygamberin doğumunun yaklaşması; b. Peygamberin doğumu; c. Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi).	67 beyit

10.Gök ehlinin Peygamberi ziyâretleri (10 beyit)

11.Peygamberin mucizeleri (a.Peygamberin doğduğu gece beliren haller; b. Peygamberin mucizeleri) 66 beyit

12.Mirac (a.Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması; b.Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol ve onun Allah ile konuşması; c. duâ). 148 beyit

13.Peygamberin hicreti (6 beyit).

14.Peygamberin ahlâkı (a.Peygamberin ahlâkı; b.nasihat; c.müellifin günahlarını itirafı ve duâ). 99 beyit

15.Peygamberin vefâtı (a.Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi; b.Peygamberin hastalanması; c.Peygamberin gitmesi; d.eshâbına nasihati; e.Peygamberin Cebrâil vâsıtası ile Allahtan ümmetine gefâat dilemesi; f.Azrâil'in gelmesi; g.Peygamberin vefâtı). 227 beyit

16.Meleklerin ve cihan Peygamberin vefâtına ağlamaları (14 beyit)

17.Fatıma'nın vefâtı (118 beyit).

Köprülü kütüp.,Mehmed Âsım Bey vakfından,nr. 444

Eb'âdı : I5,5X2I cm.

22 varak sahifedeki satır adedi : I3

Gri zemin üzerine pembe,mavi,siyah motifli kâğıttan bir kab içindedir. Kabın sahifeleri birleştirdiği kısım I cm. eninde vişne çürüğü renginde meşindendir.

Yazı,beyaz ve kalın,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları kırmızıdır.

Beyitler umûmiyetle iki sütun hâlindedir.Sâdece bâzıları münferit olarak sahife ortasına ve mısrâlar alt-alta getirilmek suretiyle yazılmıştır.

İlk sahifede Mehmed Âsım Bey'in vakıf mührü mevcuttur. Baştan ilk iki sahife üç ince siyah çizgi ile çerçevelenmiş ve bu çizgilerin arası yaldız ile doldurulmuşturx;yine aynı sahifede mısrâlar 2 mm. fasılalı olarak çizilmiş ve araları yaldız ile doldurulmuş ikişer siyah çizgi ile yekdiğerinden ayırdedilmiştir.

20'de sahife kenarında " Besime kadın vakfı " yazılıdır.

Kitabın istinsah tarihi kaydedilmemiştir. Fakat yazıdan yeni bir istinsah mahsûlü olduğu anlaşılmaktadır.

Seyyid İsmâil b. Abdülkadir tarafından istinsah edilmiştir.

Mündereca̲tı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (9 beyit

2. Fi intikali'n-nur (müellifin özrünü beyânıdır; 4 beyit

3. Fasl (Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı I5 beyit

4. Fi intikali'n-nur (Nûr-ı Muhammedî'nin intikali 8 beyit

5. Fi naʿti'n-Nebiyy (arapçadır ; 3 beyit

6. Ve fi naʿt (arapçadır ; 4 beyit).

7. Fi naʿti Reşulallah (a. Peygamberin doğumu ; b. Peygamber doğduktan sonra yaradılmışın şâdumân olarak, merhabâ demeleri). 36 beyit

8. Faṣl (meleklerin Peygamberi ziyâret etmeleri ; 30 beyit).

9. Ve fi'l-miʿrac (a. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller ; b. Peygamberin mûcizeleri ; c. arapça bir parça). 33 beyit

10. Ve fi'l-miʿracı Reşulallah (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ; b. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol ve onun Allah ile konuşması ; c. duâ). 85 beyit

11. Vefat-ı Reşulallah (a. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi; b. Peygamberin hastalanması; c. Peygamberin eshâbına vedâı ; d. Peygamberin Ümmetine şefâati ; e. Peygamberin vefâtı ; f. duâ). 90 beyit

12. Duâ (29 beyit).

13. Fatıma'nın vefâtı (92 beyit).

Topkapı sarayı müzesi,yeni kütüp., 120

Eb'âdı : 17 X 23.7 (18 X 24) cm.

22 varak, sahifedeki satır adedi : 13

Açık yeşil kabartma motifli kâğıd ile kaplı, mukavva bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısım 1 cm. kadar eninde, koyu yeşil meşindendir.

Yazı, beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları kırmızıdır ve çerçeve içine alınmıştır. Mükerrer beyitler de kırmızı ile yazılmıştır.

Sahife kenarları cedvelleri 9 varağa kadar olan varaklarda kırmızı,daha sonrakilerde siyah, altın yaldız ve kırmızıdır. Beyitler iki sütun halindedir ve araları altın yaldız ile doldurulmuş iki siyah çizgi ile birbirinden ayrılmıştır.

Bâzı sahife kenarlarında kırmızı mürekkep ile yazılmış olarak, makamlar mevcuttur. 9. varağa kadar ayrı yazı ile ilâhiler mevcuttur. Mevlid 9 b'de başlamaktadır. Başta altın yaldız bir başlık vardır. Yine altın yaldız ve siyah mürekkep ile yapılmış bir çerçeve içinde,kırmızı mürekkep ile Haşa kitabu mevlûdi'n-Nebiyyi ṣallallahü 'alayhi ve sellem yazılıdır.

22 a'dan da bir ilâhi mevcuttur.

5 a'da III.Tiryal Han'ın mührü vardır.

Kitabın istinsah tarihi kaydedilmemiştir. Yazı ve dil hususiyetlerinden yeni bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

19 a 5 'te Süleyman ismi vardır.

Mündereceâtı :

I.

1. İlâhi-i güfte-i Yunus.
2. Güfte-i Niyazi neva.
3. İlâhi-i rast.
4. Güfte-i na't-ı Nebi.
5. İlâhi-i güfte-i Yunus.

6. İlâhi-i güfte-i Cahidi.
7. İlahi-i güfte-i Mahvi.
8. İlâhi-i mevlûdi'n-Nebiyy.
9. İlâhi-i güfte-i Vahidi.
10. İlâh-i güfte-i Hazret-i Niyazi.
11. İlâhi-i güfte-i Zeyne'l-ʿabidin.

II. Haza kitabu mevlûdi'n-Nebiyy sallallahû ʿaleyhi ve sellem

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (12 beyit).
2. Fi beyani'd-duʿa'i'n-nas (4 beyit).
3. Fi beyani hilkati Adem ve Havva ʿaleyhi's- selam (nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali; 10 beyit).
4. Veladeti'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (18 beyit).
5. Haza naʿti'n-Nebiyy sallallahû ʿaleyhi ve sellem (Peygamber doğduktan sonra cihan zerrelerinin ğâduman olarak merhabâ dediklerinden bahsedilmektedir; 11 beyit)
6. Peygamberin mûcizeleri (15 beyit).
7. Miʿracı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam
   a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte kudse kadar yaptığı yol (31 beyit).
   b. Fi beyani Resuli ekrem (Peygamberin Sidre'de Cebrâil'den ayrılması; 17 beyit).
   c. Fi beyani kemali visali talebü'l-ümmeti (30 beyit).
8. Münacat kazi'l-hacat (8 beyit).

9. Vefatı'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem	(a. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi; b. Peygamberin eshabına vedâı; c. Peygamberin Ümmetine şefâatı)	38 beyit
10. Teslim-i ruhi'n-Nebiyy 'aleyhi's-salatü ve's-selam		(34 beyit)
11. Duâ		(9 beyit)
12. Vefatı Fatımetü'z-Zehra raziyallahü 'anha		(58 beyit)

III. İlâhi güfte-i Niyazi.

Yahyâ Ef. dergâhı kütüp.,nr. 4444

Eb'âdı : I5,5X20,5 (I5,3XI9,9) cm.

24 varak,sahifedeki satır adedi : II

Mor renkte bir cild içindedir. Cildin sahifeleri birleştiren kısmı I cm. eninde daha koyu mor meşindendir.

Ia'da Hacı Mehmed Ef. kütüp. ile Süleymaniye kütüp.mühürleri mevcuttur. Bu varakta üç muhtelif yazı ile beyitler var.

Yazı beyaz,kalın,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile,yazılmış harekeli nesihtir.

Başlıklar için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Sahife kenarı cedvelleri ve beyitleri ayıran 0,5 cm. aralıklı çizgiler ilk iki sahifede yeşil diğerlerinde kırmızıdır.

Ib'de yeşil boya,altın yaldız ile yapılmış bir başlık altında ve çerçeve içinde siyah mürekkep ile besmele,kırmızı ile Haza mevlûdi'n-Nebi 'aleyhi's-selam yazılıdır.

İstinsah tarihi yoktur. Yalnız 24 b'de ayrı bir yazı ile sene I223 yazılıdır.

Mündereca̲tı :

I. Allah isminin büyüklüğü (I0 beyit).

2. Fi temenna' ed-du'a (a. duâ ;
b. kâinâtın yaratılışının sebebi ; } I5 beyit

3. Fi intikali'n-nuri'l-Muhammediyyeti (a. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ; b. intikali). 9 beyit

4. Naʿt-i seyyidi 'l-kevneyn (6 beyit).

5. Fi veladeti'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (a. Peygamberin velâdeti ; b. Zerrât-ı cihânın gâdumân olarak, merhabâ demeleri ; c.Peygamber'in ümmetini dilemesi). 44 beyit

6. Muʿcizati'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (a. Peygamber doğduğu gece Kâbe'nin hâli ; b. Peygamber doğduğu gece beliren hâller ; c. Peygamberin mûcizâtı). 26 beyit

7. Taʿrifi'n-Nebiʿaleyhi's-selam (6 beyit).

8. Miʿraci'n-Nebiyyʿaleyhi's-selam (63 beyit).

9. Fi müşahedeti Allahü taʿala (a. Peygamberin, ümmeti için, Allaha yalvarması; b. duâ). 33 beyit

IO. Vefatı'n-Nebiyy'aleyhi's-selam	(a. Peygamberin hastalanması ; b. Ümmetine vasiyeti).	50 beyit
II. Fi teslimi'l-ruh ji'llahü te'ala		(44 beyit).
I2. Fi'elvedaʿ		(23 beyit).
I3. Hatimetü'l-kitab		(23 beyit).
I4. Vefat-ı Fatima 'alayhima es-selam		(I08 beyit).

—

İnkılâp kütüp., K.415 (M.C.)

Eb'âdı : 15,2X23,1(14,5X22,7) cm.

42 varak, sahifedeki satır adedi : 19.

Bej rengi kâğıt ile kaplı yeni bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı 3 cm. kadar eninde kahverengi bezdendir.

Yazı, sarımtırak saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları ve sahife kenarlarındaki makamları yazmak için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

1b ile 2a'da ayrı bir yazı ile mevlid ile alâkası olmayan şu parçalar mevcuttur. Mevlid 3b'de Haza kitabu mevlûdü'n-Nebiyyi'ş-şalatü ve's-selam serlevhası altında başlamaktadır.

Kitabın başı ile sonunda ve içinde (20a, 40a'da) Muallim Cevdet kütüphânesinin mührü mevcuttur. Son varak (42 a) ta, sahife kenarında bu nüshanın Haki Baba dergâhı vakfı olduğu yazılıdır, altında da vakıf mührü vardır.

Kitap 1228 H.'de Ahmed b.Muhammed tarafından istinsah edilmiştir 14a$_9$, 32a$_8$ ve 42b$_9$'da Süleyman ismi geçmektedir.

Münderecâtı

I. Süleyman Çelebi mevlidi.

1. Allah isminin büyüklüğü (a. Allah isminin büyüklüğü ; b. Allahın sıfatları) } 10 beyit

2. Fi beyani iltiması 'd-du'ali-nazımetihi (4 beyit).

3. Fi intikali'n-nuri'l-Muhammediyyeti (9 beyit).

4. Na't Seyyidü'l-kevneyn (arapçadır ; 8 beyit).

5. Fi veladeti'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (23 beyit).

6. Faslı merhaba (II beyit).

7. Fi beyanı kavli eshabı Mekke (bu kısımda Mekke'nin Peygamberin doğduğu geceki hâli anlatılmaktadır ; I2 beyit).

8. Muʿcizatı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (I3 beyit).

9. Taʿrifi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (arapçadır ; 7 beyit).

IO. Miʿracı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-salatü ve's-selam (68 beyit).

II. Fi müşahedeti'l-Allahü taʿala (28 beyit).

I2. Münacat ḥâzi'l-ḥacat (8 beyit).

I3. Vefatı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (a. Peygamberin hasta olması; b. Peygamberin eshâbına vedâı; c. Peygamberin ümmetine şefâatʿ). 7I beyit

I4. Teslimü'l-ruḥi'l-Nebiyy (a. Cihandaki canlı ve cansızların Peygamberin vefâtına ağlamaları ; b. Peygamberin defni). 24 beyit

I5. Faslı elveda ʿ

I6. Hatimetü'l-kitab (a. Ölüm hakkında bir parça ; b. müellifin günahlarını itirâfı). 23 beyit

II. Vefat-ı Hazret-i Fatıma raziyallahü ʿanha (I36 bey

III. Faṣlü'd-duʿa (Süleyman Çelebi mevlidinden bâzı mısrâlar ile başka eserlerden yapılmış ilâvelerin bir karışımıdır ; 78 beyit).

IV. Hâza miʿrac ı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (Osman Dede'nin mirâciyesidir).

—

5. Mevlid, miraç ve vefât-ı Nebî'den başka, Vefat-ı Fatıma ve Hikâye-i deve'yi muhtevî metin ;

Üniversite kütüp.,T.Y. 279 (mecmua-i resâil)

Eb'âdı : I4,2 X 23 cm.

Bütün kitap 2II varak,sahifedeki satır adedi : I8

Mevlid I. risâledir ve 25 varaktır.

Kahverengi meşin bir cild içindedir. Kabın kenarları altın yaldız çizgiler ile çerçevelenmiştir. Köşelerde altın yaldız ile yapılmış yuvarlaklar vardır.

Yazı,beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekesiz nesihtir ve I mm. kadar aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile çerçevelenmiştir.

Beyitler iki sütun hâlindedir ve birbirinden iki kırmızı çizgi ile ayrılmıştır.

I0'da Darülfünun ve Üniversite kütüphânesinin mühürleri vardır. Aynı sahifede kitabın numarası ile içinde bulunanlar da kaydedilmiştir.

Bu nüsha II95 H.'de Mustafa b.Elhac İbrahim Mısrî tarafından istinsah olunmuştur.

25 a'da Süleyman ismi vardır.

Mündereca̒tı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları; (I8 beyit).

2. Müellifin özrünü beyânı (I5 beyit).

3. Kâinâtın yaratılışının sebebi (20 beyit).

4. Peygamberin medhi (I3 beyit).

5. Âdem'in yaratılışı ve nûr-ı Muhammedî'nin intikali (29 beyit).

6. Peygamberin mevlidinin kıymeti (27 beyit).

7. Mevlid

a. Peygamberin doğumunun anlatılacağının bildirilmesi (16 beyit).

b. Peygamberin doğumu (a. Peygamber doğmadan evvel beliren hâller ; b. Peygamberin doğumu ; c. Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi ; d. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller ; e. Amine'nin zayıf düşmesi). — 32 beyit

8. Peygamberin mûcizeleri (a. Peygamberinden mûcizelerinden bazıları ; b. Peygambere minber olan ağacın onun dileği ile Cennet bahçelerinde yeşillenmesi ; c. batmış olan güneşin Peygamberin arzusu ile yeniden doğması ; d. Peygamberin teri ile habeşlerin yüzlerinin ağarması ; e. yahudinin Peygamberin isteği üzerine müslüman olması). — 70 beyit

~~9. Miraç~~ ~~(a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere~~

9. Mirac (Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması ;
b. Peygamberin Sidre 'den sonra yaptığı yol ve Allah ile konuşması;
c. Peygamberin yer-yüzüne avdet etmesi). — 124 beyit

10. Mekke ile Medine'nin konuşması (29 beyit).

11. Peygamberin vasıfları (10 beyit).

12. Nasihat (a. nasihat ;
b. müellifin günahlarını itirafı). — 34 beyit

13. Peygamberin vefatı (a. Peygamberin hastalanması ;
b. Peygamberin eshâbına vedâı ;
c. ʿUkaşe'nin hikâyesi
d. Cebrâilin gelmesi ;
e. Azrâil'in gelmesi;
f. Peygamberin vefâtı). — 228 beyit

14. Fâtıme'nin vefatı (bu kısımda Fâtımę'nin Peygamberin vefâtına çok üzülüp ağladığı nihâyet onun da kısa bir müddet sonra vefat ettiği anlatılmaktadır; 66 beyit).

15. Peygamberin devesinin ölümü (77 beyit).

6. Mevlid,mirac ve vefat-ı Nebî'den başka geyik hikâyesini de muhtevî metinler.

İnkılâp kütüp., K. 106 (M.C.).

Eb'âdı : 21,5X16,5 (21,5X16) cm.

242 varak. sahifedeki satır adedi : 12.

Vişne çürüğü renginde,kabartma gemseli megin bir cild içindedir.

Yazı,beyaz ve kalın,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları ve sahife kenarı cedvelleri kırmızıdır.

İki sütûn hâlindeki beyitler bâzı sahifelerde biribirine yakın çizilmiş iki kırmızı çizgi ile ayırd edilmiştir. İlk iki sahifede de aynı şekilde çift cedvel vardır.

Bâzı sahifelerde kırmızı çerçeve içine alınmış olan bahis başları da kırmızıdır. Yine bâzı beyitlerin sonuna kırmızı mürekkep ile üç nokta veya tek nokta konulmuştur.

Başta Haza kitabü mevlûdü'n-Nebiyy şallallahü'aleyhi veselleem yazılıdır.

Kitabın sonunda ve başında M.Cevdet kütüphânesinin vakıf mühürleri vardır.

İstinsah tarihi kaydedilmemiştir.

Bir kaç sahifenin kenarlarında ilâveler mevcuttur.

60 b'de Süleyman ismi geçmektedir.

Kitap Süleyman Çelebi mevlidinden parçaları da muhtevîdir. Bu parçaların yazanlardan bâzılarının da isimleri kaydedilmiştir. (tafsilât için aş.bk.).

Münderecâtı :

I. Süleyman Çelebi mevlidi.

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (17 beyit).

2. Faṣl fi beyanı zikrʾllahü taʿala fi vaḥdaniyyetihi (Allahıb büyüklüğünden bahistir (16 beyit).

3. Faṣl fi beyanı vücudi'n-Nebiyy ṣallallahü taʿala ʿaleyhi ve Sellem (Peygamberin nûrunun yaratılışı anlatılmaktadır ; (13 beyit).

4. Faṣl fi beyanı feth-ü'l-nuri'n-Nebiyy ṣallallahü ʿaleyhi veselleem (bu kısımdaki motifler Sinanoğlu'nun mevlidi'nin Raif Ef.'den aldığımız nüshasında aynı ile mevcuttur; 10 beyit).

5. Faṣl fi beyanı nuri'n-Nebiyy ṣallallahü taʿala ʿaleyhi ve Sellem (Nûr-ı Muhammedî'nin kâinâtın yaratılışının sebebi olduğundan bahsedilmektedir ; 26 beyit).

6. Faṣl fi beyanı ibtida'i'n-nur-ı Adem ve Havva raẓiyallahü taʿala ...(?) (Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali anlatılmaktadır ; 15 beyit).

7. Faṣl fi beyanı ibtida'i'n-nur ẓuhuru ʿAbdü'l-Muṭṭalib(!) (ʿAbdü'l- Muṭṭalib'in rüyâsının anlatıldığı bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Yahyâ Ef. Dergâhı nr.4339'da da aynı ile mevcuttur ; 17 beyit).

8. Faṣl fi beyanı ibtida 'i'n-nuru ʿAbdullah raẓiyallahü taʿala ʿanhu (a.Nûr-ı Muhammedî'nin ʿAbdullah'ın alnında tecellî etmesi ; b. ʿAbdullah'ın görüğü rüyâ } 19 beyit

9. Faṣl fi beyanı aḥval-i Amine Ḫatun raẓiyallahü taʿala ʿanha (bu kısımda mevlid anlatılmaktadı 31 beyt

10. Faṣl fi beyanı aḥval-i Amine Ḫatun raẓiyallahü taʿala ʿanha (bu kısımda Peygamberin Allahtan Ümmetini dilediğinden bahsedilmektedir. 37 beyit).

II. Faṣl fi beyanı mu'ci zatı'n-Nebiyy ṣallallahü t'ala 'aleyhi ve sellem — (a. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller; b. Peygamberin mûcizeleri.) — 44 beyit

I2. Faṣl fi beyanı mi'racı'n-Nebiyy ṣallallahü t'ala 'aleyhi vesellem — (a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması; b. Peygamberin Allah ile konuşması; c. Peygamberin yer yüzüne inmesi). — II8 beyit

I3. Faṣl fi beyanı hicreti'n-Nebiyy ṣallallahü 'aleyhi ve sellem 'azimeti'l-Medine — (a. Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicreti; b. Peygamberin ahlâkı) — 22 beyit

I4. Faṣl fi beyanı münacatı'n Nebiyy ṣallallahü t'ala 'aleyhi ve sellem — (I8 beyit).

I5. Faṣl fi beyanı vefatı'n-Nebiyy ṣallallahü t'ala 'aleyhi ve sellem — (a. Peygamberin hasta olması; b. Peygamberin eshâbına vedâı) — 7I beyit

Bu parça Yahyâ Ef. Dergâhı., kütüp. 4464'de da vardır.

I6. Faṣl fi beyanı vaṣiyyeti'n-Nebiyy ṣallallahü t'ala 'aleyhiye ve sellem — (a. Peygamberin vasiyyeti; b. Peygamberin ümmetine şefâati). — 56 beyit

17. Faṣl fi nüzûli Cebrâ'il ʿaleyhi's-salatü ve's-selem (a.Cebrâil'in gelmesi; b.Azrâil'in gelmesi). } 68 beyit

18. Faṣl fi beyani ruhü'n-Nebiyy ṣallallahü teʿala ʿaleyhi ve selleme (burada Peygamberin rûhunu nasıl teslim ettiği anlatılmaktadır; 52 beyit).

19. Faṣl fi beyani elvedaʿ fervad maḫlukat-ı cihan (a.Cihan maḫlûklarının Peygamberin vefâtına ağlamaları ; b.Müellifin günahlarını itirâfı ve duâ). } 39 beyit

II. Faṣl fi beyani vefat-ı Fatımetü'z-Zehra raḍıyallahü taʿala ʿanha (bu kısımda Fatıme'nin babasının vefatına tahammül edemeyerek,çok ağladığından,bir gün babasının kabrine gittiğinde Peygamberin ona kedisinin yanına gelmesi zamanının eriştiğini bildirdiğinden,Fatıme'nin de eve gelip,çocuklarını yıkıyarak hazırlık yaptığından sonra da öldüğünden bahsedilmekte bunları müteakip de nasıl defnedildiği anlatılmaktadır.

Buradaki motifler Yahyâ Ef. dergâhı kütüp., nr.4339'dakilerin aynıdır ; 156 beyit).

III. Faṣl beyan-ı sevab-ı mevlüdü'n-Nebiyy ṣallallahü ʿaleyhi ve selleme (44 beyit).

IV. Muhibbî'nin mevlidinden iki parça (krş.Âlî Emîri kütüp.,nr.377

I.Faṣl fi beyani mevludi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-salatü ve's-selam (mevlid ayının ehemmiyetinden bahsedilen bu parçada müellifin

ismi vardır : Muḥibbi bunda, ḳalmazsın

gidine, gine, gelmezsin 82 a_6).

2. Faṣl (Peygamberin firâkına ağlamak lüzûmundan bâhis olan bu parçada da müellifin adı mevcuttur :

Muḥibbi neylediñ bunda

ne yüzle varasın anda 83 b_{II}).

V. Haza kitâb-ı ḳaside-i bi-namaz (bînamaz'ın fenâlıklarından bahseden bu parçada müellifin ismi vardır :

Çarıḳçı, miskin gör ne dimiş

yarına, şükr eylemiş 92 a_7).

VI. Def'a fi Ḥaḳḳı ḳaside-'i bi-namaz (değişik bir şekilde ifâde edilmekle beraber, motifler itibarı ile, V. parçanın aş.yk.aynı olan bu parçada da müellifin ismi vardır :

'Abdü'r-raḥim ahıret var

beş vaḳtı ḳıl Ḥaḳḳa, yalvar 94 a_9).

VII. Faṣl beyanı dastan-ı geyik (bu parçada Peygamberin mûcizelerinden biri nakledilmektedir: bir gün Peygamber mescidde vaaz verirken kâfirler gelirler.Eğer Peygamber ise,mûcizâtını göstermesini söylerler.Peygamber orada bulunan bağı ve ayakları bağlı bir geyiği getirmelerini söyler.Dediğini yaparlar,fakat geyiği çözüp serbest bırakmak isteyince geyiğin kaçacağını düşünerek, buna râzı olmazlar.Peygamber

dediğini yapmaların ı,geyik kaçarsa kendisini tutmalarını söyler. Bunun üzerine arzusunu yerine getirirler.Geyik serbest kalınca onlara doğru ileriler ve " Tanrı birdür şan Resulsin bi-güman " der. Sonra da derdini anlatır. Henüz et yiyemeyecek kadar küçük iki yavrusu olduğunu gidip onlara süt vermezse öleceklerini söyler ve bir müddet serbest bırakılması için Resûl'e yalvarır. Peygamber kafirlere geyiği ya kendisini satmalarını veya çocuklarına gitmesi için bir müddet serbest bırakmalarını geri dönmezse onu yakalamalarını söyler. Onlar da ikinci şekli daha uygun bulurlar.Geyik yavrularının yanına vâsıl olur onları emzirir; fakat geri dönerken tuzağa düşer yakalanır.Bunun üzerine Cebrâil gelerek,onu tuzağı ile Resûlün yanına götürür. Bu hâl gören kâfirler de iman getirirler.

Bu parçada müellifin ismi vardır:

nefsüni müsliman eyle Şadr'd-Din
ta olasın tamudan otdan emin 104 a 8 113 beyit)

VIII. Fasl fi beyanı dastan-ı İsmaʿil (bu pargada gökten kurban inmesi anlatılmaktadır :

İbrahim Peygamber bir oğlu olması için Allaha yalvarır, eğer dileği olursa, oğlunu kurban edeceğini söyler. Allah onun duâsını kabûl eder, fakatİbrahim oğluna kıyamaz ve onun yerine yüz koyun sonra da yüz deve kurban eder ; fakat ne kurban etse yine Allah ona rüyâsında, hitap eder ve oğlu İsmaʿil'i kurban etmesini söyler. Bunun üzerine karısına İsmaʿil'i hazırlamasını, onu düğüne götüreceğini söyler ve onun çocuğu kurban etmek maksadı ile yanına alıp, yola çıkar. Şeytan İsmaʿil'in annesine işin doğrusunu haber verir. Sonra da İsmaʿil'e vasıl olup işi ona da anlatmaya kalkar. İsmaʿil de annesi gibi, onu kovar İsmaʿil'in attığı bir taş ile Şeytanın bir gözü çıkar, babasının attığı taş ile de bağı yarılır. Nihâyet dağa vâsıl olurlar. İbrahim oğluna işi anlatır ve onu kesmek için yere yatırır ; çocuğun isteği ile ellerini ve gözlerini bağlayarak, onu İsmaʿil kesmeğe teşebbüs eder. Fakat bıçak bir türlü kesmez. karşı boyar.

İbrahim kızarak,bıçağı taşa vurur taş ikiye bölünür.Sonra bıçak dile gelir ve Allahın böyle buyurduğunu söyler.Bu esnâda da Cebrâil gökten kurbanlık bir koç indirir.

Bu kısımda müellifin ismi vardır :

İsmaʿil dasıtanı bu durur yâkin
Mevlana Sulṭan Veled sah-ı din II2 a6
Mevlana Faḳi Aḥmed hürmetine
Şen değür ḥażırları muradına. II2 a7

IX. Faṣl fi beyanı dastan-ı maʿşumlar (bu parçada mâsumların yüzsuyu hürmetine Allahın anların anne ve babalarının da günahlarını affedeceğinden bahsedilmektedir).

X. Faṣl fi beyanı kaside-'i bi-namaz(bu parçada bî-namazın toprağın denizin de kabûl etmediğinden dağların da kabûl etmek istemediğinden bahsedilmekte, Allahın o topraktan hınzır'ı yarattığı söylenilmektedir).

XI. Faṣl fi beyanı dasıtan Haza Cabirü's-sulṭan (bu parçada Hendek muhârebesi esnâsında Cabir'in Peygamberi evine dâvet ettiğinden bahsedilmekte, sonra da Câbir'in iki oğlunu Peygamber yemesi için, kendilerini kebâb ettikleri, Peygamberin duâsı üzerine, tekrar canlandıkları anlatılmaktadır).

XII. I. Faṣl fi beyanı haza dasıtan ervah -name ve bihi neşteʿin (bu kısımda insanın öldükten sonraki hâli anlatılmaktadır).

2. Faṣl fi beyanı suʾal-i mevyit muḥaseb-i taḥta üzre dasıtan (bu kısımdaki şu beyit bir az farklı olarak Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında da vardır :

bi-namaz ile riyayi ey yara
ikisi bile yaramaz Tanrıya. I5I b5).

3. Faṣl fi beyanı defni'l-meyyit ʿani'l ḳabri daṣıtan

4. Faṣl fi beyanı ġasban melaʾike sin geldü - gin bildürür dastan (?)

5. Faṣl fi beyanı daṣıtan suʾal ġasban

6. Faṣl fi beyanı suʾal-daṣıtan münkir ve nekir geldüğin bildürür (?)

7. Faṣl fi beyanı meyyit için ġüslemek halin bildürür

8. Faṣl fi beyanı daṣıtan ʿAzraʾil ʿaleyhi's-selam

9. Faṣl fi beyani'l-meyti'l-meraż musallatı's-seytan

IO. Faṣl fi beyanı faẓilet-i evḳat-ı ḫamse ve ḫataya-hüm

II. Faṣl fi beyanı haza daṣıtanı ʿUkaşe.

I2. Faṣl fi beyanı aḥval-i Cehennem risalet-i ʿaleyhi's-selam

XII. Faṣl fi beyanı haza daṣıtan Ḥażret-i İbrahim ve bihi

(bu kısımda İbrahim on dört yaşına gelince, ʿAzrâil'in geldiği ve İbrahim'in canını aldığı anlatılmaktadır : bir gün İbrahim mektepte iken, Peygamberin evine Azrâil gelir ve ona ya oğlunu veya ümmetini tercih etmesini, eğer oğlunu severse ümmetini sevemeyeceğini söyler. Bunun üzerine, Peygamber ümmetini tercih ettiğini bildirir. Azrâil'in isteği üzerine de,

mektebe İbrahim'i çağırmaya gider. Çocuğu, evde bir misafir olduğunu söyliyerek, eve getirir. Azrâil'i gören ve öleceğini anlıyan İbrahim mektebe gidip hocası ve arkadaşları ile helâllaşmak için izin ister. Bu iş bitince de, Azrâil onun canını alır. Sonra İbrahim'i Peygamber, kendi eli ile defneder.

XIII. Haza dastân-ı 'Azrâ'il Musa hikâyetin beyan ider (?)

XIV. Fasl fi beyanı haza hikâyet-i deve (bu kısımda Peygamberin devesinin başından geçenler anlatılmaktadır: Birgün Peygamber mescidde vaaz ederken, Eba Mes'ud'un devesi gidip, ona sâhibinden şikâyet eder. Bunun üzerine Peygamber Eba Mes'ud'u çağırıp ona işin aslını sorar. Eba Mes'ud'da Peygamberin bunu deveye sormasını ve hayvanı konuşturmasını söyler. Deve hâdiseyi anlatınca, Eba Mes'ud müslüman olur.

XV. Fasl fi beyanı haza dastânı [illegible]

Hâlet Ef. kütüp;2. kısım,nr.21

Eb'âdı : 14.3 X 21 cm.

Bütün kitap 26 varak, Başta 12,5 sahife işgâl eden bir kısım(şükür name) vardır; mevlid bundan sonra başlamaktadır.Sahifedeki satır adedi 13

Beyaz zemin üzerine vişne çürüğü,kırmızı, mâvi gri ve sarı hâreli kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir. Kabın kenarları cildin sahifeleri tutturan kısmında 1 cm. kitabın 3 kenarında 3 mm. eninde vişne çürüğü renginde meşin ile çerçevelenmiştir.

Cildin iç kısmına sarı kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı, zamanla sararmış beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Sahife kenarları kırmızı cedvellidir. İki sütun hâlinde bulunan beyitler de 2 mm.kadar aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile birbirinden ayrılmıştır.

Şükür-name başlığı ile mükerrer beyit de kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

1 a'da Mevlûdü'n-Nebiyy yazılıdır.

Kitabın sonu eksiktir. Yazıdan yeni bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

23 a'da Süleyman ismi geçmektedir.

Mündereceâtı:

I. Şükür-name

II. Haza kitab mufassal mevlûdi'n-Nebiyy sallallahü tealâ aleyhi ve sellem

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (17 beyit).
2. Müellifin özrünü beyânı (5 beyit).
3. Kâinatın yaratılışının sebebi (24 beyit).
4. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali (9 beyit).
5. Faslün fi beyanı veladet in Nebiyy aleyhi's-salatü ve's- selam (35 beyit)

6. Merhabalar faslı(Burada yaradılmışın, Peygamberin doğumu ile şâdumân olarak merhabâ demelerinden bahsedilmektedir ; 27 beyi

7. Faslün fi beyanı mevsili melâ'iketi ziyareti'n-Nebiyy 'aleyhi's-salatü ve's-selam (a. Meleklerin Peygamberi ziyareti;
b.Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi). 30 beyit

8. Faslün fi beyanı kavli eshab-ı Mekke-'i mükerreme (a.Peygamber doğduğu gece Mekke'nin hâli;
b.Peygamberin mûcizeleri). 44 beyit

9. Hazı'l-faslı fi beyanı mi'racı'n-Nebiyy 'aleyhi's-salatı ve's-selam (a.Peygamberin Cabrâil ile birlikte göklere çıkması;
b. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol;
c.Peygamberin Allah ile konuşması). 75 beyit

10. Peygamberin hastalanması. (a.Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi;
b. Peygamberin eshâbının üzüntüleri;
c. Cebrâil ve Azrâil'in gelmeleri). 70 beyit

11. Hazı'l-Faslı fi beyanı vasiyyeti'n-Nebiyy Resullullah sallallahü Ta'ala 'aleyhi ve selam (a. Peygamberin Ümmetine vasiyyeti;
b. Peygamberin Ümmetine şefâatı;
c. Peygamberin vefâtı). 30 beyit

12. Haẕe'l-faṣlu fi beyanı ḫatime-i mevlüdi'n-Nebiyy ʿaleyi's-ṣalatü ve's-selam — 44 beyit

13. Haẕa dastan-ı Geyik mu'cizat-ı Nebiyyʿaleyhi's-selam — (sonu eksik olan bu parça İnkilâp kütüp.,K.106'da aynı ile mevcuttur — 93 beyit).

7. Mevlid, mirac ve vefât-ı Nebî'yi muhtevî metinlerden sonda bir çok ilâveler bulunanlar.

Yahyâ Ef. dergâhı kütüp. nr. 4452.

Eb'âdı : I5,2X22 (I4,5X2I,I) cm.

34 varak, sahifedeki satır adedi : I4.

Mevlid 5b'den başlamaktadır.

Kırmızı bezden cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısım 2 cm. kadar eninde kırmızı meşindendir ve bu kısımda kitabın numarasını muhtevî bir etiket vardır.

Yazı, beyaz ve kalın, saykalsız kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış rik'adır.

Sahife kenarı cedvelleri ilk iki sahifede kırmızı ve siyah diğerlerin de sâdece kırmızıdır. İki sütun hâlindeki beyitler de 0,5 cm. kadar aralıklı iki kırmızı çizgi ile ayırdedilmiştir.

Bâzı sahife kenarlarında ilâveler (mesnevî ilâhiler v.b.) mevcuttur.

İstinsah tarihi yoktur, fakat yazıdan çok yeni bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

$I7a_6$'da Süleyman ismi vardır.

Münderecâtı :

I. I. Hikâye (bir filori mirâsa sâhip olan kimsenin o paşa ile taam alıp, bir çok Nâsseyi toplayarak, Mustafa'nın mevlidini okuttuğundan ve onun şefâatine nâil olarak öldüğünden mübâhistir ; 30 beyit).

2. Mevlide âit(ey hüdadan lutf ihsan isteyen
bir parça mevlid-i pak Resulullah gel
mısrâları ile başlayan bu parça Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli nüshalarından bir-çoklarında vardır ; I0 beyit).

3. İlâhi (Yunus Emre'nin ilâhilerindendir; 10 mısrâ).
4. İlâhi (34 mısrâ).
5. İlâhi (12 mısrâ).
6. Allah (a. Allah ismini anmanın fâidesi; isminin büyüklüğü b. Allahın sıfatları } 13 beyit
7. Duâ (4 beyit).
8. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı (9 beyit).
9. Arapça bir parça (6 beyit).
10. Mevlid (23 beyit).
11. Merhabâlar kısmı (12 beyit).
12. Peygamberin Allahdan ümmetini dilemesi (14 beyit).
13. Peygamberin mucicâtı (a. Peygamberin doğduğu gece Kâbe'nin hâli; b. Peygamberin mucicâtı } 18 beyit
14. Mirac (51 beyit).
15. Peygamberin Allah ile konuşması (40 beyit).
16. Peygamberin hastalanması (a. Peygamberin hasta olması b. Eshâbına nasihatı } 31 beyit
17. Duâ (a. Müellifin günahlarını itirafı ; b. Peygamberin bâzı evsâfı ; c. duâ). } 25 beyit
18. Peygamberin vedâı (12 beyit).
19. Peygamberin ümmetine şefâati (19 beyit).
20. Peygamberin vefâtı (27 beyit).

21. Duâ (8 beyit).
22. Fatıme'nin vefâtı (76 beyit).
23. Geyik hikâyesi (100 beyit).
24. Güvercinin hikâyesi (31 beyit).
25. İbrahim aleyhisselâm'ın hikâyesi (80 beyit).
26. Kesik bag'ın hikâyesi (96 beyit).
27. İslâm olan yahudinin hikâyesi (40 beyit).
28. Deve'nin hikâyesi (48 beyit).

Millet kütüp., manzum eserler kısmı, Nr. 1350/1.

Eb'âdı: 15,5 X 12. 5 cm.

77 varak. Sahifedeki satır adedi ± 14.

Kahverengi meşin bir cild içindedir,üzerinde küçük bir şemse mevcuttur. Yazı, sarımtırak,saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış hârekesiz ve alelâde bir nesihtir.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

İlk varak yanlışlıkla sona getirilerek cildlenmiştir.

Başta Haza mevlûdü'n-Nebiyy şallallahü 'aleyhi ve sellem yazılıdır.

40 b'de Süleyman ismi ve Vesiletü'n-necat adı geçiyor, fakat kitabın yazılış tarihi 1066 olarak kaydediliyor. Bu mısralar birbirini takip ettiğine ve tarihi ihtiva eden beyitin vezninde aksaklık olduğuna göre, kitaptaki mevlid ayrı bir müellifin eseri değil, ancak çok hatalı bir istinsah mahsülüdür. Bahis mevzuu olan beyitler şunlardır:

Hem Süleymanı fakire rahmet it

yoldaşın iman yirini Cennet it 40 b 5

şu mekanı şehr kim şirin idi

bil Vesiletü'n-Necat oldı adı 40 b 7

bin altmış altıdadur tarihi

Burşada buldı tamamet ey ahi 40 b 8

Kitap 1134 H.'de istinsah edilmiştir.

Münderecâtı:

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (30 beyi
2. Fasl ile celle şanuhu (a. Allah isminin büyüklüğü,) 14 beyi
   b. Allahın kudreti)
3. Fasl medhi mevlûdi'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam (6 beyit
4. Hikayet-i münasib (islâm yahudinin hikâyesi; 51 beyit
5. Hikayet-i diger münasib-i an (bir filorisi kalan gençin hikâyesi 42 beyit)

6. Duâ		(6 beyit)
7. Müellifin özrünü beyânı ve nasihat		(16 beyit)
8. Allahın kudreti		(17 beyit)
9. Faṣl evveli Muḥammed âḫırı Muḥammed (?)	a. kâinatın yaratılışının sebebi;	
	b. Peygamberin efdaleti	79 beyit
	c. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı	
10. Faṣl naḳl nûrı Resulullah ṣallallahü ʿaleyhi ve sellem	a. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali;	31 beyit
	b. arapça bir parça	
11. Faṣl medhi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam		(19 beyit)
12. Faṣl beyanı ʿalameti veladeti'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam		(15 beyit)
13. Fi beyanı veladeti Muḥammedü'l-Muṣṭafa ṣallallahü ʿaleyhi veselleṃ	a. Peygamberin doğumu;	
	b. Peygamberin doğumu ile cihan zerrelerinin şâdumân olarak merhâba dedikleri	67 beyit
14. Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi		(33 beyit)

15. Peygamberin mûcizeleri
(a. Peygamber doğduğu gece beliren hâller; (23 beyit
b. Peygamberin mucizeleri)

16. Faṣl-ı mûcizat-ı Resulyllah ṣallallahu ʿaleyhi ve sellem
(a. Peygamberin mûcizelerinden bâzıları;
b. Peygamberin Ümmü Selime evindeki hâli;
c. Peygamberin ölmüş kızı dirilttiği; 92 beyi
d. Peygamberin habeşlerin yüzlerini ağarttığı
e. Arapça).

17. Faṣlun fi beyanı miʿracı'n-Nebiyy ṣallallahu ʿaleyhi ve sellem
(a. Müellifin miracı anlatacağından bahsetmesi;
b. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması;
c. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol 288 beyit
d. Peygamberin Allah ile konuşması;
e. Peygamberin yer-yüzüne avdeti;
f. Duâ.

18. Hicret-i Resulyllah ṣallallahu ʿaleyhi ve sellem
(a. Peygamberin hicreti; 51 beyit
b. Peygamberin ahlâkı).

19. Faslün fi vefatı'n-Nebiyyi Muhammeden Mustafa sallallahü ʿaleyhi ve sellem

(a.Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi;
b. Peygamberin hastalanması;
c. Peygamberine eshâbının nasihatı;
d. ʿUkaşe'nin hikâyesi;
e. Peygamberin eshâbına vedâı;
f. Peygamberin Allahtan ümmeti için şefaat dilemesi;
g. Peygamberin vefatı) 242 beyit

20. Halkın Peygamber için ağlamaları (66 beyit)

21. Münacat (67 beyit)

II. Hikayet-i Fatime raziyallahü ʿanha

(bu parça şöyle hulâsa edilebilir: Fatime babasının ölümüne çok ağlar. Peygamber kendi vefatından altı ay sonra; kızını yanına çağırır. O da çocukları ve ʿAli ile vedâlaşıp, ölür. Fatime'yi Peygamberin yanına gömerler. 145 beyit

III. Ḥikayet-i İbrahim (117 beyit)

IV. Ḥikayet-i Geyik

(Bu parça İnkılâp kütüp. K.166'da aynı ile mevcuttur. Müellifin ismi olması tahmin edilebilen Şadreddin kelimesini muhtevi beyit de şu şekildedir:

nefsini eyle müslüman Şadr-iDin
kim olasın ṭamu odından emin). 54b 13

54 b 13 — 107 beyit

V. Faṣl-ı Ḥikayet

Peygamberin devesinin ölümü (50 beyit

mü.

VI. Faṣl-ı ḥikayet-i ḫatun

(35 beyit

VII. Başka bir kitaptan parçalar.

—

8. Mevlid,miraç ve vefat-ı nebî kısmına veya bunların arasına ve sonuna başka parçaların ilâvesi ile uzamış olan metinler.

Yahyâ Ef. dergâhı,nr. 4339.

Eb'âdı : 23,5X34,7 cm. (22,5X34,I) cm.

I86 varak,sahifedeki satır adedi :I3.

Bej rengi bir cild içindedir.Cildin sahifeleri bitiştiren kısmı kapağın üstünde I,3 cm. eninde siyah meşindendir. Kitabın yan tarafında altın yaldız ile Mevlûd-i şerif yazılıdır.

Yazı,beyaz ve kalın,saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları ve mükerrer beyit olan gerdileşiz bulaşız otdan neçat ʿışkile derdile idüñ ṣṣ-ṣalat beyti için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Başta kırmızı,mavi,lâcivert renkler ve altın yaldız ile yapılmış alelâde bir başlık altında,birbirine yakın çizilmiş ve arası yaldız ile doldurulmuş iki siyah çizginin çerçevelediği şu yazı mevcuttur:
Haza mevlûdü Muḥammedü'l-Muṣṭafa ṣallallahü taʿala ʿalevhi ve sellem

Kitabın ilk iki sahifesinde sahife kenarları siyah ve cedvellidir. Yazıyı ihâta eden üç siyah çizgiden daha ziyâde aralıklı olan ikisinin arasa altın yaldız ile doldurulmuştur.İki sütûn hâlindeki beyitler yine aynı sahifelerde I cm. kadar aralıklı çizilmiş ikiser siyah çizgi ile ayrılmıştır. Kendi aralarındaki açıklık I cm. olan bu çizgilerin arası altın yaldız ile doldurulmuştur.Mükerrer beyit de aynı şekildeki çizgiler ile çerçevelenmiştir.Diğer sahifelerde sahife kenarları cedvelleri, mükerrer beyit vebahis başlıkları ihâta eden çizgiler kırmızıdır. Beyitler de I cm. aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile ayrılmıştır.

Sonda 22 varak işgâl eden renkli resimler vardır ki,bunlar dini mahalleri gösterir.

I30I H. 9'de istinsah edilmiştir.İstinsah tarihi bulunduğu varakta,kırmızı bir daire içinde Nefise Hatun'un kitabı olduğu yazılıdır.

Mündereca̲tı :

I. Süleyman Çelebi mevlidi (54 varakta sona erer).

I. Allah isminin büyüklüğü (20 beyit).

2. Allahın kudreti (bu kısım Süleyman Çelebi mevlidinin diğer nüshalarındakinden farklıdır 127 beyit).

3. Nûe-ı Muhammedî'nin yaratılışı (a. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ; b. enbiyâ ervâhının yaratılışı). 24 beyit

4. Kâinâtın yaratılışının sebebi (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi 'dekilerin aynı ise de motifleri ifâde ediş tarzı Süleyman Çelebi'den farklıdır; 26 beyit).

5. Peygamberin doğumunun yaklaşması (bu kısımda mevcut olan esas motiflerin Süleyman Çelebi mevlidinin esaslı denilebilecek nüshalarında mevcut ise de , burada bulunan fâlî derecedeki motifler o nüshalarda yoktur ; 29 beyit).

6. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali (20 beyit).

7. ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in adağı ve rüyâsı (bu kısımda ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in bir oğlu olursa onu kurban edeceğini vadettiğinden,dileğinin olduğu ve bir oğlu dünyaya geldiğin den,bunu müteâkip gördüğü rüyâ üzerine,çocuğunun yerine yüz deve kurban ettiğinden bahsedilmektedir; 20 beyit).

8. Mevlid (a. ʿAbdullah'ın rüyâsı ;
b. Bintî Merre Fatıme'nin dileği ;
c. Mevlid. } 78 beyit
d. Peygamberin doğumu ile cihan zerrelerinin şâduman olup merhabâ demeleri.

9. Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi (19 beyit).

10. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller (a. Peygamberin doğduğu gece beliren mûcizeler;
b. Meleklerin gelip Peygamberi götürdükleri ; } 67 beyit
C. meleklerin Peygamberi ziyâret etmeleri).

11. Peygamberin büyümesi (a. Amine'nin ölümü ;
b. ʿAbdü'l-Muttalib'in ölümü ;
c. Peygamberin Hadice ile evlenmesi ;
d. Peygambere vahy gelmesi ; } 50 beyit
e. Peygamberin halkı dine dâveti).

12. Muʿcizat-ı Resulullahı ekrem sallallahü ve ʿaleyhi ve sellem (bu kısmın baş ve sonu Süleyman Çelebi mevlidinin diğer nüshalarındakinden farklıdır 74 beyit).

I3. Fi mi'racı Muḥammed[in] i'l-Muṣṭafa ṣallallahü 'aleyhi ve sellem	(a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte Sidre'ye kadar gitmesi ; b. Peygamberin Allahtan Ümmetine şefâat dilemesi ; c. Peygamberin yere inmesi; d. duâ).	23 beyit
I4. Fi vefatı Muḥammed[in] i'l-Muṣṭafa ṣallallahü 'aleyhi ve sellem	(bu kısımda Peygamberin hastalandığından bahsedilmektedir ;	76 beyit).
I5. Hikayetü'l-Ukaşe.		(82 beyit).
I6. Vasiyyetü hażreti Resulü'l-ekrem ṣallallahü tecala 'aleyhi ve sellem		(I2 beyit).
I7. Elveda' eshab	(a. Peygamberin eshâbına vedâı ; b. Cebrâilin gelmesi ; c. Peygamberin Ümmetine vasiyeti).	II8 beyit
I8. Kabż-ı ruhi Muḥammed[in] i'l-Muṣṭafa el ekrem ṣallallahü 'aleyhi ve sellem	(a. Peygamberin Ümmeti için duâsı ; b. Peygamberin vefatı)	67 beyit
I9. Fatıme'nin hâli		(80 beyit)
20. Fatıme'nin vasiyyeti		(20 beyit)
2I. Fasl	(Fatıme'nin vefâtı ;	69 beyit)
22. Şi'r-i Hażret-i 'Ali raḍıyallahü 'anhu		(23 beyit)
23. Müellifin özrünü beyânı ve duâ		(46 beyit)

24. Ahır duʿa'-i mevlidü'n-Nebiyy (41 beyit).

25. Haza duʿa-'i kunut (arapça bir parçadır; 7 beyit).

26. Mensur bir parça

II. Haza dastanı şevik (96 beyit).

III. Haza dastanı hamame'-i şirʿar (44 beyit olan bu kısmın 41. beyitinde Mevlana Fakî Ahmed adı geçmektedir :

Mevlana Fakî Ahmed adına,
sen değir hazırları muradına).

IV. Kesik baş'ın hikâyesi III beyit).

V. Haza hikaye'i ğarib (Câbirin Peygamber için kendilerini kebab eden çocuklarının hikâyesidir. Bu aynı hikâye Ahmed'in mevlidi'nde de vardır).

VI. Bir hikâye (214 beyit).

VII. Dastan-ı İbrahim Hazret-i risalet ʿaleyhi's-selam (94 beyit olan bu parçanın 91. beyitinde yazanın ismi vardır :

kayserülü İsanın dirliği yok
Hazretinden ey kerim ekstği çok).

VIII. Bir mevlid.

IX. Haza vefatı Fatıme raziyallahü ʿanha ecmaʿin

X. Münacat-ı Musa ʿaleyhi's-selam (Mensur olan bu kısımda, Allahın Musa'ya Tur dağında, hitâbı anlatılmakta ve ona Muhammed üzerine salavat getirmesini söylediği, Muhammed adını işitince Musa'nın elinden Tevrat'ı gittiği anlatılmaktadır ve Musa "Muhammed mi " diye sorması üzerine Allahın ona Muhammed'in kendi habibi olduğunu söylediğinden, Musa'nın Muhammed ümmeti mi sevgilidir ; Beni İsra'il ümmeti mi diye sorması üzerine, Allahın Muhammed ümmetinin Muhammed kerâmeti ve abdest, beş vakt

namaz, zekât, ramazan ayı, hac, cumâ namazı, cenâze namazı, riyâzet-i cennet mescid kerâmetleri ile sevgili olduğu cevabını verdiğinden bahsedilmekte, bundan sonra da Musa'nın " riyâzet-i Cennet nedir ? " diye sorması üzerine, Allahın riyâzet-i Cennet'in meclis-i ilm olduğunu ve orada Muhammed Ümmetinin âlimlerinin Allahın nîmetleriri zikrettiklerini ve onun azâbından kullarını korkuttuklarını, geri kalan kavmin de ilim meclisinde oturdukları, onların günahları dağlar gibi olsa da o ilim meclisinde oturup, affedildiklerinden, Mûsâ'nın Muhammed'i sevmekle kendi nefsini, onun Ümmetine hayır diler. Beni İsrâ'il'e dilemiş olacağını, kıyâmet gününde bütün halk nefsim derken, Muḥammed'in Ümmetim diyeceği ve Musa'nın Beni İsrâ'il'i Muḥammed'in Peygamberliğine itikad etmeleri ve onun yolunda yürümeleri lâzım geldiğini söylediğinden bahsedilmektedir. Bunu müteakip de Allahın ona iyilik etmesini söylemesi ve Musa ʿaleyhi's-selam'ın bütün günahlarını affettiğini bildirmesi ve Musa'nın kulların muhtelif huyları v.b. hakkında sorduğu suallere Allahtan cevap gelmesi vardır. Bunlardan sonra Allahın nûr-ı Muhammedî'yi nasıl yarattığından söylemesi gelmektedir. Allah bu âlemi yaratmazdan evvel seksen bin şehir yarattı. Her biri bu dünyânın 7 misli idi. O şehirleri hardal tânesi ile doldurdu. Sonra yeşil bir kuş yarattı ve o kuşa bu hardal tânelerinin onun rızkı olduğunu, ölünceye kadar bunları yemelerini söyledi. Kuş günde bir tâne hardal yiyordu. Hardallar eksildikçe ayda bir tâne yemeğe başladı, daha çok eksilince yılda bir tâne yemeğe başladı. Bütün hardallar bitti, bir tâne kaldı. Bu son tâneyi ağzına alınca, ağlamaya başladı ve nihâyet öldü, Allah o şehirlerin her birinde 70 kişi yarattı ki, bunlar ferişte değil, bir türlü halktı. Her birine 70000 yıl ömür verdi. O kişilerden biri âsî oldu. Bunun üzerine Allah o şehirleri birbirine vurup helâk etti. Bundan 600 sonra Muḥammed'in nûrunu yarattı. O nûr 17000 yıl ibâdet etti, namaz kıldı. Allah ona secde ettiğinden do-

dayı o nûra erk namazını vâcip etti. Yine nûr 17000 yıl ibâdet edip, Hakka secde eyledi. Hak ona öyle namazını vâcip eyledi. 510000 yıl Hakka secde etti. O sebepten Allah ona beş vakit namazı vâcip eyledi. Ondan 600000 yıl sonra arşı yarattı. Ondan bir ferişte yaratıp, o ferişteye arşı getirmesini söyledi, getürdükten sonra baş parmak kadar bir karınca yarattı. O karınca arşın altına girdi ve besmele çekip, arşı getirdi. Arşın nûrundan güneşi yarattı, güneşin nûrundanx ayı yarattı. Arş, kürsü, arş, güneş hepsi Muhammed nûrundan yaratıldı. Sonra cennet ve cehennem yaratıldır. Periler ve sonra Âdem yaratıldı. Sonra Musa'nın Allah'a günah ve sevab hakkında sorduğu muhtelif suallerle bu suallerin cevapları gelmektedir.

XI. Nasihat (günahlardan bahseden ve sonra da bu sayılan günahları işlememek lâzım geldiğinden bahseden bir kısımdır.
Bu kısmın 68. beyitinde yazanın ismi vardır :

<u>ben değilim söyleyen Aḥmed Veli</u>
<u>söyle oğlum didi bana ol Veli</u>

Kadınların evden çıkmak müsâadesinin verildiğinden ve bunun yanlış olduğundan uzun-uzun bahsedilmektedir.

Al-i ʿOs̱man oldı on beş ata
nice şahdan arta kaldı bu fena

mısrâlarından bu kısmın son zamanlarda yazılmış olduğu anlaşılıyor.

XII. <u>Haza kitab Kaʿbe name'i'ş-şerife.</u> (mensur bir kısımdır ve Ebu'l-Fażl Sincari tarafından yazılmış, Mekke-i Müşerrefe fazlında bâzı hâdîselerin tercümesidir.
Sonda 1201 tarihi mevcuttur).

XIII. <u>Haza duʿa'-i ḫatm-i şerif budur</u> (arapça).
Bundan sonra resimler vardır (22 varak).

Fatih kütüp., nr. 4514

Eb'âdı : 23,5X35,2 cm.

186 varak, sahifedeki satır adedi : 13

Yeşil kumaş kaplı mukavva bir cild içindedir. Cildin iç kısmına sarı kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı sarımtırak renkte, kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları ve mükerrer beyit için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Baştan ilk iki sahife altın yaldız ve siyah cedvelli, diğerleri kırmızı cedvellidir.

Beyitler iki sütun hâlinde olup, 1,5 cm. kadar aralıklı çizilmiş çizgiler ile ayırdedilmiştir. 1 b'de altın yaldız ve muhtelif renkte boyalar ile yapılmış müzehhep bir başlık mevcuttur.

Kabın iç kısmında " ṣaḥibü'l-ḫayratü'l-ḥaseṇat " yazılıdır.

Sonda 22 varak işgal eden ve muhtelif dinî mahalleri delâlet eden resimler vardır. 1a'da kitabın Tayfur Ağa vakfı olduğu yazılıdır. Burkayıt altında da 1264 tarihi vardır. 10'da kitabın Tayfur Ağa'nın vakfı olduğu yazılıdır, altında da 186 b'de şu kayıt mevcuttur :

„Sahib ve mâliki Sultan Osman Han hazretlerinin kadınlarından dördüncü Emine Hatun. Her kimse bu kitabı okursa merhum ve magfur Sultan Osman Han Hazretlerinin duâ-i hayr ile yâd eyleye."

Bu nüsha Yahya Ef. Dergâhı nr. 4339 ile Bağdadlı Vehbi Ef. kütüp. nr. 1574 'ün aynıdır.

Bağdadlı Vehbi Ef. kütüp.,Nr. 1578

Eb'âdı : 36. 7 X 14. 5 cm.

Bütün kitap 176 varak,sahifedeki satır adedi: 13

Kahverengi, basit şanseli meşin bir cild içindedir. Kabın kenarları altın yaldız ile çerçevelenmiştir. Cildin sahifeleri tutturan kısım daha koyu renkte meşindendir.

Yazı, beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Bahis başları ve mükerrer beyitler için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Başta altın yaldız,kırmızı,mâvi, eflâtun renkler ile yapılmış alel'âde bir başlık altında Haza mevlûdü Muhammedi'l Mustafa sallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem yazılıdır.

İlk iki sahifede yazı beş siyah çizgi ile çerçevenmiş ve içteki iki çizgi ile,ortadaki iki çizgi arası yaldız ile doldurulmuştur. İki sütun hâlindeki beyitler de aynı sahifelerde birbirine yakın çizilmiş ve içleri yaldız ile doldurulmuş ikişer siyah çizgi ile ayırd edilmiştir. Diğer sahifelerde beyitler 1.5 cm. kadar aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile ayırd edilmiş, yazı araları 2 mm. kadar olan 2 kırmızı çizgi ile çerçevelenmiştir.

Sonda 13 varak işgâl eden renkli resimler vardırki, bunlar dinî mahalleri gösterir.

Kitabın istinsah tarihi mevcut değildir; fakat yazı pek eski bir nüsha olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu kitap Yahyâ Ef. Dergâhı kütüp.,Nr.4339 ile Fâtih kütüp.,4514'ün aynıdır.

II. Diğer mevlid metinleri

Süleyman Çelebi'den başka diğer bir çok şahısların da yazmış oldukları mevlidler mevcuttur. İstanbul kütüphânelerinde bulduğumuz mevlidlerin bir kısmında müellif ismi ve kitabın yazılış tarihi,bâzılarında yalnız kitabın yazılış tarihi,bir kısmın da sâdece müellifin ismi kaydedilmiş,bâzı eserlerde ise ne müellif ismi ne de kitabın yazılış tarihi gösterilmiştir. Nüshaların bâzıları çok yeni istinsah mahsulleri olduğu için bunların zamanlarını,dil husûsiyetlerine bakarak da,kat'î sûrette tâyin etmek imkânsızdır.

Biz bu tetkikimizde önce tarihi ve müellifi kaydedilmiş metinleri müellifin ismini esas tutarak,alfabe sırasına göre,sonra yalnız tarihi işâretlenmiş metinleri tarih sırasına göre,bunu mütekip de müellif ismi kaydedilmemiş olanlar alfabe sırasını göz önünde bulundurarak,en sonra da müellif ismi işâret edilmemiş olanları dil husûsiyetlerine göre sıraladık.

Bu nüshalarda Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler yanlış noktalar tashih olunmadan,aynen alınmıştır.

Bu metinlerde bulunan kısımlardan ihtivâ ettikleri motifler itibârı ile Süleyman Çelebi'nin tamamen aynı olanların sâdece başlıkları kaydedilmiştir. Elimizde az zaman kaldığı için etraflı tetkik edilememiş olan nüshaların da yalnız başlıkları gösterilmiştir.

I. Ahmed'in mevlidi (minhalardan ikisinde tarih mevcut ise de mevcut tarihi ihtiva eden parçaya „zeyd. kireddim" iki nüshadan ayrı şekilde yazılmıştır. Ebced hesabı ile, üniversite kütüp. nüshasından çıkan tarih 878. Şehid Ali Paşa kütüp. nüshasından çıkan tarih 887'dir).

Selimağa kütüp.,içinde Kütüphâne-i Cedide Nr. 1642

Eb'âdı : 10 X 14. 6 cm.

137 sahife,sahifedeki satır aded: 15

Siyah kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı 1,5 cm. kadar eninde vişne-çürüğü renginde meşindendir. Cildin iç kısmına pembe kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı, orta kalınlıkta,sarımtırak saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

Cildi sahifelere birleştiren pembe kâğıdın iç kısmına beyaz bir kâğıt yapıştırılmıştır.Bu kâğıtta Selim ağa kütüphânesinin mührü, kitabın varak adedi, sahifedeki satır adedi ile şu kayıt mevcuttur :

Manzum menkıbe-i Mevlid-i Peygamber

Nâzımın ismi Ahmed olduğu 71. sahifedeki

Ahmedi Ahmedden ayru itme sen
zira Ahmed candurur Ahmed beden
çün anunla eyledün hem nâm anı
anı andan sen ayırma ey gani

100. sahifede

miskin Ahmed kadr-i câhında senin
kemterîdür hak-i rahında senün

beyitlerinden anlaşılmaktadır. Osmanlı müelliflerinin ikinci cildinin 22. sahifesinde Süleyman dede mevlidinden başka 29 kadar mevlid-i şerif tadad ediyorsa da bu zâtın ismi yoktur. Tarz-ı nazm ve ifâde Süleyman dede ile hemasr veyahud daha akdem olduğunu gösteriyor.

Cildin iç kısmına yapıştırılmış olan pembe kâğıtta şu kayıtlar vardır:

Fasl-ı ebyât: Nr. 141.

ism-i kitap: Mevlid-i şerif.

ism-i müellif: Ahmed Efendi.

ism-i tebıi ve mahal 26 nisan 936 tarihinde Bursalı Rıza Şf.zâde Feyzi

bey tarafından Hacı Selim Ağa kütüphânesine terkedilmiştir.

aded-i sahife	aded-i satır	eb'âdı
	15	14. 5 X 10 cm.

Cildin cinsi siyah kâğıt kaplı mukavva cild.

Tarih-i tahrir ve ism-i hattat âhırından noksandır. Nesih yazı ile.

Cildin iç kısmındaki pembe kâğıdın kitabın varaklarına yapışık olan tarafında da Şeyh Ali Behcet'in 260'da tab'edilmiş nüshasının 5. sahifesinde muharrer olan yazılar vardır.

1 a'da kitabın 139 varak olduğu mukayyettir.

Kitabın son u noksandır.

71. ve 100. sahifede müellifin ismi vardır.

Aḥmedi Aḥmeddᵉⁿ ayru itme sen	
zira Aḥmed canduṛur Aḥmed beden	71 a 1
miskin Aḥmed kadr-i cahunda senün	
kemteridür ḥak-i rahunda senün	100 13

Baş:

zikr-i bismillaile idelüm ibtida	
ta müyesser ola bize intiha	1 2
ḥamdülillah ol kadimdür la-yezal	
sermedidür ana yokdur intikal	1 3

Mündereca̱tı:

1. Allahın büyüklüğü
2. Allah sevgisi hakkında(bk. Üniversite kütüp. T.Y. 2314).
3. Allahın sıfatları.

4. Peygamberin mûcizeleri.

5. Duâ.

6. Arapça bir parça.

7. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı(bk. Üniversite kütüp. T.Y. 2314)

a. Nûr-ı Muhammedî'nin vücut bulması

b. Peygamberin kendi nurunun halkedilişini anlatması.

8. Nûr-ı Muhammedî'nin Adem'in alnında tecelli etmesi(bu kısmın başında nûr-ı Muhammedî'nin Adem'in alnında tecelli ettiğinden ve bu yüzden meleklerin Adem'e ettikleri hürmetten bahsedilmektedir. Son parça da Üniversite kütüp.,T.Y. 2314 kısım 15 b'nin aynıdır.

Burada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler de vardır :

Âdemi çünkim yaratdı zü'l-celal
itdi anun zahrına nur intikal 28 4
anunile irdi Adem devlete
anunile layık oldı midhate 28 5
anunile buldı Adem kurb-ı şah
anunile oldı ol hem secdegah 28 6).

9. Peygamberin sahâbelerinin meziyetleri(krş. Üniversite kütüp.,T.Y.2314).

10. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali(krş. <u>ayn.</u> <u>yazma</u>).

11. Peygamberin ana rahmine düşmesi(krş. <u>ayn.</u> <u>yazma</u>).

12. Amine'nin Ahmed'e hâmile olması dolayısı ile gördüğü hürmet(bk.ayn.yazm

13. Amine'nin, Peygambere hâmile olması ile,daha ziyâde iyileşmesi.

14. Mevlid.

a. Peygamberin doğması (krş. <u>ayn.</u> <u>yazma</u>).

Burada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

göklerün hep kapusını açdılar
'aleme rahmet suyını saçdılar 45 3
bu gice senden toğısar Mustafa
'aleme rahmet olısar Mustafa 46 4
cümle zerrat-ı cihan itdi sada
çağırışuben didiler kim merhaba 48

merḥaba i şems-i taban merḥaba
merḥaba i can-ı can merḥaba 48 4
merḥaba i padişah-ı du cihan
senünigün oldı kevnile mekan 48 5
merḥaba i ʿandelib-i bağ-ı elest
ʿışkunile cümle ʿalem oldı mest 48 6
merḥaba i can-ı baki merḥaba
merḥaba ʿuşşaka saki merḥaba 48 7
merḥaba i zat-ı Ḥakkun mazharı
merḥaba i enbiyanun rehberi 48 8
merḥaba i ʿaşi ümmet mencé'i
merḥaba i çaresüzler melce'i 48 11
merḥaba i menşe'i envar-ı Ḥak
merḥaba i maḥzen-i esrar-ı Ḥak 48 12
merḥaba i raḥmet^en li'l-ʿalemin
merḥaba sensin şefiʿü'l-müznibin 48 13
ol şeriʿat ehlinün sermayesi
ol tarikat kavminün hemsayesi 49 5
ol şahavet maʿdeni kan-ı vefa
müctéba vü murtaza vü Mustafa 49 6).

b. Peygamber doğduğu gece beliren hâller -krş. ayn. yazma .

Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshâlarında bulunan beyitler vardır :

ol gice ṭabl-ı nübüvvet urdılar
ol gice şeyṭanı gökden sürdiler 50 6
ol gice Aḥmed Muḥammed Mustafa
ṭoğdı ʿalem ṭoldı anunla şafa 50 13).

15. Meleklerin ve Mekke halkının Peygamberi ziyâret etmeleri(krş.ayn.yaz).
16. Halime'nin Muḥammed'e dâye olması (krş. ayn. yazma).
17. Peygamberin mûcizeleri(krş. ayn. yazma).

18. Peygamberin büyümesi(krş. ayn. yazma).

a. Peygamberin yürümeğe başlaması.

b. Peygamberin süt kardeşi ile berâber koyun otlatmağa gitmesi.

c. Peygamberin âilesi efrâdının ölümleri.

19. Peygamberin medhi(krş. ayn. yazma).

20. Mirac (krş. ayn, yazma).

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması(burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

her dem ister Hazretümden her melek
'arş u kürsi bend^en ider hem dilek 73 11
cümlesi anun yüzin görmek diler
ayağına yüzlerin sürmek diler 73 12
gel gidelüm göklere ya Mustafa
muntazırdur sana cümle enbiya
işbu gice bir gicedür i emin
olısar 'aynę'l-yakin Hakke'l- yakin 73 14
bu gice zahir olur esrar-ı yar
bu gicede görinür dizdar-ı yar 74 5).

b. Peygamberin göklerde gördükleri

c. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

rah-ı 'aşkı sanmagıl sen serseri
belki kemter nesnedür virmek seri 80 12
kemterin nesne bu yolda i emin
canını virmekdürür bilgil yakin 80 13
'ışk yolında virmeyince canını
sen kaçan göresen gerek cananını 80 14).

d. Allahın Peygambere tecelli etmesi

e. Peygamberin yere inmesi

21. Peygamberin vefâtı(krş. ayn, yazma).

a. Müellifin Peygamberin vefâtından bahsedeceğini beyân etmesi;

b. Peygamberin eshâbına nasihati;

c. Cebrâil'in Peygambere Allahın selamını getirmesi;

d. Peygamberin eshâbına tavsiyeleri (bu parçada Peygamberin mescid içinde eshâbına söylediği sözler arasında Mehdi'nin de geleceğinden bahsettiği de söylenilmektedir.

e. Mehdi hakkında bir parça,

f. Peygamberin hastalanması,

g. Peygamberin eshâbına vedâı(bk. Şehid Ali Paşa kütüp.,Nr.1956, 9 g.).

h. Peygamberin eshâbına vasiyyeti,

i. Peygamberin hastalığının artması,

j. Peygamberin vefâtı,

k. Peygamberin vefatına meleklerin ve cihan halkının ağlamaları (krş. Üniversite kütüp.,T.Y. 2314).

22. Nasihat (krş. ayn. yazma. Bu kısmın sonu eksiktir).

Üniversite kütüp.,Nr. 2314

Eb'âdı :

104 varak, sahifedeki satır adedi : 13

Siyah, sarı, kahverengi ve gri hâreli kâğıt ile kaplı mukavva bir kab içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısım 1,5 cm. kadar eninde kahverengi meşindendir.

Cildin iç kısmına gri renkte kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı,sarımtırak ve kalın, saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Sahife kenarları cedvelleri kırmızıdır. Mühim beyitler de kırmızı mürekkep ile yazılmış ve çerçeve içine alınmıştır. Bâzı beyitlerin harekeleri de kırmızıdır.

Beyitler iki sütun hâlinde olup, 1 cm. kadar aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile yekdiğerinden ayırd edilmiştir.

1 b'de arapça bir parça mevcuttur. Bu parçada kırmızı virgüller vardır. İçindeki bâzı kelimeler de kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

1 a'da Üniversite kütüp.'nin mührü, kitabın numarası ve Mevlûdi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam kaydı mevcuttur.

104'te kitabın yazılış tarihi kaydedilmiştir.

çünki ṣubḥa vardı hicretden ḥisab
oldı ol vaḳtda tamam işbu kitab

50 b'de müellifin ismi vardır.

luṭfunile Aḥmede eyle meded
cam-ı ʿaşḳun şun ana sen aḥad — 50 b 2

Aḥmedi Aḥmedden ayru itme sen
zira Aḥmed canḍurur Aḥmed beden — 50 b 4

miskin Aḥmed ḳadr-i cahunda senün
kemteridür ḥak-i rahunda senün — 72 a 11

maḥrum itmegil ġubarından anun
miskin Aḥmed çeşmini ya ze'l-ʿaṭa — 91 a 12

miskin Aḥmed bendene eyle naẓar
ta ana hergiz erişmeye ẓarar — 92 b) 9

Baş :

ʿışḳı narından yanar dayim bu nar
bad-ı şevḳinde oluṗdur bi-ḳarar — 2 a 1

ab-ı ʿaşḳında oluṗdur ḫoş revan
gülistanda busıtandadur revan — 2 a 2

Ahmedi Ahmedden ayru itme sen

zira Ahmed canduṛur Ahmed beden 50 b 4

Mündereca:

1. Allahın büyüklüğü ve Allahın sıfatları.

2. Allah sevgisi hakkında(bu tasavvufî mahiyette bir kısımdır).

3. Arapça bir parça.

4. Allahın sıfatları(bu kısımda Allahın sıfatları zikredildikten sonra, Allahın sevdiği kullarından olmak için ne yapmak lâzım geldiğinden bahsedilmekte, bunu müteâkip de duâ gelmektedir).

5. Mevlidin kıymeti.

a. Müslüman olan yahudinin hikâyesi.

b. Bir filorisi kalan gencin hikâyesi.

6. Peygamberin mücizeleri.

7. Dûa.

8. Arapça bir parça.

9. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı.

a. Nûr-ı Muhammedî'nin ~~yaratılışı~~ vücud bulması (bu parçada, Allahın kendi zâtını esmâ ve kemâline âşikâr etmek istediği için, kendine tecelli ettiği ve bu tecelliden bir cevher hâsıl olduğu,Allahın o cevhere nazar etmesi ile nûr-ı Ahmed'in âşikâr olduğu anlatılmakta,sonra da Nûr-ı Muhammedî'nin âleme mebde' olduğu söylenilmektedir).

b. Peygamberin kendi nûrunun halkedilmesini anlatması.

10.Nûr-ı Muhammedi'nin Adem'in alnında tecelli etmesi.

(bu kısımda Adem'in kendi alnındaki nûru görmek için, Allaha yalvarması,üzerine nûrun onun parmağına intikal ettiğinden, Adem'in Allaha kendi alnında bu nûrdan daha olup olmadığını sorması ve varsa onları da görmek için yalvarması üzerine eshâbın nûrlarının da onun parmağına intikal ettiğinden bahsedilmektedir).

11. Peygamberin sahâbelerinin meziyetleri.

12. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali(bu kısımda Peygamberin nûrunun intikali Süleyman Çelebi mevlidindekinden daha tafsilâtlı bir şekilde anlatılmaktadır).

13. Peygamberin ana rahmine düşmesi (bu kısımda ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in iki rüya gördüğünden bahsedilmektedir. Rüyalar şöyle hulâsa edilebilir: bir gece ʿAbdu'l-Muṭṭalib Kâbe de uyur. Rüyâsında zahrından budakları şarka ve garba erişen bir ağaçın çıktığını görür. Bu rüyayı tâbir ettirdiği muabbir kendisine soyundan bir şahsın geleceğini ve onun nûru ile yer- yüzünün aydınlık olacağını hükmünün şarka ve garba erişeceğini rüyâsında gördüğü budakların da onun ehl-i beyti olacağını söyler. Bir müddet sonra da ʿAbdü'l-Muṭṭalib rüyasında zahrından bir silsile çıktığını onun dörde bölünüp aktığını, âlemin gulgule ile dolduğunu,o zincirin bir ucunun garba,bir ucunun da şarka, bir ucunun arşa vardığını, bir ucunun da ağaç olduğunu görür. Bu rüyâyı da muabbire sorar. Muabbir ona soyundan bir şahsın geleceğini,onun hükmünün şarka ve garba ereceğini söyler. Bu rüyâlar üzerine ʿAbdü'l Muṭṭalib Kâbe'ye gider; oradı bir oğlu olması için duâ eder ve eğer bu isteği olursa oğlunu kurban edeceğini söyler. Bir müddet sonra ʿAbdüllah dünyaya gelir; fakat ʿAbdü'l-Muṭṭalib ona kıyamaz,gördüğü rüyâ üzerine de oğlu yerine yüz deve kurban eder.

ʿAbdullah büyür ve Veheb'in kızı Amine ile evlenir. ʿAbdullah bir gün eve dönerken, yolu üzerinde güzel bir su görür;sonra da kulağına bundan içmesini söyleyen bir ses gelir. O da sudan içer. Bunu müteakıp de su ortadan kaybolur. ʿAbdullah eve varır. Amine onu karşılar; o gece de Peygamber anası rahmine düşer).

14. Amine'nin Aḥmed'e hâmile olması ile, gördüğü hürmet(bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin çoğu Süleyman Çelebi mevlidinde vardır).

15. Mevlid

a. Peygamberin doğumu(bu parçada Peygamber doğmadan evvel yapılan hazırlıklardan bahsedilmekte sonra cihan zerrelerinin onun doğması yaklaşınca şâdumân oldukları söylenilmekte,bunu müteakip de mevlid anlatılmaktadır.

Bu parçanın ihtivâ ettiği motiflerin bir kısmı Süleyman Çelebi'nin esaslı denilebilecek nüshâlarındakilerin aynidir.Burada Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli nüshâlarında bulunan beyitler de vardır :

cümle zerrat-ı cihan itdi ṣada
çağrışuben didiler kim merḥaba 35 a 6

merḥaba iy şems-i taban merḥaba
merḥaba iy can u canan merḥaba 35 a 7
merḥaba iy ʿandelib-i bag-ı elest
ʿışkunile oldı ʿalem cümle mest 35 a 8
Merḥaba iy can u baki merḥaba
merḥaba ʿuşşaḳa saḳi merḥaba 35 a 9
merḥaba iy zat-ı Ḥaḳḳun mazharı
merḥaba iy enbiyanun rehberi 35 a 10
merḥaba iy afitab-ı la-yezal
merḥaba iy mahitab-ı bi-zeval 35 a 11
merḥaba iy şah-ı bazı la-mekan
merḥaba iy afitab-ı du cihan 35 a 12
merḥaba iy bülbül-i bag-ı cemal
merḥaba iy aşinay-ı zi'l-celal 35 a 13
merḥaba iy ʿaşi Ümmet mencehi
merḥaba iy çaresüzler melceʾi 35 b 2
merḥaba iy mah-ı ḫurşid-i ḫüda
merḥaba iy Ḥaḳdan olmayan cüda 35 b 3
merḥaba iy menşeʾ-i envar-ı Ḥaḳ
merḥaba iy maḫzen-i esrar-ı Ḥaḳ 35 b 4
merḥaba iy raḥmetⁿ liʾl-ʿalemin
merḥaba sensin şefiʿel-müznibin 35 b 5
ol letafet maʿdeni kan-ı şafa
mücteba vü murtaza vü Mustafa 36 a 2)

b. Arapça bir parça.

c. Peygamber doğduğu gece beliren haller(bu parçanın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'de vardır)bu parçada Süleyman Çelebi'de bulunan şu beyit de mevcuttur:

ol gice tabl-ı nübüvvet urdılar
ol gice şeytanı gökden sürdiler 37 a 1)

16. Meleklerin ve Mekke halkının Peygamberi ziyâret etmeleri (bu kısım da hûrilerin Peygambere gösterdikleri izzet ve ikramdan bahsedilmekte, sonra meleklerin gelip Peygamberi göklere çıkardıkları, meleklerin üç gün Peygamberi ziyâret ettikleri, onlardan sonra Mekke halkının onu görmeğe geldikleri, söylenilmekte, bunu müteakip de Amine'nin Muḥammed'i emziremiyecek kadar zayıf düştüğü anlatılmaktadır).

17. Halime'nin Muḥammed'e dâye olması (bu kısım şöyle hulâsa edilebilir: Beni Sa'd kabîlesinin oturduğu arâzide kıtlık olur. Halk gıda bulamadıkları için ne yapacaklarını şaşırırlar. Bir gün ot aramak için çıktıkları sırada kulaklarına bir ses gelir ve bu ses onlara Mekke'de bir çocuk doğduğunu, o çocuğun annesinin çok zayıf düştüğünü, dâyelik edecek kimsenin bahtlı olacağını söyler. Bunun üzerine kabîlenin kadınları Mekke'ye müteveccihen yola çıkarlar. Bunlardan Halime rüyâsında, bir su görür. Suyun başında bir çocuk belirir ve Halime'ye kendisine dâye olacağını ve isminin Muḥammed olduğunu söyler; aynı zamanda ona bu sudan içmesini ve bu havuzda yıkarmasını tavsiye eder. Halime'de Muḥammed'in dediğini yapar; uyanınca da bu rüyâsından kimseye bahsetmez. Mekke'ye vâsıl oldukları zaman bütün kabîle kadınları dâye olacak bir çocuk buldukları hâlde Halime bulamaz. Bundan dolayı da çok üzülür. Bu sırada Muḥammed'i görür ve ona dâye olmayı düşünür. Mekke'de yetime dâyelik etmek ayıp olduğu için kimse Aḥmed'e dâyelik etmek istemediği gibi Halime'nin zevci de onun bu çocuğa dâye olmasına güçlükle rıza gösterir. Muḥammed Halimenin sağ memesini emmeğe başlar. Halime de çocuğu alıp memleketine götürür.

43. varak vefattan bir parçadır. Kitap cildlenirken yanlışlıkla yeri değişmiştir.

18. Peygamberin mûcizeleri (bu kısımda Halime'nin zayıf devesinin, Peygamberin üzerine binmesi ile kuvvetlendiğinden ve yolda giderken bütün develeri geçtiğinden, Peygamberin geçtiği yerlerde kurumuş çeşmelere su geldiğinden, bir bulutun ona gölge ettiğinden bahsedilmekte, Halime'nin memleketine vardıktan sonra, orada bulunan zayıf koyunların şişmanladıklarından, Peygam-

berin yüzü suyu hürmetine Allahın o memlekete yağmur yağdırdığından bahsedilmektedir).

19. Peygamberin hüviyeti

19 a. Peygamberin yürümeğe başlaması

b. Peygamberin süt kardeşi ile beraber koyun otlatmağa gitmesi (bu kısımda Muḥammed'in dâyesinin oğlu ile beraber, koyun gütmeğe gittiğinden bu esnâda ejderha ile karşılaştıklarından, ejderhanın Aḥmed'e hürmet gösterdiğinden bahsedilmekte, sonra da yine sıralarda iki kişinin gelip, Aḥmed'i götürdükleri ve sadrını yarıp yüreğini çıkarıp, temizledikleri kardeşinin iki kişinin götürdüğünü gören dâyesi oğlunun Ḥalîme'ye hâdiseyi haber verdiği, Ḥalîme'nin de koşup geldiği ve Muḥammed'i sağ ve salim görünce sevindiği söylenilmekte; bunları müteakip de Muḥammed'in Mekke'ye götürülmesi anlatılmaktadır).

Bu kısmın sonunda duâ vardır.

20. c. Peygamberin ceddinin ölümleri (bu parçada Peygamberin doğmadan evvel onun babasının dört yaşına girmeden annesinin, sekiz yaşına girince ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in öldüğünden bahsedilmekte, bundan sonra onun Ebu Ṭalib tarafından büyütüldüğü 25 yaşına girince de Ḫadice ile evlendiği ona risâlet erişti̇ği söylenilmektedir).

20. Peygamberin medhi.

21. Mirac.

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması (bu parça Şehid Ali paşa kütüp., nr. 1956'da 8. kısım olan mirac'ın 1. faslının aynıdır. Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan bayitler vardır:

gel gidelüm göklere ya Muṣṭafa
muntaẓırdur sana eṣḥab-ı ṣafa 53 a 7
işbu gice bir gicedür iy emin
ki olısar ʿayne'l-yakin Ḥakke'l-yakin 53 a 8
bu gice ẓahir olur esrar-ı yar
bu gicede görinür didar-ı yar 53 a 11

b. Peygamberin göklerde gördükleri(bu parçada,Peygamberin Mescid-i Aksâ'da imam olduktan sonra Adem, Nuh, Musa,Eyyüb, Süleyman ve en nihâyet de oğlu İbrahim'i gördüğünden bahsedilmektedir).

c. Göklerde bulunanların Peygambere ettikleri hürmet(bu parça Şehid Ali Paşa kütüp.,Nr.1956'daki mirac kısmının 3. faslının aynıdır.

d. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol(bu parçada Şehid Ali Paşa kütüp.,Nr. 1956'nın mirac kısmının 4. faslına tekabül etmektedir.Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır.

rah-ı ʿaşkı şanmagıl sen serseri
belki kemter nesnedür virmek seri 57 a 4
kemter-in nesne bu yolda iy emin
canunı virmekdürür bilgil yakin 57 a 5
rah-ı ʿaşkda virmeyince canunı
sen kaçan görsen gerek canunı 57 a 6).

e. Allahın Peygambere tecelli etmesi (bk. Şehid Ali Paşa kütüp., Nr. 1956)

f. Peygamberin Allah ile konuşması. (bk.Şehid Ali Paşa kütüp., Nr. 1956).

g. Peygamberin yere inmesi(bk.Şehid Ali Paşa kütüp., Nr. 1956).

h. Peygamberin miraca çıkması hakkında bir parça.

i. Mirâc-ı sûrî ve mirâc-ı cismânî,

23. Peygamberin vefatı.

a. Müellifin Peygamberin vefatından bahsedeceğinin beyân etmesi;

b. Peygamberin eshâbına nasihati(krş.ayn.yazma).

c. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi(bu parça Şehid Ali Paşa kütüp.,Nr. 1956'dakinin aynıdır.

d. Mehdi hakkında bir parça(krş.ayn.yazma).

e. cihan ehlinin delâlete düşmesi(krş. ayn.yazma).

f. Mehdi hakkında bir parça(krş.ayn.yazma).

g. Peygamberin eshâbına vedâı(krş. ayn.yazma).

h. Peygamberin vasiyyeti(bu parçada Peygamberin 18 gün hasta olduğundan, bu müddet içinde benzinin solduğundan,bahsedilmekte,sonra da bu hâlde çok üzülen eshâbın gece gündüz evini tavaf edip gözyaşı döktükleri söylenilmekte bunu müteakip de Peygamberin eshâbını çağırıp onlara vasiyyet ettiği beyân edilmektedir: Peygamber eshâbına dünyânın fanî olduğunu,ancak Allahın ebedî olduğunu söyler ve " dünyadan sefer edince beni ehl-i beytimi yıkayacaklar,kefen içine koyacaklar ve beni yalnız bırakıp gideceklerdir. O vakit melekler geleceklerdir; Allah da üstüme salât kılacak, rahmet edecektir; yâni Allah ümmete rahmet edecektir. Sonra Cebrâil İsrâfil,Mikâil ve Azrâil bunlardan sonra da ehl-i beytin ve eshâb namazını kılacaklar ve beni kabrime götüreceklerdir " der.

Bu parçanın sonunda Peygamberin hayatından bâzı kısımlar anlatılmaktadır).

i. Peygamberin defnedilmesi(bu parçada, Peygamberin kendi vasiyyeti mucibince yıkandığı ve defnedildiğinden bahsedilmektedir).

j. Peygamberin hastalığının artması (bu parça Şehid Ali Paşa kütüp., nr.1956'da aynı ile mevcuttur.

Bu parçada eksik olan yaprak yanlışlıkla kitabın baş tarafına cildlenmiştir. 43. olarak numaralanmış bulunan bu varağın 82. varaktan sonra gelmesi lâzımdır.)

k. Peygamberin vefatı(bk. ayn. yazma).

l. Peygamberin rûhunun Allaha erişmesi.

22. Peygamberin vefâtı için meleklerin inmeleri ve cihan halkının ağlamaları (bu kısımda Peygamberin vefatına cihan halkının göz yaşı döktüklerinden bahsedilirken Ömer'in eline bir kılıç alıp peygamberin evinde oturduğundan ve Peygambere öldü diyen kimseyi öldüreceğini söylediğinden bahsedilmektedir. Burada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

elvedâ'iy enbiyanun serveri
elvedâ'iy evliyanun rehberi 87 b 2
elvedâ'iy 'asi ümmet mencâ'i
elvedâ'iy çaresüzler melcâ'i 87 b 3

ṣlvṣda ʿiy bülbül-i bağ-ı cemal

ṣlvṣda ʿiy güleitan-ı zi'l- celal 87 b 4).

27. Peygamberin gömülmesi. (krş ayn. yazma)

28. Peygamberin ravzasının medhi

29. Peygamberin vefatına dayanamayıp ölen kadının hikâyesi(krş.ayn. yazma).

30. Peygamberin ravzasına gidip,Peygamberden âzâd olması için, yardım isteyen arabın hikâyesi (krş. ayn. yazma).

31. Nasihat (krş. ayn. yazma).

32. Duâ.

33. Fatime'nin vefâtı (krş. ayn. yazma).

34. Fatime'nin namazının kılınması (krş. ayn. yazma).

35. Mersiye (krş. ayn. yazma).

36. Duâ. (krş. ayn. yazma).

Şehid Ali Paşa kütüp., ~~Nr.~~ 1956

Eb'âdı : 15. 2 X 20. 4 cm.

92 varak, sahifedeki satır adedi : 11

Vişne çürüğü renginde ve ortasında basit bir şemse bulunan köşebendli meşin bir cild içindedir. Kitabın üst kapağı kopmuştur.

Yazı beyaz ve kalın saykalsız kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Sahife kenarı cedvelleri kırmızıdır. İki sütûn hâlinde bulunan beyitler de 0,5 cm. kadar aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile biribirinden ayrılmıştır. Sâdece 1 a'da beyitler biri-biri ardınâ gelmektedir.

Bahis başları ile mühim beyitler için de kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Kitap 1057 rebiülâhırında,Hüseyin b. Hacı Hızır b. Hoca Hüseyin tarafından istinsah edilmiştir.

18 a, 42 a, 64 b; 80 a, 84 b'de müellifin ismi vardır:

miskin Ahmed bendeñenedür vücud
bildüriver lutf idüp ey bahr-ı cud — 18 a 8

miskin Ahmed bendeñe itgil nazar
ta ki ne elem aña ne zar — 42 a 8

Ahmedi Ahmedden ayru itme sen
zira Ahmed candurur Ahmed beden

miskin Ahmed kadr-i cahuñda senüñ
kemteridür hak-i rahuñda senüñ — 64 b 10

mahrum itmegil gubarından anun
miskin Ahmed çeşmini ya zü'l-ata — 80 a 15

kalbe cana sensin olan aşikar
miskin Ahmed bendeñe eylé nazar — 84 b 1

92 b'de şu mısrâlar mevcuttur :

çünki şubha vardı hicretden hisab

oldı ol vaktda tamam işbu kitab 92 b 11

Baş :

hamdülillah ol kadimdür bi-zeval

... lem-yezaldür la-yezâl

ol cevaddur kim anındur bahr-i vücud 1 a 5

cudıyle buldı cümle şeyʿ vücud 1 a 6

Mündereceâtı :

1. Allahın kudreti ve Allahın sevgisi(tasavvufî mahiyette olan bu kısımda Allahın kudretinden ve İlâhi aşktan bahsedilmektedir. Buradaki motiflerin pek azı Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında vardır).

2. Baykuşa misafir olan hüdhüdün hikâyesi(burada baykuşlara misâfir olan hüdhüdün, gündüz gözleri gördüğü için, onlar tarafından gözlerinin kör edildiğinden bahsedilmektedir.

Bu hikâyeden sonra fenâ insanlar ile ~~de~~ arkadaşlık etmemek lâzım geldiği söylenilmektedir).

3. Hüdhüd ile karganın hikâyesi(hikâye şudur : bir gün karga hüdhüde tesâdüf eder; ona niçin güzel tüyleri ve başında tacı olduğunu sorar O da çok sefer ederek, hükümdarların saraylarına gittiği için bu devlete ~~eriştiği için~~ bu devlete eriştiği cevabını verir. Bu sözleri işiten karga yola çıkar; bir gün bir sarayın cıvarına vâsıl olur. Orada, mevcudiyetinden saray halkını haberdâr edip, hüdhüd gibi taç sâhibi olmak için acâyip sesi ile bağırır. O civardan geçen bir köle kargayı görünce, oku ile nişan alıp,onu yere serer.

Bu hikâyeden sonra lüzumsuz seyahat etmenin zararlı olduğundan, başkalarındaki devlete sâhip olmak istemenin de insanı felâkete sürüklediğinden bahsedilmektedir).

4. Peygamberin medhi.

5. Mevlidin kıymeti.

a. Müslüman olan yahudinin hikâyesi;

b. Bir filorisi kalan gencin hikâyesi.

6. Peygamberin **mücizeleri**(ihtiva ettiği motiflerin çoğu Süleyman Çelebi'de mevcuttur; fakat bu motifler burada Süleyman Çelebi'dekilerden daha teferruatlı bir şekilde anlatılmıştır.

Süleyman Çelebi'de bulunmayıp da bu kısımda mevcut olan motiflerden başlıcaları: Peygamberin Câbir'in oğullarını dirilttiği, ağaçları yürüttüğü, akar suyu kuruttuğu). 35.varaktan sonra yazı değişiyor. 36. varakta da yine Peygamberin mûcizelerinden bahsedilmektedir.İfâde tarzı ve vezin de 36. varağa kadar gelen kısmın aynıdır; fakat 36. varaktan başlayan kısım 35. varağın devamı değildir ; burada bir eksiklik olduğu anlaşılıyor.

Kitabın son kısmının başka bir hattat tarafından eserin başka bir nüshasından tamamlanmış olması muhtemeldir.

36. varaktan sonra bahsedilen mucizeler şunlardır : Peygamberin yüzünü görünce hastanın sağ olduğu, onun yüzünden güneşin ışık aldığı, onun yüzü suyu hürmetine koyunların memelerine süt geldiği v.s. .

7. Peygamberin **büyümesi**

a. Peygamberin yürümeğe başlaması;

b. Peygamberin süt kardeşi ile berâber koyun otlatmaya gitmesi (bu parçada kitabın Râif Ef.'den aldığımız nüshasının 8. kısmının aynıdır);

c. Peygamberin annesinin ölümü

d. Peygamberin yedi yaşından sonraki hayatı(bu parçada Muḥammed'in 8 yaşında dedesini kaybettiği ve amcası Ebu Ṭalib tarafından yetiştirildiğinden bahsedilmekte~~di.~~, sonra da Muḥammed'in 25 yaşında Ḫadice ile evlendiği, 40 yaşında ona risâlet erişiği ve halkı islâm dinine dâvet ettiği söylenilmektedir.

8. **Mirac**

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması(bu parçada Peygamberin Cebrâil ile berâber Ḳudse kadar gitmesinden bahsedilmektedir.

İhtivâ ettiği mötiflerin ekserisiSüleyman Çelebi'dekilerin aynıdır. Farklı olanlardan başlıcaları: Süleyman Çelebi mevlidinde Cebrâil'in Cennete Burak alıp getirmek için gittiği zaman bir Burak'ı ağlar gördüğünden bahsedilmekte sonra da o Burak ile konuşması tafsilâtlı bir şekilde anlatılmaktadır.Bu motif bu kitapta yoktur. Burada da Süleyman Çelebi mevlidinin aksine Cebrâil'in Peygambere söylediği sözler tafsil edilmiştir.

Bahis mevzuu olan kitapta Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler de vardır :

gel gidelüm göklere ya Mustafa
muntazırdur sana eshab-ı safa 45 a 1
işbu gice bir gicedür ey emin
olısar 'ayne'l-yakin Hakke'l-yakin 45 a 4
bu gice zahir olur esrar-ı yar
bu gicedem görinür didar-ı yar 45 a 5

b. Peygamberin göklerde gördükleri(bu parçada Peygamberin Mescid-i Aksâ'da imam olduktan sonra Adem, Musa, Nuh, Eyyüb ve nihâyet oğlu İbrahim'i gördüğünden bahsedilmektedir).

c. Göklerde bulunanların Peygambere ettikleri hürmet(burada evvelki gökte Adem'in canının, ikinci gökte İsa,üçüncüde Sıddık ve Yusuf'a,dördüncüde İdris, beşincide Harun, altıncıda Musa, yedincide de İbrahim'in ruhunun Peygambere çok tevâzu ve hürmet gösterdiklerinden bahsedilmektedir.

d. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol(bu parçada Cebrâil'in Sidre'de kaldığı ve Peygamberin ileriye geçtiğinden bahsedilmektedir. Burada Süleyman Çelebi mevlidi'nin ilâveli nüshalarında bulunan şu beyitler vardır:

rah-ı 'aşkı sanmagıl sen serseri
bil ki kemter neynedür virmek seri 48 b 6
kemter'in nesne bu yolda ey emin
canını virmekdürür bilgil yakin 48 b 7
rah-ı 'ışkda virmeyince canına
göremezsin bel(l)ü bil cananını 48 b 8).

e. Allahın Peygambere tecelli etmesi

f. Peygamberin Allah ile konuşması(bu kısımda Allahın Peygambere hitâp ettiği ve ona ümmetini verdiğinden onları doğru yola sevk etmesi lâzım geldiğinden bahsettiği söylenilmektedir).

g. Peygamberin yere inmesi

h. Peygamberin miraca çıkması hakkında bir parça.

i. Mirac-ı surî ve mirac-ı cismânî(burada Ṭusi'nin ve İṣfahani'nin mirac hakkındaki fikirleri nakledilmektedir).

9. Peygamberin vefâtı

a. Müellifin Peygamberin vefâtından bahsedeceğini beyân etmesi;

b. Peygamberin eshâbına nasihatı;

c. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi(bu parçada bir gün Peygamber mescid içinde bulunduğu sırada Cebrâil'in gelip, ona Allahın selâmını getirdiğinden ve ona artık vefâtı vaktının geldiğini hâber verdiğinden bahsedilmekte,sonra da Peygamberin Ayişe'nin evine gidip, ağladığı namaz vaktini bildiren Bilâl ile bütün eshâbının mescidde toplanması için hâber yolladığı,bunu müteâkıp de mescide gidip, eshâba nasihat ettiği söylenilmektedir).

d. Mehdi hakkında bir parça (burada Mehdi'den bahsedilmekte olup, bu arada müellif Ḳurṭubi'nin tezkiresinden naklen Mehdi'nin çıkacağı yere de işâret etmekte,bu hususta Sa'deddin'in Mekaṣid-i şerh isimli kitabından da faydalandığını söylemektedir).

e. Cihan ehlinin dalâlete düşmesi(bu parçada Peygamber öldükten sonra halkın şeriat yolunu terkettiklerinden bahsedilmektedir).

f. Mehdi hakkında bir parça;

g. Peygamberin eshâbına vedâı(bu parçada Peygamberin,sabahleyin namaz vaktini bildiren Bilal'a hastalığı sebebi ile mescide gidemiyeceğini, yerine Ebu Bekir'in imamlık etmesini söylediğinden, fakat Ebu Bekir'in üzüntüsü olduğu için imamlıkden değiştirdiğini duyunca,'Ali ve 'Abbaş'ın yardımı ile mescide gidip, bizzat imamlık ettiği ve eshâbı ile vedâlaştığından bahsedilmektedir).

h. Peygamberin vasiyyeti(bu parçada Peygamberin ümmetlerine şeriât yolundan ayrılmamaları için vasiyyet ettiğinden sonra da kendisi öldükten sonra Cebrâil, Mikâil ve İsrâfil'in gelip onun namazını kılacaklarından,bunu müteakıp de ehl-i beyt ve meleklerin, eshâbının onun namazını kılacaklarından, bu iş bittikten sonra onu kabrine koyacaklarından bahsettiği söylenilmektedir);

i. Peygamberin hastalığının artması(burada bir sabah Azrail'in arap kıyafetinde Fatime'nin kapısına geldiği, Fatime'nin babasının hasta olduğunu söyleyerek kapıyı açmadığı,içeriden münâkaşayı işiten Peygamberin,kızına gelenin Azrâil olduğunu ve kapıyı açmak lâzım geldiğini söylediği, Azrâil'e ölmeden evvel Allahtan bir istediği olduğundan bahsetmesi üzerine Cebrâil'in geldiği,Peygamberin onun vasıtasıyle Allahtan ümmeti için şefâat istediği ve duâsının kabul olunduğu anlatılmakta,sonra da Fatime'yi teselli etmesinden bahsedilmektedir).

j. Peygamberin vefâtı(bu parça şöyle hulâsa edilebilir: Peygamber Azrail'e işini bitirmesini söyler. Peygamberin zahmeti git-gide artar. Önüne koydukları bir taş suya ara sıra elini sokup, göğsünü ıslatır. Sonra kızı Fatime'ye yakında kendi yanına geleceğini, ölümünün sebeplerini söyleyerek vefât eder)

k. Peygamberin rûhunun Allaha erişmesi

10. Peygamberin vefâtına melekler ve cihan halkının ağlamaları

11. Peygamberin defnedilmesi

a. Peygamberin yıkanması(bu kısımda Peygamberi gömlek ile yıkadıklarından 'Abbas'ın su döktüğü, 'Ali'nin Peygamberi yıkadığından, bunu müteâkıp de onu kefenlediklerinden, üç gün namazını kıldıklarından bahsedilmektedir).

b. Peygamberin gömülmesi(burada meleklerin cihan halkının Peygamberin namazını kıldıkları,sonra onun gömüldüğü anlatılmaktadır).

12. Medh-i ravza-i Resulullah sallallahü 'aleyhi ve sellem

13. Peygamberin vefâtına dayanamayıp ölen kadının hikâyesi

14. Peygamberin ravzasına gidip, Peygamberden kendisinin azâd olması için yardım isteyen arabın hikâyesi.

15. Nasihat.

16. Fatîme'nin vefâtı(bu kısmın hülâsası: Peygamberin ölümünden sonra Fatîme çok ağlar, halkın ağlamaması için ona yalvarmaları üzerine kendisine bir binâ yapmalarını ister. Her gün oraya gidip, babası için göz yaşı döker. Bir gün Peygamber ona vefâtı zamanının geldiğini hâber verir. Fatîme de babasına kavuşur).

17. Fatîme'nin namazının kılınması.

18. Mersiye

19. Duâ.

Kitapçı Râif Efendi'ye âit olan nüsha

Eb'âdı: 16 X 21 cm.

54 varak, sahifedeki satır adedi: 15.

Kahverengi megin bir cild içindedir. Kabın cilde bitiştiği kısım 3 cm. eninde siyah megindendir.

Yazı, beyaz, kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Kırmızı mürekkep başlıkları yazmak ve karşılıklı iki kısım hâlinde yazılmış olan beyitleri ayıran noktaları koymak için kullanılmıştır.

Kitap epey eskimiştir. Kabı harap bir halde olup, içi ve dışı güve yenikleri ile delik-deşik olmuş, bâzı yerleri de kopmuştur. Sahifelerden bâzıları zamanla sararmış, bir kısmının da kenarları yırtılmıştır.

Son sahifenin yarısı kopmuştur. Bu yüzden istinsah tarihinin bulunduğu zannolunan tâmam kelimesi ile ve hak yolda kelimeleri ile başlayan mısraların son kısımları yoktur.

27 a'da müellifin ismi vardır.

Aḥmedi Aḥmeddeñ ayrı itme seni

zîra Aḥmed candur Aḥmed bedeñ

çün anumla eyledüñ hem nam anı

anı andan sen ayırma i ġani

Yazı ve dil husûsiyetleri kitabın epey eski olduğu hissini vermektedir.

Mündericâtı:

1. Duâ(bu kısımda Allahın büyüklüğünden bahsedilmekte, bu arada Peygamberin kâinâtın yaratılışının sebebi olduğu da söylenilmektedir).

2. Ruḥaniyyet-i mevlid ve 'aleyhi's-selam

a. Faṣl (bu fasılda Allahın gizli genci âşikâr etmek için bu cihanı yarattığı, Aḥmed'in rûhunu yaratmadan evvel başka kul olmadığı ve onun ilk evliyâ olduğu beyân edilmektedir).

b. Faṣl Allahın önce Resûlün canını yarattığından bahsedilmektedir). Onun önce dört budaklı bir ağaç yarattığı, o ağacın adını Yakîn koyduğu, Nûr-ı Muhammedî'yi bir tavus şeklinde yarattığı ve onun muhtelif uzuvlarından melekler, 9 felek, arş, kürsi, levh, kalem, enviyâ, Muhammed Ümmeti, magrib ve maşrik, yarattığı söylenilmektedir.

Nûr-i Muhammedî'nin Hakka yetmiş bin yıl tesbih okuduğu, enviyâ rûhunun onun gözü nûrundan yaratıldığı, onların rûhundan da ehl-i ümmetin yaratıldığı beyan edilmektedir, Bu meyanda Allahın yakuttan, şeffaf bir kandil yarattığı ve Nûr-ı Muhammedî'yi bu kandil içine koyduğu da söylenilmektedir).

c. Faṣl (Allahın ~~bütün evvelâ~~ yarattığı, Nûr-ı Muhammedî'yi onun alnında koyduğu, ona hürmet etmediği için cennetten kovulduğu, Âdem ile Havva'nın da bir suç işledikleri için, dünyaya salındıklarından bahsedilmektedir).

3. Seyr-i nur ʿaleyhi's-selam (Nûr-ı Muhammedî'nin intikalinden bahseden bu kısım, ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidinde bulunanların aynıdır).

4. Vefat-ı ʿAbdullah

a. Peygamber doğmadan önce yapılan hazırlıklar (muhteviyâtı şöyle hülasa edilebilir: Peygamberin doğması yaklaştığı zaman Şeybe ʿAbdullah'a haber gönderir. ʿAbdullah da çocuk için lâzım olan şeyleri almak maksadı ile, Medine'ye gider.

Bu parçanın sonunda Peygamberin doğduğu gece beliren hâllerden bahsedilmektedir. Burada Süleyman Çelebi mevlidindekilere benzeyen beyitler de vardır:

didiler merḥaba i faḫr-i ʿalem
didiler merḥaba i züḫr-i Adem ll a 5
didiler merḥaba i şah-ı kevneyn
didiler merḥaba i mah-ı kevneyn ll a 6

didiler merḥaba i han-ı devlet

sana ḳul yaraşur erkan-ı devlet 11 a 7

didiler ya Muḥammed merḥaba gel

sa'adat-ı sermed merḥaba gel 11 a 8

b. Fasl (burada 'Abdullah'ın vefatından bahsedilmekte,sonra da Şeybe'nin, Muḥammed'i görmek için Amine'nin evine gittiği söylenilmektedir.Bu parçada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

bu senün oğlun gibi ḳadri celil

bir anaya vermemişdür ol Cemil 11 b 1

ulu devlet buldun i dildar sen

toğısardur senden ol ḫulḳi ḥasen 11 b 2

bu gice ol gicedür kim ol şerif

nurile 'alem olısardur laṭif 11 b 4

gelisердür bu gice Ḥaḳ reḥmeti

Ḥaḳ ʿalapdan getürürdi heybeti 11 b). 5

c. Fasl Bu parçanın başında mevlid anlatılmakta, sonra yine 'Abdullah ın vefatından bahsedilmekte vedaha tafsilâtlı bir şekilde hikâye edilmektedir.

Mevlidin ihtiva ettiği motifler Süleyman Çelebi mevlidi ile müşterektir).

5. Fasl (burada Peygamberin ümmetini dilemesinden ve meleklerin gelip, onun ziyâret etmelerinden bahsedilmektedir).

6. Agah-ı Şeybe (bu kısmın hülâsası şudur: Şeybe Peygamberin doğduğu gece Mekke'nin nûra garkolunduğunu görüp, Amine Hatun'un evine varır. Amine'nin alnındaki nûrun gitmiş olduğunu farkedince,bunun sebebini sorar. Amine'de Muḥammed'in doğduğunu müjdeler. Şeybe çocuğu görmek isteyince,Amine üç gün izin olmadığını söyler. Şeybe'nin, onu dinlemeyip, kapıdan girmesi üzerine, kulağına bir âvâz gelir ve Şeybe'ye durmasını ihtâr eder. O da, geri dönüp, eve gider üç gün sonra Muḥammed ziyârete gelir.

Ehl-i beyt yedi gün Peygamberi ziyâret ederler; sekizinci günü Mekke şehri sayısız insan ile dolar).

7. Daye-i Muḥammed ṣallallāhū ʿaleyhi (bu kısımda Ḥalime'nin kabîlesinde kıtlık olması üzerine, bu kabîlenin kadınları ,dâye olmak maksadı ile,Mekke'-ye gitmek için, yola çıktıklarından ve Ḥalime'nin yolda giderken rüyâsında Muḥammed'i gördüğünden Mekke'ye gidince, ona dâye olduğundan ve Kâbe'yi taraf ettikleri sonra deveye binip, geri döndüklerinden bahsedilmekte, bu meyânda da Peygamberin mucizelerinden bâzılarına temas edilmektedir: devenin, onun binmesi ile kuvvet kazandığı, koyunlara onun elini değdirmesi ile, süt geldiği, onun yüzü suyu hürmetine yağmur yağdığı,hastanın onun yanında iyi olduğu, körün gözlerinin açıldığı, gamlının gamının gittiği.

Bu kısmın sonunda da Peygamberin medhi mevcuttur.

8. Faṣl (bu faslda Peygamberin büyüdüğünden,dâyesinin oğlu ile birliktekoyun gütmeye çıktığından bahsedilmekte ve bu esnâda beliren mûcizelere temâs edilmektedir. Ona bir bulutun sâyebân olduğu,yürüdüğü yerde kuru otun yeşerdiği, bir kuyu civarına varsa, o kuyunun suyunun dışarı kadar çıktığı, ejderhânın onun, oradan gitmesinin söylemesi ile yok olduğu, Peygamberin sadrının yarılıp, içinin kevser şarâbı ile yıkandığı. Bunlardan sonra, Mekke'ye gitmek üzere yola çıkmaları ve yolda beliren mûcize,sihirbazın onu öldürmek istemesi,anlatılmakta,bunu müteâkip de Mekke'ye vâsıl olduklarından bahsedilmektedir.

Bu faslın sonunda bir duâ mevcuttur).

9. Faṣl (burada Peygamberin hocaya verilmesinden bahsedilmektedir).

10. Faṣl (bu faslda Ebu Ṭalib'in ölümü, Peygamberin Ḫadîce ile evlenmesi,40 yaşında Peygambere vahy gelmesi anlatılmaktadır).

11. Faṣl (Peygamberin mûcizelerinden bahsedilen bu parçadaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidinde mevcuttur: Peygamberin bir nûr olduğu için,gölgesinin düşmediği şakk-ı kamer hâdisesi v.b.Süleyman Çelebi'de olmayan motifler şunlardır;suyu peygamberin besmele ile içtiği,işlerinde; dâimâ sağ tarafı tercih ettiği,gece az uyuduğu, ata da merkebe de bindiği, arpa bulamacına dâvet edilse gittiği, ömrünü okumakla geçirdiği.)

12. Gazel " yahu " redifli bir gazeldir.

13. Faṣl (Tasavvufî bir gazelden ibârettir).

14. Faṣl (burada, Azrâilin, Peygamberin canını almaya geldiğinden, Peygamberin " onu sen vermedin " diyerek, muhalefet etmesi üzerine, bu işi yapmaya muktedir olamadığından, sonra, Allahın Peygamberi çağırması üzerine sevinerek Azrâilin ruhunu kabz etmesine, râzı olduğundan bahsedilmektedir).

15. Faṣl (bu fasılda Ukkaşe'nin hikâyesi anlatılmaktadır).

16. Faṣl (burada Peygamberin Perşembe sabahı bir ses ile uyandığından, kızına kapıda kim olduğunu sorduğu, onun da bir ziyâretci geldiğini söylediğinden, Peygamberin bunun bir ziyâretci değil, Azrâil olduğunu bildirdiğinden, sonra da ʿAlî'yi çağırarak, vasiyyet ettiğinden, onaı Ḥasan ile Ḥüseyn'i ve Fâṭime'yi hoş tutmasını, kendisini yıkarlarken kimsenin bakmamasını söylediğinden bahsedilmektedi).

17. Faṣl (bu fasılda Peygamberin Asiye'ye kendisinin ölmek üzere olduğunu söylediğinden, Asiye'nin çok ağladığından bahsedilmektedir).

18. Faṣl (bu fasılda Peygamberin ümmeti için ağladığı ve onların suçlarını bağışlaması için Allaha yalvardığı, Cebrâilin kara gussa tonlarını giyip-geldiği, Peygambere Allahın selâmını getirdiği ve yere son inişi olduğunu söylediği anlatılmaktadır).

19. Faṣl

a; Peygamberin mûcizelerinden biri.

b. Faṣl(bu parça 19.a.'nın devâmıdır).

20. Faṣl burada Miractan bahsedilmektedir. Bu kısmın ihtiva ettiği motifler umûmiyet itibârı ile, Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarındakilerin aynıdır. Bir çok beyitler Süleyman Çelebi nüshalarında da mevcuttur.

gelberi iʿaşk odına yanıcı
kendüyi maʿşuḳa ʿaşıḳ ṣanıcı 43 a 4
dinleġil miʿracın ol şahun ʿiyan
ʿaşıḳiseñ ʿaşḳile duṭma dayan 43 a 5

bir düşenbe gicesi taḥḳiḳ ḫaber

leylé-'i ḳadirdı ol gice meger 43 a 6

ol hümayun baḫt ol ḳadri yüce

Ümmehani evine vardı ol gice 43 a 8

bir muraṣṣa' tac al ḫulle kemer

hem daḫi al bir Burak mu'teber 43 a 9

ol ḥabibüme ilet binsün anı

'arşumı seyr eyleşün görsün anı 43 a 10

Cebra'il gün cennete vardı heman

gördikim kırk bin burak otlar revan 43 a 11

içlerinde bir burak ağlar ḳatı

yimez içmez kalmamış hiç taḳatı 43 a 14

didi Cebra'il nedür ağladugun

ḫüznile can u ciger tağladıgun 43 b 2

nagihan bir ün işitdi ḳulağum

gitdi 'aḳlım bilmezem şolum şağum 43 b 4

ya Muḥammed diyüben çagırdılar ḳatı

şöyle kim toldı cihanı heybeti 43 b 5

ol zamandan bilmezem kim nolmuşam

ol aduñ ıs(s)ına 'agıḳ olmuşam 43 b 6

gerçi ẓahir cennet içre turıram

ma'nide narun 'azabın görirem 43 b 9

ger irmezsem viṣaline anuñ

urmasram terkini can u tenüñ 43 b 11

kimde kim 'ışkun nişanı varıdur

'aḳıbet ma'şuḳa anı irgürür 43 b 12

gelberü ma'şuḳına irgüreyin

yüregin zaḥmetine merhem ureyın 43 b 13

ṣldı Cebra'il burakı ol zaman
ta cenabı Aḥmede geldi homan 44 a 1
Ḥaḳ selam itdi sana ya Muṣṭafa
kim mübarek hatirün olsun safa 44 a 3
didi kim gelsün komuḳlarum anı
'arşını seyr eyleşün görsün beni 44 a 4
cümlesi anun yüzin görmek dileр
ayagına yüzleрin sürmek dileр 44 a 6
işbu gice bu gicedür i emin
olısar 'ayne'l-yaḳin Makke'l-yaḳin 44 a 7
zemzemeyle toldı kevnile mekan
'arşa varur didileр faḫr-i cihan 44 a 9
hem sekiz cennet ḳapusın açdılar
yolun üstine cevahir saçdılar 44 a 10
gel gidelüm Ḥażretе ya Muṣṭafa
muntaşırdur anda eṣḥab-ı safa 44 a 11
sana cennetden getürdüm bir Burak
da'veti raḥmandur eyle yarak 44 a 2
turdı yirinden hemandem Muṣṭafa
ḳodı tac bagına olpür safa 44 a 14
çekdi oldemde Burakı ol emin
bindi ana Raḥmeten li'l-'alemin 44 b 1
enbiya ervahı ḳargu geldileр
Muṣṭafaya 'izzet ikram ḳıldılaр 44 b 3
ol dem içre ervaha irdi nida
kim ḳılalaр Muṣṭafaya iḳtida 44 b 4
anda Aḥmed bunlara oldı imam
ehbiya ervahına oldılaр tamam 44 b 5
iki reḳat ḳıldı aḳṣada namaz
eyle emir itmişidi bi-niyaz 44 b 6

irdi evvelki göge bunlar tamam
kapu açıldı ve girdi ol hümam ** b
,, 8
ol gice turmadı cevlan eylédi
göyle kim eflaki seyran eylédi 44 b
9
kıldı Cebra'il makamından hemin
didi ana Rahmeten li'l-'alemin 44 b
12
bilmezem ben bu yolları ben nideyin
kim garibem bunda kanda gideyin 44 b
13
Cebra'il aydur Resule i Habib
şanmagil bu yirde sen seni garib 44 b
14
senünicün yaredildı nuh felek
ins ve cin ü hur u cennet hem melek 44 b
15
bunda hatm oldı benüm seyrangehüm
maverasından dahi yok agehüm 45 a
3
didi Cebra'ile ol şah-ı cihan
pes makamında tur imdi pes hümam 45 a
4
rah-ı 'aşkdan gün şakınmadun canun
pes kaçan görsem gerek cananum 45 a
5
çün ezeldén bana 'aşk oldı delil
yanariseem yanayım ben i Halil 45 a
6
söyleşirken Cebra'il kelam
geldi refref onine virdi selam 45 a
8
aldı ol şahı cihanı ol zaman
Sidredén gotürdi vü gitdi heman 45 a
9
bi-huruf lafzı savtı ol pazişah
Mustafaya söylédi bi-iştibah 45 b
12
didi kim mahbub matlubum benüm
sevdigün canile ma'şukum benüm 45 b
14
gicéler zari kılup istedigün
ah görsem ani bir kez didigün 45 b
15

hem didikim ya Muhammed ben seni
bilirem görmeye doymazsın beni 46 a 12
her kaçan ki bu namazı kılalır
cümle gök ehli cevabın bulalır 46 a 10

21. Fasl (bu kısımda Peygamberin vefatından bahsedilmektedir).

22. Fasl (burada Peygamberin eshabının üzüntüleri anlatılmaktadır).

23. Fasl (bu fasılda Fatime'nin vefatı anlatılmaktadır).

24. Dua (sonu eksiktir).

2. Abülhayr'ın mevlidi

Millet kütüp.,manzum eserler kısmı,nr. I366.

Eb'âdı : I5XI9,4 cm.

3I varak,sahifedeki satır adedi :I3.

Kahverengi,tâmir görmüş,meşin bir cild için dedir.

Yazı;sarı,kalın saykalsız kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Beyitler iki sütûn hâlindedir.

Cildin iç sahifesinde Ali Emîrî Ef.'nin imzasını muhtevî olan şu kayıt mevcuttur :

İbsalalı Ebülhayr Ef.'nin mevlid-i şerîf manzûmesidir,nihayetinde :

tarîki dahi dedik ey ehl-i dil

bil ki sekiz yüz beşinci yıl

yazılmış ise de vezni doldurmıyor.Belki sekiz yüz(otuz) beşinci yıl-gibi bir şey olmalıdır. Otuzdan başka uhud-i aşereden hiç biri bu vezni tutmayor.Allâhü âlem başka bir nüshasını bulamadım ki tatbik edeyim.

Bu kaydın altında ve sahifenin sol tarafında da,sâbit kalem ile,bursalı Mehmed Tahir Bey'in imzâsını muhtevî şu kayıt mevcuttur :

Bu nüshanın bir başkası da merhum Ali Emîrî elde ederek,kütüphaneye vaz'etmiştir. I366 nr. 'da . kısm-ı manzûm'da,mukayyettir.Bu nüshada bu şüpheli mısrâ şöyledir: " bin sekiz yüz dahi doksan yedi yıl " . Bilâhare merhum kalemi ile,o nüshanın sahifesine bunu nakletmiş ise de, burada ki beyânâtından orada bahsetmemiştir.Belki günün birinde birine lâzım olur diye,şu satırları yazdım.

Bu doğrudur.Hakikaten manzum eserler kısmında bu eserin bir nüshası daha mevcuttur ve cildin iç sahifesinde de altında Ali Emîrî Ef.'nin imzâsı bulunmamakla beraber yukarıda muhteviyâtına işaret edilmiş olan ibâre vardır.Sâdece yukarıdaki kitap numarasının,I365 olarak,düzeltilmesi lâzımdır.

Başta Ali Emîrî Ef.'nin yazısı ve kırmızı mürekkep ile,kitabın İbşaşalı Ebülhayr'ın mevlidi olduğu yazılıdır.Bunun üstünde de değişik bir yazı ile yazılmış arapça kelimeler ve Ali Emîrî Ef.'nin kütüphanesinin mührü vardır.

25b'de müellifin ismi ~~vardır~~ yazılmıştır :

ya ilahi rahmet eyleğil ana
Ebülhayr - Hayr dua ile ana

3I a'da kitabın yazılış tarihi ile yazıldığı yere işaret edilmiştir:

tarihin dahi didik i ehl-i dil
bin sekiz yüz beşinci yıl 3I a_{11}
İbşalada hatm oldı bu kitab
Hak kabul itsün diyen bulsun sevab 3I a_{12}

Baş : Allah adile söze başlayalum
ma'rifet bağında gül aşlayalum I a_2
Allah adın didiğinden sen müdam
Allah adile olur her iş tamam I a_3

Kitabın istinsah tarihi mevcut değildir.Yazı ve dil hususiyetleri bu nüshanın pek eski olduğu hissini veriyor.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti (bu kısımda Allah isminin büyüklüğü,kısaca Allahın sıfatları,sonra kudretinden bahsedilmektedir).

2. İslâm olan Yahudinin hikâyesi.

3. Müellifin özrünü beyânı (bu kısımda mevlidin kıymetinden bâhis bir kaç beyit,müellifin özrünü beyânı ve kâinâtın yaradılışı vardır : bu son parçada Allahın evvelâ bir gevher halk eylediği ve o gevhe-

rin Muṣṭafa rûhu olduğu,yedi bin yıl onu terbiye ettiği,sonra yer,gök arş ve kürsiyi o gevherden yarattığı söylenilmektedir).

4. Kâinâtın yaradılışının sebebi (bu kısımda Aḥmed'in bütün âlemden evvel yaratıldığından,sonra Âdemin yaratıldığından,Muṣṭafa nurundan yaratılmış olduğu için,Allahın meleklere ona secde etmelerini söylediklerinden.Şeytanın "toprağa secde etmem " demesi sebibi ile Allahın dergâhından sürüldüğünden,Muṣṭafa gelmezden evvel cihan ehlinin dalâlete sapmış olduklarından,Allahın onu,kulları doğru yola sevketmesi için,gönderdiğinden,sonra da göklere dâvet ettiğinden bahsedilmektedir)

5. Peygamberin ceddi.

a. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali (Allahın Muṣṭafa nûrunu Adem'in alnında koyduğu,melekleri ona bu yüzden secde ettikleri. Adem'in nûru görmek istemesi üzerine,nûrun onun parmağına konduğu,tekrar Adem'in alnına gittiği,sonra Havva'nın,Şît'in alnında tecellî ettiği,enbiyânın alnında durduğu. Bunu müteâkip İbrahim,İsmaʿil,Beni Adnan'a vardığı,nihâyet Beni Haşim'de zâhir olduğu, ʿAbdullah'da tecellî etdiği söylenilmekte,sonra da ʿAbdullah'ın Veheb'in kızı Amine ile evlendiği anlatılmaktadır).

b. Abdullah'ın Muḥammed doğmadan evvel gördüğü rüyâ. (burada Abdullah'ın rüyasında belinden uzun bir zincir çıktığı,bunun ucunun gökten yukarı arşa erdiğini gördüğü ve rüyayı muabbire sorduğu, muabbirin de ona neslinden bir er doğacağını ve doğan çocuğun ulu arşa erişeceğini söylediği ,ʿAbdullah'ın eve dönerken yolda bir kadına rastgeldiği,kadının kendisi ile evlenmesi için ona yalvardığı, ʿAbdullah'ın evde hikâyeyi naklettiği ve evdekilerin bu kadını almasının revâ olduğunu söyledikleri,o gece Aḥmed'in anası rahmine düştüğü ve ʿAbdullah'ın alnındaki nûrun da Amine alnına intikal ettiği,bir gün evvel gördüğü kadına onun ile evlenmeği kabûl ettiğini bildirdiği zaman,kadının Aḥmed'in nûrunun sevdiğine söylediği, o nûr Abdullah'ın alnından gittiği

için kendisi ile evlenmeyeceği esbabı verdiği anlatılmaktadır.

Bu parçadaki motiflerin bâzıları Süleyman Çelebî mevlidinde de vardır).

6. Muḥammed'in doğmasının yaklaşması (burada Muḥammed anası rahmine düşünce beliren bâzı hâllerden bahsedilmektedir ki,bunlar Süleyman Çelebi mevlidinde yoktur : meleklerin onun yüzü suyu hürmetine,Amine'yi tavâf etmeleri,Mekke'deki kıtlığın zâil olması v.b. sonra da mevlidden evvel yapılan hâzırlıklar anlatılmaktadır.Bu kısmın sonu ihtivâ ettiği motifler itibârı ile,Süleyman Çelebi mevlidinin aynıdır).

7. Peygamberin doğumu

a. Peygamber doğmadan önce yapılan hazırlıklar (İhtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi mevlidinde de vardır).

b. Mevlid (burada Peygamberin doğuşu anlatılmaktadır.Bu parçada bir-az farklı olmakla berâber Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli nüshalarında bulunan şu beyitler de vardır :

cümle zirat-ı cihan itdi ṣada
ṣığrışuben didiler ya merḥaba 9 b_4
merḥaba i canan merḥaba
merḥaba i derde derman merḥaba 9 b_5

8. Peygamberin ümmetini dilemesi (motifleri itibârı ile Süleyman Çelebi mevlidinin aynıdır).

9. Peygamber doğduğu gece beliren hâller (bu kısımda mevcut olan bir-çok motifler Süleyman Çelebi mevlidinde de vardır.Şu beyit de Süleyman Çelebi nüshalarında aynen mevcuttur :

ol gice ṭablu nübüvvet urdılar
ol gice şeyṭanı gökden sürdiler IO a_7

10. Peygamberin doğumundan sonra beliren mûcizeler (bu kısımda mevcut olan motifler Süleyman Çelebi mevlidinde de vardır : doğduğu zaman göbeğinin kesilmiş ve sünnetinin yapılmış olduğu v.b.).

11. Muḥammed'e dâye tutulması (bu kısımda Muḥammed'in yedi gün halk tarafından ziyâret edildiği bildirildikten sonra, annesinin onu emzirmeğe kudreti kalmadığı için, dâye tutulduğundan bahsedilmekte önce ona Süveybe'nin süt verdiği, sonra da Ḥalime'nin dâye olduğu söylenilmektedir).

12. Peygamberin büyümesi (bu kısımda Muḥammed'in altı yaşında annesini kaybettiği, sekiz yaşına gelince de ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in öldüğü, amcası Ebu Ṭalib tarafından büyütüldüğünden bahsedilmekte, 25 yaşına gelince, Ḫatice ile evlendiği, kırk yaşında ona risâlet erişti̇ği ve halkı dine dâvet ettiği söylenilmektedir).

13. Peygambere risâlet erişmesi .

14. Peygamberin mûcizeleri (bu kısımdaki motifler Süleyman Çelebi mevlidinde de vardır).

15. Mirac

a. Peygamberin Cebrâil ile berâber göklere çıkması (Peygamberin Sidre'ye kadar gitmesinden bâhistir. Bu parça, ihtivâ ettiği motifler itibârı ile, Süleyman Çelebi mevlidinin aynıdır. Şu beyit de aynen Süleyman Çelebi nüshalarında vardır :

gel gidelüm göklere ya Muṣṭafa
muntaẓırdur saña eṣḥab-ı ṣafa 14 b_5).

b. Peygamberin Sidre'yi geçmesi (burada Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol anlatılmaktadır ; ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi mevlidinde de vardır.

c. Peygamberin Allah ile konuşması

d.Peygamberin ümmetine şefâati

c.Peygamberin yer yüzüne avdeti

I5.Peygamberin ~~sâlihâ~~ (bu kısmın motifleri Süleyman Çelebi mevlidinde aynı ile mevcuttur).

I6.Peygamberin vefâtı.

a.Peygamberin eshâbına nasihatı (bu parçada,bir gün Peygamber mescidde iken Cebrâilin geldiği ve ona Allahın selâmını getirdiği,onun da,Bilâl vasıtası ile,eshâbını çağırıp,onlara nasihat ettiği anlatılmaktadır).

b. ʿukaşe'nin hikâyesi

c. Peygamberin hastalanması (Peygamberin Bilâl vâsıtası ile Ebu Bekr'e imâmet eylemesi için,haber yollaması,sonra mescide kendisinin de gitmesi anlatılmakta,bu meyânda eshâbı ile vedâlaştığı söylenilmektedir).

d. Peygamberin eshâbına vedâ

e. Peygamberin eshâbına ve âilesi efrâdınâ onun için üzüntüleri (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler şu şekilde sıralanmıştır : Peygamber on sekiz gün hasta yatar.Bu sırada Cebrâil gelir ve ona Allahın selâmını getirir,Rabbinin onun ne istediğini sorduğunu söyler. Peygamber de yine Cebrâil vâsıtası ile haber gönderir.Cebrâil'den sonra Azrâil gelir.Ayişe onu kapıda bir arap sûretinde görünce,Fâtıme'ye bir arabın gelmiş olduğunu haber verir. Fâtıme de babasının hasta olduğunu söyleyerek kapıyı açmaz.Bu defâ arap Ayişe'ye dönüp içeriye girmek için müsâade ister,Fâtıme tekrar babasının hasta olduğundan bahsederse de arap bir-az evvelki sözlerini tekrarlar.İçeriden gürültüyü duyan Peygamber kapıda kim olduğunu sorar.Fâtıme'nin bir arap geldiğini haber vermesi üzerine,kızına bu gelenin Azrâil olduğunu ve kapıyı açmak gerektiğini söyler).

F.Peygamberin vefatı (bu parçada Azrâil'in Peygamberin evine gi diği ve Peygamberin rûhunu kabzetmek için ondan izin istediği,onun da Azrâil'e Allahın emrettiğini yapmasını söylediği,bundan sonra rûhunu teslim ettiğinden bahsedilmektedir).

I7. Cihan halkının Peygamberin vefâtına ağlamaları.

I8. Peygamberin defnedilmesi (bu kısımda Peygamberi gömlek ile yıkadıkları,sonra onu kefene sardıkları, cah ve feryâd ederek götürdükleri,enbiya ervâhının hazır gelip,saf-saf durdukları,Cebrâil'e uyarak namaz kıldıkları,sonra Mikâil,İsrâfil ve diğer meleklerin imam oldukları bu meyânda Azrâil'in de geldiği,sonra eshâbının da gelip. bölük-bölük onun namazını kıldıkları,mütekiben hâtunların geldiği,bundan sonra da oğlan ve uşşâkın onun namazını kıldıkları,bu iş bitince de onu yerine yatırdıkları,söylenilmektedir).

I9. Peygamberin faziletleri ;

20. Duâ.

Râif Ef.'de bulunan bir nüsha

Eb'âdı : I5,8X20,3 cm.

3I varak,sahifedeki satır adedi : I3

Sarı ve yeşil hâreli mukavva bir kab içindedir.Kitabın kabı çok eskidir.*Tâmir görmüştür.

Yazı,beyaz,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları ve sahife kenarlarındaki cedveller kırmızıdır.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

Son varaklardan bâzıları tâmir görmüştür.

6. varakta yazanın ismi vardır :

ya ilahi rahmet eyleyil ana
kim Ebü'l-hayrı bir duʿa ile ana 6 a

59. varakta da kitabın yazılış tarihi işâret edilmiştir.

tarihin dahi didik ey ehl-i dil
kim sekiz yüz dahi toksan yedi yıl 59 a 9

Son sahifede I220 H.'de istinsah edildiği kaydolunmuştur.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti
2. Fi beyanı Nebiyy aleyhi's-selam
3. Fi beyanı halli fatihatü'l-kitab
4. Der beyanı Muhammed ʿaleyhi's-selam
5. Der be yan-ı intikal-i nur-i Muhammed
6. Der beyan-ı nüzulir-rahim
7. Der beyan-ı vakıʿat

8. Der beyan-ı vücud-i Muḥammed Muṣṭafa ṣallallahü ʿaleyhi ve sellem

9. Der beyan-ı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

10. Der beyan-ı muʿcizat-ı Muḥammed Muṣṭafa ʿaleyhi ve sellem

11. Der beyan-ı evsaf-ı seyyidü's-salihin ṣallallahü ʿaleyhi ve sellem

12. Der beyan-ı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

13. Der beyan-ı naṣihat-ı Ümmetihi Muḥammed ʿaleyhi's-selam

14. Der beyan-ı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

15. Der beyan-ı Hażret-i Sefer ʿaleyhi ve sellem

16. Fi beyanı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

17. Der beyan-ı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

18. Fi beyan-ı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

19. Fi beyan-ı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

20. Der beyan-ı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

21. Fi beyanı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

22. Fi beyanı Nebiyy ʿaleyhi's-selam

Millet kütüp.,manzum eserler kısmı.nr. I365

Eb'âdı : I3,5XI9,5 (I2,7XI8,5) cm.

Bütün kitap 4I varak,mevlid 3I varaktır. Sahifedeki satır adedi : I5.

Mor kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı 2 cm. kadar eninde kırmızı bezdendir.

Yazı,sarı,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli rik'adır.

Beyitler iki sütûn hâlindedir.

Bahis başlıkları mevcut değilse de,kısımlar birer satır aralık bırakmak suretiyle yekdiğerinden ayırd edilmiştir.

Mevlid 3I b'de biter. Bundan sonra İsa aleyhisselâm hakkında bir kısım vardır.

A ve B'de müellifin ismi mevcuttur

Ya İlahi rahmet eylə gil anə
kim Əbü'l- Hayrı duʿaʾ ile anə

İstinsah tarihi kaydedilmemiştir. Yazı ve dil husûsiyetlerinden yeni bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

Mündereceâtını krş. Millet kütüp., manzum eserler kısmı,nr. I366

Mündereceâtı :

I. Ebülhayr'ın mevlidi

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti

2. Müslüman olan yahudinin hikâyesi

3. Müellifin özrünü beyânı

4. Kâinatın yaratılışının sebebi

5. Peygamberin ceddi

a. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali

b. ʿAbdullah'ın Muḥammed doğmadan evvel gördüğü rüyâ.

6. Muḥammed'in doğmasının yaklaşması

7. Peygamberin doğumu

a. Peygamber doğmadan önce yapılan hazırlıklar ;

b. Mevlid (burada Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli nüshalarında bulunan şu beyitler vardır :

cümle zerrat-ı cihan itdi ṣada
çığrışubeñ didiler kim merḥaba IO a_2
merḥaba ey şah-ı cenan merḥaba
merḥaba ey derde derman merḥaba IO a_3

8. Peygamberin ümmetini dilemesi

9. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller

IO. Peygamberin doğumundan sonra beliren mûcizeler

II. Muḥammed'e dâye tutulması

I2. Peygamberin büyümesi

I3. Muḥammed'e risâlet erişmesi

I4. Peygamberin mûcizeleri

I5. Mirac

a. Peygamberin Cebrâil ile berâber göklere çıkması : bu parçada Süleyman Çelebi mevlidinde bulunan şu beyitler mevcuttur.

gel gide lüm göklere ya Muṣṭafa
muntaẓırdur sañ eṣḥab-ı ṣafa I4 b_7

b. Peygamberin Sidra'yi geçmesi

c. Peygamberin Allah ile konuşması

d. Peygamberin ümmetine şefâati

e. Peygamberin yer-yüzüne avdeti

I6. Peygamberin ahlâkı

I7. Peygamberin vefatı

a. Peygamberin eshâbına nasihatı ;

b. ʿUkaşe 'nin hikâyesi ;

c. Peygamberin hastalanması ;

d. Peygamberin eshâbına vedâı ;

e. Peygamberin eshâbının ve âilesi efrâdının onun için üzüntüleri.

f. Peygamberin vefâtı ;

I8. Cihan halkının Peygamberin vefâtına ağlamaları

I9. Peygamberin defnedilmesi

20. Peygamberin faziletleri

2I. Duâ (bu kısımda Millet kütüp., manzum eserler kısmı, nr. I366 'dan fazla bir kaç beyit vardır).

II. <u>Haza dastan-ı ʿİsa ʿaleyhi's-selam</u>

3. Halil'in mevlidi

Yahyâ Ef.Dergâhı.,nr. 4464.

Eb'âdı : I3,8XI9,8 (I3,IXI9,2) cm.

22 varak,sahifedeki satır adedi : 9.

Kırmızı bezden bir cild içindedir.Cildin sahifeleri tutturan kısmı I.3 cm. eninde kırmızı meşindendir.

Yazı,sarımtırak kalın,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Beyitler yan-yana yazılmış ve üç kırmızı nokta ile birbirinden ayrılmıştır.

Vefat-ı Fatıme değişik bir yazı ile yazılmış ve o ard-arda yazılmış olan beyitler siyah yuvarlaklar ile yekdiğerinden tefrik edilmiştir.

I b'de Haza mevlûdü'n-Nebiyy şallallahü'aleyhi ve sellem başlığı mevcuttur.Aynı sahifenin başında,serlevhanın üst tarafında da ayrı bir yazı ile şu beyitler mevcuttur:

ey 'azizler 'işde başlarız söze
bir vasiyyet kılıruz illa size
her kim benim bu vasiyyetim tuta
koksusı miş gibi canlarda tüte

20 a ve 20 b'de kitabın yazılış tarihi mevcuttur :

hem tokuz yüz yedide ey yar
cem' idüp tarihün itdük ihtiyar 20 a_9 ,20 b_1

Kitabın istinsah tarihi işâret edilmemiştir.Yazı ve dil hususiyetlerinden yeni bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

Münderecatı için krş. Millet kütüp. manzum eserler kısm nr. I349,I370.

Baş :

<u>başlayalum evvel Allah adını</u>

<u>uralum andan sözün bünyadını</u> 1 b_4

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü

2. Duâ (mensurdur).

3. Fatıme'nin vefatı.

4. Peygamberin vefâtı (kısmın muhteviyâtı şudur : Peygamber Ayişe'nin evinde hastalanır. Sabahleyin namaz vaktinin gelmiş olduğunu bildiren Bilal'a, Ebu Bekr'in imamlık etmesi için haber götürmesini söyler. Ebu Bekr de Peygamberin dediğini yapmak isterse de üzüntüsünün fazlalığından bir türlü namaza başlayamaz. Bunu haber alan Peygamber ~~[illegible]~~ 'Abbas ve 'Ali'nin yardımı ile mescide gider. Namazı kıldırdıktan sonra, tekrar Ayişe'nin evine döner. Babasının öleceğini anlayan Fatıme çok ağlar. Peygamber ona ancak âhırette görüşeceklerini söyler. Bundan sonra Cebrâil Muhammed ümmetinin Allah tarafından bağışlandığı haberini getirir, onu müteâkip gelen Azrâil Peygamberin canını almak maksadı ile el uzatırsa da bu işe muvaffak olamaz. Çünkü Resûlün vücudû nûra gark olmuştur. Allahtan buna bir çâre diler. Bu sırada Allah Peygamberi dâvet eder. O da Azrâil'in rûhunu kabzetmesine râzı olur.

Bu nüshada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarının bâzılarında bulunan şu beyitler mevcuttur :

Fatıme didi benim canım baba

yüreğim derdime dermanım baba I3 a_{1-2}

Fatıme oldem ah idüben ağladı

babasının boynuna el bağladı I3 a_{6-7}

İşbu ḥalde iken irdi Cebra'il
didikim sana selam itdi Celil I3 b_{7-8} 14 a
şordı hem ḥalüñizi daḥi Çalıp
şor ḥabibüm ne ḳılur benden ṭalıb I3 b_{7-8}
Ümmetümi dilerem Ḥaḳdan didi
dilegim budur çoḳdan Ḥaḳdan didi I4 a_{1-2-3}
girü Ḥaḳḳa vardı geldi Cebra'il
didi kim girü selam itdi Celil I4 a_{3-4}
Ḥaḳ ta'ala saña çoḳlutf iyledi
ol yazuḳlu ümmetin bağışladı I4 a_{5-6}
ol dem içre girü Cebril emin
ḳara ṭonlar geyüben geldi hemin I4 a_{9}, I4 b_{1}
didi Cebra'ile ey ḳarındaş niçün
ḳara ġuṣṣa ṭonların geydün niçün I4 b_{1-2-3}
Didi kim geydüñ seniñgün ya emin
son enişindür yire hemin I4 b_{3-4}
sordı ḳabż içün mi geldüñ ya imam
Ya ziyaret midür ancaḳ dilek I6 a 6-7
Didi gelmişem ziyaret itmege
daḥi ḳabż-ı ruḥ idüben gitmeye I6 a 8-9
hem didikim ne dilerse işledüm
hep yazuḳlu ümmetlerin bağışladum I6 b 1-2

krş. Millet kütüp.Manzum eserler kısmı.,nr. I349 ve I370 aynı kısma tekabül eden parçaları.

5. Peygamberin defnedilmesi (bu kısımda Peygambere İbni 'Abbas'ın su döktüğü,'Ali'nin de onu yıkadığı,sonra Peygamberi defnettikleri anlatılmaktadır,bunu müteâkip de duâ mevcuttur.

Burada da Süleyman Çelebi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

Ḥasan Ḥüseyn ey dede oldu ḳ yetim
firḳatün odı bizi yaḳdı ʿaẓim I8 b$_{2-3}$
ey deridi Fatıme canum baba
arpa etmegin yeyen giyen ʿaba I8 b$_{4-5}$).

6. Duâ (bu kısımda müellif kitabından ve kendinden bahsetmektedir. Şu mısrâda da onun ismi de vardır :

Ḫalilim ḳalbim ol beytü'l-ḥaram 2I b$_{I}$
Müteâkıbın de duâ gelmektedir).

---

4. Hoca-oğlunun mevlidi

Edebiyat Fak.,Türkoloji semineri kütüp.,yazma nr. 4018

Eb'âdı : I6,2X22,2 cm.

94 varak,sahifedeki satır adedi : II

Vişneçürüğü renginde bir cild içindedir.Cildin iç kısmına gri renkte kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı,zamanla sararmış,beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

~~Muhtelif tarihlerde yapılmış muhtelif kopiklerden yapılmıştır.~~

Sonda ayrı bir yazı ile 22 rebiülevvel I226 kaydı vardır.

Münderecatı :

I. Farklı yazılar ile Peygamber hakkında yazılmış manzum parçalar (3 sahife)

II. Hoca oğlu'nun mevlidinden bir parça (başında Haza fi beyanı münacat yazılı ; 2 b-6 a)

5a'da müellifin ismi vardır :

Muhammed hürmeticün ya İlahi
ki ʿafv it Hoca oğlundan günahı 5a6

6a'da kitabın tarihi vardır :

dahi tarihi budur bilgil ey can
sekiz yüz seksen üç yıl şehr-işaban
kim olmuş idi andan yedi gün hem
tamam oldı kitab vallahü aʿlem 6a5

Bas :

İlahi sen nasib it yine seni
dilerem sendan Allah yine seni 2b3
ʿamel eylemedimkim umam andan
bana hosnud olasın ol ʿameldan 2b4

III. Haza duʿa'i-mevludi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (6a-8b) yazılış tarihi ve müellifin ismi işâret edilmemiştir.

Baş :

tamam okundı çünki mevlûd
dilerüz sendeñ ey hallak u maʿbud 6a 8
okuyub dinleyenler er ve ʿavrat
İlahi bunlara sen eyle rahmet 6a 9

IV. Haza duʿa 'i mevlûdi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (7b-9b).

Bu parçada da müellifin ismi ve kitabın yazılış tarihi işâret edilmemiştir.

V. Haza duʿa'i mevlûdi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (9b-14a ; Ebülhayr'ın mevlidinden bir parça. Mevlidin kıymeti hakkında bir parçadır).

13b'de müellifin ismi ve kitabın yazıldığı yer işâret edilmiştir:

ya İlahi rahmet eyleyil baña
bu Ebü'l-hayrı duʿa ile baña 13b 10
İbtidada bu kitab oldı tamam
her kanda okunsa ben duʿa yamam 13b 11

Baş :

dinle imdi size şerh eyleyelüm
mevlûdün sebabını söyleyelüm 9b 3
her kişi kim bu meclisde otursa
Resulullaha salavat getürse 9b 4

VI. Haza mevlûdi Muhammed ʿaleyhi's-salatü ve's-selam

14a-82a ; Şehidî'nin mevlidîdir. Kitabın tavsifi ve münderecâtı için bk.S.).

VII. İlahi (82a-82b).

VIII. El-fatiha ma'a es-salavat (Muhibbî'nin mevlidinden bir parçadır. 81b ve 84a arasındadır).

83a'da müellifin ismi vardır :

gider Muhibbi gafleti
canile sev Muhammedi 83a$_2$

IX. Medh-i Resul (83a-84b).

84b'de Yunus Emre'nin ismi vardır :

Yunus emrem söyler karsı
akar gözlerimin yası 84b$_2$

X. Medh-i serbet (84b-85b).

85b'de Yunus Emre'nin ismi vardır :

'asık Yunus tur ...
grenler volunı vüri 85b$_3$

XI. İlahi-i mevlud (85b-87a).

86a'da müellifin ismi vardır :

Muhibbi sonı hayr olsun
dini imanile olsun 86a$_9$

XII. Medh-i saki (87a-87b).

XIII. Niyazi'den bir parça (87b-89a).

89a'da müellifin ismi vardır :

Niyazi hergiz kanmadı
bu mevlüdün serbetine. 89a$_3$

XIV. Medh-i serbet (89a-90a).

90a'da müellifin ismi vardır :

var ey Mecdi sende uvan 90a 2

XV. Muhibbi'den parçalar :

XV. Medh-i serbet (90a-90b)

90b'de müellifin ismi vardır :

Muhibbinin gönlegüzi virandur
hasır yakma.yaran ulu divandur 90b 2

XVI. Medh-i sehr-i mevlud (90b-91b ; Muhibbi'den bir parça).

XVII. Veysel Karâni hakkında bir parça (91b-94b).

---

3. Mustafa-oğlunun sevlidi

Umûmî kütüp ., nr. 5308 (mecmua)

Eb'âdı : I4X20,8 cm.

22I varak, sahifedeki satır adedi : I3.

Koyu kahverengi meşin bir cild içindedir.

Yazı, sarımtırak, kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Beyitler iki sütun hâlinde yazılmış ve kırmızı çerçeve içine alınmıştır.

Bâzı sahife kenarlarında ilâveler vardır.

İlk iki sahifede ve iç sahifelerden bâzılarında Kütüphâne-i Umûmî'nin vakıf mührü vardır.

Kitabın içindeki yazıların hepsi aynı hattatın kaleminden çıkmıştır. İstinsah tarihi kaydedilmemiştir. Yazı ve dil hususiyetlerinden de eskice bir istinsah mahsûlü olduğu anlaşılmaktadır.

Mündereceâtı :

I. Haza mevlûdi'n-Nebiyy ʿalayhi's-selam

72 yaraktır.

70 a'da kitabın ismi yazılış tarihi ve yazıldığı şehir işâret edilmiştir:

çün bunı ahır idüp buldum murad
toğmayınca oğlana virilmez ad 70 a6
hoş dimağında leziz buldum dadın
Mecmaʿu'l- envar diyü virde adın 70 a7
hem sekiz yüz toksan altıda kitab
oldı hatmullah ʿalem bi's-s evab 70 a8
Kim muharrem ayı oldı pişt ü penc
didüm işbu mevlûdi sen görme renc 70 a9

hem Burusada nisar idüp canı
iki haftada tamam itdüm bunı 70 a 10
fa'ilat^ün fa'ilat^ün fa'ilün
ahır oldı hevrile yekşenbe gün 70 a 11

Bağdatlı: Bu müellifin eseri mesela: Hem bu Vasi Mustafanın oğlana
Bağdatlı: Bu müellifin eseri mesela: 52 b 7

ibtida kerdem bemevlüd ey hümam
'ayn-i Hak birle ola söyle tamam I b 3
hamd olsun Allaha oldur selam
Mustafa ve aline dahi selam I b 4

Münderecâtı :

I. Peygamberin mevlidinin kıymeti.

2. İslâm olan yahudinin hikâyesi.

3. Bir filorisi kalan gencin hikâyesi

4. Peygamberin efdaleti (bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'de mevcuttur).

5. Faşl (bu parçada müellif şeyhini medhetmektedir).

6. Faşl (burada Peygamberin efdaleti anlatılmaktadır. Bu faslın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi mevlidindekilerin aynıdır. Bâzıları değişik ifâde edilmiş olmakla berâber, beyitlerin bâzıları aynı ile Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında da vardır :

anuñiçün toldı 'alem cümle nur
anuniçün toldı cennet tolu hur 8 a 13
anuniçün geldi Cebra'il emin
anuñiçün indi Kur'an mübin 8 b 1
anuñile irdi iren hem Hakka
anuñile geldi 'alem revnaka 8 b 2

oldurur maksudu cümle cüz'i kül
muktedayı enbiya şah-ı Resul 8 b 3
toğrı yolı kimse ansuz varmadı
kimse ansuz Hak yolın başarmadı 8 b 4
pes Muhammeddür bu varlığa sebeb
cehd idüp anun rızasın kıl talep 8 b 5
şer'ini tut ümmeti ol ümmeti
ta nasib ola size Hak rahmeti 8 b 6
her ki ana gerçek ümmet olmadı
la-cerem Hak rahmetini bulmadı 8 b 7

7. Peygamberin yaratılması .

a. Peygamberin nûrunun yaratılması (bu kısımda Allahın gizli hazinesini âşikâr etmek için,kendi nûrundan bir nûr halkettiği,o nûru kudreti ile iki parça ettiği, sonra ikisinden bir cevher halkettiği ve o cevhere nazar atfettiği,o cevherden birini rûhânî diğerini nefsânî yaptığı,sonra rûhânîyi ateş nefsânîsinde su hâline getirdiği,ateşi suya havâle ettiği hâsıl olan dumanın bir kısmından gökleri, kalanından da yerleri yarattığı anlatılmaktadır).

b. Kâinâtın yaratılışı (Burada Allahın Peygamberin nûrunu evvelâ tavus suretine soktuğu,sonra o nûrun hayâ gözgüğüne baktığı ve bu gözgüde Allahtan utandığı,Allaha beş defâ secde ettiği,bu sebep ile beş vakit namazın bize farzolduğu,sonra Allahın o nûra tekrar baktığı nûrun utançtan terlediği,o terden kâinâtın yaratıldığı,bu lûtfu gören nûrun Allaha yetmiş bin yıl tesbih ettiği,onun tesbihi nûrundan enbiyâ ervâhının yaratıldığı,enbiyâ rûhlarının iman getirerek,Allahtan Muhammed ümmetinden olmağı diledikleri anlatılmaktadır).

8. Fasl (bu kısım şöyle hulâsa edilebilir : Allah önce bir kandil yaratıp, sonra o kandilden Mustafa'nın sûretini halkeder.

Mustafa'nın canını kandil içine koyar. Bütün ruhlar onu tavâf ederler. Peygamberin canı bütün âlemden evvel yaratılır. Bundan sonra on iki hicâb,bunları müteâkip de sıra ile arş,kürsü,cennet ve cehennem halkolunur. Bütün bunlar o Resul dostluğuna yaratılmıştır).

9. Halkın ruhlarının yaratılması (bu kısımda Allahın halkın ruhunu iki bölük yarattığından,bir kısmının ak,bir kısmının kara olduğundan,kara olanların günah ak olanların sevap işlediğinden bahsedilmektedir).

IO. Peygamberin medhi (arapça bir parçadır).

II. Fasl

a. Ademin yaratılışı (bu parçanın hulâsası : Allah Azrâil'e yerden toprak alıp getirmesini emreder, zemin Azrâil'e kendisinden toprak almaması için and verir. Sonra Allahın emri ile yer yüzüne,aynı işi yapmak için inen Mikâil ve İsrâfil'e de zemin aynı şekilde yalvarır ve Allahın emrine itaatsızlık etmekten korkduğu için ona yaklaşmaktan çekindiğini söyler. Bu sefer Allah Azrâil'e emreder. O da yerin muhtelif yerlerinden toprak alıp,gelir. Bu topraklardan Âdemin muhtelif uzuvları yaratılır. Âdem yaratıldıktan sonra kırk yıl hareketsiz kalır).

b. Fasl (Âdem'in toprağı kırk yıl sonra eritilip balçığına su karıştırılır, balçık yeniden hamur hâline getirilir. Allah onu kudret eli ile iki parça eder . Birini cennete,birini ateşe atar. Sonra Cebrâil Resûlün toprağını almak için yer yüzüne iner. O toprağı cennete getirip,cennetin suyu ile yoğurur ve Resûlün toprağını bütün meleklere gösterir ; toprağı Âdemin balçığına katar. Balçık kırk sabah kudret eli ile yoğrulur. Sonra Allah o toprağa can verir . Âdem nefes vermeğe başlayınca Elhamdülillah der. Âdemin alnında Nûr-ı Muhammedî belirir).

I2. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali (bu kısmın ihtivâ ettiği

motifler Süleyman Çelebi 'dekilerin aynıdır.;

I3. ʿAbdullāh Peygamberin anası rahmine düşmesi (kısmın hulâsası şudur : Yemen pâdişahının kızı Mekke şehrin de filân yılın filân gününde bir Peygamber doğacağını kitaptan öğrenir. Mekke'ye gidip Mekke'nin halifesine bunu anlatır. Halife de bütün halkın melikenin önünde toplanmasını emreder. ʿAbdullah'ın alnında nûr olduğunu gören melike ondan Muḥammed'in doğacağını anlar ve ʿAbdullah'a kendisi ile evlenmesi için haber yollar. ʿAbdullah da bu işi babasına anlatır. O gece Amine adlı hatun ʿAbdullah'tan hâmile olur. ʿAbdullah ertesi sabah babasının evlenmeleri hususundaki rızâsını bildirmek için melikeye gider; fakat melike onun alnındaki nûrun kaybolmuş bulunduğunu görünce teklifini geri alır).

I4. ʿAbdullah'ın rüyâsı (bu kısımda ʿAbdullah'ın rüyâsında kendi belinden bir zincir çıktığını ve o zincirin bir ucunun arşa vâsıl olduğunu gördüğü ve bu rüyâsını tâbir ettirdiğinde muabbirin ona kendisinden bir oğul doğacağını ve onun Peygamber olacağını söylediğinden bahsedilmekte, sonra da Peygamber doğmadan evvel beliren hâller anlatılmaktadır).

I5. ʿAbdullah'ın ölümü (bu kısımda Muḥammed'in doğumu yaklaşınca ʿAbdullah'ın çocuk için lâzım olan bâzı şeyleri almak maksadı ile Medine'ye gittiği ve orada öldüğünden bahsedilmektedir).

I6. Mevlid (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'dekiler ile müşterektir).

I7. Faṣl (bu kısımda Peygamberin Allahtan ümmetini dilediğinden bahsedilmektedir).

I8. Peygamber doğduğu gece beliren hâller.

a. Peygamber doğduğu gece Kâbe'nin hâli ve o gece beliren diğer mûcizeler.

b. Peygamber doğduğu gece şeytanın hâli. Bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin çoğu Süleyman Çelebi mevlidinde aynı ile mevcuttur).

I9. Peygamberin medhi

20. Dedesinin Muḥammed'i görmeğe gitmesi (bu kısımda dedesinin Muḥammed'e ad koymağa niyetlendiği zaman gökten çocuğun adının konulduğunu bildiren bir ses geldiğinden bahsedilmektedir).

2I. Peygamberin dâyesi (bu kısım şöyle hulâsa edilebilir : Beni Sa'd isminde bir kabîle vardır. O kabîlenin oturduğu yerde kıtlık olması sebebi ile kabîlenin kadınları çocuklara dâye olmak için Mekke'ye giderler. Hepsi dâye oldukları hâlde bunlardan Ḥalime dâye olacak çocuk bulamaz. Ümitsizlik için de yolda giderken,karşısına bir ihtiyar çıkar,ona yetim torununa dâye olmasını teklif eder. Ḥalime de râzı olur O gece rüyâsında bir çeşme görür ; çeşmeden lâtif ve soğuk bir su akmaktadır. Bir genç ona kendisinin dâye olduğunu bu sudan içmesini artık rızkının artacağını söyler. Sonra da ona kendisinin Hakkın Resulü Aḥmed olduğunu bildirir. Ḥalime uyanınca çok sevinir. 'Abdü'l-Muṭṭalib'e gider ve onunla birlikte Amine'nin evine vâsıl olurlar. Ḥalime Muḥammed'i alıp memleketine götürür.

Peygamber büyüyünce çocuklar ile birlikte koyun gütmeğe çıkar. Kırda Cebrâil gelip,onun sadrını yarar,kalbini çıkarıp temizler Çocuklar hâdiseyi akşama Ḥalime'ye nakledince , o çok korkar. Muḥammed'i alıp Mekke şehrine götürür ve 'Abdü'l-Muṭṭalib'e teslim eder).

22. Amine'nin ölümü.

23. Peygamberin mûcizeleri (bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin çoğu Süleyman Çelebi mevlidinde mevcuttur).

24. Peygamberin Hadice ile evlenmesi (bu kısımda Peygamberin on dört yaşına gelince, cümlenin derdine derman olduğu, yirmi beş yaşına erince Hadice ile evlendiği ondan dört çocuğu olduğu, fakat yalnız Fatıme'nin sağ kaldığı anlatılmaktadır).

25. Peygambere risâlet erişmesi (bu kısımda Peygambere risâlet eriştiğinden, sonra Hadice'nin, Ebu Bekr, Ömer 'Osman ve 'Ali'nin müslüman olduklarından bahsedilmektedir).

26. Ay'ın Peygamberin beşiğini sallaması (bu hususda Peygamberin doğduğu gece çok sıcak olması sebebiyle onun beşiğini dam üzerine koydukları . Peygamberin harâretten terleyerek, ağladığı, bunu gören ayın Allaha onun beşiğini sallamak için yalvardığı. Allahın da ayın istediğini kabûl ettiği anlatılmaktadır).

27. Peygamberin mûcizelerinden bâzıları (bu kısımda teferruatlı bir şekilde anlatılan mûcizeler şöyle hulâsa edilebilir : batan güneşin Peygamberin emri ile, yeniden doğduğu, ölmüş olan kızın, Peygamberin emri ile dile geldiği, Peygamberin parmağından çeşmeler akıttığı, Peygamberin misafir olduğu ev sahibinin koyununun memelerine süt geldiği, o koyunun eti ile bütün eshâbın doydukları, sonra koyunun tekrar dirildiği, hiç bir âzâsı olmıyan çocuğun, Peygamberin duâsı üzerine, bütün âzâlarının yerine geldiği, Peygamberin üstünde hutbe okuduğu ağacın onun duâsı ile cennet bahçelerinde yeşillendiği, Câbirin çocuklarının peygamber için kendilerini kebab ettikleri, sonra Peygamberin duâsı ile tekrar canlandıkları).

28. Fasl (burada Peygamberin efdaletinden bahsedilmektedir).

29. Mi'rac

a. Peygamberin Cebrâil ile yaptığı yol (bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidinde vardır. Süleyman Çelebi'de birbirinden farklı olan veya Süleyman Çelebi'de bulunmayan motifler şunlardır : Cebrâil'in burada Cennetten Burak getirdiği söylenilmekte ise de Burakın sağlamakta olduğundan bahsedilmektedir. Peygamber gök yüzüne çıktığı sırada sağ,sol ön ve arkasından sesler geldiği onun bu seslerin nereden geldiğine bakmadığı ,Peygamberin Cebrâil'e saf-saf giden meleklerin niçin birbirine mukabil istikâmette hareket ettiklerinin sebebini sorduğu onun bu suâle cevap vermemesi üzerine, Allaha duâ ettiği, Peygamberin cehennemi de gördüğü).

b. Peygamberin Sidre'den sonra yaptığı yol (bu parçanın muhteviyâtı şudur : Sidre'den sonra Peygambere önce Mikâil,sonra da Isrâfil yol gösterirler. Israfil de makamında kaldıktan sonra o Refref'e biner. Peygamber arşa çıkarken nalınını çıkarmak ister. Allahın ona " arşımın hâk-i pâyin tozu değsin " diye hitâp etmesi üzerine bu işten vazgeçer. Sonra Peygamberi bir melek yahut kürsü üzerine oturtur. Bu suretle o Allaha erişir,Allah ile konuşur.

Müellif bu parçada İbn 'Abbas ve Ka'b'ın dediklerini imam Şafi'i'den naklen söylediğini beyân etmektedir.

c. Peygambere mirac esnâsında nasîb olan nîmetler,Peygamberin yer yüzüne avdeti (burada Peygamberin mirac esnâsında iki âyet verildiğinin rivâyet olunduğundan,Allahın onu şirkten sakınanlara mağfiret edeceğini söylediğinden,Allahın önce elli vakit namazı da Peygamberin duâsı üzerine beş vakte indirdiğinden bahsedilmektedir ; sonra da Peygamberin yine Cebrâil ile berâber yere indiğinden bahsedilmektedir).

30. Peygamberin medhi

31. Peygamberin düşmanlarının helâk olması (bu kısımda Peygambere mirac ettiğinden dolayı hased eden kâfirlerin Allah emri ile Cebrâil tarafından helâk edildiklerinden bahsedilmektedir).

32. Ḥamza, Ebu Cehl'den Peygamberin intikamını alması, sonra da müslüman olması (bu kısımda Ḥamza'nın Peygamberi döven Ebu Cehl'den onun intikamını aldığı, bunu Peygambere söylediği zaman Peygamberin Ḥamza'ya müslüman olmasını söylediği, onun da müslüman olduğu anlatılmakta sonra Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicret ettiği ve Medine halkını da müslüman olmağa teşvik ettiği söylenilmektedir.

Bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan şu beyit vardır :

Mekkeden hicret idüp gitdi Resul
ol Medine şehrine yitdi Resul 55 b_{10}).

33. Nasihat (bu kısımda Peygamberin bâzı evsâfından bahsedilmekte, sonra da nasihat ve müellifin günahlarını itirafı ve duâ gelmektedir).

34. Peygamberin vefatı

a. Peygamberin eshâbına vedâı (bu parçada 'Ukaşe'nin hikâyesi de anlatılmaktadır).

b. Peygamberin hastalanması (burada Peygamberin hastalığından bahsedilmektedir : bir sabah Peygamber namaz vaktini haber veren Bilal'a mescide gidemiyeceğini, yerine Ebu Bekr'in imamlık etmesini söyler. Bilal da bu sözleri eshâba nakleder. Hepsi müteessir olurlar. Ebu Bekr Resûlün sözünü yerine getirmek isterse de üzüntüsünden, el bağlayıp namaza başlayamaz. Peygamber bunu haber alınca, 'Ali'nin yardımı

ile mescide gelir. Ashâbı ile vedalaşır. O eve döndükten sonra, Azrâil bir arap sûretine girmiş olarak gelir. Fâtıme, Azrâil'i içeri almak istemez ; ona babasının hasta olduğunu söyler. Sesi duyan Peygamber kimin geldiğini sorar. Fâtıme bir arap geldiği cevabını verince, gelenin arap olmadığını Azrâil olduğunu söyler. Peygamber bu sırada gelmiş olan Cebrâil vâsıtası ile Allahtan ümmeti için şefâat diler. Sonra da Azrâil'e işini bitirmesini söyler. Fakat Azrâil Peygamberin hangi ~~âzâsına~~ el uzatırsa o ~~âzâ~~ nûr olur. Âciz kalan Azrâil Allaha yalvarır. Peygambere Allah tecellî eder. Bunun üzerine onun canı bedeninden çıkar).

c. Halkın Peygamber için ağlamaları (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'dekiler ile müşterektir).

35. Nasihat (bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli nüshalarında bulunan şu beyit vardır :

çün şefer kıldı bu evden Muştafa
kimse ummasın bu dünyadan vefa 69 a_6).

36. Duâ .

37. Buhara Sultan'nın medhi.

38. Emir Sultan'ın medhi.

39. Duâ (bu kısmın sonunda kitabın 732 beyit olduğu yazılıdır)

II. Peygamberin mûcizelerinden biri (bu parçanın hulâsası : bir gün Ebu Cehl Peygambere emredip, Şeybe'nin kapısındaki taşı iki parça etmesini ve içinden bir tavus çıkarmasını, eğer bunu yaparsa îmân getireceğini söyler. Bunun üzerine Allah Cebrâil'e yere inmesini ve dilediğinin olacağını Peygambere bildirmesini emreder. Cebrâil'in sözlerini işiten Peygamber Allaha duâ eder, taş iki parça olur. Sonra içinden bir

tavus çıkar ve onun Peygamberliğine şahâdet eder. Bunu gören Ebu Cehl " Sen bir cadısın.Ben iman getirmem " der. Peygamber üzülür. Bunun üzerine Allahtan ona, Cebrâil vasıtası ile, Resul olduğunun muhakkak olduğunu, meleklerin de buna şahâdet ettiğini bildirir.

Bu parçada müellifin ismi vardır :

ey cemâ'at biçare ğurbetinin
bir du'adur umduğı sizden anun).

III. Haza mevlûdü'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam

(tavsifi ve münderecâtı için bk. S. 398).

IV. Haza kitab Kemal Ümmi .

V. Hikâyet-i divane-i Şah'Ahmed

VI. Hikayet-i divane-i diğer

VII "

VIII. Hikayet-i Raziye.

6. Nâzım'ın mevlidi

TRA-STRONG

Topkapı sarayı müzesi,Bağdad köşkü kütüp.,nr. 400 (mecmua)

Eb'âdı : 20X30 cm.

Bütün kitap 181 varak,sahifedeki satır adedi : 13.

Altın yaldız çerçeveli kabartma şemseli,kahverengi meşin bir cild içindedir.

Yazı,orta kalınlıkta,sarımtırak,saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli ve seçkin bir nesihtir.

Bahis başları ve mühim beyitler kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

Yazıyı çerçeveleyen cedveller kitabın içinde bulunan üç eserin de ilk iki sahifesinde altın yaldız ve siyah,diğerlerinde kırmızıdır.

Beyitler iki sütun hâlinde olup,ilk iki sahifede biribirine yakın çizilmiş ve içi yaldız ile doldurulmuş, 1 cm. kadar aralıklı ikişer siyah çizgi ile,diğer sahifelerde 1 cm. kadar aralıklı kırmızı çizgiler ile ayırd edilmiştir.

Kitap 1129 H.'de Seyyid Abdullah tarafından,istinsah edilmiştir.

Mündereceâtı :

I. Hazâ kitâb esrâr-nâme-'i H^Vace-i 'Attâr (70 b'de biter)

II. Hazihi'l-kevkebi'l-dürriyye fi mevlidi hayri'l-beriyye sallallahü (116 b'de sona erer).

109 a 5 'te şu kayıt vardır :

Nazımı nazmı duʿadan yad ide sin sıdkile
kim Resul ide şefaʿat size dahi rıfkile 109 a 5

Bu nüshanın sonunda da yazıldığı tarih işâret edilmiştir.

Kad temme mevlidi hayri'l-enâmı kam-ı kerem bahr-i sehâvet cud-i seha reçasından didüm tarih emkûm şefaʿat III b 4-5

Bağ :

<u>evvel ayat-ı Kur'an-ı kadim</u>

<u>lafz-ı bismillahi'r-rahmani'r-rahim</u> 7I a II

<u>fatiha gencine-'i esrar-ı ğayb</u>

<u>matla'-ı dibace -'i envar-ı ğayb</u> 7I a I2

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü.

2. <u>Der tevhid-i bari'azze ve celle ismühü</u> (bu kısımda Allahın kudretinden bahsedilmektedir. <u>Kâf</u>'a nun'un ulaşması ile yâni Allahın kün demesi ile kâinâtın yaratıldığı ve Hakkın bunu sûretle kudretini izhâr eylediği söylenilmekte,bunu müteâkip Allahın sıfatlarından da bahsedilmektedir ki burada zikredilen sıfatlar Süleyman Çelebi mevlidinde de vardır. Sonra Kâinâtın nûr-ı Muhammedî'den halk edildiği Mustafanın sûret âlemine geleceğinin evvelden müjdelendiği anlatılmaktadır).

3. <u>Fi beyanı ruhi Muhammed 'alevhi's-selam der ibtida'-i aferines</u> (burada evvelâ mevlidin anlatılacağı söylenilmektedir. Bu parça ihtivâ ettiği motifler itibârı ile Süleyman Çelebi mevlidinin buna tekabül eden kısmının aynıdır. Bundan sonra Allahın bir cevher yarattığı,Nûr-ı Ahmed'i ondan halkettiği,iki bin yıl onu terbiye ettiği,bu müddet sonunda nûrun altı yüz yıllık yol kat'ettiği,bunu müteâkip Allahın on iki perde yarattığı ve rûh-ı Ahmed'in kudret perdesine girdiği, orada tesbih ettiği, sonra Allahın emri ile o perdeden çıkıp hüviyet perdesine girdiği orada yüz bin yıl tesbih ettiği,sonra minnet perdesine girdiği orada da yüz bin yıl tesbih eylediği,böylece her perdede tesbih çekerek,bütün perdeleri bitirdiği anlatılmaktadır).

4. Faṣl fi beyanı taʿliki nur-i Aḥmed taḥte'l-ʿarş (bu kısımda Allahın,Muhammed nûrundan arşı yarattığı ; bir kandil yaratıp içini rahmet suyu ile doldurduğu; onu kerâmet,vilâyet ve fazilet zincirleri ile taʾlik ettiği; Nûr-ı Resûle,mukarreblerin ondan istifâde etmesi için bu kandil içine girmesini,rahmet suyu üzerine inmesini emrettiği,mukarreblerin,Hakka yakın olmaları için,kandilin devrettiği Peygamberin nûrunun da Allahın emrini dinleyip kandilin içine girdiği Allahın Adem'i halk ettiği ve Muṣṭafa nûrunu anın alnına koyduğu,feriştelerin Adem'e secde ettikleri,sonra nûrun Havvâ,Şît'e intikal ettiği Allahın Adem'e o nûrun Adem'in oğullarına intikal edeceğini söylediği anlatılmaktadır).

5. Fi beyanı vuḳuʿi nuṭfetü ʿAbdullahi ila raḥm-i Amine ve fi taṭhiriha

a. Peygamberin cevherinin,o dünyaya gelmezden önce,temizlenmesi .

b. Peygamber doğmazdan evvel ve doğduktan sonra beliren hâller (Amine'nin Muḥammed'e hâmile kalmasından ve o gece beliren hâllerden,sonrası da Muḥammed'in doğması yaklaşınca,bunun Amine'ye müjdelediğinden bahsedilen bu fasılda Süleyman Çelebi mevlidinde mevcut olan motifler vardır: o gece Cennet kapısının açılıp,âleme rahmet saçıldığı, hûr ve Rıḍvan'ın Cennet bahçelerini tezyin ettikleri, o gece tamu kapısının bağlandığı v.b.).

6. Fi veladeti Resulullah ṣallallahü ʿaleyhi ve sellem

a. Faṣl (Peygamberin doğumu anlatılan bu fasıldaki motiflerin çoğu Süleyman Çelebi mevlidinde de mevcuttur. Ancak bâzıları farklıdır : yere yetmiş türlü harîr döşenmiş olduğu,Amine'nin üstünde ağacı yâkuttan,yaprağı dîbâdan bir alem dikildiği,meleklerin ,buhur etrafında kuş gibi uçtukları,kanatları sümrütten,gagaları yâkuttan

kuşların da orada bulunduğu ve bunların Amine'ye secde ettikleri).

b. Fasl (bu parçada Peygamberin Hakka secde etmesinden, meleklerin ona yaptığı hizmetten, sonra onun bir beyaz bulut tarafından götürüldüğü tekrar getirildiği, gökte yeşiller giymiş ve ellerinde nübüvvet, feth-i din, avn-i Hak kilitlerini tutan meleklerin belirdiği, onlara Muḥammed Ümmetinin ervâhını arz etmeleri için emirler verildiğinden bahsedilmektedir).

c. Fasl (bu parçada Peygambere gökten bir sadâ geldiğinden ve Allahın ona Âdem'in safvetini, enbiyâ ve evliyânın bütün güzel huylarını verdiği onu her derde tabîb kıldığı, onu sevenlerin Cennete gideceği, düşmanın Cehennemde yanacağını bildirdiği sonra çok güzel iki kişinin ellerinde la'l ve yâkut ile bezenmiş bir leğen getirip, Muḥammed'i rahmet suyu ile yıkadıkları, Allahtan yine hitap geldiği ve âlemi onun için yarattığını bildirdiği anlatılmaktadır).

d. Fasl (Peygamberin metnini muhtevîdir).

e. Faṣl (burada ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in Kâbe'de putların baş ağası olduğunu görüp, Muḥammed'in doğduğunu bildiği, onu görmeğe gittiği zaman ellerinde kılıç olan iki kişinin ʿAbdü'l-Muṭṭalib'i kapıdan geçirmedikleri ve yedi gün onun dilinin tutulduğu sonra açıldığı anlatılmaktadır).

7. Faṣl fi beyanı riżaʿati'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam

a. Fasl (bu fasılda, Peygamber doğduğu zaman Medine'de annelerin çocuklarını emzirmeleri ayıp olduğundan, Muḥammed'in annesinin südünü emmediği gibi getirilen dâyelerin hiçbirinin de südünü emmediğinden bahsirada gökten gelen bir sadânın, onun dâyesinin Beni Saʿd kabîlesinden Ḥalime olacağını bildirdiğinden bahsedilmekte pek fakir olan Ḥalime'nin kendisine bu rüyâsından bir su başında gördüğü ve orada birisinin ona bu sudan içmesini söylediği, bunun da bu söze göre hareket etmesi üzerine, göğsünün süt ile dolduğu ve vücûdunun farklandığı, Ḥalime'nin kendisine oğlu-

na dâye olacağını söyleyen,bu gahsın kim olduğunu ve onun da İbrahim Peygamber olduğu cevabını verdiği,sonra Beni Sa'd kabilesine,o kabileden olan kadınların çocuklara dâye olmalar,maksadı ile Medine'ye gittikleri Halime'nin Muhammed'e dâye olduğu,kabilenin memleketlerine dönmek için,yola çıktıkları,Halime'nin Muhammed'i de götürdüğü,onun yüzü suyu hürmetine Halime'nin eşeğinin bastığı yerlerin yeşillendiği,sür'atle epey yol aldıkları,fakat Kâbetullaha erişince merkebin üç defâ secde ettiği,sonra yayan olarak gitmeğe başladıkları,bu esnâda bir mağaya rastladıkları, o mağradan,heybeti insanı korkutan bir gencin çıktığı ve Halime'ye Ahmed'in bendesi olduğunu onlara delil olacağını bildirdiği sonra Halime'nin merkebinin söze gelip,dirildiğini ve semirdiğini söylediği,ona binerek yine yola revân oldukları anlatılmaktadır.

b. Fasl (burada nisârânın,Peygamberin geldiğini haber alıp, onu öldürmek için,Hadice'nin merkebine karşı çıktıkları,fakat Muhammed 'in duâsı ile gökten alevler yağdığını ve onların yandıkları anlatılmaktadır).

8. <u>Fasl beyanı mu'cizati'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam</u> (burada minber yapılan direğin,Peygamber üzerine çıkınca,ağladığı,Peygamberin onu yanına çağırıp,dünyada yeşil dallar sâhibi olmağı mı,yoksa cennette onunla berâber olmağı mı dilediğini sorduğu onun da cennette olmağı tercih ettiğini söylediği anlatılmaktadır).

9. <u>Fasl fi mülakati'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam ilyas</u>

a. Fasl (bu fasılda Peygamberin bir avcının avucunda bir kuş gördüğü,kuşun ona ~~Peygambere~~ iki yavrusu olduğunu ve onları doyurması için kendisine bir-az izin vermesini eğer dönmez ise Allahın birliğine inanmayanlardan olduğunu söylediği,Peygamberin bu izni verdiği,sözünde durduğu için de onu âzât ettiği anlatılmaktadır).

9. Fasl (bu fasılda Enes'ten naklen,Peygamberin İlyas Peygamber ile buluşması ve senede bir defâ yediği kul tâamını birlikte yedikleri,gökten ikisi için de birer tepsi indiği ve yemek bittikten sonra tepsilerin bir bulut ile,tekrar yerlerine gittikleri,Peygamberin İlyas'a fatiha ve ihlâs,tâlim ettiği anlatılmaktadır).

10. Fasl (burada bir mûcize anlatılmaktadır. Bir gün Peygamber vaaz verirken,karanlık basar. Orada mum olmadığı için,hazır bulunanlar şaşırırlar. O hemen terhiginden bir ok alıp,yere saplar ve orada ışık peydâh olur ; sabaha kadar yanar; sabahleyin söner. Hazır bulunanlar oku ellerine aldıkları zaman dikildiği gibi bulurlar).

11. Fasl kerâmet-i Rabi'atü'l-Adeviyye (burada Peygamberin Ümmetinden Rabi'a'nın Hasan Başri ile karanlıkta kaldıkları,sonra Hasan'ın ateş getirdiği,Rabi'a'nın da bunun üzerine parmağını götürüp,tutuşturduğu böylece sabaha kadar parmağının yandığı,fakat sıhhatına halel gelmediği anlatılmaktadır).

12. Fi mi'racı'n-Nebiyy ila hazreti 'l-izzeti Rabbi'l-Alemin (bu kısımda Allahın Cebrâile cennetten bir Burak alınmasını emrettiği,onun da emri yerine getirmek için cennete gittiği zaman orada bir Burak'ın otladığını gördüğü, Burak'ı götürmeğe teşebbüs edince,kaçtığı,Cebrâilin de bir türlü tutamadığı,nihâyet ona Allahın emri olduğunu söylediği,bunun üzerine Burak'ın Cebrâil'e inkıyad ettiğinden bahsedilmektedir. Sonra Muhammed'in Ümmehanı evinde olduğu o gece yâni mirac gecesi,yatsı namazından sonra,'Ali'nin uyuduğunu görerek yattığı,bu sırada Cebrâil'in gelip,ona Allahın selâmını getirdiği ve gökte nurdan yetmiş bin alem her alemin altında da yetmiş bin melek belirdiği bunları gören Muhammed'in iki rek'at namaz kıldığı,sonra evden dışarı çıktığı,Mikâil 'in gelip ona selâm verdiği ve, Burak'ı önüne çektiği,meleklerin de ona selâm verip,türlü kerâmetler müjdeledikleri, Cebrâil'in,Burak'ın gınâ-

nını,Mikâil'in de özengisini tuttuğu söylenilmekte,bâzı râvilerin İsrâfil de berâber geldiğinden ve Ahmed'i koltuğundan tutup,kaldırdığından bahsedilmektedir. Bundan sonra Cebrail'in ona,kudse verdiği zaman işiteceği seslere ehemmiyet vermemesini tenbih ettiğini,Peygamberin de onu dinleyerek,yolda sağ solundan ve ardından gelen seslere kulak vermediği önünden gelen ve kendisine bakması için yalvaran kadına da bakmadığı,bunu müteâkip gökten onu takdir eden bir âvâzın geldiği ve ona " eğer sağına baksa idin ümmetin cuhud olurdu.Soluna baksan kâfir olurdu,ardına baksan mecûsî olurdu,önündekine baksan zahh yolunu bulamazdı " dediği; bir müddet daha yol aldıktan sonra ona süt ve mey dolu iki kadeh getirdikleri , Peygamberin de sütü tercih ettiği söylenilmekte,bu sebeple de gökten bie sadânın geldiği ve onu takdir ettiğinden bahsedilmektedir. Bundan sonra Mescid-i aksâ'ya vardığı orada ervâh-ı resul'e muhtedâ olduğu ve orada iki rek'at namaz kıldığı,bunu müteâkip ümmeti için Allahtan şefaât dilediği,sonra sahrâ üzerine indiği,bu sırada gökten kızıl yâkuttan ve ayakları altından bir kürsünün indiği,Peygamberin o kürsünün üzerine binmesini söyledikleri,miraç olduğu ve Peygamber bindikten sonra uçtuğu,âsumâne geçtiği,kızıl yakuttan ve içi kandillerle süslenmiş bir eve girdiği,Cebrâil'in kendisine bunun Beyt-i mâmûr olduğunu ve burada da imam olmasını söylediği,orada da iki rek'at namaz kıldığı,Peygamberin bu saâdetten ümmetinin de müstefid olmasını düşündüğü,Allahın da cuma gününün ümmetin cem' olması için ve câmide ibâdet için bir gün olarak koyduğu sonra Sidre'ye vardığı ve orada iki rek'at namaz kıldığı Cebrâil'in orada kaldığı,Peygamberin arş üzerine vardığı orada nâlinini çıkarmak istediği,bu sırada Allahtan bir nidâ geldiği ve ona nâlininin arşa şeref vereceğini,ancak onu Musâ'ya Tevrat'ın vahy olduğu makamda çıkarması gerektiğini bildirdiği,Peygamberin bunu duyunca secde ettiği, secdeden başını kaldırdığı zaman tekrar bir nidâ geldiği ve kendisine

yakın gelmesini söylediği,bunu dinleyip,ileri gidince muallâkta kaldığı,bu sırada Refref isimli bir meleğin geldiği ve onu kendi içinden ve ayakları yakuttan bir kürsüye çıkardığı,bu sırada bir savt işittiği başını kaldırınca Allahı gördüğü Allahın ona kendisine senâ etmesini söylediği,onun bir iki kelime söyledikten sonra dilinin tutulduğu,sonra Allahtan kimsenin sırrına eremeyeceği şekilde bir kitab geldiği,Peygamberin önce o kelâmı anlamadığı sonra kalbine rahmet suyunun saçıldığı ve onun sırrına erdiği,böylece Allah ile konuştuğu ümmetine şefâat dilediği ve bu duâsının kabûl olunduğu tafsilâtı ile anlatılmakta,sonra da müellifin duâsı gelmektedir).

I3. Faṣl fi beyanı vefatı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam

(bu kısımda Peygamberin altmış üç yaşına gelince,vefat ettiği söylenilmekte,bir gün mescidden dönüşte Ayişe evine vâsıl olduğu,orada hastalandığı,eshâbına vedâ ettiği sekiz gün hasta yatıp,sonra vefat ettiği ; vücudunun nûra gark olduğu Ömer'in eline bir kılıç alarak onun ölmediğini söyleyip,gelenleri uzaklaştırdığı ve ağladığı,ʿOsman'ın ağladığı,Ebu Bekr'in de gelip vaziyeti görünce ağladığı ve kalkıp eshâba haber verdiği sonra Peygamberi soymak istedikleri,bu sırada gökten hitap geldiği,bunun üzerine ʿİbn ʿAbbas'ın su döktüğü ve ʿAli'nin onu yıkadığı,Cebrâil,Mikâil ve Azrâilin onun namazını kıldıkları,üç gün namazını kılup,sonra gömüldüğü anlatılmakta ve onun ravzasının cennet, sâyebânının da Kubbe-i Hadr olduğu söylenilmektedir).

III. Hazihi'l-kevkebü'l-dürriyye fi mevlidi hayri'l-beriyye hazihi müntehib min kütbü'l-mevalid (I8I a'da biter).

Tavsifi ve münderecâtı için bk. A.

IV. Naḳl Muḥammediyye fi ḥaḳḳı 'l-ṣıbyan ḥikayeti ʿAli b. Abi Taliḥ

V. Faṣl fi esrari'l-ʾarifin.

VI. Münacat.

VII. Medh-i Resulʿaleyhi's-selam

VIII. Kaṣide'-i ilahiyye

IX. Bab fi mecliṣi'n-nur.

X. Faṣl fi inkişafi'z-zat

XI. Hikayet-i cemel min muʿcizatı'n-Nebiyyʿaleyhi's-salatü ve's-selam(Ebu Mes'ud'un devesinin Peygambere sahibinden şikâyet ettiği,Ebu Mes'ud'un devenin konuştuğunu görüp iman getirdiği sonra da onu Peygamberin satın aldığı anlatılmakta, Muḥammed'in ölümünü müteâkip devenin de öldüğünden bahsedilmektedir.

XII. Hikayet-i ʿacib fi izzet-i mevlidi'n-Nebiyy'im(müslüman olan yahudinin hikâyesidir). 57 beyit).

XIII. Diğer bir hikâye(bir filorisi kalan gencin hikâyesi 53 beyit)

XIV. Fi medhi'n-Nebiyyʿaleyhi's-selam

XV. Tefsir ihlas min Muḥammediyye

XVI. Faṣl fi su'ali İblis ʿala mela'iketi

XVII. Sücudu mela'ike li-Ademʿaleyhi's-selam

XVIII. Mebʿaṣ-ı Muḥammed Muṣṭafa ṣalavatullahi ʿaleyhi ve selleme

XIX. Min el-Muḥammediyye

XX. Min divan Aşık Paşa Raḥmetullahiʿaleyhi

7. Sinan-oğlunun mevlidi

Kitapçı Raif Bey'e âit olan nüsha

Eb'âdı : 15 X 20,5 cm.

213 sahife. sahifedeki satır adedi : 11.

Yeşil, turuncu ve sarı hâreli kâğıtla kaplı mukavva bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı vişne çürüğü meşindendir. Kabı epey eskidir ve üzerinde güve yenikleri mevcuttur.

Yazı, sarımtırak, kalın saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Kırmızı mürekkep mühim beyitler için kullanılmıştır.

Beyitler iki sütûn hâlindedir.

s. 208'de kitabın yazılış tarihi işâret edilmiştir :

dahi tarih ṣorarsan dayim ican

sekiz yüz seksen üç yıl şehi şa'ban 208 5

kim olmişidi andan yidi gün hem

tamam oldı kitab vallahü a'lem 208 6

s. 4, 59,60'ta müellifin ismi vardır :

Sinanoğlı za'ifün ya ilahi

yiri yokdur tapundan özge vare 4 11

ganisin lutfile kurtar cikanun belasından

Sinanoğlı zaifi gör ki haddin bilmeyüp söyler 59 1-2

yüzün sür işiginde sende Sinan oğlı

ki her derdüne dermandur Muhammed 60 3

Kitabın istinsah tarihi işâret edilmemişse de yazı ve dil hususiyetlerinden eski bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır. Fakat kitap fena bir istinsah mahsûlüdür; bâzı nüshalarda kelime eksiklikleri sebebi ile, vezin dolmamaktadır.

Baş :

dilerem bende lutfundan İlahi

bize sen gösteresen toğru rahı 1

dükeli kalmuşa yol göstören sen 1

kime az kimsene bol göstören sen 1

2

Bu nüsha, esas itibârı ile, Kasideci-zâde Süleyman Sırrı Ef. Kütüp.,No. 418'in aynıdır. Farklı kısımlar aşagıda gösterilmiştir.

Mündericâtı :

1. Allahın büyüklüğü(başka bir kaç beyit müstesna, Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef. kütüp., ~~No.~~ 418'in aynıdır).

2. Kitabın te'lif sebebi ve içindekiler(bu kısım Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef. kütüp., ~~No.~~ 418'de yoktur).

3. Yusuf kıssasından bir parça.

4. Muhammed nûrunun yaratılışı ve intikali(bu kısım Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef. kütüp.,No. 418'den buna tekabül eden parçadan farklıdır ihtivâ ettiği motifler de şu şekilde sıralanmıştır : bir gün Cabir mescid içinde oturmuş olan Peygambere Allahın ne yarattığını sorar. O da " nûrunu halketti " diye cevap verir. Sonra Allah nazar edince ~~o~~ tânecından katre-katre olur; bu katrelerin her birinden bir rûh halkedilir. Evliyâ ruhları da enbiyâdan halkolunur. Peygamber " Bütün kâinatı Allah benim nûrumdan halketti " der. Sonra Allah o nûru arşın üstünde asar; yedi bin yıl onu orada bırakır. Bunu mütekip onu Kâbe'nin yerine koyar, ~~yere~~ yere ve göğe güle verir. Sonra Adem'in alnına intikal eder; onu melekler ~~secdegâh~~ edinir. Bir gün Adem " Hayy u Halîm, benim alnımda ne var; niçin melekler zahrıma bakıp, dilek dilerler " diye sorar. Allah da ona zahrında Mustafa nûru olduğunu söyler. O vakıt Adem bunu görmek ister. Nûr, Allahın emri ile, Âdemin parmağının tırnağında zâhir olur. Bunu gören Âdem parmağını kaldırıp"şehâdet iderem kim ahad " der. Sonra Âdem bu nûrdan başka nûr olup olmadığını sorar. Allah " yâ Âdem, senin alnında Mustafa eshâbının nûru vardır "

cevabını verir. Âdem bunları da görmeği dileyince nûrlar onun parmaklarına intikal eder.

Peygamberin ceddi, on yedi nebî, onyedisi velî, on yedisi şah olmak üzere elli bir kişidir. Kırk dokuzuncu atasından sonra nûr ʿAbdü'l-Muṭṭalib'de zâhir olur. Sonra Amine'ye intikal eder ve nihâyet Peygamber doğunca onun alnında tecelli eder o dünyadan gidince mahşer gününde yine Peygamberin cephesinde âşikâr olmak üzere, onun ravzasında karar kılar).

5. ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in rüyâsı bu kısım Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef. kütüp., No. 418'de mevcut değildir. Muhteviyâtı şudur: ʿAbdü'l-Muṭṭalib bir gece Kâbe'de uyur; rüyâsında alnından bir ağaç çıktığını görür. Ağacın dalları şarka ve garba uzanır, yaprakları âlemi bürür. Orada buluhan bir muabbire bu rüyânın tâbirini sorar. Muabbir de ona soyundan çok büyük bir kimse geleceğini, onun bütün şâhlardan üstün olacağını, nûru ile gök yüzünün parlayacağını, ona tâbî olanların Hak civarında makam tutacaklarını söyler ve "o gördüğün budaklar onun ehl-i beytidir . Din yolu onlarla aydınlanacaktır. O enbiyânın hâtemi olacak evliyâlara yol gösterecektir. Ona Haktan kitap inecektir. Nûr-i zât onda âşikâr olup, türlü türlü mûcizeler gösterecektir. Ehl-i beyt'i onun şer'ini icrâ edecekler ve dinini âlâ edeceklerdir " .

ʿAbdullah doğduğu zaman Nûr-ı Muhammedî onun cephesine intikal eder.

6. Mevlid(bu kısmın başı Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef.kütüp., No. 418'den farklıdır: ʿAbdullah büyüyünce, Amine ile evlenir. Üç yıl içinde bir gün eve dönerken pamuktan daha beyaz bir su görür. Sonra ona bu sudan içmesini söyleyen bir ses işitir; o sesin tavsiye ettiğini yapar ve sudan içer. Etrafına bakınır, kimseyi göremez. Oradan uzaklaşıp, eve varır. Kapısına Amine çıkar. O gece cuma gecesidir. Amine Aḥmed'e hâmile kalır. Onun kulağına bir ses gelir, Amine'ye ismi Aḥmed Muḥammed Muṣṭafa olarak bir çocuğa hâmile kaldığını, Aḥmed'in bütün âlem halkına

muktedâ olacağını müjdeler .

Bu parçadan sonraki motiflerin ekserisi yukarıda zikri geçen nüshadakilerin aynıdır. Sâdece Ġeybe'nin Muḥammed'i görmeye gitmesi, Kâbe'nin dört bucağından kelâm işitilmesi Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef. kütüp., No. 418'de yoktur.

Bu kısımda da Süleyman Çelebi mevlidi'nin ilâveli nüshalarında bulunan şu beyitler vardır:

ulu devlet buldum i dildar sen
toġışardur senden el ḫulḳi ḥasen 22 8
cümle zerrat-i cihan ider sada
ġad oluben dideler kim merḥaba 23 6
merḥaba i ẕat-ı Ḥaḳḳun maẓharı
merḥaba i enbiyanun rehberi 23 7
Merḥaba i menge-i envar-i Ḥaḳ
merḥaba i maḥzen-i esrar-ı Ḥaḳ 23 8
merḥaba-i raḥmeten li'l-ʿalemin
merḥaba sensin şefiʿü'l-müẕnibin 23 9
didi bilün Muḥammed gelmiş i vah
ki yer yüzine gelmiş Aḥmed i vah 30 3
başumuza ne ġavġalar gelişer
ki şarḳdan ġarba ümmeti tolışar 30 5
ḳalişarlar bize pes laʿnet anlar
edişer canumuza miḥnet anlar 30 6
ola ümmetlerinün ʿalemi bal
duʿalar eyleyeler ola maḳbul 30 9

7; Paye-i Muḥammed ʿaleyhi's selam

8. Ḥalîme'nin Peygambere dâye olması.

a. Ḥalîme'nin Muḥammed'e dâye tutulması.

b. Amîne'nin Muḥammed hakkında Ḥalîme'ye söyledikleri.

c. Muḥammed'in büyümesi.

d. Muḥammed'in arslana hitâbı.

9. Muḥammed'in sadrının yarılması.

a. Muḥammed'in sadrının yarılması.

b. Muḥammed'in Mekke'ye annesinin yanına götürülmesi.

10. Ebu Leheb'in Muḥammed'i azarlaması.

11. Peygamberin mektebe verilmesi(bu kısmın hülâsası şudur: Muḥammed yedi yaşına gelince, onu mektebe verirler. Muḥammed hocaya besmele'nin mânasını sorar; hoca bu suâle cevap veremez ve kızarak, çocuğu paylar. Muḥammed ağlamaya başlar. Bir iş sebebi ile, mektebin yolundan geçen Atike, Muḥammed'in ağladığını görür ve bu hâli Şeybe'ye haber verir. Şeybe'de, vaziyeti öğrenmek için, mektebe gider. Hoca da ona hâdiseyi olduğu gibi anlatır. O zaman dedesi Muḥammed'e bismillahi'nin mânasını bilip- bilmediğini sorar. O da şu cevabı verir " bism'in ب 'si birliğine dâldir; ر onun settarlığını söyler; ح 'i mâlikliğini izhar eder " Dedesi bunu işitince " senin ilmin mâlûma yetişmiştir. Ne büyük hatâ işledim " der.

12. Duâ.

13. Peygamberin medhiyesi.

14. Amine'nin ölümü(bu kısım Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef.kütüp., No. 418'de yoktur).

15. Peygamberin evlenmesi(bu kısmın ihtiva ettiği motifler Millet kütüp.,manzum eserler kısmı,No.1347,1349,1370 ;Mihrişah kütüp.,No.31 da umûmiyetle mevcuttur. Farklı olanlar Ḫadice'nin kervanı ile birlikte giderken, Muḥammedin kendisinin yetim olduğunu düşünerek ağladığını,mağaradaki râhibin Muḥammed'in mührünü görmek istediği, görünce de ona yüzünü sürdüğü, Muḥammed Ḫadice'ye mektup götürdüğü esnâda Allahın Cebrâil ve Mikâil'i onu yarmaya me'mûr ettiği, 'Abdü'l-Muṭṭalib'in Ḫadice'yi amcasından istediği onun da verdiği v.b.'dır.

16. Duâ.

17. Ḫavdane Hatun'un derdi.

18. Peygambere vahy gelmesi.

19. Ebu Bekr'in müslüman olması(Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef. kütüp., No.418'de bulunmayan bu kısmın muhteviyâtı şöyle hülâsa edilebilir. Ebu Bekr ticâret maksadı ile Şam'da bulunduğu sırada bir rüyâ görür. Rüyasında ay ve güneş onun dizine konarlar. O da bunları alıp, bağrına basar. Bir râhibe bu rüyâyı tâbir ettirir. Tâhib ona âhır zaman peygamberinin halifesi olacağını söyler. Sevinçle memleketine dönen Ebu Bekr iman getirir. Ondan sonra da 'Ali, 'Osman, 'Ömer müslüman olurlar).

20. Peygamberin mûcizeleri.

a. Zehirli pişmiş kuzunun Peygamberin önünde dile gelmesi.

b. Ebu Hureyre'den bir rivâyet.

c. Mansur'un hikâyesi(bu parça esas itibarı ile Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef.kütüp., No. 418'in aynıdır. Farklı motifler Mansur'un Peygambere gitmek maksadı ile fırsat gözettiği, gece herkes yattıktan sonra yola çıktığı v.b.'dır.

d. Peygambere minber olan ağacın cennet bahçelerinde yeşillenmeği dilemesi.

21. Peygamberin zamanındaki düğünler.

22. Duâ.

23. Mirac

24. Peygamberin büyüklüğü(Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef.kütüp., No.418'de yoktur).

25. Peygamberin âilesi efrâdının onun ümmeti için duâ etmeleri.

26. İbâdetin lüzûmu(bu kısım Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef.kütüp., No. 418'de yoktur).

27. Duâ.

28. Hikâye(Kasîdeci-zâde Süleyman Sırrı Ef.kütüp., No. 418'in 21. kısmının aynıdır).

29. Peygamberin büyüklüğü.

30. Duâ.

~~31. Vefât-ı Muhammed aleyhi's -selam~~

31. Vefat-ı Muhammed aleyhis's-selam

a. Peygamberin ümmetine nasihatı.

b. Ümmü Eyşe'nin hikâyesi(bu parçada Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli nüshalarındaki motifler vardır: Fatıma'nın babasının yerine ölmek istemesi - 83)

c. Peygamberin hasta olması.

d. Peygamberin vedâı.

e. Peygamberin vaziyeti.

j. Peygamberin ümmetine şefâati.

g. Peygamberin vefatı(bu parçada Azrâil'in gelip, Peygamberin canını almak istediğinden , fakat o baştan ayağa nûr olduğu için bu işe muktedir olamadığından ve âciz kaldığından bahsedilmekte, ancak Allah Peygamberi çağırdıktan sonra onun rûhunun bedenini terkettiği söylenilmektedir).

h. Canlı ve cansızların Peygamberin vefatına ağlamaları.

i. Duâ.

Kasîdeci-Zâde Süleyman Sırrı Ef. kütüp.,nr.418.

Eb'âdı : 20,5XI5 cm.

70 varak,sahifedeki satır adedi :I3.

Bej rengi zemin üzerine siyah ve yeşil motifli kâğıt ile kaplı mukavva bir kab içindedir. Bu kab çok eskidir ve tâmir görmüştür.

Yazı,beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis bağları kırmızıdır.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

Başta kırmızı mürekkep ile Haza kitabu İbni Sinan mevlûdün-Nebiyy ʿaleyhi'ş-şelam yazılıdır.

Kitabın her iki kapağının da iç sahifesinde,kütüphâneye I22I senesinde vakfedildiği kaydı vardır.

Sahifeler numaralanmamıştır.

$3a_{I3}$, $6b_{3}$, $26a_{8}$, $3Ia_{I2}$, $66b_{5}$, te müellifin ismi vardır :

Sinan oğlı ʿâcizün ya İlahi
yiri yokdur kapundan özge yara, $3a_{I2}$
İlahi bu Sinanoğlu ʿâcizi
kapusunda Habibün eyle ğılman $6b_{3}$
yüzi kara Sinan oğlın reddeyleme,kim anda ey şah
rızanı ʿumur olcaciz ki mahrum eylemesi subhan $26a_{8}$
bu kadar didüği İbni Sinanün
kapusında kulamıdur ol anun $3Ia_{I2}$
diye kim suha İbni Sinanı
kapundan eylemegil dirsin anı $66b_{5}$

yazılış tarihi kaydedilmemiştir.

Kitap 1047 H.'de istinsah edilmiştir.

Baş :

bugün mevlûd-i bismillahile biz
diyelüm hamdü lillahile biz Ib3
salatü Mustafaya idüben hem
idünüp derdümüze anı merhem Ib4
selam idüp dahi aline anun
ki ʿitbaʾı esbaʿına anun Ib5
dilerem bende lutfinden ilahi
bana sen göstaresin doğru rahı Ib6

Müntehecâtı :

I. Allahın büyüklüğü (bu kısımda Allahın büyüklüğünden ve kudretinden bahsedilmektedir.Kısmın sonunda da müellifin günahlarını itirâfı ve duâ vardır).

2. Yusuf kısmından bir parça (Mısır'da,Yusuf'u satın almak için bir-çok kimsenin fazlası ile altın verdikleri,fakat onun,bu paralara lâyık görülmediği için,satılmadığı,elinde köpek ile gelen bir kadının köpeği vererek,Yusuf'u almak istediği,orada bulunanların bu işe şaştıkları kadının da,arzusunun onu sevenler ile birlikte isminin anılması olduğunu,yoksa Yusuf'u bu köpek mukabilinde alamayacağını bildiğini söylediğinden bahsedilmektedir. Bu kısmın sonunda da duâ vardır).

3. Muhammed nûrunun intikali (bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidideki motifler aynı ile mevcuttur. Sâdece Muhammed nûrunun ʿAbdullah'ın alnına intikal ettiğinden bahsedilmektedir. Bunun sonunda da duâ vardır).

4. Mevlid (bu kısımda Peygamberin doğumundan ve doğduğu saat Hakka secde ettiğinden,kâbe'nin de onun doğduğu gece secde ettiğinden,bahsedilmektedir.Mevlid parçasının ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi

'de de vardır.Şeytanın ulusunun söylediği sözleri muhtevî beyitler aynı ile Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında da mevcuttur :

didi bilün Muḥammed gelmiş iyvah
bu yir yüzine Aḥmed gelmiş ivah 8b II
anun gün varmadünız göklere siz
ne düşvar işe uğramışuz biz 8b I2
başumuza ne ġavġalar gelişer
ki şarktan ġarba ümmeti ṭolışar 8b I3).

6. Peygamberin dâyesi (bu kısımda Peygamberin hiç b
yenin sütünü emmeyip,yalnız Ḥalime'ninkini emdiğinden bahsed
ve Ḥalime'nin ona nasıl dâye olduğu anlatılmaktadır : Beni
lesinden Ḥalime rüyâsında kendisini bir su kenarında gör
karşısına bir genç çıkar ona bu sudan içmesini ve bunun
söyler.Ḥalime de gencin tavsiyelerini yerine getirince,
kendi hayâlini şişmanlamış ve güzelleşmiş olarak görür
'ye gitmesini söyleyerek,ortadan kaybolur.Ḥalime uyanıp yat
dığı zaman kendisini tok hisseder.Onu görenler güzelliğ
lar. Bir müddet sonra hâtiften Kâbe şehrine gitmesi lâzı
bildiren bir âvâz işitir. Bunun üzerine yola çıkar. Beni
de onunla birlikte giderler. Ḥalime'nin merkebi,çok zayıf
men,kabîlenin bütün hayvanlarını geçer,fakat epey yol aldıktan sonra
kuvveti kesilerek durur.Bu sırada yeşiller giymiş olan ve elinde süngü
tutan bir adam belirmesi,merkebe çabuk gitmesini ve Ḥalime'yi Ḥabibull
ha eriştirmesi gerektiğini bildirmesi üzerine merkeb hızlanır ve bütün
kabîlenin hayvanlarını geçer).

7. Ḥalime'nin Peygambere dâye olması .

a. Ḥalime'n in Muḥammed'e dâye tutulması (burada Ḥalime

'nin Mekke'ye geldiğinden,hiç bir çocuğa dâye olmadığı ve bu yüzden üzüldüğünden,Kâbe kapısına yüzünü sürmek için gittiği zaman orada Şeybe ile karşılaştığından bahsedilmekte,sonra onunla konuştukları ve Halime 'ye Muhammed dâye olduğu anlatılmaktadır : Halime Şeybe'ye rüyâsını anlatır,ondan yardım ister.Şeybe' de Halime'ye oğlunun oğluna dâye olmasını teklif eder. Bu teklifi kabûl eden Halime Amine'nin evine gelir.Amine de ona bir köşede ışıklar içinde yatan Muhammed'i gösterir).

b. Amine'nin Muhammed hakkında Halime'ye söyledikleri.

c. Muhammed'in büyümesi (bu kısımda Halime'nin Muhammed'i alarak,memleketine götürdüğünden,Muhammed'in bir yaşına gelince,konuştuğundan,dört yaşında herkesin derdine devâ olduğundan bahsedilmekte,sonra da onun koyun otlatmaya gitmesi anlatılmaktadır : Muhammed kardeşleri ile birlikte koyun otlatmaya çıkmak için onları ve süt ~~annesini~~ ikna eder; kırda koyun otlatırlarken bir arslana rast gelirler.Kardeşleri korkup kaçarlar ve onu yalnız bırakırlar).

d. Muhammed'in arslana hitâbı (burada Muhammed'in arslana durmayıp gitmesini söylediğinden bunun üzerine arslanın ortadan kaybolduğundan bahsedilmektedir).

8. Muhammed'in sadrının yarılması

a. Muhammed'in sadrının yarılması (burada Muhammed beş yaşına gelince,Cebrâil'in onun sadrını yarıp,günâhını giderdiğinden bahsedilmektedir).

b. Muhammed'in Mekke'ye annesinin yanına götürülmesi. (bu parçada Muhammed'in Halime ile konuştuğu,ona sadrının nasıl yarıldığını ve içinde yüreğinin çıkarılarak,nasıl temizlendiğini anlattığından,sonra da Halime ile Hariş'in onu Mekke'ye götürmeğe karar verdiklerinden bahsedilmektedir).

9. Ebu Leheb'in Muhammed'i azarlaması (kısmın muhteviyâtı şudur (bir gün Şeybe gelemez ve yeri boş kalır.O sırada altı yaşında bulunan

Muḥammed çıkıp,onun yerine oturur.Bunu gören Ebu Żeheb kızar ve onu hırpalar,hâdise kendisine nakledildiği vakit dedesi çok üzülür ve Ebu Żeheb'i döver,sonra da bıçak ile öldürmek ister,fakat Şeybe bu kadarını fazla bularak,ona mâni olur).

IO. Ḥevdane hâtunun derdi (bu kısımda Muḥammed'in Ḥevdane Hâtun ile kocası olan halife arasındaki anlaşamamazlığı hallettiğinden bahsedilmektedir).

II. Muḥammed'e vahy erişmesi (bu kısımda evvelâ Peygamberin mûcizelerinden,sonra da ona vahy geldiğinden bahsedilmektedir : Muḥammed Hira dağındam ibâdet ederken,bir gün Cebrâil ona Allahın selâmını getirir.Muḥammed Cebrâil'i görünce korkar,eve gelip,vaziyeti Ḥadiçe'ye anlatır.Ḥadice de Varḳa isimli bir râhibe fikir danışır. Varḳa hâdiseyi,daha etraflı öğrenebilmek için,Muḥammed'e sorar.Aldığı mâlûmat üzerine de,gelenin Cebrâil olduğunu söyler.Aradan epey zaman geçmiş ,bu müdet içinde Cebrâil tekrar görünmemiştir.Muḥammed ibâdet ederken kendini Hira dağından atmayı düşünür.Nihâyet birgün Cebrâil yine gelir. Ḥadice,Muḥammed'e görünenin şeytan mı yoksa melek mi olduğunu anlayabilmeleri için,saçının ucunu gösterir; eğer şeytan ise onun sağını görse de duracak,melek ise kaybolacaktır.Muḥammed'den gelenin kaybolduğunu öğrenince sevinir ve kelime-i şehâdet telâm ederek müslüman olur).

I2. Peygamberin Ṭa'if halkını islâm dinine dâveti (bu kısımda Peygamberin Ṭa'if'e gittiği ve oradaki halkı islâm dinini kabûle dâvet ettiğinden,fakat onların Peygamber'i taşladıklarından bahsedilmekle onun kanlar içinde kaldığı hâlde,nasıl tahammül gösterdiği anlatılmaktadır).

I3. Cebrâilin gelmesi (bu kısmın muhtevıyâtı şöyle hülâsa edilebilir : birgün Ḥasan ile Ḥüseyn,Ebu Żeheb'in devesini hızla sürdüğünü görerek,ona imrenirler ; dedelerine de bundan bahsederler.

Peygamber ve onları arkasına alıp, yürümeye başlar. Bunun üzerine çocuklar Ebu Leheb'in sağ ve soluna bakıp, afv afv dediğini söylerler. Peygamberin de ayni şekilde hareket etmesi üzerine Cebrâil gelir ve ona Allahın selâmını getirir ve Rabbinin onun sağına dönüp, afv demesi üzerine ümmetinin birisini,soluna dönüp afv demesi ile hepsini bağışladığı , eğer bu sözü tekrara devam ederse kâfirleri de cehennem'den âzâd edeceğini söyler.Bunun üzerine Peygamber susar.

Bu kısmın sonunda da duâ vardır).

14. Peygamberin mucizeleri.

a. Zehirli pişmiş kuzunun Peygamberin önünde dile gelmesi(bu kısımda kâfirlerin zehir ile pişmiş bir kuzu hazırlayarak, Peygamberi ziyâfete dâvet ettiklerinden; kuzunun ona "benden yeme " dediğinden bahsedilmekte,sonra da kâfirlerin başka bir çâre düşündükleri anlatılmaktadır. Bu vaziyeti gören kâfirler, Peygamberi zehirlemek için, eğer kuzuyu yerse onun dinine gireceklerini söylerler. Bunun üzerine Peygamber kuzuyu yer, fakat Allah zehire ona zarar vermemesini emrettiği için, bir kılına halel gelmez. Vaziyeti görenlerin hepsi iman getirirler).

b. Ebu Hureyre'den bir rivâyet(bu parçada Ebu Hureyre'den naklen Peygamberin gazalarından birinde azık azaldığından, Resûlün Ebu Hureyre'yi çağırıp, ona yiyecek şey olup olmadığını sorduğu, Ebu Hureyre'nin de biraz hurma olduğunu söylediğinden bahsedilmekte ve o gün bir çok kişi yediği halde, Ömer'in şehid olduğu gün yağma edilinceye kadar,hurmaların bir kısmının kaldığı anlatılmaktadır).

c. Mansur'un hikâyesi(Beni Ad isminde bir şah vardır. Onun bütün kavmi ateşe taparlar. O şah da bütün ömrünü küfr ile geçirmiştir. Bir gece rüyâsında gök kapılarının açıldığını, nûr içinde bir tahtın belirdiğini görür. Bu tahtın üstünde Muhammed oturmaktadır. Şâh Peygamberin ayağına kapanır ve iman getirir,kelime-i şahâdet getirerek uyanır. Abdest alıp,iki rek'at namaz kılar. Sonra kendine bir mescid yaptırır ve orada, gizli olarak ibâdet etmeğe başlar. Bir gün artık ömrünün bitmek üzere olduğunu anlar.

O sıralarda on dört yaşında bulunan oğlu Mansu'u çağırır; ona müslüman olması için vasiyyet eder ve Peygamberi bulmasını, Hasan ve Huseyn ile birlikte tahsil,terbiye görmesini söyler. Biraz sonra da ölür. Mansur babası yerine tahta geçer. Sonra da onun sözlerine itaat ederek, Peygamberi bulmak maksadı ile yola çıkar. Medine cıvarına varır. Şehrin yanında on ihtiyar yürümektedir. Mansur bunlara yaklaşır ve derdini anlatır. Müslüman olmayan bu şahıslar çocuğu kandırıp,evlerine götürürler; orada ona türlü eziyet yaparlar. Sabahleyin içlerinden birisi Peygambere gelir. Bir oğul edinmiş; bütün mal ve mülkünü ona teslim etmiş olduğunu, onun da mallarını çalıp bir deveye binerek kaçtığını söyler ve " onu dün gece buldum ve bir az dövdüm. Şer'ile ne yapmak gerektir buyurun " der. Peygamber de çocuğu görmek ister. Bu işin aslını Mansur'a sorar. Mansur hırsızlığına on şahid bulunduğunu, konuşmasının faydasız olacağını düşünerek, susmayı tercih eder. Peygamber bunun üzerine, çocuğun dilinin ve ellerinin kesilmesini, gözlerinin oyulmasını emreder. Dediklerini yaparlar. Bu sırada o cıvardan Hasan ile Huseyn geçmektedirler. Hasan Mansur'u Huseyn zannedip, feryad eder;Huseyn de onu Hasan zannedip, ağlamaya başlar. Hali Peygambere haber verirler. O da torunlarını yanına getirmelerini söyler ve çocuklara bu işin aslını sorar. Çocuklar " Sen bize benzeyenin yavuzluk etmeyeceğini söylemiştin. Bu oğlan tıpkı bize benzer. Bu iş, bu oğlan üzerinde, yalan olmuştur " derler. O sırada çölde giden 'Ali'ye bir geyik şehre dönmesini, onun görmesi lâzım gelen acâyip mûcizeler olduğunu ~~söyledi~~ haber verir. 'Ali meydana gelip, işi görünce Peygambere bu ihtiyarların münâfık olduğunu söyler. Peygamber de bu vaziyeti âşikâr etmesi için Allaha yalvarır.Cebrâil'in ona haber getirmesi üzerine Peygamber deveyi geri ister. Deveyi getirirler. O oğlanı görünce, yüzünü göğe kaldırıp, böğürür. Sonra Mansur'a karşı diz çöker ve göz yaşı döker.Allah Peygambere Cebrail vasıtası ile imâmesini devenin üstüne örtmesi lâzım geldiğini bildirir. O da emri yerine getirir. Bunun üzerine;deve dile gelerek, hâdiseyi anlatır.Peygamber Allaha duâ eder.Çocuğun gözleri,ayakları ve dili sıhhat bulur.Mansur iman getirir ve Hasan, Huseyn ile birlikte mektebe devâma başlar.

d. Peygambere minber olan ağaçın cennet bahçelerinde yeşillenmeği dilemesi(bu parçanın muhteviyatı şöyle hülâsa edilebilir: Peygamber, minber yapılmadan önce , bir ağaç üzerine çıkarak vaaz verir. Minber yapılınca bu ağaç bir kenara konulur, fakat o bırakıldığı köşede feryad eder. Bunun üzerine Peygamber onu minbere çıkmak için basamak yapmalarını emreder.Bir müddet geçtikten sonra ağaç çürür.Bunu gören Peygamber ona cennet bahçelerinde yeşillenmek mi, yoksa dünyada dal-budak salıp, insanların gölgesinde dinlendikleri bir ağaç mı olmak istediğini sorar. O da cennette yeşillenmeyi tercih ettiği cevabını verir).

e. Peygamberin zamanındaki düğünler(bu düğünlerde yapılan fenâlıklardan bahsedilmektedir).

15. Mirac (bu kısımda Peygamberin miracından, kısaca bahsedilmektedir: Cebrâil Peygambere, bir burak getirir, İsrâfil, onun binmesi için, Burak'ı tutar. Burak sâkin durmaz. Bunun üzerine Peygamber ona âhirette kendisinin merkebi olmasına rıza gösterdiğini söyler. Burak da sâkinleşir ve Peygamber üzerine biner. Cebrâil ile birlikte yola çıkarlar. Peygamber,giderlerken sağından ve solundan gelen seslere ehemmiyet vermez, karşısından gelen süslü kadına da bakmaz. Mescid-i Aksâ'ya vardıkları zaman Burak'ı bağlar ve orada iki rek'ât namaz kılar, Cebrâil ona " sağından gelen sese kulak verse idin ümmetin yahudi, solundan gelene kulak verse idin nesârî olacaktı " der. Sonra Peygambere biri süt, diğeri şarap dolu iki kadeh sunarlar. Cebrâil'in işâreti üzerine, içinde süt bulunanı alır ve sütü içer, orada enbiyâ rûhuna imamlık ederek, namaz kıldıktan sonra, gökleri geçer ve Allah ona tecelli eder. Önce Peygambere iki âyet vahyolur, sonra elli vakit namaz farzedilir, bunu müteâkip Muhammed Musa'nın yanına gelir. Musa ona bu kadar rek'âta ümmetinin tahammül edemiyeceğini, bunları azaltması için Allaha yalvarmasını söyler. Allah bu rek'âtları beşe indirinceye kadar Peygamber bir çok defâ Musa ile Allah arasında gidip gelir. Nihâyet, beş vakit namazı Allahın vâcip etmesi üzerine ,yere iner.

16. Paygamberin âilesi efrâdının unun Ümmeti için duâ etmeleri(bu kısmında Peygamberin ʿAli, Fatıme, Ḥaşan ve Ḥüseyn'e namaz kıldırmaları ve kendi Ümmeti için duâ etmelerini söylediğinden, onların da Peygamberin dediklerini dinlediklerinden bahsedilmektedir).

17. Meleklerin Muḥammed Ümmeti için duâ etmeleri.

18. Peygamberin vefatı.

a. Allahın Peygamberin Ümmetine bağışlaması.

b. Peygamberin eshâbına nasihati.

c. Peygamberin hasta olması(bu parçanın muhteviyâtı şudur: Peygamber mescidden döndükten sonra, hastalanır ve Ayişe'nin evinde yatar. Bu sırada Cebrâil ve Azrâil gelirler. Azrâil,kapıdan girmek için izin ister ve Peygamberin yanına çıkar. Ona rûhunu kabz etmeğe geldiğini söyler ve müsâade edip-etmiyeceğini sorar. Peygamber râzı olduğunu, fakat ʿAli, Fatıme, Ḥaşan ve Ḥüseyn, ensârı ve eshâbı ile vedâlaşmak istediği cevabını verir).

d. Peygamberin vedâı (bu parçanın ihtivâ ettiği motifler şu şekilde sıralanmıştır : Peygamber Fatıme'ye ve yanında bulunan diğer şahıslara vedâ eder, Fatıme çok ağlar. Sonra Bilal gelir. Peygamber ona hasta olduğundan bahseder ve yerine Ebu Bekir'in imam olması için mesciddekilere haber götürmesini söyler. Bilal da onun dediğini yapar, fakat Ebu Bekir ağlamaktan imamlık edemez. Bunun üzerine Peygamber ʿAli ve ʿAbbas'ın yardımı ile mescide gider ve namaz kıldırıp, eshâbı ile vedâlaşır).

e. Peygamberin Ümmetine şefâati(burada Peygamberin Allahtan Ümmeti için dilediklerine Cebrâil'in bir çok defâ göke çıkıp inerek, cevap getirdiği anlatılmaktadır).

j. Peygamberin vefâtı(bu parça şu şekilde hülâsa edilebilir: Peygamber, kendisini Ümmetinin gömüldüğü yere gömmeleri, onu ʿAli'nin yıkaması, yıkarken kimsenin bakmaması, kendisini gusledip kabre koymaları, için vasiyyet eder. Sonra da namazını kılmağa meleklerin geleceğini söyler. Cebrâil

Peygambere son inişi olduğunu haber verir. Azrâil gelip de canını almak istediği zaman Ümmeti için çok cefa çeker ve ona " Ümmetinin çekeceği zahmeti bana çektir " der.

Bu parçanın sonunda bir de hâdis nakledilmektedir).

g. Peygamberin defnolunması.

19. Peygamberin devesinin ölümü(Peygamberin devesi bir gün ona, kendisinden sonra üzerine kimsenin binmemesi ve yük yüklenmemesi için,yalvarır. O da devenin bu teklifini kabûl eder. Peygamber vefatından evvel Fatıme'yi çağırıp, devesine kendi eli ile bakmasını,ona vasiyyet eder. Fakat Peygamber öldükten sonra deve de ölür).

20. Nasihat.

21. Hikâye(hikâye şudur: bir gün 'Osman Peygamberi ziyâfete dâvet eder ve onun her adımına bir köle âzâd eder. Bunu gören 'Ali Peygambere yedirecek tâamı ve onun için âzâd edecek kölesi bulunmadığı için üzülür. Fatıme 'Ali'yi teselli eder ve ona Allahın kendilerine tâam vereceğini,Peygamberi yemeğe dâvet etmesini söyler. Ziyâfetten evvel Fatıme Allah duâ eder. Bunun üzerine çanaklarının içine Allahın emri ile cennet yemeklerinden dolar. Fatıme'nin tekrar duâ etmesi üzerine, Fatıme'nin evine gelmesi sebebi ile, Peygamber'in her adımına bir günâhkâr kulu affıder. Bunun müjdesini de Peygamber'e Cebrâil getirir.

8. Müellifi meçhul tarihi kaydedilmiş bir mevlid

İnkılâp kütüp., k 800 (M.C.).

Eb'âdı : 14,6X20,7 cm.

121 varak, sahifedeki satır adedi : 11.

Bej rengi zemin üzerine kahverengi ve gümüşü motifli bir kâğıt ile kaplı mukavva bir kab içindedir. Üst kapakta çiçekli bir çıkartma mevcuttur.

Yazı, beyaz, saykıllı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları ve sahife kenarı cedvelleri kırmızıdır.

Beyitler iki sütun hâlindedir ve birbirinden 1 cm. kadar aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile ayırd edilmiştir. 1 b'de kırmızı mürekkep ve altın yaldız ile yapılmış bir çerçeve içinde Haza kitabu mevlûd yazılıdır.

Bâzı sahifeler tâmir görmüştür.

1 b. 2 a'da ve 121 b'de değişik bir yazı ve siyah mürekkep ile fi sebi li'llah kerm et kadın b. Fatıma yazılıdır.

Baş ve sonda M.Cevdet kütüphânesinin mührü vardır.

121 b'de 1110 kaydı mevcuttur.

Sahifeler kırmızı mürekkep ile numaralanmıştır.

Baş :

qelberd i 'aşıqanı ma'nevi
nev Hakkı zikr eyle devrim ol kavi I a_2
fe'zheruni didi Kur'anı mübin
zikr idün zikr ide ta ki ol mu'in I a_3

Mündericâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti (ifâde edişi tarzı çok farklı olmakla berâber, ihtivâ ettiği motifler itibarı ile Süleyman Çelebi mevlidindekinden aynı olan bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidinde bu nüshalarda bulunan şu beyitler mevcuttur :

bir kez Allah dise ʿışkile lisan
dökülür cümle günah mişl-i hazan I a_7
ism-i pakin pak olur zikr eyleyen
her murada irişür Allah diyen I a_8)

2. Matlaʿ-ı nur Muhammed Mustafa ʿaleyhi efżali's-salavat

a. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı (bu parçada Allahın kendi nûrundan biraz nûr aldığı. bu nûra " Ahmed ol " dediği söylenilmekte, sonra da bu nûrun Hakka secde ettiğinden ve bu sebeple Allahın bize beş vakit namazı farzettiğinden bahsedilmektedir).

b. Fasl (bu kısımda Allahın nûr-ı Muhammedî'ye nazar kıldığı ve onun bu nazar ile iki parça olduğundan bahsedilmekte, sonra Allahın tekrar bakması ile nûrun katre-katre olduğu o katrelerin her birinden de bir Nebî rûhu yaratıldığı anlatılmaktadır. Faslın sonunda da Allahın Nûr-ı Muhammedî'yi ʿarş üzerinde, bir çok yıl terbiye ettiği söylenilmektedir).

c. Fasl (Kâinatın, Peygamberin yüzü suyu hürmetine yaratıldığından bahseden bu faslın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi 'dekilerin aynıdır. Farklı olanlar : Muhammed nûru hürmetine Yaʿkub'un üzüntüsüne çâre bulunduğu, Ebu Bekr ve Ömer ve ʿOsman'ın halife oldukları v.b. dır).

3. Fi beyanı hilkat-i Adem ve intikal-i nur-i Muhammed ve enbiya'ihi ʿaleyhüm es-selam (Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikalinden bahseden bu kısımdaki motifler Süleyman Çelebi mevlidindekilerin aynıdır. Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan bâzı beyitler de burada aynı ile mevcuttur :

Ademe kıldı ferişteler sücud
hem ana Hak kıldı çok taʿzim-i cud 9 b_2

Muṣṭafa nurını alnında ḳodı
bil Ḥabibüm nurıdur bu nur didi 9 b 3
ḳıldı ol nur anañ alnında ḳarar
ḳaldı anuñile nice ruzigar 9 b 4
soñra Ḥavva alnına naḳl itdi bil
ṭurdı anda nice daḥi ay u yıl 9 b 5
Şit doğdı aña naḳl itdi buğur
anuñ alnında teccelli ḳıldı nur 9 b 6
anası raḥmine çün düşdi ḫnuş
nur aña naḳl itdi anda ṭurdı ḫoş 9 b 7
andan irdi oğlı Ḳaynan alnına
görünüp Mekkede ḫalḳuñ ʿaynına 9 b 8
doğdı yarid vardı aña nur-ı Resul
soñra Ṣhnuh alnına ḳıldı nüzul 9 b 9
maʿnide çünkim muḥaddemdür Resul
hem ḥaḳiḳatde odur aṣlı uṣul IO a 5
bunca varlıġa sebeb hem olidi
ʿalem ol olduġiçün oldı IO e). (10 a 6)

4. Fasl (bu fasıl şöyle hülâsa edilebilir : Abdü'l-Muttalib'in bir gece Kâbe'ye gidip,kendisine bir oğul vermesi için Allaha duâ eder ve bu çocuğu onun yoluna kurban edeceğini vaadeder,sonra bu isteğini yerine getirir,fakat ʿAbdü'l-Muttalib'in Muḥammed'e kıyamaz. Gece rüyâsında onu, Muḥammed'in yerine,yüz deve kurban etmesini söylerler. ʿAbdü'l-Muttalib de bu emri yerine getirir.

Bu faslın sonunda da Muḥammed 'in ʿAbdullah 'ın oğlu olduğundan bahsedilmektedir).

5. Fi beyanı vaḳıʿa'-i ʿAbdullahi ve ṭabiʿin ḳable mücamaʿatihi (bu kısımda Nûr-ı Muhammedî'nin ʿAbdullah'ın alnında tecel-

lî ettiğinden, sonra ʿAbdullāh'ın Muḥammed doğmadan evvel gördüğü rüyâdan bahsedilmekte, Āmine Muḥammed'e ḥâmile kalınca, nûrun ʿAbdullāh'tan onun alnına intikal ettiği söylenilmektedir).

6. Fî beyānı mā ẓahara vaḳt-i velādeti Muḥammed in ʿaleyhi's-ṣalātü ve's-selām (ihtivâ ettiği motifler itibârı ile Süleyman Çelebi mevlidinin aynı olan bu kısımda, Süleyman Çelebi nüshalarında mevcut olan bâzı beyitler de vardır :

didi gördüm dir Ḥabibüñ anesi
bir ʿaceb nur kim güneş perveneşi I5 b 6
berk urup çıḳdı evümden nagehan
göklere irdi vü nur oldı cihan I5 b 7
hem hava üzre döşendi bir döşek
adı Sündüs döşeyen anı melek I5 b 8
gökler açıldı vü fetḥ oldı ʿālem
üç melek çıḳdı elinde üç ʿalem I5 b 9
indiler gökden melekler ṣaf-ṣaf
Kaʿbā gibi ḳıldılar evüm ṭavaf I6 a 1
yarılup divar çıḳdı nagehan
geldi üç ḥuri bañā oldı ʿayan I6 a 2
baʿżılar dirler ki ol üç dilberüñ
Āsiyeydi biri ol meh peyḳerüñ I6 a 5
biri Meryem Ḫatunidi aşikar
birisi hem ḥurilerden bir nigar I6 a 6
geldiler luṭfile ol üç meh cebin
virdiler bañā selām ol dem hemin I6 a 7
didiler oğluñ gibi hiç bir oğul
yaratdılalı cihan gelmiş degül I6 a 8

bu şenüñ oğluñ gibi ḳadri cemil
bir şanaya virmemişdür ol Celil I6 a 9
ulu devlet buldıñ i dildar sen
ṭoğışardur senden i ḫulḳi ḥasen I6 a 10
bu gice ol gicedür kim ol şerif
nurıyile ʿalemi eyler laṭif I6 a 11
bu giceye can virür eṣḥabı dil
bu giceye bende dür erbab-ı dil I6 b 1
bu gelen ilmi ledün sulṭanıdur
bu gelen tevḥid-i ʿirfan kanıdur I6 b 2
bu gelen ʿışḳına devr ider felek
nurına müştaḳdurur ins ü melek I6 b 3
bu gice dünyayı ol Cennet ḳılur
bu gice eşyaya Ḥaḳ raḥmet ḳılur I8 a 1
vaṣfını bu resme tertib itdiler
ol mübarek nurı terġib itdiler I8 a 4
Amine eydur çü vaḳt oldı tamam
kim vücuda gele ol ḫayrü'l-enam I8 a 5
geldi bir aḳ ḳuş ḳanadile revan
erkşamı sıġadı ḳuvvetle heman I8 a 10
ṭoġdı ol saʿatde ol sulṭan-ı din
nura ġarḳ oldı cümle kevn ü zemin I8 a 11
vaḥş ü ṭayr u ins ü maḥluḳ u melek
ʿarş u kürsi ferş ü sidre nuh felek I8 b 4
cümle zerratı cihan itdi ṣada
ṣalġırışuben didiler kim merḥaba I8 b 5
merḥaba i şah-ı sulṭan merḥaba
merḥaba i kan-ı ʿirfan merḥaba I8 b 6

merḥaba i cümlenüñ maḳṣudı sen
merḥaba i ḫalikuñ maḳṣudı sen 18 b 7
merḥaba i sırr-ı ʿirfan merḥaba
merḥaba i derdā derman merḥaba 18 b 8
merḥaba i raḥmet^en li'l-ʿalemin
merḥaba sensin şefiʿü'l-müznibin 18 b 9
i gönüller derdinüñ dermanı sen
i yaradılmışlarıñ sultanı sen 18 b 11
i cemali gün yüzi bedr-i münir
i ḳamu düşmüşlere sen destgir 20 a 1
i risalet tahtınuñ sen ḫatemi
nübüvvet mühriniñ sen ḫatemi 20 a 3
çünki nuruñ ruşen itdi ʿalemi
gül cemāliñ gülşen itdi ʿalemi 20 a 4

7. Fi'l-beyani veladeti'n-Nebiyy ʿaleyhi efżali's-salavat ve't-tehiyyat

(bu kısımda Peygamberin Allaha duâ ettiğinden bahsedilmektedir : Amine, hûriler gittikten sonra oğlunu arar. Onu göremeyince çok üzülür. Etrafına bakıp, aranırken oğlu Muhammed'i bir köşede Beytullah'a karşı secde etmiş, Allaha hamd etmekte olduğunu farkeder. Onu eline almak ister, fakat gökten, heybeti cihanı titan bir âvâz gelir. Bu âvâz Amine 'ye üç gün oğlunu saklamasını ihtâr eder. Son üç melek gelir. Onun yüzünün mührünü kevser ile yıkarlar. İçlerinden biri o mührü Muḥammed'in arkasına götürür. Sonra bir bulut gelip, Aḥmed'e gölge eder. O melekler Muḥammed'i alıp, giderler, fakat çabucak geri getirirler. Bunu müteâkip, yedi kat gök ehli gelip, onu ziyâret ederler. Onlar gittikten sonra Muḥammed Allahtan Ümmetini diler.

Bu kısımda da Süleyman Çelebi mevlidinde bulunan beyitler vardır :

Çünki ol maḥbubü Raḥmanü'r-Raḥim
ḳıldı dünyayı cemalinden naʿim 20 a 9
birbirine muştalayu her melek
reḳṣa girdi şad-ı şevḳinden felek 20 a 10
bu ʿacayibden Amine ḫub ru
bir zaman ʿaḳlı gidüp geldi girü 20 a 11
Gördi gitmiş ḥuriler hiç kimse yoḳ
görmedi oğlın taḍarruʿ ḳıldı çoḳ 20 b 1
ḥurler aldı teṣavvur ḳıldı ol
ḥayret içre çoḳ tefeḳḳür ḳıldı ol 20 b 2
çevre yanun isteyü ḳıldı naẓar
gördi kim bir köşede ḫayrü'l-beşer 20 b 4
söyle Beytullaha ḳarşu ol Resul
yüz uruben yire ḳılmış secde ol 20 b 5
secdede başı dili taḥmid ider
hem götürmüş barmağın tevḥid ider 20 b 6
sürmeleşmiş gözleri gör ḥikmeti
göbegi kesilmiş olmuş sünneti 20 b 7
diledi ala eline anesi
göre nice oldı ol dür danesi 20 b 10
soñra yidi ḫat gök ehli geldiler
Aḥmedi görüp ziyaret ḳıldılar 21 a 9
her biri elinde bir nurdan tabaḳ
kim yaratmış ṣunʿı birle anı Ḥaḳ 22 b 1
içleri tolu cevahir anlaruñ
başına saçuyigün Peygamberüñ 22 b 2

ṣaḳu ṣaḳup ḳun ziyaret itdiler
ḥur u Riżvan u meleḳler gitdiler 22 b 4
ḳaynadup narı Muḥabbet ḳanumı
alıben baġrıma basdum canumı 24 a 3
deprenür tutaḳları söyler ḳelam
añlayımadum ne dirdi ol ḳamam 24 a 4
ḳulaġun aġzına urdum diñledim
söyledügi sözi oldum añladum 24 a 5
Ḥaḳḳa baġlayup gönülden himmeti
diridikim ümmeti ve ümmeti 24 a 6
ṭıflikeh ol dileridi ümmetin
sen ḳoc̣aldun idemezsin sünnetin 24 a 7
Ümmetüm didi saña ḳun Muṣṭafa
vir ṣalavat sende saña bulġıl ṣafa 24 a 8

8. 8. Ender beyan muʿcizat-i Ḥażret-i Ḫatmi'l-müreselim ʿaleyhi's-selam (bu kısmın bışındaki motiflerim Süleyman Çelebi mevlidindekileri aynıdır. Yalnız burada, son kısında, fazla olarak, Amine'nin zayıf ve tâkatsiz kalması üzerine, gökteki meleklerin Aḥmed'e hizmet etmek için Allahtan izin istedikleri, Allahın da onlara izin vermediği anlatılmaktadır.

Bu parçada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler mevcuttur :

ḳun cihana geldi ol şah-ı cihan
żahir oldı anda çoḳ dürlü nişan 24 a II
ol ḳice hep putlar oldı sarnigun
canına şeytanuñ olurdı düğün 24 b I

ṭoldı kŭffarıñ içi cŭ ṭaşı ġam
urdı her biri başına ṭaşı hem 24 b 2
hem kelişeler daḫi yıḳıldı çoḳ
ḳaldı altında beşikler oldı yoḳ 24 b 3
ṭaḳ-ı Ḳisari eyle ġatladı ḳatı
içide nüñ gitdi ʿaḳl ŭ ṭaḳatı 24 b 4
Save baḥri yire geçdi sertesser
kimse anda bulmadı şudan esser 24 b 5
ol mecusiler odu kim varidi
niçe yıllaridi kim yanaridi 24 b 6
añа ṭapınarlaridi ol ḳavm-i şam
hiç olup ol od söyŭndi şanki mum 24 b 7
bildi ʿalem ḥalkı ṭoġdı Muṣṭafa
cümle ʿalem buldı anuñla şafa 24 b 10).

9. Fi beyani vaki'a-'i Halime kable ittisali Muhammed'in 'alevhi's-salatü ve's-selam (burada Halime'nin Peygambere dâye olmasından bahsedilmektedir. Bu kısmın başı Ahmed'in mevlidinde buna tekabül eden parçaya benzemekte ise de, sonraki beyitlerin ihtivâ ettiği motifler arasında Ahmed'in mevlidindekilerden epey farklı olanları vardır. Kısmın muhteviyâtı şu şekilde hulâsa edilebilir : Beni Sa'd adlı bir kabile vardır. O kabilenin oturduğu sâhada çok kıtlık olur. Ahâli açlıktan ot yemeğe başlarlar. Bir gün yine ot toplamağa çıktıkları sırada gökten onlara Mekke'ye gitmeleri, orada Muhammed Mustafa adlı bir çocuğun doğduğunu, ona dâye olacak kimsenin çok bahtlı olacağını bildiren bir ses gelir. Bunun üzerine hepsi yola çıkarlar. Yolda giderlerken, Halime rüyâsında Muhammed 'i görür. O, bir akar su başında bulunan Halime'ye kendisine dâye olacağını söyler. Nihayet Mekke'ye varırlar. Halime Mekke'de dâye olacak çocuk bulamadığı için evvelâ üzülür. Sonra Muhammed'i bulur. Çocuğu annesinden alıp kendi memleketine götürür. Mustafa'nın şerefine bütün kabîle halkı refaha kavuşur).

10. Fi mu'cizati'n-Nebiyy Muhammed in 'alevhi efzalü's-Salavat ve ekmelü't-tahiyyat (bu kısımda Muhammed'in süt kardeşi ile birlikde koyun otlatmaya gittikleri zaman cereyân eden hâdiseler anlatılmaktadır. Muhammed'in sütkardeşi ile koyun otlatmaya gittiği ilk gün karşılarına bir ejderha çıkar, fakat o Muhammed'e zarar vermez. İkinci gün de iki kişi gelerek, Muhammedi alıp, götürürler ve onun sadrını yarıp, yüreğini çıkarır, onu temizlerler. İki kişinin Muhammed'i götürdüğünü gören süt kardeşi Halime'yi vaziyetten haberdar eder. Bunun üzerine çocuğa bir zarar geleceğinden korkan Halime onu Mekke'ye götürmeğe karar verir. Muhammed Mekke'ye vardıktan bir müddet sonra onun annesi ölür; çocuğu 'Abdü'l-Muttalib himâyesine alır. Muhammed sekiz yaşına gelince, 'Abdü'l-Muttalib ~~[illegible]~~ de ölür. Bu sefer onu amcası Ebu Talib

yanına alır. Muḥammed on dört yaşına varınca, herkes onda ilim ve edeb öğrenmeye başlar. Kırk yaşında ona Peygamberlik nasib olur).

II. Fi mi'raci'n-Nebiyy 'aleyhi's-salavat ve ekmelü'l-Rıżvan (bu kısmın başının ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi mevlidindekilerin aynıdır. Yalnız Peygamberin Sidre'ye varışından sonra anlatılanlardan bâzıları Süleyman Çelebi'de yoktur. Sidre'ye varınca Peygamberin çok uzun boylu, yetmiş bin başı, her ağzında yetmiş bin dili olan, her dilinde yetmiş bin lûgat okuyan, yetmiş bin bölük olan saçının her bir bölüğünde bin inci asılı, her inci için de de bir deniz bulunan bir melek gördüğü, o meleğin Allahı tesbih ettiği, o meleğin önünde üzerlerine yüz bin kilid vurulmuş sandıklar durduğu, Cebrâil'in, Peygamberin isteği üzerine, o meleğe bu sandıklarda ne bulunduğunu sorduğu, onun da Muḥammed ümmetinden oruç tutanları Allahın cehenneminden âzâd ettiği. Bu sandıkların içinin onların beratları ile dolu olduğunu söylediği.

Bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler de vardır /

dinleğil mi'racın ol şahun 'ayan
'aşıkisen 'ışkıyile turma yan 45 5
bir düşenbe gicesi taḥkik ḫaber
leyle-'i ḳadridi ol gice meğer 45 6
bir murassa' tac ü ḫulle hem kemer
hem dahi al bir Burak mu'teber 46 I
ol ḥabibüme ilet binsün anı
'arşumı seyr eyleşün görsün beni 46 2
içlerinde bir Burak ağlar ḳatı
yimez içmez ḳalmamış hiç ṭaḳatı 46 6

gözleŗinden yaşı ceyhun eylemiş
ciğerini derdile hun eylemiş 46 b7
didi cebra'il neden ağladuğun
hüznile can u ciğer ṭağladuğuñ 46 8
baḳi yoldaşuñ yiyüp içüp gezer
sen inileŗsin di canuñ ne sezer 46 9
didi ḳırk biñ yıldurur kim ya emin
'ışḳdurur baña yimek içmek hemin 46 10
nageĥan bir ün işitdi ḳulaġım
gitdi 'aḳlum bilmezem şolum sağum 46 11
ya Muĥammed diyüben çağırdılar
bir şada birle ki yüreḳler deler
Cennẹti başına 'ışḳı ṭar ider
işimi leyl ü neĥar uş zar ider 47 5
geŗ iremezsem cemalinę anuñ
urısaram terkini can u tenüñ 47 6
didi Cebra'il şña kim i Burak
irdüñ uş maḳsuduña ḳalma firak 47 7
gel berü ma'şuḳuña irgüre yim
yüregün başına merĥem ura yın 47 8
kimde kim 'ışḳuñ nişanı varduŗur
'aḳıbet ma'şuḳa anı irgürür 47 9
hem seḳiz cennẹt ḳapusın açdılar
yoluñ üstüne cevahir şaçdılar 48 10
gel gidelüm ĥażŗete ya Muṣṭafa
muntaẓırdur anda eṣĥabı ṣafa 48 11

sana cennetden getürdüm bir Burak
tac u hulle hem kemer i yüzü ak 49 1
turdı yirinden hemandem Mustafa
kodı tacı başına ol pür safa 49 3

IO Fi beyanı mükalemeti'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam (bu kısımda Peygamberin gökte Hasan ve Hüseyn'in kabirlerini gördüğü; kabirlerden birinin renginin kırmızı, diğerinin yeşil olmasının Hasan ile Hüseyn 'in ölüm şekilleri ile alâkalı olduğunu öğrenince, torunlarının âkıbetlerine ağladığı anlatılmakta, Bunu müteâkip Allahın ona ya ümmetini yahut da Hasan ile Huseyn'i tercih etmesini söylediğinden, onun da ümmetini tercih ettiğinden bahsedilmektedir. Kısmın sonu da şu şekilde hulâsa edilebilir : Cennetten sonra Cehennemi gezen Peygamber orada bir kadının ismini söyliyerek, ağladığını görür. Sonra Cebrâilden bu kadının kendi annesi olduğunu öğrenince çok üzülür; Allaha yalvarır ve annesi için şefâat diler. Bunun üzerine, Allah ona ümmetini mi annesini mi tercih ettiğini sorar. O yine ümmetini tercih ettiği cevabını verir.

Peygamber Sidre'den sonra Cebrâil'den ayrılır. Artık Refref ile seyâhat eder. Allaha yaklaşır ve Allah ile konuşur. Kendi günahlarının ve ümmetinin günahlarının affını diler. Sonra tekrar yeryüzüne döner.

Kendisine mirac hakkında müşkül sualler soran kâfirlere cevap vermesi için Allah ona yardım eder).

II. Fasl

a. Eshâbın Allahtan diledikleri (burada eshâbın toplanıp Allahtan armağan istediklerinden ,Allahın da onları kendi didârını göstereceğini söylediğinden bahsedilmektedir).

b. Peygamberin kendi tülbendini eshâbına paylaştırması (bu kısımda Peygamberin Mirac esnâsında yanında bulunan tülbendi

ʿAli'ye verip,onu dörde taksim etmesini söylediği,ʿAli'nin de emrini yerine getirdiğinden bahsedilmekte,sonra Allahın emri ile tülbendin beş parça olduğu,birinin de ortadan kaybolduğu söylenilmektedir. Bundan sonraki parça şöyle hulâsa edilebilir : Eshâb Peygambere bu hâdisenin sebebini ve tülbendin beşinci parçasının ne olduğunu sorarlar. O da bu parçanın da Allahın emri ile Cebrâil,Mikâil,Isrâfil ve Azrâil arasında taksim olunacağı cevabını verir. Beşinci parça da aynı şekilde beşe bölünür. Cebrâil bu hâdisenin sebebini bildirmesi için Allaha yalvarır. Allah da bu parçayı kendisinin alakoyduğunu,bunun yarın âhrette Muhammed ümmetine alem olacağını bildirir).

I2. Fi hicreti'l-Resuli ʿaleyhi's-selam (bu kısımda Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicreti,sonra da Hendek muhârebesi için yapılan hazırlıklar anlatılmaktadır).

I3. Der beyanı muʿcizatihi (burada Câbirin ikiz oğlunun Peygambere taâm olmak için,kendilerini kebap ettiklerinden bahsedilmekte,sonra da Peygamberin Allaha yalvarması ile onların nasıl canlandıkları anlatılmaktadır. Kısmın sonunda da Hendek muhârebesinde Allahın emri ile meleklerin kâfirleri kırdıklarından bahsedilmektedir).

I4. Fi beyanı ahlaki Resulullah (Süleyman Çelebi mevlidinde bu kısma tekabül eden parçada mevcut olan motiflerin ekserisi burada mevcuttur. Yalnız fazlalık olarak,bu kısımda Peygamberin evsâfı da anlatılmaktadır).

I5. Haze'l-fasl fi beyani vefati

a. Peygamberin Âyişe evinde hastalandığından ve halkı çağırıp helâllaştığından bahsedilmekte,bu meyânda da ʿUkaşe'nin hikâyesi anlatılmaktadır.

b. Peygamberin vedâı (burada Peygamberin Bilal'a mescide

gidemeyeceğini söylediği yerine Ebu Bekr'in imam olması için tenbuh ettiği, Ebu Bekr'in de üzüntüsünden bu işi yapamaması üzerine, Peygamberin ʿAbbâs ve ʿAli'nin yardımı ile mescide giderek bu vazifeyi yaptığından bunu müteâkip de eshâbı ile vedalaştığı anlatılmaktadır).

I6. Fi beyani vefatı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (bu kısmın muhteviyâtı şöyle hulâsa edilebilir : Peygamberin öleceği gün Azrâil gelir. Peygamber onun sesini işitince Fatıme'ye "kim geldi?" diye sorar Fatıme de bir arabın geldiği cevabını verir. Bunun üzerine Peygamber onun Azrâil olduğunu ve bir çok canları aldığını, bugün de kendi rûhunu kabzetmek için geldiğini söyler. Sonra da kendisini gömmeleri hakkında ve ümmeti hakkında vasîyetlerde bulunur.

Azrâil Peygamberin canını almağa teşebbüs ederse de muvaffak olamaz. Çünkü Muhammed'in vücûdu baştan ayağa nûr olur. Bu esnâda Azrâil'in kulağına bu canı kendisinin vermediğini onun için alamayacağını bildiren bir ses gelir. Azrâil de Allahtan yardım diler. Bunun üzerine Hak Peygambere tecellî eder ve onu çağırır; o da Azrâil'e canını verir.

Bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi'nin ilâveli nüshalarında bulunan beyitler vardır:

Fatıme şeydur ʿAzraʾile ya melek
ben zaʿifi koyuben itme helak IO2
gel beni al ko bunı ben öleyim
babanigün canı kurban kılayım IO2).

I7. Haza vefatu Fatıme (bu kısımda Fatıme'nin vefatı kısaca anlatılmaktadır).

Kemankeş kütüp., Nr. 407

Eb'âdı : 20. 5 X 13. 8 cm.

37 varak, sahifedeki satır adedi : 15

Kahverengi, altın yaldız cedvelli, altın yaldız ve kabartma şemseli meşin bir cild içindedir.

Yazı beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış ve ekseriyetle siyah, bâzı sahifeler de kırmızı mürekkep ile harekelenmiştir ve ilk iki sahifede iki altın yaldız çizgi,6. varağa kadar bir altın yaldız çizgi, diğerlerinde bir kırmızı çizgi ile çerçevelenmiştir.

Beyitler, bâzan iki sütun hâlinde, bâzan da alt-alta yazılmış ve çerçeve içine alınmıştır.

Bahis başları kırmızıdır.

Başta Haza mevlûdi'n-Nebiyyi salavatullahi ta'ala'aleyhi ve selamühû yazalıdır.

1 a'da „Vakf-ı fi sebilullah hafız Elhac Muhammed Efendi te'lif-i Süleyman Efendi" kaydı vardır. Bunun altında da Elhac Mehmed Efendi'nin vakıf mührü mevcuttur. Mührün solunda ne şartla vakfedildiği yazılıdır. Bu kaydın sağ tarafında kitabın numarası vardır.

Kitap 1133 H'de istinsah olunmuştur.

Mündereceâtı:

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları(bu kısım Süleyman Çelebi mevlidi nüshâlarında aynı ile mevcuttur :

Allah adın zikr idelüm evvela
vacib oldur cümle işde her kula 1 b 3
Allah adın olsa her işiñ öñi
hergiz ebter olmaya anıñ soñı 1 b 4
her nefesde Allah adın di müdam
Allah edile olur her iş tamam 1 b 5

[illegible] gel şimdi Allah idelüm

dertdile göz yaşile ah idelüm 1 b 6

olakim rahmet kıla ol padişah

ol kerim ü ol rahim ü ol ilah 1 b 7

'alim ü 'allam ü ğuffarü'z-zünub

şani'ü tevvab ü settarü'l-'uyub 1 b 8-9

da'im ü dayyan u muhsiyy ü şekur

vacibü'l-ihsan ğani fettahu nur 1 b 10

şadıkü'l-kavl-i 'azim ü zü'l-celal

kasımü'l-rızk u mukim ü la-yezal 1 b 11

kadir ü kahhar u kayyum u kadir

fatır u hallak u razzak u habir 1 b 12

mü'min ü muhsin mu'in ü müste'an

malik ü mennan ü sultan u cihan 2 a 1

oldurur hem padişah-ı bi-zeval

bi-şebih ü bi-nazir ü bi-misal 2 a 2

birdürür birliğine şek yokdurur

gerçi yanlış söyleyenler çokdurur 2 a 3

cümle 'alem yoğiken ol varidi

yaratılmışdan ğani cebbaridi

variken ol yoğıdı ins ü melek

'arş u fers ü suyı gün hem muh felek 2 a 5

şun'ile bunları ol var eylédi

birliğine cümle ikrar eylédi 2 a 6

kudretin işhar idüp hem ol celil

birdürür ol şundan artuk Tanrı yok 2 a 7

birliğine bunları kıldı delil

barı ne hacet kılavuz sözi çok 2 a 8

ḥaşre değ ger dinilürse bu kelam

nice ḥaşr ola bu olmaya tamam 2 a 9-10
ger dilersiz bulasız oddan necat

ʿaşkile derdile aydın es-salat 2 a 11).

2. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti(krş. İnkılâp kütüp. K. 200,).

Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır:

bir kez Allah dise ʿaşkile lisan

döküldür cümle günah misl-i ḥazan 2 b 6-7
ism-i pakiñ pak olur zikr eyleyen

her murada irişür Allah diyen 2 b 8-9

3. Maṭlaʿ-ı nur-ı Muḥammed ṣallallahü ʿaleyhi'ṣ-ṣalatü ve'sselam (İnkılâp kütüp. K. 200'ün aynıdır).

a. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ;

b. Faṣl ;

c. Faṣl ;

4. Adem'in yaratılışı ve nûr-ı Muhammedî'nin intikali(bu kısımda da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır:

Ademe kıldı ferişteler sücud

hem ana Hak kıldı çok taʿzim cud 5 b 6-7
Muṣṭafa nurını alnında kodı

bil ḥabibün nurıdur bu nur didi 5 b 8-9
kıldı ol nur anuñ alnında karar

kaldı anuñla nice yıl ruzigar 5 b 10
soñra doğdı ana nakl itdi bil

turdı anda daḥi nice ay yıl 5 b 11
Şit doğdı ana nakl itdi nur

anuñ alnında tecelli kıldı nur 5 b 12

anası raḥmine çün düşdi Aḥmuş
nur ana naḳl itdi turdı anda ḫoş 5 b 13
andan irdi oğlı Ḳaynan alnına
görünüp Meḥlada ḫalḳun aynına 5 b 14
toğdı ... vardı ana nur-ı Reşul
soñra Aḫnuḫ alnına kıldı nüzul 6 a 1
naḳl idüp bir kaç Nebilere o nur
geldi Nuḥun alnına virdi sürur 6 a 2
hem girü bir nice'-i devr itdi ol
irdi İbrahima pes nur-ı Reşul 6 a 3
işbu tertib üzre ḫoş naḳl itdi nur
buldı ʿAbdü'l-Muṭṭalibʾol zuhur 6 a 4
maʿnide çünkim muḳaddemdür Reşul
bunca varlıguna sebeb hem oldı ol 6 a 5

5. Faṣl (krş. ayn. yazma).

6. ʿAbdullah'ın rüyâsı ve Muḥammed'in ana rahmine düşmesi(krş.ayn.yazm

7. Peygamberin doğumu(bu kısımda da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır. Bunların ekserisi İnkılâp kütüp., K.200'de mevcuttur. Aşağıda sâdece farklı olanları ve mezkûr nüshada bulunmayanları kaydedi mekle iktifa olunacaktır :

ol gice kim toğdı ol ḫayrü'l-beşer
anesi anda neler gördi neler 8 a 9-10
yarılup dîvar çıkdı nagihan
geldi üç ḥuri bana oldı ʿayan 8 b 6
biri Meryem ḫatun idi aşikar
birisi ḥurilerden bir nigar 8 b 8-9
didiler oğluñ gibi hiç bir oğul
yaradılalı cihan gelmiş degil 8 b 11

bu senüñ oğluñ gibi ḳadri celil

bir anaya virmemişdür ol Cemil 8 b 12

bu gice ol gicedür ol şerif

nurile ʿalemi eyler laṭif 8 b 14

bu giceye can virür eṣḥab-ı dil

bu giceye bendedür erbab-ı dil 9 a 1

bu gelen ʿalem ledün sulṭanıdur

bu gelen tevḥid-i ʿirfan ḳanıdur 9 a 2

bu gelen ʿaşḳına devr eyler felek

yüzüne müştaḳ durur ins ü melek 9 a 3

bu gice dünyayı ol cennet ḳılur

bu gice eşyayı Ḥaḳ raḥmet ḳılur 9 a 13

Amine, aydur çü vaḳt irdi tamam

kim vücuda gele ol ḫayrü'l-enam 9 b 3

vaḥş ü ṭayr u ins ü maḫluḳ u melek

ʿarş kürsü ḥidre çarḫ nuh felek 9 b 14

cümle zerrat cihan itdi ṣada

çığrışuban didiler kim merḥaba 10 a 1

merḥaba ey ʿali sulṭan merḥaba

merḥaba ey kan-ı ʿirfan merḥaba 10 a 2

merḥaba ey cümleniñ maḳṣudı sen

merḥaba ey ḫalḳun maḥbubı[1] sen 10 a 3

merḥaba ey Raḥmeten li'l-ʿalemin

merḥaba sensin şefiʿü'l-müznibin 10 a 4

---

1 Bu kelime metinde maḳṣure şeklinde yazılmış, sonradan üstü çizilerek sahife kenarına maḥbubı kelimesinin ilâvesi ile düzeltilmiştir.

mərḥaba əy şəms-i taban mərḥaba
mərḥaba əy can-ı canan mərḥaba 10 a 5
mərḥaba əy padişah-ı du cihan
mərḥaba əy can-ı canan mərḥaba 10 a 6
mərḥaba əy can bakı mərḥaba
mərḥaba uşşaka şâki mərḥaba 10 a 9-10
mərḥaba əy zat-ı Hakkun mazharı
mərḥaba əy ənbiyalar rəhbəri 10 a 11
mərḥaba əy bülbül-i bağ-ı cəmal
mərḥaba əy ayinay-ı zü'l-cəlal 10 a 12
əy gönüllər dərdinüñ dərmanı sən
əy yaradılmışlarıñ sultanı sən 10 a 14
əy cəmali gün yüzi bədr-i münir
əy kamu düşmişlərə sən dəstgir 10 a 15
əy risalət taḫtınuñ sən ḫatəmi
əy nübüvvət mührinüñ sən ḫatəmi 10 b 2
günki ruşən itdi nuruñ 'aləmi
gül cəmalüñ güləşən itdi 'aləmi 10 b 3).

8. Peygamberin Allaha secde etmesi (krş. ayn. yazma)

Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır. Mezkûr nüshada farklı olan veya bulunmayan beyitler şunlardır :

birbirine muştuladı hər mələk
rəkşə girdi gad şövkinden fələk 10 b 9-10
gördi gitmiş ḫurilərden kimsə yoḳ
görmədi oğlan təfəkkür qıldı çoḳ 10 b 12
ḫurilər aldı təşəvvur qıldı ol
ḫayrət içrə çoḳ təfəkkür qıldı ol 10 b 13
şöyle Bəytullaha qarşu ol Rəsul
yüz yirə urmuş vü qılmış səcdə ol 11 a 1

secdede başı dili tahmid ider
her getürmiş barmağı tevhid ider — 11 a 2
diledi eline alsa anesi
gör kim nice ol dür danesi — 11 a 7-8
sonra yedi kat gök ehli geldiler
Ahmedi görüp ziyaret kıldılar — 11 b
yirde vü gökde ferişte kalmadı
kim Muhammed yüzini ol görmedi — 11 b 5
her biri dutar bir nurdan tabak
kim yaratmış sun'ı birle anı Hak — 11 b 7-8
saçu saçup çün ziyaret itdiler
hurîler Rızvan melekler gitdiler — 11 b 11
kaynadup nar-ı muhabbet kanımı
alubden bağrıma başdum canımı — 12 a 6
deprenür tudaklar söyler kelam
anlayamadum ne dirdi ol hümam — 12 a 8
Hakka bağlayup gönülden himmeti
dirdi kim ümmeti va ümmeti — 12 a 11

Ümmetün didisaña çün Mustafa
vir salavat sen de ana bul safa — 12 a 12).

9. Fasl (Burada Peygamberin doğduğu gece beliren mucizelerden bahsedilmektedir. Bu kısmın başındaki beyitler aynen Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında da vardır :

ol gice kim togdı ol hayrü'l-beşer
anesi anda neler gördi neler — 12 b 1
Mekke kavmi uluları bi-hilaf
Kabe'i ol gice kılurken tavaf — 12 b 2
secde kıldı Ka'be gördi haş u 'anı
düşmedi bir tagı hoş kıldı kıyam — 12 b 3
mevlüdinden çün biraz kılduk beyan
mu'cizatından dahi işit ey can — 11 b 6

10. Haza mu'cizatu'n-Nebiyy 'aleyhi ve sellem (bu kısımdaki ve bundan sonraki kısımlardaki beyitlerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında vardır).

11. Haza mi'racu'n-Nebiyy sallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması (bu parçada Süleyman Çelebi mevlidi'nde mevcut olan beyitlerin ekserisi var ise de farklı beyitler de yok değildir. Bunlardan en mühimi Sidre'de Cebrâil'in Peygamber'e söylediği sözleri ve Peygamberin ona söylediklerini muhtevî olan beyitlerdir. Bunların muhteviyâtı şöyle hulâsa edilebilir : Cebrâil'in Sidre'den ileri geçemeyeceğini Peygambere söylediği zaman Cebrâil'e, aşk yolunda canını sakındığı için, canânını görmesinin mümkün olamayacağı cevabını verir).

b. Peygamberin Refref'e binerek yaptığı yol ve Allah ile konuşması (bu parçada Süleyman Çelebi mevlidinde bulunan beyitler ekseriyet teşkil etmekle berâber orada bulunmayan beyitler de epey vardır).

c. Peygamberin yer yüzüne avdeti (burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır. Motiflerin hemen hepsi Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında mevcuttur).

d. Duâ).

12. Haza evsafu Resulullah sallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem (bu kısımdaki beyitlerin hemen hepsi Süleyman Çelebi'de vardır.

a. Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicreti ;

b. Peygamberin vasıfları).

13. Haza vefatu Resulullah sallallahü 'aleyhi ve sellem (bu kısım Süleyman Çelebi mevlidinin yeni baskılarındaki gibi bağlamaktadır. Buradaki beyitlerin ekserisi Süleyman Çelebi'dekilerin aynı ise

de farklı beyit ve motifler de vardır.

a. Cebrâil'in Peygambere Allah'ın selâmını getirmesi (burada da Süleyman Çelebi mevlidinde bulunan beyitler vardır . Farklı olan beyitlerin ihtivâ ettiği motiflerin en mühimi Fatıma'nın babasının yerine ölmek istemesidir) ;

b. Peygamberin hastalığının artması (bu parçada Peygamberin Bilal ile sahâbelerine hasta olduğu haberini gönderdiği ve yerine Ebu Bekr'in imamlık etmesini arzu ettiğini bildirdiği, Ebu Bekr'in imamlık edemediğini duyunca da, Ali ve 'Abbas'ın yardımı ile bizzat mescide gittiği anlatılmaktadır).

c. Peygamberin vedâı.

d. Peygamberin, Cebrâil vâsıtası ile, Allahtan, ümmetine şefâat istemesi ;

e. Azrâil'in gelmesi (burada Fatıma'nın Azrâil'e, babası yerine onun canını alması için, yalvardığından bahsedilmektedir).

f. Peygamberin ölümü (bu parçada Peygamberin Azrâil'e ümmeti için zahmet çekmeğe hazır olduğunu, onun ümmetine edeceği eziyetleri kendisine etmesini söylediğinden bu sırada Allahın ona hitâp ettiğinden ve ümmetine şefâat edeceğini bildirdiğinden bahsedilmekte, bunu müteâkip de Peygamberin rûhunu teslim ettiğinden bahsedilmektedir),

g. Peygamberin defnedilmesi (bu parçada Peygamberin ölümünden sonra Ömer'in elinde bir kılıçla evin bir köşesinde oturup, Peygambere öldü diyeni öldürmeğini söylediğinden, Ebu Bekr'in onu teselli ettiğinden, nihâyet Peygamberi yıkayıp, kabrine götürdüklerinden , meleklerin üç gün onun namazını kıldıklarından bahsedilmektedir).

h. Nasihat ve duâ (bu parçada 31 a' da Süleyman ismi de geçmektedir).

14. Haza vefatı Fatıma raziyallahü teʿala ʿanha

a. Fatıma'nın babasının vefatına ağlaması ;

b. Gazel-i ʿAli kerremallahü teʿala vechehü

c. Fatıma'nın vasiyyeti ve vefatı;

d. Fatıma'nın defnolunması.

---

9. Müellifi meçhul tarihi kaydedilmiş bir mevlid

(Kitabın istinsahda bulunan nüshasında tarih kayıtı kaldırılıp istinsah edilmiş olduğu için buradaki tarihe itimad edilmedi)

Topkapı sarayı müzesi,Bağdad köşkü kütüp.,Nr.400(mecmua)

Tavsifi ve münderecâtı için bk. s. 233

II. Haza kevakibü'l- dürriyye fi mevlid-i hayrü'l- beriyye hazihi müntehib min Kütbü'l-mevalid.

Süleyman Çelebi mevlidi gibi başlamaktadır.

Bağ: 1408 de Bilâğus kütüphanesinde; çünki hicret eyledi mulk ü kasr u şa eimu ü sion
Baz: Cemi' eshâb ü âline dâimâ müstahak i emin 140b 12-13

Allah adın zikr idelüm evvela

vacib oldur cümle işde her kula 112 a 3

Allah adın her kim ol evvel ana

her işi asan ide Allah ana 112 a 4

Münderecâtı:

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları(tasavvufî mâhiyette bir çok beyitleri muhtevi olan bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler de vardır:

Allah adın zikr idelüm evvela

vacib oldur cümle işde her kula 112 a 3

Allah adın her kim ol evvel ana

her işi asan ide Allah ana 112 a 4

Allah adı olsa her işin öni

her giz ebter olmaya anun soni 112 a 5

her nefesde Allah adın di müdam

Allah adile olur her iş tamam 112 a 6

ism-i pakin pak olur zikr eyleyen

her murada irişür Allah diyen 112 a 8

'ışkile Allah dise bir kez lisan

dökülür cümle günah misl-i hazan 112 a 9

'ışkile gel imdi Allah idelüm

derdile göz yaşile ah idelüm 112 a 10

← Mevlid kısmının ihtiva ettiği motifler Süleyman Çelebi mevlidinde de mevcuttur.[7] Burada, Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan bâzı beyitler de vardır:

ol yedi gökler kapusın açdılar
ʿaleme rahmet zülalin saçdılar — 116 b 6

ol gice cümle melek saf saf
inüben evümi itdiler tavaf — 116 b 7

bu senüñ oğluñ gibi kadri cemil
bir anaya virmemişdür ol Celil — 117 a 7

ulu devlet bulduñ i dildar sen
toğışardur sendeñ ol Ḫulki ḥasen — 117 a 9

bu gice ol gicedür kim ol şerif
nurıyile ʿalemi eyler latif — 117 a 10

cümle zerrat-ı cihan itdi şada
zemzemeyle didiler kim merḥaba — 118 a 6

merḥaba i şems-i taban merḥaba
merḥaba i can-ı canan merḥaba — 118 a 7

merḥaba i can-ı baki merḥaba
merḥaba ʿuşşaḳa saki merḥaba — 118 a 10

merḥaaba i zat-ı Ḥaḳḳuñ mazharı
merḥaba i enbiyanuñ rehberi — 118 a 11

merḥaba i ʿasi ümmet mence'i
merḥaba i çaresüzler melce'i — 118 a 13

merḥaba i menşe'-i envar-ı Ḥaḳ
merḥaba i maḫzen-i esrar-ı Ḥaḳ — 118 b 1

merḥaba i ḳurretü'l-ʿayn-ı Ḫalil
merḥaba i baş-i maḥbub-i celil — 118 b 3

merḥaba i mah-ı ḫurşid-i Hüda
merḥaba i Ḥaḳdan olmayan cüda — 118 b 4

merḥaba i Kaʿbe'-i ṣıdḳ-ı ṣafa
merḥaba i enbiyadan müctebā 118 b 5
merḥaba i dilber-i ṣaḥib cemal
merḥaba i server-i ṣaḥib celal 118 b 6
merḥaba i nur-ı raḥman merḥaba
merḥaba i derde dermān merḥaba 118 b 7
merḥaba i enbiyalar serveri
merḥaba i evliyalar miḥteri 118 b 8
merḥaba i cümlenüñ maḳṣudı sen
merḥaba i ḥalıḳuñ maḥbubı sen 118 b 9
merḥaba i raḥmet^en li'l-ʿalemin
merḥaba i şefiʿü'l-müẕnibin 118 b 10
i gönüller derdinüñ dermanı sen
i yaradılmışlarıñ fermanı sen 118 b 12
i risalet taḥtınuñ sen ḥatemi
i nübüvvet mührinüñ sen ḥatemi 119 a 1
çünki nuruñ ruşen itdi ʿalemi
gül cemaliñ gülşen itdi ʿalemi 119 a 2).

5. Fi beyanı naḳli nurı Muḥammed ila cebhetihi ṣallallahü ʿaleyhi ve selleem (Peygamberin doğduğu gece beliren hâllerden bahsedilen bu kısımdaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidindekilerin aynıdır. Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan bâzı beyitler vardır

yaradılmış cümle oldı şaẕuman
ġam gidüp ʿalem yeñiden buldı can 119 b 5
ḥurîler aldı taṣavvur ḳıldı ol
ḥayret içre çoḳ teferrüḳ ḳıldı ol 119 b 6
çevre yanın istey ḳıldı naẓar
gördikim bir guşede ḥayrü'l beşer 119 b 7

şöyle Bęytullaha ḳarşu ol Reşul
yüz yire urmış vę ḳılmış seçde ol 119 b 8
seçdede bagı dili taḥmid ider
hęm götürmüş barmaġın tevḥid ider 119 b 9
dir ki i Mevla yüzüm tutdum saña
ya İlahi Ümmętim virgil bana 119 b 10
bir nida geldi havadan key ḳatı
şöyle kim ṭutdı cihanı hęybęti 120 a 8
muttaşıl üç gün meleklęr geldiler
Aḥmędi görüp ziyaręt ḳıldılar 120 a 9
yirde gökde hig ferişte ḳalmadı
kim Muḥammęd yüzini ol görmędi 120 a 10
şoñra cennęt ehli cümle ḥuri 'in
görmęge geldi o sahun manzarın 120 a 11
hęr biri elinde bir nurdan ṭabaḳ
kim yaratmış şun'ı birle anı Ḥaḳ 120 a 12
içlerü ṭolu cevahir anlaruñ
bagına saçuyiçün Peyġamberüñ 120 a 13
Ḥaḳḳa bağlayup gönüldeñ himmęti
diridi kim Ümmęti va Ümmęti 121 b 4
ṭıflikęn ol dilęridi Ümmętin
sen koçalduñ terk idersin sünnętin 121 b 5

6. Fi beyanı ba'żı evṣafı'n-Nębiyy'aleyhi's-selam (Peygamberin evsafından bahsedilen bu kısımdaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidindekilerden farklıdır. Fakat bu kısım az olmakla berâber, Süleyman Çelebide bulunan motifleri de muhtevîdir. Burada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan bir beyit de vardır :

ṭal'ęti meymunidi vü meh cębin
ḥirmen-i ḥüsninde Yusuf ḥuşę çin 122 b ').

7. Fi beyanı baʿżı muʿcizatı'n- Nebiyy ʿaleyhi's-selam (bu kısmın ihtiva ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'dekiler ile müşterektir. Burada Süleyman Çelebi nüshalarında bulunan bâzı beyitler de vardır :

muçizatın dinleñüz şevkile hoş
ta ki ʿaḳl ü can ḳıla cuş u ḫurûş 123 a 3
zi ḳerâmet zi hünger zi muʿcizat
zi inayet ziʿâta zi beyyinat 123 b 9

8. Fi beyanı miʿracı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte yaptığı yol(bu kısmın ihtiva ettiği motifler Süleyman Çelebidekilerin aynıdır. Yalnız bu kısmın başında, Peygamberin miraca gitmek istediğinden bahsedilen parça ile, miracın vâki olduğu gecede Allahın Cebrâil'e tesbih eylememesini ve Azrâil'e can almamasını söylediğinden bahsedilen beyitler, Süleyman Çelebi'de, farklı bir şekilde dahi, mevcut değildir.

Bu kısımda Süleyman Çelebi nüshalarında da bulunan şu beyitler vardır :

ṣalġıl ṣndan bir Burâḳ muʿteber
daḫi ḥulle hem daḫi tac u kemer 124 b 13
ol Ḥabibüme ilet bînsün anı
ʿarşumı seyr eyleyüp görsün beni 125 a 1
Cebraʾil çün cennete irdi revan
gördi kim ḳırḳ bin Burâḳ otlar i can 125 a 4
lik gördi bir burâḳ ṣğlar ḳatı
yimez içmez ḳalmamış hiç ṭâḳatı 125 a 6
gözlerinden yaşı ceyhun eylemiş
ciğerini dertile ḫun eylemiş 125 a 7
didi Cebraʾil neden ṣğladuġuñ
hüzmile can u ciğer dağladuġuñ 125 a 8
baḳi yoldaşun yiyüp içüp gezer
sen inileresin di canuñ ne sezer 125 a 9

nagehan bir ün işitdi kulağum
gitdi ʿaḳlum bilmezem şolum şağum 125 a 11
ya Muḥammed diyüben çağırdılar
bir şada birle ki gönüller deler 125 a 12
ol zamandan bilmezem kim nolmışam
ol adun ıs(s)ına ʿağık olmışam 125 b 1
yüregim içinde şridi yağum
ʿağık oldı görmeden bu kulağum 125 b 2
cennəti başuma ʿaşkı tar ider
işümi leyl ü nehar uş zar ider 125 b 3
gergi ẓahir cennet içre durурam
maʿnide naruñ ʿazabın görürem 125 b 4
uşda kırk bin yılduрur kim ya emin
ʿişkdurur beña yimek içmek hemin 125 b 5
ger irmezişem cemalinə anuñ
urısarem yoluna tekin canuñ 125 b 6
kimde kim ʿışkuñ nişanı varduрur
ʿakıbet maʿşuka anı irgürür 125 b 7
gel beрü gel maʿşuka irgüreyim
yüregün başına merhem ureyim 125 b 8
cümlesi anuñ yüzin görmek dileр
ayağına yüzleрin sürmek dileр 126 a 11
gel gideлüm gökleрə ya Muṣṭafa
muntaẓırdur anda eṣḥab u ṣafa 126 a 12
günki kudsə vardı ol Ḫayrü'l-enam
enbiya ervahına virdi selam 126 b 15

b. Haza seyr ü Resuluллahi min fenafillhi ila bekabillahi taʿala

Allahın Peygambere kitabından bahsedilmekte olan bu parça tasavvufî mâhiyettedir).

c. Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi

d. Peygamberin yer-yüzüne avdeti

9. Fi beyanı vefatı'n- Nebiyy 'aleyhi's-selam

a. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi(bu kısımda Cebrail'in Peygambere Allahın selâmını getirdiği ve Allahın Peygamberi çağır dığını bildirdiğinden bahsedilmektedir).

b. Fi beyanı vâki 'ati'l-ahvali fi beyanı mareziy'n-Nebiyy 'aleyhi's selam (bu kısımda Peygamberin hasta olduğundan,namaz vaktini haber veren Bilal'a mescide gidemeyeceğini,yerine Ebu Bekir'in imam olmasını söylediğinden, Ebu Bekir'in üzüntüsü sebebi ile, onun emrini yerine getirememesi üzerine, kendisinin mescide gittiğinden ve eshâbı ile vedâlaştığından bahsedilmektedir).

c. Fi Beyanı giddeti mareziy'n-Nebiyy 'aleyhis-selam (bu kısım şöyle hulâsa edilebilir: Peygamber çok hastalanır. Bu sırada ona Allahın selâmını getiren Cebrail'e Allahtan Ümmeti için şefaat dilediğini söyler. O da Allaha Peygamberin bu istediği bildirir ve dileğinin kabûl olunduğu haberini de tekrar Peygambere ulaştırır).

d. Fi beyanı intikali ruhi Muhammed'aleyhi's-selam (bu kısımda Peygamberin vefatı kısaca anlatılmaktadır. İhtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'dekiler ile müşterektir).

10. Fi beyanı firaki eshabı Resulullah 'aleyhi's-selam(bu kısımda Peygamberin vefâtından sonra eshâbın üzüntülerinden bahsedilmektedir).

11. Fi beyanı defni vücudi'ş-şerif (Peygamberin defninin kısaca anlatıldığı bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler de vardır :

ah u feryad eyleyüp götürdiler
ol habibi revâşaya götürdiler 138 b
12
enbiya ervahı hâzır oldılar
yirler ü gökler melekler doldılar 138 b).

12. Fi beyanı'lbeşareti'l-Ümmeti Muhammedine 'aleyhi's-selam(bu kısmda Muhammed Ümmetine nasihat edilmekte ve Peygamberin bazı faziletlerinden

10. Abdi'nin mevlidi

Üniversite kütüp., T.Y. 7361

Eb'âdı : 15 X 20,5

9 varak,sahifedeki satır adedi : 13.

Vişne çürüğü renginde meşin bir cild içindedir.Kabın kenarları altın yaldız ile çerçevelenmiştir. Cildin iç kısmına pembe bir kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı,beyaz ve orta kalınlıkta saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli çok güzel ve seçkin nesihtir.

Beyitler iki sütun hâlindedir ve yekdiğerinden araları yaldız ile doldurulmuş dört siyah çizgi ile ayırd edilmiştir. Bu çizgilerden iç tarafta bulunan ikisinin arası 0,5 cm. kadardır, ve tek iki sahifede altın yaldız ile dolu olan bu aralıkta siyah mürekkep ile yapılmış bir su vardır.

Yazı dıştaki kırmızı olan 6 siyah çizgi ile ihâta edilmiştir. Bu çizgilerden birbirine yakın olan içteki ikisi ile 0,5 cm. kadar fasılalı olan ortadaki ikisinin arası altın yaldız ile doldurulmuştur.

2 b'den itibâren beyitleri ayıran dört siyah çizgiden içteki ikisinin arasında altın yaldız ile motifler mevcuttur.

Bahis başlığı kırmızı mürekkep ile yazılmıştır ve altın yaldız motifli bir çerçeve içindedir.

Başta müzehhep bir başlık vardır.

9 b'de de sahife ortasında 2 müzehhep motif mevcuttur.

Kitap 1263 H.'de Muhammed Avni el-Halidi tarafından istinsah edilmiştir.

7 b'de müellifin ismi vardır :

<u>daʿvet i dün ʿAbdi içün mucib-i ġufran</u>
<u>redd itme naṣib eyle cemalinle cinanı</u>

Baş :

İbtida itdim bismillahi irhem Rabbena
er-rahimi'd-da'imi'l-ihsan-ı i'lam Rabbena I b 2
salli ya Mevla 'ala fahri'l-bera ya ve'l-umem
en-Nebiyyi'l-Hasimiyyi a'ni Muhammed Mustafa I b 3

Münderecâtı :

I. Mevlidin kıymeti hakkında .

2. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı (bu kısımda Allahın Peygamberin nûrunu bütün mahlukattan evvel yaratıp,yetmiş sekiz bin yıl hicâplar içinde terbiye ettiği söylenilmektedir).

3. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali (bu kısımda Nûr-ı Muhammedî'nin intikali Süleyman Çelebi mevlidindekinden daha muhtasar anlatılmaktadır).

4. 'Abdullah'ın ölümü.

5. Mevlid (ihtivâ ettiği motifler esas itibârı ile Süleyman Çelebi'dekilerin aynı ise de ifâde edilişleri çok farklıdır).

a. Amine'nin Peygambere hâmile olduğu için,gördüğü hürmet ;

b. Peygamber doğmadan evvel yapılan hazırlıklar ;

c. Peygamberin doğumu ve âlem zerrelerinin,onun doğumu ile şâduman olarak,merhabâ demeleri ;

6. Duâ .

II. Behîgtî'nin mevlidi

Üniversite kütüp., T.Y. 7398

Eb'âdı : I4,3X20,8 (I4X20) cm.

42 varak, sahifedeki satır adedi : I3

Kırmızı kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir. Kabın iç kısmı yeşil kâğıt ile kaplıdır.

Yazı beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Bahis başları kırmızı ve siyahtır.

Sahife kenarları siyah ve altın yaldız cedvellidir.

Beyitler iki sütun hâlindedir ve 0,5 cm. kadar aralıklı ve birbirine yakın olarak çizilmiş ikişer siyah çizgi ile ayırd edilmiştir.

Başta Haza kitab mevlûdi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam yazılıdır.

Bâzı sahifeler tâmir görmüştür.

Kitabın istinsah tarihi kaydedilmemiş ise de, yazı ve dil husûsiyetlerinden yeni bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

4I b'de müellifin ismi vardır :

kim Behişti rusiyahe rahmet it
yoldaşın iman makamin cennet it 4.b.

Baş :

Allah adın zikr idüp kıldım şürûʿ
ta bu sözüm nuru ola şemʿ-i cümûʿ
Allah adın anmayan merd-i kefur
kanda ʿaşm itse olur ziddikçe dur

Mündericâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti.

2. Fi'l-timasi'd-duʿa .

3. Fi mahalli'l-kitabi's-sevab .

4. Fi'ş-şüru'i bi'l-maksudi yesserenallahü'l-ma'budi

(bu kısımda nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışından bahsedilmektedir : Allah evvelâ kendi nûrundan bir nûr yaratır ;o nûru on kısma taksim eder; sonra on kısmın bir kısmını ayırıp,dokuzundan egyayı yaratır. Arş,ferş, yer,gök,levh,kalem,ay ve gün de ondan husûle gelir. Bütün bunlardan sonra Allah Âdem'i, Kâbe'nin toprağından, halkeder ; Nûr-ı nübüvvet ile Nûr-ı vilâyet'i de anın alnına koyar. Bu yüzden melekler ona secde ederler).

5. Fi'ntikali nuri'l-Ahmedi min Nebiyyi ile'l-Nebiyyi 'aleyhi'ş-şalatü ve's-selam (Nûr-ı Muhammedî'nin intikalinden bahsedilen bu kısımdaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'dekilerin aynıdır).

6. Fi beyani fazli'n-Nebiyyi ve hayriyyeti Ümmetihi ve da'veti'l-enbiya'i (bu kısımda Peygamberin Allahın sevgili kulu olduğundan, Allahın ona İsa ve Mûsâ'dan da üstün tuttuğundan bahsedilmektedir).

7. Fi beyani vilayeti 'aleyhi'ş-şalatü ve's-selam

(bu kısımda mevlid anlatılmakta bunu müteâkip de Peygamber doğduğu gece beliren hâllerden bahsedilmektedir. Buradaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'dekilerin aynıdır).

8. Fi beyani ba'zi ahvali'n-Nebiyy'im hine vilayetihi

(bu kısımda Peygamberin Allahtan Ümmetini dilediğinden,Peygamber doğarken ve doğduktan sonra olan mûcizelerin bâzılarından bahsedilmektedir).

9. Fi beyani ziyareti'l-mela'iki ve'l-huri ğavrihima

(burada, meleklerin gelip,Peygamberi ziyâret ettiklerinden bahsedilmekte, bu meyanda da Peygamber medhedilmektedir).

10. Fi zikri mevti'l-ebeveyni ve bekā'ihi yetimen
(bu kısımda Peygamber altı aylık iken babasının öldüğü söylenilmekte, altı yaşına gelince de annesinin öldüğünden bahsedilmektedir).

11. .... Nebiyy aleyhi's-salatü ve's-selam (başlığı eksik olan bu kısımda Peygamberin ahlâkı anlatılmaktadır. Buradaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'de vardır).

12. Fi tezeyyücihi aleyhi's-selam Hadice radiyallahü anha
(bu kısımda Peygamberin Hadicę'nin kervanına katılması kısaca anlatılmakta; önce Hadicę'nin Peygambere onun kervanına iştirâk etmesi için haber gönderdiği, Peygamberin de bu teklifi kabûl edip kervana katıldığından, yolda giderlerken bir râhibin, Peygamberin içlerinde bulunması şerefine, kervan halkını ziyâfete dâvet ettiğinden, sonra da Hadicę'nin Muhammed ile evlenmek için ona haber gönderdiğinden bahsedilmektedir).

13. Fi beyani halveti'n-Nebiyy aleyhi's-selam ve ibtidâ'i nüzuli'l-melek (Muhammed yalnız olarak ibâdet ederken nasıl Cebrâil'in geldiği ve ona Peygamberliğin nasib olduğu anlatılmaktadır).

14. Fi beyani sürucihi'im fi'd-da'veti bi-emrillahi ta'ala
(Peygamberin halkı dine dâveti anlatılmaktadır).

15. Fi beyani mi'racihi (burada bu kısmın hulâsası : Cebrâil Allahın emri üzerine, Peygamberi göklere çıkaracak bir Burak almak için Cennete gider ; orada birbirine benzeyen ve sözleri arapça olan sayısız Burak görür; yalnız onların içinden biri Peygambere âşık olmuştur ve bu dert ile göz yaşı dökmektedir. Cebrâil ağlamasının sebebini öğrenince bu Burak'ı yanına alır ve Peygambere getirir. Sonra Peygamber ile birlikte göklere çıkarlar. Cebrâil ona Sidre'ye kadar refâkat eder.

Sidre'den sonra Peygamber yolunuz olarak Allaha erişir. Allah Peygambere onun ümmetine farz ettiği şeyleri bildirir. Peygamber tekrar yer yüzüne avdet eder.

16. Fi beyani iltiması eshabihi 'em en yed'u 'ale 'l-müşrikin (bu kısımda müslüman olmayanların müslüman halka çok zulüm ettiklerinden eshâbın Peygambere müracaat edip, bunlara ceza vermesini söylediklerinde Peygamberin onlara sabretmeleri lüzumunu anlattığından bahsedilmektedir).

17. Fi beyani teşliyeti 'l-eshab ve hicreti 'aleyhi 's-selam (bu kısımda Peygambere, önce bir rüyâsında, sonra da Cebrâil vâsıtası ile Allah tarafından, Mekke'den Medine'ye hicret etmesi lüzumunun bildirilmesi üzerine onun eshabı ile birlikte Mekke'den hicret ettiğinden bunu müteâkip de Medine'de gördüğü izzet ve ikramdan bahsedilmektedir).

18. Fi beyani hesedi 'ulema'i 'l-yahudi (bu kısımda Muhammed 'in Medine'ye gelmekte olduğunu duyan ve onun son Peygamber olduğunu Tevrat'taki delâil dâiresinde bilen yahudi âlimlerin Tevrat 'ı tahrif ettikleri sonra da halka kendi yazdıkları parçaları göstererek Muhammed'in son Peygamber olmadığını söyledikleri anlatılmaktadır).

19. Fi beyani 's-selami 'Abdullahi İbni Selam (bu kısımda İbni Selam'ın müslüman olduğundan ve Peygamberin ahlâkından bahsedilmektedir).

20. Fi beyani zikri mu'cizatihi 'aleyhi 's-salatü ve 's-selam (bu kısımda Peygamberin mûcizelerinden bâzıları anlatılmaktadır : Peygamberin Mekke şâirlerine Kur'an 'ı ilhâm etmesi, Peygamberin Allaha duâsı ile 'Abbas'a müslümanlığın nasib olması, bağlı geyiğin Peygamberden yardım istemesi ve geyiğin sahibinin Peygamberin ar-

zusu üzerine,hayvanı azâd etmesi,Peygamberin önünde devenin dile gelip,sâhibinin hırsız olmadığını söylemesi,Peygamberin parmağından su akıtması,Peygamberin arzusu ile ağacın yerinden kopup ona doğru gelmesi Peygamberin üzerine vurması ile taştan nûr zâhir olması).

21. Fi beyanı kudumi'l-müşrik-in ve hasrihüne'l-Medineti ve hezimetihim (bu kısımda Hendek muhârebesi anlatılmakta ve Peygamberin diğer gazâlarından bahsedilmektedir).

22. Fi beyanı zikri mevti 'n-Nebiyyi sallallahü 'aleyhi ve sellem (Azrâil'in Peygambere mevti vaktinin yaklaştığını bildirdiğinden,onun da eshâbı ile vedâlaştığından bahsedilmektedir).

23. Fi beyanı şiddeti ża'fü 'aleyhi's-selam ve imameti Ebi Bekri's-Sıddık raziyallahü 'anhü (bu pargnanın hulâsası : Peygamberin gün geçtikçe hastalığı artar . Nihâyet bir gün mescide gidemiyecek hâle gelir ve namaz vaktini haber veren Bilal ile sahâbelere mescide gidemiyeceğini haberini gönderir,yerine Ebu Bekr'in imâmlık etmesini söyler. Fakat Ebu Bekr'in çok üzüldüğü ve bu işi yapamadığını görünce, yine kendisi mescide gider ve eshâbına namaz kıldırır,onlara nasihat eder ;sonra da evine döner).

24. Fi beyanı vefatı 'aleyhi's-selam ve nüzuli 'Azra'il 'aleyhi's-selam (Peygamberin vefatı kısaca anlatılmaktadır).

25. Fi beyanı defnihi 'aleyhi's-selam ve's-salatü 'aleyhi (bu kısımda halk Peygamber için olan üzüntülerinden ve Peygamberin defninden bahsedilmektedir).

26. Fi beyanı hikayeti'in mine'l-hikayati ve'n-nushi li'l-müstemi'in (bu kısmın hülâsası : Peygamberin ölümünden sonra

bir gün eshâbınn mescidde toplandığı sırada bir yahudi gelir ve Peygamberi görmek ister. Bûna Resûlün vefat ettiğini haber verirler. Bunu duyunca çok üzülür ve ağlar ve eshabâ Muḥammed'in âhır zaman Peygamberi olduğunu Tevrat içinde gördüğünden,bu sebep ile onu görmeğe geldiğinden bahseder. Sonra da duâ eder ve ~~eğer imam kabûl edildi ise~~ Peygamberin ravzasında ölmek istediğini söyler.Allah onun duâsını kabul eder ve bu şahıs orada ölür).

27. Fi beyanı ḫatimeti 'l-kitab fi duʿa'i'l-muṣannif ve ġayrihi

---

I2. Hamdi'nin mevlidi

Fatih kütüp., nr. 4511

Eb'âdı : I5,6X2I,8

25 varak,sahifedeki satır adedi : II.

Açık kahverengi,altın yaldız ve kabartma gemseli,kögebendli meşin bir cild içindedir.

Yazı,beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir ve dıştaki ikisi birbirine yakın olarak çizilmiş üç siyah çizgi ile çerçevelenmiştir ; bu çizgilerden iç taraftaki ikisinin arası altın yaldız ile doldurulmuştur.

Beyitler iki sütun hâlindedir ; 0,5 cm. kadar aralıklı ve birbirine çok yakın olarak çizilip araları altın yaldız ile doldurulmuş iki ger siyah çizgi ile ayırdedilmiştir.

Bahis başları kırmızı mürekkep ile yazılmış ve çerçeve içine alınmıştır.

Başta altın yaldız ve mâvi,kırmızı,yeşil,eflâtun,pembe renkler ile yapılmış müzehhep bir çerçeve içinde altın yaldız zemin üzerine beyaz sülüs ile bi'smillahi'r-rahmani'r-rahim yazılıdır.

I. varaktan evvelki varakta Mevludi'n-Nebiyy li-Hamdullah kaydı vardır. Bu varağın arka tarafında da yeni yazı ile M.Salih Yeşil imzası mevcuttur.

IO'da Haza kitabu mevlûdi'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem teslima li Mevlana Hamdullah el-hatib bi'l-cami'i's-şehir be-Ayasofya el-kebir kaydı ile Sultan Mustafa'nın vakıf mührü vardır. Mührün yanında da aynı pâdişahın tuğrası ve kitabın altın yaldız ile yazılmış numarası ~~vardır~~ mevcuttur .

Kitabın istinsah tarihi işâret edilmemiştir.

25 b'de müellifin ismi vardır :

Hamdi eger çi eyledi endaze siz günah

Baş :

gencine-'i ma'arife miftah-ı sır küsa
tevhid-i Hakk-ı hakim-i kayyum-ı padişa Ib_1
her sır kapusı kufline miftah nam-ı Hak
tarik-i sine defîne misbah nam-ı Hak $I\ b_2$

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler kısmen Süleyman Çelebi'dekiler ile müşterek ise de bu motiflerin ifâde ediliş tarzı çok değişiktir).

2. Fi iltimasi'd-du'a.

3. Fasl[ün] fi tevhidi (Allahın birliği hakkındadır).

4. Fi fıtrati'l-'alem (bu kısım şöyle hulâsa edilebilir : Allah kendi nûrundan bir nûr yaratır ; sonra o nûra bir nazar atfeder nûr iki ye bölünür; sağı akl-ı evvel solu nefs-i küll olur. Bütün âlem de bu nûrdan yaratılır. Allahın nûra tekrar nazar atfetmesi ile nûr utanup tekrar toplanır. Bunun zerrelerinden enbiyâ ruhları,bunu mütekip de mü'minâsî ve müşriklerin ruhları ve cin yaratılır. Sonra Allah yine o nûra tecellî eder ; nûr üç bölük olur.Allah o parçalardan birini bir kandil içine koyup üç zincir ile arşa asar. O nûr bütün kâinata ışık verir. Âlem ve Adem Peygamberin nûrundan yaratılır).

5. Fi fıtrati Adem 'aleyhi's-selam (bu kısımda nûr-ı Muhammedî'nin intikali kısaca anlatılmaktadır).

6. Fasl (bu kısımda Peygamberin ana rahmine düşmesi kısaca anlatılmaktadır).

7. Fi veladeti 'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem

a. Amine'nin rüyâsı (bu parçada Amine'nin rüyâsında bir peri gördüğünden, o perinin ona kendisinden Muhammed'in doğacağını müjdelediğinden bahsedilmektedir).

b. Fasl (bu kısımda Peygamberin doğumu çok kısa olarak anlatılmaktadır).

c. Fasl (bu parçada cihan zerrelerinin Peygamberin doğması ile gâduman olarak merhabâ dediklerinden bahsedilmektedir).

d. Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi (pek kısa bir parçadır).

e. Fasl (burada Allahın emri ile Peygamberin bir bulut üstüne konularak göklere çıkarıldığından, sonra tekrar getirildiğinden bahsedilmektedir).

f. Fasl (bu parçada Peygambere enbiyâ ruhlarının göründüğünden bahsedilmektedir).

g. Fasl (bu parçada Peygamberin doğduğu gece beliren hâllerden, Cebrâil ile İsrâfil'in onu yıkayıp, kundakladıklarından, Kâbe'nin ona secde ettiğinden, Save denizinin kuruduğundan, mecûsîlerin ateşinin sönüğünden, kilise kubbelerinin göktüğünden, şeytana eziyet olunduğundan bahsedilmektedir).

8. Fi'l-mu'cizat (bu kısım daki bir çok motifler Süleyman Çelebi'de mevcut olmalar da çok değişik bir şekilde ifâde edilmiştir.

9. Fi mi'raci 'n-Nebiyy sallallahü 'aleyhi ve sellem

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması (bu kısımda Cebrâil'in Peygambere bir Burak getirdiğinden ve ona Allahın kendisini dâvet ettiğini söylediğinden bahsedilmekte, sonra da Allaha erişinceye kadar, Peygamberin göklerde gördükleri anlatılmaktadır; Peygamber Cebrâil ile

birlikte göklere çıkar . Mescid-i aksâ'da imam olur. Bundan sonra Peygamberin önüne nûrdan bir kürsü gelir ; o da bu kürsünün üzerine oturur ve göklerde yükselmeye başlar ; bu sırada da yollarda bir çok şey görür. Sidre'de Cebrâil'den ayrılır ve Refref'e biner. Bunu mütekip ona Mikâil ve İsrâfil refâkat ederler.Peygamber bir çok hicâbı geçtikten sonra Arş-ı Azîme vâsıl olur).

b. Fasl (bu parça şöyle hulâsa edilebilir : Peygamber,Allahın Mûsâ'ya hitâp ettiği yere gelince,nalınını çıkarmak ister,Bu sırada Allah ona nalınıyle arşa basmasını emreder ; Peygamber de Allahın emrine itâat eder. Refref sür'atle yol alır. Adn'e vâsıl olunca ona katre-i rahmetten üç damla gelir ; biri fasih konuşması için diline biri bütün ulûmu bilmesi için kalbine,birinde herkese hükmedebilmesi için kadrinin büyük olması için cephesine damlar).

c. Fasl (bu parçada Allahın Peygambere tecellî ettiğinden bahsedilmektedir).

d. Fasl (bu parçada Peygamberin Allahtan ümmeti için şefâat dilediğinden bahsedilmektedir).

e. Fasl (burada Allahın Muhammed ümmetine farz ettiği şeyleri Peygambere bildirmesi anlatılmaktadır).

f. Fasl (burada Peygamberin Mûsâ'nın makamına vâsıl olup ona Allahın Muhammed ümmetine yılda üç ay oruç ile günde yirmi beş vakit namazı farzettiğinden bahsettiği,bunun üzerine Mûsâ'nın Muhammed'e Allaha yalvarmasını ve ümmetinin bu kadar kudreti olmadığını söylemesini tavsiye ettiği,Muhammed'in de onun dediğini yapması üzerine Allahın onun isteğini kabûl ettiği ve namazı günde beş vakıta indirdiği söylenilmekte,sonra da kısaca miracın kıymetinden bahsedilmektedir).

IO. Fi'l-münacat .

II. Fi vefati'n-Nebiyyi sallallahü 'aleyhi vesellem

a. Peygamberin vefatından bahsedileceğinin beyânı edilmesi (bu parçada evvelâ müellif Peygamberin vefâtından bahsedeceğini söylemekte, sonra da onun ahlâkından bahsetmektedir).

b. Fasl (burada Peygamber altmış üç yaşına gelince, Cebrâil'in gelip Allahın kendisini dâvet ettiğini söylediğinden, onun da, Cebrâil vâsıtası ile, Allahtan ümmetleri için şefâat dilediğinden ve duâsının kabûl edildiğinden bahsedilmektedir).

c. Fasl (Peygamberin eshâbına nasihatı hakkındadır).

d. Fasl (Peygamberin ümmetine vasiyyeti hakkındadır).

e. Fasl (Peygamberin kendisine önce namaz vaktini haber veren Bilal'a çok hasta olduğunu, yerine Ebu Bekr'in imam olmasını söylediği Ayişe'nin itiraz edip, Peygambere Ebu Bekr'in üzüntü sebebi ile bu işi yapamayacağından bahsettiği ve Ömer'in imam olmasını teklif ettiği, fakat Peygamberin fikrinde ısrar ettiği anlatılmaktadır).

f. Fasl (bu parçada, Ebu Bekr'in üzüntüsü sebebi ile imamlık edemediğinden, onun yerine 'Ömer'in geçtiğinden bahsedilmektedir).

g. Fasl (Ömer'in imam olduğunu duyan Peygamberin mescide gittiğinden bahsedilmektedir).

h. Fasl (bu fasılda Azrâil'in gelmesi anlatılmaktadır).

i. Fasl (bu fasılda Peygamberin Azrâil'e işini bitirmesini söylediğinden, bu sözleri müteâkip sonra da bir tas su istediğinden ve elini suya sokup göğsünü ıslattığından bahsedilmektedir).

j. Fasl (bu parçada Azrâil'in Peygamberin rûhunu kabzedeceği sırada Allahın ona hitâp ettiği ve " Elini geri çek, Ey melek, sen orada vasıtasın. Ben kudretim ile onun rûhunu kabzederim " dediğinden ve o anda Peygamberin vücûdunun nûra garkolduğundan ve Allahın ona tecellî ettiğinden bahsedilmektedir).

k. Faṣl (Peygamberin rûhunun cennete gitmesi hakkındadır).

l. Faṣl (bu parçada Peygamberin vefâtına meleklerin ağladıklarından, Fâṭıme'nin de çok göz-yaşı döktüğünden bahsedilmektedir).

m. Faṣl (eshâbının Peygamberin vefâtına ağlamalarından bahsedilen bu faslın sonunda ölüm hakkında bâzı beyitler vardır).

n. Faṣl (bu parçanın hulâsası : ʿAbbas su döker, Ḥaydar da Peygamberi yıkar. Böylece onun guslünü tamamlarlar).

12. Ḫatimetü'l-kitab

---

13. Muhammed Hamdi el-Hüseynî'nin mahlası

Kitapçı Râif Bey'e âit olan bir nüsha

Bütün kitabın tavsifi için bk. s. 35

Mevlid 12 sahife, sahifedeki satır adedi: 19.

Yazı,kalın,beyaz saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekesiz nesihtir.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

Son sahifede kitabın ismi işâret edilmiştir.

çün ṭulu'ından maḳale açdı bab
Maṭla'ü'l-feçr oldı peçe nam-ı kitab

Kitabın 1171 H.'de Muḥammed Ḥamdi el-Hüseyni el-ḫalveti eş-şeyḫ fi ḫanḫah tarafından tasniv, 1212'de de istinsah olunduğu mukayyettir.

Baş : muḳaddeme

dinle ey guyende-'i sırr-i Hüda
meşt-i 'aşk olup ne söyler bu geda 1 2
ḥame-'i 'ibretnüma virmek diler
leylé-i cum'a reçayibden ḫaber 1 3

Münderecâtı:

1. Muḳaddeme
2. Âgaz-i kelam(burada Peygamberin kâinatın yaratılışının sebebi olduğundan bahsedilmektedir).
3. Baḥr-i sani (bu kısımda mevlid kısaca anlatılmaktadır.İhtivâ ettiği motiflerin belli başlıları Süleyman Çelebi'de mevcut ise de burada ifâde edilişleri çok farklıdır).

a. Peygamber doğduktan sonra beliren mûcizeler.

b. Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi.

c. Peygamberin mucizeleri.

a. b. ve c'nin ihtivâ ettikleri motifler Süleyman Çelebi mevlidinde aynı ile mevcuttur.

d. Peygamberin halkı islâm dinine dâveti.

4. Baḥr-i salis mi'raciye (bu kısımda miraç kısa olarak anlatılmaktadır. İhtiva ettiği motifler Süleyman Çelebi'de de mevcuttur.

5. ʿÂvdet-i miʿrac (bu kısmın ihtiva ettiği motifler de Süleyman Çelebi mevlidinde vardır).

6. Naʿt-ı şerif.

7. Duâ.

14. Muhibbî'nin mevlidi

BODN.G. EXTRAS

Lâleli kütüp., 3756(Mecmu'a-i Mevlud)

Eb'âdı : 15. 3 X 19, 2 cm.

116 varak, sahifedeki satır aded: 13

Yeşil kâğıt ile kaplı, mukavva bir cild için dedir. Cildin kenarları 0,5 cm. kadar eninde kahverengi meşin ile çerçevelenmiştir.

Yazı, beyaz, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Mühim beyitler için ve bâzı kelimeleri harekelemek için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

Bâzı sahife kenarlarında ilâveler mevcuttur.

Son varakta ayrı bir yazı ile bir kaç satır arapça vardır.

Münderecâtı :

I. Muhibbî'nin mevlidi

Baş :

Allah adın zikr idelüm evvela
vacib oldur cümle işde her kula 1 b 2
Allah adın el her kim ol evvel ana
her işi asan ide Allah ana 1 b 3

3 a'da müellif Seyyid Buhari'nin himmeti ile söylediğini işâret etmektedir :

Hazret-i Seyyid Buhari himmeti
virdi bana virdi 'akla kuvveti 3 a 8

3 b'de yine Seyyid Buhari'den bahsedilirken şöyle denilmektedir:

mevlüdün olsa nola şehr-i Buhara
buldı senünle şerefi bu 'Osman ili (sahife kenarında)

aynı sahifede müellifin ismi de vardır :

ceddin dürür şaha senin şemsi cihanın
feth eylesin zerresini Muhibbi dili 3 b 5

işiginé sür yüzüni Muḥibbi tebah

himmetile irę sözüne ... 3 b 7

5 a ve 10 a, 11 a, 14 a, 16 a, 19 a, 48 a, 54 a, 58 a'da müellifin ismi geçmektedir:

Muḥibbi şeni ḫayr olsun diyen imaniłe ölsün

yarın saña şefi' olsun bu mevlud-i Ḥabibullah 5 a 12

şükr it Muḥibbi bu güne

irgüre Ḥaḳ menziline 10 a 13

Muḥibbi nur-ı vehhab ide ma'buduna mi'rac 11 a 9

ḳılan ta'lib 'arşa tac bu idi geldi dünyaya 11 a 10

Muḥibbi dir ya subḥanım günahım çokdurur benüm

bağışla anı ġufranum Resulüñ toġduġı aydur 14 a 10

Muḥibbi ġafletden uyan şevk-i Muḥammed bu yan 16 b 8

gelsiñ ol ümmetim diyen toġdı gine mevlüd ayı 16 b 9

Muḥibbi dir dayim selam ol serverę her subḥ şam 19 a 9

hizmet idüp oldu ḳulaguñ Muḥammediñ mevlüdüne 19 a 10

Ḥażret-i sulṭan emir himmetile

firḳatinde bir yara gelsün dile 48 a 9

yaḳ Muḥibbi serveriñ derdile bağruña lalveb 54 a 9

Muḥibbi ya saña noldı ḳasavet ḳalbüne toldı

niçe gül yüz ḫazan oldı Resulullah firaḳından 55 b

ol'azizler ḥürmetine ḥürmet it 13

bu Muḥibbi miskine raḥmet it 58 a 6

Münderecâtı :

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları(bu kısımdaki beyitlerin hepsi Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında XXXXX vardır:

Allah adın zikr idelüm evvela
vacib oldur cümle işde her kula 1 b 2
Allah adın her kim ol evvel ana
her işi asan ide Allah ana 1 b 3
Allah adı olsa her işiñ öni
hergiz ebter olmaya anıñ soñı 1 b 4
ʿışkile gel imdi Allah diyelüm
derdile göz yaşile ah edelüm 1 b 5
ola kim rahmet kıla ol padişah
ol kerim ü ol rahim ü ol İlah 1 b 6
ʿalim ü ʿallam ü ġaffarü'l-zünub
şaniʿü tevvab ü settarü'l-uyub 1 b 7
dayim ü deyyan u muhsi ve şukur
vahibü'l-ihsan ġani fettahu nur 1 b 8
şadıku'l-kavlü'l-ʿazim ü zü'l-celal
kasımü'l-rızk ü mukim ü la-yezal 1 b 9
oldudur Allahü kuddüsü's- selam
Rabbü baki layemut ü la-yenam 1 b 10
oldudur hem padişah-i bi-zeval
bi-şebih-i bi-nazir-i bi-misal 1 b 11
birdür ol birliğine şek yoḳ durur
gerçi yañlış söyleyenler çok dufur 1

---

1 Sahife kenarına aynı yazı ile gireceğ i yer gösterilmeksizin şu ilâve yapılmıştır :

cümle ʿalem yoġıken ol varidi
yaradılmışdan ġani cebbaridi

varikən ol yoġıdı ins melek
ʿarş ü ferş ü ay gün nuh felek 2 a 1
şunʿile bunları ol var eylədi
birliğine cümle ikrar eylədi 2 a 2

...ynmaḳdurur

...irẹn devlẹtẹ

...tdı ʿalẹm rạḥmẹte

...un oldı bu vạrlıḳ kạmu

...yıldız yir ü gök uçmaḳ tạmu

...na ḳalallahü tẹbarẹkẹ vẹ taʿala lẹvlakẹ lẹvlakẹ

lẹma ḥalḳẹtü 'l-ẹflakẹ

...

~~n-Nẹbiyy ʿalẹyhi 's-sẹlam) bu başlık A B D 'de yoktur~~

kim] C g ... ki likin ... ẹkmẹldürür] A l... ẹkmẹl ü

yki ... D l ... ẹfżẹl ü ẹkmẹldürür

~~lallahü ...-ẹflakẹ A 'da yoktur C 'de 108. beyitten sonr~~

~~. B 'de de yoktur.~~

...hasında 106. ve 106. beyitlerin yerleri değişiktir A 105

devlẹtẹ]B hẹp anuñilẹ ıṛiṣdi dẹvlẹtẹ C nẹp anuñla D hẹp

i dẹvlẹtẹ E hẹp anuñla .

...nda 106. beyitten sonra şu arapça beyit mevcuttur:

sẹlliṃu ya ḳạvm bẹl şạllu ʿạla ṣạdrị 'l-ẹmin

Muṣṭạfa ma caa•ç illa rạḥmẹt^en bịl 'l-ʿalạmin

...] A 'da yoktur . C 'de 107. beyitten sonra gelmektedir.

ḳudretin iẓhar idüben ol celil

birliğine bunları ḳıldı delil 2 a 3

bari ne ḥaceṭ ḳılavuz söz çoḳ

birdür olkim andan artuḳ tanrı yoḳ 2 a 4

ḥaşre dek ger dinilirse bu kelam

niçe ḥaşr ola bu olmaya tamam 2 a 5

ger dilersiz bulasız oddan neccat

ʿışḳile derdile ayduñ es-salat 2 a 6

2. Kâinâtın yaratılışının sebebi: (bu kısım şöyle başlamaktadır :

raḥmetile dür dilde tevḥidin söyleden

tevḥidin dilde ḳomaḳ saña neden 2 a 7

raḥmetinden bizi insan eylédi

hem ḥabibin bize iḥsan eylédi 2 a 8

3. Duâ.

4. Fi beyanı Emir Efendi ḳaddesallahü sirretü'l-ʿaziz

(bu parça bir medhiyedir).

5. Müellifin özrünü beyânı.

6. Yûsuf kıssasından bir parça.

7. Mevlid'in kıymeti hakkında bir parça.

8. Müslüman olan yahudinin hikâyesi.

9. Bir akçası kalan gencin hikâyesi.

10. Nûr-ı Muhammedi'nin yaratılışı(bu kısımda Allahın Muhammed nûrunu yarattıktan sonra, ona hicaplara girip, oralarda kendisine tesbîb etmesini söylediğinden, bunu müteâkip de Peygamberin kâinatın yaratılışının sebebi olduğundan bahsedilmektedir.

Bu kısmının sonundaki beyitler Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında vardır :

Muṣṭafayı kendüye ḳıldı ḥabib

cümle dertlere hem ol oldı ṭabib 9 a 2

her ne dürlü kim saʿadet vardurur

yaḫşu ḫuy u körklü ʿadet vardurur 9 a 3
Ḥaḳ ana virdi mükemmel eylédi
yaradılmışdan mufaḍḍal eylédi 9 a 4
anda oldı her nihani aşikar
ʿarş u kürsi yirde gökde ne ki var 9 a 5
gér Muḥammed olmayaydı ʿayan
olmayısardı zemini ʿaşuman 9 a 6
gér Muḥammed olmayaydı ʿayan
olmaidi ay u gün leyl ü nehar 9 a 7
gér Muḥammed gelmeyeydi ʿaleme
tac-ı ʿizzet inmezidi Ademe 9 a 8
hem vesile olduġiçün ol Resul
Ademüñ Ḥaḳ tevbesin ḳıldı ḳabul 9 a 9
Nuḥ anuñçün buldı ġarḳdan necat
daḫi toġmadın göründi muʿcizat 9 a 10
olmayup ʿİsa göge bulduġı yol
Ümmetinden olmaġiçün idi ol 9 a 11
hem daḫi Musa elindeki ʿaṣa
oldı anuñ ʿizzetine ecdeha 9 a 12
ceddi olduġiçün anuñ Ḫalil
varı cennet ḳıldı ana ol celil 9 a 13
cümle anuñ dostlıġına adına
bunca ʿizzet oldı ol ecdadına 9 b 1
çün temenna ḳıldılar Ḥaḳdan bular
kim Muḥammed Ümmetinden olalar 9 b 2
ta bularıñ artа ʿizzi ḥürmeti
daḫi yigrek ola Ḥaḳḳa ḳurbeti 9 b 3
ḥaşre dek gér dinilirse bu kelam
niçe ḥaşr ola bu olmaya tamam 9 b 4

11. Fi medhi'n-Nebiyy'aleyhi's-selam

a. Peygamberi medheden bir parça.

b. Peygamberi medheden diğer bir parça.

12. Peygamberin Nûrı'nın intikali

a. Nûr-ı Muhammedî'nin Ademin alnında tecelli etmesi

b. Mevlidin kıymeti .

c. Nûr-ı Muhammedî'nin Âdem oğullarına intikali .

d. Nûr-ı Muhammedî'nin 'Abdullah'ın alnında tecelli etmesi.

13. Peygamberin doğduğu ayın kıymeti.

14. Nûr-î Muhammedî'nin Amine'ye intikali(bu kısımda 'Abdullah'ın Amine ile evlendiğinden, sonra Merre kızı Fatime'nin 'Abdullah'a kendisi ile evlenmek istediğini söylediğinden, 'Abdullah'ın da ona ertesi sabah cevap vereceğini söylediğinden bahsedilmekte, bunu müteakip de 'Abdullah'ın yolda giderken susadığı, yanında bir su belirdiği,hâtiften gelen bir sesin ona bu sudan içmesini ve bu su ile gusul etmesini emrettiği ,'Abdullah bu işi yaptıktan sonra da onun alnındaki nûrun Amine'ye intikal ettiği anlatılmaktadır)

15. Allah Peygamberin anası rahmine düştüğü gece vukua gelen hâdiseler

a. Allahın Cebrail'e cenneti bezemesi için haber götürmesini emretmesi.

b. Peygambere hâmile olduğu gece Amine'nin hâli(ihtiva ettiği motifleri itibârı ile Süleyman Çelebi mevlidi'nin aynıdır).

16. Mevlid ayının ehemmiyeti.

17. Peygamberin doğumunun yaklaşması(bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'dekiler ile müşterektir).

18. Mevlid(bu kısmın da ihtivâ ettiği motiflerin çoğu Süleyman Çelebi'de vardır).

19. Peygamber doğduğu gece beliren hâller(bu kısmın ihtiva ettiği motifler Süleyman Çelebi'de mevcut ise de, oradaki motiflerin hepsi burada yoktur).

20. Mevlide bütün âlemin ettiği hürmet.

21. Peygamber doğduğu gece beliren mucizeler(bu kısmın ihtiva ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidindekiler ile müşterektir . Burada bulunan bâzı beyitler de Süleyman Çelebi nüshalarında aynı ile mevcuttur.

Kaʿbe bir ṣavt ḍidi oldem nagihan
didi ṭoġdı bu gice şems-i cihan 20 b 13
yalın ayaḳ baş açuban ṣaf-ṣaf
eyleyiser ümmeti beni ṭavaf 21 a 2).

22. Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi(bu kısımda Peygamberin Allahtan ümmetini dilediğinden ve Peygamber doğduğu gece beliren mûcizelerden bahsedilmektedir. Bu kısmın ihtiva ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'dekilerin aynıdır. Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

çevre yanım istey ḳıldım naẓar
görürem bir guşede ḫayrü'l-beşer 21 b 9
söyle Beytullahı ḳarşu ol Reşul
yüz yire urmış secdede ol pür uṣul 21 b 10
secdede başı dili teşbih ider
hem götürmüş barmaġın tevḥid ider 21 b 11
rükni rükne Kaʿbenün virdi selam
didiler kim ṭoġdı ol ḫayrü'l-enam 22 b 6).

23. Der beyan-ı Muḥammed Muṣṭafa ṣallallahü ʿaleyhi ve şellem

← (bu kısımda Peygamberin efdaletinden bahsedilmekte, bu arada de Şeybe'nin onun ayağına sakalını sürdüğü, herkesin ona hürmet ettiği söylenilmektedir).

24. Ḥalime'nin Muḥammed'e dâye olması

a. Ḥalime'nin rüyâsı(burada Ḥalime'nin rüyâsında dünyayı nûr içinde gördüğü,nûrdan çıkan bir gencin ona kendisinin dâyesi olacağını söylediği,bunun üzerine Mekke'ye müteveccihen yola çıktıkları anlatılmaktadır).

b. Halime'nin, Muhammed ile birlikte Mekke'ye vâsıl olması ;

c. Muhammed'in büyümesi ;

d. Muhammed 'in koyun gütmeğe çıkması (Bu parçada Peygamberin dâyesinin oğlu ile birlikte koyun gütmeğe çıktığı zaman bir arslana rastgeldiklerinden, arslanın Peygamberi görünce yüzünü yere sürdüğünden bahsedilmektedir);

c. Peygamberin sadrının yarılması (bu pargada Peygamberin sadrının yarıldığı ve yüreğinin çıkarılıp, temizlendiğinden bahsedilmekte, sonra da bunu haber alan Halime'nin ,Muhammed'e bir zarar geleceğinden korkarak, onu Mekke'ye annesinin yanına götürmesi anlatılmaktadır).

25. Peygamberin dedesinin ölümleri (bu parçada, Peygamber dünyaya gelmeden evvel babasının, sonra annesinin, sekiz yaşına gelince de dedesinin öldüğünden bahsedilmektedir).

26. Peygamberin Hadice ile evlenmesi (bu parçada vak'a kısmın anlatılmaktadır).

27. Muhammed'e risâlet erişmesi.

28. Hadice'nin ,'Ali, Ebu Bekr'in müslüman olmaları.

29. Peygamberin medhi.

30. Cebrâil'in Peygambere islâm dininin şartlarını öğretmesi.

31. Peygamberin ümmetine islâm dininin şartlarını öğretmesi.

32. Kur'an'ın âyet âyet, nâzil olması.

33. Ebu Talib'in ölümü (bu kısımda Ebu Talib ölmek üzere bulunduğu esnâda, Peygamberin ona müslüman olmasını söylediği, fakat Ebu Talib'in Ebu Cehl'in teşviki ile atası dini ile öleceği cevâbını verdiğinden Ebu Talib öldükten sonra Peygamberin onun için duâ ettiğinden bahsedilmektedir).

34. Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicreti.

35. Mu'cizat-i Resulullah sallallahü 'aleyhi ve sellem

a. Peygamber amcalarile birlikte Şam'a sefer ettiği sırada

bulutların onda gölge etmesi (bu kısmın başında Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan motifler de vardır : Peygamberin ekmel olduğu,baştan aşağı nûr olduğu v.b.).

b. Peygamberin mûcizelerinden bâzıları (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi mevlidinde mevcuttur).

c. Peygamberin,Ensari'nin çıkan gözünü yerine getirmesi.

d. Cabir'in Handak muhârebesi esnâsında Peygamberi yemeğe dâvet etmesi (bu parçada üç bin kişi yediği hâlde Câbir'in yemeğinin eksilmediğinden bahsedilmektedir).

c. Câbir'in iki çocuğunu Peygamber'in yiyeceği taamın artması için,kendilerini kebâb etmeleri;

36. Peygamberin ahlâkı (bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'dekilerin aynıdır);

37. Mirac

a. Allahın Cebrâil'e Peygamberi göklere çıkarmasını emretmesi ;

b. Cebrâil'in Peygamberi göklere çıkarması (bu parçada Cebrâil ve Mikâil'in ve 70000 meleğin Peygamberi göklere çıkarmak üzere geldiklerinden,onun da Burak'a binerek,gelenler ile birlikte,yola çıktığından bahsedilmektedir).

c. Peygamberin Mescid-i aksâ'da imam olması .

d. Peygamberin Allah ile konuşması;

e. Peygamberin yer-yüzüne inmesi.

38.Duâ.

39. Peygamberin Allaha şükretmesi ;

40. Peygamberin,Mekke'den Medine'ye hicreti sırasın da beliren mûcizeler.

a. Peygamberin süt alabilmesi için zayıf koyunu şişmanlatması (bu parçada Peygamberin Mekke'den Medine'ye hicreti sırasında bir kadının evinde misâfir olması, bunun üzerine kadının zayıf koyununun

şişmanladığı ve memelerine süt geldiğinden bahsedilmektedir).

b. Hiçbir âzâsı olmayan çocuğun Peygamberin duâsı ile bütü âzâlarının yerine gelmesi;

c. Bir râhibin, Peygamberin mûcizelerini görerek müslüman olması.

41. Nasihat.

42. Fi beyanı vefatı Resulullah şallallahü ʿaleyhi ve sellem

a. Cebrâil'in Peygambere Allahın selâmını getirmesi.

b. Peygamberin eshâbına nasihatı.

c. Peygamberin hastalanması (bu pargada Peygamberin hastalandığından,Bilal'a mescide gidemiyeceğini yerine Ebu Bekr'in imam olmasını söylediğinden,fakat Ebu Bekr üzüntüsü sebebi ile bu işi yapamadığı için Ömer'in cemâate imam olduğundan,bunu duyan Peygamberin mescide gittiğinden bahsedilmektedir).

d. Peygamberin ümmetine vedâı.

e. Eshâbın üzüntüleri .

f. Peygamberin vasiyyeti.

g. Azrâil'in gelmesi (bu parçada Fatıme'nin Azrâil'i içeriye koymak istemediğinden,bunu duyan Peygamberin ona kapıyı açmasını söylediğinden kısaca bahsedilmektedir);

h. Azrâil'in Peygambere,onun canını alacağını söylemesi (bu parçada Peygamberin kendisine canını alacağını söyleyen Azrâil Allaha duâ etmek için bir az mühlet istediğinden bahsedilmektedir).

i. Peygamberin ümmeti için, Cebrâil vâsıtası ile Allahtan şefâat dilemesi;

j. Peygamberin vefatı.

43.Peygamberi sevmek lüzûmu hakkında bir parça.

44. Âlem halkının Peygamber için ağlamaları.

45. Peygamberin âilesi efrâdının Peygamber için ağlamaları

(bu kısımda Ömerin aklını kaybedip,eline bir kılıç aldığından ve Peygamberin yattığı odaya kimseyi sokmadığından,Ebu Bekr'in ve diğer eshâbın Hasan ile Hüseyin'nin çok ağladıklarından bahsedilmektedir).

Peygamber hakkında bir mersiye.

46. Peygamberin defnedilmesi (bu kısımda Peygamberi yıkamak için Abbas ile Ali'nin Peygamberi soymak istedikleri zaman,gökten bir ses gelmesi üzerine,onu gömleği ile yıkadıkları ; sonra kefene sardıkları,vasiyyeti üzerine,onu cihince Peygamberi üç gün bıraktıkları bu müddet içinde herkesin onun namazını kıldıkları ,sonra mescide gelerek,ağladıkları,anlatılmaktadır).

47. Nasihat.

47. Duâ.

48. Emir Sultan hakkında bir parça (burada Emir Sultan'dan bahsederken müellif divanı onun adı ile tamamladığını söylemektedir :

Emir Hazret emrine Muhibbi olıben me'mur
bihamdillah Haka minnet tamam itdi bu divanı 63 a 1-2

II. Diğer bir kitap
~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~
~~Tavsifi ve mündereceti için bk. s.~~
12 varak,sahifedeki satır adedi : 15

Baş :

Tañrı adile tutalum her işi
ta gönüllerden gider tesvişi 64 a 1
tañrı adile kulak işiddügi
tañrı adile bu gözler gördügi 64 a 3

Mündereciti :

I. Allah isminin büyüklügü ve Allahın evvel olduğu (bu kısımda

Allahın isminin büyüklüğü ve Allahın evvel olduğu Süleyman Çelebi mevlidinden çok farklı bir şekilde anlatılmaktadır ; bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin çoğuda Süleyman Çelebi'de yoktur).

2. Mirac (bu kısmın başı noksandır. Kitapta bulun an parçanın muhteviyâtı şudur : Cebrâil ile Peygamber göğe vâsıl olurlar. Orada Adem Muhammed'i karşılar. Sonra bir çok hicâbı geçerler. Peygamber ikinci gökte Musa ve İsa'yı,üçüncü gökte Yusuf'u,dördüncüde İdris'i,beşincide Harun'u,altıncıda Musa'yı,yedincide İbrahim'i görür. Sonra Sidre'ye erişilir. Sidre büyük budaklı bir ağaçtır.

Peygamber o gece Cenneti gezer. Sonra ona çok büyük bir melek görünür. Cebrâil Sidre'de kalır. Peygamber Allaha vâsıl olur ve Allahtan ümmeti için şefâat diler. Allah da Peygambere onun ümmetine farz ve vâcib ettiği şeyleri ve nasıl hareket eden ümmetlerini affedeceğini söyler).

Bundan sonra içinde bir râhibin Peygambere çok hürmet gösterdiğinden ve onun ayağına yüz sürdüğünden bahsedilen ayrı bir kısım vardır).

III. Diğer bir kitap. Var.

25 varak, sahifedeki satır adedi :15

Bir evvelki kitabı istinsah eden tarafından istinsah olunmuştur.

Bağ :

<u>evvel Allah adını yad idelüm</u>
<u>'aşkı gönüllerde bünyad idelüm</u> 76 a_2
<u>evvel ahır oldurur zira ebged</u>
<u>her bir ise kadir ü küfv^en ahad</u> 76 a_3

Münderecâtı :

Bu kitapda sâdece miracdan bahsedilmektedir. Şöyle hulâsa

edilebilir.

Mirac gecesi Peygamber yatsı namazını kıldıktan sonra Cebrâil bir çok melekler ile birlikte, gelir. Peygambere kevser ile abdest aldırırlar ; Cebrâil ona getirdiği elbiseleri giydirir. Peygamber Burak'a biner, yola çıkarlar. Yolda giderlerken Peygamber kendisini çağıran seslere ehemmiyet vermez ; kargısına çıkan süslü kadına-ki bu dünyadır- bakmak isterse de, Cebrâil'in ihtârı üzerine ona bakmaz- Tur dağına geldikleri zaman Peygamber orada iki rek'at namaz kılar. Bundan sonra mirace çıkar. Evvelki gökte günahları hesap eden meleği, ikinci gökte islâm dinine girmeyenleri helâk edecek olan melekleri, üçüncü gökte de Peygamberi, dördüncüde Azrâili görür. Sonra da Cehennem, Cenneti görür ; İbrahim Halili ve Mikâil'i de görür ; Mescid-i aksâda imamlık eder. Bütün bunlardan sonra Peygamber Allaha erişir ; Ümmeti için şefâat diler Allah da onun duâsını kabûl ettiğini aynı zamanda Ümmetlerine beş vakit namazı farzettiğini bildirir. Bunu müteâkip Peygamber Sidre'ye, oradan da, Cebrâil ile birlikte dünyâya vâsıl olur ; Mirac esnâsında gördüklerini eshâbına anlatır.

Bu kitabın sonunda, ayrı bir yazı ile Musa münacaatından bahsedileceğini bildirir beyitler, varak değişik yazılarla iki manzum parça(bir varak işgâl eden arapça bir parça, sonra da Mehîlerin isimleri zikredilen manzum bir parça vardır).

IV. Diğer bir kitap (I8 varak)

Baş :

başlayalum söze bismillah ile
şükr idelüm Hakka el-hamdülillah ile, IOI a3
hidayet itdi bize din-i islam
umaruz lutfinden dar-ı islam IOI a4

Münderecâtı :

I. Peygamberin vefâtı (kısaca anlatılmıştır).

2. Fâtıma'nın vefâtı (bu parçanın ihtivâ ettiği motifler Millet kütüp., manzum eserler kısmı,nr. I350/I de mevcut. Vefat-ı Fâtıma kısmında da vardır).

V. İbrahim Peygamberin hikâyesi (5 varak).

Münderecâtı :

I. İbrahim Peygamberân oğlunu kurbân etmek istemesi. (bu parça İnkılâp kütüp.,K.I66 'da mevcuttur ; I04 beyit).

2. Nasihat (bu kısımda Sultan Veled ismi vardır ;

İsmâ'il dastanı budur hod-yakîn
Mevlana Sultan Veleddür şah-ı dîn I05 b II

Bu parçada kitabın yazılış tarihi de vardır :

çün İbşalada bu nüsha oldı tamam
hem tarih bin yigirmi yidide i hümam I09 b I5).

VI. 'Ukaşe'nin hikâyesi (5 varak).

VII. Bu parçadan sonraki 2,5 sahifelik kısım çok karışıktır. Sahifeleri dağılmış ve sonradan cildlenmiş bir mevlid nüshasından rastgele istinsah edilmişe benziyor.

VIII. İbrahimin vefatı (5 varak) (II9 beyit).

16. Receb'in mevlidi

Hüdâî Ef. kütüp.,nr.I453

Ev'âdı : IO,3 X I5,6 cm.

20 sahife,sahifedeki satır adedi muhtelif.

Mavi kablı bir defter içindedir.

Yazı,siyah mürekkep ile yazılmış harekesiz rik'adır.

Baş ve sonda Hüdâî Ef. kütüphânesinin mührü vardır.

I.sahifede " Ulemây-ı Hulefây-ı Nakşıbendî'den Bursalı kitapçı Mustafa Râgıb Ef.'nin Mevlid-i Nebi manzumesidir (el-müteveffa I274) fi Manastır " yazılıdır.

Beyitler iki sütun hâlindedir ve birbirine yakın çizilmiş iki çizgi ile yekdiğerinden ayırd edilmiştir.

Mükerrer beyit için kırmızı mürekkep kullanılmıştır .

Nüshanın yazılış tarihi mevcut değildir.

I. ve 2. sahifeler arasına konulmuş bir varağın II. satırında müellifin ismi vardır :

ah vah ider ḳalem ḳalb-i ḥazin aġlar müdam
Raġıba sen bir riʿayet ḳılmadıñ ḥaliñ nola

4. sahifede de müellifin ismi vardır :

ya İlâhi ümmetiñ cürmüni ʿafv eyleġil
Raġıbıñ yüzini ḳılma iki ʿalemde ḳara.

Baş :

Allah ism-i kibriyayı can-ı dilden dembedem
zikr idenler süphesiz zatına.
cümle mevcudat peyda oldı ismullahile.
vacib oldı her bir iş anuñla ola mübteda

Mündereca̱tı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın sıfatları (bu kısımda mevcut olan motifler Süleyman Çelebi mevlidinde de aynen mevcuttur ; fakat bunların ifâde edilişleri farklıdır).

2. Mevlidin kıymeti hakkındadır.

3. Kâinâtın yaratılışının sebebi (Süleyman Çelebi mevlidinde bulunan esaslı motifleri ihtivâ etmektedir).

4. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali (kısaca anlatılmaktadır).

5. Mevlid (Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan esas motifleri muhtevî ise de Süleyman Çelebi mevlidindekinden daha kısadır).

a. Peygamberin doğumu ;

b. Peygamberin doğumu ile cihan zerrelerinin şâduman olarak merhabâ demeleri ;

c. Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi

6. Peygamberin mûcizeleri (kısaca anlatılmaktadır).

7. Mirac

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması (bu parça şöyle hulâsa edilebilir : Peygamber bir gece Ümmehanî'nin evinde uyurken Cebrâil gelip,onu uyandırır ; sadrını yarar ve yüreğini çıkarır, altın bir leğen içinde yıkar. Sonra ona Allahın kendisini çağırdığını söyler. Peygamber de Burak'a biner ve birlikte göklere çıkarlar. Sidre'ye kadar giderler ; fakat Cebrâil Sidre'de kalır.

b. Peygamberin Sidreden sonra yaptığı yol (Süleyman Çelebi mevlidindekinden daha kısa olarak anlatılmıştır).

c. Peygamberin Allah ile konuşması (bu parçada Allahın Muhammed ümmetine beş vakit namazı farzettiği söylenilmektedir).

8. Duâ .

16. Re'fet'in mevlidi

Umumî kütüp., Nr. 5306.

Eb'âdı: 10. 8 X 17. 2 cm.

Pembe kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı 1,5 cm. kadar eninde kırmızı bezdendir. Cildin iç kısmına mavi, ince kâğıt yapıştırılmıştır.

Kitap, birinci basma, ikincisi yazma olmak üzere, iki mevlidi muhtevîdir.

Şeyh Şemseddin Sivâsî'nin yazmış olduğu birinci mevlid 8 sahifedir.

İkinci mevlid 10 varak işgâl etmektedir. Sahifedeki satır adedi 11'dir.

Yazı, ince ve sarımtırak saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış rik'adır.

1 b'nin başında, kırmızı mürekkep ile Mevlûd-i Nesimi, bunun yanında da kurşun kalem ile " Hoca Re'fet Ef. matbûudur " diye yazılıdır.

Beyitler iki sütun hâlindedir.

1 a'da kitabın Seyyid Mahmud Safaeddin İbn Süleyman tarafından 1314'te vakfedildiği mukayettir. Aynı sahifede kitabın matbû nüshasının Nr. 75'te kayıtlı olduğuna da, kurşun kalem ile, işâret edilmiştir.

Mükerrer beyit şudur:

işterisen bulasın fevzi necat
ruh-ı fahrü'l- mürseline vir salat

2 b'de 9. beyitin yanına, sahife kenarına şu beyit ilâve edilmiştir

kim ola Re'fet anı midhat eyleye
nur-ı pak-ı Ahmedi şerh eyleye

3 b'de şu beyit mevcuttur:

ehl-i 'aşka buy-i canandan eser
ey Nesimi canfeza virgil haber 3 b 10

Beyitin ikinci mısrâındaki Nesimi kelimesi bu nüshada yazılmış bulunduğu, şekilde ise, müellifin ismi olabilir, fakat bu mısrâın

- " ey nesim-i canfeza virgil_haber " - şeklinde olması da muhtemeldir, hatta daha doğrudur.

İstinsah tarihi kaydedilmemiştir. Yazıdan pek yeni bir istinsah mahsûlü olduğu anlaşılmaktadır.

Baş :

ey Hüdavend-i 'azim padişah

rahmetiñdür cümle mahluka penah 1 b 3

'alemi bir demde icad eyledin

kim didiñ ma'muri bünyad eyledin 1 b 4

Müntehabât :

1. Müellifin özrünü beyânı(bu kısmın başında Allahın büyüklüğünden bahsedilmektedir).

2. Peygamberin medhi.

3. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı(bu kısmın muhteviyatı şöyle hülâsa edilebilir : Allah kendi nûrundan bir parça nûr alır. O nûr bir çok ay ve yıl Hakka tesbih eder. Sonra o nûrdan on iki hicâb olur. Bunların her biri Mevlâyı tevhid eder. Allah dört deniz yaratır. Nûru rahmet denizine daldırdıktan sonra,ondan bir katre alıp,bu katreden enbiyâ rûhlarını halkeder. Nûrdan bir gevher yaratıp, ona nazar atfeder,gevher hicâbından iki parça olur. İlk parça eriyip, bir deniz halini alır. Allah bu denizden zemîn ve âsumanı yaratır. İkinci gevherin erimesi ile vücuda gelen denizden de arş, kürsi ve kalem'i halkeder. Bütün kâinat nûr-ı Ahmed'den yaratılır.

Bundan sonra Peygamberin doğumunun yaklaşması kısaca anlatılmaktadır. Bu parçanın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi mevlidindekilerden farklıdır. Msl. hamlinden altı ay sonra Amine'ye gökten bir sadâ geldiği ve ona Muhammed'in annesi olacağını müjdelediği,Âdem'in de ona, rüyâsında aynı haberi verdiği,İdris, Nuh, İbrahim, Mûsâ ve İsâ'nın da bu tebrik ettikleri v.b.).

4. Mevlid(bu kısımda mevlid kısaca anlatılmaktadır. İhtivâ ettiği motiflerin ekserisi, bâzılarında ufak farklar mevcut olmakla beraber, Süleyman Çelebi'dekilerin aynıdır.

Kısmın sonunda da Peygamber doğduğu gece beliren mûcizelerden bahsedilmektedir. Bu parçanın ihtivâ ettiği motiflerin de ekserisi Süleyman Çelebi mevlidinde vardır).

5. Kur'an'ın nâzil olması.

6. Duâ.

7. Arapça bir kısım.

17. Şahidîn el-Neyyî'nin mevlidi

Millet kütüp.,manzum eserler kısmı,No. 1349.

Eb'âdı: 26.5 X 20. 5(26.5 X 20)cm.

111 varak. Sahifedeki satır adedi: 11(sâdece 1 b ve 2 a'da 6 satır vardır).

Mâvi renkte bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı 1. 5 cm. kadar eninde, yeşil renkte megindendir. İki köşede de müselles şeklinde yeşil megin vardır.

Yazı, beyaz ve kalın, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Sahifeler zamanla sararmıştır.

Başlıklar, mühim beyitler ve sahife kenarındaki cedveller ve beyitleri ayıran çizgiler için kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Arapça kısımlarda bulunan noktalar da kırmızıdır. Yine bu kısımlarda mühim kelimelerin üstü kırmızı ile çizilmiştir.

Beyitler iki sütûn hâlindedir.

1 a'da iki vakıf mührü ile kitâbın fa'ilatün-fa'ilatün-fa'ilat vezni ile yazılmış olduğu kaydı mevcuttur.

İlk sahifede numaralanmamış varakların sayısı da 2. varaktan itibâren numaralanmak suretiyle hesap edildiği için noksandır. Kitap, aslında 111 varak olduğu hâlde, son varakta 110 yazılıdır.

Tekerrür eden beyitler şunlardır:

ger bu 'alem halkı derse subhı şam
medh olunsa hagre dek olmaz tamam

ger dilerseñiz bula canıñ şafa
vir salavat ber Resuli Mustafa

İstinsah tarihi yoktur. Kaydedilmemiştir.

Yazıdan yeni bir istinsah olduğu anlaşılmaktadır.

Bas:

başlayalum evvel Allah adını
uralım andan sözüñ bünyadını

evvel Allah diyelüm biz derdile,
Allah adın öğredelüm her dile, 2 a 4

Münderecâtı:

1. Arapça bir parça

2. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti(burada Allahın büyüklüğünden bahsedilmekte, onun sıfatları anlatılmakta,sonra Peygamberin kâinatın yaratılışının sebebi olduğu söylenilmekte, bunu müteakip Aḥmed'in nasıl vücûda geldiğinden bahsedileceği bildirilmektedir. En sonda da duâ mevcuttur.

Bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi nüshâlarında mevcut olan şu beyitler de vardır:

Allah adı olsa, her işiñ öni
hergiz ebter olmaya, anıñ soñı 2 b 1
her nefesde, Allah adın di müdam
Allah adile, olur her iş tamam 2 b 3
'aşkile, gel imdi Allah idelim
derdile, göz yaşile, ah idelim 2 b 4
ola ki raḥmet kıla, ol padişah
ol kerim Ü ol raḥim Ü ol ilah 2 b 5
birdürür birliğine şek yokdurur
gerçi yañlış söyleyenler çokdurur 2 b 6
bari ne, ḥacet kılasuz söz çok
birdürür ol andan artık tañrı yok 2 b 8).

3. Peygamberin rûhunun ve kâinatın yaratılışı(bu kısımda evvelâ Muḥammed'in rûhunun ve cihanın yaratıldığından, sonra da eshâbın müslüman olduklarından, Muḥammed'in cihana gelmesi yaklaştığı vakıt bir çok mucizâtın belirdiğinden bahsedilmekte, sonra duâ gelmekte, bundan sonra da nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali anlatılmaktadır. Motifleri itibârı ile Süleyman Çelebi mevlidinin hemen hemen aynı olan bu kısımda Süleyman Çelebi

nüshalarında bulunan beyitler de vardır:

Ḥaḳ taʿala gün yaratdı ʿalemi
ḳıldı ʿalemde müzeyyen Ademi 3 a 1
anıñ içün yaradıldı bu cihan
cümle varlıḳ aşikare vü nihan 3 a 4
anıñ içün oldı bu şems ü ḳamer
anın içün oldı ʿalem sertesser 3 a 5
Ḥaḳ taʿala ne yaratdı evvela
cümle mahluḳdan kim ol evvel ola 3 a 7
Muṣṭafa ruḥını ol ḳıldı var
sevdi anı ol kerim ü girdigar 3 a 8
Ḥaḳ ana virdi mükemmel eylédi
yaradılmışdan mufaḍḍal eylédi 3 a 9
ger Muḥammed gelmeyeydi ʿaleme
tac-ı ʿizzet inmezidi Ademe 3 a 10
hem vesile olduġiçün ol Resul
Ademin Ḥaḳ tevbe-sin ḳıldı ḳabul 3 a 11
Nuḥ anıñçün ġarḳdan buldı neçat
daḥi toġmadan göründi muʿcizat 3 b 1
olmayup ʿİsa göke buldı yol
Ümmetinden olmaġiçün ádi ol 3 b 2
daḥi hem Musa elindeki ʿaṣa
oldı abın ʿizzetine ejdeha 3 b 3
ceddi oldúġiçün anıñ ol ḫalil
narı cennet ḳıldı aña ol celil 3 b 4
cümle anıñ dostluġına adına
bunca ʿizzet oldı ol ecdadına 3 b 5
çoḳ temenna ḳıldılar Ḥaḳdan bular
kim Muḥammed Ümmetinden olalar 3 b 6

4. Mevlidin kıymeti.

5. Arapça bir parça.

6. Arapça bir parça.

7. Müslüman olan yahudinin hikâyesi(hikâye şudur: bir yahudi kadın komşusunun mevlid okuttuğunu görerek, bunun sebebini sorar. Komşusu da ona mevlidin kıymetinden bahseder. Kadın o gece rüyâsında Peygamberi görür ve bu rüyayı kocasına anlatır. Ertesi gece o da rüyâsında Peygamberi görür. Bundan sonra her sene bir kere mevlid okutmaya başlarlar ve mevlidin şerefine de onlara iman nasip olur).

8. Arapça bir parça.

9. Arapça bir parça.

10. Peygamberin cihana gelmesi ile beliren mûcizeler(bu kısımdaki ekseri motifler Süleyman Çelebi mevlidinde de vardır).

11. Arapça bir parça.

12. Arapça bir parça.

13. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali(bu kısımda Azrâil'in yer-yüzünden bir parça toprak alıpcennete götürdüğü,orada bu toprağa meleklerin balçık karıştırdıkları, Allahın emri ile Cebrâil'in de razı olmadan toprak alarak cennete götürdüğü ve onu cennet ırmaklarında yıkayıp, Ademin toprağına karıştırdığı anlatılmakta, meleklerin Ademe bu sebeple secde ettiklerinden bahsedilmektedir. Nûr-ı Muhammedî'nin intikalindeki motifler Süleyman Çelebi mevlidinde de aynı ile mevcuttur.

14. Nûr-ı Muhammedî'nin Amine'nin alnında tecelli etmesi (bu kısımda ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in Peygamber doğmadan evvel gördüğü rüyâdan bahsedilmektedir. Sonra da ʿAbdullah'ın ölümü ve meleklerin Amine'ye Muḥammed'in dünyaya geleceğini müjdeledikleri anlatılmaktadır).

15. Arapça bir parça.

16. Müellifin özrümü beyânı ve duâ.

17. Mevlid(bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin çoğu Süleyman Çelebi mevlidinde de mevcuttur. Şu beyitler de aynen Süleyman Çelebi'de vardır:

dedi gördüm ol habibin anesi

bir 'aceb nur kim güneş pervanesi 19 a 2

berk urup çıkdı evimden nagehan

üç bile huri bana oldı 'ayan 19 a 3

çevre yanıma gelüp oturdılar

Mustafayı birbirine mıgtular 19 a 4

dediler oğlun gibi hiç bir oğul

yaredılalı cihan gelmiş degil 19 a 5

bu senin oğlun gibi kadri cemil

bir anaya vermemişdür ol celil 19 a 6

ulu devlet bulduñ ey dildar sen

tegisardur senden ol hulki hasen 19 a 7

bu gelen 'ilm-i ledün sultanıdur

bu gelen tevhidi 'irfan kanıdur 19 a 8

vasfını bu resme tertib etdiler

ol mübarek nurı tergib etdiler 19 a 8

Amine aydur gü vakt oldı tamam

kim vücuda gele ol hayrü'l-enam 19 b 4

18. Arapça bir parça (bu kısım harekesizdir).

19. Arapça bir parça

20. Arapça bir parça

21. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller(bu kısmın başında cihânın yaratılmış Peygamberin doğması ile gâdumân olarak merhabâ demeleri vardır ki, bu parça Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli nüshalarında da mevcuttur. Yalnız bahis mevzuu nüshalarda mevcut olan bâzı motifler burada yoktur.

Sonra Peygamberin Allahtan Ümmetini dilemesi müteâkiben de Kâbe'nin o geceki hâli anlatılmaktadır.

Bu kısımda da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarındaki ile müşterek mısralar vardır:

ṭıfl iken ol dilerdi ümmetin
sen kocaldıñ terk idersin sünnetin 29 b 8
ümmetin didi saña çün Muṣṭafa
vir salavat sende şña bul şafa 29 b 9
Mekke kavmi ulaları bi-ḫilaf
Ka'be'i ol gice kılurlar ṭavaf 29 b 10
rükni rükne Ka'benin virdi selam
dediler kim togdı ol ḫayrü'l-enam 29 b 11
secde kıldı Ka'be gördi ḫaş ü 'am
düşmedi bir ṭaşı ḫoş kıldı ḳıyam 30 a 1
Ka'be bir şavt itdi ol dem nageham
didi togdı bu gice şems-i cihan 30 a 2
pak idüp küfrile putlardan Resul
kurtarıgar beni müşriklerden ol 30 a 3
yalın ayak baş açuben saf saf
şylşyişer ümmeti beni ṭavaf 30 a 4
ol gice ṭabl-ı nübüvvet urdilar
ol gice şeytanı gökden sürdiler 30 a 5
nice putḫanı nice deyr ü sanem
yıkılup küfr ehîne verdi elem 30 a 6

22. Peygamberin mücizeleri(bu kısımda evvelâ Peygamberin mücizelerinden bahsedilmekte, sonra da 'Abdü'l-Muṭṭalib'in Kâbe'de putların baş-aşağı olmuş bulunduğunu görerek Muḥammed'in doğduğundan ḫaberdâr olduğundan bahsedilmektedir. Sonra da onun Muḥammed'i görmeğe gittiği ve o gece beliren ḥaller anlatılmaktadır.

Bu kısmın başında Süleyman Çelebide de bulunan şu beyitler mevcuttur:

evvela olkim mübarek cismiñiñ
gölgesi düşmezdi yere reminiñ 30 b 3
nur idi başdan ayaya gövdesi
bu'ayandur nuriñ olmaz gölgesi 30 b 4
hem mübarek başı üzre her zaman

bir pare bulut olurdu sayebân 30 b 5
her nere varsa bile varırdı ol
bagı üzre da'ima tururdı ol 30 b 6
hem mübarek gözlerinde mu'cize
niçedür oldahi aydalum size 30 b 7
nice öninden görür idi 'ayan
öyle görür idi şehrından heman 30 b 8
uyanugiken nice işitse ol
öyle işidirdi uyurken Resul 30 b 9
deprediçek tudagın ol mahu ves
deprenürdi gökde hem ay u güneş 30 b 10
inci dişleri gu'asından gice
igne düşse bulunurdı ey hoca 30 b 11
şadrı nurından karanu giçeler
yolda yürürdi yigitler kocalar 31 a 1
tokunmaçak başına bad-ı şeba
miski 'anberden tolar idi hava 31 a 2
derlese güller olurdı terleri
hoş dererlerdi terinden gülleri 31 a 3
dikdi ki hurmayı ol şah-ı cihan
diktigi sa'at yemiş verdi heman 31 a 4
vahyigün endikte Cebrilü emin
gökden ayrılduğı sa'atda hemin 31 a 5
Cebra'ilün kokusunu alurdı ol
vahy içün indügini bilürdi ol 31 a 6

23. Arapça bir parça.

24. Arapça bir parça.

25. Muhammed'in büyümesi(burada Halime'nin Peygambere dâye olduğundan bahsedilmekte,sonra Halime'nin onu alıp memleketine götürdüğü,

Muḥammed'in biraz büyüyünce orada sütkardeşi ile beraber orada koyun otlatmağa çıktığı,bu sırada iki kişinin Muḥammed'i alıp götürdükleri,sadrını yararak,oradaki uyuşmuş kanı çıkardıkları ve yüreğini yıkadıkları,bunu gören kardeşinin vaziyeti Ḥalimę'ye haber verdiği, Ḥalime'nin o yere gelip Muḥammed'i bulduğu ve onun sıhhatine halel gelmemiş olduğunu görerek, sevindiği ve çocuğu bağrına bastığı anlatılmaktadır. Bundan sonra da Muḥammed'i ʿAbdü'l- Muṭṭalib'in yetiştirdiği söylenilmekte ve Peygamberin mucizelerinden bahsedilmektedir ki, bu son parça ihtivâ ettiği motifler itibarı ile Süleyman Çelebî mevlidinin aynıdır.

26. Arapça bir parça.

27. Arapça bir parça.

28. Der beyan-ı hikayę-'i Ḫadiceṭü'l-kübrâ raziyallahü ʿanha (bu kısmın başlık ile alâkası yoktur. Burada Peygamberin kâinatın yaratılışının sebebi olduğu söylenilmekte,sonra Ebu Bekir, ʿÖmer, Osman ve ʿAli'nin Muṣṭafa'nın yâri olduklarından ve bunlara hürmet etmek lüzümundan bahsedilmektedir. Kısmın sonunda da duâ mevcuttur.

29. Arapça bir parça.

30. Arapça bir parça.

31. Amine'nin ve ʿAbdullah'ın ölümleri(~~bu kısımda~~ Muḥammed yedi yaşına gelince ; annesi Amine'nin öldüğünden bahsedilmektedir ki bu 24 kısımda söylenilen ile tezat teşkil eder(yk.bk). Sonra Amine'nin hastalandığı ve öldüğü anlatılmakta,bunu müteakip ʿAbdül-Muṭṭalib'in vasiyetinden bahsedilmektedir: ʿAbdü'l-Muṭṭalib hastalanır ve öleceğini anlayarak, halkı yanına çağırır ve onlara Muḥammed'in hayatta yapa-yalnız ve hâmîsiz kalacağını düşünerek üzüldüğünü söyler. Hazır bulunanlardan Ebu Leheb Muḥammed'in hâmîsi olmak için, ʿAbdül-Muṭṭalib'den izin ister. ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in ona kendisine itimadı olmadığını söylemesi üzerine, Hamza bu işe tâlib olursa da ʿAbdü'l-Muṭṭalib onun her gün gazâda bulunacağını düşünerek buna da rızâ göstermez. Nihâyet dedesi,Muḥammed'i Ebu Ṭalib'in himayesine tevdî etmeğe râzı olur).

32. Arapça bir parça.

33. Arapça bir parça.

34. Muḥammed'in Ḫadice'nin kervanına katılması(bu kısımda 'Abdü'l-Muṭṭalib ile onun kardeşi Atike'nin Muḥammed'i evlendirmeğe karar verdikleri ve para tedariki etmek maksadı ile, Muḥammed'in Ḫadiçe'nin kervanında çalışmasını Ḫadiçe'ye teklif ettikleri âhır zamanı Peygamberi ile evleneceğini evvelce rüyâsında görmüş olan Ḫadiçe'nin Muḥammed'in evsâfını önceden bildiği için,onun âhır zaman Peygamberi olduğunu da bildiği ve bu teklifi memnuniyetle kabûl ettiği anlatılmaktadır).

35. Arapça bir parça.

36. Arapça bir parça.

37. Ḫadice'nin Muḥammed'i Meysere'ye emânet etmesi(burada Ḫadiçe'nin âhır zamanı Peygamberinin evsâfını, evvelce Tevrat'ta görmüş olduğu,bu sebeple onu tanıdığından bahsedilmekte,sonra kervanına almak için onunla konuştuğu, ona elbise verdiği ve Muḥammed'i kervanın reisi Meysere'ye ısmarladığı anlatılmaktadır).

38. Arapça bir parça.

39. Arapça bir parça.

40. Ḫadice'nin kervanının yola çıkması(bu kısımda Meysere'nin Muḥammed-e Ḫadiçe'nin vermiş olduğu, kıymetli kumaşlardan yapılmış elbiseleri giydirdiği Ebu Leheb'in bu hürmetin sebebini sorması üzerine, onun Tvrat ta geleceği bildirilen âhır zaman Peygamberi olduğunu söylediğinden bahsedilmekte, sonra kervanın yola düzülmesi ve bir mağarada oturan ve gece gündüz ibâdet eden bir râhibin Tvrat'ta âhır zaman Peygamberinin geleceğini okumuş olduğu, onu beklemekte olduğu anlatılmaktadır).

41. Arapça bir parça.

42. Arapça bir parça.

43. Bir râhibin Ḫadice'nin kervanı ahâlisine, Muḥammed şerefine, ziyâfet vermesi(Burada 39.kısımda bahsedilen râhibin kervan üzerindeki bulutan Muḥammed'in geldiğini anladığı ve sevinerek, kervana doğru koşup, ker-

van halkını ziyâfete dâvet ettiği anlatılmaktadır. Râhip kervan halkını ziyâfete gağırınca, hepsi giderler. Yalnız Muḥammed'i, kervanı beklemek için, bırakırlar. Hâlbuki râhip onu bilhassa görmeyi arzu etmektedir. Hepsinin tamam olup olmadıklarını sorar. Muḥammed'in berâberlerinde bulunmadığını öğrenince onu aramağa gider, alıp getirerek, âhır zaman Peygamberi olduğunu hazır bulunanlara bildirir ve kendisine risâlet nasib olduğu zaman onu da unutmaması için Muḥammed'e yalvarır).

44. Arapça bir parça.

45. Arapça bir parça.

46. Ḫadîcę'ye mektup götürmek için, Muḥammed'in gönderilmesine karar verilmesi(bu kısımda kervan Ḫadîcę'nin kervanı Şam'a vardığı zaman mecûsilerin bayram yapmakta oldukları, kervan yaklaşınca onların ateşlerinin söndüğü, mecûsîlerin ulusunun âhır zamanı Peygamberinin geldiğini bilerek Muḥammed'i arattığı, Neyṣûr'un onu sakladığı, sonra tekrar yola düzüldükleri ve yolda vukû bulan hâdisâtı bildirir. Bir mektup yazıp, Muḥammed vâsıtası ile, Ḫadîcę'ye yolladıkları anlatılmıktadır.

47. Arapça bir parça.

48. Arapça bir parça.

49. Muḥammed'in Ḫadîce'ye mektup götürüp ondan cevap getirmesi bu kısımda şeytanın Muḥammed uyuduğu sırada, onun devesini yoldan çıkardığı, Cebrâîl'in Allahın emri ile gelerek yine deveyi doğru yola soktuğu, böylece Muḥammed'in Ḫadîcę'nin evine vasıl olduğu, Ḫadîcę'nin ona ikram ettiği ve yemek verdirdiği, sonra mektuba cevap yazdığı, Muḥammed'in bu cevabı da çabuçak yerine vâsıl ettiğinden bahsedilmektedir).

50. Arapça bir parça.

51. Arapça bir parça.

52. Ḫadîcę'nin kervanının dönmesi (bu kısımda kervanın döndüğü anlatılmakta ve Ḫadîcę'nin Muḥammed'i evlendireceklerini düşünerek, onun ulûfesini vermediği ve ne yapacağını düşündüğü, bu sırada 'Atîḳ'nin vasiyeti öğrenmek için Ḫadîcę'nin evine gittiği , Ḫadîcę'nin de ona evvelce

gördüğü rüyadan nakledilmesi ve Ebu Talib'e vaziyeti anlatmasını söylediğinden bahsedilmektedir).

53. Arapça bir parça.

54. Arapça bir parça.

55. Hadice'nin babasının bunu Muhammed'e vermeği kabûl etmesi (bu kısımda Hadicę'nin babasının kızını Muhammed'e vermeğe râzı olmadığı, fakat bunun üzerine Hadicę'nin Ebu Talib'e mektup yazıp babasını sarhoş etmelerini söylediği, onun dediğini yaptıkları ve babasının sarhoş bir halde Hadice'nin evine götürdükleri, Hadicę'nin de onun eteğini boyadığı-ki o zamanın âdetinee sarhoş iken bir kimse bunu birisine nikâhlamağa söz verirse, onun eteğini boyarlarmış, Hadicę'nin sabahleyin bunu kimin yaptığını soran babasına bir akşam evvel kendisini Muhammed ile evlendirmek için söz verdiğini söylediği anlatılmaktadır).

56. Arapça bir parça.

57. Arapça bir parça.

58. Hadice'ye nişan hediyesi gönderilmesi(bu kısımda Hadicę'nin 'Atikę'ye mektup yazıp, vaziyeti bildirdiğinden,bunun üzerine Ebu Talib ile 'Atikę'nin, Muhammed'i Hadicę'ye nişan hediyesi alması için Ebu Bekr-in dükkânına gönderdiklerinden,Ebu Bekr'inde ona mükemmel bir nişan hediyesi tertip ettiğini ve onun için bir çok köle âzâd ettiğini söylediğinden ve nişan hediyesinin Hadice'nin evine götürüldüğü sevinçle karşılandığından bahsedilmekte ve Muhammed'in düşmanlarının onun malı olmadığını söylemeleri üzerine Hadicę'nin Mekke sahrâsına sayısız mal toplayıp,bunları Muhammed'e bağışladığını bildirdiğianlatılmaktadır).

59. Arapça bir parça.

60. Arapça bir parça.

61. Muhammed'e risâlet erişmesi(bu kısımda,Muhammed'in Hadicę'den Kasım ve Tahir adlarını verdikleri iki oğlu ile Rukiyyę,Ummü Gülsüm ve Zeyneb ve Fatimę adlarını verdikleri dört kızı olduğundan, Fatimę'nin Ali ile Rukiyyę ve Ummü Gülsüm'ün 'Osman ile,Zeyneb'in de Ebu'l-'Âş ile

evlendirildiğinden bahsedilmekte, sonra da Ḥira dağında Allahın Muḥammed'e risâlet nasip ettiğinin bildirildiği, Cebrâil tarafından önce Ḫadice' sonra Meyseŗe'nin müslüman oldukları anlatılmaktadır).

62. Arapça bir parça.

63. Arapça bir parça.

64. Kur'an'ın nâzil olmaya başlaması(bu kısımda Ḫadice'nin Varaḳa adlı bir rahibe giderek, Muḥammed'de beliren hâli anlattığı. Onun da Muḥammed'in âhır zaman Paygamberi olduğunu söylediği, sonra yine Ḥira dağında Muḥammed'e Kur'an sûrelerinden birinin nâzil olduğu anlatılmakta, Ebu Bekr'in bu sırada Şam'da bulunduğu ve orada bir rüyâ gördüğünden mu'abbirin ona bu rüyâyı âhır zaman Peygamberinin dünya ve âhirette dostu olacağı, şeklinde tâbir ettiğinden bahsedilmektedir).

65. Arapça bir parça.

66. Arapça bir parça.

67. Peygamberin halkı dine dâveti(bu kısımda Ebu Bekr, 'Oşman, Zübeyr, 'Abdü'r-reḥman, Ṭalḥa, Sa'd İbu Vaḳḳaş, Ḥamza'nın müslüman oldukları bir mağarada gizlice ibâdete başladıkları, 'Ömer'in Ebu Leheb'in teşviki ile, onları öldürmeye gittiği, fakat Muḥammed'in duâsı üzerine onun da müslüman olduğu anlatılmaktadır).

68. Der beyan-i mi'racı'n Nebiyy sallaḥū 'aleyhi ve sellem

a. Arapça bir parça.

b. Arapça bir parça.

c. Mirac (Mirac'ın kısaca anlatıldığı bu kısım Süleyman Çelebi mevlidlerin in ilâveli nüshalarında bulunan beyitler ile başlamaktadır:

gelberü ey'aşk oduna yanıcı
kendüni ma'şuḳa 'aşıḳ şanıcı 99 b 10
işid indi Muṣṭafa mi'racını
nice urundı sa'adet tacını 99 b 11
hem ana Allah nice luṭf eyledi
ya nice reḥmet huyile ṭuyladı 100 a 1

göklere hem nice seyran kıldı ol
Hak ta'ala hazretine buldı yol 100 a 2
bir düşenbe gicesi tahkik haber
leyle'i kadr idi ol gice meğer 100 a 3
dedi Hak Cebrâile ol gice tur
cennetę varup Burak al tez götür 100 a 4
ol habibime ilet binsün anı
'arşumı seyr eyleyüp görsün beni 100 a 5
Cebra'il aldı Burakı olzaman
ta cenab-ı Ahmede geldi heman 100 a 7
Hak selam etdi sana ya Mustafa
kim mübarek hatırın olsun safa 100 a 8
dedikim gelsün konuklarım anı
'arşumı seyr eyleşün görsün beni 100 a 9
işbu gice bir gicedür ya emin
olısar 'ayne'l-yakin Hakke'l-yakin 100 b 1

69. Arapça bir parça.

70. Arapça bir parça.

71. Peygamberin vefatı(bu kısımda Peygamberin Medine'de vefat ettiği söylenilmekte, bir gün mescitte Cebrâilin ona Allahın selâmını getirdiğinden, bunun üzerine onun Bilal vâsıtası ile eshâbı çağırtıp, onla ta nasihat ettiğinden bahsedilmekte, sonra 'Ayişe'nin evinde hastalındığı Fatime'nin ağladığı, Peygamberin Ebu Bekir'e cemâate imam olması için, Bilal ile haber gönderdiği, Ebu Bekrin üzüntüsünün fazlalığından, namazı kıldıramaması üzerine, Peygamberin 'Ali ve İbn 'Abbas'ın yardımı ile mescide gittiğinden ve namazdan sonra 'Ayişe'nin evine döndüğü, Cebrâilin geldiği, onun vâsıtası ile, Ummetine şefâat dilediği, sonra vefâtı ve defni anlatılmaktadır.

Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır:

Fatime dedi benim canım baba
Yüregim derdine dermanım baba 105 a 9
Fatime oldem ah idüp ağladı
babasınuñ beline el bağladı 105 a 11
işbu haldeg iken irdi Cebra'il
dedikim sana selam etdi Cebil 105 b 6
şordı hem halinizi çalap
şor habibim ne kılar bendeg talab 105 b 7
Ümmetimi dilerem Hakdan dedi
dilegüm Hakdan budur çokdan dedi 105 b 8
girü Hakka vardı geldi Cebra'il
dedikim girü selam etdi Cebil 105 b 9
Hak ta'ala saña çok lutf işledi
ol günahkar ümmetin bağışladı 105 b 10
ider idi Fatime canım baba
arpa etmegin yeyen geyen 'aba 106 b 2
kimisi 'aklı gidüp düşmiş idi
cümlesi bu nara dutuşmış idi 106 b 4
bu firak narı kime kim ugradı
ugradıgınuñ yüregin toğradı 106 b 5

72. Arapça bir parça.

73. Arapça bir parça.

Kitapgı Hâlif Bey'e âit olan bir kitap.

Eb'âdı: 15 X 21 cm.

Kitap yeşil deri bir kab içindedir ve üç ayrı mevlidi muhtevidir. Bunların sonradan bir cild içinde birleştirildiği anlaşılıyor. Her mevlidteki varakların kâğıdının cinsi ayrı olduğu gibi, yazı da her birinde farklıdır.

I. Kavlidü'n-Nebiyy 'alayhi's-salam.

113 sahife, sahifedeki satır adedi: 11.

Yazı, ince, sarıntırak saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış hürekeli nesihtir.

Beyitler alt-alta yazılmış ve kırmızı çerçeve içine alınmıştır.

İstinsah tarihi kaydedilmemiştir. Yazı ve dil hususiyetlerinden sekize bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

Bu nüshanın muhtevâtı için bk. Millet Kütüp., umumun eserler kısmı Nr. 1340.

Beg :

bağlıyalum evvel Allah adına

vaz'alum andan sözün bünyadına 1/4

evvel Allah diyelüm biz de dedile.

Allah adın ögreyelüm her dile 1/6

II. Kitabu mevlidi-ş şerifi-l mahsus bi'l-mevlidi'n-nebeviyyi 'alayhi'l-vesselam

Muhtevâsı ve mündericâtı için bk. S. 120

III. 3.5 sahifelik bir parça

1. Fasl-ı Beşeriyyet.

2. Münâcat(bunun sonunda sahibi'l-mevlid Şehzâde el-Şehzâde el-Şalvati için H. yazılıdır).

3. Mevlidi nebevi.

Kitapçı Münif Bey'e âit olan bir kitap.

Ebʻâdı 15 x 21 cm.

Kitap yeşil deri bir kab içindedir ve üç ayrı mevlidi muhtevîdir. Bunların sonundan bir cild içinde birleştirildiği anlaşılıyor. Her mevlîddeki varakların kâğıdının cinsi ayrı olduğu gibi, yazı da her birinde farklıdır.

I. Kavlidü'n-Nebiyy ʿalayhi's-selam.

113 sahife, sahifedeki satır adedi: 11.

Yazı, ince, sarıntırak soykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış hüreketli nesihtir.

Beyitler alt-alta yazılmış ve karmaşa çerçeve içine alınmıştır.

İstinsah tarihi kaydedilmemiştir. Yazı ve dil hususiyetlerinden eskice bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

Bu nüshanın münderecâtı için bk. Millet Kütüp., manzum eserler kısmı Nr. 1349.

Baş :

bağlayalım çevgi Allah adına

vuralım gönün sâmân bünyadına 1

çevgi Allah diyelim biz durdilo.

Allah adın söyleyelim her dilo 1

II. Maga mevlid-i Ahmed-i Muhammed Mustafa sallallahü ʿaleyhi ve sellem

Evsafı ve münderecâtı için bk. s. 120

III. 3-3 sahifelik bir parça

1. Fazl-ı Mücteyni.

2. Münâcat(bunun sonunda Muhammed Mûsâ el-Mücteyni el-Halveti 1015 H. yazılıdır).

IV. Diğer bir mevlid nüshası.

Evsafı ve münderecâtı için bk. s.

Üniversite kütüp.,T.Y. 7339

Eb'âdı : 20,8XI6 (I5,5XI9,7) cm.

64 varak,sahifedeki satır adedi :II

Üzerinde altın yaldız motifler mevcut olan kırmızı bir kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir. Kabın iç kısmına vişneçürüğü renginde zemin üzerine,sarı,beyaz ve lâcivert motifli parlak kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı,beyaz ve orta kalınlıkta saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Mühim kelimeler ve beyitler için kırmızı mürekkep kullanılmıştır

Sahife kenarları siyah ve altın yaldız cedvellidir.

Beyitler iki sütun hâlinde olup,mısrâlar yekdiğerinden birbirine yakın olarak çizilmiş ve araları altın yaldız ile doldurulmuş 0,5 cm. kadar aralıklı ikişer siyah çizgi ile ayırd edilmiştir.

Ib'de altın yaldız zemin üzerine mavi yapraklı beyaz çiçekler ile yapılmış bir başlık altında besmele besmele'nin altında da duâ mevcuttur.

2a'da da aynı şekilde bir başlık vardır,bunun altında da

Mevlûdü mine'l-Sahîdin el-Nevvi yazılıdır.

Kitap II88 H.'de Mustafa Han-ı sâlis'in câmii müezzinlerinden İsmâil b.Hasan tarafından istinsah edilmiştir.

Baş :

beşlayalım evvel Allah adını
uralım andan sözün bünyadını 2a3
evvel Allah diyelüm biz derdile
Allah adın öğredelüm her dile 2a4

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti (bu kısımda

Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında mevcut beyitler de vardır :

anuñiçin yaraḍıldı bu cihan
cümle varlıḳ aşikarę vü nihan 3a 2
anuñiçün oldı bu şems ü ḳamer
anuniçün oldı ʿalem sertaser 3a 3
raḥmet^en li'l-ʿalemindür ol ḥabib
ḳamu dürlü dertlere oldurur ṭabib 3a 6).

2. Arapça bir parça.

3. Arapça bir parça.

4. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı (bu kısmın hulâsası : Allah evvelâ kendi nûrundan bir cevher halk eder. Sonra ona heybet ile bakar. Cevher iki parçaya bölünür. Bu parçalardan birisi, eriyerek su olur. Diğer cevher parçasından arş, kürsi, levh-i mahfûz, kalem, Cennet, melekler, felekler yaratılır.

Kısmın sonunda da Nûr-ı Muhammedî'nin güzelliğinden bahsedilmektedir).

5. Arapça bir parça.

6. Peygamberin rûhunun yaratılışı.

7. Arapça bir parça

8. Mevlid hakkında bir parça.

9. Arapça bir parça

IO. Müslüman olan yahudinin hikâyesi.

II. Arapça bir parça.

I2. Peygamberin sûret âlemine gelmesi yaklaşınca beliren hâller (bu kısımda kâinatın Muḥammed'in yüzü suyu hürmetine yaratıldığından, Nûr-ı Muhammedî'nin enbiyâlar sülâlesinden intikal ederek Peygamberin alnında karar kıldığından, bunu müteakiben Peygamberin eshâbından bah-

sedilmekte,sonra duâ gelmekte,en sonda da Peygamber doğmadan evvel beliren alâmetler anlatılmaktadır).

I3. Arapça bir parça.

I4. Adem'in yaratılışı ve Nûr-ı Muhammedî'nin intikali (Allah Azrâil'e yerden toprak almasını emreder.O da şarka ve garba kabza vurup,bir mikdar toprak kaldırır. Sonra melekler gelerek toprağa balçık katarlar. Cebrâil de,yine Allahın emri ile,kendi ravzasından Muḥammed'in toprağını alır. Bu toprak cennet ırmaklarının suları ile yıkanır ve içine Adem'in balçığı salınır. Allah Adem'i kırk yıl terbiye ettikten sonra ona can verir. Nûr-ı Muhammedî'yi de onun alnına koyar. Bu yüzden melekler Adem'e secde ederler . Sonra Nûr-ı Muhammedî Havva Şit,İbrahim,İsmâil, ʿAbdü'l-Muṭṭalib ʿAbdullah ve Amine alnına oradan da Peygambere intikal eder).

I4. Arapça bir parça.

I5. Amine'nin Peygambere hâmile olması (bu kısımda ʿAbdullah'ın rûyâsında kendinden bir nûr çıktığını ve o nûrun arşa erdiğini görür. Bu rüyânın tâbirini muabbirlere sorduğu zaman ona kendisinden Muḥammed Muṣṭafa'nın geleceğini söylerler. O gece de Muḥammed ana rahmine düşer).

I6. ʿAbdullah'ın ölümü.

I7. Arapça bir parça .

I8. Mevlid hakkında bir parça (sonda duâ vardır).

I9. Arapça bir parça.

20. Mevlid (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'dekiler ile müşterektir).

2I. Arapça bir parça.

22. Arapça bir parça.

23. Peygamber doğduğu gece beliren hâller (bu kısımda

Peygamberin mûcizelerinden bahsedilmekte,onun doğduğu saat Allaha secde ettiği söylenilmekte,sonra Peygamber doğunca bütün yaradılmışın şâduman olarak merhaba dediklerinden bahsedilmekte,bunu müteâkip de meleklerin Peygamberi götürüp,tekrar getirmeleri anlatılmaktadır.

Bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında da mevcut olan şu beyitler vardır:

yaradılmış cümle, oldı şaduman
ġam gidüp ʿalem yeñiden buldı can 30a 6
cümle, zerrat-ı cihan idüp ṣada
çagrışuben didiler ki merḥaba 30a 7
merḥaba ey sırr-ı furḳan merḥaba
merḥaba ey kan-ı ʿirfan merḥaba 30a 9
merḥaba ey ḳurretü'l-ʿayn-ı ḫalil
merḥaba ey ḫas u maḥbub-ı celil 30a 10
merḥaba ey cümleniñ maḳṣudı sen
merḥaba ey ḫalıḳıñ maḥmudı sen 30a 11
merḥaba ey mah-ı ḫurşid-i Hüda
merḥaba ey Ḥaḳdan olmayan cüda 30b 1
merḥaba ey Raḥmet[en] li'l-ʿalemin
merḥaba sensin şefiʿü'l-müznibin 30b 2
ey cemali gün yüzi bedr-i münir
ey ḳamu düşmişlere sen destigir 30b 3
ey gönüller derdiniñ dermanı sen
ey yaradılmışlarıñ sulṭanı sen 30b 4
ey risalet taḫtınıñ sen ḫatemi
ey nübüvvet miḥriniñ sen ḫatemi 30b 5
doġdı dem Raḥmet[en] li'l-ʿalemin
nurile doldı semavatı zemin 30b 10

24. Arapça bir parça.

25. Peygamberin doğduğu gece beliren mûcizeler (bu kısımdaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'de vardır).

26. Arapça bir parça.

27. Peygamberin büyümesi (bu kısımda Peygamberin Ḥalime ile birlikte onun memleketine gönderilmesinden, orada çocuklar ile berâber, koyun otlatmağa gittiği sırada Peygamberin sadrının yarılıp, yüreğinin temizlendiğinden, sonra Muḥammed'in Mekke'ye getirildiğinden, onun altı yaşına gelince annesinin, sekiz yaşında da dedesinin öldüğünden bahsedilmekte, sonra da Muḥammed'i Ebu Ṭalib'in kendi himâyesine aldığı söylenilmektedir. Bu kısmın sonunda Peygamberin ahlâkı ve mûcizelerinden bâzıları anlatılmaktadır).

28. Arapça bir parça.

29. Naʿt-ı Reṣuleʾl-ṣadıḳın ʿaleyhiʾṣ-ṣalatü veʾs-selam

30. Arapça bir parça.

31. Peygamberin mûcizeleri.

32. Arapça bir parça.

33. Peygamberin medhi.

34. Arapça bir parça .

35. Mirac (bu kısımdaki beyitlerin hemen hepsi Süleyman Çelebi'de mevcuttur).

36. Arapça bir parça.

37. Peygamberin vefâtı (bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'de mevcuttur. Farklı olanlar şunlardır : Cebrâil mescid içinde Peygambere vefâtı zamanının geldiğini bildirince onun Bilâl vâsıtası ile eshâbını mescide toplaması, Âyişe'nin evinde hastalanması, Allahın ona tecellî etmesi ile cânın sıçrayıp Allaha erişmesi).

Burada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler de vardır :

Mekkeden hicret idüp gitdi Resul
ol Medine, şehrine, yitdi Resul 53 b 7

anda, turdı anı idindi makam
anda oldı ahir ömri hoş tamam 53 b 9

bir dem eshaba, nasihat eylédi
lutfüle, anlara, bir dem söylédi 54 a II

didi kim Bu Bekr imamet eyleşün
yirüme, geçsün niyabet eyleşün 55 a I

çün işiddiler Bilalıñ bu sözün
her birisi toprağa urdı yüzün 55 a 3

anı gördi Mustafa, sabr itmédi
ya ʿAli gel koltuğuma, gir didi 55 a 8

Mustafanuñ sağ elin tutdı ʿAli
sol elini İbni ʿAbbas ol veli 55 a 9

ʿizzetile, koltuğuna, girdiler
ağır ağır mescide, getürdiler 55 a IO

Fatıma didi kim canım baba
yüreğim derdine dermanım baba 55 b 4

ey dede, sensiz kaluruz yetim
firkatiñ odı bizi yakdı ʿazim 55 b 9

işbu halde iken irdi Cebraʾil
didi kim sana selam itdi celil 56 a I

sordı hem haliñi dahi ol calab
sor habibim ne, kılur bende talab 56 a 2

Hak taʿala sana çok lutf işledi
ol günahkar ümmetiñ bagışladı 56 a 4

giru Ḥaḳḳa, vardı geldi Cebrā'il
didi kim sāña selam itdi Celil 56 a 9
şordı ḳabż içün mi geldiñ ya melek
ya ziyaret midür gınçaḳ dilek 56 b 3).

38. Arapça bir parça.

39. Peygamberin defnedilmesi (burada Peygamberin vefâtı için halkın üzüntülerinden ve Peygamberin vasiyyeti mûcibince defnedildiğinden bahsedilmektedir.

Kısmın sonunda duâ mevcuttur.

Bu kısımda da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında mevcut olan beyitler vardır :

Ḥüseyn der kim eydedi olduḳ yetim
firḳatiñ odı bizi yaḳdı 'aẓim 58 a 6
eydür idi Fāṭıma canım baba
ġarpa, etmegin yiyüp giyen 'aba 58 a 7
kimisi 'aḳlı gidüp düşmüş idi
cümleşi bu oda ṭutuşmış idi 58 a 9
bu firaḳ odı kime, kim uġradı
uġraduġınıñ yüregin toġradı 58 a 10
didiler çare nedir nitmek gerek
Tañrı emrince, hazırlanmaḳ gerek 58 a 11).

40. Arapça bir parça.

41. Münâcat .

42. Arapça bir parça.

43. Duâ. (mensurdur)

Topkapı sarayı müzesi, Hazine kütüp.,Nr. 1246

Eb'âdı : 16. 7 X 22. 5 cm.

35 varak sahifedeki satır adedi : 11

Beyaz zemin üzerine kahverengi hâreli kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı 1. 5 cm. kadar eninde siyah meşindendir.

Yazı, beyaz ve kalın, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Sahife kenarı cedvelleri yeşildir.

Beyitler iki sütun hâlindedir ve 3 mm. kadar aralıklı iki yeşil çizgi ile yekdiğerinden ayırd edilmiştir.

Başta altın yaldız bir çerçeve içinde kırmızı mürekkep ile Mevlûdü'n-Nebiyy yazılıdır.

Bâzı sahife kenarlarında ilâveler vardır .

Kitap 1206 H.'de istinsah edilmiştir.

Baş :

başlayalum evvel Allah adını
uralum andan sözüñ bünyadını 2 b 2
evvel Allah diyelüm biz derdile,
Allah adın ögredelüm her dile 2 b 3

Mündereceti :

1. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti(bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

cümle ʿalem yoğıken ol var idi
evvel ahir ğani cebbar idi 2 b 7
Hak taʿala gün yaratdı ʿalemi
kıldı ʿalemde müzeyyen Ademi 3 a 2

ṣanuñiçün yaradıldı bu cihan
cümle varlık aşikare vü nihan 3 a 5
Anuñiçün oldı bu çeme ü ḳamer
ṣanuñiçün oldı ʿalem şöyle şöyle 3 a 6
ṣanuñiçün oldı ʿalem nurile
ḥürmetine ṭoldı Cennet ḥurile 3 a 7
Raḥmetenⁿ liʾl-ʿalemindir il Ḥabib
ḳamu dürlü dertlere oldur ṭabib 3 a 8

2. Peygamberin rûhunun ve kâinatın yaratılışı(bu kısımda Allahın kendi kudretini zâhir etmek için Peygamberi bütün âlemden evvel yarattığından bahsedilmektedir).

3. Bir sûre (~~suretü'l-aḥzab~~).

4. müellifin özrünü beyânı.

5. Bir sûre(~~sure-i aʿraf~~).

6. İslâm olan yahudinin hikâyesi.

7. Bir sûre(~~sure-i al-i ʿimran~~).

8. Cihan yaratılışı ve Peygamberin sûret âlemine gelmesi yaklaşınca beliren haller (bu kısımda Allahın önce rûhânî bir gevher halkettiğinden, sonra o gevherden arş, kürsü ve enbiyâ ruhlarını yarattığından,bunu müteâkip de Peygamberin eshâbından,Ḥasan ve Ḥuseyn'den bahsedilmekte,bundan sonra da Peygamberin doğması yaklaşınca beliren haller anlatılmaktadır. Kısmın sonunda duâ vardır.)

9. Bir sûre (~~sureti'l-aḥzab~~)

10. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali (krş. Millet kütüp.,1349)

11. Bir sûre (~~sûre-i fetḥ~~)

12. Amine'nin Peygambere hâmile olması (krş. ayn yazma)

13. Bir sûre (~~sûre-i Muḥammed ʿalayhi's-selam~~).

14. Mevlid (bu kısmın başında dua vardır; sonra Peygamberin doğumu anlatılmaktadır. Mevlidin ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'dekilerin aynıdır).

15. Bir sûre (sure-i enbiya)

16. Peygamber doğduğu gece beliren hâller (bu kısmın ihtiva ettiği motiflerin çoğu Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında vardır. Buradaki bâzı beyitler de Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında vardır:

doğdı ol sa'atda ol sultan-ı din	
nura gark oldı semavatı zemin	21 b 1
yarıdılmış cümle oldı guduman	
gam gidüp 'alem yeñiden buldı can	21 b 2
cümle zerrat-ı cihan idüp ayda	
çagrışuben didiler kim merhaba	21 b 1
merhaba ey 'ali sultan merhaba	
merhaba ey kan-ı 'irfan merhaba	21 b 4
merhaba ey sırr-ı furkan merhaba	
merhaba ey derde derman merhaba	21 b 5
merhaba ey can-ı baki merhaba	
merhaba ey 'uşşaka saki merhaba	21 b 6
merhaba ey kurretü'l-'ayn-ı halil	
merhaba ey hak u mahbubu cemil	21 b 7
merhaba ey cümleniñ maksudı sen	
merhaba ey halikan mahmudı sen	21 b 8
merhaba ey mah-ı hurşid-i Huda	
merhaba ey Hakdan olmayan cüda	21 b 9
merhaba ey Rahmet en li'l-'alemin	
merhaba senesin şefi'e'l-müznibin	21 b 10
ey cemali gün yüzi bedri münir	
ey karası düşmüşlere sen destigir	21 b 11
ey gönüller derdiñ dermanı sen	
ey yaradılmışlarıñ sultanı sen	22 a 1
ey risalet tahtınuñ sen hatemi	
ey nübüvvet muhrinüñ sen hatemi	22 a 2

ṭoġdugı dem Raḥmet en liʾl-ʿalemin
nurile ṭoldı semavatı zemin 20 a 7

17. Fet-i şerif(arapça)

18. Peygamberin büyümesi(bu kısımda Peygamberin sütninesinin Ḥalime olduğundan,Ḥalime'nin çocuğu alıp,kendi memleketine götürdüğünden kısaca bahsedilmekte, sonra da Muhammed'in sütninesinin çocukları ile birlikte koyun otlatmaya gittiği esnâda onun sadrının yarıp, yüreğinin çıkarılarak temizlendiğinden, bu hâdiseyi müteâkip, Muhammed'in annesinin yanına götürüldüğünden,Muḥammed altı yaşına gelince annesinin,sekiz yaşına gelince de dedesi ʿAbdül-Muṭṭalib'in öldüğünden, onun amucası tarafından büyütüldüğünden bahsedilmektedir.

19. Arapça bir parça

20. Mirac(bu kısımdaki motifler Süleyman Çelebi'de de mevcuttur, Mirac kısmında da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

İşit imdi Muṣṭafa miʿracını
nice urundı saʿadet tacını 25 b 3
hem ana Allah nice luṭf eyledi
ya nice raḥmet ḫunile ṭuyladı 25 b 4
göklere hem nice seyran ḳıldı ol
Ḥaḳ taʿala ḥażretine buldı yol 25 b 5
bir düşenbe gicesi taḥḳiḳ ḫaber
leylei ḳadr idi ol gice meger 25 b 6
ol Ḥabibüme ilet bin sün anı
ʿarşumı seyr eyleşün görsün beni 25 b 8

Cebra'il aldı burakı ol zaman
ta cenab-i Aḥmede gelidi heman 25 b 10
Ḥaḳ selam itdi sana ya Muṣṭafa
kim mübarek ḫatırıñ olsun safa 25 b 11
didikim gelsün konuklarem anı
ʿarşımı seyr eylesün görsün beni 26 a 1

gel gide lim göklere ya Muṣṭafa
muntaẓırdır sana eṣḥab-ı ṣafa 26a 3
işbu gice bir gicedir ya emin
olmazdır ʿaynel-yakin Hakkel-yakin 26a 4
didi kim Hak ya Muḥammed ben seni
bilürem görmege toymazsın beni 26a 9).

21. Bir sûre ~~(sûre-i ṣaf)~~

22. Peygamberin vefâtı (krş.ayn.yazma)

Bu kısımda da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

Mekke dem hicret idüp gitdi Resul
ol Medine şehrine yetdi Resul 28b 5
anda durdı anı idindi makam
anda oldı ahır-ı ʿömri hoş tamam 28b 6
didi kim Bu Bekr imamet eyleşün
yirüme geçsün niyabet eyleşün 29b 7
Fatıma didi benüm canam baba
yüreğim derdine dermanım baba 30a 10
Fatıma ah idüben ol dem yıglıdı
babasınuñ boynuna el baglıdı 30b 1
ey dede sensiz kalurız yetim
firkatiñ odı bizi yakdı ʿazim 30b 4
işbu halde iken irdi Cebraʾil
didi kim sana selam itdi Celil 30b 7
ırdı hem halüñüzi dahi çalışp
şor habibim ne kılur bendeñ talep 30b 8
Ümmetümi dilerem Hakdan didi
dile güm Hakdan budur çokdan didi 30b 9

girü Ḥaḳḳa varḍı geldi Cebrā'il
didi kim girü selām itdi Celīl 30b 10
Ḥaḳ taʿala sāña çoḳ luṭf işledi
ol günahkar ümmetiñ bağışladı 30b 11
faẓl-i Ḥaḳdan çünkim irdi afitab
anı yerden gün getürüldi ḥicab 31a 9
bir kez Allah deyüben can sıgradı
yir ü gök ʿarş ve kürsi diṭredi 31a 10).

23. Bir sûre ~~(Sure-i tevbe)~~.

24. Peygamberin defnedilmesi (bu kısmın sonunda duâ mevcuttur. Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır.

Ḥüseyn der kim ey dede olduḳ yetim
firḳatiñ odı bizi yaḳdı ʿaẓim 31b 10
dir idi Fāṭıma canım baba
arpa etmegin yiyen giyen ʿaba 31b 11
kimini ʿaḳlı gidüp düşmüş idi
cümlesi bu oda tutuşmuş idi 31a 2).

25. Bir sûre ~~(sure -i sem'r)~~

26. Hatma duʿa-yi mevlūd.

Millet kütüp.,manzum eserler kısmı,nr.I347.

Eb'âdı : IO,9 X I5,6 cm.

57 varak,sahifedeki satır adedi : I5.

Beyaz zemin üzerine mâvi hâreli kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir.Cildin sahifeleri tutturan kısmı I cm. eninde vişne çürüğü renginde meşindendir. Kenarları da 3 mm. eninde aynı renk meşin ile çer çevelenmiştir.

Yazı,beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış,harekesiz rik'adır.

Bahis başları ve mühim beyitler için ve sahife kenarlarındaki cedveller için,kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Beyitler iki sütûn hâlinde olup, 0,5 cm. kadar aralıklı iki kırmızı çizgi ile birbirinden ayrılmıştır.

Baş ve sonda Ali Emîrî Ef.'nin vakıf mührü vardır.

I b'de,kırmızı çerçeve içinde,kitabın başlığı (Hâzâ kitâb mevlûdü 'n-Nebiyyi'aleyhis-salatü ve's-selam)mevcuttur.

Kitabın I. kısmının istinsahı 27 Rebiülevvel II7I'de bitmiştir 2. kısmının sonunda da 5 Rebiülevvel II7I tarihi vardır ve Mustafa Yazıcı-Zâde tarafından istinsah edildiği yazılıdır.

I. kısmın baş :

Allah adın zikr idelüm evvela
vacib oldur cümle işde her kula 2 a_1
başlayalum evvel Allah adını
uralum andan sözün bünyadını 2 a_2

II. Kısmın baş :

ey 'ademden 'alemi var eyleyen
yiri ka'im gögi dem-bedem var eyleyen 25 b_2
lutf ile halk idüben ay u gün
devr ideler bu cihanı gün begün 25 b_3

Bu nüsha, bâzı farklar mevcut olmakla berâber, Millet kütüp., nr.I348'un aynıdır.

Münderecâtı :

I. Allahın isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti (bu kısımda Millet kütüp., manzûm eserler kısmı. nr.I349'da da mevcuttur. Sâdece o nüshada Süleyman Çelebi mevlidinde bulunan bâzı beyitler vardır ki, onlar burada yoktur).

2. Duâ.

3. İslâm Yahudisinin hikâyesi (Millet kütüp., manzum eserler kısmı nr.I349'da da vardır aynıdır).

4. Peygamberin ruhunun ve kâinâtın yaratılması (Millet kütüp., manzum eserler kısmı I349'da aynı ile mevcuttur).

5. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikâli (Millet kütüp. manzum eserler kısmı. nr.I349'un I3. kısmının aynıdır).

6. ʿAbdullâh'ın ölümü (bu kısım mevzubahis nüshanın I4. parçasına tekâbül etmektedir).

7. Mevlid (bu kısımda önce mevlidden bahsedileceği beyân edilmek sonra duâ gelmekte, bunu müteâkip de mevlid anlatılmaktadır. Kısmın sonu ihtivâ ettiği motifler itibarı ile Süleyman Çelebi mevlidinin aynıdır).

8. Münâcât ilâhî.

9. Peygamberin doğduğu gece beliren hâller (bu kısım Millet kütüp. manzum eserler kısmı, nr.I349'da 2I. parçaya tekâbül etmektedir. Burada da Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli nüshalarındaki bâzı beyitler mevcuttur :

toġdı ol saʿʿatde ol sulṭan-ı din
nura ġarḳ oldı semâvat ü zemîn I3 b1
Yaradılmış cümle oldı şadumân
ġam gidüp ʿâlem yeniden buldı cân I3 b2

cümle, zerrat-ı cihan (düşüp)
ṣıgırṣuban didiler kim merḥaba I3 b3
merḥaba ey ʿali sulṭan merḥaba
merḥaba ey kan-ı ʿirfan merḥaba I3 b4
merḥaba ey sırr-ı furḳan merḥaba
merḥaba ey derde, derman merḥaba I3 b5
merḥaba ey can-ı baḳi merḥaba
merḥaba ey ʿuṣṣaḳa, saḳi merḥaba I3 b6
merḥaba ey ḳurretü'l-ʿeyn-i Ḫalil
merḥaba ey bag-ı maḥbub-ı Celil I3 b7
merḥaba ey cümlenüñ maḳṣudısın
merḥaba ey ḫaliḳuñ maḥmudı sen I3 b8
merḥaba ey mah-ı ḫurşid-i Hüda
merḥaba ey Ḥaḳdan olmayan cüda I3 b9
merḥaba ey Raḥmet[en] li'l-ʿalemin
merḥaba sen şefiʿü'l- müznibin I3 b10
ey gönüller derdinüñ dermanı sen
ey yaradılmışlarıñ sulṭanı sen I3 b11
ey risaleṭ taḫtınıñ sen ḫatemi
ey nübüvveṭ mührinüñ sen ḫatemi I3 b12
toğduğı dem raḥmet[en] li'l-ʿalemin
nurile, toldı semavat ü zemin I4 a13).

10. Muḥammed'in doğuşu (bu kısım Millet kütüp., manzum eserler kısmı, nr. 1349'un 24. parçasına tekabül etmektedir).

11. Fi beyani miʿracı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (ihtivâ ettiği motifler itibarı ile, Süleyman Çelebi mevlidinin aynı olan bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında mevcut olan beyitler de vardır :

İşit imdi Muṣṭafa miʿracını
nice urundı saʿadet tacını I7 b8
hem ġnā Allah nice luṭf işledi
ya nice raḥmet ḫanilig tupladı I7 b9
bir düşenbe gice si taḥḳik ḫaber
leyleʾ-i ḳadr idi ol gice meger I7 b10
var ḥabibüme ilet bin sün anı
ʿarzumı seyr eyleşün görsün beni I7 b11
içlerinde bir Burak ağlar ḳatı
Yemez içmez ḳılmamış hiç ṭaḳatı I8 b1
Cebrāʾil geldi Burakı ol zaman
ta cenab-ı Aḥmede geldi hemān I8 a3
Ḥaḳ selam itdi sāña ya Muṣṭafa
Kim mübarek ḫaṭırıñ olsun şafa I8 a4
Didi kim gelsün ḳonuḳlarım anı
ʿarzumı seyr eyleşün gör sün beni I8 a5
didikim Ḥaḳ ya Muḥammed ben seni
bilürem görmege toymazsun beni I9 a6).

I8. Peygamberin vefatı (bu kısım Millet kütüp., nr. I349 un parçasının aynıdır).

Burada da Süleyman Çelebi mevlidinin ilâveli nüshalarında bulunan şu beyitler mevcuttur :

Fatıma didi eya canım baba
yüregim derdine dermanım baba 20 b15
Fatıma ol dem ah idüben ağladı
Babasınuñ boynına el bağladı 2I a2
İşbu halde iken irdi Cebraʾil

didi kim sana selam itdi Celil 2I a_8
sordu hem halüñizi dahi Calıp
sor habibüm ne kılur bendeñ talep 2I a_9
ümmetümi dilerem Hakdan didi
dilegim budur benüm gokdan didi 2I a_{10}
girü Hakka vardı geldi Cebra'il
didi kim girü selam itdi Celil 2I a_{11}
Hak ta'ala sana cok lutf eyledi
ol günahkar ümmetin bagışladı 2I a_{12}

I3. Peygamberin defnolunması (bu kısım Millet kütüp.,manzum eserler kısmı.nr.I349'un 69.parçasının son kısmı gibidir).

I4. Arapça bir parça.

I5. Fi medhi'n-Nebiyy 'aleyhi's-selam (arapça).

I6. Na't-ı serif Resulullahi'aleyhi's-selam.

I7. Fi medhi'n-Nebiyy aleyhi's-selam (bu kısmın sonunda 27 Rebiülevvel II7I kaydı vardır).

I8. Fi ahvali zuhuri'n-Nebiyy sallallahü aleyhi ve sellem (bu kısım Millet kütüp.,manzum eserler kısmı,nr. I349'un 27. parçasının aynıdır).

I9. Amine'nin ve 'Abdü'l-Muttalib'in vefatları (bu kısım Millet kütüp.manzum eserler kısmı,nr. I349'un 30. parçasının aynıdır).

20. Muhammed'in Hadice'nin kervanına katılması (bu kısım Millet kütüp. manzum eserler kısmı,nr. I349'un 33. parçasının aynıdır)

2I. Hadice'nin Muhammed'i Meysere'ye ısmarlaması (bu kısım Millet kütüp. nr. I349'un 36. parçasının aynıdır).

22. Hadice'nin kervanının yola çıkması ve râhibin hikâyesi (bu kısım Millet kütüp. nr. I349'un 39. parçasının aynıdır).

23. Râhibin kervan halkına,Muhammed şerefine,ziyâfet vermesi (bu kısım Millet kütüp., nr. I349'un 42. kısmının aynıdır).

24. Ḫadiçe'ye mektup götürmek için ,Muḥammed'in seçilmesi (bu kısım Millet kütüp.,nr. I349'un 45. parçasına tekabül etmektedir).

25. Muḥammed'in Ḫadiçe'ye mektup götürüp,ondan cevap getirmesi. (bu kısım Millet kütüp.,nr. I349'un 48. parçası ile aynıdır).

26. Ḫadiçe'nin kervanının dönmesi (bu kısım Millet kütüp. nr. I349'un 5I. parçasının aynıdır).

27. Ḫadiçe'nin babasının kızını Muḥammed'e vermeğe râzı olması (bu kısım Millet kütüp. nr. I349'un 54. parçasına tekabül etmektedir)

28. Ḫadiçe'ye nişan hediyesi gönderilmesi (bu kısım Millet kütüp.,nr. I349'un 57. parçasının aynıdır).

29. Muḥammed'e risâlet erişmesi (bu kısım Millet kütüp.,nr. I349'un 60.parçasının aynıdır).

30. Ta'rifat münacat.

3I. Kur'an'ın nâzil olmaya başlaması (bu kısım Millet kütüp., nr. I349'un 63. parçasının aynıdır).

32. Peygamberin halkı dine dâveti (bu kısım Millet kütüp., nr. I349'un 66. parçasının aynıdır).

33. Peygamberin halkı dine dâveti

34. Dünyada işlenen günahlar hakkında bir parça (bu kısmın sonunda 5 Rebiülevvel II7I tarihi ile müstensihin ismi vardır).

—

Kitâpçı Râif Bey'den aldığımız bir nüsha

Eb'âdı: 15, 3 X 22, 5 (15,3 X 21,5) cm.

56 varak, sahifedeki satır adedi: 13.

Gri kahverengi ve sarı hâreli mukavva bir kab içindedir.

Yazı, orta kalınlıkta, sarımtırak, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir. Arada beyaz saykallı kâğıttan sahifeler de vardır.

Mühim beyitler için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Beyitlerin etrafı 2 mm. aralıklı, siyah mürekkep ile çizilmiş ve aralarına yeşil boya ile doldurulmuş bir çerçeve ile çevrilmiştir. İki sütûn hâlinde olan beyitlerin de aynı şekilde çizilmiş çizgiler ilebiri-birlerinden ayrılmıştır.

Başta yeşil boya ve yaldız ile süslenmiş bir çerçeve içinde besmele yazılıdır.

Kitâp 1200 H.'de Mehmed Emin b. Elhac tarafından istinsah edilmiştir

Bu nüsha Millet kütüp., manzum eserler kısmı 1347'nin 5 rebiülevvel 1171'de istinsah edilmiş olan kısmının aynıdır.

—

Mihrişah kütüp., No. 319.

Tavsif için bk. s. 97 .

Kitâbın 1. kısmı Millet kütüp., manzum eserler, No. 1347'de mukayyet nüshanın 5 rebiülevvel 1171'de istinsah olan kısmının aynıdır.

—

Kitâpçı Râif Bey'den aldığımız bir nüshası

Eb'adı: 16,5 X 20, 2 cm.

25 varak, sahifedeki satır adedi: 13.

Koyu yeşil kabartma motifli bir cild içindedir. Cildin kenarlarında 1,5 cm. eninde,koyu yeşil bir çerçîve ortasında da açık kahverengi bir şemse mevcuttur. Kabın üstünde güve yenikleri vardır; iç kısmı üstüne nisbetle daha yeni kalmıştır. Bu kısım açık yeşil renkte ve parlak;kabartma motifli bir kağıt ile kaplıdır.

Bu kitap iki kitabı muhtevidir. Bunlardan birisi Millet kütüp.,manzum eserler kısmı M.M. 1347'nin 5 rebîülevvel 1171'de istinsahı bitmiş olan kısmının aynıdır. Sâdece sonda o nüshada bulunmayan ve Nûr-ı Muhammedî ile dünyanın yaratılışından bahseden bir kısmı vardır ki, bunun sonu eksiktir.

1267'de istinsah edilmiştir.

—

Millet Kütüp., manzum eserler kısmı, No. 1370

Eb'âdı : 12 X 18, Ø (11,3 X 17,6) cm.

81 varak, sahifedeki satır adedi : 11.

Kahverengi hâreli kâğıt ile kaplı mukavva bir cilt içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmı siyah deridendir.

Yazı, beyaz orta kalınlıkta saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Bagtan iki sahife altın yaldız ve siyah cedvelli, diğer sahifeler kırmızı cedvellidir.

İlk sahifede alel'ade boya ve altın yaldız ile yapılmış bir başlık mevcuttur.

Beyitler alt-alta yazılmıştır.

Sahifeler kurşun kalem ile numaralanmıştır.

İstinsah tarihi yoktur.

Sonda şu beyitler mevcuttur :

mal nedir ki kişi Hakdan şakınur

çünki cana bun bu dendeş bulunur

tohum ekenler biçer ruzi kıyam

ekmeyenler hasretile yolunur

Kör Halil oğlu bile can virdiler

cana ise virdiğin çok görünür (var. 81).

Bu nüsha Millet Kütüp., manzum eserler kısmı, No. 1347'nin istinsahı 5 rebiülevvel 1171'de biten kısmının aynıdır. Yalnız bazı eksiklikler vardır.

Muhtevası :

1. Peygamberin vücut bulması(bu kısım Millet Kütüp., manzum eserler kısmı, No. 1347'de s.25 b'den 27 a'ya kadar devam eden parçanın aynıdır)

2. Muhammed'in Hadiçe'nin kervanına katılması(bu kısım Millet Kü-

tüp., Ms. 1347'de buna tekabül eden parçanın aynı ise de, baş kısmı noksandır. Buradaki beyitler o nüshada 30 b ve 32 a arasında bulunmaktadır).

3. Ḫadîcę'nin Muḥammęd'i Meyseręe'ye emânet etmesi.
4. Ḫadîcę'nin kervanının yola çıkması ve rûhibin hikâyesi.
5. Rûhibin kervan halkına, Muḥammęd'in şerefine ziyâfet vermesi.
6. Ḫadîcę'ye mektup götürmek için Muḥammęd'in seçilmesi.
7. Muḥammęd'in Ḫadîce'ye mektup götürüp ondan cevap getirmesi.
8. Ḫadîcę'nin kervanının dönmesi.
9. Ḫadîcę'nin babasının kızını Muḥammęd'e vermeğe râzı olması.
10. Ḫadîcę'ye nişan hediyesi gönderilmesi.
11. Muḥammęd'e risâlet erişmesi.
12. Münâcât.
13. Kur'an'ın nâzil olmaya başlaması.
14. Peygamberin halkı islâm dinine dâveti.

—

18. Şehidî'nin mevlidi

Edebiyat Fak.,Türkoloji semineri kütüp.,yazma nr. 4018

VI Kitabın tavsifi için bk.S. 2/6

IOb'de müellifin ismi vardır :

Şehidi kulunā ey şah-ı ma'bud
cemāh-ı rahmetiñden kılma mevdud IOb 9

Beş :

Allah adın şikr idelüm ibtida'
ta müyessar ola bize intiha IIa 6
herk kim ismullah ona hemrah ola
'akibet menzil ona derrah ola IIa 6

Mündereciti :

I. Allah isminin büyüklüğü ve Allahın kudreti.

2. Münacaat (tasavvufî mahiyettedir).

3. Ölüm hakkında bir parça.

4. 'Abdullah'ın ölümü (bu kısımda Nûr-ı Muhammedî'nin 'Abdullah'ın alnında tecellî ettiği sonra 'Amine'ye intikal ettiği söylenilmekte,bunu müteakip de Muhammed'in doğması yaklaşınca,çocuğa lâzım olan şeyleri almak için Medine'ye giden 'Abdullah'ın orada öldüğünden bahsedilmektedir.

Bu kısmın sonunda duâ mevcuttur).

5. Peygamberin medhi.

6. Şeybe'nin 'Abdullah için ağlaması (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler aynı ile Ahmed'in mevlidinde de mevcuttur).

7. Peygamberin doğmasının yaklaşması ve Amine'nin kendi yalnızlığına üzülmesi.

8. Mevlid (kısmın hulâsası, gökten gelen bir ses Amine'ye Mu-

Ḥaṣṣmed'in doğması zamanının geldiğini müjdeler. Bundan sonra evin duvarı yarılıp, üç hûri çıkar. Onlar da Amine'ye çok bahtlı bir hâtun olduğunu, çünkü kendisinden iki âlem sultanının doğacağını söylerler. Amine utancından hararetlenir ve meleklerden bir içim su ister; ona kevser şarabı ile dolu bir kadeh sunarlar. Amine o kadehi alır ve içindekini içer ; bundan sonra vücûdu nûra garkolur. Melekler inciden bir kürsü getirip, Amine'nin önüne koyarlar. Amine kürsünün üzerine oturur. Bu sırada beyaz bir kuş belirir ; Muḥammed'in ismini anıp, onun arkasını sıvazlar. O anda da Muḥammed dünyaya gelir. Muḥammed zâhir olunca melekler " eṣṣalatü ve's-selam " bütün eşyâ da " merhâba " derler

9. Meleklerin Peygamberi ziyâret etmeleri (Şeybe Kâbe'nin secde ettiğini görünce, Muḥammed'in doğduğunu anlar ve onu görmek için Amine'nin evine gider ve Amine'ye oğlunun oğlunu görmek istediğini söyler. Bu sırada gökten ona üç gün sabretmesi lâzım geldiğini bildiren bir ses gelir. Muḥammedi üç gün yalnız melekler ziyâret ederler).

10. Peygamberin Allaha duâ etmesi.

11. Peygamberin devesinin hikâyesi .

12. Peygamberin büyümesi (bu kısımda Peygamberin dâyesinin Ḥalime olduğu, Ḥalime'nin de Peygambere dâye olacağını rüyâsında gördüğü, bu rüyâsının gerçekleşmeyeceğini düşünerek çok üzüldüğü ve Kâbe 'de duâ ettiği, bu esnâda zmzm Kâbe'nin ona hitâp ettiği ve Muḥammed için gussalanmasının lâzım geldiğini bildirdiği, sonra da Peygambere dâye olduğu ve onu alıp, memleketine gitmek üzere yola çıktığı, Kâbe'nin karşısına geldikleri zaman merkebin üç defa secde ettiği söylenilmekte, bunlardan sonra da Peygamberin büyümesi ve ona risâlet erişmesinde bahsedilmektedir.

Bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidinde bulunan beyitler vardır :

fahr-i ʿalem irdi gün kırk yaşına
konduı ol tac-ı nübüvvet başına 28b3
indi Kur'an ayet ayet beyyinat
zahir oldı nice dürlü muʿcizat 28b5
muʿcizatına anuñ hiç yok ʿadet
haddi ʿaddin bilmez anuñ hiç ahad 28b6
muʿcizatından dedük bir kaç kelam
dinle miʿracını dahi sen hümam 28b7
ol Muhammed muʿcizatı hakkiçün
cümle müze rahmet it yarınki gün 28b8
ya İlahi ol habibüñ hürmeti
cümle müʿminlere eyle rahmeti 28b9
ya İlahi doğrı yoldan ayırmagıl
Mustafadan hem bizi ayırmagıl 28b10).

13. Mirac (bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında mevcuttur. O nüshalarda bulunmayanlar şunlardır : Peygamberin mirac edeceği gecede evvelâ Ebu Cehl'in evine gittiği, fakat Ebu Cehl'in onu kabûl etmediği ve taş ile yaraladığı, Peygamberin ağlayarak, Ümmehani'nin evine vardığı ve o geceyi orada uykusuz olarak geçirdiği, Peygamberin sahra taşına ayağını bastığı zaman taşın yumuşadığı ve onun ayağının izini muhâfaza ettiği, bunu müteâkip de yerinde duramadığı ve muallâkta kaldığı, o gecenin tasvirindeki tâlî motifler.

Bu kısımda da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler mevcuttur :

gözlerinden yaşı ceyhun eylemiş
ciğerini derdile hun eylemiş 30b3

ṣordı Cebrā'il neḍür ṣġladıġıñ
ḫunile can u ciger ṭaġladıġıñ 30b 4
bakı yoldaşıñ yeyüp içüp gezer
sen inilersiñ di canıñ ne sezer 30b 5
dedi kirkbiñ yıldurur kim ya ṣudn
ʿaşkdurur içmek yimek beñe hemin 30b 6
nagehan bir ün işitdi kulaġum
gitdi ʿaklım bilmezem saġım ṣolum 30b 7
ya Muḥammed deyubn çaġırdılar
bir ṣada kim birle yürekler deler 30b 8
ol zamandan bilmezem bn nolmışam
ol sdın ıs(s)ına ʿaşık olmışam 30b 10
yüregim içinde eridi yaġım
ʿaşık oldı görmeden bu kulaġım 30b 11
dedi Cebrā'il buraka ey burak
virdi Ḥak maḳṣuḍı kılma firak 31a 4
gelberu maʿşukına irgüre yim
yüregin bagına merhem ura yım 31a 5
kimde kim ʿaşkıñ nişanı vardurur
ʿakıbet maʿşuka ganıı irgürür 31a 6
irdi evvelki göge bunlar tamam
kapu açıldı vü girdi ol ḫuṣam 32b 7
her göge kim erdi ol ḫayrü'l-enam
ol gök ehli kıldılar iʿzaz tamam 32b 9
ol gice turmadı cevlan eyledi
göyle kim eflaki seyran eyledi 33a 1
her birinde dürlü ḥikmet gördi ol
ta ki vardı Sidreye erişdi yol 33a 2

bilməzəm bən yolları nə ide yin
kim ğəribəm bunda kəndə gidəyin 33a 4
dədi Cəbra'ilə ol şah-ı cihan
sən məkanıñda tur İndi pəs həman 33a 7
rah-ı 'aşkında şakındıñ canıñı
sən kəsən bulsəñ gərək cananıñı 33a 8
gün əzəldən bəñn 'aşk oldı dəlil
yanar isəm yanğın bən ya Xəlil 33a 9
söyləşirkən Cəbra'il ilə kəlam
gəldi Refrəf önüñə virdi səlam 33a 10
gəlbəru məksud u mətlubuñ bənəm
səvdüğüñ canile məhbubuñ bənəm 34a 5
gicə gündüz turmayup istədiğüñ
nola kim görəm camalin didiğüñ 34a 6
gəl habibim sañña 'aşık olmışam
cümle halkı sañña bəndə kılmışam 34a 7
ey habibün nəvər olkim dilədüñ
bir avuc toprağa minnət əylədüñ 34b 6
bən sañña aşık olıcak ey latif
sənin olmaz mı du 'aləm ey şərif 34b 7
matma' mir-at idindim matını
bile yutup adunile ədüñı 34b 8
gözi yaşı hakkiğün 'aşıklarıñ
bağrı başı hakkiğün qədirlarıñ 34b 9
bu günahkar 'aği mücrim kulları
yarlığağıl kıl günahlardən bəri 34b 10
'afv idüp 'iğyanımız kıl rahməti
ol habibün yüzi suyı hürməti 34b 11

ya İlahi kılma bizi zalim
bu duʿaya cümleñiz dinin emin 35a I
Hakka çok şükür habibine selam
bunda miʿracı Resul oldı tamam 35a 2

I4. Peygamberin ahlâkı (bu kısım,bir kaç beyit müstesnâ,Süleyman Çelebi mevlidinden bir parçadır).

I5. Peygamberin vefatı.

a. Peygamberin hastalanması (bu kısımdaki beyitlerin hemen hepsi Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında vardır. Sâdece burada bulunan beyitlerin bâzıları Süleyman Çelebi mevlidinin aslında bulunmayan fazlalıkları ihtivâ eder. Başlıcaları şunlardır : Fatıma'nın babası yerine ölmek istemesi,Peygamberin yerine Ebu Bekr'in imam olmasına,Ayişe'nin ,onun fazla şefkatli olduğu için çok üzüleceğini ve bu işi yapamayacağını söyleyerek,itiraz etmesi,Peygamberin bu sebep ile Ayişe'ye kızması).

b. Azrâil'in gelmesi (bu parçadaki beyitler de umûmiyetle Süleyman Çelebi nüshalarında vardır. Farklı olan başlıca motifler Peygamberin Azrâil'e canını almasını söyledikten sonra Azrâil'in ona yaklaşması ve cana Hakkın emrini bildirmesi,canın da yerinden kopması bunun üzerine Peygamberin ah etmesi,bu acıyı ümmetinin de çekip-çekmeyeceğini Azrâil'e sormasıdır).

c. Peygamberin vefâtı (bu parçanın muhteviyâtı : Peygamberin zahmeti arttıkça ümmeti için üzülür.O sırada Allah Azrâil'e sabretmesini ve Peygambere vasiyet etmek fırsatını vermesini ihtar eder. Azrâil de emre itaat eder. Fakat Peygamber Azrâil'e ümmetine çektireceği zahmeti kendisine çektirmesini söylemekte devam etmektedir.Allah Peygambere hitap eder ve ümmeti için melûl olmamasını bildirir ve ona tecellî eder. Peygamberin canı da uçup Allaha kavuşur.

Peygamber vefât edince ʿÖmer aklını kaybeder,eline bir kılıç alıp,evin bir köşesine oturur ve Peygambere öldü diyeni öldüreceğini söyler. Ebu Bekr onu teskin etmeğe çalışır. Sonra Peygamberi kabrine götürür yatırırlar. Enbiyâ ervâhı gelip,üç gün Peygamberin namazını kılarlar).

16. Beni ʿAd oğlu Mensur'un hikâyesi.

17. Merre'nin kızının hikâyesi .

18. Peygamberin mûcizeleri (burada Peygamberin mûcizelerinden bâzıları anlatılmaktadır : Peygamberin doğduğu gece Kâbe'nin dört tarafından sesler gelmesi,şeytanların göğe çıkmamaları,Halime'nin Peygambere dâye olmadan evvel ve ona dâye olduktan sonra gördüğü mûcizeler

19. Halime'nin Muhammed'e dâye olmak istemesi.

20. Peygamberin medhi.

21. Halime'nin Peygambere dâye olması ve onu büyütmesi (bu kısımda Halime'nin Muhammed'i kendi memleketine götürdüğünden,Muhammed'in bir az büyüdükten sonra,diğer çocuklar ile birlikte,koyun otlatmağa çıktığından bahsedilmekte ve bu esnâda olan hâdiseler,Peygamberin arslan ile karşılaşması,Cebrâil'in gelip,Peygamberin sadrını yarmasını,yüreğini çıkarıp temizlemesi anlatılmaktadır).

22. Peygamberin Halime tarafından annesinin yanına götürülmesi.

23. Peygamberin büyümesi.

24. Peygamberin hakkında bir parça.

25. Kısımdan sonraki parçalar ayrı yerlerden alınmıştır.Fakat bu parçaları,Şehidî'nin mevlidindeki parçaların sonunda bulunan ve Süleyman Çelebi 'den alınmış olan mükerrer beyit ile sona erdikleri için,ayrıca numaralamadık.

19. Şemsî'nin mevlidi

Yahyâ Ef. dergâhı kütüp., nr. 4467

Eb'âdı : I2,2XI9 cm.

37 varak, sahifedeki satır adedi : I7

Kırmızı maroken bir cild içindedir.

Yazı, beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine siyah mürekkep ile yazılmış, harekesiz rik'adır.

Sahife kenarları kırmızı cedvellidir. İki sütun hâlinde bulunan beyitler de 0,5 cm. aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile yekdiğerinden ayırdedilmiştir.

Bahis başları ve mükerrer beyit kırmızıdır.

Kabın iç kısmına yapıştırılmış olan pembe kâğıtta kitabın Şeyh Şemseddin Sivâsî'nin mevlidi olduğu kayıtlıdır.

IO'da da muhtelif beyitler ve Süleymaniye ile Hacı Mahmud Ef. (Yahyâ Ef. dergâhı) kütüphânelerinin mühürleri vardır.

Başta kırmızı mürekkep ile Haza mevlûdü'n-Nebiyy sallallahü teʿala yazılıdır.

2 b'de Şemsi'nin ismi vardır :

Rabbena Rabbena ya Rabbena
Şemsiyi anlarla, hasr it der cinan

40'da da müellifin ismi geçmektedir :

kim ola Şemsi anı meddah ola,
ta meger ʿayni anın fattah ola.

35 a'da kitabın Sivas'ta yazıldığı kayıtlıdır :

şehr-i Sivas oldı bu taṣnife, ca
ehline, şafiʿ ola, nuri'd-dücа 35 a 7

Kitap IO63'de H.'de Hüseyin tarafından istinsah edilmiştir.

Baş :

ey Hüdavend-i tuvana padişah
yirde gökde senden özge yok İlah I b_3
yoğiken eşyayı icad eylediñ
kün didiñ viranı abad eylediñ I b_4

Münderecâtı :

I. Allahın büyüklüğü

2. Fi tevhidi'l-ef'al

3. Kaside fi medhi'n-Nebiyy ve eshabihi şallallahü ta'ala 'aleyhiye ve sellem

4. Sebeb-i te'lif-i in kitab hatemallahü bi'l hayr ve's-selam (bu kısımda müellif kitabına başlamadan önce kalbine gaybdan ilham geldiğini,mevlidi yazmaya teşebbüs ettiği zamanda rüyâsında Peygamberi gördüğünü söylemektedir).

5. Peygamberin medhi

6. Peygamberin ahlâkı (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi mevlidinde vardır).

7. Âğaz-ı kitab

a. Kâinâtın yaratılışının sebebi (bu parçanın ihtivâ ettiği motiflerin çoğu Süleyman Çelebi'de yoktur).

b. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı (bu parçada Allahın evvelâ Muhammedin nûrunu,sonra sırası ile enbiyâ,evliyâ ruhlarını,mü'minlerin,âsî ,kâfir ve münâfıkların ,meleklerin cin ve şeytanların ruhlarını yarattığından bahsedilmektedir).

8. Faslün fi sevrinûrihi şallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem ve 'ala alihi ve eshabihi (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'de mevcuttur).

9. Hikayet-i münasibi'l-hal (burada, ʿAbdullah ile evlenmek isteyen hâtunun ʿabdullah'ın alnındaki nûr kaybolunca onunla evlenmekten vazgeçtiği anlatılmaktadır).

IO. Faslün fi teşrifi'l-validihi bi-nuri'n-Nebiyy sallallahü ʿaleyhi ve sellem (bu kısımda Peygamberin annesi rahmine düşmesi ile Amine'nin gördüğü ihtiramdan bahsedilmektedir).

II. Hikayet-i diğer fi feżli'n-Nebiyy sallallahü taʿala ʿaleyhi vesellem (bu kısımda göğün kendindeki faziletleri sayarak yeri utandırdığı, Allahın da yere Peygamberin onun üzerinde yaşayacağını müjdelediği göğün mahzun olduğunu görünce ona da Peygamberin miraca çıkacağını söylediği anlatılmaktadır).

I2. Peygamberin doğuşu

a. Peygamber doğmadan evvel beliren hâller (evvelâ Peygamberin doğacağı gece Rıdvan'a cenneti gezmesi için cehennem mâlikine de cehennem kapılarını kapatması için haber verildiğinden şeytânın bu gecede göğe çıkamadığından bahsedilmektedir.

b. Peygamberin doğumu (bu parçada önce cihan zerrelerini onun gelişini müjdeledikleri ve merhabâ dediklerinden bahsedilmekte sonra da kısaca mevlid anlatılmaktadır).

I3. Faslün fi himmetihi fi hakkı Ümmetihi sallallahü taʿala (bu kısımda Peygamberin ümmetini dilemesi anlatılmaktadır).

I4. Faslün fi irhasatihi sallallahü taʿla ʿaleyhi vesellem fi hikayeti Medine. (bu kısımda Peygamberin doğduğu gece beliren mûcizelerden bahsedilmektedir. Buradaki motiflerin hepsi Süleyman Çelebi mevlidinde vardır).

I5. Faslün rıżaʿatihi sallallahü taʿala ʿaleyhi ve sellem (bu kısımda Beni Saʿd kabîlesinden Halime'nin Peygambere dâye olduğu Halime'nin gördüğü rüyâya temâs edilmeden kısaca anlatılmaktadır, sonra Halime'nin onu alıp memleketine götürdüğü, iki yaşına gelince annesi-

ne göstermek için Mekke'ye getirdiği,fakat sonra yine alıp götürdüğü bundan sonra kardeşleri ile koyun otlatmağa gittiği sırada Peygamberin sadrının yarıldığı ve yüreğinin çıkarılarak temizlendiği,bunun üzerine Halime'nin çocuğu annesinin yanına götürdüğü nakledilmekte,bütün bunları müteâkip de Muhammed altı yaşına geldiği zaman annesinin,sekiz yaşına vâsıl olunca da dedesinin öldüğünden bahsedilmektedir).

16. Faslun fi kemalati sallallahü ʿaleyhi ve sellem (burada Peygamberin faziletlerinden bahsedilmektedir).

17. Faslun fi seyrihi ile's-Şam sallallahü taʿala ʿaleyhi veselleme (bu kısımda Peygamberin Şam'a gittiği esnâda onun,Peygamber olduğunu evvelce kitaplar içinde görmüş bulunan bir râhip tarafından karşılandığından ve 25 yaşında Hadice ile evlendiğinden bahsedilmektedir).

18. Faslun fi ahvalihi kable'l-nübüvvet ve bedʾeha sallallahü taʿala ʿaleyhi ve sellem (bu kısımda Muhammed'in gönlünde ona risâlet erişmeden evvel Allah sevgisinin doğduğun dan,sonra Kur'an'ın nâzil olduğundan bahsedilmektedir).

19. Faslun fi mevlüdi'l-maʿnevi ve zuhuri nurihi ila ümmetihi be-hasbi'l-istiʿdad ila yevmi'l tenad

a. Mevlidin kıymeti ;

b. Halkın dine girmesi (bu parçada eshâbın müslüman olduktan sonra nûra garkolduklarından,sonra onlara tâbî olanların da nûr ile kemâle erdiklerinden bahsedilmektedir).

c. İmâmların halka yol gösterişi.

d. İslâm dininin şartları.

20. Münâcât.

21. Kaside-i midhatuhu sallallahü taʿala ʿaleyhi ve sellem

22. Münacât

23. Faslün fi mi'racihi sallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem

a. Peygamberin Mescid-i aksâ'ya kadar gitmesi (bu parçada Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıktığından bu esnâda onun sağ ve solundan gelen sesleri dinlemeyip önünden gelen süslü kadına (dünyâya) da ehemmiyet vermediğinden,böylece Ümmetini tehlikeden kurtardığından bahsedilmektedir).

b. Peygamberin Mescid-i aksâdan sonra yaptığı yol. (bu parçada Peygamberin Mescid-i aksâda imâm olduğundan,sonra Âdem'i Yahyâ,İsâ,Yusuf,Mûsâ'yı gördüğünden bahsedilmektedir).

c. Faslün fi seyrihi min el-Sidre ila maşaallah (burada Peygamberin Sidre'den sonra Refref'e binerek yaptığı yoldan ve Allaha ulaşmasından bahsedilmektedir. Bu parçanın ihtivâ ettiği motiflerin hemen hepsi Süleyman Çelebi'de vardır.

d. Faslün fi esrar-i'l-zahiri leyleti'l-mi'rac sallallahü 'aleyhi ve sellem (Peygamberin Allah ile konuşmasından bâhis olan bu kısımdaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidinde,müellifin iyi ve fenâ insanlardan bahsederken söyledikleri arasında vardır).

24. Faslün fi beşaretin min beşareti'l-mi'rac sallallahü 'aleyhi ve sellem (burada mirac'ın kıymetinden ve Peygamberin büyüklüğünden bahsedilmektedir).

25. Faslün fi'l-mu'cizati'l-bahireti sallallahü 'aleyhi ve sellem (bu kısımda Peygamberin mûcizelerinin çokluğundan bahsedilmektedir).

26. Faslün fi'l-inşikaki'l-kameri bidua'ihi ve işaretihi sallallahü 'aleyhi ve sellem .

27. Faslün fi icabeti'ş-şecer li-da'vetihi şallallahü ta'ala (bu kısımda kadı İyaz 'dan naklen şu mûcize anlatılmaktadır bir arap Peygamberden mûcize göstermesini ister. O da büyük bir ağacı yanına çağırır,ağaç köklerini yerden çıkarıp,Peygamberin yanına gider).

28. Faslün fi hanine'l-ciz' be-firakihi ve teskinihi bi va'dihi şallallahü 'aleyhi ve sellem (bu kısımda Peygamberin üstüne çıkarak hutbe okuduğu ağacın minber yapıldıktan sonra kenara atılması ile feryâd ettiğinden bahsedilmekte bunu müteâkip de Peygamberin onu nasıl teskin ettiği anlatılmaktadır).

29. Faslün fi tekellümi'l-zibi'l-ra'i ve terğibi'l-islam şallallahü ta'ala (bu kısımda Peygamberin harbettiği dağda kurdun dile gelip ; bir çobanı Peygamber ile berâber harp etmeğe teşvik ettiğinden ve çoban dönünceye kadar da sürüyü beklediğinden bahsedilmektedir).

30. Faslün fi mucizatihi'l-müteferrika şallallahü ta'ala 'aleyhi ve sellem (bu kısımda Peygamberin daha bâzı mûcizelerinden bahsedilmektedir).

31. Faslün fi hatimeti'l-kitab

Yahyâ Ef. dergâhı kütüp., nr. 4440

Eb'âdı : I3,2XI9,5 cm.

bütün kitap 42 varak. sahifedeki satır adedi : I7.

Mevlid 37. varakta sona ermektedir. Bu varaktan sonra ayrı bir yazı ile 4 sahife arapça vardır. Bunu mütekip gelen I2 sahife boştur. 47 b'de yarım sahife işgâl eden arapça bir parça mevcuttur. Bundan sonraki varakları da boştur.

Kahverengi meşin bir kild içindedir; ortasında kabartma bir şemse mevcuttur.

Yazı,beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekesiz rik'adır.

Bahis başları ve mükerrer beyit kırmızı mürekkep ile yazılmış ve kırmızı çerçeve içine alınmıştır.

Baştan ilk iki sahife altın yaldız ve siyah cedvelli,sonrakiler kırmızı cedvellidir.

İki sütun hâlinde bulunan beyitlerde ilk iki sahifede birbirine yakın çizilmiş ve arası altın yaldız ile doldurulmuş I mm. aralıklı ikişer siyah çizgi ile diğer sahifelerde 2 mm. aralıklı çizilmiş iki kırmızı çizgi ile yekdiğerinden ayırdedilmiştir.

IO'da Hacı Mahmud Ef. (Yahyâ Ef. dergâhı) ve Süleymâniye kütüphânelerinin mühürleri ile Hacı Mahmud Ef. 'nin vakıf mührü vardır. Bu sahifenin başında da Mevlid-i şerif risalesi-Manzume-'i celile-'i mevlidi 'n-Nebevi sallallahü 'aleyhi ve sellem li-Şemsi Sivasi yazılıdır.

İstinsah tarihi mevcut olmamakla berâber,yazıdan yeni bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır .

Baş :

ey hüdavend-i tuvana padişah

yirde gökde senden özge yok İlah Ib

I

yoġiken eşyayı icad eyledin
kün didiñ viranı abad eyledin

Bu nüsha Yahyâ Ef. Dergâhı :,nr. 4467'nin aynıdır.

Bu sebeple aşağıda kısımların ihtivâ ettiği motifler ayrı-ayrı gösterilmemiş, sâdece başlıklarda bâzı ufak farklar mevcut olduğu için onlar tesbit edilmiştir:

7. Âġaz-ı kitab-ı enis

8. Faslün fi şevri nurihi şallallahü ʿaleyhi ve ʿala alihi ve eshabihi ecmaʿin

10. Faslün fi tebşiri'l-velâdet be-nuri'n-Nebiyy şallallahü ʿaleyhi ve sellem

Bu kısımdan sonra 4467'de bulunan Hikayet-i diger fi Faslün Nebiyy başlığı mevcut değildir.

13. Faslün fi himmetihi fi Hakkı Ümmetihi şallallahü ʿaleyhi ve sellem .

14. Faslün fi'l-hikayeti fi irhasatihi şallallahü ʿaleyhi ve sellem

Faslün fi şevri ile'ş-Şami şallallahü ʿaleyhi ve sellem başlığı bu nüshada yoktur.

18. Faslün fi ahvali'n-nübüvvet şallallahü ʿaleyhi sellem

19. Faslün fi mevlüdi'l-maʿnevi ve zuhuri nurihi fi Ümmetihi bi hasbi'l-istiʿdad ila yevmi'l-kıyam

Bu nüshada 20. kısmın başlığı Kasideʾdir.

22. Kısmın başlığı da Münacat 'tır.

Bu nüshada Miraç'ın başlığı yoktur.

Millet kütüp. manzum eserler kısmı, nr. I363

Eb'âdı : I6,4X22,4 (I6X22) cm.

I6 varak, sahifedeki satır adedi : I3.

Açık kahverengi, megin bir cild içindedir.

Yazı, beyaz asykalsız kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekesiz nesihtir.

Başlıklar, mühim kelime ve beyitler ile sahife kenarları cedvelleri için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

Beyitler iki sütûn hâlindedir. I cm. kadar aralık ile çizilmiş 2 kırmızı çizgi ile birbirlerinden ayrılmıştır.

Sahifeleri pek yıpranmış, bâzıları tâmir görmüştür.

I0'da mısrâlar alt-alta getirilmek sûretiyle yazılmış mevlid hakkında 4 beyitlik manzûm bir parça mevcuttur. Yine aynı sahifede Ali Emirî Ef.'nin I34I târihini taşıyan vakıf mührü vardır.

I b'de, sahife başında Kitab-ı mevlûdü'n-Nebi ṣallallahü 'aleyhi te'lif-i Semsi rahmet 'ullahi 'aleyhi yazılıdır.

Bu kitapda her kısmın sonunda tekerrür eden beyitler şunlardır :

Eğer bu söz dinilse ta yevmi'l-kıyam
Hak budur bir harfiolmaya tamam
Olmak istersen Resule aşina
Bir ṣalavat bul anınla ruşina.

Kitabın istinsah târihi mevcut değildir.

5 a, I0 'da Şemsî'nin ismi vardır

Kim ola Semsi anı meddah ola.
Ta mukarrer 'ayni anın fetteh ola.

3975

Mündereca̱tı :

I. Allahın büyüklüğü

2. Peygamberin cihâna gelmesi ile beliren hâller.

3. Müellifin özrünü beyânı.

4. Peygamberin medhi (bu kısımdaki rahmeten li'l 'alemindür Mustafa - hem şefi'ül-müz nibindür Mustafa beyti Süleyman Çelebi mevlidinde aynı ile mevcuttur.

5. Peygamberin ahlâkı (bu kısım,ihtivâ ettiği motifler itibârı ile,Süleyman Çelebi mevlidinin aynıdır. Sâdece ifâde edig tarzı farklıdır

6.Peygamberin rûhunun yaratılışı (Yahyâ Ef. dergâhı kütüp.nr. 4339'da aynı kısma tekabül eden parçanın bir hulâsası gibidir).

7. Nûr-ı Muhammedî'nin yaradılışı (ihtivâ ettiği motifler itibârı ile Süleyman Çelebi mevlidi'nin aynı,fakat ifâde tarzı farklıdır).

8. Nûr-ı Muhammedî'nin intikali (ihtivâ ettiği motiflerin bâzıları Süleyman Çelebi mevlidi'nin aynıdır).

9. Hikayet-i münasib-i hal

10. Fasl'un fi tesarrufi'l-vaki'di bi-Nuri'n Nebiyy sallallahu 'aleyhi ve sellem

11. Hikayet-i diger f. fasli'n-Nebiyy sallallahu ta'ala 'aleyhi ve sellem.

12. Mevlid,

13. Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi,

14. Dua

Millet kütüp., manzum eserler kısmı, No. 1348.

Eb'âdı: 14, 2 X 19, 5 cm.

18 varak, sahifedeki satır adedi: 11.

Yeşil kâğıt kaplı mukavva bir cild içindedir. Cildin sahifeleri birleştiren kısmı kırmızı bezdendir.

Yazı, beyaz, saykalsız kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli ve alelâde nesihtir.

Bahis başları, mühim beyit ve kelimeler için kırmızı mürekkep kullanılmıştır.

1 b'de mevlid ile alâkalı manzum bir parça mevcuttur.

Beyitler iki sütûn hâlindedir.

İstinsah tarihi yoktur. kaydedilmemiştir.

Yazı ve dil hususiyetlerinden yeni bir nüsha olduğu anlaşılıyor.

Mündericatı :

1. Allah isminin büyüklüğü(Süleyman Çelebi mevlidi'nin aynıdır).

2. Allahın sıfatları,(bazı beyitlerSüleyman Çelebi mevlidinin aynıdır).

3. Duâ.

4. Allahın büyüklüğü.

5. Peygamber hakkında manzum bir parça.

6. Nûr-ı Muhammedi(bu kısım Yahyâ Ef. dergâhı kütüp.,No.4333'ün aynı gibidir).

7. Nûr-ı Muhammedi'nin yaratılışı.

8. Nûr-ı Muhammedi'nin intikâli.

9. ʿAbdü 'l-Muṭṭalib'in sadağı ve rüyâsı(bu kısım da Yahyâ Ef. dergâhı kütüp.,No.4333'ün aynı gibidir).

10. Manzum bir parça (tasavvufî mâhiyette olan bu kısımda Şemsi ismi vardır: bir ʿacayib derde düşmiş bu deli Şemsi müdam-Hakka makbul olmak ister halka menfur olmadan (a₇).

11. ʿAbdü 'l-Muṭṭalib'in Nûr-ı Muhammedî hakkındaki rüyası.

12. Nûr-ı Muhammedî'nin Amîne'nin alnında tecelli etmesi.

13. Mevlid(bir çok kısımları Süleyman Çelebi mevlidi'ne benzemektedir).

14. Peygamberin ümmetini dilemesi.

15. Peygamber doğduğu gece Kâbe'nin hâli.

16. Peygamber doğduğu gece beliren mûcizât.

17. Peygamber hakkında manzum bir parça.

18. Peygamberin mûcizâtı(bâzı beyitler Süleyman Çelebi mevlidînin aynı).

19. Peygamber hakkında manzum bir parça.

20. Mirac (bir çok yerleri Süleyman Çelebi mevlidi'ne benzemektedir.

21. Duâ.

20. Yahyâ'nın mevlidi

Umûmî kütüp.,nr.5308

Bütün kitabın tavsifi ve mündereca̒tı için bk. S. 23/

III. Haza mevlûdi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam

60 varak,sahifedeki satır adedi : I3

75 b den başlamakta I35 b'de sona ermektedir.

Baş :

ol hikayet budurur dinleñ anı
terk itmeñüz siz duʿañuzda beni 75 b 3
-şehr-i Bağdadda vardı bir kişi
gice gündüz hayr idi anuñ işi

7I a 87 a'da,93 b'de Yahya ismi geçmektedir.

işbu Yahya miskini şad eyleseñ
bu mükedder halden azad eyleseñ 7I a 3
varlığa Yahyayı kim kev kardur
hürmeti Yahya ki çünkim nurdur 7I a 6
Burada Yahya dahi söyler kim
düşe turı arada yuvalanur 87 a 2
yüzüñ sür işigine sende Yahya
ki her derdüne dermandur Muhammed 93 b I3
gel ey Yahya sen seni gör halkı ko
evvela kendü yüzüñ kirini yu 97 a 8

95 b'de de Yazıcıoğlu ismi mevcuttur :

anasile turdı dört av iki yıl
andan öldi babası pes eyle bil 95 b 8
evvel öldi diyü geçdi bir haber
Yazıcı oğlı bunı tahkik ider 95 b 9

Mündereca̒tı :

Peygamberin mevlidi'nin kıymeti

a. İslâm olan yahudi'nin hikâyesi.

b. Bir filörisi kalan gencin hikâyesi.

ĉ. Mevlide başlanılacağının beyânı.

3. Kâinâtın yaratılışının sebebi (bu kısım tekrar besmele ile başlamaktadır).

Baş :

Ḥamdülillah kim yaratdı ʿalemi
ʿalem içre efżal itdi ademi 79 b_2
Adem içre ekmel itdi serveri
cümlesinün oni ḳıldı rehberi 79 b_3

Bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'dekiler ile müşterektir).

4. Kâinâtın yaratılışı (bu kısımda Allahın önce Peygamberin nûrunu halkettiğinden, sûrette Peygamberin Adem oğlu, fakat hakikatte Adem'in Peygamberin oğlu olduğundan bahsedilmektedir).

5. Müellifin özrünü beyânı

6. Fî taḥḳîḳ ḳevni'l-küllî min nuriḥî ʿaleyḥi's-selam (bu kısımda Allahın evvelâ Peygamberin rûhunu yarattığı, sonra ona nazar ettiği, bu nazardan rûhun ikiye ayrıldığı, bu parçalardan birinin rûh, diğerinin akl olduğu, sonra Allahın bu iki parçayı birleştirip bir cevher yarattığı ve ona nazar ettiği, o cevherin iki parça olduğu, bunlardan nefsînin su, ruhînin od hâline geldiği bunu müteakip de Allahın odu suya havâle ettiği, hâdise neticesinde duman husûle geldiği, o dumandan göklerin, kalanından da ~~göklerin~~ yerlerin yaratıldığı anlatılmakta, sonra da Adem'in yaratılışından bahsedilmektedir. Adem'in yaratılışı hakkında bahsedilen parçanın ihtivâ ettiği motifler bu nüshanın içinde bulunduğu kitabın başındaki mevliddekiler ile müşterektir. Bundan sonra Nûr-ı Muhammedî'nin intikalinden bahsedilmektedir ki, bu parça da ihtivâ ettiği motifler itibârı ile, Süleyman Çelebi mevlidinin aynıdır.

7. Fi keyfiyetihi hali hamlihi ʿaleyhi's-selam

a. Peygamberin anası rahmine düşmesi (burada ʿAbdullah'ın rüyâsında bir zincirin belinden çıktığını gördüğü, bu rüyânın tâbiri ile Muḥammed'in geleceğini öğrendiği, bu sevinçle yolda giderken, bir kadına rast geldiği, o kadının ʿAbdullah'a kendisi ile evlenmeği teklif ettiği ʿAbdullah'ın birden cevap veremiyeceğini söyleyip, Amine'nin yanına döndüğü, o gece Peygamberin anası rahmine düştüğü ertesi gün ʿAbdullah teklifini kabûl ettiğini bir gün evvel gördüğü kadına söylediği, fakat kadının ʿAbdullah alnındaki nûrun gitmiş olduğunu görünce, bu tekliften vazgeçtiğini söylediği anlatılmaktadır).

b. ʿAbdullah'ın vefâtı (Ahmed'in mevlidindeki motifler aynı ile burada da mevcuttur).

8. Fi keyfiyetihi veladeti'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam

a. Duâ

b. Peygamber doğmadan evvel beliren hâller (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'dekilerin aynıdır).

9. Kaside fi medhihi ʿaleyhi's-selam

a. Kasîde.

b. Mevlid (bu kısımda Peygamberin doğduğundan, o doğduğu gece beliren mûcizelerden, Peygamberin Allahtan Ümmetini dilediğinden bahsedilmektedir.

Bu pargânın ihtivâ ettiği motiflerin çoğu Süleyman Çelebi 'dekilerin aynıdır).

10. Fi baʿzı ma vakaʿa hine kalbet ~~teşvîc~~ semaʿi'l-kevneyn (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'dekiler ile müşterektir. Sâdece burada zikredilen mûcizelerden bâzıları Süley-

man Çelebi'deki mevlidi'ndekilerden daha tafsilâtlı olarak anlatılmaktadır).

II. Kaside fi medhihi ʿalevhi'ş-şelâm

I2. Peygamberin büyümesi (bu kısımda Peygamber ile Peygamberin dâyesinin çocukları ile Ḥalime'nin dâye olduğundan,bir gün koyun güderken Cebrâil tarafından Peygamberin sadrının yarılıp,yüreğinin temizlendiğinden bu hâdise üzerine Resûlün Mekke'ye götürüldüğünden altı yaşına gelince de dedesinin öldüğünden bahsedilmektedir).

I3. Kelamin-Nebiyy ʿalevhi'ş-şelâm hine mevtiha (bu kısımda Amine'nin ölürken oğluna söylediği sözlerden bahsedilmektedir. Sonda da duâ vardır.

Bu kısımda Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan şu beyit de mevcuttur :

kim ânuñ ḳavlini her kim işidür
şekṣüz ânuñ ümmeti vü ışıdür 97 a 7).

I4. ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in ölümü (bu kısımda ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in,Muḥammed'i oğlu Ebu Ṭalib'e ısmarlayıp öldüğünden, Ebu Ṭalib 'in Muḥammed'e çok iyi baktığı ,fakat islâm dinine girmediğinden bahsedilmekte,sonra da Ḳurṭubi'den naklen Peygamberin amcası,ata ve anasının dirilerek ona iman getirdikleri söylenilmekte,bu hâdisenin tafsilâtı için de Yazıcı-oğlu'na mürâcaat olunması tavsiye edilmektedir.

Bu kısmın sonunda da Peygamberin mûcizelerinden bâzılarına temâs edilmektedir).

I5. Peygamberin Ḫadice ile evlenmesi (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Millet kütüp. kataloğunda Kör-Halil oğlu'nun eseri olarak kayıtlı bulunan kitaptaki motiflerin,ufak farklar ile, aynıdır).

16. Peygambere vahy gelmesi (bu kısımda şöyle hulâsa edilebilir. Otuz yaşından sonra Peygamberin gönlüne bir ateş düşer ; çok ağlar ve üzülür. Kimse onun sırrına eremez. Hâlinin sebebini soran Ebu Bekr'e yüreğinin hasret içinde olduğu cevabını verir. Nihâyet bir gün Tur dağından ona Cebrâil görünür. Peygamber Cebrâil'in heybetinden ürker. Eve gelince Hadiçe'ye başından geçenleri anlatır. Hadiçe de bunu Nevfel oğlu Varḳa adlı amcasına nakleder. Varḳa onlara gelenin Cebrâil olduğu haberini verir. Bu hâdisenin üzerinden geçen bir kaç gün zarfında Cebrâil tekrar görünmez. Muḥammed çok üzülür ve Hira dağında ibâdet ederken,kendisini dağdan aşağı atmağı düşünür. Nihâyet bir gün Muhammed yatakta yatarken Cebrâil yine gelir. Onun geldiğini Muḥammed'den öğrenen Hadice, gelenin melek mi yoksa şeytan mı olduğunu anlayabilmeleri için saçını örtüden çıkarır. Bu hâlde eğer gelen melekse kaybolacak,şeytansa kaybolmıyacaktır. Kaybolması üzerine onun melek olduğunu anlarlar.

Peygambere vahy geldikten sonra Hadice,Ṣıddıḳ,ʿAli,Hariṣ oğlu Zeyd,ʿOsman,Ebu Bekr,ʿAbdü'r-Raḥman,Zübeyr,Ṭalḥa,Saʿd b. Vakkas müslüman olurlar. Ebu Cehl ʿÖmer'e Peygamberi öldürmesini eğer bu işi yaparsa ona yüz deve vereceğini söyler ; fakat bu işi yapmağa giden ʿÖmer Peygamberi görünce müslüman olur.

Bu kısmın sonunda,kısaca,miraçdan bahsedilmektedir).

17. Haẕa vefatı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam

a. Peygamberin vefatı hakkında bir parça.

b. Müellifin Peygamberin ölümünden bahsedeceğini bildirmesi

c. Peygamberin eshâbına nasihatı (bu parçada Peygamberin Bilal vâsıtası ile,eshâbın hepsine,mescidde toplanmaları için haber gönderdiğinden,sonra da onlara nasihat ettiğinden bahsedilmektedir);

d. Ukaşe'nin hikâyesi.

e. Nasihat;

f. Peygamberin Ümmetinin hastalandığı için üzülmeleri;

g. Peygamberin hastalanması (bu parçada perşembe sabahı namaz vaktini bildiren Bilal'a hasta olduğundan dolayı gidemiyeceğinden yerine Ebu Bekr'in imamlık etmesini söylediğinden bahsedilmektedir);

h. Peygamberin eshâbı için üzülmesi,

i. Peygamberin eshâbına vedâı;

j. Peygamberin hastalığının artması (bu parçada bir sabah Azrâil'in geldiğinden,onun sırap zanneden Ayişe'nin Fatıme'ye kapıyı açmamasını söylediğinden sonra da gürültüyü işiten Peygamberin ne olduğunu sorduğu ve Fatıme'ye gelenin Azrâil olduğunu bildirdiğinden bahsedilmektedir.

Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

Fatıme iydür i güneş yüzlü baba
arpa etmegin yiyüp geyen ʿaba I20 a 4
döşegi eski hasır yasdugı taş
uyku içün komayan hiç yire baş I20 a 5

k. Peygamberin vasiyyeti (bu parçada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında mevcut olan : on beyitler vardır:

vah ölüme vah ölüme vah ölüm
geyiren halka kara eski kilim I22 a 2
Fatıme idür ʿAzraʾile iy melek
ben zaʿife kıyma itme ki helak I22 a 3
anun olsun baki ʿömrümün varı
bir nefes olmayın ansuz diri I22 a 7

bağrumı baş gözümi yaş itme gil
babama ölüm sözini itmegil I22 a_8
gel beni al ko anı ben öleyin
canumı canına kurban ideyin I22 a_{10}
beni yetim iyle megil iy melek
babam alup beni eyleme helak I22 b_1

1- Peygamberin ümmetine şefâati (bu parçada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

Ümmetüme idinüz benden selam
yarın mahşerde ben sizi bulam II9 b_{10}
bana ümmetsüz gerekmez cenneti I26 a_7);

m. Peygamberin sünnetini tutmak lüzûmu (burada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan şu beyit vardır :

didi beni canile seven ümmetüm
hem seve canı gibi her sünnetüm);

n.Cebrâil'in gelmesi (bu parçada da Süleyman Çelebi nüshalarında bulunan beyitler vardır :

ol benümdür ol benümdür ben anun
ne dirise didügi olsun anun I27 a_4
ben anun kullugını sagışladum
ümmet olanı ana bagışladum I27 a_6
ben severem hem anı sevenleri
devlet anun kim severise anı I28 a_4);

O. Azrâil'in Peygamberin rûhunu kabzetmek istemesi (burada Azrâil Peygamberin hangi ~~azasına~~ elini uzatırsa, o ~~azasın~~ nûr olduğunu ve " bize bu canı Allah verdi " diyerek kendisine karşı koyduklarını görür. Bunun üzerine âciz kalarak Allahtan yardım diler).

Ö. Allahın Peygambere tecellî etmesi (burada Allahın Peygambere tecellî edip, onu çağırdığından bahsedilmektedir).

P. Peygamberin vefatı (bu parçada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında ~~ki~~ şu beyitler mevcuttur:

çünki gördi dast dosta yüzin
kıldı hayran iremedi gözin I30 b I;

r. Peygamberin defnedilmesi (dua ile biter) bu parçada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında mevcut olan beyitler vardır :

bilünüz iy 'aşıkan-ı Mustafa
Hakka vaşıl oldı can-ı Mustafa I30 b II
ruhı paki çünki pervaz eyledi
halk-ı 'alem ah u feryad eyledi I30 b I2
yir gök ehli kamusı ağladılar
bu odile canların dağladılar I3I b I2
her biri bir derdile ider figan
ah uvay ünile doldı bu cihan I3I b 3
ah idüp idürdi Ebu Bekr-i Rıza
kani vay ol Mustafa ü murtaza I3I b 4
zarı efgan idüp iderdi 'Ömer
nideyüz biz sensiz i hayrü'l-beşer I3I b 9

cümle ʿavrat bay hem fakir
her biri bir derde olmışdı esir I32 a I2
kimisi ʿaklı gidüp düşmüşidi
cümlesi bu oda dutuşmışidi I32 b 2
niçesi vasf ide kişi ol güni
göklere çıkmışidi feryad üni I32 b 3
bu firak odı kime kim uğradı
uğradığının yüregin toğradı I32 b 7
didiler ki çare ne nitmek gerek
Allah emrince yarak itmek gerek I32 b II
techiz tekfin idüp götürdiler
Mustafa'yı kabrine yitürdiler I32 b I3
üç gün anda kodılar Peygamberi
ta namazını kıla her ins ü peri I33 a I
didiler kanı bizüm sultanımuz
kancaru vardı dinüz ol hanumuz I33 b 3
çün sefer eyledi ol hayrü'l-enam
bize ansuz bu dirlik olsun haram I33 b II
çün sefer itdi cihandan Mustafa
dünyadan hiç ummasun kimse vefa I34 a 5
bize ansuz dahi ne dirlik gerek
bize dahi ölümdürür yigrek I34 a 8
geçdi Hak emrinde ʿömrinün öni
dahi vardı mevte ulaşdı soni I34 a II
işbuduyur dünya hali bilinüz
ger varise fehmünüz hem bilinüz I34 a I3
Mustafa dan ibret alın siz dahi
yirinüz kalmaz bilün Tanrı hakı I34 b I

her ne denlü çok yaşarsa bir kişi
ʿakıbet ölmekdürür anun işi I34 b 2
Muṣṭafa didügi yola gidiñüz
her ne buyurdise anı idiñüz I34 b 7
ta ki peşiman olmayasız soñ ucı
çekmeyesiz aḫıretde siz acı I34 b 10
bir bölük biçare miskin ʿaşiyüz
ḳulluġında ḳaşır ü ḳaşıruz I34 b 13).

---

21. Müellifi meçhul bir mevlid

Edebiyat Fak.,Türkoloji semineri kütüp.,Nr. 4020

Eb'âdı : 15.5 X 22. 6 cm.

58 varak, sahifedeki satır adedi : 13

Kitabın kapı kopmuştur.

Yazı, beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile, yazılmış harekeli nesihtir.

Başı ve sonu noksandır.

Kitap şu beyitler ile başlamaktadır :

Çebra'îlün turağıdur ol maḳam

neʾfelek ta ṭutalıdan niẓam 1 a 1

ya İlahı ol Ḥabibün ḥürmeti

dahi anṉa eylegün ʿizzeti 1 a 2

Münderecâtı :

1. Der beyan-ı mülaḳat-ı Resul (bu kısımda Peygamberin Refref ile Allaha erişmesinden ve Allah ile konuşmasından bahsedilmektedir. Kısmın sonunda da duâ mevcuttur).

2. Der beyan-ı evṣaf-ı Resulullah ʿaleyhi'ṣ-ṣelam (bu kısmın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'de vardır.

ḫulḳidi da'im işi bu ḫalḳile.

ḫalḳı ḫoẓ ḳul itmişidi ḫulḳile, 6 a 7

ḥilmile da'im teväżıʿ idi işi

arṣadandı etmegi vü hem aşı 7 a 3).

3. Faṣl (Burada Peygamberin ümmetine nasihatinden bahsedilmektedir).

4. Der beyan-ı vefat-ı Resulullah ṣallallahü ʿaleyhi ve ṣellem

a. Peygamberin hastalanması(bu parçanın ihtiva ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi'de mevcuttur. Farklı olan başlıca motifler, şunlardır :

Peygamber Ebu Bekr'in kendi yerine imam olması için haber gönderdikten sonra, Ebu Bekr'in, üzüntüsü sebebi ile, imamlık edemediğini gören ʿAli ile, ʿAbbas'ın Peygambere gelip, eshâbının onsuz namaz kıldıklarını söylemeleri ve ona mescide gitmeyi teklif ettikleri; Peygamberin de onların isteğini yerine getirdiği ve mescide gidip eshâbı ile birlikte bir vakıt namaz kıldığı sonra da onlara nasihat ettiği; ʿUkaşe'nin hikâyesi; Peygamberin hastalığı artınca bir az su istemesi ve bu su ile yüzünü ve gözünü ıslatması.

Burada da Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında mevcut olan beyitler vardır :

Fatıme anı görüben ağladı
Mustafa'nuñ boynına el bağladı 12 3
didi canum baba halin niçedür
hasta mı olduñ vücudüñ niçedür 12 4
hem dahi ya Fatime yanar tenüm
dosta ulaşmak dilerr canum benüm 12 6
Fatime cün bu sözi guş eyledi
içi yandı derdile cuş eyledi 12 10
didi i gözüm nurı canum Baba
gönlümüñ gazisi cananum Baba 12 11
ölme sen seniñçün ben öleyin
sen sağ ol ben saña kurban olayım 12 12
on sekiz gün hasta oldı o latif
oldı anun cismi gayetde zaʿif 21 13).

b.Der beyan-ı ruh-i şerifleri teslim itdi (Cebrâil'in ve Azrâil'in gelmesinden bahsedilen bu parçadaki beyitlerin çoğu Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında vardır).

Fasl (bu parçada Peygamberin vefâtından bahsedilmektedir. Fatime Azrâile, babasının yerine kendi canını alması için, yalvarır ve ağlar. Peygamber ona ve yanında bulunan diğer şahıslara nasihat eder, sonra da canını almak

isteyen Azrâil'e onu ancak Allahtan haber gelince teslim edeceğini söyler; Cebrâil'in Allahın selâmını getirmesi, sonra da Allahın kendisine tecelli etmesi üzerine canını verir.

Peygamberi vasiyyeti mûcibince yıkar ve defnederler.

Buradaki beyitlerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında vardır).

II. Vefat-ı Fatımetü'z-Zehra raziyallahu anha (bu parça bir çok Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan Vefat-ı Fatıma parçasının aynıdır; 120 beyit).

III. Fasl (müellifin günahlarını itirafı ve duâyı muhtevî olan bu parça Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında aynı ile mevcuttur ; 45 beyit).

IV. Der beyan-ı Hitab (İnsanın bir meyyit ile konuşmasını anlatana bir parçadır. Son kısımda ölümden bahsedilmektedir).

V. Der beyanı gaiban (kabir azâbından bahsedilen bir parçadır;

VI. Der beyanı münkir nekir

VII. Der beyanı kabir ahvali

VIII. Der beyanı buğur ahvali

IX. Der beyanı Hazreti Süleymana bardağ söylédi (?)

(34 b'de bu parçanın yazılı tarihi kaydedilmiştir:

hamdülillah dastan oldı tamam

ne sad cülü salü segde ve's-selam(?)34 b).

(ne sad yıl ü sal-i yaş olmalı)

X. Haza kitabu dastanı İbrahim (bu parçada müellif Siracü'l-kulub
isimli kitaptan faydalandığını kaydetmektedir. 38 a'da da müellifin ismi vardır:

i dervig dilerseñ hem zarile.
yazuguñ al ağlagıl Niyaziye. 38 a 3 116 beyit).

XI. Haza dastan-ı Hatun krş: Şehid Ali paşa kütüp.,1956,
İnkılâp kütüp.,k. 166

XII. Haza dastanu İsma'il Peygamber 'aleyhi's-selam bu parçada şu kayıt mevcuttur;

İsma'il dastanı hod budur yakin
Mevlana Sultan Veleddür şah-ı din 51 b 12
Çelebi gül Şeyh Süleyman bülbüli
Naşirile İsa bularun kulı 51 b 13
114 beyit).

XIII. Cuma gecesi kılınan namaz hakkında bir parça (mensur).

XIV. Arapça bir parça.

XV. Bir kitaptan parçalar.

---

52. Müellifi meçhul bir mevlid

Yahyâ Ef. dergâhı kütüp., nr. 4449

Eb'âdı : 15,2X30,7 (14,3X19,8) cm.

39 varak, sahifedeki satır adedi : 9

Kırmızı bezden bir cild içindedir. Cildin sahifeleri tutturan kısmına 2 cm. eninde kırmızı kâğıt yapıştırılmıştır.

Yazı, sarımtırak ve kalın seykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Mühim beyitler ve arapçalar kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

Beyitler mensur bir parçada cümlelerin birbirini takip ettiği şekilde birbirini takip etmekte olup, mısralar birbirinden üçer kırmızı nokta ile ayırd edilmiştir.

IO'da Hacı Mahmud Ef. ve Süleymâniye kütüphânelerinin mühürleri vardır.

Sahifeler çok yıpranmış bir hâldedir.

Kitabın başı ve sonu eksiktir. Şu beyitler ile başlamaktadır :

cümle, ʿalem yoḳiken ol varidi
evvel ü ahır ġani cebbar idi I a_{3-4}
ol var idi yoḳıdı ʿalemden eser
kimse andan virmez idi hiç haber I a_{5-6}

Münderecâtı :

I. Kâinâtın yaradılışının sebebi (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'de vardır. Burada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan beyitler de mevcuttur :

cümle, ʿalem yoḳiken ol varidi
evvel ü ahir ġani cebbar idi IO_{3-4}

Hak taʿala çün yaratdı ʿAdemi
kıldı ʿalemde müzeyyen ʿalemi — I a$_9$, I b$_{I-2}$
anuñiçün varadıldı du cihan
cümle varlık aşikare yü nihan — I b$_{5-6}$
anuñiçün oldı bu semai kamer
anuñiçün oldı ʿalem ser-teser — I b$_{6-7-8}$

2. Peygamberin mevlidi (bu kısımda Peygamberin nûrunun ve rûhunun yaratılışı anlatılmakta, zâtının yaratılışına bir beyit ile temâs edilmektedir).

3. Müellifin özrünü beyânı.

4. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı (bu kısımda evvelâ Nûr-ı Muhammedî'nin yaratıldığı, sonra enbiyâ ervâhının yaratıldığı söylenilmekte, sonra da Kur'an 'ın nâzil oluşu ve eshâbın müslüman oluşlarından bahsedilmektedir).

5. Der beyan-ı hilkat-i Adem ʿaleyhi's-salatü ve's-selam (bu kısımda Âdemin toprağının Cebrâil tarafından yer yüzünden alınıp, cennete getirildiği anlatılmaktadır).

6. Arada, cildlenirken, yanlışlıkla araya girmiş bir varak mevcut. Bundan sonraki parçanın hulâsası şudur : Allah Cebrâile yine yerden toprak alıp getirmesini emreder. Bu toprağı cennet ırmaklarının suları ile yıkadıktan sonra, Âdem'in balçığına karıştırırlar. Allah onu kırk yıl terbiye eder ; bu müddet sonunda Âdem'e can verir. Nûr-ı Muhammedî de onun alnında tecellî eder. (Bu kısmın sonunda Nûr-ı Muhammedî'nin intikalinden bahsedilmektedir ki, buradaki motifler aynı ile Süleyman Çelebi'de vardır).

7. Peygamberin ana rahmine düşmesi (bu kısımda ʿAbdullah'ın bir rüya gördüğünden, muabbirlere bunu anlattığı zaman, kendisine bir oğlu dünyaya geleceğini ve onun Peygamber olacağını söylediklerinden

bahsedilmekte, ʿAbdullah'ın rüyâsı üzerinden bir gece geçtikten sonra Peygamberin ana rahmine düştüğü söylenilmekte, bunu müteâkip de ʿAbdullah'ın ölümü anlatılmaktadır.

Bu kısmın sonunda duâ mevcuttur.

8. Peygamberin doğumunun yaklaşması.

9. Mevlid (bu kısmın ihtivâ ettiği motifler Süleyman Çelebi'de aynı ile mevcuttur).

IO. Peygamberin Allahtan ümmetini dilemesi (bu kısımdaki motifler Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında vardır).

II. Peygamber doğduğu gece beliren hâller (bu kısımda Peygamberin doğduğu gece onun dedesinin Kâbe'de putların yere düştüğünü gördüğünden ve şeytanın o gece göğe çıkamadığından bahsedilmektedir).

I2. Peygamberin büyümesi (bu kısımda Halime'nin Peygambere dâye olduğundan ~~Halime'~~nin Muhammed'i alıp, kendi memleketine götürdüğünden, Halime'nin yanında bulunduğu sıralarda Muhammed süt kardeşi ile birlikte koyun otlatmağa gittiği gün sadrının yarılıp, yüreğinin temizlendiğinden bahsedilmekte bunu müteâkip de Muhammed Mekke'ye götürüldükten sonra olan hâdiselere (Amine'nin ölümü, Muhammed'in on iki yıl Ebu Talib'in yanında kalması, Muhammed'in on iki yaşında bütün Mekke halkı tarafından sayılıp, sevildiği) geçilmektedir.

(~~I3~~ Kısmın sonunda Peygamberin faziletlerinden bahsedilmektedir).

I3. Miʿrac-ı Muhammed sallallahü taʿala ʿaleyhi ve sellem

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte yaptığı yol (bu kısımdaki motifler Süleyman Çelebi mevlidinde mevcuttur. Buradaki bir-çok beyitler de Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında ~~aynı ile mevcuttur~~ vardır :

İşid imdi Muştafa miʿracını
nice urundı saʿâdet tacını 32 a2-3

hem ana Allah nice lutf eyledi
ya nice rahmet hunile tuyledı 32 a 3-4-5
gökleri hem nice seyran kıldı ol
Hak ta'ala Hazretine buldı yol 32 a 5-6
bir gice isneyn gicesinde ol Resul
Ummehanı evine kıldı nüzul 32 a 7-8
ol Habibüme ilet binsün anı
'arşumı seyr eylesün görsün beni 32 b 5-6-7
Cebra'il Burakı aldı ol zaman
ta Cenab-ı Ahmede geldi heman 32 b 9 - 33 b I
didi ya Ahmed 'icazet varmıdur
içerü girmege işaret varmıdur 33 a I-2
Hak selam itdi sana ya Mustafa
kim mübarek batırın olsun safa 33 a 3-4
didikim gelsün konuklarım anı
'arşumı seyr eylesün görsün beni 33 a 4-5
işbu gice bir gice dür ki ya emin
olısar 'ayne'l-yakin Hakke'l-yakin 33 b I-2
her hacet dilersen makbuldür
cümle maksudun senün mahsuldür 34 a 7-8).

b. Peygamberin Sidréden sonra yaptığı yol (bu parçada Peygamberin Cebrâil'den ayrı olarak,Allaha eriştiğinden bahsedilmekted

c. Peygamberin Allah ile konuşması (bu parça çok kısadır. Burada Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarında bulunan şu beyit vardır :

didi ya Muhammed sen beni
bilürem görmege toymazsın beni 37 b 2-3).

d. Peygamberin yer-yüzüne avdeti (bu parçada Peygamberin miracdan sonra Mekke'den Medine'ye hicret ettiğinden bahsedilmektedir).

14. Peygamberin vefâtı (bu kısmın hulâsası : bir gün Peygamber mescidde bulunduğu sırada Cebrâil ona Allahın selâmını getirir ve vefâtı zamanının geldiğini söyler. Mescidden Âyişe'nin evine dönen Peygamber orada hastalanır. Sabahleyin namaz vaktini haber veren Bilâl'e eshâba mescidde toplanmaları için haber gönderir ve kendi de mescide gidip, onlara nasihat eder.

10 varak olarak numaralanmış bulunan varak burada hulâsasını yaptığımız 4. kısmın sonudur ; fakat bunun da sonu eksiktir.

Yukarıda bahsettiğimiz varakta Peygamberin eshâbına ettiği nasihat ve vefâtın başı vardır.

23. Müellifi meçhul bir mevlid

Kitapçı Rûif Bey'e âit olan bir nüsha.

Bütün kitabın tavsifi için bk. s. 351

II. Mevlid 93 sahifedir. Sahifedeki satır adedi: 13.

Yazı, kalın, sarımtırak, saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Mükerrer beyit kırmızı mürekkep ile yazılmıştır.

Beyitler iki sütun hâlindedir ve kırmızı çerçeve içine alınmıştır.

1073 H.'de Ali b. İbrahim tarafından istinsah edilmiştir.

Bas:

fażl bismillah çü keşf itdi Cemal
rahmeti rahmanı 'arz itdi visal 93 3

çün dile yad eyledün zikr-i rahim
seyr kıl buldun sırat-i müstakim 93 4

Mündereca:

1. Allah isminin büyüklüğü(tasavvufî mahiyette bir kısımdır).
2. Peygamberin medhi.
3. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali.
4. Mevlid.
5. Mirac.
6. Peygamberin vefatı.
7. Dua.

Bu nüshanın ihtiva ettiği kısımlardaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidindekiler ile müşterek ise de, bunların ifâde ediliş tarzı epey farklıdır.

24. Müellifi meçhul bir mevlid

Veliyüddin Ef. kütüp.,Nr. 1693.

Eb'âdı: 17 X 20.3 cm.

24 varak,sahifedeki satır adedi: 13.

Üzerine hâreli kâğıt yapıştırılmış mukavva bir kab içindedir.

Yazı, pembe, sarı ve beyaz saykallı kâğıtlar üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış hârekeli nesihtir.

Başlıklar için kırmızı mürekkep ve beyaz boya kullanılmıştır.

Bâzı sahifelerde beyaz,bâzılarında da kırmızı cedvel vardır.

Başta Der beyan-ı mevlid-i Resul ʿaleyhi's-selam yazılıdır.

İlk sahifeler tâmir görmüştür. Orta sahifelerin bâzılarında ve alt kabın arkasında güve yenikleri vardır.

İlk ve son sahifede Veliyüddin Ef.'nin vakıf mührü mevcuttur.

Sondaki mührün altında 1175 tarihi vardır.

Bu eser tasavvufî mâhiyettedir. Bildiğimiz mevlid ile alâkası yoktur.

Mündereceâtı itibarı ile Esad Ef. kütüp.,Nr. 3723'teki nüshanın hemen hemen tamâmiyle aynıdır. Sâdece bahislerin yerleri değişiktir.

Baş :

kemali'l bed'i bismillahi mevcud
ve hamd in hamid in bil hüve mahmud 1 b
3

Mündereceâtı :

1. Münacaat.
2. Der naʿt-ı Nebi ʿaleyhi's-selam
3. Der naʿt-ı al-i eshab rıdvanullahi ʿaleyhi
4. Der maʿzeret-i güru bekelam
5. Beyan-ı mevlid-i cismani der hazret-i gehadet
6. Der beyan-ı hakayık-ı külliyye ki mustalah est behazret-i hamis
7. Der beyan-ı mevlid-i ruhi der hazret-i ervah
8. Beyan-ı mevlid-i misali der hazret-i hayal-i mutlak

9. Der beyan-ı te'hir-i mevlid-i misal-i mutlak mevlid-i hazret-i şehadet.

10. Beyan-ı mevlid-i esma' der hazret-i ğayb

11. Beyan-ı mevlid-i 'ameli der hazret-i şehadet

12. Beyan-ı mevlid-i zamani der hazret-i şehadet

13. Beyan-ı mevlif-i nebi bihasbe'l-cemal der şehadet

14. Der beyan-ı mevlid-i 'uruc der makamat-ı meratib

15. Şüru' der beyan-ı süluk

16. Der beyan-ı tarikat ma 'e'ş-şüru'.

17. Nihayet-i tarik-ı şer'.

18. Der beyan-ı meratib-i 'aşk-ı mecazi bidayet-i tarik-ı şer' 'aşk-ı hakiki 'aşk-i mutlak .

Esat Ef.kütüp.,Nr. 3723(mecmua).

Eb'âdı : 15.4 X 20 (14. 5 X 20) cm.

Muhtelif resâili muhtevî olan kitap 117 varaktır.

Mevlid 50 b'den başlamakta, 73 a'da sona ermektedir.

19 varak,sahifedeki satır adedi : 19.

Açık kahverengi kâğıt ile kaplı mukavva bir cild içindedir. Cildin kenarları vişne çürüğü renginde mesin ile çerçevelenmiştir. Sonradan her halde kahverengi kâğıt eskidiği için bunun üzerine, mâvi zemin üstüne kırmızı motifler ile süslü bir kâğıt yapıştırılmıştır. Cildin iç kısmına da mâvi renkte eliği kâğıdı yapıştırılmıştır.

Yazı,beyaz kalın saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkeple yazılmış rik'adır.

Bahis başları kırmızıdır.

50 b'de Mevlûdü'n-Nebiyy'alêyhi's-selam yazılıdır.

İstinsah tarihi kaydedilmemiştir. Yazı ve dil husûsiyetlerinden pek eski bir nüsha olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu kitap, bildiğimiz mevlid ile alâkası olmayan tasavvufî bir eserdir.

kemalü'l-bed'i bismillahi mevcud
ve hamd ü ahd bel ve hûve mahmud 50 b
3

Mündereceâtı :

1. Münâcaat (bu kısmın başında farsça bir kaç beyit,sonra da duâ mevcuttur).
2. Der na't-ı Resul'alêyhi's-selam.
3. Der nat't ü'l-eshab rızvanullahi ta'ala 'alêyhim ecma'in
4. Der ma'zeret ü gûru' bekelam(bu kısımda müellif mevlidi" meşâyih aslı üzre " ve " tarikat mûcibince " anlatacağını söylemektedir. Kısmın sonunda da kitabın ismi mevcuttur.

hidâyet bulmuğa şşḥab şvlad

konuldı bu kitabın ıdı irşad Sa b

13).

5. Der bayan-ı ma'nay-ı nevlûd ki 'ibare tşat ya ta'yin-i hdş

(bu kısımda müellif nevlidin sırrını beyân edeceğinden bahsetmektedir).

6. Der bayan-ı Hâzarat-i hmms ve mratib-i ilahi- bu kısımda kâinatın tasavvufî bir görüş ile izah edilmekte bu meyânda söylenilenler de her sahifede gizlenmiş olan dâireler üzerinde îzahla çalışılmaktadır).

7. Bayan-ı mvlûd-i zati der hakîkat-i ğayb (bu kısımda Peygamberin zâtının yaratılması yine mutasavvufâne bir görüş ile izâh olunmaktadır).

8. Bayan-ı mvlûd-i şıfa'der Hakîkat-i ğayb (Burada Peygamberin sıfatlarının yaratılışı anlatılmaktadır).

9. Bayan-ı mvlûd-i ruhi der Hakîkat-i ervah (Peygamberin rûhunun yaratılışı anlatılmaktadır).

10. Bayan-ı mvlûd-i mişal der Hakîkat-i hayul-i m ulhk

11. Vçhi tahir-i mvlûd-i mişal ya mvlûd-i şehadet der bayan

12. Bayan-i mvlûd der cami'-i hakîkat bihasbi'l Kur'an

13. Bayan-ı mvlûd-i ma'ani der Hakîkat-i şehadet

14. Bayan-ı mvlûd-i nebi der şehadet-i bihasbi'l-camal

15. Bayan-ı mvlûd-i 'uruci der mikraat u mratib

16. Şğru 'der san-ı sülük

17. Der bayan-ı 'aşk-ı hakiki ve aşk-ı mecazi bihasbi'l- camal

18. Der ma'gerat-i nazm-ı kelam

35. Müellifi meçhul bir mevlid

Kitapçı Râif Bey'e âit olan bir nüsha

Eb'âdı : I4,3XI9,2 cm.

I5 varak, sahifedeki satır adedi :II

Yeşil, sarı, pembe ve beyaz hâreli, mukavva bir kab içindedir.

Yazı, sarı, saykalsız kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış harekeli rık'adır.

Mühim beyitler ve sahife kenarı cedvelleri kırmızıdır. Sondaki beyitler altın yaldız ile yazılmıştır.

Beyitler iki sütun hâlindedir. Bunlardan ehemmiyetli olanları kırmızı çizgi ile çerçevelenmiştir.

Mevlid I258 H.'de istinsah edilmiştir.

Mevlid'den sonra, değişik bir yazı ile Gazel-i Müridoğlu, Hikaye ve Kaside başlıkları altındaki parçalar gelmektedir.

Baş :

Hak taʿala ismini yad idelüm

İsm-i pakile dili saz idelüm I a 3

Allah Allah diyelüm dil mur olur

Kalbimiz Allah diyüp maʿmur olur I a 4

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü (İfâde ediş tarzı çok değişik olmakla berâber, ihtivâ ettiği motifler'in çoğu Süleyman Çelebi mevlidindekilerin aynıdır).

2. Nûr-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali (bu kısımdaki motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidindekilerin aynıdır. Farklı olanlar şunlardır : Nûr-ı Muhammedî, İsmaʿil'de tecellî ettikten sonra Allahın emri üzerine, onun için koç kurban edildiği, bundan sonra da üzerinde kurban

kesilmesinin sünnet olduğu, Allah'ın evvelce Adem'in nefsini hifz eylemiş olduğu).

3. Mevlûdi'n-Nebiyy 'aleyhi's-salatü ve's-selam Peygamberin doğumu. a. Peygamberin doğumu (bu parçanın ihtivâ ettiği motiflerin ekserisi Süleyman Çelebi mevlidinde mevcuttur; fakat bu parça Süleyman Çelebi mevlidindekinden daha muhtasardır. Süleyman Çelebi'de olmayıp da bu nüshada bulunan motifler şunlardır : Peygamberin doğması yaklaştığı sırada Kâbe'yi tavaf etmeye gitmiş olan 'Abdü'l-Muttalib 'in henüz eve dönmemiş olduğu bir kuşun kanadı ile, Amine'nin sadrına dokunup, onun ağrısını giderdiği).

b. Peygamberin doğduğu gece beliren mûcizeler bahsedilmekte (bu kısımda Peygamberin Allahtan Ümmetini dilediğinden tebşirle ve onun doğduğu gece beliren mûcizeler kısaca anlatılmaktadır).

4. Nasihat.

5. Mirac (bu kısım Süleyman Çelebi'de buna tekabül eden kısmın bir hulâsası gibidir).

a. Peygamberin Cebrâil ile birlikte göklere çıkması

b. Peygamberin Allah ile konuşması

6. Duâ.

86. Müellifi meçhul bir mevlid

Pertevniyal Valde Sultan kütüp,nr.282

Eb'âdı : 20,7X30 cm.

Bütün kitap 389 varaktır.,muhtelif kitapları muhtevî olduğu için sahifelerdeki satır adedi her kitapda ayrıdır.

Mevlid 4 varaktar ve 379.varektan başlayıp,382,de sona ermektedir. Sahifedeki satır adedi : I9.

Kitabın cildi koyu yeşil renkte mugambadandır .Varakların uçları altın yaldızdır. Cildin iç kısmında açık yeşil,kabartma motifli bir kâğıt mevcuttur.

Mevlid kısmında yazı sarımtırak ve orta kalınlıkta saykallı kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli nesihtir.

Sahife kenarı cedvelleri kırmızıdır.

İki sütûn hâlinde olan beyitler I,5 cm. fasıla ile çizilmiş iki kırmızı çizgi ile birbirlerinden ayrılmıştır.

Bahis başları ve mükerrer beyit kırmızıdır.

379 a'da Hâzâ kitabü'l-Cedid li-mevlûdi'l-Mustafa Hayrü'l-'abid yazılıdır ve besmele'yi müteâkip de mevlid başlamaktadır.

İstinsah tarihi II77 H.'dir.

Baş :

Bismi fayyazü'l-'attar ya zü'l-celal
yafni ğaffarü'l-hata ya ze'nnüval 27 9a$_3$
evvelinün evvelinde yok nişan
ahırımun ahırıdur bi-zeval 27 9a$_4$

Mündereceâtı :

I. Allahın büyüklüğü ve kudreti .

2. Faslü'l-kitabü'l-cedid li-veladeti'l-Mustafa hayrü'l-'abid

(burada dünyanın küfr ile dolmuş olması sebebi ile Peygamberin gönderil diğinden ve kısaca onun doğumundan bahsedilmektedir).

3. Faslü'l- kitabü'l-cedid li-mu'cizati'l-Mustafa hayrü'l-'abid

a. Peygamberin bâzı mûcizeleri (burada Peygamberin Mekke 'den Medine'ye hicreti sırasında düşmanlardan saklanmak için mağaraya girdiği zaman örümceğin kapıya ağ ördüğü, zehirli kuzunun ona kendi etin den yememesini söylediği, Ebu Cehl'in Peygamber için kazdığı kuyuya kendinin düştüğü ve yine Peygamberin gefâati ile çıktığı anlatılmaktadır).

b. Geyiğin hikâyesi (bu parçada bâzı kimselerin Peygamberde risâletini göstermesini istemeleri üzerine, onun kendisinden çocuklarına yiyecek vermek için, bir-az izin isteyen bir geyiği, tekrar geri dönmek şartı ile azâd etmesi, geyiğin geri gelmesi anlatılmaktadır).

c. Devenin hikâyesi (burada Peygamberin sâhibinden şikâyet eden bir deveye şefâatinden ve ve devenin sahibinin imâna gelmesinden bahsedilmektedir).

4. Faslü'l-kitabü'l-cedid li-na't'i'l-Mustafa hayrü'l-'abid

(burada Peygamber medhedilmekte bu meyânda da islâm olan yahudi hikâyesine kısaca temâs edilmekte ve mucizâtından bâzıları anlatılmaktadır).

5. Faslü'l-kitabi'l-cedid li-mi'raci'l- Mustafa hayrü'l-'abi

(bu kısımda miraç çok kısa olarak anlatılmaktadır. Burada mevcut olan motiflerin hemen hepsi Süleyman Çelebi'de var ise de Süleyman Çelebi'deki bâzı motifler burada yoktur).

---

27. Müellifi meçhul bir mevlid

Yahya Ef. Dergâhı kütüp., nr. 4339

Bütün kitabın tavsifi ve münderecâtı için bk. S.

VIII. Diğer bir kitap

Baş :

bir ḳabile vardı ġayeṭ seḷim
ana dirlerdi Beni Saʿd i ḥalim
ol Ḥalime ol saʿadet mayesi
ol şerife ol Muḥammed dayesi

Münderecâtı :

I. Fi beyanı vakʿa-ti Ḥalime, ḳabli-t-tisal-i Muḥammed ʿaleyhi's-salatü ve's-selam (bu kısımda Aḥmed'in mevlidinde mevcuttur).

2. Fi muʿcizati 'n-Nebi ʿaleyhi efżalü 's-salat veş ekmelü'l-teḥiyyat (bu kısımda mevcut olan, Peygamberin ejderha ile karşılaşması Aḥmed'in mevlidinde de mevcuttur. Peygamberin annesine gitmesi, Peygamber 6 yaşına girince annesinin ölmesi. Peygamber 8 yaşına girince, ʿAbdü'l-Muṭṭalib'in ölmesi; Muḥammed'in Ḫadiçe ile evlenmesi de aynı mevlidde vardır.

3. Miʿraci 'n-Nebi ʿaleyhi's-salatü ve's-selam ve ekmelü'l-teḥiyyat (Mirac ḥâdisesinin daha kısa bir şekilde anlatılmasıdır. Bu kısımda sâdece Burak'ın gelmesi ve mirac esnâsında Peygamberin gördükleri anlatılmaktadır.

4. Fi beyan-ı mükaleməti 'n-Nebi ʿaleyhi's-salatü ve's-selam (bu kısımda Peygamberin cennette, Hasan ile Hüseyn'in türbesini ~~sarayı~~ gördüğü ve Ümmetini dilemesi anlatılmakta, sonra yere inmesi ve eshâbı ile konuşması anlatılmaktadır).

5. Fasl (bu kısımda Handak muhârebesi anlatılmaktadır ve bundan sonra Câbir'in Peygamberi evine dâvetinden bahsedilmektedir).

6. Der beyan-ı mu'cizat (bu kısımda Câbir'in çocuklarının kendilerini kurban etmesi, Handak muhârebesinin devamı anlatılmaktadır).

7. Fi beyanı ahlak-ı Resulullah (bu kısımda Peygamberin Resul'ullah ahlâkından bahsedilmekte, aynı zamanda kısmın sonunda müellif kendi günahlarından da bahsetmektedir).

8. Haze'l-Fasl fi beyanı vefati'n-Nebiyy 'aleyhi's-salatü ve's-selam (bu parça Süleyman Çelebi mevlidi'nden farklı bir şekilde şu beyitler ile başlamaktadır :

söyle ey kovunğlu gönlüm söyle sen
ehl-i derde halüni 'arz eyle sen
sal bir otdan can eline velvele
kim ire Sidreye 'arsa zelzele
yak kamu ervahı 'ad eylegil
kubbe'-i eflak pür dud eylegil

Sonra da Süleyman Çelebi'nin son basmalarındaki :

gelberü eshabı ihsan-ı safa
gelberü 'irfan-ı erbab-ı vefa

beyti ve bunu müteakip de Süleyman Çelebi mevlidi'nde mevcut olmayan başka beyitler ile devâm etmektedir. Bu kısımda evvelâ Peygamberin vasiyyetinden ve Ukaşe'nin ona teklifinden bahsedilmektedir. Bundan sonra tâli bir kısım şeklinde Peygamberin hastalığı anlatılmaktadır).

9. Fi vefatı'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam (bu kısmın başı Süleyman Çelebi mevlidi nüshalarından farklı ise de, Peygamberin Fatıma'ye ʿAzra'il hakkında söylediklerinden bir çokları Süleyman Çelebi mevlidi'nde aynı ile mevcuttur. Bu kısımdaki bir çok motifler, ifâde edi̇ş tarzı farklı olmakla berâber, Süleyman Çelebi mevlidi'nde de vardır. Aynı zamanda Süleyman Çelebi mevlidi'nin bâzı nüshalarında mevcut olan fazlalıklar da burada mevcuttur. Fatıma'nin, babası yerine, ölmeyi dilemesi, ʿAzra'il 'in evvelâ Peygamberin canını alamaması v.b.).

28. Müellifi meçhul bir mevlid

Müellifi meçhul bir mevlid

Râif Ef.'ye âit olan bir nüsha

Eb'âdı : I4,3XI9, 2 cm.

I5 varak,sahifedeki satır adedi :II.

Yeşil,sarı,pembe ve beyaz hâreli,mukavva bir kab içindedir.

Yazı,sarı saykalsız kâğıt üzerine,siyah mürekkep ile yazılmış harekeli rık'adır.

Mühim beyitler ve sahife kenarı cedvelleri kırmızıdır.Sondaki beyitler yaldız ile yazılmıştır.

Bahis başları mevcut değildir.

Beyitler iki sütun hâlindedir.Bunlardan daha ehemmiyetli olanları kırmızı çizgi ile çerçeçelenmiştir.

I258 H. 'de istinsah edilmiştir.Mevlid'den sonra değişik bir yazı ile, Gazel-i Müridoğlu, Hikâye ve Kaside başlıkları altındaki parçalar gelmektedir.

Münderecâtı :

I. Allah isminin büyüklüğü.

2. Allah'ın sıfatları.

3. Kâinatın yaratılışının sebebi.

4. Nur-ı Muhammedî'nin yaratılışı ve intikali.

5. Mevlûdi'n-Nebiyyi aleyhi's-salatü ve's-selam

6. Peygamberin ümmetini dilemesi.

7. Allah sevgisi.

8. Mirac.

9. Duâ.

29. Müellifi meçhul bir mevlid

Üniversite kütüp.,T.Y. 6682.

Eb'âdı : 10. 8 X 20 cm.

120 varak, sahifedeki satır adedi: 17

Siyah zerefşan bir cild içindedir.Kabın ortasında zemini altın yaldız olan kabartma ve çok güzel bir şemse mevcuttur.

Yazı,beyaz ve kalın saykallı kâğıt üzerine, siyah mürekkep ile yazılmış hârekesiz taliktir.

Sahife kenarları üç siyah çizgi ile çerçevelenmiştir; bunlardan dıştaki ikisi birbirine çok yakın ~~olup~~, üçüncü çizgi ile ikinci arasında ise 0,5 cm. kadar mesâfe vardır ve bu başlık altın yaldız ile doldurulmuştur.

İki satır hâlinde bulunan beyitler de biribirine yakın çizilmiş ve araları yaldız ile doldurulmuş ikişer siyah çizgi ile ayırd edilmiştir.

Bahis başları kırmızıdır ve bâzıları çerçeve içine alınmıştır.

1 b'de müzehhep bir başlık vardır.

ṣaḥibü'l-teʾlif tarih ṣulḥ-ı din

Kitap 1157 H.'de istinsah edilmiştir.

Baş:

ey hüdavend-i ḳadim ü lem-yezal

halikü'l-eşya ebedsin hem ezel 1 b 2

evvel ahir baṭın u ẓahir selam

malikü'l-mülk ü .... 1 b 4

(Katalogda mevlid ismi ile başlıyan bu kitapta yalnız mi'rac vardır. Kitabın diğer nüshalarında da mevlidin de bulunması ihtimâlini düşünerek Burayı aldık).

Münderecatı :

1. Allahın büyüklüğü ve kudreti(bu kısımda Allahın büyüklüğünden bahsedilmekte sonra onun sıfatları sayılmakta, bunları müteakip de Ademin yaratılışı anlatılmaktadır: Allah evvelâ şeffaf bir cevher yaratır ve nazar atfeder. Cevher Allahın heybetinden eriyip su olur. Onun köpüğünden yer,buğusundan da gök yaratılır. Sonra Allah Ademi balçıktan halkeder ve ona can verir.

Yukarıda hulâsası mevcut olan parçadan sonra Adem'in neslinden gelen Peygamberlerin isimleri sayılmakta, onların mûcizelerinden, daha sonra da ölümlerinden bahsedilmektedir.

2. Der naʿt-i ḫatemi'n-Nebiyyin Muḥammed ṣallallahû taʿala aleyhi ve sellem (bu kısmın başında, Peygamberin mûcizelerinin, kısaca ekserisine temâs edilmekte, sonra da mirac anlatılmaktadır: Cebrâil bir gece Peygambere gelir; onun sadrını yarar, yüreğini çıkararak içi ilim ve iman dolu bir leğen içinde yıkayıp tekrar yerine koyar. Sonra Peygambere getirdiği Burak'ı gösterir ve Allahın onu göklere dâvet ettiğini söyler. Peygamber de Burak'a biner; birlikte göklere çıkarlar. Mescid-i aksâda Adem onları karşılar. Sonra ikinci göğe vâsıl olurlar. Peygamber orada İsa ve Yahyâ'yı görür. Üçüncü gökte Yusuf'u, dördüncü gökte İdris'i, beşinci gökte Harunu, altıncı gökte Mûsâ'yı yedincide İbrahim'i görür, hepsi onun miracını kutlularlar. Peygamber Sidre'den sonra Cebrâil'den ayrı olarak seyahat eder. Beytü'l-mâmur'da Peygambere biri süt, diğeri şarap ile dolu iki çanak getirirler. O sütü içer.

Allahın huzûruna eriştiği zaman ümmetine 50 vakıt namaz farz kılınır; fakat o, Mûsâ'nın tavsiyesi ile, bunun 5 vakıta indirilmesi için duâ eder; duası kabûl edilir.

Bu kısmın sonunda da âhıret ahvâlinden bahsedilmektedir).

3. Der faẓilet-i emireʾl-müʾminin Ebu Bekreʾl- Ṣıddıḳ raẓıyallahu ʿanhu.

4. Der faẓilet-i emireʾl-müʾminin ʿÖmer'l-Faruḳ raẓıyallahu ʿanhu.

5. Der faẓilet-i emireʾl-müʾminin ʿOsman b. ʿAffan raẓiyallahu ʿanhu.

6. Der faẓilet-i emireʾl-müʾminin ʿAli b. Ebi Ṭalib kerremallahû vechehu.

7. Der beyan-ı sebeb-i kitab-ı te'lif ve şerh-i hal-i mü'ellif

8. El-Babü'l- evvel der beyan-ı ahkam-ı teşrin-i evvel ve ahkam-ı 'alayim-i ruzihay bi'lzikam peyda şevend(bu babın içinde onu tafsil eden 25 fasıl vardır ki mevzuun, hâricinde kaldığı için burada ayrıca kaydına lüzum görülmemiştir).

9. El-Babü'l-şani der beyan-ı ahkam-ı teşrin-i şani ve ahkam-ı 'alay'im ki der in ruz peyda şevend est in penc fuzul (bu bâbda 26 fasıl ihtivâ eder).

10. El-babü'l-salis der beyan-ı ahkam-ı kanun-ı evvel ve ahkam-ı 'ala'im ki der in ruzha peyda şevend ve in pest penc fasl fuzulest(24 faslı muhtevidir).

11. El-bab der beyan-ı ahkam-ı kanun-ı ahir 'ala'im der ruzha peyda hend mi şevend bist penc fuzul(25 faslı muhtevidir).

12. El-bab der beyan-ı ahkam-ı şubat ve ahkam-ı 'ala'im ki der in ruzha peyda mi şevend (23 faslı muhtevidir).

13. Babü'l-sadis der beyan-ı ahkam-ı ez u ahkam-ı 'ala'im der in ruzha peyda mi şevend(24 faslı muhtevidir).

14. Babü'l-sabi' der beyan-ı ahkam-ı nisan ve ahkam-ı 'ala'im ki der in ruzha peyda mi şevend ve in bist penc fuzul (25 fasıl ihtivâ eder).

15. El-babü'l-şani der beyan-ı ahkam-ı 'ala'im ki der in ruzha mi peyda mi şevend pest fuzul (25 faslı muhtevidir).

16. Der beyan-ı ahkam-ı haziran ve ahkam-ı 'ala'im ki der in ki der ruzha peyda mi şevend (25 fasıl ihtivâ eder).

17. El-bab der beyan-ı ahkam-ı temmuz ve ahkam-ı 'ala'im ki der in ruzha peyda şevend bist penc fuzul (25 faslı muhtevidir).

18. El-bab der beyan-ı ahkam-ı 'ala'im ki der in ruzha peyda mi şevend (24 faslı ihtivâ eder).

19. Babü'l-şani der 'aşer der ahkam-ı 'ala'im ki der in ruzha peyda mi şevend (25 faslı muhtevidir).

III. Süleyman Çelebi mevlidi metni

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى جعل محمدا سبب كل موجود واشرف
كل مخلوق واعز كل مولود وفضله على الانبياء
بالشفاعة العظمى والحوض المورود وقرن اسمه باسمه
تعظيما لشانه وتفخيما للشفعان المحمود وهو عند الله
المحبوب المطلوب المحمود وملائكة الرحمن له انصار
واعوان وجنود كلمة الشعر والحجر والمدر والبلود
ومحبته فى الدنيا والاخرة مقبول ومزدود وعدده
من باب الله مطرود ومزدود نحمده على ما فعلنا

بِسْمِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ الْوَفِيِّ بِالْعُهُودِ اَللّٰهُ اَدِينُ ذِكْرُ اِدْرَالُوهُ اَوَّلاً
وَاجِبٌ اُولُدُ رَجَالَهُ اِشْدَهُ قَوْلاً وَ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ
وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ وَلَاشَبِيهَ لَهُ اَلَّذِي تَقَدَّسَ ذَاتُهُ عَنْ
زَعْزَمِ مَحْدُودٍ وَاَجَلِ مَعْدُودٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ الْوَدُودُ
وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَ صَبِيُّهُ وَ خَلِيلُهُ
اَلَّذِي هُوَ مَظْهَرُ الْحَقِّ وَ مَظْهَرُ الْخَلْقِ وَ الْمَاءُ الْجُودِ وَ الشَّافِعُ
فِي الْعَرَصَاتِ فِي الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ
وَ اَصْحَابِهِ اَلَّذِي هُمْ اَسْعَدُ كُلِّ مَسْعُودٍ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا
دَائِمًا كَثِيرًا اِلَى يَوْمِ الْمَحْشَرِ وَ تَعْيِينِ مَقَامِ الْمَحْمُودِ

كُلُّ اَمْرٍ لَمْ يَبْدَاْ بِاِسْمِ اللّٰهِ
فَهُوَ اَبْتَرُ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَ مُحَمَّدًا سَبَبَ كُلِّ مَوْجُودٍ. اَشْرَفَ كُلِّ مَخْلُوقٍ وَ فَضَّلَهُ
عَلَى الْاَنْبِيَاءِ بِالشَّفَاعَةِ الْعُظْمٰى وَ الْحَوْضِ الْمَوْرُودِ. وَ قَرَّنَ اسْمَهُ تَعْظِيمًا
لِشَانِهِ وَ تَرْمِيمًا لِلشَّيْفَاتِ الْمَسْدُودِ. وَ هُوَ عِنْدَ اللّٰهِ الْمَحْبُوبُ. الْمَطْلُوبُ الْمَحْمُودُ
وَ مَلَائِكَةُ الرَّحْمٰنِ لَهُ اَنْصَارٌ وَ اَعْوَانٌ وَ جُنُودٌ. وَ عَلَّمَهُ الشَّجَرُ وَ الْحَجَرُ
وَ الْمَدَرُ وَ الْجَلْمُودُ. وَ مَحَبَّتُهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ مَقْبُولٌ وَ مَزْدُودٌ.
وَ عَدُوُّهُ فِي بَابِ اللّٰهِ مَطْرُودٌ وَ مَرْدُودٌ. نَحْمَدُهُ عَلٰى مَا بَعَثَنَا مِنْ اُمَّتِهِ
مُحَمَّدٍ الْوَفِيِّ بِالْعُهُودِ. وَ اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ
لَهُ وَ لَا شَبِيهَ لَهُ الَّذِي تَقَدَّسَ ذَاتُهُ عَنْ زَمَنٍ مَحْدُودٍ. وَ اَجَلٍ مَعْدُودٍ
وَ عَدَدٍ مَحْدُودٍ. وَ هُوَ اللّٰهُ الْاَحَدُ الصَّمَدُ الْمَعْبُودُ. الْمَقْصُودُ. وَ هُوَ الْعَزِيزُ
الْغَفُورُ الْوَدُودُ. وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ. وَ حَبِيبُهُ وَ خَلِيلُهُ
الَّذِي هُوَ مُظْهِرُ الْحَقِّ وَ الْحُضُورِ. وَ الشَّافِعُ الْمُشَفَّعُ فِي الْعَرَصَاتِ وَ الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ

وَصَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهٖ وَآلِ بَيْتِهٖ أَسْعَدَ كُلَّ مَسْعُوْدٍ. وَسَلَّمَ تَسْلِيْمًا دَائِمًا كَ
إِلٰى يَوْمِ الْحَشْرِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَ مُحَمَّدًا سَبَبَ كُلِّ مَوْجُودٍ وَ اَشْرَفَ كُلِّ مَخْلُوقٍ وَ اَعَزَّ
كُلِّ مَوْلُودٍ وَ فَضَّلَهُ عَلَى الْاَنْبِيَاءِ بِالشَّفَاعَةِ الْعُظْمٰى وَ الْحَوْضِ الْمَوْرُودِ
وَ قَرَنَ اِسْمَهُ بِاسْمِهِ تَعْظِيمًا لِشَانِهِ وَ تَرْغِيمًا لِشَيْطَانِ الْمَسْعُودِ وَ هُوَ
عِنْدَ اللّٰهِ الْمَحْبُوبُ الْمَحْمُودُ وَ مَلَائِكَهُ الرَّحِيمُ لَهُ اَنْصَارٌ
وَ اَعْوَانٌ هُنَدٌ وَ قَلَّهُ وَ الشَّجَرُ وَ الْحَجَرُ وَ الْجُمُودُ وَ
مَحَبَّتُهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْاٰخِرَةِ مَقْبُولٌ وَ مَوْدُودٌ وَ عَدُوُّهُ مِنْ بَابِ اللّٰهِ
مَطْرُودٌ وَ مَرْدُودٌ نَحْمَدُهُ عَلٰى مَا جَعَلَنَا مِنْ اُمَّةِ مُحَمَّدٍ الَّتِي بِالْعُهُودِ
وَ اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ لَا شَبِيهَ لَهُ الَّذِي تَقَدَّسَ
ذَاتُهُ عَنْ زَمَنٍ مَحْدُودٍ وَ اَجَلٍ مَعْدُودٍ وَ مَحْمُودٍ وَ هُوَ اللّٰهُ الْاَحَدُ الصَّمَدُ
الْمَعْبُودُ الْمَقْصُودُ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ الْوَدُودُ وَ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَ رَسُولُهُ وَ حَبِيبُهُ وَ خَلِيلُهُ الَّذِي هُوَ مَظْهَرُ الْحَقِّ وَ مَظْهَرُ الْخَلْقِ
وَ الْجُودِ وَ الشَّافِعُ الْمُشَفَّعُ فِي الْعَرَصَاتِ فِي الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ

وَعَلَى آلِهِ وَاَصْحَابِهِ الَّذِيْنَ هُمْ اَسْعَدُ مَلَإٍ مَسْعُوْدٍ سَلَّمَ تَسْلِيْمًا دَائِمًا
كَثِيْرًا اِلَى يَوْمِ الْحَشْرِ وَتَعَيَّنَ مَقَامُ الْخُلُوْدِ

A3 B1b C2A D1b E1a

C FÍ TEVḤÍDÍ BARÍ SÜBḤANEHÜ VE TA'ALA ʿAZZE VE CELLE

A 1 Allah adın zikr idelüm evvela
vacib oldur cümle işde her kula
2 Allah adın her kim ol evvel ğna
Her işi asan ide Allah ğna
Kale'l - Nebiyyü 'aleyhi's-selam kulle emr-in zi-
hal-in lem yebda bi-bismillahi fehüve ebter
3 Allah adı olsa her işün ğni
hergiz ebter olmaya anuñ sğni
4 her nefesde Allah adın di müdam
Allah adile olur her iş temam
5 ʿışkile gel imdi Allah eyda lum
derdile göz yaşile ah idelüm
B 6 ola kim raḥmet kıla ol padişah
ol kerim ü ol raḥim ü ol İlah
7 ʿalim ü ḳallam ü ġaffarü 'z-zünub
şani' ü tevvab ü settarü'l-ʿuyub

Fi tevhidi Bari ...] Bu kaçlık ABD'de yoktur E Haza çevrile kitab-i mev-
lidi'l-Mustafa 'aleyhi's-salatü ve's-selam.
5 ʿışkile ... eyda lum] C ve D ʿı ... idelüm ‖ 6 ol ...
İlah] A ❖ D E ol ... ü ... ü ... ‖ 7 ʿalim üü..ü ~~... ü ... ü ...ü~~]
ADE 'alimü ... ü ... \ şanii' ü ...ü settarü'l-'uyub] A şani' ü ...
..ü settarü 'l-ʿuyub ~~A C D E ʿb ... ü ... ü ... ü ... ü ...~~
C şani' ü ... ü settarü'l-'uyub DE şani' ü ... ü settarü'l-'uyub

A_3 B_{1b} C_{2a} D_{2a} E_{1a}

B 8 dayim ü dəyyan ü mühəiyy ü şəkur
vahibü 'l-ihsan ğəni fəttah-ı nur
Eb_{1b} 9 şadıpı 'l-kəvl ü 'əzim gü'l-cəlal
kasımü 'l-rızk ü mükim ü la-yəzal
10 kadir ü kəhhar ü kəyyum ü kədir
fatır ü hallak ü rəzzak ü habir
A_4 B_{2a} 11 barr ü bari' ü bərr ü həm bədi'
zarr ü nafi' bəsir ü həm səmi'
C_{2b} 12 hayy u hannan ü hakem Hakk u hakim
hafız u hazır habib ü həm halim

---

8 daim ... şəkur] A Ç D E d... ü ... ü ... ü | vahibü 'l-ihsan. fəttah-ı nur] A vacibü 'l-ihsan ... C D E vahibü'l-ihsan ... fəttah ü nur || 9 şadıkü 'l-kəvl ü 'əzim gü 'l-cəlal] A ş ... 'əzim ü ... C ş ... -i 'əzim D ş ...-i 'əzim ü ... E ş ... ü 'əzim ... | kasımü 'l-rızk ü mükim ü la-yəzal] A Ç k ... mükim ü ... D k ... rızk ü ... ü ... E k ... rızk mükim ü ... || 10 kadir ü ... ü ... ü ... kədir] A Ç D E k ... ü ... ü... ü .../ fatır ü ... ü ... ü habir] A f ... ü hallak rəzzak habir Ç D E f... ü ... rəzzak ü habir || 11 barr ü bari' ü bərr ü ...] A bari' ü bərr ü barr ü ... B barr ü bari' ü bərr ü ... (B nushasında vokalsiz yazılmış olan ikinci ü metinde ü şeklinde tashih olunmuştur) ~~C barr ü bari' ü bərr ü ...~~ D E barri' ü bərr ü barr ü ...| zarr ... səmi'] A C D E zarr ü ... ü ...|| 1 12 hayy ... 'əlim A hayy ü hannan hakim ü həm 'əlim C h ... ü hannan ü hakem Hakk u hakim D h ... ü hannan hakim ü həm 'əlim E h ... ü hannan ü hakem Hakk u hakim hafız ... halim ACDE h ... ü ... hasib ü ... halim.

$A_4\ B_{2a}C_{2b}D_{2a}E_{1b}$

B 13 mü'min ü muhsin mu'in ü müstə'an
malik ü mənnan u sultan-ı cihan
14 cami' ü əbbar ü mübdi' ü mu'id
variz ü vəhhab ü rəzzaq ü məcid
15 hadi' ü sübhan ü rəhmanü'r-rəhim
manii' ü mu'ti kəviyy ü həm kədim
16 hafiz ü rafi' cəlil ü həm cəmil
qabiz ü basit vəkil ü həm kəfil
17 əvvəl ü ahir 'əliyy ü həm 'əlim
zahir ü batin mətin ü həm mukim
18 vahid ü vacib vədud u həm ğafur
vali ü macid vəliyy ü həm şəkur

---

13 mü'min ... müstə'an A m ... ü ... muhin ü müstəhan C D E
m ... ü ... mu'min ü müstə'an | m ... sultan-ı cihan] A C D E m ... ü ...
ü ... || 14 cami' ... mu'id] A C Dc ... ü ... ü ... ü ...E cabir ü ... ü
... ü ... | variz ... məcid] A C Dv... ü ... ü ... ü... E v... ü ... ü
rəzzaq || 15 hadi' .... rəhmanü'r-rəhim A hadi' şubhan ü ... C D E h ..
ü ... ü ... | manii' ... kədim] A C D E m ... ü ... ü... || 16 hafiz ...
cəmil] A C D E h ... ü ... ü ... | qabiz ... kəfil] A C D E k ... ü ...
ck ... u ... kefil ü hem vekil DE k ... u ... ü ... ||
ü ... || 17 əvvəl ... 'əlim A C D E e.. ü ... ü ... zahir ... mukim
CZ ... u ... ü ...
A C D E z ... ü ... ü ... || 18 vahid ... ğafur] A C D E v ... ü ... ü ...
C v ... u ... ü ... (c'de vedud bulunmasının son harfi tekrarlıdır.) DE v ... ü ... u ...
| vali ... şəkur A vali macid vəliyy ... C D E v... ü ... vəliyy ü
...

$A_4\ B_{2a}C_{2b}D_{2a}E_{1b}$

	B	19	halîḳ ü razıḳ muṣṣavvir ġ hem ḥamid
			vasi‘ ü burhan reşid ü hem şehid
		20	ba‘iṯ ü muḥyi mümit ü nasir ol
			mün‘im ü muġni ü naẓır naṣır ol
A_5	AB	21	hem mu‘izz ü hem muẕill ü hem ra‘uf
			‘adil ü muḳsiṭ mu‘in ṭ hem ‘aṭuf
E_{2a}	AB	22	oldurur Allahu ḳuddüsü’s-selam
			Rabbü baḳi layemut ü la-yenam
	B	23	oldurur hem padişah-ı bi-zeval
			bi-şebih ü bi-naẓir ü bi-miṯal
	A	24	birdür ol birligine şek yoḳdurur
			şerçi yanlış söyleyenler çoḳdurur

---

19 halîḳ ... ḥamid A h ... ṭ ... muṣṣavvêr ... B h ... u ... muṣṣavvır ... (B nüshasındaki muṣṣavvır kelimesi metinde muṣavvir şeklinde tashih edilmiştir) C E h ... ṭ ... muṣṣavvır ... | vasi‘ ... şehid] A C D E v ... ṭ ... ṭ ... || 20 ba‘iṯ ... ol] ACDE b... ṭ ... ṭ. mün‘im ... ol] ACDE m... ṭ ... ṭ ... || 21 hem ra‘uf A C D E h ... mu‘izz ü ... ṭ ... | ‘adil ... ‘aṭuf] A ‘a ... ṭ ... ṭ ... B ‘a ... ṭ.. muḳiṭ ü ... (21. beyit metne B nushasından alınmıştır. Sâdece bu nuhada beyitin 2. sana mısraında muḫit şeklinde yazılmış olan kelimenin yerine A 'daki mu‘in kelimesi konulmuştur) C D E ‘a ... ṭ ... muḳit ü ... || 22 oldurur] A oldur C D E oldurur Rabbü baḳi ... la-yena A R .. la-yemut ṭ ... B Rabb-i baḳi ... ü ...(22 beyit metne B 'den alınmıştır, yalnız beyitin 2. mısrâ nüshasındaki Rabbü baḳi yerine A 'daki şekil tercih edilmiştir)C D E Rabbü baḳi ... ṭ ... || 23 bi-şebih ...bi miṯal] A C D E b ... ṭ ... ṭ ... || 24 yoḳdurur] c yohdurur şerçi ... çoḳdurur C leyki ... çohdurur.

A_5 B_{2b} C_{3a} D_{2a} E_{2a}

A 25 cümlę ʿalęm yoġıkęn ol varıdı
yarądılınıġdąn ġęni cębbarıdı
B 26 varı yoḳ yoġı var iḍen oldur
dünyadą hęr olanı ol oldurur
B 27 varıkęn ol yoġıdı ḫns ü meleḳ
ʿarş ü fęrş ü ay güneş ḫem nuh feleḳ
A. 28 şun ʿilę bunları ol var ęylędi
birliġine cümle iḳrar ęylędi
29 ḳudrętin iẓhar idübęn ol celil
birliġine bunları ḳıldı dęlil
30 bari ne ḥaceṭ ḳılavuz sözi çoḳ
birdürür ol ęndąn ęrtuḳ Tañrı yoḳ
31 ḫaṣrę değ gęr diniłürse bu kęlam
A5-6 nice ḫaṣr ola bu olmaya ṭamam
32 gęr dileręsiz buleąız oddąn neçat
ʿaşḳilę derdilę ęydüñ ęğ-ęğlat

---

26 varı ... oldur] A v ... ęyleyęn oldurur B v ... iḍęn oldurur (B 'de 26. beyitin 1. mısraı v ... oldurur ise de, vezne bir az olsun uyması için bu kelime metinde oldur şeklinde düzeltilmiştir). C v... yoḫ ... (D E v ... yoḳ ... || 27 ʿarş ... feleḳ] A ʿa ... ü ay u gün ... C D E ʿa ... ü ... ü aw u güneş nuh feleḳ || 29 D nüshasında 29. beyit 28. 'den evvel geliyor idübęn B C D E idüp hem || 31 (~~31.~~ Bu beyit C 'de yoktur) nice] B niçe || 32 oddąn] E otdąn / ęydüñ] C idüñ

A_6 $B_{2b}C_{3a}D_{2b}E_{3a}$

β Fi ʾİLTİMASİ'D- DUʿA Lİ'N-NAZMİHİ VE Fİ ʿÖZRİ'L-KİTAB

A 33 i ʿazizler uşda başlarız söze
bir vaşiyyet kılurız illa size
C_{3b} 34 ol vaşiyyet kim direm her kim duta
müşk gibi koḫusı canlar duta
35 Ḥaḳ taʿala raḥmet eyleye ana
kim beni ol bir duʿayile ana
$B_{3a}E_{3b}$ 36 her ki dilер bu duʿada bulına
fatiḥa iḥsan ide ben kulına
$C_{3\beta}$ D 37 Allah ana daʿima luṭf işleye
kim sevabın oḳuyup bağışlaya
B 38 ol kişi dünyeden imanla göçe
kim bana bundan duʿa kılup geçe
A 39 daḫi kime kim irişe bu kitab
B kılmaya bize ḫaṭasiçün ʿitab

---

fi ... ʿözri'l kitab] bu başlık A 'da yoktur. C fi iltimasi'l-kitab li'n-hazmihi D fi iltimasi'd-duʿa'i ve fi ʿözri'l-kitab

33 i]C ey ‖34 ol ... duta] B C D ṭuta | müşk ... duta]B miśk. koḫusı canlarda, duta C müşk ... koḳusı canlarda, düte D miśk ... koḳusı canlarda, tüte E müşk ... koḳusı canlarda, düte ‖37 Allah ...işleye A A ... luṭfile iş ... B C E A ... dayima luṭf ... oḳuyup]C, E oḳıyup | 38 ol ... göçe] A E geçe | duʿa kılıp]A d ... idüp ‖ 39 Bu beyit B 'd yoktur| daḫi kime kim irişe] B E daḫi her kima ki ire | ʿitab] A ʿ ṭab.

A B C D E
7 3a 3b 2b 3b

A 40 luṭf ide maʿẕur duta ekṣükliġin
E dimeye hem kimseye ekṣükliġin
41 saʿiri gibi bunuñ ekṣügi çoḳ
olmaya bir beyti kim ekṣügi yoḳ
B 42 ger nażar ḳılsalar ekṣük sözüne
uġraṃayalar bir ekṣük sözüne
43 gerçi tamm ü naḳṣı kamil bilür
kamil olan cümleʾi kamil bilür
A 44 anlaruñ kim ekṣügi çoḳ işinüñ
ekṣügin gözler olur her kişinüñ
B 45 her kişi kim ola ola ekṣüksüz er
ḳılmaz ol hiç kimse ʿaybına nażar
46 luṭfila ʿaybını setr idüñ bunuñ
hem bu olur işi her luṭf ıs(s)ınuñ

---

40 luṭf ide ... ekṣükliġin] B 1 ... ekṣügüni C 1 ... ṭuta ... E 1 ... ekṣügin | dimeye ... ekṣükliġin] B d ... ekṣügüni C d ... o ḥer. E d... ekṣüklügin‖41 beyti] B C beyt ‖42 ger ... ḳılsalar] A g ... ḳıl sañ ... sözine | uġraṃayalar ... sözüne] A u ... sözine‖43 gerçi ...na- ḳṣı ... bilür] A g... tam ü naḳṣıeu ... ~~C g ... tamm ü naḳṣı ...~~ E g.. tam ... ḳılur ‖ 44 ekṣügin ... olur her] C ę ... pl E ę ... ola ol ‖ 45 her ... ekṣüksiz er] A h... ekṣüz er ~~C E h... ekṣüksüz er~~ ‖ 46 luṭfi ʿaybını setr idüñ bunun] A 1 ... ʿaybın sṭr iṭdük bunuñ ∅ E 1 ...ʿaybı setr iḍüñ ...

40.,41.,42.,43.,44.,45. ve 46. beyitler D nüshasında yoktur.

A 7 B 2a C 3b D 2b E 3b

A 47 ęksūgūma ḳıldum uş bęn i‘tirāf
hęr kim ęhl-i lūṭf ola ḳıla mu‘af
E 4a 48 lik hęr yirdę kim ola iḥtilāl
B lūṭfile işlaḥ idę ęhl-i kęmal
C 49 ḥaşre dęk gęr dinilürse bu kęlam
niçe ḥaşr ola bu olmaya tamam
B 3b C 4a A 50 gęr dilęrsiz bulasız oddan nęcat
A 8 ‘işkile dęrdile aydūñ ęs-ṣalat
C Fī BEYĀNI SEBEBİ FIṬRATİ'L-‘ALEM
51 ęvvęl ḳanduḳ anı kim ęvvęldür ol
ęvvęline bulmadı hiç kimse yol
D 3a 52 ęvvęlūñ ol ęvvęlidür bi-gümān
aḫirūñ hęm aḫiridür cavidān
A 53 hęm ṭaşavvurdan mūnęzzęh ḥaḳdur ol
‘alęm üzre ḥakim-i muṭlaḳdur ol

---

47 hęr kim ... mu‘af] B hęr ki ... ‖ 48 lik ... iḥtilal] C leyki ... \ işlaḥ] A iḥsan ‖ 49 bu beyit A B D E 'de yoktur ‖ 50 aydūñ] C idūñ

Fi ... fiṭrati 'l-‘alęm] bu başlık A'da yoktur. B fi sębębi fiṭrati 'l-‘ilm D Fi bęyanı fiṭrati 'l-‘alęm. E Fi ... fiṭratü'l-'alem

51 ęvvęl ḳanduḳ] C ęnduḥ | hiç kimse] B C D ..‘aḳl ‖ 53 ‘alęm ... ḥakim-i muṭlaḳdur ol] A D ‘ą... ḥakim ü muṭlaḳdur ol.

$A_8\ B_{3b}C_{4a}D_{3a}E_{4a}$

A 54 gerçi yokdan bunları var eylédi
kudretin bunlarda izhar eylédi
B 55 ille müstağnidurur bunlardan ol
ana hiç eşi ziyan yok az u bol
A 56 bu cihan olmasa hiç noksanı yok
C olsa dahi nesne artmaz ez u çok
A 57 bir kez ol dimegile oldı cihan
olma dirse girü yok olur heman
A_9 E 58 yir ü gök içre dahi her ne ki var
A_8 59 cümle mahlukat anuñ emrindedür
cümle-i zerrat anuñla zindedür
oldı Hak emriyile dutdı karar
$A_9\ E_{4b}$ B 60 her nekim var aşikara ü nihan
yir ü gök ü 'arş ü ferş ü ins ü can

---

55 az u bol] A az bol ‖ 56 bu ... yok] C yok | olsa ... az u çok] A ol dahi nesnesi ... azı çok B ... nesnesi artmaz az u bol D o... az u çok E o... nesnesin artmaz az u çok ‖ 57 girü ... heman] B giri ... E girü ... cihan ‖ 58 A C E nushalarında 58. ve 59. beyitlerin yerleri değişiktir ‖ yir ü gök] A yir u gök | dutdı] B C tutdı ‖ 59 cümle-i zerrat anuñla] B C D E cümle zerrat anuñ ile ... ‖ 60 Bu beyitin ikinci mısraı B nushasında yir u gök ü 'arş ü ferş ü ins ü can şeklinde ise d yir u gök şekli metinde düzeltilmiştir ‖ aşikara] A aşikare | yir u gök ü 'arş ü ferş ü ins ü can] x A y ... u ... u ... u ... u ... u ... c y ... u ... u 'arş kürsü u D y... u gök 'arş u ... u ... u E y ... u ... u ... u ... u ... u.

A$_9$ B$_{3b}$ C$_{4a}$ D$_{3a}$ E$_{4b}$

A 61 çünki bunlşr bir işaretle olur
bunlşr olmazişe nesi ęksilür

B$_{4a}$ 62 bunlşr olmasa yine ol olıdı
hşr nşye ol ol didi ol oldı

C$_{4b}$ B 63 pęs bu vşrlıķdşn ʿaçęb mąķşud nę
ʿışķile diñlę irişş mąķşudına

D 64 ḫąşre dęk gęr dinilürse bu kęlam
niçe ḫąşr ola bu olmaya tąmam

65 gęr dilęrsiz bulęşız oddşn nęcat
ʿışķile dęrdile aydın ęş-şąlat

D Fİ BEYANI FİṬRATİ 'L-ʿALEM VE RUḤİ MUḤAMMED^{in}
ʿALEYHİ 'S-SELAM

A 66 çünki Ḫąķ ęvvęliğin bildüñ ʿayan
diñle imdi ķılayın şunʿın bęyan

67 Ḫąķ tęʿala ne yşrętdı ęvvęla
cümle mąḫlukdşn ki ol ęvvęl ola

---

62 hşr nşye .... oldı] D hşr nşye kim didi ol oldı ‖ 63 pęs ... mąķşud ne] E mąķşudı ne | ʿışķile ... ęriş mąķşudına] Aʿı ... ęriş mąķşudna ‖ 64 Bu beyit A B C E de yoktur 65 Bu beyit A B C E 'de yoktur.

Fi ... Muḥąmmed^{in} ʿąleyhi 's-sąlam]Bu başlık A 'da yoktur. B Fi bęyanı fıṭrętı 'l-ʿilm vę ruḥ-ı Muḥąmmęd ʿąleyhi's-sąlam C Fi şunʿı bşri sübhanęhü vę tęʿala vę cęlle ve ʿąla E Fi ... fıṭrąti'l-salamve ruḥi Muḥammed'in ʿąleyhi's-salatu ve's-selam

66 diñle ... ķılayın] B C E d... ķılayım ‖ 67 cümlę ... ki] B D o... kim.

A 9 B 4a C 4b D 3b E 4b

A 68 ḥam sebeb olmış ola bu varlığa
C ʿışḳile dinleyeni Ḥaḳ yarlığa
A 69 Muṣṭafa ruḥını evvel evvel ḳıldı var
sevdi onı ol kerimü girdigar
B ḳalę 'l-Nębiyyü ʿaleyhi 's-selam evveli ma ḥala ḳallâhü ruḥi
A10 70 biçe bin yıl terbiyet ḳıldı ana
anla işbu sözleri batıl tana
71 Muṣṭafayı kendüye ḳıldı ḥabib
cümle dertlere ham ol oldı ṭabib
B 72 her ne dürlü kim saʿadet vardurur
yahsi huy u körklü ʿadet vardurur
E5a A 73 cümle luṭfi Ḥaḳ ana ḳıldı naṣib
anuñiçün ḳıldı kendüye ḳarib
74 her ki ṭoġrı ümmet ola bil ana
anuñile var ola Ḥaḳdan yana

---

68 ʿışḳile .... yarlığa] A diñleyeni sen yarlığa B-ʿa B ʿı ... diñleyen i Ḥaḳ yarlığa D ʿı ... dinleyeni i Ḥaḳ yarlığa E ʿı ... diñleyen i Ḥaḳ yarlığa | 69 Muṣṭafa ruḥını] B M ... nurını / kerimü girdigar] B kerim ü ... A

ḳalę 'l-Nębiyyü ... ruḥi] Bu arapça A D 'de yoktur. B 'de aynı harfler ile yazılmış fakat harekelenmemiştir. E 'de de yoktur.

70 terbiyet ḳıldı] C taṅrılık k ā ... | 71 cümle ... ṭabib] C c . dertlülere ol oldı ṭabib D e ... ʾi derde ... ṭabib Ec ... derde ... ṭabib | 72 her ne dürlü] C h ... deñlü | yahsi ... vardurur] A y ... uylu körklü ... c y ... huy u ... D y... huy u körklü ʿadetlerdurur | 73 bu beyit C D E 'de yoktur 74 Bu beyit C ve E 'de yoktur.

$A_{10}B_{4a}C_{4b}D_{3b}E_{5a}$

A 75 Ḥaḳ ạña vṛéé virdi mükẹmmẹl ẹylẹdi
yarạdılnuşdạn mufạżżạl ẹylẹdi

B 76 andạn oldı hạr nihan ü aşikar
ʿarş ü fạrş ü yir ü gök hạr ne ki var

B_{4b} 77 gẹr Muḥạmmẹd olmạyayidı ʿạyan
olmạyısạrdı zẹmin ü asuman

C_{5a} A 78 gẹr Muḥạmmẹd olmạsayıdı i yar
olmạzidi ay u gün lẹyl ü nẹhar

$A_{11}B_{4a}D_{4a}$ 79 gẹr Muḥạmmẹd gẹlmẹyeydi ʿalẹme
tac-ı ʿizzẹt inmẹzidi Adẹme

80 gẹr Muḥạmmẹd gẹlmẹse sẹn şunı bil
ne ḳulaḳ işidübẹn söylẹrdi dilẹ

81 gẹr Muḥạmmẹddẹn şẹfaʿạt olmạsa
... küfrün ẓulmẹtini kim baḳa

82 ol Muḥạmmẹddẹn ạçıldı dinümüz
islam içrẹ dinilẹ imanumuz

---

76 ʿarş ... var A ʿạ ... ü ... ü ... gökde ne ki var C ʿạ ... ü ... ü yirde gökde 77 gẹr ... olmạyayidi D g... gẹlmẹyeyidi olmạyısardı ... asuman A olmạyayısạrdı ... D olmẹzidi bu ẓ zẹmin ü ... 78 Bu beyit D 'de yoktur 79 gẹr gẹlmẹyeydi B D gẹlmẹsẹydi

80. 81. 82. beyitler B C D E 'de yoktur.

A B C D E
11 4b 5a 4a 5a

B 83 hem vesile dldugiçün ol Resul
Ademün Hak tevbe sün kıldı kabul
84 Nuh anuñçün gerkdan buldı necat
dahi tufandan göründi mu'cizab
85 olmayup 'İsa göge bulduğı yol
Ummetindan olmagiçün idi ol
A 86 dahi hem Musa elinde ki 'aşa
oldı anuñ 'izzetine ejdeha
B 87 ceddi olduğiçün anuñ ol Halil
narı Cennet kıldı aña ol Celil
A 88 cümle anuñ dastlığına adına
bunca 'izzet oldı ol ecdadına
A12 C 89 çok temenna kıldılar Hakdan bular
kim Muhammed Ummetinden olalar

---

83 hem vesile]A h ... vesili ‖ 84 Nuh ... necat] A N ... buldı gerkinden necat] göründi] C görün 21 ‖ 85 olmagiçün A oldığiçün ‖ 86 dahi hem] C hem dahi | ejdeha] A ecdeha ‖ 87 ceddi ... Halil] A c ... anuñ Halil ‖ 88 bunca ... ol ecdadına] C b ... hem e ... N nicç ... geldi ol... ‖ 89 çok] A çün.

A B C D E
12 2b 5a 4a 5a

A 90 ta bularuñ ġrta ʿizz ü ḥürmeti
daḥi yigrek ola. Ḥaḳḳa ḳurbeti

E 5b 100 ḥaşre dek ger dinilürse bu kelam
nige ḥaşr ola bu olmaya tamam

101 ger dilerseiz bulaşuz oddan neçat
ʿiskile derdile ayduñ es-selat

---

90 ola A B D E bula.
100 Bu beyit D'de yoktur.
101 Bu beyit D'de yoktur [ayduñ] C idüñ
101. beyitten sonra ~~A 'da :~~

C nüshasında şu arapça beyitler mevcuttur :

فِي مَدْحِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

لَقَدِ اصْطَفَاهُ وَخَصَّهُ بِعَظَائِمٍ ... وَكَرَامَةٍ وَمَفَاخِرٍ وَمَآثِرٍ
اَشْرَفَ عَلَى مَرِّ الْكَوَاكِبِ رِفْعَةً ... وَسَمَا بِوَقْعِ نَسْرِهَا وَالطَّائِرِ
وَبِهِ اِلَى الْبَارِي تَوَسَّلَ آدَمُ ... فَعَفَا وَتَابَ عَلَيْهِ تَوْبَةَ غَافِرِ
وَلِاَهْلِهِ نُوحٌ عَلَى الْفُلْكِ اسْتَوَى ... فَجَرَى بِهِمْ بِسَمِ اللّٰهِ فَوْقَ مَوَاخِرِ
وَنَجَّاهُ اِبْرَاهِيمَ اِكْرَامًا لَهُ ... مِنْ نَارِ نَمْرُودِ اللَّعِينِ الْكَافِرِ
مُوسَى وَعِيسَى اَوَّلَا شَهِدَا بِاَنْ ... سَبَقَتْ اَفْضَلُ مُرْسَلٍ مِنْ اٰخِرِ
كُلٌّ تَمَنَّى اَنْ يَكُونَ مَعَاصِرًا ... تَبَعًا لَهُ اِذْ كَانَ خَيْرَ مُعَاصِرِ

صَلُّوا يَا قَوْمِ بَلْ صَلُّوا عَلَى الْهَادِي الْاَمِينِ مُحَمَّدًا مَا جَاءَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

A B C D E
n 4b 5b 4a 5b

C sellimu ya qavmi bel şallu ʿalę ʾş-şafdri ʾl-emin
Muştafa ma caʾę illa raḥmetᵉⁿ li ʾl-ʿalemin
Fİ MEDHİ ʾN-NEBİYY ʿALEYHİ ʾS-SELAM

B5aD4b A 102 enbiyanuñ şeksüz ol sulṭanıdur
cümleşinüñ canı içre canıdur
B 103 gerçi kim anlar daḥi mürseldürür
liken Aḥmed efżel ü ekmeldürür
A 104 zira efżelliğa ol elyeksdurur
anı eyle bilmeyen ol yolı varmadı
E6a 105 anuñile irdi Ḥaḳ yolın basmadı
anuñile bu şöna irdi irdi Taḫrıya
A13 B 106 anuñiçün didarını gördi bi-riya
ay u idurur maḳṣud-ı cümle cüz ʿ ü kül
C kem muḳtęday-ı ʿalem şah-ı rüsül

---

a ... Ḥaḳa] B a ... irdi İbrahim Ḥaḳa C hep anuñla ‖ Fi medhi ʿP ‖ cennet] A cennet ‖ 109. beyitteki mısraların yerleri 103 gerçi ~~kimse kitabda~~ B nushasında değişiktir :

efżeldurur C le anuñiçün ş İndi Ḳurʾan ü mübin
kema ka anuñiçün geldi Cebril ü mübin

~~e gelmektedir~~ün ... mübin] C a ... Cebrilü emin D Cebrilü emin E Cebc nur anuniçün ... mübin

anuñile 110 toġrı] D toġru / ḫalḳ-ı ʿalem .. nebi ü] A ḫalḳ ʿalem ... anuñile irişe kimse ansuz toġrı] D k... toġru yola varmadı E ansız | D nüshası: ansız ‖ 112 oldurur maḳṣud-ı] A o ... maḳṣud | muḳtęday-ı sül] A m... şah-ı resul BC muḳtęday-ı ~~ʿ~~ alem-i şah-ı day-ı ʿalem-i şah-ı Resul .

kema ka

$A_{13}B_{4b}C_{6a}D_{4b}E_{6a}$

A 107 anuñile irdi irən həm Ḥaḳa
anuñilə gəldi ʿaləm rəvnaḳa
B 108 həm anuñla ṭoldı ʿaləm cümlə nur
anuñiçün oldı cənnet içre ḥur
A 109 anuniçün gəldi Cəbrilü emin
anuñiçün indi Ḳur'anü mübin
B 110 anuñila vardılar ḫg ṭoġrı yolı
ḫalḳ-ı ʿaləm gər nəbi ü gər vəli
A 111 kimsə ansız ṭoġrı ṭoġrı yolı varmadı
kimsə ənsız Ḥaḳ yolın başarmadı
112 hər kim ana irdi irdi Tañrıya
Tañrı didarını gördi bi-riya
B 113 oldurur maḳṣud-ı cümlə cüz' ü kül
A muḫtəday-ı ʿaləm şah-ı rüsül

---

107 anuñilə ... Ḥaḳa] B a ... irdi İbrahim Ḥaḳa C hep anuñla ‖ 108 həm] C hep ‖ cənnət] A cənnət ‖ 109. beyitteki mısraların yerleri B nushasında değişiktir :

anuñiçün ḫ indi Ḳur'an ü mübin
anuñiçün gəldi Cəbril ü mübin

anuñiçün ... mübin] C a ... Cəbrilü emin D Cəbrilü emin E Cəbril ü emin anuniçün ... mübin

110 ṭoġrı] D ṭoġru / ḫalḳ-ı ʿaləm .. nəbi ü] A ḫalḳ ʿəlam ... nəbi ü ‖ 111 kimsə ənsız ṭoġrı] D k... ṭoġru yola varmadı E ənsız / kimsə ənsız] E ənsız ‖ 112 oldurur maḳṣud-ı] A o ... maḳṣud / muḫtəday-ʿaləm şah-ı rüsül] A m... şah-ı Rəsul BC muḫtəday-ı ḫ ʿaləm-i şah-ı rüsül E muḫtəday-ı ʿaləm-i şah-ı Rəsul .

A	B	C	D	E
13	5b	6a	4b	6a

A 114 bil Muḥammeddür bu vuṣluġa sebeb
cehd idüp anuñ rıżasın ṭalep

A14 115 ṣor'ini dut Ümmeti ol Ümmeti
ta nāʾib ola sāña Ḥaḳ raḥmeti

116 her kim sāña girçek Ümmet olmadı
la-cerem Ḥaḳ raḥmetini bulmadı

117 ol ne kim emr itdise sen anı dut
kim anuñ buyruġıdurur cana ḳut

B 118 ḥaşre dek ger dinilürse bu kelam
nice ḥaşr ola bu olmaya tamam

A 119 ger dilersiz bulasız oddan necat
'aşkile derdile aydun ey-şalat

---

114 bil] B C D E pes | 115 dut] B C ṭut | 116 her... girçek] B gerçe | la-cerem] C D la-cirem || 117 ol ... dut] B o... itdiyise anı dut C o... ṭut] kim... buyruġıdurur] A kim... buyruġıdurur || 118. beyit D nüshasında yoktur| nice]A D nite, E nice || 119 aydun] C idün :

119. beyitten sonra C nüshasında şu beyitler mevcuttur :

فى مدح النبى عليه الصلوة و السلام

هو الاول المخصوص بالفضل و الهدى هو الآخر المبعوث بالبشرى و النذر
هو الرسل الهادي الى كل امة هو الصادق المأمول في النشر و النشر
هو الغاية القصوى هو المقصد الذي هو العروة الوثقى هو البدر في الغرر
هو المنتقى من طيب طينة آدم هو البدر بل و الله ابهى من البدر
هو المجتبى و المرتضى من جوده هو المصطفى العاني المصفى من البدر
سلموا يا قوم بل صلوا على السيد الامين مصطفا ما جاء الا رحمة للعالمين

$A_{14}B_{5a}C_{6b}D_{5a}E_{6a}$

A ~~119 gęn dilęrsiz bulaęız oddąn nęcat~~

~~'ışķıla dęrdile ąydın ęę-ąąlat~~

C Fİ BĒYANI HİLĶĄTİ 'ADĒM VE İNTİĶALİ 'N-NURİ

MUḤĄMMĒD^{in} 'ĄLĒYHİ'S-SĒLAM

B 120 Ḥąķ tą 'ala günki kęndü dilędi

padişąhlıġın bu 'alęm bilędi

A 121 Żat-ı paki gizlü gęncidi nihan

dilędi kim ķıla ol gęncin 'ąyan

B kęma ķalallahū tębarękę ve tą'ala küntü kĕnz^{en}

maḫfiyy^{en} fa cębtü ęn u'ręfę ęfęḫąlękтü'l-ḫalķa

E 6b A 122 ġıllü gęncin ḫalķa izhar ęylędi

nice dürlü nęsne'i var ęylędi

123 gęldi şuręt 'alęmine Muştafa

ta ki 'alęm buldı anuñla ąąfa

---

119 oddąn] E otdąn | ąydın] C idün .

Fi bęyanı... Muḥąmmędin 'ąlęyhi 's-sęlam A B 'de yoktur.

D fi bęyanı hilķąti 'ąlęyhi 's-selam E 'de yoktur

120 kęntü] A küm | gęncin] x B C D E gęncin

kęma ķalallahū ...] A 'da yoktur C 'de ķalallahü ...

123 buldı anuñla] D bula ... E b... anuñila .

$A_{15}B_{5b}C_{6b}D_{5a}E_{6b}$

A 124 bildünüz kim ol Muḥammed neyimiş
daḥi bunda gelmedin kandayimiş
125 sureta gergi Muḥammed gonidi
$B_{6a}D_{5b}$ ille ma'nide kamudan önidi
126 ma'nide çünkim mukaddemdür Resul
hem ḥakikat oldurur asl-i usul
127 bunca varliga sebeb hem olimiş
'alem ol oldugiçün olmiş
C_{7a} 128 sureta daḥi işit i pak din
aydayim önden sonra niceydügin
C_{7a} D 129 aydayım kim nice dogdı ol serif
ol şerif ü ol latif ü ol zarif
130 aşlını cümle beyan eyleyeyin
Ademe degin 'ayan eyleyeyin
131 hem bilesiz ta irince Aḥmede
kimler ta oldı ya kimler dede

---

126 hem ḥakikat oldurur aṣl-i uṣul] B C D E h... ḥakikatde odur \ 127 bunca ... olimiş] D olmış ~~el-~~ |oldugiyiçün] D olduğiçün ‖ 128 i pak ... C ey pakiy din | aydayim] aydayan.

129 B ve C 'de yoktur. Bu beyitin ikinci ~~beyt~~ misrai A 'da da hatalı " ol şerif ü latif ü ol zarif " şeklinde olduğu için/metinde düzeltilmiştir.

129 aydalum... nice dogdı] D aydayım ... nice togdı E a ... togd

← 130 aşlını ... beyan eyleyeyin] B Cḥ ... 'ayan eyleyeyim D aşlını bir bir beyan eyleyeyim | Ademe .. ayan eyleyeyin] B A ... beyan eyleyeyim C A ... eyleyeyim D A ... eyleyeyim ‖ 131 bilesiz] B bilesin | oldı ya kimler] B oldı yü kimler C oldiler kimler D oldı kimler E o.. ü...

A 15 B 6a C 7a D 5b E 6b

B 132 dahi ol nur nice naḳl itdügüni
kimlere gelüp kime gitdügüni
133 ta bilesiz mevlidi ṣalıyile
hem dahi Peygamberüñ ṣaḥın bile

A 1b B 134 dutuñ imdi can ḳulaġın bu söze
ta beyan ideyim bu sözi ḫoş size

FAṢL

D 6a E 7a A 135 Ḥaḳ taʿala çün yaratdı Ademi
ḳıldı Ademle müzeyyen ʿalemi

B nüshasında 132. ve 133. beyitlerin yerleri değişiktir.

132 dahi ... itdügüni] A dahi ... idügin C itdügini D dahi o nu niçe naḳl itdügini \ kimlere ... gitdügüni] A k...gitdügin ‖ C k ... gelip ... gitdügini D k ... gitdügini ‖ 133 mevlidi A B mevlüdi ‖ 134 dutuñ ... bu söze] A dutduñ ... evvele C tutuñ ... | ta bu sözi ḫoş size] A ta size ḳıldan ḳıla D ta ... bu süzi ḫoş size

134. beyitten sonra D 'de şu beyitler vardır:

D ḥaşre dek ger dinülürse bu kelam
niçe ḥaşr ola bu olmaya tamam
ger dilersiz bulasız ‖ oddan necat
ʿışḳile der dila aydun aṣ-ṣalat
Fi beyani ... Muḥammedin ʿaleyhi 's-selam] (D 'de Faṣl ve bihi şeklindedir. Metinde sadece Faṣl olarak alınmıştır) Fi beyani ... ve intiḳali nuri Muḥammed'em min ensabihi C Fi beyani ẓuhuri vücudi Muḥammede ṣallahü ʿaleyhi ve sellem.

A16 B6a C7a D6a E7a

B 136 Adəmə qıldı fərişdələr sücud
həm ğña çoq qıldı ol luṭfḥs(s)ıcud
A 137 Müṣṭəfa nurını əlinində kodı
bil Həbibün nurıdur bu nur dədi
B6b B 138 qıldı ol nur anuñ əlinində qərar
qaldı ənuñilə niçə ruzigar
A 139 əqñra Həvva əlinə nəql ətdi bil
durdı anda dəhi niçə ay u yıl
B7b 140 Şit toġdı ğña nəql ətdi bügur
anuñ əlində təcəlli qıldı nur
B 141 ənəsı rəhmine çün düşdi Ənuş
nur ğña nəql ətdi ənda durdı hoş
A 142 çün Ənuşuñ oğlı Qaynan toġdı yar
nur-ı Əhməd anda oldı aşikar

---

136 həm ğña çoq qıldı] A həm ğña qıldı // 139 durdı ... ay u yıl B turdı... C turdı ənda niçə ay u niçə nur D d... niçə ay u il // 140 Şit] B Şiş // 141 ənəsı] A ətəsı | ənda durdı hoş] A indi durdı hoş anda. Kürd. Ḫoş.

A B C D E
17 6a 7b 6a 7a

A 143 vərdı Məhlayile ol nur-ı Rəsul
şəhre yarid əlmına kıldı nüzul
144 çünki Əhnuha irişdi nur yine
geçdi əndan Müteveşşih əlmına
B 145 Lemk ü Nuh ü Sam ü həm Ərfəhşede
vərdı ʿAbir Faliğa həm i dede
C 146 Ərgusarugu Nahur geldi çün
A vərdı Tarıh əlmına toğdugı gün
E7b 147 İrdi İbrahime İsmaʿile həm
söz uzanur gər kəlanın dirişem
148 bunlara irince uş kıldum ʿəyan
bakısın əñlayasın bundan həmen
149 hər ki ʿakıldır sözümi əñlər ol
ʿakil ol dəhi sözüm əñlər ol
D6b 150 söz uzun maksudı kıleluın bəyan
ta bu maʿniler sizə ola ʿəyan
B7a A C 151 cümle-ʾi əşlab u ərhamdən o nur
cilvə ü cəvlanile kıldı ʿubur

---

143 Məhlayile] C Məhlayile ‖ 145 Bu beyit B nüshasında Lemük Nuh.. şeklindedir. Metinde Lemk olarak düzeltilmiştir.

145 Lemk... Ərfəhşede] A Lemki Nuh Sam... C Lemk ü Nuh ü Sam ü... 148 Ərgusarug u Nahur geldi çün... A Ərgusarug Nahur geldi çün B Ərgusarug Nahur geldi ve çün ~~E Ərguvusarug u Nahur~~ ‖ Tarıh] B Tarəh C ~~Sam~~ Tarıh

146. ve 147. beyitler D nüshasında yoktur.

149 İbrahime, İsmaʿile] B İbrahim ü İsmaʿile C İbrahim ü ~~İs~~ İsmaʿile. ‖ 148 kıldum ʿəyan] B C k... bəyan D kıldık ʿəyan ‖ 149 ʿakil... ol A ~~B C D B~~ ʿakil ol dəhi sözümi... 150 ta bu maniler size,] C ta... səña D ta ki bu maʿni ‖ 151 cümle-ʾi əşlab ü ərhamdən] A c... əşhab ənvərdən (bu beyitin ilk misrai A'da cümle əşlab... şeklindedir) C cümle-i əşlab-i ərhamdən (bu beyitin ilk misrai C'de cümle-ʾi əşlab-ı...şeklindedir) E əşhab u ərhamdən.

A B C D E
17 7a 7b 6b 7b

A 154 işbu rəsmilə, müşəlsəl muttəsil
ta olınca, Mustafaya, müntəkil

A18 155 şöylə, vardı irdi ol nur şəlına,
irişincə ol Muhəmməd əlmına,
156 gəldi gün ol Rəhmət[en] li 'l-'aləmin
vardı nur ondə, qərar itdi həmin
157 ondən ərtük kimsəyə nəkl itmədi
çünki yirin buldı əyrük gitmədi

E FAŞL

A 158 Amine, Hatun Muhəmməd anəsi
ol şədəfdən oldı ol dür danəsi

---

156 irdi E oldı

155., 156., 157. ve 158. beyitler B'de yoktur.

156 ve 157., 158. beyitler de C'de yoktur.

155. beyitten sonra C nüshasında şu beyitler vardır :

وَبَدَا الثَّنَا بِأَبَاطِحٍ وَمَنَارِجٍ وَمَوَاقِفٍ وَمَشَاهِدٍ وَمَشَاعِرِ
لَمَّا بَدَتْ أَنْوَارُ خَلْقَتِهِ بَدَتْ بِحُضُورِ الشَّامِ لِكُلِّ حَرْفٍ بَاحِرِ
مَلَكَتْ الْمَفَاخِرَ وَالْمَآثِرَ وَالْعُلَى وَعَلَتْ مَنَافِرَهُ لِكُلِّ مَفَاخِرِ
وَهُوَ الْمَخْصُصُ مِنْ عَطَاءِ الْوَهْبِ بِخَصَائِصٍ شَهِدَتْ بِحَقِّ وَافِرِ
سَلِّمُوا يَا قَوْمُ بَلْ صَلُّوا عَلَى الْمَبْعُوثِ لِلثَّقَلَيْنِ مُصْطَفًا مَا جَاءَ الْأَرَضَةُ لِلْعَالَمِينَ

15 ənda,] A əndən

Faql]
B nüshasında Faslün C'de yoktur. D Faql bihi
158 ol] B D ki ol.

$A_{18}B_{7a}C_{8a}D_{6b}E_{7b}$

A 159 çünki ʿAbdụllahdạn oldı ḥamịle,
vạḳt irịşdi ḥaftạ ıy ẹyyamịle,
160 hẹm Mụḥạmmẹd gẹlmẹgi oldı yạḳịn
çoḳ ʿạlamẹtlẹr bẹlürdi gẹlmẹdin
E_{8a} 161 gol ḳitablar içre, söylenẹn ḫabẹr
ẓahịr oldı vụ görụndi sẹrtẹsẹr
162 ḫalḳ-ı ʿalẹm gözlẹrilẹ, gördịlẹr
görmẹyẹnlẹrẹ ḫabẹrler vịrdịlẹr
163 Amịnẹ Ḫatun gözile, gördụgin
ol gicede, nicẹ luṭfe, irdụgịn
164 ravịlẹr yazdı ḫabẹr vịrdi bizẹ,
biz dạḫi yazdụḳ ḫabẹr vịrdụḳ sizẹ,
$A_{19}D_{7a}$ 165 diñleñüz bindẹ birini diyẹlüm
ṭuṭilẹr gibi şẹkẹrlẹr yiyẹlüm

159., 160., 161., 162., 163., 164., 165. beyitler C'de yoktur.

159. 160. beyitler B 'de yoktur.

160 hẹm ... gẹlmẹgi] B D E gẹlmẹsi

162 A 'da bu beyitin 1. mısraının başı ḫalḳ ụ ʿalẹm, 2. mısraının ilk kelimesi görmẹyẹnlẹre şeklinde yazılmış olmakla berâber metinde düzeltilmiştir. 162. beyit B nüshasında da yoktur.

163 Amịnẹ Ḫatun gözile gördụgịn] B ḫalḳ-ı ʿalẹm gözlerịle, gördụgịn | nicẹ,] D niçẹ // 164 biz ... ḫabẹr vịrdụḳ sizẹ,] B Db... uş ẹyduruş sişe // 165 diñleñüz ... diyẹlüm] B diñleñüz kim biñde birịn diyẹlüm

165. beyit C 'de yoktur.

$A_{19}B_{7a}C_{8a}D_{7a}E_{8a}$

A 166 dinümüz milkini abad idelüm
işidenler canını şad idelüm
B_{7b} 167 ʿışkile her kim dinlese bunı
açıla gönlinde raḥmet gülşeni
168 hem hidayet bülbüli anda öte
hem saʿadet servi canında bite
169 Muṣṭafanuñ canibinden bi-güman
iriše buy-ı şefaʿat her zaman
170 her ki dinlerse bu sözi ʿışkile
la-cerem Tañrı ana raḥmet kıla
B 171 Muṣṭafanuñ mevlididür bu kelam
sanmañuz bunı kelamı her ʿavam
172 ʿizzetini key sakınuñ bu sözüñ
devletüñize sebebdür bu sizüñ
173 mevlidine kim anuñ ʿizzet kıla
Muṣṭafadan ol daḥi ʿizzet bula
E_{8b} 174 hem şefiʿ ola ana ol Muṣṭafa
ola derdine şefaʿati şifa

166., 167., 168., 169., 170., 171., 172., 173., 174. beyitler C'de yoktur.

166. beyit B nüshasında yoktur.

170 la-cerem D E la-cirem || 171 Muṣṭafanuñ ... kelam] A ol ḥabibür ... (B nüshasında beyitteki mevlüd kelimesi metinde mevlid olarak düzeltilmiştir) | kelam ı her ʿavam] A kelam u her ʿavam E kelamı her ʿavam || 172 devletünize... sizüñ] B devletüñüze... (bu beyit D nüshasında yoktur) E d.. süzüñ || 173 mevlidine kim] B D mevlidine her ki

A 'da 174. beyitin 2. mısraındaki şefaʿati kelimesinin son harfinde hem esre hem de sükûn işareti vardır. Bu beyit D nüshasında mevcut değildir.

$A_{\text{ão}}B_{7b}C_{8a}D_{7a}E_{8b}$

A 175 gęr dilęrsiz buląsız oddąn nęcat
‘ışkile, dęrdile, ąudų̃n ęş-şąlat

C_{7a} C Fİ BEYANİ ZUHURİ VÛCUDİ MUHAMMEDen ŞALLALLAHÛ
‘ALEYHİ VE SELLEM

A 176 girü göñül mışrîna, kıldım sefęr
Bağladım ąnda niçe, tęng-i şękęr
177 açalum ol şękkęrüñ tęngini uş
yimędîm canuñ şafalar bula, hoş
178 ęyla, lęzzętlü şękęrdür bu şękęr
ß kim bunuñ katında, şękęr bir hęçęr

B_{8a} A 179 bu mą‘ani şękkęrin gęr yiyesin
dîvęda, şękkęr buyimiş diyesin
180 tutiye, şękkęr yimęk ögrędęyin
bülbüle, bu sözi tą‘lim idęyin

Fi bęyanı ... şallallahü ‘aleyhi vę sellęm](bu başlık A nüshasında yoktur) B Fi mędhi ’n-Nębiyy ... D Fęsl vę bihi E Fi bęyanı ma zęhare fi vąkti vęladętihi ’l-Mustafa ‘aleyhi ękżelü ’s-şalavat (vęladętihi ’l-yerine vęladęti ’l- olması lâzımdır).

176 girü] C yine / tęng-i şękęr] B tęng şękęr // 178 kim ... şękęr bir hęçęr] A B k ... şękkęr ... // 179 yiyesin] B yiyesiz ~~buyimiş~~ diyesin] B b... diyesiz C buyumuş ... // 180 ~~ög-~~ ögrędęyin] B c ögredęyim / tą‘lim ~~i-~~ idęyin] B C N t ... ideyim.

$A_{20}B_{8a}C_{8a}D_{7a}$

A 181 ol unutsun gekkerini bu sözin
ikisi dahi bunı kılsun güzin
C 182 Muṣṭafanuñ mevlidini oḳusun
A şevḳile sermeḳt oluben saḳısun
C 183 ʿaşıḳiseñ key ḳulaḳ dut dinlegil
88 nedirisem maʿnisini añlagıl
184 işidüp işidmez... nunı
ṣıdḳile ihlaṣile dutgıl bunı
A 21 185 zira bu ʿaşıḳlarun sözidürür
dinleyen yarenlerüñ söʾidürür
186 imdi her kim girçek ʿaşıḳ ola, ḳul
müstemiʿ ola sözüm ḳıla, ḳabul
187 sol yigit kim ol işide, sözümi
toprak idem ayagına, yüzümi
188 sol ḳulaḳ kim sözüme ḳulaḳ duta
zevḳi şevḳile cihanı ol duta
189 dahi ʿalem ḳulagına irişe
gice gündüz ḳullıḳ ide dürişe
190 ʿilmine tekyelenüp tanz itmeye
gözleri ḳaşıyile rems itmeye..
191 şufiler ü ʿamiler ya gayrlar
işidüp şafa bula her şayrlar

181., 182., 183., 184., 185., 186., 187., 188., 189. beyitler D'de yoktur.

181 ol... şekkerini] C E şekkerin ü | ikisi ... bunı ḳılsun güzin B C i ... bu sözi ... E iksi ... bu sözi... || 182 oḳusun] C oḳısun

183., 184., 185., 186., 187., 188., 189., 190., 191. beyitler B C E nüshalarında yoktur.

$A_{21}B_{8b}C_{8a}D_{8a}E_{7b}$

A 192 zira kim din ~~di~~ diregi Muhammedün
mevlididür bilüñüz ols Ahmedün
193 'ar ola her kim bunı dinlemeye
ma'nisine düşünüp anlamaya

$A_{22}C_{8b}$ 194 işid imdi nice toğdı ol Resul
ol özi cümle uşullerden uşul
196 ol sözi şirin ol cismi arz
enbiyanuñ evliyanuñ serveri

B 196 ol sırac ü ol beşir ü ol nezir
ol imam ü ol hümam ü ol münir
197 ol kerim ü ol kelim ü ol halim
ol şefi' ü ol muti' ü ol selim

E_{8a} 198 ol melihü 'l-vech ol kalbi safa
murtaza vü mücteba vü Mustafa
199 'amir ü nahiyy karib ü hem mücib
hafız u va'iz şekur u hem karib
200 hadi ü mehdi muhtar u halil
oldur ol kim sevdi yaratdı Celil

192., 193. beyitler B C E nüshalarında yoktur; 194.,195.,196.,197 198., 199. 200. beyitler D nüshasında yoktur.

~~196 enbiyanun B enbiya ü~~ söz. şirin ol] C söz şirin ol | enbiyanuñ] B enbiya ü196 Bu beyitteki mısraların yerleri C nüshasında değişiktir| ol. sırac ü ... ü... nezir] A C E o... ü ... ü || 197 ol ... ü ü... ü ... halim] A C E o... ü ... ü ... | ol... ü ... ü ... selim.] A C E ol ... ü. ü...|| 199 'amir ü ...ü... mücib] A C E 'a ...ü ... ü-|hafız ü ... ü... karib] A C E h ... ü ... u... 200 hadi ü... u halil] A h ... ü mühdi ... u C h ... ü mehdi ... u E h ... ü mühdi... u oldur ol] A D oldurur ol.

A B E
22 8b 7b

A 201 ol ḥasib ü ol nesib ü ol ḥabib

B ol münib ü ol ṭabib ü ol ḥatib

C 8b 202 oldur ol Ṭaha vü yasin ü emin

oldur ol hem Raḥmeten li 'l-'alemin

A 203 hem Muḥammed dehi maḥmud oldurur

cümle maḥluk içre maksud oldurur

A 23 B 204 oldur ol ḫalk içre Ḥakkuñ sevdügi

daima Kur'anda añup ögdügi

A 205 bu Süleyman nice medh itsün anı

çünki meddaḥıdur anuñ ol ġani

206 ol ki meddaḥı anuñ Allah ola

var kıyas eyleñ ki ol ne şah ola

207 ḫayre dek ger dinilürse bu kelam

nice, ola bu olmaya tamam

208 ger dilersiz bulasız oddan necat

'ışkile derdile aydun es-salat

B FAṢL

---

201. beyit C'de yoktur.

201.,202.,203.,204.,205.,206.,207.,208. beyitler D'de yoktur.

201 Bu beyit A'da ol... ü...ü...ḥabib şeklinde yazılmış ise de m
tinde düzeltilmiştir bu beyit B ve C'de yoktur.

ol ḥasib ü...ü... ḥabib] B ol ḥabib ü ol ḥasib ü ol nesib C D E ü...ü... | ol münib...ḥatib] A o... ḥatib ü ol ṭabib 202 oldur... emin] A C oldurur... yasin-i emin | oldur] A C oldurur || 203 hem... oldurur] B oldur ol | cümle... oldurur] B c... oldur ol C cümle-i 'alemde maḳṣud oldurur E c... oldur ol || 204 oldur... sevdügi] A oldurur ḫalk içre Ḥakkuñ E oldurur ḫalk içre ol Ḥak... | añup] C añıp || 206 eyleñ]C eyl 207 Bu beyit C'de yoktur | nice,]E nice.

208. beyit C'de yoktur

Faṣl]bu başlık A'da yoktur | C'de Der beyan-ı ẓuhur-i vücud-i Muḥammed Mustafa ṣallallahü 'aleyhi's-selam ve 's-salat ve't-tehiyyat şafiyat teyibat E Faṣl.

208.beyitten sonra A ve C nüshalarında şu fazla beyitler mevcut tur: işidüñ dahhi 'acayib ḳudreti ḳudreti Ḥaḳdan dutuñ hem 'ibreti
Ḥaḳ ta'ala ḳadir kıldı ol gice, hep yaradılmış kılalar ziyneti

$A_{23}{}^{B}{}_{8b}{}^{C}{}_{5a}{}^{D}{}_{7a}{}^{E}{}_{9a}$

A 209 ol gice kim tọġdı ol ḫayrü 'l-beşer
anesi andą nelęr gördi nelęr

$D_{7b}{}^{E}{}_{9b}$ 210 hęr ne kim göründiyise gözüñe,
hem daḫi vaḳi' olanı özüñe,

B 211 ol rębi'ü 'l-evvęl ayı niçesi
on ikinci gice işneyn giçesi

A_{25} C 212 tọġdıġın bildürdi ol ḫalḳa tamam
ne didüġin işide imdi i hümam

A 213 didi bir nur çıḳdı evden nagehan
aşikara oldı cümle, ins ü can

214 hem hava üzre, döşendi bir döşek
adı Sündüs döşeyen anı melek

$B_{9}{}^{a}$ B 215 üç 'alem daḫi dikildi üç yire
hęr birisi aydayun nire-nire

216 maġrib ü maşrıḳda, ikisi anuñ
biri tamında, dikildi Ka'benüñ

217 bildüm anlardan kim ol ḫalḳuñ yegi
kim yaḳin oldı cihana gelmegi

A 218 çünki bu işler baña oldı yaḳin
ben evümde, otururdum yalñuzın

---

210 görindiyise gözüñe] D göründise gözüne, E göründiyise | özüñe C D özüñe ‖ 211 ol rębi'ü'l-evvęl ayı niceşi] A ol rębi'evvęl ayı giceş C D E ol rębi'ü'l-evvęl ayı niceşi | on ikinci gice işneyn giceşi] A ikinci daḫi ...

212 B nüshasında bu beyitteki mısraların yerleri değişiktir | ḫalḳ A ḫalḳı | ne didüğin ... i hümam] A ne dirikęn C n ... ey ... ‖ 213 evden]B D E evümden | aşikara oldı cümle, ins ü can] B göklere, dek nurile doldı cihan C göklerę ki ol nurile, doldı cihan D söyle, kim ol nurile doldı cihan E göklerę ol nurile, doldı cihan ‖ 215 üç 'alem daḫi dikild ...]A üç 'alem dikildi daḫi... | hęr birisi aydayun nire-nire] A hęr birini aydalum birer birer D hęr birisin...) 216 maġrib ü maşrıḳda,] A maġrib maşrıḳa | tamında,]A damında ‖ bildüm anlardan kim ol ḫalḳuñ yegi] A bilmedüm anlardankim...C bildüm anlardan ki ol Ḥaḳḳuñ yigi / kim]D E hem ‖ 218 otururdum] B C D E otururken .

A B C D E
24 9a 9a 7b 9b

A 219 yarılıp divar çıḳdı nagahan
üç bile ḥuri baña oldı ʿayan

B 220 çevre, yanuma, gelüp oturdılar
Muṣṭafayı birbirine, muştılar

A 221 irdi ḥurilar bölük bölük buġur
yüzleri nurından evüm toldı mar

A25 Cəb D 222 didiler oġluñ gibi hiç bir ġul
yaradılalı cihan gelmiş değil

E10a A 223 kimse görmeye bunuñ gibi ʿayal
göyle, gökçek itmiş anı gü 'l-celal

224 zi beşaret zi ʿinayet zi'ata
tola, ḳalbüñ luṭfile gide ḫaṭa

D KAṢIDAT^dn MELIḤAT^dn

225 işidüñ dahi ʿaca'ib ḳudreti
ḳudreti Ḥaḳdan dutuñ ham ʿibreti

---

219 yarılıp] D yarılup | üç bile] D bir bölük || 220 Muṣṭafayı birbirine muştılar] A Muṣṭafaya... E M ... muştular
220. beyitten sonra D'de şu beyit mevcuttur:
ham vefatın dahi anuñ kay biliñ
on ikisinde, rebi'ü 'l-evvelüñ
gelüp] C gelip
222 Bu beyit B ve E nüshalarında yoktur | cihan] Acihana.
223. ve 224. beyitler B C D E nüshalarında yoktur.
Kasidat^dn melihat^dn] Bu başlık A nüshasında yoktur B'de Ḳaṣide-'i melihe (E'de harekesiz yazılmıştır) E Ḳaṣide'i melihe C'de şu arapça beyitler vardır:

فِي مَدْحِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ

فَضَائِلُ هٰذَا الْمُصْطَفٰى أَحْمَدُ الْهَادِي يَقْصُرُ عَنْهَا كُلُّ وَصْفٍ وَتَعْدَادِ
وَكَمْ لِرَسُولِ اللّٰهِ فَضْلٌ وَمِنَّةٌ عَلَيْنَا وَإِطْهَارٌ تَبَيَّ يَوْمَ مَعَادِ
وَكَمْ عَنْ كَمَالِ الْمِيلَادِ قَدْ مَدَّحُوا فَمِيلَادُ قَبْرِ الْمُصْطَفٰى أَكْرَمُ مِيلَادِ
رَبِيعٌ أَتَانَا بَعْدَ عِيدِيْنِ قَبْلَهُ فَأَعْيَادُنَا اضْعَفْنَ ثَلَاثَةَ أَضْعَادِ
رَبِيعٌ لِشَهْرٍ عَشْرِهِ مِنْ مُحَرَّمٍ تَعَانَقَتِ الْخَيْرَاتُ رَغْمًا لِحُسَّادِ
فَمَا لَيْلَةُ الْإِسْرَى بِأَفْخَرَ لَيْلَةٍ بِهَا عَظَّمَ الْوَادِ بِهَا شَرَفَ النَّادِ
بِهَا سَيِّدُ السَّادَةِ اللّٰهُ بَارِئُ وَصَانِعُ قُرَيْشٍ عَلَى مَجْرَى الْوَادِي
سَلَامٌ يَا نَجْمَ بَكٍّ مَكُومٌ عَلَى الْعِصَابَةِ الزَّمِّ مُصْطَفٰى مَا جَاءَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

Bu beyitten sonra

225 dutuñ] B C tutuñ | D biliñ.

A 226 Ḥaḳ taʿala emr ḳıldı ol gice
hep yaradılmış ḳılalar ziynęti
B 227 didiler Rıżvana hem tiz ṭurma dur
hoş bezeñ ḥur u ḳuṣur u Cennęti
A 228 kim bu şeb gice ol Ḥabib-i Ḥaḳ gelür
hem yaġar ḫalḳ üzre Ḥaḳḳıñ raḥmęti
B9b C 229 ehl-i Cennęt ḥuri ü ġılman ḳamu
saguılarla ḳılsun ana rağbęti
230 Tañrıdan Cebraʾile emr oldı yap
ṭamu ḳapusın götürgil heybęti
A1(A 231 hem vuḥuşile ṭuyura ḳıl ḫaber
bu gice gözden gidersin ġafłęti
D 232 Amine aydur çü vaḳt oldı tamam
kim vücuda gele ol Ḥaḳ vehbęti
A 233 şuşadum şu dilediim içmekligе
virdiler bir şişe ṭolu şerbęti
234 ḳardan aġıdı vü hem şovuḳ idi
B dahi şirindi şekerden lezzęti

---

226 gice] D giçe. | hep E her ‖ 227 didiler Rıżvana hem tiz ṭurma dur] A d... Rıżvan ... C d... Rıżvana kim ... D d... Rıżvana kim tiz durma dur E d... Rıżvana ... | hoş... ḥur u ḳuṣur u Cennęti] A h...u ...u... ‖ 229 ehl-i Cennęt ḥuri ü ġılman ḳamu] A e... ḥuri ü ... B e... hur ü Rıżvan ... ~~C e... ḥuri ü...~~ | saguılarla] A saçılarla ‖ 230 Tañrıdan Cebraʾile emr oldı yap] A T.. Cebraʾile emr oldı ki B T ... Cebrile... | ṭamu ḳapusın götürgil heybeti] A yap ṭamu... B ṭ... ḳapusını götür... D ṭ... götürsin .. E.ṭ... götür... ‖ 231 b... gözden gidersin] B ö götürsin D gidersün ‖ Amine aydur çü vaḳt oldı tamam] A A ... heman B A.. Ḫatun..irdi... C A... itdi ki ...E A ... irdi... | kim vücuda] A kim ẓuhura ‖ 233 virdiler bir şişe ~~B-e...~~ B ö v...bir ḳıf ki D v...bir ḥaḳḳ ‖ 234 ḳardan aġıdı vü hem şovuḳ idi] D ḳ...şovuġıdı E ḳ... vü buzdan şovu ġıdı | dahi şirindi] A d... şirin idi

A B C D E
26 9b 10a8a 10a

A 235 şöñra, ġarḳ oldı vücudum nūrile,
bürüdi beni o nurūñ ʿişmeti

D8b E10b 236 geldi bir aḳ ḳuş ḳanadile, benüm
arḳamı ısıġadı ḳuvvetle, ḳatı

B 237 ṭoġdı ol saʿatde, ol şah-ı rüsül
kim amāñla, buldı ʿalem ʿizzeti

A 238 görmedi ġarı vü şu ḳan aneṣi
çekmedi bir zerre, andan zaḥmeti

---

235 bürüdi] B bürüdi ‖ 236 aḳ] C aġ ‖ 237 ṭoġdı... ol şah-ı rüsül] A ṭ... şol şah-ı reṣul C ṭ... şol şah-ı rüsül D ṭ... ol şah-ı reṣul E ṭ... şol şah-ı rüsül | kim... ʿizzeti] D ziyneti

237. beyitten sonra D nüshasında mevlidin esâsında mevcut olmayan şu beyitler vardır :

cümle, ḥuri ü meleḳ ādāb şada
zemzemeyle, didiler kim merḥabā
merḥaba i bülbül-i bāġ-ı cemal
merḥaba i aşinay-ı ẕü 'l-celal
merḥaba i ʿaşi ümmet melceʾi
merḥaba i çareṣizler melceʾi
merḥaba i şah-ı ḫurşid-i hüda
merḥaba i ḥaḳdan olmayan cüda
merḥaba i can-ı baḳi merḥaba
merḥaba ʿuṣṣaḳa, saḳi merḥaba
merḥaba i ʿandelib-i bag-i eleṣt
şevkile, oldı ʿalem cümle, meṣt
merḥaba i Raḥmet^en li 'l-ʿalemin
merḥaba olan şefiʿe 'l-müẕnibin

238 görmedi ġarı vü şu ḳan] B C D E g... ḳan şu.

A 26 B 9b C 10a D 8b E 10b

A 239 yir ü gök ġulġula ṭoldı sertesər
gəldi ol gitdi bu ʿaləm ẓulməti
240 söze gəldi vəḥş ü ṭayr u ṭaş ġoġ
sözləri cümlə Muḥammed midḥəti
241 didilər birbirine kim budur ol
maḳdəmi meymun mübarək ṭalʿəti
B D 242 budur ol sulṭan ki ʿaləmdə müḳam
fact 3a. günde biş kəz urılısar nəvbəti
B 243 budur ol kim gelisər Ḥaḳdan buña
tac-ı ʿizzət birlə ləvlak hilʿati
A 244 budur ol kim buña kim olsa ḳarib
bi-güman ol Ḥaḳḳa bulur ḳurbəti
245 budur ol kim bu Nəbiyy-i Ḥaḳḳikən
dahi olmamışdı Adəm hilḳəti
246 budur ol kim ənbiya Ḥaḳdan ḳamu
dilədilər kim olalar ümməti
247 budur ol dürr-i yətim kim dünyada
bulmadı hiç kimsə buna ḳıymeti

---

239 yir ü gök ġulġule ṭoldı...] E y... ġulġuləylə ... | gəldi. ʿaləm ẓulməti] B C D E gəldi ol nur gitdi ʿaləm...

240 Bu beyit D 'de yoktur | söze... ü... u...] A s... ü... u [illegible] B g... urılısar D E g... beş ... || 243 budur... buña] A budur ol kim gəlisər Ḥaḳdan yaña | tac-ı ʿizzət ... hilʿəti] A günde biş kəz tac-ı ʿizzət birlə ləvlak hilʿəti || 245 Adəm hilḳəti] E Adəm hilʿəti.

A	B	C	D	E
27	10a	10b	9a	10b

A 248 bunı seven bulışeır Ḥaḳdan yarın
raḥmeti vü rif'ati vü re'feti

E 11a 249 hem muḥib oldu ayiçün ümmete
diriṃiş kundaḳda da'im ümmeti

250 zi Muḥammed zi ḥabib-i Ḥaḳ görün
kim ḫatılmışdurur farża sünneti

C 11a FAṢL

A 28 251 gün [redacted] beşdı cihana, ol beşir
'aalemün artdı beşaret behceti

252 Mekke şehri nuriła toldı kamu
nura gark oldı ari vü 'avreti

---

248 bulışeır Ḥaḳdan] B D Eb... anda | re'feti] D rafeti ‖

248. beyitten sonra şu arapça mısralar vardır :

هذا الذي كمل مما نا
هذا الذي نطقت له ضم الحصا
هذا الامان لمن يبيد هيا
هذا النجاة من الجحيم
هذا الذي تلق الورود لاهله
هذا الذي تحف النخيل بقضله

249., 250. beyit 'de 250. ve 251. beyitler B D 'de yoktur.

249. beyitten sonra D nüshasında şu beyitler mevcuttur:

Ḥaşre değ geır dinilürse bu kelam
niçe ḥaşr ola bu olmaya, tamam
geır dilersiz bulaşız oddan neçat
'işkile derdile aydun eş-şalat

249. beyitte dayim şeklinde yazılmış olan kelime metinde da'im olarak düzeltilmiştir.

Faṣl] A ve C nüshalarında yoktur. D Faṣl ve bihi E Faṣl

A 28 B 10a C 11a D 9a E 11a

B 253 Aminə, gün gördi bu həybətləri
gitdi kəndüdən dükəndi qüvvəti
A 254 çünki ol kəndüzinə gəldi girü
gördi gitmiş huriləri cəm'iyyəti
B 255 Müstafayı görmədi evində həm
anı hayran qaldı oğlı həsrəti
A 256 eylə şandı əldı gitdi huriləri
ənəsinuñ dahi ərtdı həsrəti
B 257 nagəhan bəkdı vü gördi Aminə
ev bucağında o nigu sirəti
258 göylə bəytüllahə qarşu Müstafa
yüz yire urmış u qılmış səcdəti
259 səcdədə başı götürmiş bərmağın
söylənür həm Həqqa bulmış vüsləti

---

253 Aminə, çün gördi bu həybətləri] A Aminə gördi bu həybətləri çün | gördi... huriləri cəm'iyyəti] A g... ol huriləri ciim'əti ‖ 255 anı. həsrəti] A dahi hayran qaldı... ‖ 256 ənəsinuñ ... həsrəti] B C D E a.. həyrəti ‖ 257 nigu] A nazük ‖ 258 yüz yirə urmış u qılmış səcdəti] A y. ü qılmış ... B D y... urmış qılmış | 259 səcdədə, başı] A s... başın.

A B C D E
28 10b 11b 9b 11b

A 260 ḳundaḡile sürmeleniş̧ler gözin
göbeḡi kesilmiş olmuş sünneti
261 ṭuzını saçmış̧lar u bir aḳ ṣofa
ṭolamış̧lar ol vücud-ı raḥmeti
262 dilẹdi ạla ẹline anẹsi
göre kim noldı o saḥib devleti

C 12a E 11b 263 saḳlañuz diyü hạvadan bir ạvaz
geldi kim dutdı cihanı heybeti
B 264 Tañrı emr itdi virildi hem ạña
enbiyanuñ cümle huy u haṣleti
A 265 hem dinildi üç gün anı saḳlañuz
virmesün hiç kimse ạña zaḥmeti
A 266 bir bölük ḳavm daḥi geldi vü tiz
B alubẹn gitdiler ol meh ṣureti
D 10a 267 iltẹn ol demde getürdi hem girü
bilmedi hiç kimse neydi ḥikmeti

26Φ ve 26Ł.beyitlerin yerleri C nüshasında değişiktir.

260 ḳundaḡile sürmeleniş̧ler gözin] D ḳ... sürmeleṇmiş gözleri | 261 ṭuzını] D ṭuzunı | vücud-ı raḥmeti] B vücudı raḥmeti || 263 ạvaz] B C E nida | dutdı cihanı B C D ṭutdı c... | 264 Tañrı emr itdi virildi hem ạña] C Tañrı emrilẹ virildi hẹp ạña | enbiyanuñ ... huy u haṣleti] ACE e... huyı... || 265 hem ... üç gün anı saḳlañuz] B C h...gizleñüz D h... üç anı ... | virmesün hiç kimse] B C E virmesün hiç adem || 266 bir bölük ḳavm daḥi] B D b... daḥi ḳavm alubẹn gitdiler] A a... gitdi | 265 iltẹn ol demde getürdi hem girü] A iltüben ol dem girü götürdiler | neydi] C nedür.

A B C D E
29 10b 12a 10a 11b

A 268 ḥürmetini bunı ṣanmañ siz hemin
bunca daḥi yüz biñ ola ḥürmeti

B 11a 269 ḥaşrę dek ger dinülürse bu kelam
niçe ḥaşr ola bu olmaya tamam

A 30 B 270 ger dilęersiz bulaşız oddan neçat
'ışkile dęrdile ayduñ eṣ-ṣalat

C FAṢL

A 271 yidi kat gök ehli cümle geldiler
Aḥmędi görip ziyaręt kıldılar

272 yirde gökde hiç ferişte kalmadı
kim Muḥammęd yüzini ol görmędi

B 273 hem sekiz üç maḳ içinde ḥuri'in
görmęge geldi o şahuñ manzarın

A 274 her biri elinde bir nurdan tabaḳ
kim yaratmış ṣun'ı birle anı Ḥaḳ

---

268 ḥürmetini bunı ṣanmañ siz hemin] C h... ṣanmañuz hemin | bunca] D ṣnca. 270 ger dilersiz bulaşız] A ger dilerseñ bulasın | ayduñ] C idüñ .

Faṣl A'da bu başlık yoktur B Faṣl fi D Faṣl ve bihi E Faṣl

271 görip] BCD E görüp | 272 yirde gökde hiç ferişte kalmadı] B yirde vü gökde, ... | yüzini] B E yüzüni | 273 ḥuri'in] C ḥuriler | görmęge geldi o şahuñ manzarın] A g... maẓharın C görmęge ol şah yüzini geldiler | 274 kim ... ṣun'ı birle anı Ḥaḳ] D k... anı ṣun'ı birle Ḥaḳ .

A B C D E
30 11a 12a 10a 12a

A 275 içleri ṭolu cevahir ṣanlarun
başına ṣaçuyiçün Peygamberün
C 12b 276 gelüben cümle ṣaçu ṣaçdı ana
ß ay yüzin görüp bular ḳaldı ṭaña
C 12b 277 ṣaçu ṣaçup çün ziyaret itdiler
A ḥuri vü Rıżvan meleḳler gitdiler
278 yaradılmışdan kime oldı naṣib
ṣanlara daḥi göründi ol ḥabib
A 31 D 10b 279 hem olar daḥi ziyaret ḳıldılar
ol Reṣul-i Ḥaḳ buduṛur bildiler
D FAṢL
280 çün cihana geldi ol ṣah-ı cihan
ẓahir oldı ṣanda çok dürlü niṣan
B 11b 281 ol gice hep bütler oldı sernügun
canına ṣeytanun urıldı dügün

---

275 ṣaçuyiçün] E saçu içün ‖ 276 ay yüzin görüp bular ḳaldı ṭaña] B a... görüp ... C ay yüzini görüben ḳaldı ṭaña D/E a... görüp... ‖ 277 ṣaçu ṣaçup... itdiler] B ṣ... ṣaçup... D saçu saçuben ziyaret ḳıldılar E saçu saçup... ḥuri vü Rıżvan meleḳler gitdiler] A ḥur u Rıżvan meleḳler ... C ḥur u Rıżvan u meleḳler... D ḥur u Rıżvan... ‖ 278 kime] B C E kime ki | anlara daḥi göründi...] C ana daḥi hem göründi... ‖ 279 hem olar] B C D E h... bular .

Faṣl] Bu başlık A B'de yoktur C Faṣlün fi beyanı ʿalameti mevlüdi'n-Nebiyy ʿaleyhi's-selam E Faṣl .

280 ṣah-ı cihan] D ṣah-ı reṣul | niṣan] D uṣul ‖ 281 ol... bütler oldı sernügun] C O...sernigun E O... putlar ... | urıldı] C urulda.

	B	C	D	E
31	11b	12b	10b	12a

B 282 ṭoldı küffarun̄ içi vü ṭaşı ġam
urdı her biri başına ṭaşı hem
A 283 hem kiliseler daḥi yıḳıldı çoḳ
ḳaldı altında keşişler oldı yoḳ
B 284 Ḥaḳ-ı Ḳisri eyle çatladı ḳatı
A işidenün gitdi ʿaḳl ü ṭaḳati
285 Save baḥri yire geçdi sertesser
kimse anda bulmadı sudan eser
286 ol mecusiler odı kim varidi
niçe yıl(l)aridi kim yanaridi
E 12b A 287 ana ṭaparlaridi ol ḳavm-i ġam
hiç olıp ol od söyündı sanki mum

---

282 ṭoldı... içi vü ṭaşı ġam] A ṭ... ü... ‖ 283 kiliseler kelimesi A'da keliseler şeklinde harekelenmiş ise de burada düzeltilmiştir.

283 beyitten sonra, D'de şu beyit vardır :

cümlesinden Ayasofya aşikar
ḳubbesinün nıṣfı oldı taruмar

284 işidenün... ʿaḳl ü ṭaḳati] A i...ʿaḳl ü taḳati (metinde ʿaḳl ü ṭaḳati şeklinde düzeltilmiştir) B ki işidenün̄... C işidenün̄ ḳalmadı hiç ṭaḳati E k' işidenün̄ ...| 285 Bu beyit C'de yoktur | Save baḥri yire geçdi...] A Sevi baḥri yire batdı... kimse anda]D k... andan ‖ 286 niçe] C bunca ‖ 287 ḳavm-i ġam] D ḳavm ġam | hiç olıp] B C D E hiç olup .

A 31 B 11b C 12b D 10b E 12a

B 288 bunaḍbayın daḥi niçe dürlü var
anḍarı ger dirseñüz key söz urar
A 32 A 289 bildi ʿalem ḥalḳı geldi Muṣṭafa
cümle ʿalem toldı nurile ṣafa
C 13a 290 ulalı başladı ol ṣaḥib kemal
ay u gün buldı cemalinden cemal
291 çünki ol şah idi on dört yaşına
ḳamu ḥalḳ and içer oldı başına
D 11a E 292 ulu kiçi ḳamu ol ehl-i ʿarab
cümle andan bildiler ʿilm ü edeb
A 293 görmediler ana benzer Ademi
ḥulḳile tutdı cemiʿ-i ʿalemi
B 12a 294 muʿcizatı ẓahir olu başladı
cümle dilde söylenür oldı adı

---

288 Bu beyit D'de yoktur | anladı ger dirseñüz key söz uzar]
A a... dirseñüz söz uzar C ger ḳalanın dirseñüz söz uzar‖ geldi]
B C toġdı ‖ 290 ulalı] C ulalu] ay u gün] D ay u gün ‖ 291 ḳamu] C cümle ‖ 292 ulu
kiçi ḳamu ol ehl-i ʿarab] C ulu kiçi ḳamu ehl-i türk ʿarab D ulu
vü kiçi ḳamu ehl-i ʿarab E ulu kiçi vü ḳamu ehl-i ʿarab | bildiler
ʿilm ü edeb] A B C buldılar ʿilm ü edeb ‖ 293 tutdı] D dutdı ‖294 olu
başladı] C ola başladı | cümle-i dillerde söylendi adı] A cümle dilde
söylenür oldı adı] B C D cümle-'i dilde söylendi adı .

A_{32} B_{12a} C_{13a} E_{12b}

B 289 mevlidindən çün bir əz qıldıq bəyan
mu'cizatındən dahi işid 'əyan
A 290 həşrə dək gər dinilürsə bu kəlam
niçə həşr ola bu olmıya tamam
A_{33} 291 gər dilərsiz bulasız oddən nəcat
'işqilə dərdilə əydün əş-şəlat
B Fİ MƏDHİ 'N-NƏBİYY 'ALƏYHİ 'S-SƏLAM
A 292 çünki bəlürdi dünyəda əgər-i Mustafa
dutdı cihanı sərtəsər ənvar-i Mustafa
E_{13a} B 293 uruldı canda nəvbət-i şər'-i Muhəmmədi
doldı cənan cınanına əzhar-i Mustafa

289, 290, 291, 292, 293, 294, 295. beyitler D nüshasında yoktur.

289 mevlidindən ... qıldıq bəyan] A mevlüdindən... C M... qıldıh bəyan | işid 'əyan] B C i ... i can D işit i can E i ... i can| 291 oddən] E otdən | əydün] C idün.

Fi mədhi 'n-Nəbiyy 'ələyhi 's-səlam Bu başlık A 'da yoktur| C Fi mədhi'n-Nəbiyy səllallahü 'ələyhi və səllem D Fi bəyanı mu'cizatı Muhammədin 'əleyhi 's-səlam (D nüshasında Muhəmməd şeklindedir) E Fi mədhi 'n-Nəbiyy səllallahü 'ələyhi və səllem.

291 əydün] C idün

292 Bu beyitteki mısraların yerleri B ve C 'de değişiktir| çünki B C E çünkim |dutdı]B C E tutdı | 293 doldı cənan cınanına] A d... cınan cınana, C d ... cınan cınanına E d ... cınan-i cınanəyə,

A B C E
32 12a 13a 13a

A 294 tevḥid sęrvį rąvżą-ʾį imanda bįtdi ḫoş
ąḳdı çü ʿąyn-ı ḥikmęt ąsrar-ı Muṣṭąfa
295 Ḫąḳ gülşęninde ötdi yine vąḥy bülbüli
rąḥmęt güli̇la ṭoldı bu gülzar-ı Muṣṭąfa
C 13b 296 oldı męqam-ı ʿąḳl ü dil ü can muʿąṭṭęr uş
açıldı çünki mafę-ʾį güftar-ı Muṣṭąfa
B 297 ḳąlmadı ḳądrį vü ḳıymęti dürr ü cęvahirüñ
dürlęr çü sąçdı luṭf-į dürębar-ı Muṣṭąfa
298 bazar-ı küfr ü kibr ü żąlalęt ḫąrab olup
hem ḫoş bęzęndi şęrʿ ile bazar-ı Muṣṭąfa

294., 295., 296., 297., 298., 299. beyitler D 'de yoktur.

294 rąvia-ʾį imanda] E rąvżą-ʾį imana | ąḳdı çü ʿąyn-ı ḥikmęt ąsrar-ı Muṣṭąfa] C E a... ʿąyn ḥikmęt-i ąsrar-ı Muṣṭąfa ‖ 296 Ḫąḳ gülşeninde, ötdi yine] B Ḫąḳ gülistanında ötdi girü C Ḫ ... girü E Ḥ... ötdı girü ‖ 296 oldı... uş] A o... ʿąḳl u dil ü ... uş B(A 'da ʿąḳl 'dan sonraki ; ve dil kelimesi yanlış hareketlenmiştir) C o ... męqam ʿąḳl ü dil ... uş E o ... męqam-ı ʿąḳl dil ... uş | güftar-ı Muṣṭąfa] C tatar-ı Muṣṭąfa ‖ 297 ḳąlmadı ... cęvahirüñ] A ḳ... ḳądri ḳıymęti dürr-i cęvahirüñ | dürlęr... dürębar-ı Muṣṭąfa] A dürlü çü ṣaçdı dür bar-ı Muṣṭąfa C dürlü çü ṣaçdı laʿl-i dürębar-ı Muṣṭąfa E dürler ç saçdı lütf dürębar-ı Muṣṭąfa ‖ 298 Bu beyitin 2. mısraındaki şęrʿ il kelimesi yerinde 2'da okunamayan bir kelime vardır | bazar-ı küfr...olu A bazar-ı küfr kibar ü ... olur ~~C ü kibar ü ...~~ E b... ü kibr ü...

A 33 B 12a C 13b E 13a

B 299 dinüñ çerağı yandı vü yandı ḳamu oda
küffar-ı ehl-i şirk ü hep aġyar-ı Muṣṭafa

34 B 12b A 300 gerçi ki yoḳdurur bu Süleymanda ḫoş ʿamel
likin anuñ ümmi dahi var-ı Muṣṭafa

301 sen Muṣṭafeyı canile tekrar eylegil
nur artıruır gönüllerde tekrar-ı Muṣṭafa

D 11a C Fİ BEYANI MU'CİZATI 'N-NEBİYYİ ṢALLALLAHÜ
ʿALEYHİ VE SELLEM

B 302 bu gönül deryası yine ḳıldı cuş
C cevherin cuşile ṭaşra ḳaldı uş
A 303 çün nesim-i ʿışḳ irdi urdı mevc
ol maʿani dürri çıḳdı fevc-fevc
304 gel buña gönül gözile bakşasın
can ḳulağına bu dürri ṭaḳşasın

299.,300.,301. beyitler D nüshasında yoktur.

299 dinüñ... vü yandı ḳamu oda] A d... bu yoḳdı ḳamuları | küffar-ı ehl-i şirk ü hep aġyar-ı Muṣṭafa] A k... ü ehl-i şirk ü hep aġaz-ı Muṣṭafa ‖ 300 yoḳdurur] C yohdurur \ likin ... var-ı Muṣṭafa] B l... dahi ümmi var-ı Muṣṭafa C leyki ‖ 301 gönüllerde] B E gönülle

re

Fi beyani miʿcizati 'n-Nebiyyi ṣallallahü ʿaleyhi ve sellem

Bu başlık A ve D 'de yoktur | B Faṣl E fi muʿcizati 'l-Muṣṭafa ʿaleyhis '-ṣalatü ve 's-selam

302 yine] B C D E girü | cevheri cuşile] A cevherin ol cuşile B cevheri cuşile E cevheri cuşile ‖ 303 nesim-i ʿışḳ] B C nesim-i ʿaşḳ D nesim-i ʿaşḳ E nesim-i ʿaşḳ ‖ 304 ṭaḳşasın] C E dakaşın.

A_{34} B_{12b} C_{13b} D_{11a} E_{13b}

B 305 yaʿni dürr-i muʿcizat-i Muṣṭafa
kim virür can u dile ṣıdk u ṣafa
A 306 aydayım gör ʿışkile dinleriseñ
ʿışkile dinleyesin key eriseñ
C_{14a} 307 muʿcizatın dinlenüz şevkile hoş
D ta ki ʿakl ü can kıla cuş u hurus
A_{35} C_{14a} B 308 gerçi cümle nuridi ol pak zat
ille her uzvında vardı muʿcizat
A 309 Hak anı ayruk nebiye virmedi
hiç biri ol irdügine irmedi
B 310 evvela ol kim mübarek cismiñiñ
gölgesi düşmezdi yire ṣeg- reṣmiñiñ

---

305 muʿcizat-i Muṣṭafa] D muʿcizatı Muṣṭafa | kim... u dile ṣıdk u ṣafa] A k... u dile zevk ü ṣafa C k... u dile zavk ü ṣafa D k.. u dile zevk ṣafa E k... u dile zevk ü ṣafa ‖ 306 aydayum] C ideyim ‖ 307 Bu beyitin * 2. mısraındaki cuş u hurus metinde cuş u hurus şeklinde ise de burada düzeltilmiştir cuş u hurus cuş u huruş C cuş hurus ‖ 308 pak zat] A C D E pak-i zat ‖ 309 hiç biri ayruk] C ayruk C kimse hem ‖ 310 cismiñiñ] A E cismüniñ | reṣmiñiñ] A ismiñiñ.

A 35 B 12b C 14a D 11b E 13b

A 311 nurıdi başdan ayağ-gövdəsi
bu ʿayandır nurun olmaz gölgəsi
B 312 gölgə qulmətdən düşər hod həm yire
nurdan gölgeyi göz qəndə göre
A 313 şəksüz ol hod bir müsəvvər nurıdi
aynı görməzdi şular kim körıdi
314 həm mübarək başı üzrə hər zaman
bir pare bulut olurdı sayəban
A 315 hər nereye vursa bileyidi ol
B başı üzre hər zaman tururdı ol
A 316 anı qullukçı qomışdı ana Haq
Ahmədi Haq nicə sevər yəhsi bax

~~311., 312. ve 313. beyitlerin sırası C nüshasında 312, 313, 311 şeklindedir.~~

311 gövdəsi] E gövdəsi ‖ 312 hod həm] B C D E hər | nurdan... göre] A nu-dan ilan gölgeyi qəndə göre C n... göz gölgeyi ... E n... gölge-yi ... anı görməzdi şular kim körıdi] C görməzidi anı şol kim körıdi ‖ 314 bir pare E bir yire ‖ 315 hər nereye ... ol B hər yire ... bile varurdı ol C hər nire varsa bile varurdı ol D hər nere varsa bile varurdı ol | hər zaman tururdı ol] A dayima... D dayima dururdı ol ‖ 316 nicə sevər] B nicə saklar D niçə ... E nicə saklar.

A B C D E
35 13a 14a 11b 14a

B 317 mübarek gözlerinde, mu'cize,
niçedür ol dahi aydalum size,
A36 E14a 318 niçe kim öninde görürdi 'ayan
eyle ardından görürdi ol heman
319 işidüñ hem ol mübarek burnınuñ
mu'cize, nicedür anda hem görüñ
C14b A 320 vahyiçün indükde Cibrilü emin
gökden ayrıldugı sa'at hemin
B 321 Cebra'ilüñ kokusın alurdı ol
vahy içün indügini bilürdi ol
322 bil mübarek sem'inüñ dahi nedür
işit anda mu'cize hem niçedür

---

317 gözlerinde, mu'cize] A g... mu'cizat E gözlerinden m... | niçedür... aydalum size] xxx C n ... idelüm D niçedür anda, dahi aydan size, ‖318 görürdi 'ayan] C görüridi ol | eyle... ol heman] A ili ardından girürdi ol heman C eyle ardından görürdi ol Resul

319., 320. 321., 322. D 'de yoktur‖ 319 mu'cize... hem görüñ] A mu'cizatı niçedür anda, görüñ C E mu'cizatı ...‖320 Cibrilü emin | (metinde ◡ harekesizdir) B Cebril-i emin C Cebra'il E Cebrilü emin | sa'at ol hemin] B sa'atda, hemin ‖321 Cebra'ilüñ kokusın olurdı ol] A C ... kokhusın... C Cebra'ilün... E Cebra'ilün...‖ 322 sem'inüñ A C semi'nüñ | işit anda mu'cize hem niçedür] A i ... mu'cizat C, mu'cize hem anda dahi niçedür E işid...

A 36 B 13a C 14b E 14a

A 323 Ḫoş işiddürdi ırakdan göyle kim
işiddürdi yaḳındın ol ḥakim
324 uyanuġıḳın nice işitse ol
öyle işiddürdi uyurken Ḥasul

B 13b D 11b B 325 dapredicek tutaġın ol mahveş
dapreṅürdi gökde hem ḳurs-ı güneş
326 inci dişleri şu'aından giçe
ignesi düşse bulınurdı i ḫoca

D 12a 327 dilinün bu kim gelüre gördi ol
C didi ben kimem didi sensin Ḥasul

A 37 A 328 ṣadrı nurından ḳaraṅu giceler
aydın olurdı yürürdi ḳocalar

---

323 Bu beyit D nüshasında yoktur| işiddürdi] C kim işiddürdi // 324 Bu beyit D 'de yoktur. 325 dapredicek tutaġın ol mahveş] A d... dudaġın ol mahiveş E d... tudaġın ...// 326 giçe] A geçe | bulınurdı i ḫoca] C görünürdi ey ḫoca D ey bulunurdı ... // 327 dilinün ... gelüre A dilegin ... E d ... gelene | sensin Ḥasul] A B sensin ol E ḥaḳsın Ḥasul // 328 ṣadrı] B yüzi | aydın olurdı yürürdi ḳocalar] B yolda yürürdi yigitler ḳocalar C yolda yirirdi yigitler ḳocalar D E yolda yürürdi yigitler ḳocalar.

A 37 B 13b C 14b D 12a E 14a

B 329 həm nübüvvət mühr ənün zəhrindədi
həlqı ol mührilə Həqqa ündedi
330 toqunıcaq qacına bad-ı qəba
müşk ü ʿənbərdən tolaridi həva
E 14b 331 dərləse güllər olurdı hər dəri
hoş dərərlərdi dərindən güllərı
A 332 düşmənə qacdı əlilə təpräği
B kör oldı cümlə ol kafir yağı
C 15a 333 on iki bin kafir oldı münhəzim
kimi kör oldı kimisi münʿədim
A 334 çün işarət qıldı ol mahbub-ı Haq
barmağilə ay oldı iki şəq
dırnağı olurdı həm ə dürr-i səmin
cəmʿ idərdi anı ümmü 'l-məʿminin

---

329 həm nübüvvət mühr ənün zəhrindədı] A h... zəhrində idi C həm nübüvvət mühri ənün zəhrindədı | həlqı] (A 'da k hərəkəsizdir) C D E həlk || 330 bad-ı qəba] D bad-ı qəba | müşk ü ʿənbərdən] C D müşk i ʿənbərdən E mişk-i ʿənbərdən || 331 hər dəri] C D dərləri | hoş dərərlərdi dərindən güllərı] A hoş dürərlər dərlərindən güllərı C hoş dirərlərdi dərindən güllərı || 332 qacdı əlilə] B əlilə saçdı | kör oldı] A kör olurdı || 333 on iki bin] A on bin ola || 334 barmağilə ay oldı iki şəq] B b... gökdə ay oldı du şəq C D b... gökdə ay oldı...

A37 B13b C15a D12a E14b

A 336 çün Ḥiṛa ṭaġına, başdı ol ḳadem
ṭaġ deprendi ḳadem başduġı dem
337 didi ol ṭaġa ki i ṭaġ sakin ol
duṭdı emrini vü oldı sakin ol
B 338 beşigin Ögridi gökden indi ay
gözlerile gördiler yoḫsul u bay
339 barmaġından çeşmeler aḳıṭdı hem
içdi andan cümle-'i ḫayl u ḥaşem
A 340 aġzlu bişmiş ḳuzı aña söylédi
B yiğe benden ya Resulallah didi
341 dikdi ḫurmayı hem ol şah-ı cihan
dikdüği sa'at yimiş virdi hemen

---

337 i ṭaġ ey ṭaġ / 338 Bu beyit C 'de yoktur / beşigin Ögridi A beşigen içürdi E bigigin... | gözlerile gördiler yoḫsul u bay] A g... gördi her yeḫ yoḳsul u bay ‖ 339 hem] A ol | cümle-'i ḫayl u ḥaşem ‖ A hep ḫayl u ḥaşem ol D cümle-'i ḫayl u ḥaşem ‖ 340 aġzlu ... ḳuzı] B aġılu C a... ḳuzu | benden] A bundan

340. beyitten sonra B 'de şu beyit mevcuttur :

aġılıyam beña aġu ḳatdılar
ol münafıḳlar seña mekr itdiler

341 ḫurmayı] D ḫurmayı | yimiş] D yemiş .

A_{38} B_{14a} C_{15a} D_{12b} E_{14b}

B 342 söylədi əvcində daşa gəldi daş
daş dəgülsən 'işqa gəl sən dahi daş
A 343 həm əgəclər kıldılər ana sücud
oldılər Haqlığına cümle şuhud
344 gün şikayət kıldı is(s)indən dəve
Mustafadan oldı dərdinə dəva
345 niçə gözsüzleri gözlü kıldı ol
E_{15a} niçə sözsüzleri sözlü ~~kıldı~~ kıldı ol
B 346 kurd u kuş daş agəc ana söylədi
Haq Rəsulsün ya Nəbiyyallah didi

342., 343. 344., 345. beyitler C 'de yoktur.

342 söylədi ... daş] A C s... daş gəldi daşa D s... ucında ... | daş dəgülsəñ ... daş] A daşa düküldse cansa gəl sən ~~dahi~~ dahi daşa ‖ 345 niçə] E nicə | nicə] E nicə ‖ 346 kurd u kuş ... söylədi A kurd kuş daşı agac söylədi C ~~kurd u kuş daş agəc ana söylədi~~ D kurd kuş daş agəc ana söylədi | Haq Rəsulsüñ ... didi] A h... Nəbiyyallah... (Bu mısra B nüshasında da A 'daki gibidir; fakat metinde tashih edilmiştir) D h ... Rəsulsin ya Nəbiyyallah didi

½ beyitten sonra A'da şu beyit vardır :

dikdi hurmayı həm ol şah-ı cihan
dikdiği sa'at yimiş virdi həman

A_{39} $B_{14a}C_{15a}D_{12b}E_{15a}$

B 347 mu‘cizatına ġnuñ yoḳ hiç ḥad ‘adeḍ
ḥaḍḍ ü ‘aḍḍin bilmez anuñ hiç aḥaḍ
A 348 mu‘cizatından didük bir ḳaç ḳalam
mi‘racından daḫi diñle i hümam
349 ol Muḥammed mu‘cizatı ḥaḳḳiçün
cümlemüze raḥmet it yarınki gün
350 geṛ dilersiz bulasız oddan neçat
‘işḳile dṛdile ayduñ eṣ-ṣalat

---

347 yoḳ hiç ḥad ‘adeḍ] A y ... ‘aḍeḍ C hiç yoḳ ḥad ne yoḳ hiç ḥad |ḥaḍḍ ü ‘aḍḍin] A ḥaḍḍi ‘aḍḍin C ḥaḍḍ ü ‘aḍḍin D ḥaḍḍ ü reṣmin ‖ 348 mi‘racından ... i hümam] B diñle mi‘racın daḫi seṇ i C diñle mi‘racın daḫi seṇ ey ... D diñle mi‘racın daḫi heṃ ... E diñle mi‘racdan daḫi heṃ ... ‖ 349 yarınki] C yarıngı D yarınkı ‖ 350 oddan] E otdan | ayduñ] C idüñ .

B D
14b 12b

B 351 ḥaşrę dęk gęr diniļūrsę bu kęlam
niçę ḥaşr ôla bu olmaya tamam

---

351. beyit A C E'de yoktur ⎫dinilūrsę⎭ D dinļūrsę

351. beyitten sonra C_{15a} C_{15b} de şu beyitler mevcuttur:

في مدح النبي عليه الصلاة والسلام

أي معجزات قرآن غدا عجبا ... وكم له معجزات قلما عجب
تظلله الشمس من شمس السماء ... وكم نزل على رفعة في قلله الشعب
وقته إذ تشكى الغوم من ظمإ ... تحدث وسنما الزلال القلب يشكب
واخضر اليبيس إذ يأتو على سغب ... مزاد القعلم مزال الجوع والتعب
البدر شق له والوحش كلمه ... وأطرق ساجي سمع السماء الشهب
واشق ايوان كسرى يوم مولده ... والجود والبر من علياه يكتسب
واصبحت سائر الاصنام ساكنة ... من بعد عز علاها الذل والعصب
في كعبة صنت الحصى علما ... والجزع ممن له إذ فات يحتطب
هو الذي بلغ الله بفضله ... لقد هلكت ولكن فاتك الشرب
سلموا يا قوم بل صلوا على القمر الأمين ... مصطفى ما جاء الأرضة للعالمين

A B C D E
39 14b 15b 12b 15a

B Fİ Mİ'RACI MUŞṬAFA 'ALEYHİ 'S-SELAM

C 352 'aḳl ṭavus açdı girü perr ü bal
B ta ki cevlanile göstərde cemal
C 353 fikr şahası içine girdi uş
B can semenzarında cilve urdı uş
C_{16a} B 354 urdı ma'ni perrini birbirine
ta ki naḳş u reng ü fikret görine
D_{13a} 355 ṭoldı dil baḥrine hem ġavvas var
buldı anda nice dürr-i şahvar
A 356 aldı 'işḳ bazarına geldi anı
ańa 'aşıḳ müştəri gelsün ḳanı

Fi mi'racı Muṣṭafa 'aleyhi 's-selam]

Bu başlık A 'da yoktur . C Fi bayanı mi'racı Muḥammədin ı 'l-Muṣṭafa ṣallallahü 'aleyhi ve sellem (C 'de... Muḥammədin Muṣṭafa... şeklindedir) E Fi... ṣalavatullahi 'aleyhi ve sellem.

352 'aḳl ṭavus... girü] A 'aḳl ṭavusı yine açdı C 'aḳl ṭavusı açdı girü D E 'aḳl-ı ṭavus açdı girü | göstərdi] E göstərdi || 352 fik

A fikir | cilve] B C D E cevlan || 354 urdı... birbirine] A düzdi dürrini birbirine C düzdi ma'ni perrini ...düzni ma'ni perrini | u reng ü fikret] C naḳş u reng ü fikret ||
355 buldı ... dürr-i şahvar] A b... anda dürr-i şahvar C b ... dürlü şahvar || 356 ḳanı] D ḳatı.

A40 B14b C16a D13a E15b

B 357 İmdi ol dür dërçlërini açalum
size miʿrac dürlërindën saçalum
A 358 can qulağın gër dutarisën bäña
Mustafa miʿracını aydam säña
359 işit imdi Mustafa miʿracını
nice urundı saʿadet tacını
360 göklärä hem nice seyran qıldı ol
Hak taʿala hazrätinä buldı yol
B15a 361 ol saʿadetlär kim anda buldı ol
dünyada hiç bir kişi bulmış degül
362 anda ol gördügin Adem görmädi
kimse hem ol irdügine irmädi

---

157. beyit C'de yoktur. B dërçlërini (metinde dürçlërini şekline sokulmuştur)

357 dërçlërini] A dürlërindën / size ... saçalum] A sözi.. saçalum // 358 dutarisën] B tutarisen | aydam] C idem // 359 işit] E işid | nicä] D niçe // 360 nicä ... qıldı] D niçe ... E n ... qılup

360. beyitten sonra A B D E nüshalarında şu beyit vardır :

hem äña Allah nicä lutf eylädi
ya nicä rahmät hunilä tuyladı

360 'tan sonraki bu beyitin ilk mısraı A 'da şöyledir :

hem aña nicä lutf eylädi

A_{40} B_{14b} C_{16A} D_{13A} E_{15b}

363 görip işidüp didügindən i can
bə'zısın uş size qılalum bəyan
364 bir gice, işnəyn gicəsində, Rəsul
Əmməhani evinə, qıldı nüzul
A_{41} 365 əndayikən nagəhan ol yüzi aq
Cəbrə'il Cənnətdən irgürdi Burak
366 dur bərü gəl ya Muhəmməd tiz didi
kim səni Həq hə̇zrətinə, ündədi
C_{16b} D_{13b} 367 durdı fi 'l-hal Mustəfay-ı mahru
Cəbrə'il qatına, vardı ilərü
368 Cəbra'il dərtdı Burək bindi əñna
Hoş yönəldi yüridi Həkdən yəña
E_{16a} 369 əldı gitdi Mustəfayı Cəbra'il
önine düşdi əñna oldı dəlil

---

363 görip ... i can] B görüp ... C görüp... ey can | bə'zısın uş sizə qılalum bəyan] A b ... qılalum sizə 'əyan C bə'zısını sizə qılalım bəyan || 365 əndayikən] E ənda,ikən| Cəbra'il... irgürdi] B C ... irürdi C Cəbra'il ... E C ... irürdi || 366 dur] B C tur||367 durdı... mahru] A d... mah ruy (metinde harflerin uygun düşmesi için mah ru olarak yazılmıştır) C turdı ... E d... mah-ı ru Cəbrə'il C Cəbra'il || 368 Cəbra'il dərtdı] C Cəbra'il tutdı D tərtdı E Cəbrə'il tərtdı| yüridi] D E yürüdi || 369 Cəbra'il] C E Cəbra'il.

A 41 B 15a Ç 16b D 13b E 15b

A 370 yoldaq çoq dürlü ʿaca³ib gördi hem
gəldi quds irdi bu urdı qadəm
371 ənbiya ərvahı hazır gəldilər
Mustafaya bin-bin ikram qıldılar
372 ənbiya ərvahına irdi nida
kim qılalar Mustafaya iqtida
373 anda Ahməd bunlara oldı imam
ənbiya ruhı ona aydı tamam
B 15b 374 iki rekʿat qıldı əqqada namaz
eylə əmr|itmişdi ol bi-niyaz
A 42 375 çün namazı qılubən döndi Rəsul
gəldi şəhra taşına qıldı duhul
B 376 gördilər nurdan urulmuş nərdüban
nərdübandan oldılar göge rəvan

---

370 çoq... ʿaca³ib] A ç ... əcayib (metinde əca³ib olarak yazılmıştır) B ç...ʿəcayib C çoh... ʿəcayib D E ç... ʿəcayib | gəldi...urdı qadəm] B g... irdi vü ... C irdi irde qudse gəldi vü urdı qadəm Ð E g.. irdi vü ...|371 hazır] C cümlə ||bin-bin]B qamu C ʿizzət D E cümle ||374 eyle ... bi-niyaz] B e... əmritmişdi hem ...|375 gəldi ... qıldı duhul] B C D g... üzre qıldı hoş hulul E g... üzre qıldı hoş ğu hulul
376 nərdübandan] A bil oradan.

A 42 B 15b C 16b D 13b E 16a

A 377 irdi evvelki göge bunlar tamam
qapular açıldı vü girdi ol hümam
378 ol gök ehli cümle, karşu geldiler
Mustafaya dürlü ikram kıldılar
E 379 marhabᵉⁿ bik ya Muhammed didiler
i cefaᶜat ıs(s)ı Ahmed didiler
C 17a A 380 her göge, kim irdi ol hayrü 'l-enam
ol gök ehli kıldılar ᶜizzet tamam
381 her biri kutluladı miᶜracını
didi urundun saᶜadet tacını
E 16b 382 her ne, denlü kim melekler varidi
kutlu olsun bu kerametler didi
383 bu kerametler ki Hak virdi sana
virmedi hiç kimseye önden sona

---

378 karşu] C hazır | dürlü] E hayla C ᶜizzet D hem çok E çok | 379 marhabᵉⁿ bik] A B marhaba bek C marhaba bik [i] C ey || 380 ᶜizzet tamam] B iᶜzaz-ı tam C D E iᶜzaz tam | didi D didiler .

A 43 B 15b C 17a D 13b E 16b

B 384 gördi gök ehli ʿibadetde, ḳamu
her biri bir dürlü taʿatde ḳamu
A 43 A 385 kim ḳiyam içre, kimi ḳılmış rüku ʿ
kimi hākkā secde ḳılmış bi'l-huşu ʿ
C 386 kim tahiyyatda, oturmışdı müdam
oldı taʿatları her ṣubḥ u şam
B 16a B 387 kimi takdis ü kimi temcid okur
kimi tehlil ü kimi tahmid okur
C 388 kimini ʿışḳ-ı Ḥaḳ almışdurur
B valih ü ḥayran u mest ḳalmışdurur
A 389 her birinüñ yitdügince, takatı
ḥaṣr olınca, işbu reşme, taʿatı
~~390 anlarun taʿatların ol bi-niyaz~~
~~ṣamʿ iddüben ed urdı namaz~~

---

384 ḳamu] B ʿamu ‖ 385 bi 'l-huşu ʿ] B ba huzu ʿ C D E ba huşu ʿ ‖ 386 tahiyyatda,] A tahiyyata. | ṣubḥ u şam] A ṣubḥ u şam ∅ D ṣubh şam E ṣubḥ u şam ‖387 kimi... ü kimi... okur] A kimi takdim kimi ... C kimi takdis kimisi ... ohur D kimi takdis ü kimi E kimi takdim kimi...| k ... okur] A kimi tehlil kimi ... C kimi tehlil kimisi tahmid ohur D kimi tehlil kimi ‖ 388 kimini ... almışdurur] A kimisi... olmışdurur / valih... ḳalmışdurur] A v... ü ḥayran olıp ḳalmışdurur C v ... ü ḥayran ü mest... ‖ 389 yitdügince,] B yetdügince, | işbu reşme,] B C E işbulardur .

A43 B16a C17a D14a E16b

A 390 ġnlərün ṭa'ətlərən ol bi-niyaz
eşq' iddüben adına urdı nağaz
B 391 ayıtdı virdi didi ol ġani
Ḥaḳḳına, ġrmaġan ilət bunı
392 hər ḳaçankim bu nağazı ḳılalar
ehlüle gök ehli ġavabın bulalar
C17b 393 gör Rəsulə Ḥaḳ nə, ikram eylədi
Ḥaḳḳına, böyle in'am eylədi
D14b B 394 hər göge kim ney vardı ol bağtiyar
Ḥaḳḳün dile didilər zinhar
A44 A 396 hər nə, ḥaḳḳ dilese̊n muḳbuldur
ehle, muḳḳadun sənün muḳḳuldur
396 göklərün ḳonıġına, ġrdise ol
hər birinde, gok 'acaʾib görди bol

---

390 ṭa'ətlərən] B kg hər ṭa'ətin C ta'ətin D hər ṭa'ətin E ṭa'ətin | eşq' iddüben... nağaz] B eşq' iddüp bir yire, ad... C bir yire, eşq' iddüp ad.. D eşq' iddüp bir yire... ‖ 391 virdi didi ol] A virdi ehlelerin D viribidi ol | Ḥaḳḳına,] B Ḥaḳḳına, ‖ 393 Ḥaḳḳına,] B C D ki Ḥaḳḳına, ‖ 396 hər... vardı] C hər... irəridi (son kelimede birinci 'nin ve ' in ikiger harekesi vardır) D hər... vardı irdi | zinhar] A zinhar ‖ 396 göklərün ... ol] B g... hər ḳonıġına, ki irdi ol C g... hər ḳonıġına, irdi ol D g... hər ḳonıġına, vardı ol E g... hər ḳonıġına, ki irdi ol | hər birinde, ... bol] A h... 'acayib... (metinde 'acaʾib geklinde düzeltilmiştir) C h... bir 'acayib ... E hər birün gok 'acayib görди ol.

A_{45} $B_{16a}C_{17b}D_{14b}E_{17a}$

B 397 ʿarş u kürsiyi görübən ol ḫoca
A geçdi yitmiş bin ḥicabı ol gice
B 398 bunlarun içre, dahi her ne ki var
anda, gördi bunda, didi aşikar
A 399 çünki kamusən görüp geçdi öte
vardı irişdi ol ulu hazrəte
B_{16b} B 400 Ḥaḳ taʿala ḥażrətine, irdi ol
Ḥaḳ nəḳim göstərdiyisə gördi ol
401 bi-ḥuruf u lafz u səvt ol padişah
Muṣṭafaya, söylədi bi-iştibah
402 Ḥaḳḳı gördi Muṣṭafa bi-kəyf ü kəm
ḥaḳdurur bu sözləri bən kim dirəm

---

397 ʿarş u kürsiyi görübən]A ʿarş u kürsi göribən C D ʿarşı vü kürsi göribən E ʿarşı vü kürsiyi görüp |yitmiş]B Ø D E yetmiş ‖ 398 bunlarun içre] A b... içi C göklərün içre, D b... içre, E b... içi ‖ 399 görüp]B Ø D E görüp Ḥaḳ nəḳim göstərdiyisə] A Ḥaḳ bəni göstərdisə, (nəyi kelimesi bu nüshada yanlış harekelenmiştir) ‖ 401 bi-ḥuruf u lafz u səvt] A bi-ḥuruf lafz u səvt C bi-ḥuruf u lafz u səvt ‖ 402 bi-kəyf ü kəm] A bi-kəyfi kem B bi-kəyf ü kəm (metinde bi-kəyf ü kəm şeklinde düzeltilmiştir) C D E bi-kəyf ü kəm|ḥaḳdurur ... dirəm] A ḥ... bu sözlərüm şəksüz dirəm C D E ḥ... şəksüz bu sözler kim ~~dirəm~~ dirəm ‖

A_{44} B_{16b} C_{17b} D_{14b} E_{17a}

B 403 ǧnda ol gördügine, hiç ʿaḳl u fehm
C irmedi irmeyişerdür cümle, vehm
A 404 Ḥaḳdan ol maḳṣudını bulıp tamam
menziline, döndi girü ol hümam

A_{45} C_{18a} B 405 ol gice ne, devlete irdügüni
ne, işidüp ya neler görd ügüni

C_{18a} 406 her ne, vaḳiʿ oldıysa, sertaser
cümlesin ṣaḥabına, virdi ḫaber

D_{15a} 407 bunlar işitdi vü buldı ḫoş ferah
hem ṣafalar sürtdi eksildi terḥ

E_{17b} 408 Ḥaḳḳa çoḳ şükr ü ḥabibine, selam
ḳaṣr idüp miʿracı uş ḳıldıḳ tamam

---

403 ǧnda ... ʿaḳl u fehm] A ǧ... anuñ... hiç ʿaḳıl B ǧ... ʿaḳl u fehm D ǧ... ʿaḳl fehm | cümle, hem] A ǧöyle bil B cümle, hem // 404 Ḥaḳdan... bulıp tamam] A Ḥaḳdan... bulıp (metinde Haḳdan ... bulıp yapılmıştır) B Bari her ... bulmp... C D E Bari her... // 405 ne, ... neler...] A ne, ...yarenler ... // 406 oldıysa] A oldise, // 407 Bu beyit D nüshasında yoktur | bunlar ... ferḥ] A b... işidi vü buldılar ferah E b... vü buldılar ḫoş ferah | hem... terḥ] A hep ṣafa sürüben oldılar ferḥ E b... vü buldılar ... 408

408. ve 409. beyitlerin yerleri D nüshasında değişiktir. şükr ü A şükr | C şükür ḳaṣr idüp... ḳıldıḳ ...] A ḳ... miʿracın... C ḳ... ḳıldım... // 409 ḳıldıḳ iḥtiṣar C ḳıldıḳ ... E ḳ... aşikar

A 409 Çünki miʿracını qılduq iḫtiṣar
baʿżı evṣafın daḫi işit i yar
410 ḥaşre değk geçr dinilürse bu kelam
niçe ḥaşr ola bu olmaya tamam
411 geçr dilersiz bulasız oddan neçat
ʿışqile derdile aydun eş-şalat

---

409 qılduq iḫtiṣar] C qılduḫ... E ... aşikar/ i] C ey

409. beyitten sonra A nüshasında şu beyitler vardır :

daḫi söylerşem ḥişaba gelmeye
kimseler bunun ḥisabın bilmeye
ʿışqile gelün diyelüm zikrini
kim yirine getürelüm şükrini

410 niçe] E nice | 411 aydun] C idün

410. beyitten sonra C nüshasında ~~Fi medḥi 'n-Nebiyyi ʿaleyhi 's-s~~ ~~lam başlığı altında~~ şu arapça beyitler vardır :

وقوله في مدح النبي عليه السلام

وقد صح ان الله اسرى بعبده ... الى المسجد الاقصى من اشرف بقعة
ورقى في المعراج فاقتحمت له ... السموات فاستعلى الارفع رفعة
وصلى لجميع الانبياء امامهم ... وحاز ركوبا للبراق بسرعة
فصلى بهم جميعا صفوفا وراءه ... له قدمة التقديم في الازلية
وهبريل شاويا بصوت مشاور ... هنيا الاملاك السماء العلية
وما زال يرقى سيد الرسل احمد ... الى سدرة العظم فاكرم بسدرة
توقف هبريل من الخوف مزعدا ... وقال هنا قد كان مقامي ورتبة
فقال حبيب سر الى الله مفردا ... سنلقى لدى الطافه كل بغية
مع رسل الله في النور رتبة ... لدى الحب في النور الى خير حضرة
وعمائن مولاه بغبنه قبضة ... ورواه ابن عباس فسمع بغبة
سلموا يا قوم بل صلوا على السيد الامين ... مصطفا ما جاء الا رحمة للعالمين

A B C D E
46 17a 18b 15a 17b

B Fi HİCRƏT 'N-NƏBİYYİ ʿALƏYHİ'S-SƏLAM

A 412 daḫi bundan ṣoñra ol ḫayrü 'l-beşer
Mekkeden Ḥaḳ emrile ḳıldı sefer

B 413 Mekkeden hicret idüp gitdi Resul
ol Medine şehrine gitdi Resul

414 emr-i Ḥaḳḳı ḫalḳa bildürdi tamam
din-i İslam buldı eksüksüz nizam

415 her neyi kim kullara Ḥaḳ ḳıldı farż
hem ġalatdan ġayrı anda oldı ʿarż

Fi hicreti 'n-Nebiyyi ʿaleyhi 's-selam] Bu başlık A'da yoktu C Fi hicreti 'n-Nebiyyi ʿaleyhi 's-selam D Fi baʿzı evṣafi 'l-Muṣṭafa... E Fi hicreti 'n-Nebiyy ṣallallahü ʿaleyhi ve ʿala ʿalihi ve sellem

ḫayrü 'l-beşer] D ḫayrü 'l-ɢnam || 413 hicret idüp] A hicret ḳılup | ol] A D çün

413. beyitten sonraki arapça A B D nüshalarında yoktur. 414 eksüksüz] A anısuzın || 415 her-i neyi kim ḳullara Ḥaḳ...] A ... na Ḥaḳ... (A 'da bu mısraın baş tarafı kopmuştur) C her nekim Ḥaḳ ḳullarına... D her ne kim ḳullarına Ḥaḳ...

415. beyitin 2. mısraında bulunan ġayrı kelimesindeki ġ 'nın noktası A nüshasında unutulmuştur.

A 46 B 17a C 19a D 15a E 17b

B 416 ʿanda durdı ʿanı idindi maḳam
ʿanda oldı aḫır-ı ʿömri tamam
Ĉ 417 dinle imdi bir niçe vaṣfın anuñ
kim işidüp ṣafalar bula canuñ
B 418 ger dilersiz bulasız oddan naǧat
ʿaşḳile dardile aydun ṣa-ṣalat

---

416 durdı] B C turdı / aḫır-ı ʿömri] A aḫır-ı ʿömrüñ ~~C aḫır-ı ʿömri D E aḫır-ı ʿömri~~

416. beyitten sonra A 'da şu beyitler vardır :

ana varmış iken miʿrac içre yol
kim ana göstermeǧe kendüden ol
ana ḳıldı kendü ʿilmini ~~ye~~ yaḳin
anı ḳıldı raḥmet^en li 'l-ʿalamin
hem ṣalavat virdi ana Ḥazreti
ümmetiseñ vir ṣalavat sen ḳatı
oldurur ol seyyid faḫrü 'l-anam
ol Muḥammed Aḥmed ü Maḥmud nam
ne diyeyim dil ḳısadur söz uzun
nice taʿrif ideyin ben uzun
bu muḳaṣir dilile benden selam
çoḳ ṣalavat ruḥına bendeden heman
anı eyle sevmişiken ol İlah
neyledi nitdi ana gör padişah
ʿarḥ-ı ʿalim gör nice maḳkarededür
cümle zinde bunda hep seyyaredür
kim buna maǧrur olursa utulur
ʿuḳbada ṣapana ḳoyulup atılur

417. beyitin 2. mısraının sonu eksiktir: ~~ya~~ ṣafalar bu...

417. Beyit C'de yoktur

418. beyit A Ĉ D 'de yoktur | oddan] E otdan | aydun] C idüp

A B C D E
47 17a 19a 15a 17b

D FĪ BĄ<ŻI ŞVĢAFĮ 'L-MŲŞŢĄFA <ĄLĘYHĮ 'S-SĘLĄM

D$_{15b}$ A 419 oldı fikręt atına, şuq dil suvar
E$_{17a}$ buldı hęr yirde ki mą<nide, nę var

M 420 çünki açıldı mą<ani pusisi
gęldi irişdi bölük bölük süsi

A 421 hęm hişar-ı dil qalup çıkdı uş
<şakęr-i ęvşaf-ı Ąhmęd irdi uş

B 422 işit imdi nice, virmiş ol Cęlil
Mųştąfaya, hulk-ı ęvşaf-ı cęmil

A$_{48}$ A 423 hulkı anuñ cümle, Kur'an hulkidi
48 C ğña ol ahlak kamusı hęlkidi

B$_{17b}$ 424 hęm dahi Kur'anda, ögdi ol kęrim
didi kim şensin <ąla hulkin <ązim

B KŲMA KALALLAHŲ TĘBĄRŲKĘ VE TĄ<ĄLĄ ĪNNĄKĘ LA<ĄLA
HULKin <ĄZĪM

D Fi ta'rīf ...] C Fī'n-Nebiyyi ba'zi envaf
419 atına,] B C D E rağbına,] mą<nide, nęvar] B mą<nidę şuvar C mą<nidęn suvar D mą<nidęn suvar ~~E mą<niden suvar~~ ‖ 420 pusisi] C D bubüs ~~E pusisi~~ | bölük bölük süsi] A mübarek kołhusı ‖ 421 Bu beyit D nüshasında yoktur | çıkdı uş] C kıldı cuş | 422 nice,] D niçe, | Mųştąfaya, hulk-ı ...cęmil] A M ... hęlk u ęvşaf ų cęmil ‖ 423 hulkidi] A hulkidi B hulkidür ğña ... hulkidi] B ğña ol hulkuñ kamusı hılkidür C ğña ... hılkidi' 424 ögdi ol kęrim] B ğñdı ... D ğñdı ol hąlim.

kęma kallallahų ... <ązim] A 'da yoktur ~~C~~ kema kalallahu ta'ala ve inneke ...

A B C D E
48 17b 19a 15a 18a

A 425 ḫulḳidi daʾim işi bu ḫelḳile
ḫelḳı ḫod ḳul ḳılmışidi ḫulḳile
B 426 muẓhir-i Ḥaḳ maẓharı enver idi
cümle luṭfi Ḥaḳ özinde varidi
427 baḥr-ı ʿilm ü ḥilm ü kan-ı cudidi
her saʿadet anda hem mevcudidi
428 ṭalʿatı meymunidi vü meh cebin
ḥirmen-i ḥüsninde Yusuf ḫuşe çin
429 gice gündüz ʿadeti ṭaʿatidi
ġuñigün seyyid-i sadat idi
430 ḫilḳati Ḥaḳdan anuñ levlak idi
ġıllu ġışdan ḳalbi ġayet pakidi

---

425 Bu beyitteki daʾim kelimesinin A 'da imlâsı dayim şeklinde ise de burada düzeltilmiştir| ḫod] c ḫoz

426 luṭf-i Ḥaḳ] A C D E luṭf-i Ḥaḳ

427.428.,429., ve 430. beyitler D 'de yoktur.

427 baḥr-ı ʿilm ü ... ü...] A b... ü kan-ı ḥilm cudidi C beḥr-i baḥr-i ʿilm ü ... ü kan-ı ... D b... ü kan-ı ḥilm...||428 vü]A D ol ḥirmen-i ḥüsninde ... çin] A ḥirmet-i... çin C D ḥirmen-i ... çin E ḥirmen-i ... ḥin||429 seyyid-i] c seyyidi

430 Bu beyitin mısralarının yerleri A ve D 'de değişiktir| ḫilḳati] c ḫilʿati.

A 48 B 17b C 19b D 15a E 18a

C 431 ġayr-ı Ḥaḳ ḳalbine bulmazidi yol
göyle kim Ḥaḳ ʿaḳle tolmışdı ol

E 18b A 432 gerçi kim iki cihanda şahidi
ille miskinleriyle hemrah idi

A 49 C 433 daʾima el-faḳr ü fehridi sözi
kibr ü ʿiġyandan müberradı özi

A 434 gönli alçaġıdı vü ḳadri Celil
sözleri şirin kemali key cemil

436 hiç riyasız her işi ihlaş idi
anuñiçün Ḥaḳ ḳatında ḫas idi

436 bir nefes nefs arzusına uymadı
ġafleṭ uyḳusına ṭalıp uymadı

---

431 ġayr-ı Ḥaḳ] A D Ḥaḳdan ġayru C ġayr-i Ḥaḳ D Ḥaḳdan ġayru || 432 cihanda] B D cihana || 433 daʾima... ü] A B C D E dayima... ü (metinde daʾima... ü şeklinde düzeltilmiştir) | kibr ü ... müberradı] ~~C k... müberradı~~ D kibr ü ... müberradı E k... müberradı || 434 bu beyit D 'de yoktur | gönli] D gönlü || 436 uyḳusına ṭalıp] B uyḫusına ṭalıp C uyḫusına ṭalıp...E uyḫusına ṭaliḫ olmadı.

A 49 B 18a C 19b D E 18b

B 437 ḥükm içinde ḥayfa, meyli yoġıdı
luṭfi gibi ʿadli ḥadsiz çoġıdı

D 15b 438 ḫalḳ-ı ʿalemden olibən müctəba
məskənətdən ol gəyeridi ʿəba

439 həm təvazüʿla, qəna ʿətdı işi
ərpədəndı ətməgi vü həm aşı

A 440 ḥilmile, hər sözi ḫalḳa, dirildi
yirməzidi hər təʿam yiridi

B 441 Təñrınuñ adını şakirdi müdam
hər na, Ḥaḳdən gəlsə, şakirdi müdam

A 442 canını ḥırə adına, hiç yəḳmədı
Ḥaḳ ḥəqqəm ḳılduġına, hiç bəḳmədı

A 50 443 kimsəyə uzatmədı ṭəmaʿ əlin
gözədürdi daʾima kəndü ḥaliñ.

444 həm dəḫi kəndü vəṣiyyət əylədi
kim ṭəməʿdən çək əlüñ sən de didi

---

436 Bu beyit D nüshasında yoktur| ḥükm... ḥayfa...]A ḥ... ḥayf... (A'da ḥükm kelimesinin son harfi hem sükûn, ham de esre olarak harekelemiştir)E ḥ... ḥayf...| luṭfi gibi (A'da gibi kelimesinin son harfi harkelenmemiştir)‖ 438ḫalḳ-ı ʿalemden] A ḫalḳ ʿalemdən|məskənətdən.../.gəyeridi ʿəba] A məskəninden ol girü... C m... giyer idi D E m...gəyüridi ‖ 441 adını] A qdına,|hər nə] A ne ki Bu beyit D'de yoktur. D nüshasında bu beyitten 441 'den sonra şu beyitler vardır :

ḥəqqə dəḳ gər dinilürsə bu kəlam
niçə, ḥəqq ola bu olmaya, təmam
gər dilərsiz bulasız əddən nəcat
ʿışḳile dərdile, aydun əş-şalat

442 hiç yəḳmədı] B C D E yəḳmadı ol|hiç bəḳmədı] B C D E bəḳmad ol.

443. ve 444. beyitler B C D E 'de yoktur.

A B C E
50 18a 19b 18b

A 445 dünyayı terk eyleyüp mel'un didi
hər ki səvəş dünyayı məğbun didi
B 446 ʿömri içre hiç yalan söyləmədi
C 20a söyləməgə dahi qəsd eyləmədi
C 20a 447 fiʿl ü sözile kişi incitmədi
Xak buyurmaduğı işi itmədi

445., 446., 447., 448. beyitler D 'de yoktur.
447. beyitten sonra B'de şu beyitler vardır :

hər kəmaliçtile kamil şahidi
anuñçün ol Habibullah idi

447. beyitten sonra C'de ~~Fi baʿsi menakibi Mustafa~~ başlığı altında şu arapça beyitler mevcuttur:

في بعض مناقب مصطفى

مَنَاقِبُ فَخْرِ الرُّسْلِ بَيْنَ الْوَرَى تُحْكَى وَ اَوْصَافُهُ فِي الذِّكْرِ تُتْلَى وَ لَا تُبْلَى
بِهِ لَمْ يَرَ عَلَى الرُّسْلِ سَابِقٌ وَ بِقَدْرِهِ فِي الْفَضْلِ مِنْ قَدْرِهِمْ اَعْلَى
تُصَحِّحُ بِاَنَّ الرُّسْلَ فِي الْفَضْلِ قَدْ سَمَوْ وَ لَكِنْ رَسُولَ اللّٰهِ اَسْنَاهُمْ فَضْلَا
وَ اَشْرَفُ خَلْقِ اللّٰهِ نَسْلًا وَ نِسْبَةً وَ اَقْدَمُهُمْ سَبْقًا وَ اَفْضَلُهُمْ اَصْلَا
وَ اَزْهَدُهُمْ قَلْبًا وَ اَكْثَرُهُمْ لُبًّا وَ اَعْزَزُهُمْ جُودًا وَ اَكْرَمُهُمْ عَقْلَا
وَ اَزْهَرُهُمْ عِلْمًا وَ حِلْمًا وَ هِمَّةً وَ اَفْصَحُهُمْ نُطْقًا وَ اَظْرَفُهُمْ فَعْلَا
وَ اَحْسَنُهُمْ وَجْهًا وَ ثَغْرًا مُبَسَّمًا وَ اَصْدَقُهُمْ سِنًّا وَ اَصْدَقُهُمْ قَوْلَا
عَلَيْكَ صَلٰوةُ اللّٰهِ مَا هَبَّتِ الصَّبَا وَ مَا سَبَّحَ الرَّحْمٰنَ عَبْدٌ وَ مَا صَلّٰى

سَلِّمُوا يَا قَوْمُ بِكُلِّ صَلٰوةٍ عَلَى الْعَبْدِ الْاَمِينِ مُصْطَفَى مَا جَاءَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

E'de şu beyit vardır :

سَلِّمُوا يَا قَوْمُ بِكُلِّ صَلٰوةٍ عَلَى الْعَبْدِ الْاَمِينِ مُصْطَفَى مَا جَاءَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

A 50 B 18a C 20b D 16a E 19a

B

FAṢL

448 i ṣña ḳmmeṭliġe daʿva ḳılan
daʾima daʿviyi bi-maʿnı ḳılan

B 18b 449 ṣduñ ḳmmeṭ ḳmmeṭ işi seṇde yoḳ
işlerüñ vardur muḫalif ṣña çoḳ

450 ḳmmeṭ oldur kim ṣnuñ yolın vara
B Ḥaḳ yolına cümle varın vire

451 ḳmmeṭiseñ ṣnuñ aḫlaḳını ṭut
ta ki ḳmmeṭlik bula seṇde ṣübut

A 51 A 452 Muṣṭafa işlemedüġin işleme
işleyüp soñra peşimanlıġ yime

B 453 ḫayr u ṭaʿatı özüñe pişe ḳıl
aḫıreṭ aḫvalini ṣndişe ḳıl

A 454 ṣnda ilteceġüñ fikr eyleġil
ġuṣṣaṣını bundayken yiġil

Faṣl Bu başlık A 'da yoktur | C nəndi fi halikiha

448 i... ḳılan] A i... ḳalan C ey... daʿvi] A dayima (metinde daʾima şekline sokulmuştur) daʿviyi ~~ṣña daʿva~~ 449 ṣna çoḳ] B C D E ~~ṣña~~ çoḳ 450 vara,] A reva | cümle varına vire,] B cümle-i varın vire,

450. beyitten sonra B C D nüshalarında şu beyit vardır :

İmdi inṣafa gelelüm cümlemüz
Ḳmmeṭ işinde nemüz vardur nemüz

451 aḫlaḳını ṭut] A aḫlaḳın dut C D ş ... ṭut | bula seṇde ṣübut A bula ṣübut C ḳıla seṇde ṣübut . 452., 453. ve 454. beyitler D 'de yoktur. 453 ḫayr u... ~~ḫayr~~ ḳıl] A ḫer ṭaʿatı özüñe seṇ pişe ~~ḫayr~~ ḳıl C ḫayr ṭaʿatı... D ḫayr ṭaʿatı ... E ḫayr u...| 454 ṣnda ilteceġüni] B ṣnda ilteceġüñ ~~ṣnda ne ilteceġün~~ ġuṣṣasını .. yiġil] B bundayiken ġuṣṣasın anuñ yiġil ~~ş ġ ... bundeyiken anum yiġil~~ E ġuṣṣaşın anuñ bundaykən yiġil.

A B C D E
51 18b 20b 16a 19b

A 455 bulmaġikən gimdi vaḳtı ḳuvvəti
cidd ü cəhd it ḳılma, zayi' fırəṣtı
B 456 ḫulḳ u luṭfile, gönüllər əl əla,
Adəm oldur ḫulḳile, gönül əla
457 gönlüñe, yol bulmasun kibr ü ḥəsəd
kim ḥəsəd birle, həlak olur cəsəd
E 458 kibr həm rənġi gətürdür yazıda
gəbr olup kibr əhli ḳaldı yazıda
A 459 yə'ni kibr ü gəbr ikisi bir olup
yaḳmaya Ḥaḳ varlıġını gur əlup
B 460 əhl-i kibr ü dahi həm əhl-i riya
A ikisi dahi yaramaz Tañrıya

455.456.,457.,458.,459., ve 460. beyitler D 'de yoktur.

455 bulmaġikən... ḳuvvəti] B b... vaḳt u E bilmişikən... vaḳt u... ‖ 456 Bu beyit B ve E 'de yoktur | ḫulḳ u luṭfile,] A ḫulḳ u luṭfile ‖ 457 gönlüñe,] A gönülnə.

458. beyit B ve C 'de yoktur | kibr... yazıda] A kibr həm rəng olmaġile sən kibrile B kibir həm reng-i gəbürdür yazuda, E ... yazuda (erişilemiyor) gəbr olup... yazıda,] A gəbr olıp kim ḳalmayasın küfrile,

459. beyitte bulunan gəbr kelimesi A 'da ḳibr şeklinde ise de burada düzeltilmiştir . Bu beyitten sonra A 'da şu beyit vardır :

ma'niy-i şirkdən saḳın dur sən səni
kim ikilik itmə, birdür ol ġəni

460 əhl-i kibr ü dahi] A əhl-i kibr dahi | ikisiz... Tañrıya] B ikai dahi hiç ya'amaz Tañrıya .

A 52 B 18b C 21a D 16a E 19b

A 461 ġıybat ü zerk ü riyadan key sakın
ta olasın Hażret-i Hakka yakın
B 462 cümle işde bir-riya hoş şadık ol
Tañrı vü Peygamberine layık ol
B 19a A 463 Hak bilür çün her ne işlerse kişi
Hakka layık işlemek gerek işi
D 16b 464 kılmagıl hiç kimse ʿaybına nażar
saña ayruk kişi ʿaybından ne var
465 ʿaybın ayrugın ko sen ʿaybañı gör
B yarın ol Allah katında olma kör
A 466 ʿaybunuñ görmez gözüñ biñ kılcasın
görür ayruk ʿaybınuñ bir kılcasın

---

461 ġıybat ü zerk ü ...] A ġ... ü zerk ü... (metinde ġ... ü şeklinde düzeltilmiştir) B ĝ... ü kibr ü ... | Hażret-i Hakka] D Hażret-i Hakka ‖ 462 Tañrı vü] A Tañrınuñ C Tañrıya D Tañrınuñ ‖ 463 gerek] B C D E yegdür ‖ 464 ne var] B C D E ne żar ‖ Bu beyit D 'de yoktur ‖ 466 yarın... olma kör] B C E Cennet olmak dilerisen saña gur ‖ 466 Bu beyit D 'de yoktur | biñ kılcasın] B her pilçesin C her... E her pilçesin |ayruk] C ayruh .

A 52 B 19a C 21a E 19b

B 467 kimse haqqında dime hiç ʿayb söz
çün dəgülsin sən dəhi hiç ʿaybsuz
468 sən əgər qyruğa dirsəñ sağa həm
diyələr içün vü taşuñ tola gəm
A 469 bir dirisəñ girü on işidəsin
dimə səñ Haqqa yərər iş idəsin
A 53 D 16b 470 Mustafa qavlini ey tut hoş toğrı ol
toğrılıqdur Haqqa re varan toğrı yol
471 Mustafa qavlini hər kim işidür
Mustafanuñ ümməti vü işidür

467.,468,469. beyitlerde D'de yoktur.

467 dime hiç ʿayb söz] A dime ʿayıblu... C dimegil ʿayıb... | çün... ʿaybsuz] A çün dəgülmişsin sənde ʿaybsuz D çünki sən dəhi dəgülsin ʿaybsuz E çün... ʿaybsız ‖ 468 diyələr... gəm] A d... içüñ vü ✕ taşuñ pür tolı gə C d... taşuñ tola gəm ‖ 470 Bu beyit B 'de yoktur | tut] D E dut | toğrılıqdur (A nüshasında J harekesizdir) C D E toğrulıqdur

470 beyitten sonra A nüshasında şu beyitler vardır :

həm sakın dünyaya mağrur olmağıl
göñrə ölip həsrətilə qalmağıl
key həzər qıl dünyadəsin əldür səni
Haq taʿaladən ırağ eylər səni
kim Muhammed ümmətisə şərtlərı
gətürüp yirinə qıla ʿəhdlərı

471 A 'da qavlini 'deki harekelenmemiştir | ümməti vü işidür] A ümmətidür işidür

471. beyitten sonra C 'de şu beyit mevcuttur :

gər dilərsiz bulasız oddan nəcat
ʿışqilə dərdilə idüñ əş-şalat

Bu beyitten sonra da Nədaməti fi halqıha başlığı vardır.

A 53 B 19a C 21b D 16b E 20a

A 472 ah niḍem ben bir dem ɛmrin ṭuṭmaḍum
bir gün ol didügi yola gitmeḍüm

B 473 nazenin ʿömri ḳama virdüñ yile
nefsüñ arzularına yılaɣ yıla

E 474 ʿömrümüñ ḳadrini hergiz bilmeḍüm
şimdi kim bildüm ʿömri bulmaḍum

B 475 saç saḳal aġardı gönlüm ḳapḳara
ḳılmaḍum bir iş ki kareɣm aġara

A 54 B 19b 476 benüm ol yüzi ḳara vüʿaçi ḳul
bencileyin ʿaçi ḳul gelmiş deggül

---

472 ah... ṭuṭmaḍum] A ah niḍeyim benki ɛmrin... C ah n...kim emrini ben ṭutmaḍum D ah n... ben ki e... duṭmaḍum ‖ 473 nazenin] nazeni | nefsüm... yılaɣ] A nefsümiz arzusınaɣ... ‖ 474 ʿömrümüñ ...bilmeḍüm] A ʿömrümiz ḳadrini hergiz bilmeḍük (A 'da ḳadrini kelimesinin sonundaki ü harekesizdir) D ʿö...ḳadrin... | şimdi... bulmaḍum] A şimdi bildük lik ʿömri bulmaḍuḳ B şimdi kim bildümdi ʿömri... C ş... bildüm ille ʿömri... ‖ 475 gönlüm ḳapḳara] A gönül ḳapraġa | ḳılmaḍum] A ḳılmaḍuḳ

475. beyitten sonra A 'da şu beyit vardır :

yazuġum çoḳ benüm gelmez saġıga
ḳaçan dürişmişem ben bir saġ işe

476 ʿaçi] A C ʿaçi D ʿasi E ʿeçi .

A B C D E
54 19b 21b 16b 20a

B 477 hiç nəfəs almaya işyan itmədüm
həm dəhi bir doğru yola, gitmədüm
478 hər nəfəsde, işlədüm bən bir günah
bir günahiçün dimədüm bir gün ah
479 həm yazuqlarıma, sağış yoqdurur
cümle işlərümde, sağ iş yoqdurur
480 zərk ü təzvir ü riyadur hər işüm
gice vü gündüz müsavidür əsüm

---

427 itmədüm] A itmədük | doğru... gitmədüm] A doğrı... gitmədük

477. beyitten sonra A 'da şu beyit vardır :

yaradılmış cümlə əhl-i 'işyan
dərilse bən olam anlara, sultan

478 işlədüm] A işlərəm | bir ... ah] A bir günah içün qılmədüm bən bir ... C D E bir günahçün qılmadım hiç bir...

479. beyitten sonra A 'da şu beyitler vardır :

bənüm yazuqlarum gər yazı
qələm əhli qamu 'aciz qalaydı
yazılmaya, qalaydı biñdə birin
əgər cəm' idələr biñdə birini

480 zərk... işüm] Bu beyit D 'de yoktur | zərk ü riyadur bənüm işüm D zərk ü təzvir ü... E zərk ü təzvir ü... | əsüm] A işüm.

480. beyitten sonra A 'da şu beyit vardır :

işüm qaybətdürür asüm müsavi
dəgül hayrumila şərrüm müsavi

A B C D E
54 19b 21b 16b 20a

B 481 bir ḳadem Ḥaḳdan yaña varmamışam
nefs yolına, yılubān irmemişem

A_{55} E 482 Ḥaḳḳa layıḳ işlemedüm bir ʿamel
işlerem cümle, dağayile dağal

D_{17a} A 483 bir nefes ölümümi hiç sanmadum
C fisḳ ü ʿisyan işleyüp usanmadum
484 sahıret aḥvalini zikr itmedüm
nolısar ḥalüm diyü fikr itmedüm

---

481 Bu beyit D nüshasında yoktur | nefs... irmemişem] A nefs yolında... C E şefs yolında,.. ermemişem

48L. beyitten sonra A nüshasında şu beyitler vardır :

nekim nefsüm dirise dutdum anı
ḫarab ḫaşta kıldum ṭatlu canı
ḫayalüm elin öper oldı şeytan
şuña irgürdi beni cürmi ʿişyan

482 Ḥaḳḳa,] A Ḥaḳa | dağayile, dağal] A B dağalile, dağal C dağalile zağal D dağalile, dağal || 483 Bu beyit B 'de yoktur | bir nefes... sanmadum] C D E hiç bir gün ölümümi sanmadum | fisk ü ...] A D E fisk ü ... ||484 fikr itmedüm] D zikr...

A B C D E
55 19b 22a 17a 20b

B 485 uşda irdi yolụmn ạldı ẹcẹl
daḫi fi̱krụ̈m da'i̱m ṭolı̱ ẹmẹl

E 486 ḫalụ̈mụ̈ñ bẹ'ż̇ısın uş ḳı̱ldụm 'ạyan
bundạn ạrtụḳ yạvụz işụ̈m çoḳ ni̱han

B 487 ṭaşụma baḳụp bẹni ẹạnmạ̈ñ kişi
bẹn bi̱lürẹm işlạdüğụ̈m hẹr işi

---

485 uşda] A D işde | ṭolı̱ ẹmẹl] D E ṭolụ || 486 bu beyit A ve D 'de yoktur | 'ạyan] C bạyan | bundạn... ni̱han] B b... iş çoḳdur ni̱han C b... ạrtụḳ || 487 bu beyit D 'de yoktur | baḳụp bẹni] A b... bẹnụ̈m C bakıp bẹni.

A 55 B 19b C 22a D 17a E 20b

B 488 kimse bilmez nice halüm vardurur
ol bilür kim ʿalim-i esrardurur

---

488 nice ... vardurur] D nice ... kim ʿalim-i esrardurur] A kim ʿalem-i esrardurur D kim ʿalimü esrardurur E ki ʿalem-i esrardur

488. beyitten sonra A nüshasında şu beyitler vardır :

müşülmanam muhakkak dilümile
benüm kemter mukallid bilümile
okuram subh şam ezkar-ı imdad
ki tamudan kılam canumı azad
göresin kıluram bir kar-ı nahak
ki yakın oluram küfrile mutlak
taşuma, tayleşam eğnüme, hırka,
içümse, toptolu kibrile şirka,
Hüsamı kulugına kasır oldum
bu nefsüm maksudına, vasıl oldum
gice gündüz yirem dürlü taʿamı
gözetmezem halali vü haramı
yavuturam uyuram her subh her şam
ʿibadetde degüleam gündüz ahşam
bu ʿömr-i nazenini ug geçürdüm
yigitlik mevcini başdan göçürdüm
bulınmadum Hakka layık ʿamelde
hidayetdür Hakka layık ʿamelde
geçürdük hal-i oğlanlık demini
yitişdürdük yigitlik gamını
yigitlik dahi geçdi göyle hoca
irişdi saçtlugu oldı koca
dahi bundan nireye varılumdı
tamam oldı vü ʿümrüm kaydı bitdi
bu hallerde nemüz var dosta layık
geçürdük vaktumız sarhoş u ayık

A B C D E
67 20a 22a 17a 20b

B 489 hər ʿamәl kim qılmışam məşhurdur
illə Ḥaq luṭfiyilə məsturdur
A 490 gizlü ḥalüm ki bir olsa aşikar
taşlərilə eyləyeler səngsar
B 491 ol ki bilür gizlü ḥalümi ʿayan
girü rəḥmət əndən umaram həman
492 ḥaşa luṭfindən ki məḥrum eyləye
ʿafv idə cürmümi mərḥum eyləye

---

489 kim... məşhurdur] A ki ... məsturdur C D E kim məsturdur | luṭfiyilə] A luṭfilə ‖ 490 ḥalüm ki bir B ḥalüñ biri C ḥalümüñ biri D ḥalümüñ biri E ḥalümüñ bir | səngsar] C D E səngisar ‖ 492 Bu beyit D'de yok | idə] C idüp.

492. beyitten sonra C'de şu arapça beyitler vardır :

قصیده رجائیه

أنا العبد الذي كسب الذنوبا وصدت الامانی ان تنوبا
أنا العبد المقر ضاع عمری ولم ار للعقبة والمشیبا
أنا العبد اثم مهما عاهدت عهدا فكنت على الوفاء كذوبا
أنا المقطوع ظنا زهمتی وصلتی ویبتز لی منك مرجا قریبا
أنا المضطر أرجو منك عفوا ومن یرجو ارضاك فلن یخیبا
فیا أسفی على عمر تقضا ولم اكسب به إلا ذنوبا

A 57 B 20a C 22b D 17a E 20b

B
Ø Fi'n-nāṣiḥa
Faṣl

C 493 siz bn işlədüğüm işi işləmən
bəncilleyin çok pəşimanlər yimən

A 494 hiç bənüm əhvalime kılmən nəzər
siz anı işlən ki ol Həkka yərər

D 17b 495 Mustafa əhlakını tərk itməñüz
B tögrı yolı koyup əgri gitməñüz
496 ta ki əña girçək ümmət olasız
Həq tə'alanən rızasın bulasız

E 21a 497 girçək ümmət kıla bizi Həq əña
ta ki ümmət diyübən bizi əña

Faṣl] Bu başlık A'da yoktur | B Fi'n-naṣiha CDE Faṣl

493 Bu beyit D'de 17a$_2$ 'dedir; yâni metindeki 516. beyitten sonradır | işləmən] A C işləme | bəncileyin... yimən] A işleyüp şöñra pəşimanlər yime C işleyüp şöñra pəşimanlər yimən || 494.beyit D' de 17a$_3$ 'tedir | hiç] D hem || 496. beyit D'de 17b$_1$ 'dedir | tögrı... koyup] A t... koyup D tögru... || 496 Bu beyit D 17b$_2$ 'dedir | girçək] B gərçək || 497 Bu beyit D 17b$_3$ 'tedir girçək... əna B gərçək ümmət kılgıl i Həq bizi əna C girçək ... kıl iy Həq bizi əna D girçək... kılgıl i Həq bizi əña E girçək... kılgıl iy Həq bizi əña | ta ki... diyübən] B ta kim... C ta ki... diyü ol E ta ki ... diyübən.

A B C D E
58 20a 22b 17b 21a

A 498 raḥmetüñden seni bizi ayırmagıl
Muṣṭafa ümmetliginden ırmagıl
499 uşda, işitdüñ anuñ evṣafını
hem dahi aḫlaḳını eltafını
B 500 her ne kim ol ḳıldise, sen anı it
yüzi aḳ Ḥaḳ ḥażretine, toġrı git
A 501 ḥaşre dek ger dinilürse, bu kelam
niçe, ḥaşr ola bu olmaya tamam
D17b 502 ger dilersiz bulasız oddan necat
'ışḳile, dertile, aydüñ eṣ-ṣalat

---

499 Bu beyit D nüshasında $17b_5$ 'tedir; yâni metindeki 516. beyitten sonra gelmektedir | uşda... evṣafını] D işde, işitdüñ aḫlaḳını | hem... evṣafını eltafını] D hem dahi evṣafını ... E aḫlaḳı vü eltafını || 500 Bu beyit D nüshasında $17b_6$ 'dadır; yâni 516. beyitten sonradır | ḳıldise, ...i A ḳıldise... dut C E itdise, it | yüzi aḳ... toġrı git] A kim anuñ buyurugıdurur cana ḳut D E yüzi aḳ... toġru giṭ.

501. beyit C 'de yoktur.

502 ger dilersiz bulasız] A ger dilerseñ bulasın | aydüñ] C idüñ.

A 58 C 2Ya E 2la

C 503 ol şeh-i sulṭan-ı cümle enbiya
nur-ı çeşm-i evliya vü asfiya
A 504 Ümmetinüñ devleti vü varlığı
çünki Allahdan getürdi yarlığı
C 505 okıdı vü halka bildürdi tamam
şer'i 'alem içre hoş tutdı nizam
A 506 kıldı da'vet Tañrıya hem kulları
şer'ile göstердi ṭoğrı yolları
A 59 507 ta urur oldı bu şer'üñ bahri mevc
dine girür oldı bu halk fevc fevc
508 'alemi şer'ile pür nur eylédi
can u dil milkini ma'mur eylédi
509 hoş bıtürdi Ümmetiniñ işlerin
hem götürdi yirden ol düşmişlerin

5.3., 504.,505.,506.,507., 508. ve 509. beyitler B ve De 'de yoktur.

503 ol... sulṭan-ı ... enbiya] A ol ... sulṭan ...‖506 okıdı vü...]A kk okudı bu|tutdı]A dutdı ‖ 506 C nüshasında bu beyitin misralarının yerleri değişiktir |ṭoğrı]E ṭoğru| 508 can u dil milkini] A can u dil milkini (A 'da can u dil... şeklindedir. Metinde can u dil... olarak düzeltilmiştir) C mülkini | 509 düşmişlerin]C düşmanların .

A 59 C 23a E 21b

C 510 ḫalḳa tebliġ-i risālet ḳıldı hem
anı işitdi vü bildi her ümem

A 511 ḳıldı ʿalemde cihadı bi-ḳıyas
ümmet olınca ġāzā her cinnāhas

C 512 cümle kafirlerden aldı intiḳam
ta ki dutdı din-i islam intiẓam

513 ʿömrini Ḥaḳ buyrugında ḳıldı ṣarf
emr-i Ḥaḳdan ḳılmadı hem bir ḥarf

C 23b A 514 Tañrı emrini getürdi yirine
her kim anı dutmadise yirine

515 ol kim ġāzā vacib idi işledi
ümmetiseñ ol didügin işle di

516 geçdi Ḥaḳ emrinde ʿömriñ ġāzi
dahi vardı mevte ulaşdı ġoñı

510., 511., 512., 513., 514., 515. ve 516. beyitler B ve D'de yoktur.

510 anı işitdi vü bildi] A anı işitdi bildi || 512 intiẓam] A niẓam || 513 buyrugında] A ḳullugında | ḳılmadı] A ḳalmadı || 514 dutmadise] C ṭutmazise, E dutmazise.

A C E
60 23b 21b

E 517 bu kemalatile ol pakize zat
bulmadı mevtden bu ʿalemde necat

B D
20b 17b Fİ VEFACI 'N-NEBİYY ʿALEYHİ'S-SELAM

C 24a 518 başlayalum girü bir söz suzile
od saçılsun sözümüzden suzile

E 22a 519 tağıla taşun yüregin tağlasun
ten nedür anun içün can ağlasun

---

517 Bu beyit B ve D nüshalarında yoktur| Bu...ol pakize zat]
A bu... pak-i zat C bu... bil ol pak-i zat

518. beyitten sonra B ve D 'de şu beyitler vardır :

hagre dek ger dinilürse bu kelam
nice hagr ola bu olmaya tamam
ger dilersiz bulasız oddan necat
ʿişkile dердile idün eş-şalat

C 'de de şu arapça beyitler vardır :

قَالَ عَلِيٌّ كَرَّمَ اللّٰهُ وَجْهَهُ

يَا طَالِبًا لِرَّاب الدَّهْرِ يَغْرُهَا
وَعَنْ قَلِيلٍ عَلَى رَغْمٍ تُخَلِّيهَا

أَمَا لَنَا لِذَوِي الْحَيَرَاتِ نَجْمُهَا
وَدَرُّنَا الْخَرَّابُ الدَّهْرُ تَبْنِيهَا

لِأَدَارِ لِلْمَرْءِ بَعْدَ الْمَوْتِ يَسْكُنُهَا
إِلَّا الَّتِي قَاتَ قَبْلَ الْمَوْتِ بَانِيهَا

قَاتَ بَنِيهَا بِخَيْرٍ طَابَ مَسْكَنُهَا
وَانْ بَنِيهَا بِشَرٍّ خَابَ بَانِيهَا

أَيْنَ الْمُلُوكُ الْأُولَى أَمْوَالُهُمْ كَثُرَتْ
لَقَدْ سَقَاهُمْ بِقَاءَ الْمَوْتِ سَاقِيهَا

A B C D E
60 20b 24a 17b 22a

A 520 odlara yaḳsun oduñ için taşın
taşlara, düşsün şunuñçün taş başın

A 521 gularuñ gözinden aḳup ḳanlu yaş
bağrı puladuñ delinüp ola, baş

D 18a A 522 ger bu söz ire, biḥaruñ sem'ine,
bu sözüñ odı dütüninden yoña

C 523 Muṣṭafa meyli sözidür ol 'ayan
işidicek ahile, eyleñ figan

B 524 gözüñüz dertile, giryan eyleñüz
canuñuz 'işḳına, ḳurban eyleñüz

A 525 her ki bunı işidüp aglamaya,
bu firaḳile, yürek tağlamaya,

---

521 gözinden aḳup] A g... akup B gözünden akup C g... ahıp D gözinde, aḳup | ola,] B oldı || 522 biḥaruñ] E buḥarıñ | dütüninden] B D tütüninden || 523 Bu beyit B nüshasında yoktur | meyli] A sem'i || 524 gözüñüz] A gözeñüz | 'işḳına,] A 'işḳile, || 525 yürek] C gönül

525. beyitten sonra A 'da şu beyit vardır :

kim şöna dimeyeler dünyada, er
şunuñ gibi er olınca, var geber

A B C D E
61 20b 24a 18a 22a

B 526 ṭaş u ġeçdən dəhi kəmtər ola
ər ḍimɛye ġña,hər kim ər ola
527 göz yəşı rəḥmət ġuyıdur bilənə
göz yəşı niʿmət ġuyıdur bilənə
528 göz yaşından niçələr məḥmud bulur
göz yaşından niçələr məḥmud olur
529 göz yəşıdur ḳurtərən dərtdən bəşın
göz yaşın dök kim göresin əncaşın
530 göz yəşıdur cümlə dərdüñ çəresi
göz yəşıdur baʿzınuñ səttarəsi
531 gözi yəşlu kişilər ḫulḳi olur
gözi yaşlu kişilər dərtlü olur
532 bunda maʿlum olur ġnuñ ʿaşıḳı
ġña ʿaşıḳ olmayandur haşıḳı

---

526 taş u ġeçdən] A ṭaş u ġeçdən|ġña hər kim] D hər kim ġña
527., 528., 529., 530., 531., 532. beyitler B C E nüshalarında yok tur
530 səttarəsi] A sitarəsi (metinde səttarəsi şeklinde düzeltilmiştir)
532. beyitten sonra A nüshasındaki şu beyitler gelmektedir :
aşıḳ oldur firaḳı ərta dura
dəmbədəm cəvr ü cəfa dərta dura
maʿşuḳuñ gözi yəşı mərhəm yitər
daʾima yarəsına ....

A 62 B 20b C 24a D 18a E 22a

A 533 işit imdi sen ol fakīr kasīnat
nice hasta oldı vü buldı vefat
B 21a 534 altmış üç yaşa çün irdi ol emin
dosta ulaşmaklığı oldı yakın
C 24b B 535 vakt irişdi dünyadan kıla sefer
ol günüş yüzlü vü ol alnı kamer
536 dünyadan ukbaya hoş saz eylədi
can humasın Hakka pervaz eylədi
A 537 hem ire ol padişah dergahına
işidüñ nice ire Allahına
538 günler içre bir çaharşenbe güni
ol sa'adat ayı vü devlet güni
E 22b 539 vardı Meymune evine nagahan
endeyiken hastalık dutdı hemen

---

533 sen ol] B C D kim o | nice] D niçe | 534 çün irdi ol emin] C çü D çü irdi ol hemin || 535 dünyadan] D dünyada | yüzlü vü ol] A yüzlü ol || 536 dünyadan ukbaya ... eylədi] A d... ukbiye ... C D E d. hoş saz eyleye | can hümasın... eylədi] C D E can hüması... eyleye || 537 ire Allahına] B C D E irer . 538

A B C D E
62 21a 24b 18b 22b

A 540 ol məṛgə̇z vardıḳda ġrtə başlədı
ġüssə vü ġəm ḫalḳı örtə bəşlədı
541 ol məṛəẓdən Muṣṭafa oldı ẓa'if
ġayeṭ ıs(s)ı oldı ol cism-i laṭif
A63 A 542 ẓa'fı ġrtuḳ oldıġınca ol şəha
B ġükr ü zikrin ġrtururdı Allaha
A 543 vardıġınca ol məṛgə̇z oldı ḳatı
ṭa'ətiçün ḳalmədı hiç ṭaḳatı
544 gün nəmaz vaḳtı irişdi nagəhan
oḳıdı cümlə ḫalḳ müẓẓinler əzan
545 ol əzanı işidüp ol mahru
durdı əldı ol nəmazıçün vüzu'
546 ḳaṣd ḳıldı Muṣṭafa durmaḳlıġa
məsciḍə varup nəmaz ḳılmaḳlıġa

---

542 ġrtuḳ oldıġınca] B ə... oldıġunca C ġrtuḫ... | ġükr ü zikrin] A ġükri zikrin C ġükr ü zikrin D ġükri zikrin E ġükr ü zikrin ‖ 544 oḳıdı] D E oḳudı ‖ 545əl-... ol ... mah-ru] C ol ... ol mah-ı ru B o ... ol mahru | durdı əldı] B C turdı vü əldı E durdı vü əldı ‖ 546 durmaḳlıġa] B turmaḳlıġa | varup] C ə varıp

A B C D E
63 21b 25b 18b 22b

A 547 ṭurmaġa cismində ḳuvvət bulmadı
ol müʾəzzin olana ġydun didi

C 25a 548 bən varımazam iḳamət əyləsün
yirüma Bu Bəkr imamət əyləsün

549 çünki işit(t)i səhabə bu sözi
hər birinün yasilə ṭoldı gözi

550 içlərindən ḳopdı fəryadilə ah
gökdə ol ahdan dutuldı şəmsü mah

551 böylə gün əmr itdi Bu Bəkrə Rəsul
Muṣṭafa əmrini ol ḳıldı ḳəbul

A E β 552 gəçdi miḥrabə Ebu Bəkr-i hümam
64 23a iḳtida ḳıldı səhabə vü kiram

---

547 ṭurmaġa] D durmaġa | əydun] C idün | 548 varımazam] D varımazım | yürüma .... imamət əyləsün] C Bu Bəkir əmrün riʿayət əyləsün || 549 çünki işit (t)i səhabə bu sözi] B çünki işitdi... C çünki... səhabi D çünkim işitdi səhabi... E çünki işitdi səhabi... || 550 dutuldı şəm ü mah] B C ṭutuldı... D d... şəmş ü mah || 552 Ebu Bəkr-i hümam] D Ebu Bəkr-i hümam | səhabə vü kiram] A səhabiy-i kiram C səhabəy-i kiram D E səhabi kiram.

A B C D E
64 21b 25a 19a 23a

A 553 çünki təkbir itdi vü əl bəglədı
dıtmədı çəzdi əlini əglədı
B 554 cümlə-'i əshab bilə əgləşdılər
məscidə göz yəşlərını şəçdılər
55 görmədilər əndə gün Peyğəmbəri
canlərindən oldı hər biri bəri
Müştəfadən çün bulər əyruyidi
əyru ol şənməñ bulər əyruyidi
C gözi yəşın yiñməyübən ol hümam
olımadı ənda, əshəba, imam

---

553 dıtmədı... əglədı] A duymədı (metinde dıtmədı şeklinde düzeltilmiştir) B duymədı şəşdi... C duymadı şəşdi elin... || 554 cümlə-'i əshab] A cümlə əshablər C cümle əshabı E cümlə, əshab məscide... şəçdılər A məsciḍ içre göz yəşını şəçdılər || 554 çün] D həm oldı hər biri] D hər biri oldı || 556 gözi yəşın yiñməyübən...] A gözi yəşın yiñməyüp... (gözi kelimesinin sonundaki i A 'da harekesizdir) B gözi yəşın yəñməybən... D gözi yəşın yiñməyüp ... E göz yəşını ... olımadı... imam] A oldı... əshabəyə... B olımadı ... əshabiyə... D olmadı... əshabəyə ... E olmədı.... əshabiyə...

A B C D E
64 21b 25a 19a 23a

B 557 Bu Bekr didi imam ol ya ʿÖmer
kim özümden olmuşam ben bi-haber
A 558 sordı bildi anı ol hayrü 'l-enam
ki olmadı Bu Bekr sahabe imam
B 559 didi elbette imamet eyleşün
Bu Bekr emrüm riʿayet eyleşün
560 vardı vü itdi namaza ʿibtida
kıldı Bu Bekre sahabi iktida
A65 561 anı gördi Mustafa sabr itmedi
hem nasr kıldı ol ayrulık odı
562 Mustafa didi ki tutuñ turayım
ol yarenlerüm katına varayım
B25b A 563 göreyim bir dahi ol yarenleri
kim dahi görmeyişerem anları

---

557 Bu Bekr] A didi ʿÖmere (A nüshasında ʿÖmer isminin son harfinde hareke yoktur) ‖ 558 anı ol] A Mustafa | Bu Bekr] A Ebu Bekr ‖ 559 Bu Bekr emrüm] A emrümi Ebu Bekr ‖ 560 vardı vü itdi] A durdı vü... C vardı eyledi | kıldı... iktida] A kılmadı Bu Bekr sahabe... D kıldı ... sahabe... ‖ 561 gördi] A işitdi | ol] A bu ‖ 562 Mustafa didi ki] A Mustafa aydur ki ‖ 563 göreyim bir dahi] C bir dahi göreyim D göreyin...

A B C D E
65 22a 25b 19a 23b

A 564 Həm bəni ənlər dəhi görməyişər
ğəbətümə dünyədə irməyişər
D_{19} 565 gəlün imdi məsciddümə varalum
D birbirümüzi tqyınca görəlüm
A 566 kim ölüm qyırışər sizdən bizi
didi dahi yaşile toldı gözi
567 bu sözilə odə yəkən bunları
kıldılər çəkmərə vü əfganları
568 qoltuğına girüben götürdilər
E duta duta məsciđe yitürdilər
B 569 ğayrətilə gəldi şəffa Mustafa
iktida Bu Bəkrə kıldı ol şəfa

---

565 Bu beyit C 'de yoktur | gəlün imdi] B gelişüz kim D E gelüñüz kim | birbirümüzi tqqyınca...] A birbirimüzi B b... tqyunca E biribirimüzi...‖ 567 çək] C çoh ‖ 568 girüben] B C D E girdilər | duta duta... yitürdilər] A duta... gətürdilər B tuta tuta... C tuta tuta... gətürdilər‖ 569 şəffa Mustafa] A şəfa ol şəfa C D E şəffa ol şəfa | iktida ... ol şəfa] A ol sə'adət günəşi gənc-i vəfa C D E iktida ... kıldı Mustafa

569. beyitten sonra A 'da şu beyit vardır :

iktida Bu Bəkri kıldı ol Rəsul
ol özi cümlə uqallərdən uqul

A B C D E
66 22a 25b I9b 23b

B 570 çün ṣaḥabi ḫoş tamam itdi namaz
kıldılar ol bi-niyaza çok niyaz

571 Muṣṭafayı görди ol ḥalde bu lar
her birisi ah idüp ağlaşdılar

B 22b A 572 girü ṣaḥab girüben költuğına
Muṣṭafayı iltdi bular evine

C 26a 573 anda kim Bu Bekr imamet eylédi
on yidi vakta niyabet eylédi

574 hem on üç gün ḫasta oldı ol ḥabib
olıken bu cümle dertlere ṭabib

575 buncılayın derdi buldı Muṣṭafa
vaṣl-ı Ḥak olagıdur ancak şifa

576 işbu ḥalde yıken irdi Cebra'il
didi kim sana selam itdi Celil

---

570 ṣaḥabi] A ṣaḥabe | bi-niyaza çok ....] A bi-niyazı... C bi-niyaza çok ‖ 571 Muṣṭafayı ...bular] A Muṣṭafa ... bulara | her birisi ah idüp...] A her biri ah idüben ... ‖ 572 iltdi bular] B D E iltdi bunlar | 573 on yidi] B D E on yedi ‖ 574 ḫasta] C ṣayru | cümle dertlere] B cümle-'i derde C cümle dertlere E cümle-'i derde ‖ 575 buldı] A bildi ‖ 576 işbu... Cebra'il] B işbu ḥal içreyiken ol Cebra'il C işbu ḥal içreykən ... D işbu ḥal içinde... E işbu ḥal içreyken .

A B C D E
66 22b 26a 19b 24a

B 577 şordı ḫalūñi dạḫi ḥem ol ǧạlạp
sọr ḫạbibūm nẹ ḳılur didi ṭạlạb

A D
67 20a A 578 Ụmmẹtūmi dilẹrẹm Ḫạḳdạn dịdi
dilẹgüm Ḫạḳdạn budụr çoḳdạn dịdi
579 Ụmmẹtụmdür ḳạygụm u ġụṣṣạm bẹnüm
yimẹzẹm Ụmmẹtdẹn ạyrụġụñ ġạmın

---

577 sordı ḫalūñi dạḫi ḥem...] A C E sẹ̣dı ḥem ḫalḫ̣ñi dạḫi... | ḳılur didi] A ḳılurḳdi

577. beyitten sonra A 'da şu beyitler vardır :

ya ruḫın ḳılsun ḳạbul ya Ụmmẹtịn
ḳạnġısın dilersẹ ḳılsun hịmmẹtịn
ḥem şña hịmmẹt olan oldụr bịle
dayima ạbdẹst alup nạmaz ḳıla
ḳim ḳılalụr fạrżi vḫ ḥem sụnnẹti
ẹksḫk ịtmeyẹm olạrdan hịmmẹti
kịm bu sözi ịşịdiçẹk ol ḫạlim
sẹvinübẹn ạdılıḳ ḳıldı 'ạzim

577.beyitten sonra D'de şu beyit vardır :

Mụṣṭạfa ạydur i Cạbrīlū ạmin
Ụmmẹtümi dilẹrẹm Ḫạḳdạn hẹmin

578 Ḫạḳdạn budụr çoḳdan] A budụr Ḫạḳdạn çoḳdẹn |

579,580,582. beyitler D'de yoktur.

579 bẹnüm] B C E hẹmin | ạyrugụñ] E ạrtuġụñ

A B C E
67 22b 26a 24a

A 580 gicə gündüz buğurur həm **h**ümmətüm
kim bağışlaya bəñə Ḥaḳ Ümmətüm
581 girü Ḥaḳḳa vardı gəldi Cəbra'il
didi kim girü səlam itdi Cəlil
B 582 Ḥaḳ tə'ala sañə çoḳ luṭf işlədi
ol yəzuḳlu Ümmətüñ bağışladı
A 583 didi maḳṣudum buyidi Ḥaḳdən uş
haṭırum şimdi igən **h**oş oldı **h**oş
E 584 oldıḳınca 'ömrinüñ həm müddəti
Ümməti Ümməti dirdi Ümməti
B 23a C 585 girü çoñ vaḳtında görüñ himmətin
Ümmətin dilədi Ḥaḳdən Ümmətin
A C 586 həm ḳıyamətdə cəmi'-i enbiya
68 26b çığrışup nəfsiyy ü va nəfsi diye
587 illə yüz urup Muḥəmməd ḥəzrəte
əyda kim va Ümməta va Ümməta

580.,581.,582.,583.,584.,585.,586.,587. beyitler D'de yoktur.

582 çoḳ] C çoh / yəzuḳlu] A günahkar || 584 Ümməti... Ümməti] A Ümməti vü Ümməti dir Ümməti B Ümməti vü Ümməti dirdi Ümməti || 585 girü...himmətin] B girü ış çoñ vaḳtında görüñ həm himməti B girü çoñ vaḳtda görüñ himməti | Ümmətin... Ümmətin] A Ümmətini dilədi Ḥaḳdən Ümmə-ti B Ümmətin Ḥaḳdən dilərdi Ümmətin | çığrışup... diye] A çığrışubən nəfsi va nəfsi... B çığrışubən nəfsiyy ü nəfsi... E çığrışup nəfsiyy Ü va nəfsi ...

A B C E
68 23a 26b 24A

588 ḥm diye i raḥmeti çoḳ raḥmeti
baña ümmetsiz gerekmez ummeti
589 gerçi bunlarda yüzüçsüz yoḳ degil
ille i Ḥaḳ raḥmetinden çoḳ degil
590 el yazuḳlu ümmetüm begenegil
dahi baña ne dilerseñ işlegil
591 ḥasre der ger dinilürse bu kelam
nice ḥaḳir ola bu olmaya temam
592 ger dilerseñiz bulasız oddan necat
'işḳile derdile eydüñ ee-salat

588., 589., 590.,591.,592. beyitler D'de yoktur.

587 eyda] C ide ‖588 i raḥmeti çoḳ] C ey raḥmeti coḥ ‖589 yoḳ degil] A yoḳdurur B yok degil | ille i Ḥaḳ... çoḳ degil] A ya ilahi raḥmetüñ kay coḳdurur B illa...‖590 el] E o

590. beyitten sonra B'de şu arapça beyitler vardır :

في مدح النبي عليه السلام

سلامٌ على من قال لي الموت انني ... فمن لم يعدني على القبر خمّدا
سلامٌ على من قال حيّ انني ... فقيل له ابشر سيلقوك اسعدا
سلامٌ على من قال للشعب بلّغوا ... إني انني مني السلام المردّدا
سلامٌ على من قال الى الرسول وصحبه ... سلامٌ لما يرضى النبي محمدا

Bu beyitler c'de de vardır: fakat bâzı noktaları B'de. Hiçbirden farklıdır:

في مدح النبي عليه السلام

سلامٌ على من قال الموت انني ... فمن لم يعدني على القبر خمّدا
سلامٌ على من قال حيّ انني ... فقيل له ابشر سيلقوك اسعدا
سلامٌ على من قال ليشهد بلّغوا ... إني انني مني السلام المردّدا
سلامٌ على آل الرسول وصحبه ... سلامٌ لما يرضى النبي محمدا

591. beyit B C E 'de yoktur.

A B C E
68 23b 26b 24b

B FAṢL

593 zi sa'adet zi beşaret zi şafa
kim bize kıla şefa'at Muṣṭafa
594 di kimün vardur şunuñ gibi şefi'
devlet şunuñ kim ola şña muṭi'
A 69 C 595 nagehan ol peyk-i Ḥażret Cebra'il
irdi vü didi selam itdi Celil
D 20a A 596 kara ġuṣṣa ṭonların geymişdi ol
anı eyle göricek şordı Resul
600 didi Cebra'ile i kardaş neçün
kara ġuṣṣa ṭonile geldüñ bu gün
601 gördügüm yokdur bu şuretde seni
böyle niçün kılduñuz bu kez bunı

593,594,595. beyitler D'de yoktur.

Faṣl] Bu başlık A ve D'de yoktur.

594 şunun gibi] C bunuñ gibi | ola şña muṭi'] E şña ola şefi' ‖ 595 nagehan ... Cebra'il] A çünki itmişdi ol peyk Celil / irdi.. Celil] A kim selam irgirdi gitdi Cebra'il (A'da irgirdi kelimesinin sonundaki ı ve gitdi kelimesinin sonundaki ı harekelenmemiştir) B n... Cebra'il ‖ 596 göricek] B C E gördi vü ‖ 600 didi... neçün] B karındaşum niçün didi Cebra'ile kardeş niçün | ṭonile geldüñ] B C D E ṭonlarun geydüñ ‖ 601 yokdur] C yohdur ‖ 601 kılduñuz] D kıldıñız.

A B C D E
69 23b 27a 20a 24b

B 605 didi kim geydüm senüñçün ya emin
şoñ enişümdür yire dahi hemin
606 vahy içün iner degülem bir dahi
vahy kat' oldı bu gün Tañrı hakı
607 cümle gök ehli senüñ çün tutdı yas
kara tonlar geydi cümle cinn ü nas
C 608 Cebra'il gökdükde şoñra emrile
anda gelmigidi 'Azra'il bile
E
25a 609 vardı virdi Mustafaya ol selam
hoş selamın aldı anuñ ol hümam
610 şordı kabz içün mi geldüñ ya melek
ya ziyaretmidürür ancak dilek
A B 611
70 24a didi gelmişem ziyaret itmege
dahi kabz-ı ruh idüben gitmege

---

605 beyitin 2. mısrâı A'da farklıdır.605. mısraı beyitin metne B'den alınmış olan 2. mısraı da A'da 605.'den sonra gelen bir beyitin ilk mısraıdır.

605 geydün ... emin] A g... habib / D E geydüñ] şon enişümdür] A şoñ inişimdür (A'da bu mısrâ 603'den sonra gelen bir beytin ilk mısrâıdır ; 605.'nin 2. mısraı yerinde de şu mısrâ vardır :

yas tonıdur kim bilesin ya tabib

Diğer nüshalarda bulunmayan bundan sonreki beyitin 2. mısrâı da şudur :

söyle vahy kıldı Rabbi 'l-'alemin).

606 bir] A ben ‖ 607 tutdı] A C D E dutdı / cümle cinn ü nas] A C cümle nas D E cümle cinn ü nas ‖ 608 Cebra'il... emrile] A Cebra'il geldügi vaktın emr ola D Cebra'il / 'Azra'il] D 'Aşra'il ‖ 609 Mustafaya] D Mustafa (610 beyit C'de yok) ‖ 611 bu beyit C'de yok / kabz-ı ruh] D kabz ruh E kabz-ı ruh.

A B C D E
70 24a 27b 20b 25a

A 612 ol mələk bu sözi qılurkən bəyan
anı dinlərikən ol şah-ı cihan
613 didi ṭavus-ı mələk ol Cəbra'il
ya Muḥəmməd sənə müştakdır Cəlil
D 614 Cəbra'il çün didi bunı ol şəba
ol dəḫi ʿəzm itdi varə Allaha
615 çün bu sözləri işitdi ol Rəsul
ʿişqile Ḥaq əmrini qıldı qəbul
B 616 didi ʿAzra'ilə kim gəl ya mələk
işlətgil hər nəyisə Ḥaqdan dilək
C 617 gəldügün işi bitür dədi sənə
döndi söylədi ṣaḥabidən yənə
A71 A 618 qoq vəsiyyət qıldı bunlara Rəsul
B ta ola asan cəmiʿ ṭoġra yol

---

612 anı dinlərikən] C D E anı həm dinlərkən ‖ 613 didi... Cəbra'il C didi... Cəbra'il D d... ṭavus mələk... ‖ 614 çünki... sənə] A C çünki Cəbra'il bunı didi sənə C E Cəbra'il çün bunı didi ol şəha] ol dəḫi... Allaha] A ol dəḫi ʿəzm eylədi Ḥaqdan yənə ‖ 615 ʿişqile] B C D E canile ‖ 616 didi... mələk] A didi ʿAzra'ilə gəl sən ya mələk C Azra'ilə/didi ʿAzra'il kim gəl yəə ya mələk ‖ 617 dədi sənə] A də sənə B didi Rəsul

617. beyitin ikinci misrâi yerinde B nüshasında 618. beyitin 2. misrâi vardır. 617 ve 618. beyitlerin 1. misraları B 'de yoktur ‖ didi sənə] A də sənə B didi Rəsul | ṣaḥabidən] D ṣaḥabındən ‖ 618 bunlara] D ənlara | cəmiʿ ṭoġra yol] B cəmiʿ-i ṭoġra yol D cəmiʿ ṭoġru yol E cəmiʿ-i toġru yol.

C 6I9 Ümmetiñi Tañrıya ışmarladı
şol naṣiḥat kim gerekdi hep didi

E A 620 hem didi eṣḥabı ol ḫayrü 'l-enam
25b Ümmetüme kılasız bendeñ selam

62I ġıyda sız kim ger'üni komayalar
nefse uyup dünyayı ḳovmayalar

622 ol beni canile sevgen ümmetüm
hem seve canı gibi her sünnetün

623 cehd ide bir sünnetüm terk itmeye
ṭoġrı yolı koyup egri gitmeye

624 Tañrı emrin kılmayalar hiç fevt
ta irişince bulara vaḳt-ı mevt

6I9 Bu beyit BD'de yoktur | Ümmetiñi Tañrıya] A Ümmetin tekidile B ta gidiçek E Ümmetin te'kidile | gerekdi] A gerekdür | 62I komayalar] C koymayalar | uyup dünyayı] A C-D uyup... D uyup dünya'i // 622 gibi] D bigi // 623 cehd ide] C cehd idüp | ṭoġrı ... gitmeye] B C tog ṭ... koyup D ṭoġru yolı koyup E ṭoġru koyup egri yole gitmeye // 624 ta irişince bulara] D ta bulara irişince .

A B C D E
71 24a 28a 21a 25b

A 625 bən niçə dilədümişə dünyada,
Öyrənüp bular dəhi eylə idə,
626 gər dilərsiz bulasız oddən nəcat
ʿIşkilə dərdilə əydün eş-şəlat

C Fİ BƏYANI TƏSLİMİ RUḤİ'N-NƏBİYY ṢALLALLAHÜ ʿALƏYHİ VƏ SƏLLƏM

C 627 hər işi bunlara təʿlim itdi hoş
A72 dəhi canın Həqqa təslim itdi hoş

---

625 bular] D ənlər

626. beyit B ve D'de yoktur. Bu beyitten sonra, C'de şu beyitler mevcuttur :

فى مرثية

اَلْمَوْتُ لَا بُدَّ اَنْ يَبْقَى وَلَوْ اَبَدًا ۱
هٰذَا دَلِيلٌ عَلٰى اَنْ لَا تَرَى اَحَدًا ۲
مَاتَ النَّبِىُّ وَلَمْ يَخْلُدْ لِاُمَّتِهٖ ۱
لَوْ خَلَّدَ اللّٰهُ حَيًّا قَبْلَهٗ خَلَدَا ۲
مَنْ لَمْ يَمُتْ بِيَدِهٖ قَدْ مَاتَ فِىْ عَدَدٍ ۱
مَنْ لَمْ يَمُتْ فِىْ يَمٍ مَاتَ بَعْدَ عَمَدَا ۲
وَمَا اَحَدٌ يَبْقَى مِنَ الْمَوْتِ سَالِمًا ۱
فَاِنَّ ثَمَنًا يَا عَدُّ اَصَابَتْ مُحَمَّدًا ۲
وَلَوْ فَاتَتِ الْاَكْفَانُ تَدْرُسُ لِوَاحِدٍ ۱
لَفَاتَ رَسُوْلَ اللّٰهِ ضِيْفًا مُخَلَّدًا ۲
مِنِّى السَّلَامُ عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ مُضَرٍ ۱
مَا لَاحَ نَجْمٌ بِلَيْلٍ اَوْ اَطَارَ بَدَا ۲

Fi bəyanı... ʿələyhi və səlləm] A B 'de yoktur. D Fi mərsiyə'i'n-Nəbiyy ʿələyhi 's-səlam.

627 təʿlim itdi hoş] C təʿlim əylədi | təslim itdi hoş] C təslim əylədi.

A B C D E
72 24a 28a 21a 25b

B 628 biliñüz i ʿaşıḳan-ı Muṣṭafa
Ḥaḳḳa irdi anda can-ı Muṣṭafa
629 ol ḳ hümā ḳuşı cü pervaz eylédi
cümle ḫalḳ feryada āġāz eylédi
630 ehl yaḳasını yırtup açdılar
başlarına ḫāk-i ḥasret saçdılar
631 ṭoldı ʿalem ḫep ġrivile ḫuruş
ol ġrivilā cihana düşdi cuş
E 26a 632 ḫer melek ḫer veḥş u ṭayr u cinn ü nas
Muṣṭafayiçün ḳamusı dutdı yas
A 633 ah u feryadı göge ġāduردılar
gözlerinden yire yaş yaġdırdılar
C 634 yir ü gök ehli ḳamu aġladılar
bu odile canların ṭaġladılar

---

628 Bu beyit B 'de yoktur | biliñüz i] A bilüñüz i C bilüñüz ey | canı Muṣṭafa] A C D E can-ı Muṣṭafa ‖ 629 cümle ḫalḳ feryada] A cümle eşya dürlü ‖ 630 yaḳasını yırtup] A yaḳasın yırtup C yırtıp ḫ baş açdılar ‖ 631 Bu beyit D'de yoktur | ṭoldı ... ḫuruş] A ṭoldı bu ʿalem griyile... E ṭoldı bu ʿalem grivile | ol ... cuş] A ol griyile ... C ol ... cihanı ṭutdı cuş ‖ 632 ḫer ... u ... u... ü...] A C ḫer... u ...u... u... D ḫer... u... u...u...| ṭutdı] A D dutdı ‖ 633 gözlerinden... yaġdırdılar] B bu... köydürdiler ‖ 634 Bu beyit B 'de yoktur | canların] A ciğerler.

A 73 B 24b C 28b D 21a E 26a

B 635 nāʿra vü fęryad u zari hay hay
ṭoldı yįrlęr gükląr ah u vay vay
A 636 çünki bu ẓarilęri çarḫ dįñlędi
bilį bükülldi vü fi ʾl-ḥal įñlędi
B 25a 637 ay u gün ṭundı vü döndi rengį hem
ḫalḳ-ı ʿalęm içine düşdi bu ġam
D 21b 638 ah idüp ąydurdı Bu Bękr-i Rıża
ḳaniya ol müctęba vü murtaża
639 zariyile çaġırıp dirdi ʿÖmęr
nidęrüz biz sensüz i ḫayrü ʾl-beşęr
C 640 dęrdile ʿOṩman-ı ʿumman-ı ḥaya
dirdi ḳanı şah-ı cümle enbiya
C 29a A 641 hem ʿAli ąydurdı kim ya Muṣṭafa
gitdi ʿalęmden cęmalüñsüz şafa

---

635 fęryad u zari] A fęryad zari D E fęryad ü zari | ṭoldı... vay vay] A ṭoldı... ü (ah kelimesinin son harfi A'da harekelenmemiştir) C yir ü gök arası ṭoldı hay hay D ṭoldı yįrlerile gökląr ah vay ‖ 636 fi ʾl-ḥal] C dęrḥal ‖ 637 Bu beyitin I. mısrâındaki vü ile rengį kelimesinin son harfi harekelenmemiştir | ṭundı vü döndi rengi...] C ṭunuḳdı döndi rengi hem D E t... reng... | ḫalk-ı ʿalęm] (A'da ḫalḳ kelimesinin son harfi harekesizdir) ‖ 638 ąydurdı Bu Bękr-i Rıża] D dirdi Bu Bękr-i Rıża | müctęba vü A Muṣṭafa vü (A'da harekesizdir) ‖ 639 çaġırıp] A Aşlo. B çaġırıp | sensüz i] C s... ęy D sęnsüz biz i ‖ 640 ʿOṩman-ı ʿumman -ı ḥaya] A ʿOṩman... | dirdi] B didi ‖ 641 ya] D ęy | cęmalüñsüz] C cęmalüñüz .

A B C D E
73 25a 29a 21b 26a

B 642 ḥaṣrətilə dir Hüseynilə Həsən
nidevüz biz i dədə gitdüñ çü sən

A
74 D 643 gitdüñüz siz bizi kim ohsayısər
B qurrətü'l-ʿaynəyn bizə kim diyisər
A 644 i dədə sənsüz biz uş kəlduk yətim
firqətüñ odı bizi yakdı ʿəzim

---

642 dir] B didi | nidevüz...sən] A C E nidərüz biz
sənsiz i ḫayrü'l-bəşər

642 beyitten sonra A'da şu beyitler vardır :

dərdilə ʿOsman u ʿummanı ḫaya
dirdi qanı şah-ı cümle ənbiya
hem ʿAli aydurdı kim ya Mustəfa
gitdi ʿaləmdən cəmalüñsüz şəfa
ḥaṣrətile dir Hüseyn ile Ḥasən
nidə rüz biz i dədə gitdüñ çü sən

643 bizi kim ohsayısər] A B biz kimi ohsayısər
C bizi kim oğsayısər | qurrətü'l-ʿaynəyn] A D qurrətü'l-ʿayn (A'da ʿayn
kelimesinin son harfi harekesizdir) E qurrətü'l-ʿayni || 644 i dədə sən-
süz biz uş] C ey ... sizsüz D i ... sənsüz biz ey | ʿəzim]A E dayim.

A B C D E
74 25a 29a 21b 26b

B 645 Fatıḥaŋyle, Ayişe ḳılıp fiġan
dirleṛidi el-ġman ü el-aman
A 646 ʿAmmuṣı kim Muṣṭafanuŋ variḍi
işbu niʿri aydubaŋ aġlariḍi

---

645 Bu beyit D'de yoktur] el-aman ü el-aman A el-aman ü el-ġman //
646 aydubaŋ] B ol düzüp C düzeḍüp E ol düzüp

646. beyitten sonra B'de şu beyitler vardır :

صفت شعر عبد المطلب في مرثية النبي عليه السلام

أَلَا يَا رَسُولَ اللهِ كُنْتَ رَجَاءَنَا ... وَ كُنْتَ بِنَا بَرًّا وَلَمْ تَكُ جَافِيَا
وَ كُنْتَ بِنَا ذَا رَحْمَةٍ وَ كَرَامَةٍ ... لِتَبْكِ عَلَيْكَ الْيَوْمَ مَنْ كَانَ بَاكِيَا
لَعَمْرِي لَقَدْ أَبْكَى بُكَاءً مُلَازِمًا ... عَلَى سَيِّدٍ أَمْسَى لِطَيْبَةَ ثَاوِيَا
فِدَاكَ رَسُولَ اللهِ أُمِّي وَ وَالِدِي ... وَ أَهْلِي وَ نَفْسِي ثُمَّ عَمِّي وَ خَالِيَا
صَبَرْتَ وَ بَلَّغْتَ الرِّسَالَةَ صَادِقًا ... وَ قُمْتَ بِهَا وَ الدِّينِ أَبْلَجَ صَافِيَا
عَلَيْكَ مِنَ اللهِ الْعَلِيِّ تَحِيَّةٌ ... وَ أَدْخَلَكَ جَنَّاتٍ مِنَ الْقُدْسِ رَاضِيَا

C'de şu beyitler vardır :

بثغر تمّ النبيّ عليه السلام

أَلَا يَا رَسُولَ اللهِ كُنْتَ رَجَاءَنَا ... وَ كُنْتَ بِنَا بَرًّا وَلَمْ تَكُ جَافِيَا
وَ كُنْتَ بِنَا ذَا رَحْمَةٍ وَ كَرَامَةٍ ... لِتَبْكِ عَلَيْكَ الْيَوْمَ مَنْ كَانَ بَاكِيَا
لَعَمْرِي لَقَدْ أَبْكَى بُكَاءً مُلَازِمًا ... عَلَى سَيِّدٍ أَمْسَى بِطَيْبَةَ ثَاوِيَا
فِدَاكَ رَسُولَ اللهِ أُمِّي وَ وَالِدِي ... وَ أَهْلِي وَ نَفْسِي ثُمَّ عَمِّي وَ خَالِيَا
صَبَرْتَ وَ بَلَّغْتَ الرِّسَالَةَ صَادِقًا ... وَ قُمْتَ بِهَا وَ الدِّينِ أَبْلَجَ صَافِيَا
عَلَيْكَ مِنَ اللهِ الْعَلِيِّ تَحِيَّةٌ ... وَ أَدْخَلَكَ جِنَانٍ مِنَ الْقُدْسِ رَاضِيَا
سَلَامٌ يَا قَوْمُ بِكْ صَلَوٰ عَلَى الْقَدْرِ الْأَمِينْ ... مُصْطَفَا مَا جَاءَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينْ

A B C D E
74 25b 29b 21b 26b

B FƲṢL

647 cŭmlę-ᵊi ęr'ęvrat u bay u fęḳir
her biri bir dęrdę olmęṣdı ęsir
648 kimįsinüñ gözleri giryanįdi
kimįsinüñ ciğęri biryanįdi
A 649 kįmisi bir dęrdįle ḥęyran įdi
kįmi ṭoprakḳla bağ ġęlṭanidi
650 kįmįsi 'aḳlı gįdüp düşmįşįdi
cŭmlęsi bu odę dutuşmışįdi
B 651 nicę vęqf idę kįmęsne ol gŭni
göklçrę ęz ḳıḳmęşįdi fęryad üni
A 652 ęylę göz yaşı ręvan olmışįdi
75 ġanądüñ sil-i ręvan olmışįdi
653 ḥalḳı ġęrḳ ḳılmışįdi göz yęşlęrı
eh odı yaḳmęşdı tağ u ṭęşlęrı

Fęṣl] A 'da yoktur.

647 cŭmlę-ᵊi... fęḳir] A C cŭmlę ęr ü 'ęvrat u bay u fa...D cŭmlę ęr 'ęvrąt u bay u... E cŭmlę ęr ü 'ęvrat u bay u fęḳir | olmęṣdı] A olmęṣdųr D olmęşlęr E olmęşdųr || 648 kimįsinüñ] A kimįsüñüñ || 649 Bu beyit A 'da yoktur | ḥęyran idi] B ḥęyran u zar C ḥęyran u zar | kįmi... ġęlṭanidi B kimi ṭoprąḳlarę ġęlṭan bi-ḳęrar C E kimi ṭoprąḳlęrde ġęlṭan bi-ḳęrar || 650 dutuşmışdı] C ṭutuşmışįdi || 651 nicę ... kįmęsne] A niceşi vęqf idę kįmsę C niceşi... kişi D niceşi... kįmsę... | ḳıḳmışįdi fęryad] B ḳıḳmışdı ...E ḳıḳmışdı fęryadlęr || 652 Bu beyit D'de yoktur | ġanądüñ sil-i ʒʒʒ rę-van] A ġġġġġġ ġġnądüñ sili ręvan C ş... seyli E ş... seyli || 653 Bu be-yit D'de yoktur | ḥalḳı](bu kelimenin son harfi A'da numaralanmamıştır) | göz yaşlęrı] A ol göz yaşı C ol göz yęşlęrı D E ol göz yaşı | tağ şşşş u ṭęşlęrı | A ṭağı ṭaşı C ṭağ u ṭęşlęrı E ṭağı ṭaşı

A B C D E
75 25b 29b 22a 26b

A 654 Ḥaḳ yaradanlıdan berü sebʿü ṭıbaḳ
görmedi bundan ḳatı kimse firaḳ
655 böyle odlu dert kişi görmiş değül
göreni daḥi ḫaber virmiş değül
B$_{26a}$ 656 bu firaḳ odı kime kim ḳ uğradı
uğraduğunuñ yüregin ṭağradı
E$_{27a}$ 657 ol zamandan berü ol od yanadur
şimdi canlarda, pes ol od yanadur
C$_{30a}$ B 658 didiler budur çü ḥal nitmek gerek
Tañrı emrince yaraḳ itmek gerek
A 659 ḫoş yaraḳ idüp yuyup götürdiler
Muṣṭafayı ḳabrine yitürdiler
660 üç gün anda ḳodılar Peygamberi
ta namazın ḳılalar ins ü ç peri
661 enbiya arvaḥı ḥazır geldiler
yirler ü gökler melekler ṭoldılar

---

654 sebʿü ṭıbaḳ] A sebʿü ḳbaḳ (metinde sebʿü ṭıbaḳ yapılmıştır) B C sebʿ-i ṭıbaḳ D sebʿü ṭabaḳ E sebʿü ṭıbaḳ

655. beyit B 'de yoktur.

656 Bu beyit D 'de yoktur | yüregin] B cigerin // Bu beyit D'de yoktur 657 (Bu beyit D'de yoktur) şimdi... yanadur] A D canda olan od değül pes yanadur // 658 Bu beyit D'de yoktur | didiler budur çü ḥal] A didiler kim bu dürü Tañrı ... gerek] A güzürüben maʿdane iltmek gerek C Allah... gerek // 659 yuyup | yitürdiler] C getürdiler // 660 ḳılalar ins ü peri] A ḳılalar ins ü peri (metinde ins ü peri olarak düzeltilmiştir) B ḳıldı her ins ü peri C ḳıldı her ins ü peri D ḳıldılar ins ü peri E ḳılalar ins ü peri // 661 yirler ü gökler] D yir ü gök cümle.

B C D E
26a 30a 22a 27a

B 662 ṣṣff ü ṣṣf cümlə gələn ṭurdı təmam
kim cəmaʿət oldı vü kimi imam
663 mıttəṣıl üç gün nəmazın qılmadılar
çün nəmazın qılubən taḫallüf qıldılar
664 ol ṣaḥabi cəmʿ olup gəldi yine
Muṣṭafayı qodı bunlar qəbrine
C 665 nice kim vaciḫdi eylə qılmadılar
Tañrı taḳdirine, ḥayran qaldılar
B 666 döndiler cümle ṣaḥabi cəziʿun
didiler inna ʿilayhi rajiʿun
667 aġlaşu ġlaşu cümle ḫayġulu
canları ḥəsrət odıyile ṭolu
C 668 girü dönüp çün eve gəldi bular
hep ṣaḥabi bir yire, cəmʿ oldılar
B 669 Muṣṭafayı bulmadılar ortada,
canı bunların girü yandı oda,

B E
26b 27b 670 girü fəryad u figan eyledilər
girü göz yaşın rəvan eyledilər
C 671 girü odlar ṣaçdı alından bular
eyle ah kim ahəne irse, dələr

668., 663., 664., 665.,666.,667.,668.,669.,670.671. beyitler A'da eksik.

662 ṣṣff ü ṣaf... ṭurdı] C ṣaf ü ṣaf ... durdı// 664 bunlar] C anlar // 665 nice kim] B nice ki| qaldılar] D qılmadılar// 666 cəziʿun] E cariʿun.

667.668.,669.,670.,671.beyitler D'de yoktur.

671 ahəne irse, dələr] C ahine, ... dilər E ahine dəler.

B C D E
26 30b 22a 27b

B 672 dögdiler ḥesret ṭaşile başların
dökdiler hem ḳanlu gözler yaşların
673 didiler ḳanı bizüm sulṭanumuz
ḳanca̱ru vardı diñüz ol ḫanumuz
674 nideyüm neyleyelüm biz i ʿaceb
şahumuzı ḳanda ḳılalum ṭaleb
675 ger anuñ ay yüzüni görmezsevüz
ṣoḥbetine bir nefes irmezsevüz
676 ḥalümüz nice olısar bilmezüz
işbu derdüñ hiç devasın bulmazuz
C 677 ya İlahi bilmezüz ne ḳılavuz
niceye dek bu oda yaḳılavuz
678 çün sefer eyledi ol ḫayrü'l-anam
bize anısuz oldı bu dirlik ḥaram
679 ah idüp birbirine bakaridi
birinüñ odı birin yakaridi

672,673,674,675,676,677,678,679. beyitler A'da yoktur.

672. beyit D'de yoktur.

674 i] C ey ‖ I3I bu beyit D'de yoktur ‖ 675 ger anuñ ... görmezsevüz] C anuñ ger... görmesevüz | bir nefes irmezsevüz] C biz anuñ irmesevüz ‖ 676 Bu beyit D'de yoktur | bulmazuz] C E bilmezüz

677. beyitten sonra C ve E nüshalarında şu beyit vardır :

çünki ortamuzdan uçdı ol hüma
bizi i Ḥaḳ dünyada anısuz koma .

B C D E
26b 30b 22a 27b

B 680 ḳalmışdı cümle böyle çaresüz
yoḫdı hiç bir yüregi yaresüz

B 27a C 681 gördiler böyleyile olur degül
bildiler anda varan gelür degül

E 28a B 682 didiler birbirine kim nide ölüm
çünki Ḥaḳ emridürür ṣabr ide ilm

A 76 A 683 çün seferḳ ḳıldı cihandan Muṣṭafa
dünyadan hiç kimse ummasın vefa

684 her ki geldi dünyaya gitmek gerek
biz dahi yol yaregün itmek gerek

685 vardı ol ḥod Ḥażrete ḳavuşdı ḫoş
illa ḥasretde biz ensuz ḳalduḳ uş

B 686 oldı canı içre bizüm canumuz
oldı her derde hem dermanumuz

687 bize ensuz dahi ne dirlik gerek
baʿdezin bize ölümdür yigirek

---

681 gördiler böyleyile] B g... kim böyle‖ 139 kimse ummasun] B kimseye ummasın ‖ 685 ḳavuşdı ḫoş] A ḳavuşdı hoş C ḳavuşdı uş | illa ... ensuz] A illa ḥasretile biz ansuz ‖ 686 canı] A can ‖ 687 baʿdezin] A baʿdazin C baʿdezan .

A B C D E
80 27a 31a 22a 28a

B 688 dünyəda bəqi qalavuz şanmañuz
qomasun yabəndə sizi şanuñuz

B 27b C 689 Mustafadən 'ibrət şluñ siz dəhi
yirüñüz qalmayınsər Tañrı həqq

E 28b 690 hər nə dənlü çoq yaşarisə kişi
'aqibət ölümdürür anuñ işi

C 31b B 691 imdi ölmedin gəlüñ əyləñ yərək
ta ki hə̇zrətdən yüzünüz ola ak

A 692 Tañrı qullugına məşgul oluñuz
nəfsə qul olmañ Həqqa qul oluñuz

693 Mustafa didügi yolu varuñuz
virüñüz Həq yolına həm varuñuz

B 694 təqətuñuz yitdügincə ta'əti
qılıñuz qılmañ fəvt bir sa'əti

695 ta pəşiman olmayasız şoñ ucı
qalmaya həm canıñuzda kəy əcı

---

688 qomasun... şanuñuz] A q... sizi yabəndə şanmañuz ‖ 690 yaşarisə kişi] B C çoq yəşərsa bir D kim yəşərsə bir E çoq yaşərsa bir | ölümdürür] C ölməkdürür D ölməkdür ‖ 691 yüzünüz ola ak] A olasız yizi ak.

692. beyit D'de yoktur.

693 yola varuñuz] B C varıñız | həm] B həp ‖ 694 Bu beyit D'de yok | təqətuñuz] A ta'ətuñuz | qılıñız... bir] A qılıñız fəvt itməñüz hər... ‖ 695 Bu beyit D'de yoktur | ucı] A şucı | qalmaya... əcı] A görməyesiz ol cəhənnəmdən güci.

A B C E
80 27b 31b 28b

B 696 hąr kim ola xx ʿaḳıl ü dąvlętü ąr
va'iz ü naṣiḥ ąña ölüm yitęr
697 bilürikęn kim ölürüz ʿaḳıbęt
çürüyüp ṭoprak oluruz ʿaḳıbęt
698 ġör ki Ḥaḳḳa dönmişümüz varmıdur
fiskden ąrtuḳ hiç işümüz varmıdur
699 bir yąramaz fi'li tąġyir itmędük
aḫıręt babında tędbir itmędük
700 dirliġi dünyada ṣaġ ęylemędük
ölümümüz gün yąraġ ęylemędük

B 28a 701 Ḥaḳḳa layıḳ kılmęduḳ ąʿmälümüz
bilmęzüz kim nolısar aḥvalümüz

D 23a E 29a 702 imdi gęl işyanımız yad idelüm
nale vü zari vü fęryad idelüm

C 32a 703 ölümümüz güşęşını yiyelüm
da'ima ęstaʿfirullah diyelüm

---

696 dąvlętlü] A dąrtlü

697., 698., 699., 700.,701., 702., 703. beyitler A 'da yoktur.

696. 697.,698.699.,700.,701. beyitler D'de yoktur.

697 çürüyüp] C çürüyüp | 698 dönmişümüz] C dönmişimüz || 699 tąġyir] C tąġbir || 700 ṣaġ] C saġ | yąraġ] C yąraḳ

703. beyitin 2. mısraındaki da'ima kelimesi B'de x dayima şeklinde ise de metinde da'ima şeklina sokulmuştur.

B C B E
28a 32a 29a

B 704 ạnda ạġlaşacaġumuz añạlum
bundạ anuñçün biṛaz ạġlaşạlum
705 bunda ạġlamaḳlıġun aş (ş)ısa çoḳ
anda bin yıḷaġlaşan aş(ş)ısı yoḳ
706 Ḥaḳḳa ḳsüklügümüz ʿarż idelüm
ạġlạmagạ göz yaşın farż idelüm
D 23a 707 aḳıdalum gözümüzden ḳanlu yaş
kim bizümçün ạġlaşa taġilẹ ṭaş
708 ḳyle ah ḳyleyelüm kim ġer ṭaşa
irse odı ḳaynaya ol ṭaş ṭaşa
709 ḳad hẹzaran ḥasreṭ ü dẹrdilẹ ah
ʿömrümüz ʿişyanilẹ oldı tẹbah
C 710 yüz ḳaraların ḳazandıḳ dünyada
bu ḥacalẹtlẹr ʿacẹb nicẹ gidẹ
B 711 bize i Ḥaḳ tẹvfiḳun ḳyle rẹfiḳ
ta ki varıbilẹvüz ṭoġru ṭarik
712 nẹfsümüz ḳlinde olmışuz ḳsir
bu ḳsirlikden bizi ḳurtarıvir

704., 705., 706. beyitler D'de yoktur.

707 kim... ṭaş]C bạġrı puladun dẹlinüp olạ bag D kim bizim çün ạġlạyalar taġ ṭaş E kim bizümçün ạġlaşalar taġ u ṭaş

708. beyit D 'de yoktur.

709 ḳad hẹzaran.. ah] D ḳadrü hẹzaran ḥasreṭ ü dẹrdilẹ ah // 710 bu... nicẹ] B ol... ḳanda D bu... nicẹ E ol...‖711 Bu beyit D'de yoktur | bizẹ... rẹfiḳ] C bifẹ ey... E b... i Ḥaḳ ḳyle tẹvfiḳun | ṭoġru] C ṭogrı ‖ 712 ḳsirlikden bizi] D ḳsirlikden.

C D E
28a 32a 23a 29a

B 7I3 nefse uyup işledük bi-had günah
bilmezüz kim ne kılavuz ya İlah
28 b 7I4 bu hacalet içre hayran kalmışuz
kim günah bahrine böyle talmışuz
29 b 7I5 ger cinayet irmeye senden bize
yir ü gök ehli kamu bizden bize
32 b 7I6 umaruz senden inayetler ola
rahmet irişe sa'adetler ola
84 B 7I7 bir bölük biçare miskin caşiyüz
kullugında kaşır u hem kaşiyüz
7I8 sana layık bir camel hiç bizde yok
ille cişyanile noksan var çok
A 7I9 cümlemüz cişyanumuzı bilmişüz
Hazretüne rahmet uma gelmişüz
D
23 b 720 kapuna eksüklügile geldük uş
yüzümüz kara elümüz dahi boş
C 72I ger senün kapuda olurise red
bize ayruk kimden olısar medet

7I3.7I4.7I5.7I6. beyitler A'da yoktur.

7I3 bi-had] E bi-had | bilmezüz... ya] C b ...i D bilmeziz E b... i || 7I4 böyle,]C E söyle || 7I5 yir ü gök... bize,]D yir ü gök... beze, || 7I6 inayetler D cinayet E cinayet kim

7I6. ve 7I7. beyitlerin yerleri E'de değişiktir.

7I7 kullugında... kaşiyüz]A k... nakıs u hem kaşıruz | var] A katı C E bizde || 72I red] B dad | ayruk] A yazuk .

B	C	D	E			
4	28b	32b	23b	29b		
			B	722	gerçi kim ʿişyanumuz kəy çokdurur	
					varəcak ayruk yirümüz yokdurur	
			A	723	bize ger rəhmət kıl u ger oda yak	
					gitmeyiserüz kapuñdan bir ayak	
				724	işigüñden yüzümüz kaldurmazuz	
					bin pare kılurlarise turmazuz	
			C	725	her nə'olursavuz kapunda oluruz	
					ger dirilürüz və gerçi ölürüz	
29			A	726	da'ima kullar işi ʿişyan olur	
					padişahdan ʿafvile ihsan olur	
29a			D	727	ol ki bize yaraşur kıldık anı	
					sen saña yaraşurın kıl ya ġani	
30a				728	rəhmətündən ger bize ihsan ola	
					padişahlıġuña ne nəkşan ola	

---

722 çokdurur] C çohdurur | varəcak ... yohdurur] A varicak... yirimüz... C ... ayruh ... yohdurur.

722 . beyitten sonra A'da şu beyit mevcuttur :

varcagamuz kapuñdurur İlahi
kabul eyle bu kullardan günahı

723 gitmeyiserüz ... bir ayak] C g... biz ırak D gitmezüz hiç bir kapuñdan ...

723. beyitten sonra A'da şu beyit vardır :

yüz karasın kazanup geldük uş
işigüñe yüz sürüyi geldük uş

724 yüzümüz ... kaldurmazuz] C döndürmezüz D başumuz... | turmazuz] B durmazuz C D dönmezüz E durmazuz ||725 bu beyit D'de yok| ve gerçi] A gerçi

726. beyitteki da'ima kelimesi, A'da dayima şeklinde ise de, metinde düzeltilmiştir.] bize]A B C E bizden |yaraşur] E yaraşır| yaraşurın] A yaraşuġın C yaraşanı

728 padişahlıġuña]A padişahlıġuñ .

B 729 cümlemüz geŕ hışmuñ odına yana
milkętinde nęsnę hiç ęrtmaz yine
A 730 bize kılduñ çünki her inʿamı ʿam
raḥmętüñle olur ol inʿam tamam
731 virdüğüñ inʿamları tam eyleğil
raḥmętüñ inʿamını ʿam eyleğil
732 hem Süleyman kula inʿam raḥmęt it
yoldaşın iman u yirin Cennęt it
733 ḥażrętüñe anı ilęt yüzi ak
Muṣṭafa konşulığında vir turak
B 734 añā didaruñı görmek kıl naṣib
cümlę-i müʿminlerile ya mücib
A 90 A 735 ol Muḥammęd ḥürmętiçün kim aduñ
anuñ adilę bilę koga koduñ
736 ḫalk-ı ʿalęmden anı kılduñ güzin
kılduñ anı Raḥmęt en li'l-ʿalęmin
D 24a B 737 bize anuñ ʿizzętine ʿizzęt it
faẓluñile cümlemüze raḥmęt it

---

729 geŕ] A key milkętinde... yine] A millętüñden C memlękętden D milkętüñden nęsnę ęrtmaz yine / milkętinde nęsne ęrtmaz hiç yine ||
730 her inʿamı ʿam] C D in ʿamu ʿam | ol inʿam tamam] C inʿam... D ol inʿam~~tam~~ 731. beyit B'de yoktur.

732 hem Süleyman kula inʿam] B C hem Süleyman-ı fakire D hem Süleyman fakire E hem Süleyman-ı fakire | iman u yirin] B yerini D iman yirin || 733 konşulığında] C konşılığında

734 Bu beyit D'de yoktur | didaruñı] A didarıñ | cümlę-i müʿminlerile] A B cümlę müʿminlęrilę

735. beyit D'de yoktur.

736 kılduñ] B C E itduñ || 737 ʿizzętine] A ḥürmętine.

A B C D E
90 29a 33a 24a 30a

A 738 raḥmetüñden bizi maḥrum eyleme,
hem ʿazabuñ odına mum eyleme,
B 739 bizi ḫaṣ dostlarına sen eyle ḫaṣ
cümle-i ḫavf u ḫatardan vir ḫalas
A 740 ḳamu ḥacatumızı eylə ḳabul
ol saʿedet ḥaḳḳı kim buldı Resul
B E
29b 30b B 741 işbu kan-ı ʿehd ki şirindür dadı
bil Vesiletü'n-necat oldı edi
C
33b 742 hem sekiz yüz on ikide tarihi
Bursada oldı tamam bu i ahi
A 743 Ḥaḳḳa ḥamdile sena-y bi-ḥisab
oldı Ḥaḳ ʿavniyile kamil kitab
A
91 744 Ṭañrıdan yüz biñ dürudile selam
Muṣṭafanuñ ruḥına her subḥ u şam
B 745 olsun alide dahi eṣḥabına
tabiʿin ensar ü hem aḥbabına,

---

739 Bu beyit D'de yoktur| dostlarına] A dostlarile, C dostlaruñile, E dostlaruña |ḫavfu ḫatardan] A ḫavf u ḫatardan || 741 Bu beyit D'de yoktur| ʿehd ki şirindür dadı] A ʿehd-i şirindür dadı C ʿehdi ki şirin idi D ʿehd-i şirindür dadı E ʿehd ki şirindür didi || 742 bu beyit D'de yoktur ikide] A D ikidi || 743 bu beyit D'de yok|sena-y bi-ḥisab] B senalar bi-ḥisab| ki oldı... kitab] B C ki oldı Ḥaḳ ʿavnile kamil bu kitab E k'oldı Ḥaḳ ʿavnile kamil bu kitab || 744 Bu beyit D'de yoktur | subḥ u şam] A C E subḥ u şam | 745 tabiʿin ensar ü] A tabi ʿine ensar u C tabi ʿin ensar u D tabiʿin ensarı E tabiʿin ensar ü .

A B C D E
9I 29b 33b 24a 30b

A 746 Ümmetinden raż olsun ol mu'in
Raḥmetullahi 'aleyhi ecme'in
747 Tañrı raḥmet eyleye ol haniçün
kim du'a kıla bunı yazaniçün

---

746. beyitten sonra A'da şu beyit vardır :

okuyuben dinleyenleri bile
şehsüzin Allah aña raḥmet kıla

747 Bu beyit C D'de yoktur. Tañrı ... ol haniçün] B Ḥaḳ ta'ala raḥmet eyleye aña E her ki dileر raḥmeti çok kazana | kim yazaniçün] B okudanı kim du'ayile aña E fatiḥa okuya bunı yazana.

747. beyitten sonra A'da Ebyat başlığı altındaki şu beyitler mevcuttur.

ben fakir yazdum bunı anuñiçün
okıyan du'a kıla benümiçün
her kim okıyıp du'a kılurise
Ḥaḳ aña raḥmet ide anuñiçün
ben ki Ketb idüp bu mevlüdi bugün
umarem Ḥaḳdan yitişe buña maḳsudum bugün
ben Ża'ifüñ maḳsudı Ḥaḳdan budur
umarem kim raḥmet ide benüm kulına bugün
dilüğüm budurur Ḥaḳdan benüm
Muṣṭafa erwaḥile kıla canum
bir sa'at andan beni ayırmagıl
ayırıben beni maḥrum komagıl
... senden Ḥaḳḳa yarar işle iş
Muṣṭafayla olasın anda düriş

B İ B L İ O G R A F Y A

I. Tetkik edilen eserler

Ali, Künhü'l-ahbâr (İstanbul,1277),V,115 v.d.

Bel,A., Ebû Hammî Mûsa(İslam Ansiklopedisi İstanbul,1945), cüz 29.

Bursavî,Belîğ, gülşeste-i rivaz-ı irfan (Bursa, 1287), S.145-147

Ebi'l-Velid Muhammed b.ʿAbdullah, Kitabu ahbari'l-Mekka , ngr. Wüstenfeld,Die Chroniken der Stadt Mekka , I, 322

Engelke,Irmgard, Sulaimans Tschelebi's Lobgedicht auf die Geburt des propheten (Mevlid-i serif) (Halle, 1926).

Emîri,Ali , Fuad Bey'in Süleyman Çelebi ve mevlid-i serif makalesine cevap. Osmanlı tarihi ve edebiyatı mec., 3I, 2. Kânun, 1336,sayı II, S.197-205

Esad Ef., Usûl-i atîka-i teşrifât-ı devlet-i aliyye-i osmâniye , S.1-13

Fevzi Muhammed li- tilâvet-i mevlid-i seyyidü's-sadât (İstanbul, 1314)

Fuchs, H., Mevlid , Encyclopédie de l'Islam (Leiden, 1936), II,481-484

Hurgronje, Snouck, Mekka , II,87 v.dd.

İbn Cübeyr, Rihle ,ngr. Wright, The travels of İbn Jubayr , E.J.W. , Gibb Memorial, V,II4 v.d., I63

İbn Hallikan , Vefeyatü'l-'ayan (Bulak, I299), I,680 v.dd.

Köprülü,Fuad, Türk edebiyâtında ilk mutasavvıflar I9I8, S.373, not.

Köprülü,Fuad-Süleyman,Şihâbeddin, Yeni osmanlı tarih-i edebiyâtı (İstanbul,I338), S.I42 v.d.

Kutbe'd-Din, Şeyh , Kitabu'l-a'lam... , Die chroniken der Stadt Mekka , ngr. Wüstenfeld ,III,438

Latifî,Kastamonulu, Tezkire (İstanbul,I3I3),S.35 v.dd.

Miras,Kâmil, Hz.Muhammedin doğum günü ve mevlid ihtifâli ,Tasvir, II ocak I949

Nâcî, Muallim, Emsâl (İstanbul, I308), S.I73

Nabulusi, 'Abdü'l-Ğaniyy, Şerh, Sead Ef. kütüp., yazma nr. I444

d'Ohsson,Mouradgea, Tableau général de l'Empire Ottoman (Paris,I787), I,355 v.dd.

Refik,Ahmed, Türkiye tarihi (İstanbul,I933),I. 382

Resad,Fâik, Tarih-i edebiyât-ı osmâniye, S.65 v.d.

Riza Ef., Sahhhoh mevlid-i şerif (İstanbul,I327), mukaddime

Sâmi,Şemseddin, Kamusü'l-âlâm (İstanbul, I3I4), S.2630

Süleyman, Şihâbeddin, Tarih-i edebiyât-ı osmâniye (İstanbul,I338), S.3I v. d.

Süreyyâ,M., Sicill-i osmanî (İstanbul,1311),S.173

Tâhir,Mehmed, Terceme-i hâl-i nâzım-ı mevlid-i Nebevî eş-şeyh Süleyman Çelebi (İstanbul,1333) ;

Osmanlı müellifleri (İstanbul,1338),II,321,v.d.

Vasıf,Hüseyin, Mevlid-i Süleyman Çelebi hazretleri Sırâtu'l-müstakim , IV,S.9 aded 29,25 şubat 1325 ; IV, S.9

İlk mevlid-i şerîf cemiyeti ne zaman teşekkül etti , Sırâtu'l-müstakim, aded 103, 4 mart 1325, IV, 24 v.dd ;

Vesîletü'n-necât (İstanbul,1329)

Veled Çelebi, Süleyman Çelebi mevlidi ve meâhazları Hayat mec.,sayı 45,S. 14-16

Zeydan,Corci, Tarih temeddünü'l- İslâmiye, türkçe tercümesi,

Zeki,Meşhur, Medeniyet-i İslâmiye tarihi,V,280

Ziya Paşa, Harâbât, mukaddime, S.7 ; III,29-33.

2. Mehazlarda gösterilen eserler

Basılmamış olan tezlerden

Aymutlu, Ahmed, Süleyman Çelebi'nin hayatı ve eserinin edisiyon kritik'i (1943-45)

Hatice,Süleyman Çelebi ve mevlidi

Karagöz, Zafer, Süleyman Çelebi (1943-44)

Bon mudjon, K.J, Essai sur l'histoire de la litérature ottoman (İstanbul,1910), S.86

Bațmuni, M. labib, al-Ḥiḍara al-ḥicasiya (Kahire, I328) ,S.34 v.d.

Burges ,L.-J., Description de l' Egypte (Paris, I826), XIV, I36 v.dd. ;
Complément de l'histoire des Beni-Zei yan (I887), S. 47 v.dd.

Becker, Isl., (I9II), II, 26 v.dd.

el-Bekri, M. Tevfik, Beyti'l-Saddik (Kahire,I323), S. 404 v.dd.

Canaan, T., Journal of the Palest in. Soc. (I926), VI, 85 v.dd.

Gibb,A., A History of O Homan Poetry (London, I900), I, S.238 v.dd.

Goldziher, I., Richtungen der islam. Koranaus legung , S. 369 v.dd. ;
Muh. Studien , II, 338 v. dd.
Vorlesungen über den Islam[6] (I925) S. 257.;
Culte des saints (I880), S. I3

Herklots, Kanoon Islam (I832), S. 833 v.d.

Hammer, Purgstall, Geschichte der osmanischen Dichtkunst (Pesth, I836), S.67 v.dd.,S.390

Hurgronje, Snouck, Verspreide Geschriften, II, 8 v.dd. ;
Achehnese , I, 207 ;
Mekka , I, I06, Ibn el-Hac, Kitabu'l-medhal (I320), I, I35 v. dd.

Lane, Manners and Customs[5] (I87I), II, I66 v.dd.